

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı

**TÜRKİYE’DE 2000-2025 YILLARI ARASI YAYINLANMIŞ
MASAL İNCELEMELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME**

Selma ŞENEL

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2025

TÜRKİYE’DE 2000-2025 YILLARI ARASI YAYINLANMIŞ MASAL
İNCELEMELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Selma ŞENEL

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ardahan, 2025

KABUL VE ONAY

Selma ŞENEL tarafından hazırlanan “Türkiye’de 2000-2025 Yılları Arası Yayınlanmış Masal İncelemeleri Üzerine Bir Değerlendirme” başlıklı bu çalışma, 08.07.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Mehmet Naci ÖNAL (Başkan)

Prof.Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK (Danışman)

Dr.Öğr.Üyesi Nina PETROVİCİ (Üye)

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL
Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. (1)
- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. (2)
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. (3)

08.07.2025

Selma ŞENEL

“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

- (1) *Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.*
- (2) *Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.*
- (3) *Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.*

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

** Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.*

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Tez Danışmanının **Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Selma ŞENEL

ÖN SÖZ

Masallar, sözlü kültürün en köklü anlatı türlerinden biri olarak, yüzyıllardır toplumsal değerleri, kültürel birikimi ve hayal gücünü kuşaktan kuşağa aktaran önemli edebi metinler olmuştur. Zamanla yazılı hale gelen bu anlatılar, sadece çocuk edebiyatının değil; aynı zamanda sosyoloji, antropoloji, psikoloji ve dilbilim gibi pek çok disiplinin de ilgi alanına girmiştir. Türkiye’de masallar üzerine yapılan akademik çalışmalar, özellikle son yıllarda dikkat çekici bir artış göstermiştir.

Bu yüksek lisans tezinde, 2000-2025 yılları arasında Türkiye’de yayınlanmış masal incelemeleri kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Hem kitap formatındaki yayınlar hem de akademik dergilerde yer alan makaleler, içerik, yöntem ve yaklaşım açısından incelenmiş; böylece masal araştırmalarının güncel eğilimleri, ortak temaları ve değişen odak noktaları ortaya konulmuştur. Çalışmanın amacı, masalların akademik dünyadaki yerini değerlendirmek ve bu alanda gelecekte yapılabilecek çalışmalara ışık tutmaktır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında bana rehberlik eden, vaktini benden bir an olsun esirgemeyen, kaynaklarını ve bilgi birikimlerini benimle paylaşan, değerli danışman hocam Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK’a, lisans döneminde beni akademik çalışmalara yönlendirerek bu camiayı sevdiren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Mustafa ŞENEL’e teşekkür eder, saygılarımı sunarım. Ayrıca, eğitim hayatım boyunca desteklerini hep hissettiğim sevgili aileme; annem Necla Şenel, babam Aslan Şenel ve eşim Selami Şenel’e, tez çalışmam boyunca çeşitli kaynaklara ulaşmamı sağlayan sevgili iş arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Masalların büyüdü dünyasına yaptığım bu akademik yolculuğun, alana katkı sağlamasını ve masal araştırmalarına ilgisi olan herkese ilham vermesini diliyorum.

Selma ŞENEL

Ardahan -2025

ÖZET

ŞENEL, Selma. *Türkiye’de 2000-2025 Yılları Arasında Yayınlanmış Masal İncelemeleri Üzerine Bir Değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan, 2025.

Masallar halk edebiyatı anlatı türlerinin en yaygın olanlarından biridir. Masallar toplumsal belleği canlı tutmanın yanı sıra, kültürel mirasın korunması ve geleceğe taşınmasında vazgeçilmez bir araçtır. Masalların konusu, tasnifi, genel masal kavramlarıyla ilgili olarak birçok çalışmaya ulaşabilmekteyiz. Masallar üzerine Türkiye’de bugüne kadar pek çok çalışmalar yapılmıştır. Masal tarihimiz açısından bu çalışmalar oldukça önemlidir.

Bu yüksek lisans tezinde, Türkiye’de 2000-2025 yılları arasında masallar üzerine yapılmış bilimsel çalışmalar incelenmiştir. Çalışmanın temel amacı, söz konusu dönemde yayınlanan akademik metinleri belirleyerek masal araştırmalarının genel eğilimlerini, tematik yoğunluklarını ve yöntemsel yaklaşımlarını ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında hem kitaplar hem de hakemli dergilerde yayınlanan makaleler taranmış; elde edilen veriler nitel araştırma yöntemiyle, doküman analizi tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. İncelemeye dâhil edilen çalışmalar içerik, yaklaşım ve katkı sağladıkları alanlar açısından sınıflandırılmış ve değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, masalların yalnızca edebi yönleriyle değil; aynı zamanda sosyolojik, pedagojik ve kültürel açılardan da yoğun biçimde ele alındığı tespit edilmiştir. 2000’li yıllardan itibaren özellikle masalların eğitsel işlevine ve kültürel aktarım rolüne yönelik akademik ilginin arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca son yıllarda masal incelemelerinde disiplinlerarası yaklaşımların da öne çıktığı görülmüştür.

Bu çalışma, masalların akademik çerçevede ele alınması açısından önemli bir kaynak niteliği taşımakta ve masal araştırmaları alanına kapsamlı bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Sözcükler:

Masal, Türkiye, Bilimsel, Basılı, Kitap, Makale

ABSTRACT

ŞENEL, Selma. *An Evaluation on Fairy Tale Analyses Published in Turkey Between the Years 2000-2025*, Master's Thesis, Ardahan, 2025.

Fairy tales are among the most common narrative forms in folk literature. In addition to keeping the collective memory alive, they serve as an indispensable tool for preserving cultural heritage and transmitting it to future generations. Numerous studies have been conducted on the themes, classification, and general concepts related to fairy tales. In Turkey, a significant number of scholarly works have been produced on fairy tales to date, which are of great importance in terms of the historiography of folktales.

This master's thesis examines scientific studies on fairy tales conducted in Turkey between the years 2000 and 2025. The main aim of the study is to identify academic texts published during this period and to reveal the general trends, thematic focuses, and methodological approaches in fairy tale research. Both books and articles published in peer-reviewed journals were scanned within the scope of the research. The collected data were evaluated using the qualitative research method through document analysis. The studies included in the analysis were classified and assessed in terms of their content, approach, and the fields to which they contributed. The results show that fairy tales have been examined not only in their literary aspects but also from sociological, pedagogical, and cultural perspectives. Since the 2000s, there has been a noticeable increase in academic interest, particularly in the educational functions of fairy tales and their role in cultural transmission. Moreover, recent studies have increasingly adopted interdisciplinary approaches in fairy tale analysis.

This study serves as a significant academic resource for the scholarly exploration of fairy tales and provides a comprehensive contribution to the field of fairy tale research.

Keywords:

fairy tale, Turkey, scholarly research, printed book, article

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iv
ÖN SÖZ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xii
TABLolar DİZİNİ	xiii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM	3
MASAL	3
1.1 MASAL NEDİR.....	3
1.1.1 Sözlük ve Ansiklopedilerde Masal Tanımları	3
1.1.2 Bilmsel Çalışmalardaki Tanımlar	5
1.1.3 Uluslararası Araştırmacıların Tanımları	7
1.2 MASALLARIN KAYNAĞI	8
1.3 MASALLARIN TASNİFİ	10
1.3.1 Uluslararası Araştırmacıların Masal Tasnifleri	10
1.3.2 Türkiye’de Masal Tasnif Çalışmaları	13
1.4 MASAL KATALOGLARI	14
1.4.1 Tip Kataloğu	14
1.4.2 Motif İndeks.....	18
1.4.3 Türk Masal Tipleri Kataloğu	19
1.5 MASAL İNCELEME VE YORUMLAMA YÖNTEMLERİ	21
1.5.1 Metin Merkezli Halkbilimi Yöntemleri.....	21
1.5.1.1 Tarihi Coğrafi Fin Yöntemi	21
1.5.1.2 Morfolojik (Yapısalıcı) Yöntem	23
1.5.1.3 Psikanalitik Yöntem ve Yorumlamalar	30
1.5.2 Bağlam Merkezli Halkbilimi Yöntemleri.....	33

1.5.2.1 İşlevsel Halkbilim Yöntemi	33
1.5.2.2 Sözlü Formül Yöntemi	35
1.5.2.3 Performans Teori ve Yorumlamalar	37
2. BÖLÜM	43
TÜRK MASALLARI ÜZERİNE ÇALIŞMALAR	43
2.1 ULUSLARARASI ARAŞTIRMACILARIN TÜRK MASALLARI	
ÜZERİNE ÇALIŞMALARI	43
2.2 TÜRKİYE'DE MASALLAR ÜZERİNE ÇALIŞMALAR	47
3. BÖLÜM	51
TÜRKİYE'DE TÜRK DÜNYASI MASALLARI ÜZERİNE YAPILAN	
ÇALIŞMALAR	51
3.1 KİTAPLAR	51
3.1.1 Ahıska Masalları	51
3.1.2 Altay Masalları	52
3.1.3 Azerbaycan Masalları	52
3.1.4 Başkurt Masalları	52
3.1.5 Çuvaş Masalları	53
3.1.6 Gagavuz Masalları	53
3.1.7 Hakas Masalları	54
3.1.8 Irak Türkmen Masalları	54
3.1.9 İran Azerbaycan'ında Türk Masalları	55
3.1.10 İran Türkmen sahra ve Horasan Masalları	55
3.1.11 Karaçay Malkar Masalları	56
3.1.12 Karakalpak Masalları	56
3.1.13 Kazak Masalları	56
3.1.14 Kazan Tatar Masalları	57
3.1.15 Kosova Türk Masalları	57
3.1.16 Kumuk Masalları	57
3.1.17 Kıbrıs Türk Masalları	58
3.1.18 Kırgız Masalları	59
3.1.19 Kırım Tatar Masalları	59
3.1.20 Nogay Masalları	60

3.1.21 Özbek Masalları.....	60
3.1.22 Saha(Yakut) Masalları	60
3.1.23 Tıva Masalları	61
3.1.24 Urum Masalları	62
3.1.25 Uygur Masalları	62
3.1.26 Türk Dünyasından Karışık Masal Çalışmaları	63
3.2 MAKALELER.....	63
3.2.1 Afganistan Türkmenleri Masalları.....	63
3.2.2 Ahıska Masalları	64
3.2.3 Altay Masalları	64
3.2.4 Azerbaycan Masalları	65
3.2.5 Başkurt Masalları.....	68
3.2.6 Çuvaş Masalları	70
3.2.7 Gagauz Masalları	71
3.2.8 Hakas Masalları	73
3.2.9 İdil-Ural (Tatar) Masalları	73
3.2.10 İran Türklerinin Masalları.....	74
3.2.11 Karaçay Malkar Masalları	75
3.2.12 Kazak Masalları	75
3.2.13 Kazan Tatar Masalları.....	78
3.2.14 Kıbrıs Masalları	78
3.2.15 Kırgız Masalları	82
3.2.16 Nogay Masalları.....	83
3.2.17 Özbek Masalları.....	83
3.2.18 Romanya Türkleri Masalları.....	85
3.2.19 Saha(Yakut) Masalları	86
3.2.20 Şor Masalları.....	87
3.2.21 Tıva Masalları	87
3.2.22 Türkmen Masalları.....	90
3.2.23 Uygur Masalları	92
3.2.24 Türk Dünyasından Karışık Masal Çalışmaları	92
4. BÖLÜM	101

TÜRKİYE’DE 2000-2025 YILLAR ARASINDA MASALLAR ÜZERİNE	
ÇALIŞMALAR	101
4.1 KİTAPLAR.....	101
4.2 MAKALELER.....	120
SONUÇ.....	274
KAYNAKÇA	285
EKLER.....	321
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU FORMU.....	321
EK 2. ETİK KURUL MUAFİYET FORMU.....	322
ÖZ GEÇMİŞ.....	323

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Aath: Antti Aarne- Stith Thompson'un The Types of the Folktale adlı eseri

age. : Adı geçen eser.

akt.: *Aktaran*

bkz: *Bakınız*

C. : Cilt.

Çev. : Çeviren.

DLT: Divânü Lügât'it-Türk

EB: Wolfran Eberhard- Pertev Neaili Boratav'ın Typen Türkischer
Volksmarchen

adlı eseri

Hızl.: Hazırlayan

öl:Ölüm

S: *Sayı*

s: *Sayfa*

TDK: Türk Dil Kurumu

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

TTV: Typen Türkischer Volksmarchen

vb.: ve benzeri

vd: *ve diğerleri*

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Türkiye’de Türk Dünyası Masalları üzerine yapılan Çalışmaların Karşılaştırmalı Tablosu	98

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Türkiye’de Türk Dünyası Masalları üzerine yapılan çalışmalar (makale ve kitap sayısı).	100
Şekil 2. 2000-2025 Yılları Arasında Türkiye’de Masal Üzerine Kitap Sayısı	280
Şekil 3. 2000-2025 Yılları Arasında Masallar Üzerine Yayınlanan Makeleler	281
Şekil 4. Yapılan Çalışmaların Halkbilimi İnceleme Yöntemleri Açısından Grafiği	283

GİRİŞ

Tez Konusu

Bu tez, Türkiye’de 2000-2025 yılları arasında masallar üzerine yapılan bilimsel çalışmaları incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, belirtilen yıllar arasında yayımlanan kitaplar ve hakemli dergilerdeki akademik makaleler taranarak, masal incelemelerinin tematik eğilimleri, kullanılan yöntemler, akademik yaklaşımlar ve masallara atfedilen işlevler analiz edilmiştir. Bu kapsamda, masal araştırmalarının zaman içindeki gelişimi ve değişimi değerlendirilmiş; masalların edebi, sosyolojik, kültürel ve eğitsel açılardan nasıl ele alındığına dair genel bir çerçeve sunulmuştur.

Konunun Amaç ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı, 2000-2025 yılları arasında Türkiye’de masallar üzerine yapılmış bilimsel çalışmaları inceleyerek, bu alandaki akademik üretimin genel yönelimlerini ve gelişim sürecini ortaya koymaktır. Bu kapsamda, söz konusu yıllar arasında yayımlanan kitaplar ve hakemli dergi makaleleri taranarak, masal incelemelerinde öne çıkan temalar, yöntemsel yaklaşımlar ve araştırma alanları analiz edilmiştir. Böylece masal araştırmalarının hangi konulara odaklandığı ve nasıl bir akademik çerçevede ele alındığı sistemli bir biçimde değerlendirilmiştir.

Bu tezin önemi, masalların sadece kültürel ve edebi bir anlatı türü olarak değil; aynı zamanda sosyolojik, psikolojik, eğitsel ve dilbilimsel açılardan da çok yönlü biçimde incelendiği akademik metinlerin derlenmesi ve değerlendirilmesine dayanır. Bu çalışma, masal araştırmalarına dair güncel bir bakış sunarak, alan yazındaki boşlukları ve eğilimleri belirlemeyi; böylece gelecekte yapılacak çalışmalara kaynaklık etmeyi hedeflemektedir.

Kapsam ve Sınırlılık

Bu tez, Türkiye’de 2000-2025 yılları arasında masallar üzerine yayımlanmış bilimsel çalışmaları kapsamaktadır. Çalışma, belirtilen zaman aralığında yayımlanan kitaplar ile akademik dergilerde yer alan makaleleri içermektedir. İncelenen yayınlar; masalların edebi, eğitsel, kültürel, sosyolojik ve psikolojik yönleriyle ele alındığı çalışmalardan oluşmaktadır. Araştırmada, yalnızca bilimsel nitelik taşıyan ve akademik çevrelerde kabul görmüş çalışmalara yer verilmiştir.

Tezin sınırlılıkları arasında, yalnızca Türkiye'de yayımlanan ve erişilebilen kaynakların değerlendirilmiş olması ve 2025 yılının ilk çeyreğindeki yayınların ele alınması yer almaktadır. Ayrıca çalışma dili olarak yalnızca Türkçe metinler esas alınmış, yabancı dillerde yayımlanmış masal incelemeleri kapsam dışı bırakılmıştır. İnceleme, dergi makaleleri ve kitaplarla sınırlı tutulmuş; yüksek lisans ve doktora tezleri kapsam dışı bırakılmıştır. Bu sınırlılıklar doğrultusunda çalışma, Türkiye'deki akademik literatürün belirli bir kesitini yansıtmakta ve genel eğilimler hakkında fikir vermeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Bu tez, nitel bir araştırma yaklaşımını benimsemekte olup, doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışma, 2000-2025 yılları arasında Türkiye'de yayımlanan masallar üzerine yapılan bilimsel çalışmaları incelemektedir. Araştırma sürecinde, akademik kitaplar ve hakemli dergilerde yayımlanan makaleler taranarak, masal incelemelerinin tematik ve yönetsel eğilimleri belirlenmiştir.

Veri toplama sürecinde, Türkiye'deki akademik yayınlar ve literatür taranmış, yalnızca akademik nitelik taşıyan, bilimsel dergilerde yayımlanmış ve kitaba dönüştürülmüş kaynaklar dikkate alınmıştır. Elde edilen metinler, içerik analizi tekniğiyle incelenmiş; makale ve kitapların başlıkları, yazarları, ana temaları, kullanılan araştırma yöntemleri ve alanları sistematik bir şekilde sınıflandırılmıştır. Çalışma hem nicel veri sunmakta hem de nitel olarak metinlerin içeriklerini derinlemesine analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Bu yöntemle, masal incelemelerindeki genel eğilimler, odaklanan temalar ve kullanılan araştırma yöntemleri belirlenmiş; masalların akademik dünyada nasıl ele alındığına dair önemli bulgular ortaya konulmuştur.

1. BÖLÜM

MASAL

1.1 MASAL NEDİR

1.1.1 Sözlük ve Ansiklopedilerde Masal Tanımları

1074 yılında yazılan Tükçenin ilk sözlüğü olan Divanü Lûgati't Türk'te Kaşgarlı Mahmut, masalı *ödkünç* (DLT,2009, s.354) olarak belirtmektedir.

Ahmet Vefik Paşa tarafından 1876 yılında yayınlanan Lehçe-i Osmânî eserinde masal; “*Mesel, hâlâ hikâye, dâsitân, menkabe manasına fıkra ve kaziyyeden gayri.*” (akt.,Sakaoğlu,2003, s.1) şeklinde tanımlanmıştır.

Muallim Naci; “Lûgat-i Naci” adlı eserinde “mesel” maddesinde, “*Dâsitân, kıssa-i meşhûre. Masal bundan muharreftir.*” (Muallim Naci, 1995, s.714) şeklinde masalı tanımlamıştır.

Şemseddin Sami, “Kamûs-ı Türkî”de “mesel” maddesindeki tanımında; “*Adâb ve ahlâk ve nasâyihe müteallik küçük hikâye. Masal bundan galattır.*” (Sami, 1995, s.1288) şeklinde masalı tanımlamıştır.

Ferit Develioğlu Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat’inde masalın tanımını; “*Terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı olan hikâye.*” (Develioğlu,2007, s.510) şeklinde yapmıştır.

Güncel Türkçe Sözlükte masal tanımı; “*Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağaniüstü olayları anlatan edebî tür*” (<https://sozluk.gov.tr/>) bu şekilde verilmektedir.

Edebiyat ve Sanat Terimleri Sözlüğünde masal tanımı; “*Temsillerle, eşyayı canlılaştırma, hayvanları dile getirme gibi yollarla çekici bir şekil verilmiş kısa hikâye*” (<https://sozluk.gov.tr/>) olarak geçmektedir.

Halkbilim Terimler Sözlüğünde masal tanımı; “*İnsanoğlunun evren, dünya, yaşam, doğa, toplum ve kendisiyle ilgili tarihsel oluşum, düşün, istek ve izlenimlerinin az ya da çok değişikliğe uğrayarak ağızdan ağıza geçme yoluyla çağımıza ulaşan geleneksel anlatı örnekleri, bk. öykülü masal, küme masal, sevi masalı, yiğitlik masalı, kurtarım masalı.*”(<https://sozluk.gov.tr/>) olarak geçmektedir.

Yazın Terimleri Sözlüğünde masal tanımı; “Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, olağanüstü kişilerin başından geçen olağandışı olayları anlatan öykü türü. Kötülükle iyiliğin çarpıştığı olaylara bir tekerleme ile başlanır; sonunda iyilik üstün gelir. Konular peri, Keloğlan, hain vezir, padişah, şehzadeler, fakir kız ya da delikanlı gibi kahramanlar çevresinde döner.” (<https://sozluk.gov.tr/>) olarak geçmektedir.

Orhan Hançerlioğlu’nun hazırladığı Dünya İnançları Sözlüğü, masal kavramına dair geniş kapsamlı bir tanım sunarak birçok bilgiyi içermektedir. “Doğada olmayacak biçimde hayal edilen konuları kapsayan ve kulaktan kulağa anlatılan öykü... Sözlü bir halk anlatımı niteliğiyle gelişmiştir. Bütünüyle hayal ürünü olanları bulunduğu gibi, gerçek olaylara dayananları da vardır. Ne var ki temelde gerçek olaylardan yola çıkılsa bile olağanüstülüklerle süslenir. Cansız doğa canlandırılır, hayvanlar konuşturulur; cin, peri, dev, zebâni, vb. gibi hayal ürünü etkenler varlıklaştırılır. İyiler çok iyiye, kötüler çok kötüye indirgenerek ülküleştirilir. Olmuş olanlar olması gerekenlerle olması istenenlerle yüceltilir. Böylelikle halkların dilekleri her türlü abartmaya açık bir anlatımla dile getirilir. Bundan ötürü masal, içinde olduğu toplumun inanç, zevk ve dileklerini yansıtır. Halkların çocuksu yanlarından türediği için genellikle çocuklara seslenir. İnanç alanının temel kaynaklarından birisidir. Masal (fr. Fable), temel yapısı bakımından efsaneden farksızdır. Ayırt edilmesi gerekirse efsanenin çocuklara seslenen ve bundan ötürü de daha çocuksu olan biçimidir denilebilir” (Hançerlioğlu, 2000, s. 306). Masalın çocuklara hitap ettiği yönü, tanım içinde yer alsa da bu konu tartışmaya açıktır.

Mustafa Okan Baba’nın hazırladığı Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğünde masal şu şekilde tanımlanmaktadır: “Anonim halk edebiyatı ürünüdür. Halkın yarattığı, düz yazıyla söylenmiş, din, büyü ve törelerden bağımsız olağanüstü kişilerin başından geçen olayları anlatan, sözlü gelenekte süregelen hayal ürünü öykü” (Baba, 2007, s.110).

Folklor ve Mitoloji Sözlüğü’nde Hançerlioğlu’nun tanımına benzer bir tanım yapılmıştır fakat masalların eğitici ve ders verme işlevine vurgu yapması açısından ondan farklılık göstermektedir (Öztürk, 2009, s. 678).

Türk Ansiklopedisinde masal zamanı ve yeri belli olmayan, hayali varlıklarla belirli kişileri simgeleyen şeklinde tanımlanmaktadır (Tavkul, 2003, s.312).

İslam Ansiklopedisinde masalın tanımı; "*Aslında iştikakına göre Habeşçe meslmessale, Aramice masla ve İbranice maşal gibi, mukayese ve karşılaştırma ifade eder tabirler mutad olarak bu şekli aldıkları için, bu kelime de sonra umumi olarak, atalar sözü ve darb-ı mesel manasını almıştır*" (TDV, 2008, s. 120) şeklindedir.

Bilge Seyidoğlu Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'ndeki masal maddesinde terimi şöyle tanımlamaktadır: "*Halk arasında yüzyıllardan beri anlatılmakta olan ve içinde olağan üstü olayların bulunduğu, bir varmış bir yokmuş gibi klişe bir anlatımla başlayan, belli bir uzunluğu olan, sonunda 'Yediler içtiler muratlarına erdiler.' yahut 'Onlar erdi muradına biz çıkalım kerevetine.' 'Gökten üç elma düştü, biri anlatana, biri dinleyene, biri de bana.' gibi belirli sözlerle sona eren, zaman ve mekân kavramlarıyla kayıtlı olmayan bir sözlü anlatım türü*" (Seyidoğlu, 1985, s.149). Tanımda olağanüstülükler ve masalın kalıplaşmış ifadelerine değinilmiş fakat masalın eğitici yönüne değinilmemiştir.

Doğan Kaya, Türk Dünyası Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Kavramları ve Terimleri Sözlüğü'nde: "*Hadiseleri muhayyel bir dünyada cereyan eden, kahramanları insan ve kimi zaman da hayvan ve olağanüstü varlıklar olan, dinleyenleri eğlendiren ve bu arada eğiten, gerçeği birtakım remz ve sembollerle gerçeküstü kalıplara sokarak yansıtmaya çalışan mensur anlatım türü*" (Kaya, 2014, s.529) ifade ettiği masal tanımında sadece şahıs kadrosu ve işlevlerine değil, aynı zamanda mekanına da yer vermektedir.

1.1.2 Bilmsel Çalışmalardaki Tanımlar

Şerif Baykurt, Türkiye'de Folklor adlı çalışmasında masalı şu şekilde tanımlamaktadır: "*Masal: Halk muhayyilesinin yarattığı olağanüstü olayların anlatımıdır*" (Baykurt,1976, s.108).

Şükrü Elçin, Halk Edebiyatına Giriş adlı eserinde, masalın tanımını özelliklerine göre "*Bilinmeyen bir yerde bilinmeyen şahıslara ve varlıklara ait hadiselerin macerası, hikâyesi*" şeklinde tarif edilebileceğini belirterek kavram hakkında: "... köklü geleneğe bağlı, kolektif karakter taşıyan 'hayalî-gerçek', 'mücerret-müşahhas', 'maddi-manevî' birtakım konu, macera, vak'a, problem, motif ve unsurlar nesir dili ile vakit geçirmek, insanları eğlendirirken terbiye etmek düşüncesinden hareketle, hususi bir üslupla anlatılır veya yazılırlar. Umumiyetle kadınlar tarafından anlatılan ve sonradan bir

kısmı meraklılarca yazıya geçirilen bu mahsullerin kahramanlarının yaşadıkları veya bulundukları ülkeleri tâyin ve tespit etmek imkânı yoktur” (Elçin, 1981, s.386-387) gibi yer verir.

Pertev Naili Boratav, 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı adlı çalışmasında masalı şu şekilde tanımlamaktadır: “*Masal, nesirle söylenmiş, dinlik ve büyüklük inanışlardan ve törelerden bağımsız, tamamıyla hayâl ürünü, gerçeğe ilgisiz ve anlattıklarına inandırmak iddiası olmayan kısa bir anlatı*” diye tanımlanır (Boratav, 1982, s.75).

Umay Günay, masalı yüzyılların biriktirdiği bilgeliği ve belirli bir yaşam düzenini yaşak zorunda olduklarımızla, yaşamak istediklerimizi bir arada kendine has uslupla geleneksel motiflerle anlatan şekilde ifade eder (Türkeş-Günay, 1992, s.321).

Saim Sakaoğlu, Gümüşhane ve Bayburt Masalları adlı kitabındaki masal tanımına göre, masalların insanları inandırma amacı olmasa da yine de onlara inandırıcı gelebileceğini vurgulamıştır (Sakaoğlu, 2002, s.4). Masal mekânı olarak adlandırılan yer, olağanüstü özellikler taşır ve masalların gerçek dünyadan farklı, başka bir yerde geçtiği vurgulanır. Sakaoğlu, Masal Araştırmaları adlı eserinde de masalın yalnızca çocuklara hitap eden bir tür olmadığını vurgulamaktadır (Sakaoğlu, 2007, s.2).

Esmâ Şimşek’in, Yukarıçukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması adlı kitabındaki tanımda klişe sözlerle başlayıp klişe sözlerle biten ifadesini kullanması, masalın zaman, mekân ve karakter kadrosunu hayal edilen bir yaşam çerçevesinde düzenli bir şekilde sunma biçimini vurgulayarak kavrayışa farklı bir bakış açısı kazandırması diğer tanımlardan farkını ortaya koymaktadır (Şimşek, 2001, s. 3).

Ali Berat Alptekin, Taşeli Masalları adlı kitabının ön sözündeki masal tanımında, diğer tanımlara ilaveten masalın biçimsel özelliklerine de değinmektedir. Ancak bu tanımda, masalın nesiller boyunca aktarılması, kahramanları, zamanı ve mekânı, kalıplaşmış ifadeler ile masalın eğitici işlevine yer verilmemiştir (Alptekin, 2002, s. XI).

Abdurrahman Güzel, Türk Halk Edebiyatı El Kitabı adlı çalışmada masalın tanımında gerçeğe hayalin birleştiğini ve insanların sıradışı varlık ve olaylarla mücadelesi ettiğini vurgulamıştır (Güzel, 2010: 168).

Mehmet Naci Önal, Muğla Masalları adlı kitabında masalı, “*Masal, gerçek veya gerçeküstü, kimi zaman doğrudan, kimi zaman sembolik olarak belirli bir üslup ve kalıp ifadeler çerçevesinde anlatılan, genellikle içinden ya dersler çıkarılan, ya da*

eğlendirmeyi hedefleyen çoğu zaman ikisinin de bir arada olduğu, inandırma kaygısı taşımayan ağızdan bal damlayan anlatıcıları bulunan, en eski zamanlardan beri halkın edebî ihtiyacını karşılayan halk kültürünün yaygın ve günümüze dek gelebilen nesir ürünlerinden biridir” (Önal, 2011, s.2) şeklinde detaylı bir tanım yapmıştır. Diğer tanımlara nispeten masal anlatıcılarının özellikle vurgulandığı bu tanım, masalların eğitici ve eğlendirici işlevine değinmesi bakımından da önemlidir.

Fatih Ege masalın tanımını şu şekilde ifadelerle açıklamıştır; *"gerçeği estetize ederek farklı görünümde içinde dönüştürme gücüne sahip olması ile geçmiş şimdileştirerek geleceğe taşır ve bir milletin örtük sosyo-kültürel dokusunu anlamamızı sağlar. Nesilden nesile devam eden aktarım masalların gizli dili olan semboller vasıtasıyla gerçekleşir"* (Ege,2013, s.36).

1.1.3 Uluslararası Araştırmacıların Tanımları

İlk olarak masal hakkında bilimsel tanım denemesi Jacob (1785. 1863) ve Wilhelm (1786-1859) Grimm Kardeşler tarafından 1812'de yayımlanan *Kinder und Hausmärchen* (Çocuklara ve Ev Halkına Masallar) adlı eserde ele alınmıştır. Bu eser masal çalışmalarının başlangıcı sayılabilir, Grimm Kardeşler, masalı; *"günlük olaylar ile olağanüstüyü birleştiren bir tür"* olarak tanımlar (Azadovski, 2002, s. 8).

Ignac Kunos, *"Masal dediğiniz şey, her milletin dönen aynasıdır. Bu aynaya bakacak olursak hem eskilerin ibadetlerini hem eski zamanların ahlakını da görmüş oluruz"* (Kunos, 2001, s. 112) diye masalı tanımlar.

Max Lüthi ise, *Märchen* adlı çalışmasında masal kavramını; büyü, keramet ve olağanüstülük gibi özellikleri de bünyesinde toplayan bir anlatı olarak kabul eder ve Bolte Polivka'dan alıntılarla masalı şöyle tanımlar: *"Masal kavramı altında biz Herder ve Grimm Kardeşler'den sonra edebi, fantastik, planlı, büyücülükten farklı yüksek halk kitleleri ile sıradan halk kitlelerinin bir arada dinlediği, sevdiği ve her ikisinin de inanılmaz bulduğu hikâyeleri anlamaktayız"* (Lüthi, 1997, s. 89).

Sonuç olarak, yukarıda belirttiğimiz gibi masal üzerine birçok tanım yapılmıştır. Her bir tanımın doğru olduğu şüphesizdir, ancak masalın tüm özelliklerini kapsayan bir tanım yapmanın zorluğu da açıkça görülmektedir. Yine de bu tanımlar ışığında masal türünün ana hatlarıyla hangi özelliklere sahip olduğu anlaşılabilmektedir. Bütün bu tanımların yanı sıra şunları söyleyebiliriz: Masal, gerçek veya olağanüstü olayları bazen

doğrudan bazen sembolik olarak anlatan, içerisinde kalıp ifadeler bulunan, genellikle içerisinden ders çıkarılan ve eğlendiren, inandırma kaygısı taşımayan, halkın kültürünü gelecek nesillere aktaran nesir ürünlerinden biridir.

1.2 MASALLARIN KAYNAĞI

Masalların ilk nerede ve ne zaman doğduğu tam olarak bilinmemektedir. Başka kültür ve ülkelerde benzer masallara rastlanmış olması, masalların ilk nerede ne zaman oluştuğu sorusunun cevabını güçleştirmektedir. Bu konuda kesin bilgi olmaması araştırmacıların masalların kaynağı üzerine bazı kuramlar geliştirmesine olanak sağlamıştır.

19. yüzyılda Avrupa'da halk masallarının kaynağına dair çeşitli görüşler ortaya atılmıştır. Grimm Kardeşler'den Wilhelm Grimm (1859) *Kinder und Hausmarchen*'in ikinci baskısında masalların kaynağına dair görüşlerini açıklar.

Grimm, Indo-Avrupa grubuna giren milletlerin masalları arasındaki benzerliğe dayanarak masalların kaynağını İndo-Avrupa olarak kabul eder. Grimm'e göre bu milletlerin mitolojileri zamanla değişmelere uğramış ve zayıflayarak masalları meydana getirmiştir (akt. Seyidoğlu, 2018, s.25).

Bu konuda kesin bir bilgiye ulaşılamaması, araştırmacıların masalların kaynağı üzerine bazı kuramlar geliştirmesini sağlamıştır. Bu kuramlar üç başlıkta toplanmıştır.

- A. Mitoloji Okulu/Mitolojik Görüş
- B. Hindoloji Okulu / Hindoloji Görüş
- C. Antropoloji Okulu/Antropolojik Görüş.

Mitoloji Görüşünü ortaya atanlardan G. Huet'e göre, masallanın kaynağını mitolojiler oluşturmaktadır (Sakaoğlu, 2011, s. 10) Masallardaki olayları, güneşin doğuşu, batışı, fırtına gibi doğal olaylara bağlı olarak açıkladıklarından Güneş Mitolojileri adıyla da bilinirler (Günay, 2011, s.666).

Hindoloji Görüşünü savunanlar da masalların çıkış yerinin Hindistan olduğunu, masalların da bu yolla Avrupa'ya taşındığını ileri sürmüşlerdir (Günay, 2011, s. 666).

Antropoloji Görüşü ise masalların tek bir kaynağa indirgenmeyeceğini çünkü aynı kültür seviyesindeki insanların ortak inanç ve geleneklere sahip olduğunu, bundan dolayı kültürel gelişmelerin farklı yerlerde benzer masallar yaratabileceğini belirtir (Günay, 2011, s.666).

Arnold Van Gennep bilhassa totem devri yaşıyan kabileler üzerinde incelemeler yapmış ve bu kabilelerde hayvan masallarının önemini belirtmiştir. Totem hayatında totem hayvanlarının ve merasimlerin yeri büyüktür. İlkel ve eski cemiyetlerde dini merasim esnasında mitlerin ve lejandların okunması vazgeçilmez bir âdettir. Van Gennep'e göre bu mitler masal ve lejandları meydana getirir. Van Gennep'in görüşlerini benimseyen Hans Naumann'a göre halk masallarının çeşitli şekilleri mit, lejand, kahramanlık masalları geniş bir açıdan bakılınca hep aynıdır. Fakat her bakımdan ilk devirlere ait değildir. Yalnız narratif malzemeyi teşkil eden motifler eskidir. Hepsinde ilkel inanışlar hâkimdir. Aynı zamanda dini merasimleri de açıklarlar. Bu münasebetle masallarda dini merasimlere ait izleri bazen gözden kaçacak şekilde olsalar dahi bulabiliriz(akt., Seyidoğlu, 2018, s. 26-27).

Stith Thompson, Van Cennep ve Naumann'ın teorilerini reddeder. Her iki teorinin de temelde ne kadar zayıf oldukları, ilkel insanlar arasında toplanan şeylerin hakikat olarak gösterilmek istenmesinden anlaşıldığını söyler. İlkel topluma bir çift gözlük arkasından bakarsak, bir tarafta totem hayvanları ve bunların kabileyle olan münasebetlerini görürüz. Gözlüğün diğer camı kabile hayatını, ölünün geri dönmesiyle alakalı tabiatüstü yaratıkların bulunduğunu gösterir.

İlkel hayata dair her şey basit bir formülle açıklanamaz. Totemizmle, ölüm korkusuyla, yıldız ve güneş teorileriyle de bunu yapmak mümkün değildir. Bazı motifler Van Gennep ve Noumann'ın söylediklerini doğrular mahiyettedir. Bu teorilerle ancak halk mahsullerinin kaynaklarına yaklaşılabılır.

Fransız antropologlarından Paul Saityves de masalların menşeyini merasimlerle izah eder. Perrault koleksiyonu üzerinde çalışarak menşe araştırması yapar.

Masalların menşeyini ilkel kavimlerde arayanlar henüz bitmemiştir. Malinovski ve Franz Boas'ın çalışmalarını bu arada zikredebiliriz. Malinovski'ye göre bu masallar hiçbir tesire maruz kalmadan tamamıyla müstakil olarak meydana gelmişlerdir. Malinovski sadece bir ada halkı için doğru sayılabilecek hükümleri bütün dünya masallarına teşmil etmek istediği için hatalıdır. Franz Boas, Amerika'nın güneybatı kıyılarında yerliler arasında araştırmaya giriştiği zaman Amerikan folklorunu çok iyi biliyordu. Kwakiutl kabileleri arasında yaptığı araştırma sonunda mit ve masal arasında hemen hemen hiçbir fark bulunmadığını muhtevanın geniş ölçüde aynı olduğunu gösterdi. Boas'a göre masalların kaynağını bulmak imkânsızdır. Masalların menşeyini

ilkeller arasında arayanlar içinde değişik görüşler ileriye sürülmüştür. Alman folklorcusu Friedrich Von der Leyen rüyalarla masallar arasında münasebet kurar. Son Der Leyen masallardaki bazı olayların menşeyini eski rüyalara bağlar. Devlerden kaçma, imkânsız gibi görünen mücadelelere girme vs. gibi. Ludwig Laistner daha ileri giderek bütün masalların, geleneklerin menşeyini rüyalarda arar. Bilhassa korkulu ve sıkıntılı rüyalar üzerinde durur. Freud ve taraftarlarına göre masallar baskı altına alınmış isteklerin rüya şeklinde ortaya çıkmasıdır.

Carl Jung 1913'te Freud'un teorisini yıkarak, dış tesirlerden uzak insan içgüdülerine dayanan kendi mytopoeic faktör teorisini ve böylece de insan ruhunda bulunan kollektif genetik eleman teorisini geliştirmiştir. Jung, primitif düşüncenin mit yaratmadığını fakat mitleri kullandığını söyler. Şuur altındaki kollektif arketipler fikri polygenesis (birbirinden çok farklı yerlerde aynı örneklerin meydana çıkması hadisesi) problemini bazı bakımlardan izah ederse de bu teori hakkında yeteri kadar ikna edici malumat bulunmadığından geniş ölçüde kabul görmemiştir (akt., Seyidoğlu, 2018, s. 26-33).

Görüldüğü üzere masalların nasıl oluştuğu sorusu farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuş, kendi içinde tartışmalara yol açmıştır. Masalların kökenini toplulukların ayin ve törenlerinde arayan araştırmacılar da vardır. Sigmund Freud masalları bastırılmış arzuların rüya biçiminde ortaya çıkması olarak açıklarken, Alman halkbilimci Von Der Leyen de masallardaki rüya ögesini vurgulayan bir kuram geliştirmiştir. Carl Jung ve Bruno Bettelheim gibi 20. yy. psikologları da masallar da işlenen öğeleri, insanın evrensel arzu ve korkularının ifadesi olarak yorumlamışlardır.

1.3 MASALLARIN TASNİFİ

1.3.1 Uluslararası Araştırmacıların Masal Tasnifleri

Masalların daha açık ve doğru bir şekilde anlaşılabilmesi için çeşitli sınıflandırılmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların ilki J. G. Von Hahn'a aittir. H. F. Feilber, Grimm Kardeşler, Joseph Jakobs, Kaarle Krohn, Antti Aarne, Stith Thompson ve Gedeon Huet gibi çeşitli masal bilimcilerin de tasnif denemeleri olmuştur (Kaya, 2014, s. 494).

Danimarkalı araştırmacı H. F. Fielber'in 1894-1914 yıllarında yayımladığı dört ciltlik çalışması ise Hahn'ın çalışmasından farklı olarak çok sayıda masalı ele alır ve bunları Grimm Kardeşler'in verdiği numaralara göre tasnif eder (Sakaoğlu, 2007, s. 21).

Carl Wilhelm Von Sydow, *Kategorien der prosa Volksdictung* *Selekted peperson Folklore* (Halk Edebiyatı Nesrinin Kategorileri) adlı eserinde masalları beş başlık altında toplamıştır (Sakaoğlu, 2007, s.10-11).

Antti Aarne, masalları üç bölüme ayırmıştır:

1. Hayvan Masalları (1–299)

2. Asıl Masallar (300–1199)

3. Fıkralar (1200–1999) Bu üçlü sınıflandırma kendi arasında da ana ve alt dallara ayrılarak daha pratik ve kullanışlı hale getirilmiştir (Sakaoğlu 2007, s.12).

Antti Aarne'nin başlattığı ve S. Thompson'un tamamladığı, *The Types of the Folktale* (Masalların Tip Kataloğu) adlı eserde masallar şu şekilde tasnif edilmiştir: “Stith Thompson’ın bugün de kabul edilip uygulanan beşli sınıflandırması şöyledir:

1. Hayvan Masalları 1- 299

2. Asıl Halk Masalları: 300- 1199

3. Güldürücü Hikâyeler, Nükteli Fıkralar 1200- 1999

4. Zincirlemeli Masallar 2000- 2399

5. Sınıflamaya Girmeyen Masallar 2400- 2499” (Sakaoğlu, 2007, s.13).

Aarne'nin öğrencisi Stith Thompson tarafından düzenlenen bu sınıflandırma sistemi, günümüz çalışmalarında da yaygın olarak kullanılmaktadır. Stith Thompson, 1961’de “*The Types of the Folktale*” in genişletilmiş şeklini ikinci kez yayımlar. Masal araştırmalarında “AaTh”, “AT” veya Aarne-Thompson” olarak kısaltılan bu ikinci baskıda yer verilen katalogda masallar beş ana başlık altında toplanmıştır. Stith Thompson’un 1961’de yaptığı tip sınıflandırması şu şekildedir:

I. Hayvan Masalları

II. Günlük (Asıl) Masallar

III. Fıkralar ve Anekdotlar

IV. Zincirlemeli Masallar

V. Sınıflandırmaya Girmeyen Masallar (akt. Ekici, 2010, s. 68).

Thompson, “Halk Edebiyatının Motif İndeksi (The Motif Index of Folk Literature)” adlı altı ciltlik çalışmasında; çeşitli dünya anlatılarında tespit ettiği motifleri alfabetik olarak sıralamış, altıncı ciltte ise konu ve kavramların dizinini vermiştir” (Ekici, 2010, s.71).

Masal sınıflandırmalarında yukarıda belirtilen katagoriler dışında konularına göre tasnifler de yapılmıştır. Umay Günay, Profesör Volkov’un 1924’te yayımladığı Masal adlı eserinde konulara göre sınıflandırma yapıldığını belirterek sınıflandırmayı paylaşır:

- 1.Haksız yere eza edilenler hakkında
2. Aptal kahraman hakkında
3. Üç erkek kahraman hakkında
4. Ejderle Savaş hakkında
5. Ele geçirilen kızlar hakkında
6. Akıllı genç kız hakkında
7. Sihir ve büyü yapılanlar hakkında
8. Tılsım sahibi hakkında
9. Sihirli nesnelerin sahibi hakkında
10. Sadakatsiz kadınlar hakkında (Günay, 2011, s.23).

Masalların sınıflandırılmasına ilişkin bir başka yaygın görüş de David L. Russell’in Literature for Children adlı eserinde belirtilir. Bu tasnife göre masallar;

- 1.Hayvan Masalları
- 2.Budala (Noodlehead) Masalları
- 3.Olağanüstü Masallar
- 4.Kümüülâtif Masallar
- 5.Açıklayıcı Masallar olmak üzere beş grupta incelenir (Can, 2008, s.20-22).

Masalların sınıflandırılması hakkında yapılan tasnif denemelerinden bir diğeri de Boratav tarafından, Gedeon Huet’e ait olduğu aktarılan 1923’te “Les Contes Populaires” adlı eserdir. Bu eserde masallar dörde ayrılır:

1. Harikulâde Hikâyeler
- 2.Realist Hikâyeler
- 3.Tuhaf Hikâyeler
- 4.Kahramanları Hayvan Olan Hikâyeler (akt., Sakaoğlu, 2002, s. 56)

Propp'un aktardığı bilgilere göre "The Psychology of Peoples" adlı eserinde W. Wundt'un da masalları yedi başlıkta değerlendirdiği görülmektedir:

1. Mitolojik Fabl Masallar
2. Katışıksız Olağanüstü Masallar
3. Biyolojik Masal ve Fabllar
4. Katışıksız Hayvan Fablları
5. Soy sop Masalları
6. Gülmeceli Masallar ve Fabllar
7. Ahlâk Fablları (Propp, 2001, s. 23).

1.3.2 Türkiye'de Masal Tasnif Çalışmaları

Türk masalları üzerine de S. Walker A. Uysal, M. Tuğrul ve N. Tezel, W Eberhard, P. N. Boratav'ın çeşitli masal tasnif denemeleri olmuştur. Bunlardan en önemli olanı Wolfram Eberhard ile Pertev Naili Boratav in 2536 masal metnini inceleyerek 378 masal tipine ulaştıkları katalog, Typen Türkischer Volksmärchen (Türk Masallarının Tip Kataloğu) olmuştur. Bu katalog, 23 ayrı konu üzerine oluşturulmuştur (Sakaoğlu, 2007, s.14-15).

Masal sınıflandırması ile ilgili çalışmalardan bir diğeri de Mecmuatü'l-Letaif'tir. Lami Çelebi'nin başladığı bu eseri oğlu Abdullah Çelebi'nin tamamladığı Boratav tarafından aktarılır. Bu eserde birçok halk anlatısına yer verilmiş olup eserdeki tasnif ise altı başlıktan ibarettir (akt., Boratav, 2011, s.408).

Warren S. Walker ile Ahmet Edip Uysal ın hazırladıkları Tales Alive in Turkey adlı eserde ise, Türk masalları yedi ana gruba ayrılır:1. Tabiatüstü masallar, 2. Şaşırtıcı ve hünerli sonuçlara sahip masallar,3. Gülmecce masalları, 4. Ahlaki masallar, 5. Köroğlu, 6. Din görevlilerinin hatalarını konu alan masallar, 7. Fıkralar (akt., Günay, 2011, s.24)

Saim Sakaoğlu'nun aktardığı bilgilere göre Naki Tezel, masalları iki başlığa ayırarak inceler: 1. Hayâlî Masallar,2. Realist Masallar (Sakaoğlu,2002, s. 59).

Erzurum masallarını incelediği çalışmasında Bilge Seyidoğlu, üç başlık kullanmaktadır: 1. Hayvan Masalları,2. Alelâde Halk Masalları,3- Şakalar ve Anekdotlar (Seyidoğlu, 1975, s. 75-76).

Umay Günay'n aktardığı üzere Antti Aarne ve Stith Thompson birlikte hazırladıkları çalışmada masalları üç ana gruba ayırmışlardır.

1. Hayvan Masalları
2. Asıl Masallar
3. Fıkralar ve komik hikâyeler (Günay, 2011, s.22).

Yukarıda ana hatlarıyla özetlenen masal tasnif çalışmalarının tamamında masalların içerdikleri konulara göre hazırlandıkları görünmektedir. V. Propp'un 1928 yılında Leningrad'da yayımladığı "Morfologiya Sbazki" adlı eserinde masalların yapısını incelemiş ve masalların sabit ve değişken unsurlarını ortaya koymuştur. Çalışmasında masalların daima bir başlangıç ile başlayıp 31 işlev ile devam ettiğini tespit eden Propp'un yaklaşımı masallarda yapı incelemeleri için öncü olmuştur (Propp, 2011, s. 16-22).

1.4 MASAL KATALOGLARI

Dünya masalları üzerinde tip ve motif çalışmaları Antti Aarne ile başlar, Stith Thompson'la devam eder. Türkiye'de ise ilk çalışma Türk masallarının tip ve motif yapısı ile ilgili Wolfram Eberhard ile Pertev Naili Boratav tarafından yapılmıştır. Bu araştırmacılar tarafından masal araştırmalarına yön veren çeşitli kataloglar yayımlanmıştır.

1.4.1 Tip Kataloğu

Tarihî Coğrafi Fin Kuramı'nın en önemli temsilcilerinden Kaarle Krohn'un öğrencisi Antti Aarne'nin "Masalların Tip Kataloğu"nu (1910) oluşturmuştur. Aarne'nin öğrencisi Stith Thompson'ın ise bu kataloğun daha yeni ve geliştirilmiş şeklini aynı yöntemin uzantısı olarak 1928 de yayınlamıştır (Ekici, 2010, s. 62). Ekici Antti Aarne'nin bu tasnifi Finlandiya, Danimarka ve Almanya'dan derlenen (Grimm Masalları) masallardan yola çıkarak hazırladığını ifade etmiş ve Aarne'nin sınıflandırmasına yer vermiştir:

- I. Hayvan Masalları (1-299)
- II. Günlük (Asıl) Masallar (300-1199)
- III. Anekdotlar ve Şakalar (1200-1999) (Akt. Ekici, 2010, s. 67).

Masal Araştırmaları adlı kitabında Saim Sakaoğlu ise masal araştırmalarının en önemli sınıflandırmalarından biri olarak gösterilen Aarne'nin sınıflandırmasını alt başlıklarıyla vermiştir:

1. Hayvan Masalları 1-299
2. Asıl Masallar 300-1199
3. Fıkralar 1200-1999 (Sakaoğlu, 2007, s. 12).

Daha sonra Aarne'nin öğrencisi Stith Thompson tarafından düzenlenen bu sınıflandırma sistemi, günümüz çalışmalarında da kullanılmaya devam etmiştir. Stith Thompson 1961'de "The Types of the Folktale" in genişletilmiş şeklini ikinci kez yayınladı. Masal araştırmalarında "AaTh", "AT" veya Aarne-Thompson" olarak kısaltılan bu ikinci baskıda yer verilen katalogta masallar beş temel başlık altında toplanmıştır (Ekici, 2010, s.68). Ayrıca Sakaoğlu da Stith Thompson'ın bugün de kabul edilip uygulanan beşli sınıflandırmasına eserinde yer vermiştir:

1. Hayvan Masalları 1- 299
2. Asıl Halk Masalları: 300- 1199
3. Güldürücü Hikâyeler, Nükteli Fıkralar 1200- 1999
4. Zincirlemeli Masallar 2000- 2399
5. Sınıflamaya Girmeyen Masallar 2400- 2499" (Sakaoğlu, 2007, s. 13).

Son olarak Alman halkbilimci Hans-Jörg Uther (2004) bu tasnif çalışmasını geliştirerek ona son hâlini vermiş ve bu çalışmasını The Types of International Folktales. A Classification and Bibliography. Based on the System of Antti Aarne and Stith Thompson ismiyle yayımlamıştır. Uther'in bu katalog çalışması üç ciltten oluşmaktadır. Masalları tasniflemede bu çalışma birçok araştırmacı tarafından tercih edilmekte ve ATU (Aarne-Thompson-Uther) ismiyle kataloglarda geçmektedir. Aşağıda bu tasnifin çatısını oluşturan alt ve üst maddeler Türkçe çevirisiyle verilmiştir.

Aarne-Thompson-Uther Halk Masallarının Sınıflandırılması

Hayvan Masalları 1-299

- Vahşi Hayvanlar 1-99
- Kurnaz Tilki (Diğer Hayvan) 1-69
- Diğer Vahşi Hayvanlar 70-99
- Vahşi Hayvanlar ve Evcil Hayvanlar 100-149
- Vahşi Hayvanlar ve İnsanlar 150-199

Evcil Hayvanlar 200-219

Diğer Hayvanlar ve Nesneler 220-299

Sihirli Masallar 300-749

Olağanüstü Düşmanlar 300-399

Olağanüstü ya da Büyülü Hanım (Koca) ya da Diğer Akraba 400-459

Hanım 400-424

Koca 425-449

Erkek Kardeş ya da Kız Kardeş 450-459

Olağanüstü Görevler 460-499

Olağanüstü Yardımcılar 500-559

Sihirli nesneler 560-649

Olağanüstü Güç ya da Bilgi 650-699

Olağanüstü Diğer Masallar 700-749

Dinî Masallar 750-849

Tanrının Ödüllendirmesi ve Cezalandırması 750-779

Doğrunun Ortaya Çıkması 780-799

Cennet 800-809

Şeytan 810-826

Diğer Dinî Masallar 827-849

Gerçekçi Masallar 850-999

Prensesle (Sultanla) Evlenme 850-869

Prensle (Şehzadeyle) Evlenme 870-879

Sadakat ve Masumiyetin İspatı 880-899

Dik Kafalı Hanımın İtaat Etmeyi Öğrenmesi 900-909

İyi Öğretiler 910-919

Zekice Davranışlar ve Sözler 920-929

Kader Kısmet Masalları 930-949

Haydutlar ve Katiller 950-969

Başka Gerçekçi Masallar 970-999

Aptal Yamyam Dev (Dev, Şeytan) Masalları 1000-1199

İş Anlaşması 1000-1029

İnsan ve Dev Arasında İş birliği 1030-1059

İnsan ve Dev Arasında Yarışma 1060-1114

İnsanın Devi Öldürmesi (Yaralaması) 1115-1144

Devin İnsan Tarafından Korkutulması 1145-1154

İnsanın Zekâsıyla Devin Üstesinden Gelmesi 1155-1169

Şeytandan Ruhun Kurtarılması 1170-1199

Anekdotalar ve Fıkralar 1200-1999

Aptal Konulu Hikâyeler 1200-1349

Evli Çiftler Konulu Hikâyeler 1350-1439

Aptal Hanım ve Onun Kocas 1380-1404

Aptal Koca ve Onun Hanımı 1405-1429

Aptal Çiftler 1430-1439

Kadın Konulu Hikâyeler 1440-1524

Hanım Arama 1450-1474

Kız Kuruları Hakkında Fıkralar 1475-1499

Kadın Konulu Diğer Hikâyeler 1500-1524

Erkek Konulu Hikâyeler 1525-1724

Zeki Adam 1525-1639

Kazara Şanslılar 1640-1674

Aptal Erkek 1675-1724

Din Adamları ve Dinî Simgeler Hakkında Fıkralar 1725-1849

Din Adamlarının Kandırılması 1725-1774

Rahip ve Zangoç 1775-1799

Dinî Simgeler Hakkında Diğer Fıkralar 1800-1849

Başka İnsan Grupları Hakkındaki Anekdotalar 1850-1874

Abartılı Masallar 1875-1999

Formel Masallar 2000-2399

Eklemeli Masallar 2000-2100

Sayılara, Nesnelere, Hayvanlara ya da İsimlere Dayalı Zincirleme
Masallar 2000-2020

Ölüm İçeren Zincirleme Masallar 2021-2024

Yeme İçeren Zincirleme Masallar 2025-2028

Başka Olayları İçeren Zincirleme Masallar 2029-2075

Mizahi Masallar 2200-2299

Başka Formel Masallar 2300-2399(Karagöz,2021, s.18-21).¹

1.4.2 Motif İndeks

Motiflerle ilgili olarak en kapsamlı ve en önemli çalışmayı, Stith Thompson yapmıştır. S. Thompson'ın tarafından hazırlanan Motif Index of Folk Literature adlı eserdir. İlk baskısı 1932-1936 yılları arasında yapılan bu çalışma toplam altı ciltten oluşmaktadır. S. Thompson, motifleri 23 ana başlık altında toplamış ve bunları kendi içinde alt başlıklara ayırarak sistematik bir tasnif oluşturmuştur. Bu motif kataloğunun ikinci baskısı 1955-1958 yılları arasında yapılmış, yeni kataloglardan (TTV dâhil) yararlanılarak zenginleştirilmiştir. Kısaca Motif Index olarak bilinen bu eserin ilk beş cildi, her biri bir harfle ifade edilen konulara ayrılmışken, altıncı cilt ise önceki ciltlerde yer alan kavramların ve kaynakların alfabetik indeksine ayrılmıştır. Birinci ciltte 50 sayfadan oluşan giriş kısmı bulunmaktadır. Girişte çalışmanın amacı, çalışmanın plânı, kullanılan malzemeler ve indeksin kullanımına yönelik pratik bilgiler bulunmaktadır. “Thompson, “Halk Edebiyatı Motif İndeksi (The Motif Index of Folk Literature)” adlı altı ciltlik çalışmasında, çeşitli dünya anlatılarında tespit ettiği motifleri alfabetik olarak sıralamış, altıncı ciltte ise konu ve kavramların dizinini vermiştir” (Ekici, 2010, s. 71).

Stith Thompson motiflerin ana başlıklarını şöyle belirler:

- A. Mitolojik Motifler
- B. Hayvanlar
- C. Yasak (Tabu)
- D. Sihir (Büyü)
- E. Ölüm
- F. Olağanüstülükler (Harikuladelikler)
- G. Devler
- H. Denemeler (Sınama, İmtihan Etme)
- J. Akıllılar ve Aptallar

¹ ATU tasnifinin tamamına <http://www.mftd.org/index.php?action=atu> isimli web sitesinden ulaşılabilir.

- K. Aldatmalar
- L. Talihin (Kaderin) Tersine Çevrilmesi
- M. Geleceği Belirleme
- N. Şans ve Kader/Talih
- P. Toplum
- Q. Ödüller ve Cezalar
- R. Tutsaklar (Esirler) ve Kaçaklar
- S. Anormal Zulümler
- T. Cinsiyet
- U. Hayatın Tabiatı
- V. Din
- W. Karakter Özellikleri
- X. Mizah
- Z. Çeşitli Motifler (akt.. Çobanoğlu,2012, s.129-130).

1.4.3 Türk Masal Tipleri Kataloğu

Metin Ekici, Türk masallarının sınıflandırılması konusunda ilk denemenin Wolfram Eberhard ve Pertev Naili Boratav tarafından Türk Masal Tipleri Kataloğu (Typen Türkischer Volksmärchen; TTV) adıyla yayınlandığını belirtmiştir (Ekici, 2010: 68). Saim Sakaoğlu da Türk masal tipleri üzerine yapılan ilk önemli çalışmanın, Wolfram Eberhard ile Pertev Naili Boratav'ın birlikte hazırladıkları, Typen Türkischer Volksmärchen olduğunu ifade etmiş ve şu bilgilere yer vermiştir: Kitabın ilk 23 sayfalık bölümü W. Eberhard ve P. N. Boratav tarafından yazılmış önsözlerden oluşmaktadır. I. Önsöz Eberhard, II. Önsöz ise Boratav tarafından yazılmıştır. Boratav, Türk masalı ve Türk masalının kaynakları konusunda ayrıntılı bilgiler vermektedir. Adı geçen bu çalışma TTV veya EB şeklinde kısaltılarak, masal araştırmacıları tarafından tanıtılmaktadır. Çalışmada 378 masal tipi tespit edilmiş, masalların bölüm başlıkları ve sayıları tek tek verilmiştir. Çalışmada masallar 23 temel başlık altında toplanmıştır:

- A. Hayvan Masalları 1-22 (22 tip)
- B. Hayvan ve İnsan 22-33 (11 Tip)
- C. Hayvan veya Bir Ruh, Bir İnsana Yardım Eder. 34-82 (49 Tip)
- D. Tabiatüstü Bir Ruh veya Hayvanla Evlenme 83-109 (27 Tip)

E. İyi Ruhla veya Evliyalarla Yaşama 110-122 (13 Tip)

F. Kaderin Hâkimiyeti 123-142 (20 Tip)

G. Rüya 143-145 (3 Tip)

H. Kötü Ruhlarla Yaşama 146-168 (23 Tip)

İ. Sihirbazlar 169-184 (16 Tip)

J. Bir Kız Sevgili Bulur 185-196 (12 Tip)

K. Bir Erkek Sevgili Bulur 197-222 (25 Tip)

L. Fakir Kız Zenginle Evlenir 223-238 (16 Tip)

M. Kıskançlık ve İftira 239-255 (17 Tip)

N. Hor Görülen Koca Kahramandır 258-259 (3 Tip)

O. Zina ve Baştan Çıkarma 259-280 (22 Tip)

P. Acaip İcraat ve Olaylar 281-289 (8 Tip)

Q. Acaip Davalar 289-301 (13 Tip)

R. Realist Masallar 302-310 (9 Tip)

S. Acaip Tesadüfler 311-316 (6 Tip)

T. Komik Hikâyeler 317-322 (6 Tip)

U. Aptal ve Tembel Erkekler ve Kadınlar 323-338 (16 Tip)

V. Hırsız ve Dedektif 339-349 (11 Tip)

W. Akıllı, Hilekâr veya Cimri Erkek ve Kadınlar 350-378 (11 Tip)” (Sakaoğlu, 2009, s.14-15).

Rabia Kocaaslan Uçkun Gagauz Masallarının Tip ve Motif Yapısı Bakımından İncelenmesi adlı tezinde TTV’nin 1953 yılında hazırlandığını ve günümüze kadar da yeni masal tiplerinin tespit edildiğini bu nedenle tip sayının 378’den çok daha fazla olduğunu yeni bir masal kataloğunun hazırlanmasının gerekli olduğuna dikkat çekmiştir (Kocaaslan Uçkun, 2003, s.90-91).

Sonuç olarak son yıllarda yapılan önemli çalışmalarla, eldeki masal sayısı oldukça büyük bir artış göstermektedir. Saim Sakaoğlu, Milli Folklor dergisinde yayımladığı “Türk masal tipleri kataloğu taslağı üzerine” isimli çalışmasında zengin malzeme birikiminden yola çıkılarak daha kapsamlı Türk masal kataloğu oluşturulması gerekliliğini vurgulamıştır.

1.5 MASAL İNCELEME VE YORUMLAMA YÖNTEMLERİ

İnceleme Yöntemleri veya Kuramlar, halk edebiyatı ürünlerinin, derlenmesinden incelenmesine kadar birçok aşamada rol oynar. Derlemecinin derleme yöntemlerini iyi bilmesi ve kaynak şahıslardan nasıl malzeme derlenmesi gerektiğini bilmelidir. Kaynak şahıslardan elde edilen metinlerin yazıya aktarılması ve sınıflandırılması da sürecin önemli aşamalarından biridir. Malzemeler sınıflandırıldıktan sonra malzemelerin bilimsel yöntemlerle incelenmesi aşamasına geçilir. Bu başlık altında masallarda yaygın olarak kullanılan yöntemler özetlenerek verilmiştir. Yayınlanmış kitaplar ve makaleler son bölümde bu yöntemler ışığında değerlendirilmiştir.

1.5.1 Metin Merkezli Halkbilimi Yöntemleri

1.5.1.1 Tarihi Coğrafi Fin Yöntemi

Tarihî-Coğrafi Metot ya da Tarihî-Coğrafi Fin Metodu olarak bilinen bu yöntem, halkbilim çalışmalarının katkısıyla millî kimliğini kazanarak bağımsız bir devlet hâline gelen Finlandiya’da ortaya çıkmıştır. Tarihî-Coğrafi Fin okulunun kurucusu Julius Krohn’dur. Julius Krohn’un genç yaşta ölmesi nedeniyle yarım kalan çalışmalarını oğlu Kaarle Krohn devam ettirmiştir. Metodun temel çıkış noktası, “Bir halk edebiyatı ürününü epizotlarına ve motiflerine ayırarak inceleme, dünyadaki başka benzerleriyle karşılaştırma, eş metinleri coğrafi ve kronolojik bir sıraya koyma ve bu yolla orijinal olanı yani “urform”u tespit etmedir.” (Dilek, 2007, s.20). Tarihî-Coğrafi Fin yönteminin takipçilerinden C. von Sydow, Fin okulunun temel kavramı olan ur-formu eleştirmiş ve bu terim yerine “oicotypes” (ekotip) kavramını ilk kez 1927’de öne sürmüştür. Bu terim, botanikte bir bitkinin yerli veya bölgesel tipine verilen isimden alınmıştır. Sözcük Yunanca’da ev anlamına gelen “oikos” kökünden türemiştir ve aynı kök “ekonomy” (ekonomi) ve “ecology” (ekoloji) gibi İngilizce sözcüklerde de bulunur. Sydow, nasıl bir bitki farklı bölgelerdeki farklı iklim ve toprak koşullarına uyum sağlıyorsa halk masallarının da aynı şekilde bir bölgeden, ülkeden diğerine hareket ettikçe o bölgenin yerel özelliklerini alacağını söylemiştir. Sydow’a göre “ekotip” karşılaştırmalı yöntemin mantıksal bir uzantısıdır. Bir halk masalının yerli versiyonunun veya baladın nasıl yegâne olduğunu, onu başka yerlerdeki versiyonlarıyla karşılaştırmadan kimsenin bilemeyeceğini belirtmiştir (Von Sydow, 2010, s. 62). Her ne kadar Finlandiya’da

ortaya çıkmış olsada İskandinav ülkeleri olarak adlandırdığımız Danimarka, Norveç, İsveç ve İzlanda'da da bu metoda katkıları olmuştur. Yapılan yoğun derleme çalışmaları ile İskandinav ülkelerinde halk edebiyatı ürünleri toplanarak arşivlenmiş, bunların urformalarına ulaşabilmek için toplanan bu ürünler üzerinde dizinleme ve kataloglama çalışmaları yapılmıştır. Axel Olrik, Antti Aarne ve Stith Thompson tarafından Fin okulunun çalışmaları geliştirilmiştir.

Axel Olrik 1909 yılında toplam 15 kuraldan oluşan Halk Anlatılarının Epik Yasaları'nı yayımlamıştır (Çobanoğlu,2012, s.123). Olrik halk anlatılarını düzenlediğine inandığı bu kuralları kısaca:

- 1.Giriş ve Bitiriş Kuralı
- 2.Yineleme Kuralı
- 3.Üçleme Kuralı
- 4.Bir Sahnede iki Kuralı
- 5.Zıtlık Kuralı
- 6.İkizler Kuralı
- 7.İlk ve Son Durumun Önemi Kuralı
- 8.Anlatımda Tek çizgilik Kuralı
- 9.Kalıplaştırma Kuralı
- 10.Büyük Tablo Sahnesi Kuralı
- 11.Anlatı Mantığı Kuralı
- 12.Olay Örgüsünde Entrika Birliği Kuralı
- 13.Epik Birlik Kuralı
14. İdeal Epik Birlik Kuralı
- 15.Dikkati Başkahraman Üzerine Toplama Kuralı

Olarak sıralar (Çobanoğlu,2012, s.123-126). Metin Ekici, Tarihi Coğrafi Fin Kuramı'nın en önemli temsilcilerinden Kaarle Krohn'un öğrencisi Antti Aarne'nin tasnifi Finlandiya, Danimarka ve Almanya'dan derlenen (Grimm Masalları) masallardan hareketle hazırladığını belirtmiştir. Antti Aarne'nin tasnifi daha sonra Aarne'nin öğrencisi Stith Thompson tarafından düzenlenerek bu sınıflandırma sistemi, günümüz çalışmalarında da kullanılmaya devam etmiştir. Stith Thompson 1961'de "The Types of the Folktale" in genişletilmiş şeklini ikinci kez yayımlar. Masal araştırmalarında "AaTh", "AT" veya Aarne -Thompson" olarak kısaltılan bu ikinci

baskıda yer verilen katalogda masallar beş ana başlık altında toplanmıştır (Ekici, 2010, s. 68).

Bu yöntemin temel eserleri arasında şunlar bulunmaktadır:

Kaarle Krohn, “Halk Bilimi Yöntemi” (1926)

Axel Olrik “Halk Anlatmalarının Epik Yasaları” (1909)

Antti Aarne “Masalların Tip Kataloğu” (1910)

Stith Thompson “Masal Tip Kataloğu” (1928)

Stith Thompson “Halk Edebiyatının Motif İndeksi” (1968) (1928’de çıkan kitabın genişletilmiş baskısı)

Bu beş temel kitap yöntemin uluslararası alandaki görünürlüğünü artırmış ve yöntemin gelişmesine ve pek çok kültürün masalları için uyarlanmasına aracı olmuştur.

Türk masallarının sınıflandırılması konusunda Boratav ve Eberhard’ın yapmış olduğu Typen Türkischer Volksmärchen; TTY adlı çalışmanın, yani Türk Masal Tipleri Kataloğu’nun önemini belirtmekte fayda vardır (Eberhard-Boratav, 1953). Araştırmacılar tarafından kısaca TTV diye adlandırılan Typen Türkischer Volksmärchen (Pertev Naili Boratav’ın Wolfram Eberhard ile birlikte hazırladığı 378 Türk masal tipini içeren çalışma) 1953’te yayımlanır. Bu katalog, 23 temel başlıktan oluşmaktadır (Sakaoğlu, 2007, s.14-15).

Bu metot temeli itibarıyla sözlü halk anlatmalarının özellikle de masalların nerede, ne zaman oluştuğunu ayrıca ilk şeklinin ne olduğunu belirlemeyi amaçlar. Yönteme göre her anlatma belli bir zamanda, belli bir yerde yaratılmıştır. Bu ilk şekle “ur-form” adı verilmiştir. Ur-form, ticaret ve göç gibi nedenlerle yayılmaya başlar. Sözlü yayılmanın yanı sıra yazılı ve basılı metinler de bu yayılmanın genişlemesine yardımcı olur.

1.5.1.2 Morfolojik (Yapısalcı) Yöntem

Yapısalcı yöntemin amacı, “Halkbilimi türlerini evrensel modellere ve formüllere indirgeyerek ortaya koymaktır.” (Çobanoğlu, 2012, s.206). Formüle edilen evrensel bir halkbilimsel gramer aracılığıyla halkbilimi ürünleri karşılaştırmalı bir yolla ve daha sağlıklı bir şekilde incelenebilecektir. Yapısalcı yaklaşım, bir halkbilim unsurunun temel parçalarının organizasyonu ve bu parçaların birbirleriyle oluşturdukları ilişkileri inceler (Dundes, 1978, s. 179’dan akt. Çobanoğlu 2012, s.206). Yapısalcı

yöntem, kahramanın biyografisini inceleyenler, Vladimir J. Propp ve Claude Lévi Strauss olarak üç temel bakış açısına sahiptir. Johann Georg von Hahn'ın "Aryan kahramanı biyografik modeli", Otto Rank'ın "kahraman kalıbı", Lord Raglan'ın "Geleneksel kahraman kalıbı" ve Eric Hobsbawm'ın "Soylu Haydut kalıbı", kahramanın biyografisini yapısal yöntemle çözümleyen yaklaşımlardır (Çobanoğlu 2012, s.206-242).

a) Kahraman Biyografisinin Yapısal Çözümleme Modelleri

1)1. J. G. von Hahn'ın Aryan Kahramanı Biyografik Modeli

J. G. von Hahn'ın Aryan Kahraman Biyografik Modeli on altı maddelik bir kahraman kalıbını ortaya koymaktadır.

Doğum:

1. Kahraman gayri meşru olarak doğar.
2. Annesi ülkenin prensesidir.
3. Babası bir tanrı veya bir yabancıdır.

Gençlik:

4. Kahramanın yükselişinin işaretleri vardır.
5. Bu nedenle terk edilmiştir.
6. O, hayvanlar tarafından emzirilir.
7. Çocuksuz bir çoban çifti tarafından büyütülür.
8. O, yüksek ruhlu bir gençtir.
9. O, yabancı bir ülkede hizmet edeceği bir iş arar.

Dönüş:

10. O, geriye muzaffer olarak döner ve tekrar yabancı ülkeye gider.
11. O, gerçek düşmanlarını kılıçtan geçirir ve ülkeyi yönetmeğe başlar ve annesini kurtarır.
12. O, şehirler kurar.
13. Onun ölüm şekli olağanüstüdür.

İkinci dereceden Şahıslar:

14. O, incest ilişki nedeniyle lanetlenmiştir ve genç ölür.
15. O, hakarete uğrayan bir hizmetçisinin eliyle intikam için öldürülür.
16. O, daha genç olan kardeşini öldürür (Taylor 1964, s.115-16: Dundes 1965, s. 143 akt. Çobanoğlu 2012, s. 208).

2. Otto Rank'ın Kahraman Kalıbı

Freud'un takipçisi olan Otto Rank'a göre kahraman aile ile iç güdüler arası ilişkilerden kaynaklanmaktadır. Kahramanın hayatının erken dönemine dayalı on iki maddelik bir kahraman kalıbı vardır. Rank'ın kalıbı şu şekildedir:

1. Kahraman, sıra dışı bir ailenin çocuğudur.
2. Kahramanın, babası bir kraldır.
3. Kahramanın ana rahmine düşüş şartları zordur.
4. Kahramanın doğumuna karşı kehanetler ve uyarılar vardır.
5. Kahraman, suya bir kutu içinde bırakılır.
6. Kahraman, hayvanlar veya iyi insanlar tarafından korunur.
7. Kahramanı, dişi bir hayvan veya mütevazı bir kadın emzirir.
8. Kahraman büyür.
9. Ve gerçek ailesini bulur.
10. Babasından intikamını alır.
11. Kahraman, halk tarafından tanınır ve kabul edilir.
12. Kahraman rütbe kazanır, yükselir ve onurlanır (Çobanoğlu, 2012, s. 209).

3. Lord Raglan'ın Geleneksel Kahraman Kalıbı

Lord Raglan, Geleneksel Kahraman Kalıbını yirmi iki özellik olarak şu şekilde belirtir:

1. Kahramanın annesi soylu bir bakiredir.
2. Babası bir kraldır.
3. Baba çoğunlukla kahramanın annesinin yakın bir akrabasıdır.
4. Kahramanın anne karnına düşüş şartları olağan dışıdır.
5. Kahraman aynı zamanda bir tanrının oğlu olarak kabul edilir.
6. Çoğunlukla baba tarafından onu öldürme girişiminde bulunulur.
7. Kahraman gizli bir yere gönderilir.
8. Uzak bir ülkede evlat edinen bir aile tarafından büyütülür.
9. Kahramanın çocukluğu hakkında bize bir şey anlatılmaz.
10. Kahraman yetişkinlik çağındayken gelecekte kral olacağı yere gider.
11. Kahraman kral, dev, ejderha veya vahşi bir hayvana karşı kazandığı zaferden sonra

12. Çoğunlukla kendisinin selefinin kızı olan bir prensesle evlenir.
13. Kral olur.
14. Bir süre herhangi bir hadise olmaksızın ülkeyi yönetir.
15. Kanunlar yazar.
16. Daha sonra kahraman tanrıların ve/veya halkının sevgisini kaybeder.
17. Tahttan ve şehirden uzaklaştırılır.
18. Kahraman esrarengiz bir şekilde ölümle tanışır.
19. Çoğunlukla bir tepenin üzerinde ölür.
20. Çocuklarından hiçbiri, eğer varsa, onun yerine tahta geçemez.
21. Kahramanın vücudu gömülmez.
22. Kahramanın gömülü olduğu kabul edilen bir veya birden fazla kutsal mezarı vardır (Raglan, 1998, s. 126-138).

4. Eric Hobsbawm'ın Sosyal Haydut veya Halk Kahramanı Kalıbı

Kahraman biyografilerini temel alan yaklaşımların sonuncusu Eric John Ernest Hobsbawm'ın "Soylu Haydut" kalıbıdır. Hobsbawm (1969) çalışmasında bu kalıbı ortaya koyarken gerçek hayatta yaşamış köy merkezli haydutları, Marksist bir sınıf mücadelesi bakış açısıyla ele almıştır. Sosyal haydut olarak adlandırılan bu kişilerin, halk kahramanı statüsüne gelebilmesi anlatı içinde bir dizi olayı takip etmeleri gerekir (Çobanoğlu, 2012, s. 212-213). Hobsbawm, bu olayları dokuz maddelik bir biyografik şemaya dökmüştür.

1. Kahraman, kanundışılık kariyerine bir suçla değil adaletsizliğin kurbanı olarak başlar. Resmi otoritelerce aranmasına rağmen om yaptığı toplumunun halk kültüründe "suç" olarak değerlendirilmez
2. Kahraman, yanlışlıkları düzeltir.
3. Kahraman, zenginden alır ve fakirlere, ihtiyaç içinde olanlara verir.
4. Kahraman, meşru müdafaa ve intikam dışında asla adam öldürmez.
5. Kahraman, eğer yaşarsa halkının arasına saygıdeğer bir vatandaş ve hürmet gören bir birey olarak döner. Aslında, o halkının arasından hiçbir zaman ayrılmaz.
6. Kahraman, ona hayran halkı tarafından yardım görmüş ve desteklenmiştir.
7. Kahraman, toplumunun üyelerinin resmî kurumlarla kendisine karşı iş birliğine girmemesi nedeniyle ancak toplum tarafından dışlanmış kişilerce kendisine

yapılan kalleşlikler ve kurulan tuzaklar sonucu muhtelif yollardan biriyle öldürülür.

8. Kahraman, en azından teorik olarak görülemez ve kolaylıkla ele geçirilemezdir.
9. Kahraman, kralın veya imparatorun düşman değil fakat onların yerel despot idarecilerinin ve adaletsiz bürokratlarının düşmanıdır (Çobanoğlu, 2012, s.213).

Soylu haydut kalıbı, gerçek kişileri temele aldığından tutarlı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir.

b) Vladimir Propp'un Yapısal Anlatı Çözümleme Yöntemi

V. Propp, bütün masalların aynı yapısal iskelet üzerinde oluştuğunu düşünür ve zaman içerisinde yayılmaya bağlı olarak anlatılan masalarda farklılaşma durumunu görmek mümkündür. Propp, çalışmasını yalnızca olağanüstü (peri) masallarla sınırlandırır. V. Propp, Afanasyev tarafından derlenen Rus Halk Masalları kitabında elli ile yüz ellinci numaraların arasında yer alan yüz masalı ele alarak inceler. İncelemenin neticesinde çözümlenen masalların morfolojik yapısını ortaya çıkarır. Propp, yöntemini aşağıdaki durumları mukayese ederek açıklar:

“1. Kral, bir yiğide, bir kartal verir. Kartal, yiğidi, başka bir krallığa götürür.

2. Büyükbaba, Suçenko'ya bir at verir. At, Suçenko'yu başka bir krallığa götürür.

3. Bir büyücü, İvan'a bir kayık verir. Kayık, İvan'ı başka bir krallığa götürür.

4. Kraliçe, İvan'a bir yüzük verir. Yüzükten çıkan iriyarı adamlar, İvan'ı başka bir krallığa götürürler” (Propp,2011, s. 23).

Sonuç olarak, masalarda değişen ve değişmeyen değerlerin var olduğunu ortaya koyar. Masalda geçen kişi isimleri ve bunların özel niteleyicileri değişebilirken bu kişilerin anlatı içindeki eylemleri (işlevleri) değişmemektedir. Bu durum, masadaki kişi kadrosunun anlatı içindeki işlevlerine göre masalları incelemek gerektiğini ortaya koyar. Propp, işlevlerin masalın değişmeyen öğelerini ne derece temsil ettiğini belirlemeye çalışır. Yaptığı inceleme sonucunda, işlevlerin şaşırtıcı biçimde tekrarlandıklarını tespit eder. Masadaki kişiler ne kadar farklı olurlarsa olsunlar, masalda çoğunlukla aynı işlevleri yaparlar. Propp'a göre işlev, “Bir kişinin eylemini, olay örgüsünün akışı içinde taşıdığı anlam açısından tanımlanmış eylemini” (Propp,2011, s.24) anlatır. Bu işlevler dört özelliğe sahiptir, bunlar:

1. Kişiler kim olursa olsun ve işlevler nasıl gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin, masalın değişmez, sürekli öğeleri kişilerin işlevleridir. İşlevler masalların temel oluşturucu bölümleridir.
2. Olağanüstü masalların işlevleri sınırlıdır.
3. İşlevlerin dizilişi her zaman aynıdır. Ancak bütün masalarda bütün işlevler yer almaz. Bazı işlevlerin bulunmayışı diğer işlevlerin düzenini değiştirmez.
4. Bütün olağanüstü masallar yapıları açısından aynı tipe bağlanırlar” (Propp, 2011, s.24-27).

Birçok masalda çoğunlukla bir başlangıç durumu (α) vardır ancak, bu durum morfolojik bir öğedir. Propp’un olağanüstü masalarda tespit ettiği 31 işlevi ve bu işlevlerin gösterildiği semboller şu şekildedir (Propp, 2017, s.29-64):

1. Aileden biri evden uzaklaşır. (Tanımı: uzaklaşma, simgesi β)
2. Kahraman bir yasakla karşılaşır. (Tanımı: yasaklama, simgesi γ)
3. Yasak çiğnenir. (Tanımı: yasağı çiğneme, simgesi δ)
4. Saldırgan bilgi edinmeye çalışır. (Tanımı: soruşturma, simgesi ϵ)
5. Saldırgan kurbanı ile ilgili bilgi toplar. (Tanımı: bilgi toplama, simgesi ζ)
6. Saldırgan kurbanını veya servetini ele geçirmek için onu aldatmayı dener. (Tanımı: aldatma, simgesi η)
7. Kurban aldanır ve istemeyerek düşmanına yardım etmiş olur. (Tanımı: suça katılma, simgesi θ)
8. Saldırgan aileden birine zarar verir. (Tanımı: kötülük, simgesi A)
9. Kötülüğün ya da eksikliğin haberi yayılır; bir dilek veya buyrukla kahramana başvurulur, kahraman gönderilir ya da gider. (Tanımı: aracılık, geçiş anı, simgesi B)
10. Arayıcı-kahraman eyleme geçmeyi kabul eder ya da eyleme geçmeye karar verir. (Tanımı: karşıt eylemin başlangıcı, simgesi C)
11. Kahraman evinden ayrılır. (Tanımı: gidiş, simgesi $\uparrow$)
12. Kahraman büyü bir nesneyi ya da yardımcıyı edinmesini sağlayan bir sınama, bir sorgulama, bir saldırı vb. ile karşılaşır. (Tanımı: bağışçının ilk işlevi, simgesi D)
13. Kahraman ileride kendisine bağışta bulunacak kişinin eylemlerine tepki gösterir. (Tanımı: kahramanın tepkisi, simgesi E)

14. Büyülü nesne kahramana verilir. (Tanımı: büyülü nesnenin alınması, simgesi F)

15. Kahraman aradığı nesnenin bulunduğu yere ulaştırılır. Kendisine kılavuzluk edilir ya da götürülür. (Tanımı: İki krallık arasında yolculuk, bir kılavuz eşliğinde yolculuk, simgesi G)

16. Kahraman ve saldırgan bir çatışmada karşı karşıya gelirler. (Tanımı: çatışma, simgesi H)

17. Kahraman özel bir işaret edinir. (Tanımı: özel işaret, simgesi I)

18. Saldırgan yenik düşer. (Tanımı: zafer, simgesi J)

19. Başlangıçtaki kötülük giderilir ya da eksiklik karşılanır. (Tanımı: giderme, simgesi K)

20. Kahraman geri döner. (Tanımı: geri dönüş, simgesi ↓)

21. Kahraman izlenir. (Tanımı: izleme, simgesi Pr)

22. Kahramanın yardımına koşulur. (Tanımı: yardım, simgesi Rs)

23. Kahraman kimliğini gizleyerek, kendi ülkesine ya da başka bir ülkeye varır. (Tanımı: kimliği gizleyerek gelme, simgesi O)

24. Düzmece bir kahraman asılsız savlar ileri sürer. (Tanımı: asılsız savlar, simgesi L)

25. Kahramana güç bir iş önerilir. (Tanımı: güç iş, simgesi M)

26. Güç iş yerine getirilir. (Tanımı: güç işi yerine getirme, simgesi N)

27. Kahraman tanınır. (Tanımı: tanı (n)ma, simgesi Q)

28. Düzmece kahramanın, saldırganın ya da kötünün kimliği ortaya çıkar. (Tanımı: ortaya çıkarma, simgesi Ex)

29. Kahraman yeni bir görünüm kazanır. (Tanımı: biçim değiştirme, Simgesi T)

30. Düzmece kahraman ya da saldırgan cezalandırılır. (Tanımı: Cezalandırma, simgesi U)

31. Kahraman evlenir ve tahta çıkar. (Tanımı: evlenme, simgesi W)

Propp'a göre bu işlevlerin 7 eylem alanı yani bu işlevleri yerine getiren 7 tip/karakter vardır. Bu masal tipleri ise şunlardır:

1. Saldırgan (Kötü kişi)
2. Bağışçı (Sağlayıcı)
3. Yardımcı

4. Prens ve babası (Aranan kişi)
5. Gönderen (Görevlendiren)
6. Kahraman
7. Düzmece kahraman (Dündar, 2002, s.116).

Propp yönteminin temel ilkesine göre masallarda masal kahramanlarının isimleri ve faydalandıkları nesneler değişmekte fakat masal kahramanlarının yaptıkları iş değişmemektedir.

c) Claude Levi- Strauss'un Yapısal Çözümleme Yöntemi

Özkul Çobanoğlu tarafından Claude Lévi-Strauss'un sistemleştirdiği yöntemi "Doğal yapının açığa çıkarılabilmesi için mitlerdeki öykülendirme öğelerini bölümlenmeye ve yeniden düzenlemeye dayanmaktadır." şeklinde özetlenmektedir. Lévi Strauss, ilkel-modern ayrımı yapmayı sevmez ve mitleri yabanıl düşüncenin dolaysız ürünleri diye adlandırır. Mitleri incelerken belirli kurallar öne süren Lévi-Strauss, detaylı bir şekilde ortaya koyduğu modelini çalışmasında (1955) anlatır(Çobanoğlu,2012, s.239-240).

1.5.1.3 Psikanalitik Yöntem ve Yorumlamalar

Folklor yöntemleri arasında en çok bilinen yöntemlerden biri olan Psikanalitik Yöntem, sadece halk bilimi alanında değil, edebî romanlardan sinema filmi çözümlemelerine kadar pek çok alanda sıklıkla başvurulmuş bir yöntemdir. Yöntemin önde gelen temsilcileri olarak Sigmund Freud, Wilhelm Wundt ve Carl G. Jung dikkat çeker (Dorson,2011, s. 41).

Psikolojik yöntemin en önemli temsilcilerinden olan Sigmund Freud, bilinçaltının nasıl çalıştığını açıklamak için mit, masal, tabu, fıkra ve batıl inançlara yönelmiş ve *Rüyaların Yorumları* (Interpretations of Dreams 1900) adlı eserinde bilinçaltı ve işleyiş yöntemini açıklamıştır. Oğuz Cebeci'nin aktardığına göre bu eserde Freud şunları söylemektedir: "*İnsan zihni üç tabakadan ya da sistemden oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla bilinç, önbilinç ve bilinçaltıdır. Önbilinç ve bilinçaltı, bilinç düzeyinde temsil edilip edilmemelerine göre ve kendi aralarında geçirgenliğin düzeyine bağlı olarak bilinçten ve birbirlerinden ayrılırlar.*" Freud'un geliştirdiği ikinci yöntem "Yapısal Model' Yöntemi" adını taşımaktadır. Yapısal Model Yöntemi, Freud'un 1923 yılından itibaren savunduğu ve günümüzde de yaygın olarak bilinen bir yöntemdir.

İnsan zihninin ego, id ve süperegö adlı üç kavramdan oluştuğı varsayımına dayanmaktadır. Bunlardan id (altben) insan zihninde, gündelik yaşamı yöneten mantık ve ahlak ilkelerinden uzak, serbest enerji akışıyla belirlenen ilkel ve ilksel bir oluşumu gösterir. Ego (ben) ise insan zihninin kişisel olan tarafıdır ve idin aksine gerçek ilkesi tarafından yönetilir. Mantık ve akılcı düşüncenin belirlediğı ego insan zihninin diğer unsurlarının yani id ve süperegönün hem kendisiyle hem de birbirleriyle olan ilişkilerinin merkezinde yer alır. Süperegö (üstben) içselleştirilmiş ana-baba imgelerinin etkisiyle oluşmuş denetleyici bir gücü gösterir. Temel ilkesi, belirli bir eylem ya da düşüncenin ana-babanın onay ve sevgi duygusunun kaybına yol açıp açmayacağı sorusuna verilen bir yanıt çerçevesinde kişinin yaşamına yön vermektir” (Cebeci,2004, s.217-219).

Erich Fromm da peri masalları üzerine psikanalitik yöntemi uygulayan isimlerden biridir. “Erich Fromm peri masallarını, mitleri ve rüyaları psikanalitik açıdan yorumlayan *The Forgotten Language* (Unutulmuş Dil) adlı öncü kitabını yazmıştır” (Dorson 2011, s. 44). Yöntemi uygulayan Fromm, Kırmızı Başlıklı Kız’ın bir kurt (erkek) tarafından baştan çıkarılan ve erdem yolundan ayrılan bir bakireyi temsil ettiğini söyler. Fromm’a göre kurt, karnını (rahmini) kızla ve onun büyükannesiyile doyururken aslında gebelik kıskançlığı gösterir. Kırmızı başlıklı kız da kurdun karnına kısırlık taşlarını yerleştirirken onu cezalandırır. Bu masal erkeklerden ve cinsel ilişkiden nefret eden kadınları temsil eder (Dorson 2011, s.45).

Yöntemin bir diğer önemli temsilcisi ise Carl Gustav Jung’tur. C. G. Jung, Freud’la olan fikir ilişkisini kopararak 1913’te İsviçre’de kendi analitik psikoloji okulunu kurmuştur (Dorson 2011, s.50). Jung’un bu yönteme kazandırdığı belki de en yeni kavram “arketip”tir. Jung kolektif bilinçaltıyla Freud tarafından tanımlanan kişisel bilinçaltı arkasındaki beynin derinlerindeki tabakaya ulaşmıştır. Jung, arketipler hakkında şunları söylemektedir: “Psişik olan her şey önceden biçimlenmiş olduğu için psikenin tek tek işlevleri özellikle de bilinçdışı eğilimlerden kaynaklananlar da önceden biçimlenmiştir. Bunların en önemlisi yaratıcı fantezidir. ‘İlkingeler’ fantezi ürünlerinde görünür hâle gelir ve arketip kavramı özel uygulama alanını burada bulur” (Jung 2005, s.20). Jung, eserinde arketiplerin sadece gelenek, dil ve göçlerle yaygınlaşmadığını, her zaman ve her yerde herhangi bir dış etkenden bağımsız olarak kendiliğinden yeniden

ortaya çıkabileceklerini de söylemektedir (Jung 2005, s. 20). Jung'un bahsettiği dört arketip şunlardır:

Anne Arketipinin Psikolojik Yönleri

Yeniden Doğuş Üzerine

Masallarda Ruhun Fenomenolojisi Üzerine

Hilebaz Figürünün Psikolojisi Üzerine (Jung 2005, s.17-137).

Campbell'ın (1949) kitabı² en önemli çalışmalarından biri olarak gösterilir. Bu eserde, mitik bir kahramanın evrensel yolculuğu anlatılmaktadır. Campbell, mitlerin anlamıyla olaylar dizisi arasındaki bağıntılar vasıtasıyla tüm kahraman mitlerindeki ortak olaylar dizisini deşifre eder. Bunu da kadın ve erkek kahramanların büyüdüklerinde unuttukları kendi bilinçaltı dünyalarını yeniden keşfedecekleri bir yolculuk üzerinden yapar.

Joseph Campbell, Jung'un terimlerini ve analiz yöntemini kullanırken bilinç ve bilinçaltı arasındaki -Jung'un var olduğunu iddia ettiği- dengeyi kabul etmemektedir. Bu durum Campbell'ı, Freud'a oldukça yaklaştırır. Jung, mitleri bilinçaltını anlamlandırmaya ve gündelik hayata uygulamaya yarayan psikoterapinin bir parçası görür. Campbell ise mitleri, bilinçaltına yeterli erişim sağladığına ve bir mite sahip olmanın terapiye ihtiyaç bırakmayacağını savunur. Hatta bu düşüncesini ileri götürerek mitleri, sadece psikolojik değil sosyal sıkıntılara da çare olacak, her derde deva bir ilaç olarak görür. Robert Segal (2019, s.2) Campbell'in "*Mitlerde evrenin bir bütün olarak anahtarını bulduğunu.*" iddia etmektedir.

Jung ve Freud'un yanında Nikolas Tinbergen ve Konrad Lorenz'den de etkilenen Campbell (1959- 1968) yılları arasında dört ciltlik dünya mitoloji serisini yayımlar.³ Bu eserinde insanoğlunun doğumu ile ölümü arasında geçen yaşam yolculuğunu ve ortak mirasını; bu mirasın kaynağını ve köklerini mitler vasıtasıyla

² The Hero With A Thousand Faces (Bin Yüzlü Kahraman) isimli bu kitap Türkiye Türkçesine, Kahramanın Sonsuz Yolculuğu (2010) adıyla çevrilmiştir.

³ Campbell'in *Masks of God* (Tanrının Maskeleri) adındaki bu serisi Türkiye Türkçesine "Tanrının Maskeleri- I İlkel Mitoloji", "Tanrının Maskeleri- II Doğu Mitolojisi", "Tanrının Maskeleri- III Batı Mitolojisi" ve "Tanrının Maskeleri- IV Yaratıcı Mitoloji" isimleriyle çevrilmiştir.

anlamaya ve anlamlandırmaya çalışmıştır. Bunu yaparken de primitif mitler ile Doğu ve Batı kaynaklı mitlerden yararlanmıştır.

Psikanalitik yöneme genel olarak baktığımız zaman her okulun takipçileri masalları kendi düşüncelerine ve bakış açılarına göre yorumlarlar. Bu da insan ruhunu masallar üzerinden anlama çalışmalarında çok farklı bakış açıları sunmaktadır.

1.5.2 Bağlam Merkezli Halkbilimi Yöntemleri

Bağlam merkezli yöntemlerin, metin merkezli yöntemlerden farkı şudur: Metin merkezli yöntemler her sorunu yalnızca metnin şekil, yapı ve içerik özellikleri çerçevesinde çözmeye çalışırken, bağlam merkezli yöntemler hem metnin şekil, yapı ve içerik özelliklerini hem de yaratım, icra ve işlev özelliklerini bir arada değerlendirir. Bu yaklaşım halk bilgisi ürünleri ve bunların sosyal bilimlerin çeşitli alanlardaki kullanım sorunlarını tartışmaya açmıştır. Masal çalışmaları uzun süre metin merkezli yaklaşımları benimsemiş olsa da bir süre sonra bağlamın önemi fark edilmiştir ve kuramsal yaklaşımlar giderek bu yöne doğru kaymıştır. Bağlamsal yöntem, folklorik unsurları donuk ve geçmişte kalan yönleriyle değil, dinamik biçimleriyle incelemeyi tercih etmiştir. Özellikle masallar söz konusu olduğunda anlatıcı, anlatılan ortam ve dinleyicilerin masalla ilişkisi göz önüne alınmaya başlanmıştır.

1.5.2.1 İşlevsel Halkbilim Yöntemi

Halk edebiyatı ürünlerini inceleyen antropologlar tarafından geliştirilen işlevsel yöntem, aynı zamanda “Antropolojik Yöntem” adıyla da bilinmektedir.

İşlevsel yöntemin temsilcileri arasında Bronislaw K. Malinowski, Franz Boas, Margerat ve Mellville Herkovits, Ruth Benedict, A. Reginald Radcliffe-Brown, R. Thurnwald gibi ünlü antropologlar bulunmaktadır. Bu yöntem, halkbilimi çalışmalarına farklı bir bakış açısı getirmektedir (Ekici, 2010 a, s. 83). Önceden yapılan çalışmalar yalnızca metin (text) odaklıyken bu yöntemin ortaya çıkmasıyla birlikte halkbilimi ürünlerinin anlatılma nedenleri, icracının bu metinleri neden aktardığı; dinleyicinin metinden nasıl bir çıkarım yaptığı gibi kavramlar önem kazanmaktadır. Bu bağlamda bir halk edebiyatı ürününün anlatılmasının veya söylenmesinin temel sebebi; anlatıcı ya da icracının onu yaratma, aktarma ve kullanma amaçları ile dinleyicilerin bu ürünleri

dinleme, anlama, kullanma nedenleri ve bunların dışındaki nedenler işlevsel halkbilimi yönteminin temel sorunlarını teşkil etmektedir (Ekici, 2010 a, s. 83).

İşlevsel yönetime göre metin, ona tepki verecek bir izleyici kitlesi önünde icra edilmediğinde anlamını yitirir. Malinowski'nin dediği gibi bağlamsız metinler ölü metinlerdir. İşlevsel halkbilim yöntemi bağlam (context) kavramını esas alan bir yöntemdir. Kısacası bu yönetime göre icra edilen bir folklor ürününün onu anlatan ve dinleyende oluşturduğunun ve bu süreçte oluşturduklarının niteliğinin ortaya konulması amaçlanmaktadır (Çobanoğlu, 2012, s.256).

Bağlam merkezli halkbilimi yöntemleri sayesinde folklor ürünleri artık geçmişin ölü metinleri olmaktan çıkmaktadır. Canlı ve dinamik bir yapıya sahip olan bu metinlerin anlatılma nedenlerine bağlı olarak çeşitli işlevler üstlendiği görülmektedir. Ancak metne atfedilen bu işlevler icra edildiği ortama, hitap edilen kişiye veya kitleye göre değişiklik gösterebilmektedir.

William R. Bascom'a göre halk edebiyatı ürünlerinin işlevleri şu şekildedir:

1. Hoşça vakit geçirme, Eğlenme ve Eğlendirme İşlevi

Folklor ürünlerinin icrası genel olarak hoş vakit geçirme amacıyla değerlendirilse de tek işlevi bununla sınırlı değildir. Birçoğu mizhi unsurların ardında daha derin anlamlar barındırmaktadır. Masal, efsane ve fıkra gibi halk edebiyatı anlatı türlerinin ana işlevi eğlendirmek olarak düşünülse de bunlar birçok farklı işlevi de sahiptir.

2. Değerlere, Toplum Kurumlarına ve Törelere Destek Verme İşlevi

Folklorun ikinci işlevine göre, anlatıcı ve dinleyiciler içinde bulundukları kültürdeki ritüellerin, toplumsal kurumların ve değerlerin doğrulanarak hem güncelleşmesini hem de kökleşmesini sağlamaktadır.

3. Eğitim veya Kültürün Gelecek Kuşaklara Aktarılması Yoluyla Yeni Neslin Eğitilmesi İşlevi

Folklorun üçüncü işlevi ise, özellikle yazılı kültür geleneği bulunmayan veya sözlü kültürün baskın olduğu toplumlarda, folklorun aktardığı bilgilerin tarihsel gerçeklik ve öğretim açısından son derece önemli kabul edilmesidir. İnançlar, âdetler, töreler ve tecrübeler yazılı kültür içerisinde yer almasa da sözlü kültür içerisinde gelenek yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır.

4. Toplumsal ve Kişisel Baskılardan Kurtulmak İçin Bir Kaçıp Kurtulma Mekanizması İşlevi

Toplum tarafından yasaklanan söz, düşünce ve davranışların halkbilimi ürünleri aracılığıyla ifade edilmesi, toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi olarak kabul edilmektedir (Bascom, 2010, s. 71-86).

Bu maddeler içerisinde dördüncü madde aslında antropolojik yöntemle, psikanalistlerin birleştiği bir noktayı gösterir. Her iki düşüncenin ortak fikri toplum tarafından yasaklanmış bazı söz, düşünce özellikle de davranışların folklor ürünleri aracılığıyla ifade edilmesidir (Ekici, 2010b, s. 125). Bazı arzu ve isteklerin yerine getirilememesinden kaynaklı folklor ürünlerinden yararlanılarak bu duygular karşı tarafa iletilmektedir.

William Bascom'un saydığı yukarıdaki işlevlere ek olarak özellikle Marksist düşünceye mensup halkbilimciler son bir işlev daha ilave etmektedirle, bu da "protesto işlevi" olarak adlandırılır (Başgöz, 1996, s. 1-4).

Dördüncü maddede belirtilen toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma işlevi içinde değerlendirilebilecek olan protesto işlevine göre, normal şartlar altında gerçekleştirilemeyen zengin-fakir, yönetici-yönetilen mücadelesinde sınıf çatışması halk edebiyatı ürünlerine yansıtılır (Ekici, 2010b, s.126).

Halkbilimi ürünlerine atfedilen bu işlevler, kültürün devamlılığı ve sürekliliği açısından önemli bir rol oynamaktadır. Folklorun işlevleri, bireyin toplumsal değerlere ve ahlaki kurallara uymasını sağlarken, aynı zamanda bu kuralların ve değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını da sağlamaktadır. Ancak bu işlevler anlatıcı veya dinleyici için aynı anlamı ifade etmeyebilir. Çünkü anlatıcının ve dinleyicinin dünya görüşü, yetiştigi ortam, dini inancı, içinde bulunduğu kültür gibi faktörler farklı anlamlar çıkarmalarına sebebiyet vermektedir.

1.5.2.2 Sözlü Formül Yöntemi

Sözlü formül kuramı ve yöntemi Milman Pary ve öğrencisi Albert B. Lord tarafından 20. yüzyılın başlarında oluşturulmuştur. Bu yöntemin ortaya çıkışı Homer'in İlyada ve Odysseia adlı eserinin sözlü kültür ortamının ürün olup olmadığını anlamaya çalışmasını ve dolayısıyla "Homer Meselesi"ni aydınlatma amacına dayanmaktadır (Çobanoğlu, 2012, s.260).

Homer Meselesi; meşhur İlyada ve Odysseia destanın yazarı olan Homer'in bu destanı nasıl oluşturduğu esasına dayanmaktadır. Daha net ifade etmek gerekirse "Homer Meselesi" bu destanın bir şair tarafından mı oluşturulduğu yoksa o dönemin sözlü kültüründe söylenilen şiirlerin toplanarak yazıya mı geçirildiği noktasındaki tartışmalardan oluşmaktadır.

Bu fikir ve varsayımlar arasında; sözlü kompozisyon teorisinin gerçek öncül kaynağı olarak kabul edilen Friedrich Wolf'un 1795 yılında yayınladığı Prologemenna ve Homeroum adlı eserde yer alan Homer'e ait kabul edilen destan metinlerinin daha sonraki dönemlerde ilkel sözlü şarkıların (sözlü destan parçalarının) birleştirilip düzeltilmesiyle bugünkü şekline geldiğini ileri sürmüştür (Çobanoğlu, 2012, s.261). F. Wolf 'un bu görüşleri ilerleyen zamanlarda bu konuda daha sistemli bir şekle gelecek olan "Homer Meselesi" tartışmalarının temelini oluşturmaktadır.

Milman Pary 1923 yılında hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Homer'i destan metinlerini bizzat yazan bir şair olarak görürken 1928'de hazırladığı doktora tezinde ise onu geleneği takip eden bir şair olarak değerlendirmiştir. Daha sonraki çalışmalarında ise İlyada ve Odysseia destanlarının geleneksel destanlar olduğu ve bu destanların sözlü olarak oluşturulduğunu savunmuştur (Çobanoğlu, 2012, s. 261). Milman Pary'nin bu fikirleri sözlü performans teorisinin ortaya çıkışı açısından önemli bir kırılma noktasını oluşturmaktadır. Milman Pary'nin tasarladığı ancak ölümü sebebiyle öğrencisi A. Lord'un tamamladığı Destanların Söyleyicisi (The Singer of Tales) adlı kitap sözlü performans teorisinin temel kitabı olarak kabul edilmektedir (Çobanoğlu, 2012, s. 266).

Sözlü formül yöntemi ve yöntemi, bağlam merkezli bir yöntem olmasına rağmen, yapısal yöntemlerle de yakından ilgisi olması nedeniyle metin merkezli yöntemler içinde de değerlendirilir. Sözlü formül yöntemi, metnin nasıl oluşturulduğunun birçok defa gözlenmesini, değişen ve değişmeyen unsurların ortaya çıkmasında metnin bağlamına etkisinin tespit edilmesini esas almaktadır (Ekici, 2010a, s. 85-86).

Bu yöntemi uygulayabilmek için derleme çalışmalarında bir halk edebiyatı ürününün birden fazla derlemesinin yapılması gerekmektedir. Farklı bağlamlarda derlenen halk edebiyatı ürünlerinin değişen ve değişmeyen unsurları ve temel çatısı bu sayede tespit edilebilmektedir. Bu bakımdan hem metin merkezli yöntemlere hem diğer

bağlam merkezli yöntemlere kıyasla, bu yöntem uzun süreli bir çalışma ve yoğun çaba gerektiren bir yöntemdir.

1.5.2.3 Performans Teori ve Yorumlamalar

Bağlam merkezli halkbilim yöntemlerinden olan Performans Teori, 20. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Yaklaşık yüzyıllık bir sürecin sonucunda ortaya çıkan bu teori, folkloru “geçmişin ürünü” anlayışından çıkararak dinamik bir süreç içerisinde değerlendirmektedir (Çobanoğlu, 2012, s. 288). Performans Teori aynı zamanda “Bağlamsal Kuram”, “İcracı Kuram” ya da “Gösterimci Kuram” şeklinde tanımlanmaktadır. Performans teorisiyle birlikte folklor ürünleri “ölü birer metin” görüşünden kurtularak aslında bir dil gibi sürekli değişim ve gelişim içerisinde olan canlı varlıklar olarak değerlendirilmeye başlanmıştır.

Bu teorinin kavramsal olarak başlangıç noktaları öncelikle E. Sapir’in 1910’larda başlattığı çalışmasında yaş ve cinsiyet gruplarına ve benzeri diğer özelliklere bağlı olarak değişen konuşma ve anlatma şekilleri gibi dilin sosyal kullanımlarına ve icrasına önem vermesi, ayrıca işlevsel yöntemin kurucularından B. Malinowski’nin “şüphesiz metin çok önemlidir fakat bağlamsız metin ölüdür” şeklinde ifade ettiği “bağlam” düşüncesinden meydana gelmektedir (Çobanoğlu, 2012, s.289).

Performans teorinin oluşturulmasında Milmann Parry ve Albert Lord’un ileri sürdükleri “Sözlü Kompozisyon Teorisi” önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle bu teoriye göre, anlatıcı ve dinleyicinin bir metnin oluşumundaki etkisi ön plandadır ve bu yaklaşım PerformansTeori’nin de temelini oluşturmaktadır (Ekici, 2010 a, s. 88). Bağlam merkezli yöntemlerin ortaya çıkışına kadar halkbilimi ürünlerini incelenirken dinleyici ve anlatıcı göz ardı edilmekteydi. Metin merkezli yöntemlere göre yapılan çalışmaların odak noktasını sadece sahadan derlenen metinler üzerinde yapılan incelemeler oluşturmaktaydı. Malinowski’nin tanımı ve Sözlü Formül Yöntemi’nin yanı sıra performans teorinin ortaya çıkmasında Prag Dilbilim Okulu’nun çalışmaları da önemli bir etkiye sahiptir. Roman Jakobson, Karl Bühner ve Jan Mukarovski’nin sosyal dilbilim üzerinde yaptıkları araştırmaların kavram ve yöntem bakımından şekillendirilmesiyle, performans teorinin temelleri oluşturulmuştur (Çobanoğlu, 2010, s. 289). Yapılan çalışmaların temelinde dilin farklı bağlamlarda kullanımı ve aynı cümlelerin bir edebi eserde anlam kazanmasının yanı sıra, doğru alıngılanmasının büyük

ölçüde kullanıldığı bağlama bağlı olduğu düşüncesi yer almaktadır. Bu yaklaşım halkbilimciler tarafında da benimsenmiştir (Ekici, 2010 a, s.89).

Albert Lord'un "The Singer of Tales" adlı çalışması performans teori için öncül çalışmalardan bir diğeridir. Bu çalışma sözlü destanların yapısı ve icra özelliklerinin büyük bir kısmını ortaya koyması bakımından son derece önemlidir (Çobanoğlu, 2010, s.288-290).

Richard M. Dorson'un etkisinde yetişen Roger Abrahams, Dan-Ben Amos, Alan Dundes, Robert Georges, Kennneth Goldstein, R. L. Baker, J. H. Bruvand, R. Bauman, D. Hymes, H. Glassi gibi bilim adamları performans teorisinin oluşmasında ve yürütülmesinde öncü olan araştırmacılarıdır. Dorson, öğrencilerini daha önceki mevcut halkbilimi yöntemlerine karşı yaptıkları sert eleştirilerden dolayı "haşarı, isyankâr gençler" anlamında "Genç Türkler" (Young Turks) olarak adlandırmıştır. Daha sonra bu grubu temel kavramlarından biri olan "bağlam"dan (context) hareketle "Bağlamsalcılar" ve "Amerikan Halkbilimi Çalışmalarının Muhteşem Ekibi" olarak isimlendirmiştir (Çobanoğlu, 2010: 293). Dorson, "Genç Türkler" olarak adlandırdığı bu grubun çalışmalarına şu şekilde dikkat çekmektedir: *Bu genç kuşak folklorcuları farklı kılan nokta, folklor kavramının metne değil, geleneğin icra edildiği ya da nakledildiği zamanın etkinliğine uygulanması konusundaki ısrarıydı. Bu nedenle bütün performans ya da iletişimsel hareketler kaydedilmelidir. Derlemeci artık basit bir şekilde metni not alamaz ya da teybe kaydedemez; çünkü metin artık her biricik etkinliğin sadece bir parçasıdır* (Dorson, 2006, s.78).

Performans teorisinin nasıl geliştirildiğini gösteren Rus halkbilimci Azadovski "Sibiryadan Bir Masal Anlatıcısı" isimli eserinde icra ortamından soyutlanmış sadece metni ele alarak yapılan yapı ve motif gibi incelemelerin metni etkileyen etkenleri gözden kaçırdığını belirtmiştir. Ayrıca icra sırasında metne etki eden birçok unsurun kaydedilmeyerek göz ardı edildiğini belirtmiştir. İcra sırasında anlatıcının sesinin tonu, kimi zaman susması kimi zaman da hızlı konuşması, taklit etmesi, jest ve mimikleri, bağlı olduğu inancın, değer yargılarının, yaşının, içinde bulunduğu sınıfın, metnin üzerinde önemli etkisi olduğunu vurgulamıştır (Azadovski, 2002, s. 25-27).

Performans teorisi bağlamında canlı bir gösterim olarak kabul edilen halkbilimi ürünleri, özünde anlatan ile dinleyen arasında geleneksel anlatı yoluyla kurulan bir iletişim biçimi olarak ortaya çıkmaktadır (Çıblak Coşkun, 2014, s. 30).

Halkbilimcilere göre, performans yorumcul bir çerçeve içerisinde oluşturulmaktadır. İcra sırasında icracı, sesini ve dilini kullanırken dinleyiciye özel mesajlar da vermektedir. Sözcükleri gerçek anlamları dışında, icrasının ses tonu ve biçimine göre de yorumlamak gerekmektedir (Çobanoğlu, 2012, s. 297-298). Anlatıcı, icra sırasında halkbilimi yaratmalarını sergilerken adeta bir tiyatro eserini sahneler gibi anlatıyı dinleyiciye sunmaktadır. Bu çerçevelerin ayrıca “icrasal çerçeve anahtarı” ve “çerçeve anahtarı” adı verilen “özel kodlar”ı, “mecazi dil”i, “paralellik ve koşutluklar”ı, “özel yarı dilbilimsel yapılar”ı, “özel formüller”i, “geleneğe başvuru” ve “performans yalanlama” gibi anahtarları bulunmaktadır. “Çerçeve anahtarı” ise, iletişimsel ilişkinin bir özelliği olarak mesajı verenin verdiği mesajın nasıl yorumlanacağı ve nasıl bir çerçeve içerisinde mesajın oluşturulduğuna dair bilgiler vermektedir (Çobanoğlu, 2012, s.298-300). Anlatıcı içinde yaşadığı sosyal çevreye yani bağlama göre anlatısını şekillendirmekte ve değişik aktarabilmektedir.

Performans olayının yapısı incelenirken icranın çevresi, töresi, eylem akışı, icracı, dinleyici gibi faktörlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Çobanoğlu, 2012, s. 301). Bu tür faktörler anlatının yapısının şekillenmesinde çok büyük öneme sahiptir. Çünkü her folklor ürünü anlatıldığı yere, zamana ve dinleyici kitlesine göre farklılık gösterebilir. Bu faktörleri birbirinden bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Performans teorisine göre de her folklor ürünü bu gibi faktörler dikkate alınarak incelenmelidir.

Performans teorisinin öncüsü olan Roman Jakobson’a göre halkbilimi ürünlerini icra etmeyi bir gösterim olarak kabul etmiş ve bu iletişim olayında yer alan ortak unsurları şu şekilde sıralamıştır:

1. İletişim olayına katılanlar (Konuşmacılar, mesaj verenler, dinleyenler, sözcüler, yorumcular vb.)
2. Kullanılacak iletişim yolları (Yazma, konuşma, kitap basma, davul çalma, ıslık, boru çalma, türkü söyleme, yüz ve beden hareketleri, koku verip alma, dokunma ve tatma yoluyla mesajlar)
3. İletişimin yer aldığı çevre (Mesajın verildiği, alındığı, uzatılıp kısaltıldığı, yorumlandığı, sevildiği ya da irdelendiği yer)
4. Mesaj biçimi (şiiir, hikâye, türkü, vaiz, politik konuşma, satıcıların bağırması)

5. Verilen mesajın içeriği (Anlam, ne demek istediği, ona karşı gösterilen davranış)

6. Bu icra olayının bütünü (Azadovski, 2002, s. 31).

Dan Ben-Amos görüşlerini uygulamaya dönüştürdükten sonra halkbilimi ürünleri incelemek için şu modeli tavsiye etmektedir:

1. Kişisel boyut (anlatıcı / icracı –oyuncu)
2. Sosyal boyut (dinleyici, izleyici)
3. Söz boyutu (anlatılan) (Azadovski, 2002, s.32).

Karl Bühler'in 1965 yılında hazırladığı modelinde iletişimin ana unsurları;

1. Verici
2. Alıcı
3. Dinleyiciye hitaplar
4. Vericinin kendine göndermeleri
5. Vericinin dış dünyaya göndermeleri
6. Objeler ve kabuller olmak üzere altı başlıkta toplanmıştır (Çobanoğlu, 2012, s.335).

Thomas Sebeok'un 1975 yılına ait çalışmasında bu unsurlar;

1. Verici / konuşmacı
2. Alıcı / dinleyici
3. Göndermede bulunulan
4. Kodlar
5. Mesaj
6. Kanal şeklinde sıralanmıştır (Çobanoğlu, 2012, s. 335).

Özkul Çobanoğlu da sözlü, yazılı ve elektronik kültür ortamlarından bir araya getirdiği destan metinlerini incelediği çalışmasında altı ana unsura göre tahlil etmiştir:

a) İletişim açısından destanların yapısının şekillenışı ve anlatımda kurgu teknikleri

b) İletişim açısından destanların yapısını şekillendiren altı ana unsurun meydana getirdiği kalıplaşmalar

1. Âşık
2. Seyirci / okuyucu / dinleyici

3.Âşık ile dinleyici arasında destan metinlerinde yapısal ve işlevsel olarak kalıplaşmış iletişimsel ilişkiler

3.1. Âşığın kendine yaptığı göndermeler

3.2. Âşığın dinleyiciye yaptığı göndermeler

3.3. Âşığın dış dünyaya yaptığı göndermeler

4. İletişim araçları ve yolları

5. Destanın mesajı

6. Destanda dilin kullanılışı (Çobanoğlu, 2012, s.335-336).

A. Dundes 1964 yılında yayınladığı “Metin, Sözel doku ve Bağlam” adlı makalesinde sözel doku, metin, bağlam, anlatıcı ve dinleyiciyi de göz önünde bulunduran üç seviyeli bir model ortaya koymuştur.

Metin (Text)

Metin, halkbilimi ürünlerinin herhangi bir bağlamda icra edilen her formuna verilen addır (Akpınar, 2007, s. 102). Alan Dundes’e göre ise, bir folklor ürününün metni esasında bir masalın bir versiyonu veya tek bir anlatımı, bir atasözünün yeniden söylenmesi ya da bir halk türküsünün okunması şeklinde ifade edilmektedir (Çobanoğlu, 2012, s. 303). Metin, her zaman tek ve özeldir; ancak aynı metin farklı anlatıcılar tarafından farklı zaman ve mekânlarda yeniden icra edilebilir. Metin, sözeldokudan bağımsız olarak ele alınabilir; çünkü sözeldoku başka bir dile aktarılamazken, metin, yorumlayıcı bakış açısı gerektiren sözeldokudan bağımsız olarak incelenebilecek bir yapıda olduğundan aktarılabilir (Akpınar, 2007, s. 103). Bu yüzden sözeldokunun tersine metnin başka dillere aktarılması mümkündür.

Sözeldoku (Texture)

Halk bilimi ürünlerinin dili, o metnin sözel dokusunu oluşturur. Sözel dokusal özellikler arasında kafiye, aliterasyon, asonans, yoğunluk, derinlik, tonlama ve yansıma gibi ses özellikleri de yer alabilir (Çobanoğlu, 2012, s. 302). Sözeldokunun en belirgin özelliği, bir halk bilimi ürününün metninin bir kültürden başka bir kültüre aktarılabilmesine rağmen, sözeldokunun yapısal özelliklerinden dolayı bir dilden başka bir dile çevrilmesinin mümkün olmamasıdır. Günümüze kadar yapılan halk bilimi çalışmalarında, sözel doku üzerinde yeterince durulmamış ve metin, sadece metin olarak ve standart dil kullanılarak aktarılmaya çalışılmıştır. Bu tür çalışmalar, daha çok karşılaştırmalı halk bilimi araştırmaları için malzeme temin etmektedir. Ancak, metnin

kendine özgü dokusunun bulunduğu dilde yazıya geçirilmesi, o metnin türüne ait özelliklerini ortaya koyar. Bu da bir metnin türünü belirlerken, diline ait özelliklerinin yani sözel dokusunun göz ardı edilmemesi gerektiğini göstermektedir (Ekici, 1998, s.26). Sözel dokü çalışmaları genellikle dilbilimciler tarafından yapılsa da, halk bilimcilerinin de özellikle performans teorisi ile ilgili çalışmalar yapanların incelemesi gereken önemli bir konudur.

Bağlam (Context)

Bağlam, folklor ürününün yaratıldığı, derlendiği, icra edildiği, dinleyicisiyle etkileşimde bulunduğu ve sözün boyutuyla birlikte bir bütün oluşturduğu özel bir ortamdır (Akpınar, 2007, s. 104). Dundes'in belirttiği gibi, halk bilimi ürünü için bağlam, onun içinde yer aldığı ve etkileşimde bulunduğu özel bir sosyal ortamdır (Çobanoğlu, 2010, s. 304). Bağlamı meydana getiren temel unsurlar ise anlatıcı ve dinleyicidir. Halkbilim ürünlerinin hangi şartlar altında oluştuğu, yeniden yaratıldığı, icra sırasında bağlamda meydana gelen değişikliğin metni nasıl etkilediği, sözel dokunun bağlama göre değişip değişmediği gibi sorular bağlamın kapsamına girmektedir. Bu yüzden metin, sözel dokü ve bağlamın bir bütün içerisinde incelenip değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, bağlam merkezli yöntemler, folkloru canlı ve dinamik bir iletişim süreci olarak ele almıştır. Metnin yanı sıra, performansın doğası, anlatıcının ve dinleyicinin hareketleri, jestleri ve mimikleri gibi pek çok unsuru içeren bu kuramlar; antropoloji, sosyoloji ve dilbilim gibi çeşitli disiplinlerin çalışmalarından doğmuştur. Bağlam merkezli yaklaşımlar sayesinde, yalnızca metnin değil, anlatıcı ve dinleyicinin de önemi vurgulanmış; metnin, yaratıldığı sosyal çevre ve koşullardan bağımsız değerlendirilemeyeceği ortaya konmuştur.

Halk bilimi yöntemleri, çalışmada verilenlerle sınırlı değildir. Genellikle tercih edilen, kullanılan ve ön plana çıkan yöntemler çalışmaya dâhil edilmiştir. Masallar ile ilgili akademik çalışmalarda Halk bilimi yöntemlerinden hangi ölçüde yararlanıldığını ortaya koymak hedeflenmiştir.

2. BÖLÜM

TÜRK MASALLARI ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

2.1 ULUSLARARASI ARAŞTIRMACILARIN TÜRK MASALLARI ÜZERİNE ÇALIŞMALARI

Türk masalları 18. yüzyılın sonlarında, Batılı araştırmacıların dikkatini çekmeye başlamıştır. Türk masalları ile bilimsel olarak ilgilenenlerin başında yabancı Türkologlar gelmektedir. İlk dönem yapılan çalışmaların birçoğu masal metinlerini yayımlamak olmuştur. Bunlardan önemli bazı yayınlar şu şekildedir:

1.Nouveaux Turc Et Arabes

Bu eser Fransa kralı XVI: Lui'nin tercümanı ve sekreteri olan M. Digeon'un eseridir. 1781 tarihini taşıyan Nouveauxs Turc et Arabes isimli eserin ikinci cildinde 3 Türk masalı vardır. Bu masallar Halil, Derviş ve Şirvanlı Tüccar Masalıdır (Sakaoğlu,2007, s.19).

2.Proben Serisi

F. Wilhelm Radloff Türk boylarının halk edebiyatı ürünlerini Proben der Volksliteratur der Türkischen Stämme adlı on ciltlik bir külliyat halinde ortaya çıkarır, fakat son üç cildi, kendisinin gidemediği Türk yurtlarına ait olup öğrencileri tarafından yayıma hazırlanmıştır. Birinci cilt 1866 yılında Güney Sibiry Türklerinden derlenen ürünlerin bulunduğu eser yayımlanır. Anadolu Türklerinden derlenen ürünleri barındıran sekizinci cilt, Macar bilim adamı I. Kúnos tarafından 1899'da yayımlanmıştır. Fakat seri, Radloff'un adıyla tanındığı için ona ait olarak gösterilmektedir. Proben (Örnekler) ismiyle bilinen serinin bu cildinde Nasreddin Hoca fıkraları, halk hikâyeleri, türküler ve Karagöz oyunlarının yanında 25 adet masal ve bir tekerleme metni de bulunmaktadır. Abakan Tatarları ve Karagas boylarına ait olan dokuzuncu cilt ise 1907 tarihini ihtifa etmektedir. Onuncu cilt Türk Boylarının Sözlü Halk Edebiyatından Örneklerini ve Gagauzlardan V. Moşkov tarafından derlenen metinlerin çevirisini içermektedir. Eser, Radlov tarafından yayımlanmıştır (İnalcık,2024,s.156-157).

3.Told In The Coffee Houses / Turkish Tales

Cyrus Adler ile Allan Ramsey, 1898'de Londra'da yayımladığı bu eser Türk kahvehanelerinde meddahların anlattıkları masallardan oluşmaktadır.

4. Ignaz Kúnos'un Yayınları

Ignaz Kunos (1862-1945) Türk masalları üzerinde en fazla çalışan yabancı araştırmacıdan biridir. Türkiye'de bulunduğu dönemde halk edebiyatı ürünleri derlemeye başlamış bu derlemelerde masallara özel bir yer vermiştir. İlk olarak derleme şeklinde başlayan çalışmalar, daha sonraları sınırlı da olsa, değerlendirme ve yorumlama çalışmaları olarak devam etmiştir. Kúnos'un masallarımızla ilgili çalışmaları şu şekildedir.

Oszmán-török népköltési gyujtemény I, Budapeşte 1887, II, Buda- peşte 1889.

Türkische Volksmärchen aus Stanbul, Leipzig 1905. Eserde 51 masal metni yer almaktadır.

Türkish Volksmärchen aus Adakale I, II, Leipzig 1907.Eser Tuna nehri üzerindeki Adakale'de yaşayan Türklerin masallarını almaktadır.

Fourty-four Turkish Fairy Tales, Londra 1913, 44 Masalın yer aldığı ve İ. K. imzasıyla yayımlanan eserde Kúnos “toplayan ve çeviren” olarak yer almaktadır.

Boszporuszi Tündervilag (Boğaziçi Perileri), Budapeşte, 1923

Robert Nisbet Bain, Turkish Fairy Tales and Folk Tales, Lo 1896, 1901, 1970. Eserin sonunda ayrıca dört Rumen masalı da vardır.

Eleonar Brockett, Turkish Fairy Tales, Londra 1965.Eserde, Kúnos'un dışında iki kaynaktan da alınan 15 masal metni yeniden yazılmış olarak yer almaktadır.

5. Fables Turques

J.A. Decourdemanche tarafından 1883 yılında Fransızcaya çevrilen eserin içinde 149 masal metni bulunmaktadır.

6. Xoros Kardash (Brüder Hahn)

Karagöz, meddah ve halk hikâyelerimizle ilgili çalışmalarıyla tanınan George Jacob'un da bir masal metni yayını bulunmaktadır.

7. Tales From Turkey

Allan Ramsey ve F. McCullagh, meddah geleneğinin güzel örneklerinden seçtikleri masal, latife ve efsaneleri 1914 yılında yayımlarlar.

8. Sebastian Beck'in Kitapları

Daha önce bir bölümü Türkiye'de yayımlanan bazı masal ve hikâyelerin Almanca çevirileridir.

9.Theodor Menzel'in Kitapları

Alman bilim adamı Th. Menzel, dilimizle ilgilendiği kadar edebiyatımızla da ilgilenmiştir. Onun, alanımızla ilgili iki önemli yayını bulunmaktadır.

Billur Kösch (Der Kristal-Kiosk) : Eser, Türkisch Märchen (Türk Masalları) serisinin birinci kitabı olarak 1923'te Hannover'de yayımlanır.

Der Zauberspiegel: Aynı serinin ikinci kitabı olan eser ertesi yıl, yine aynı yerde yayımlanır. Eserin önemi 14 masalın bizzat Menzel tarafından derlenmesidir.

10. Türkisch Märchen

Fredrich Giese, üçü derleme olan 66 masalımızı 1925 yılında Almanya'da bu ad altında yayımlar. Diğer masallar şu kaynaklardan alınmıştır. Billur Kösk (14), Türk Masalları (4), Tütünâme (19), Hümayun-name (23 Kırk Vezir (3).

11. Tales Of Turkey

E. W. C. Sanders tarafından İngilizceye çevrilen eser Londra'da 1925'te yayımlanmıştır.

12. Fairy Tales From Turkey

Margery Kent, Naki Tezel'in İstanbul Masalları (1938) adlı eserinde yer alan masallardan 32 tanesini 1946'da Londra'da yayımlamıştır.

13. Elsa Sophie Von Kamphoeven'sin Yayınları

Märchen und geschichten alttürkischer Nomaden (Türk Göçebelerinin Masal ve Hikâyeleri). Eser, 1956'da Hamburg'da yayımlanır.

Der Zedernbaum (Sedir Ağacı), Türk minyatürleriyle de süslenerek 1966 yılında Hamburg'ta yayımlanmıştır. Bu eserde "Eski Türkiye'den Masallar ve Hikâyeler" diye aktarılan 17 masal metni yer almaktadır. Eserin sonunda yer alan açıklamalarda kısa bilgiler verilmiş fakat metinlerin derleme mi yoksa başka eserlerden aktarmamı olduğu belirtilmemiştir.

14. Türk Masalları

Şekibe Yamaç ile Slaveyko Martinof'un bu ad altında 1957 yılında Sofya'da yayımladıkları eserin içinde 12'si masal olmak üzere 16 metin yer almaktadır. Masalların üçü Eflatun Cem Güney'den alınmıştır, diğerlerinden dördünü Yamaç, beşini de Martinof derlemiştir.

15. Contes Et Légendes Des Pueples Turc

Xavier da Planhol'un 1958'de Paris'te yayımladığı eser Fernand Nathan adlı yayınevinin "Dünya Masalları" serisi içinde yer alır

16. Turkish Fairy Tales

Namık Kemal'in torunu Selma Ekrem, çocukluğunda dinlediği masallardan 12'sini bu ad altında 1964'te, New Jersey'de (ABD) yayımlar.

17. Warren Walker'ın Yayınları

Türk meslektaşısı Ahmet Edip Uysal'la birlikte bir "Halk Anlatmaları Arşivi" kuran Prof. Walker'ın bu ortak çalışmalarını Tales Alive in Turkey, More Tales Alive in Turkey, A Turkish Folktale/The Art of Behçet Mahir isimleri ile yayımlamışlardır.

18. Türkisch Märchen

Otto Spies, 'Die Märchen der Weltliterature' serisinde 1967 yılında Düsseldorf'ta yayımladığı eserinde 60 masala yer vermiştir. Masallar daha önce Türkçe olarak yayımlanan ve aralarında Billur Köşk Masalları, Türk Masalları (K. D.), Türk Masalları (Bahtaver Hanım), İstanbul Masalları (N. Tezel), Evvel Zaman İçinde (E. C. Güney) gibi eserlerin de bulunduğu çeşitli kaynaklardan seçilerek Almancaya çevrilmiştir.

19.Barbara Walker'ın Yayınları

Once There Was and Twice There Wasn't: Şikago'da 1968 yılında yayımlanmıştır. İçerisinde yedi masal vardır.

A Treasury of Turkish Folktales for Children, ABD 1988.Eserde sekiz başlık altında 34 metne yer verilmiştir.

Turkish Folktales for Children, Ankara 1989.

İçlerinde fıkra (Nasreddin Hoca fıkraları dahil) ve ağırlıklı olarak keloğlan masallarının yer aldığı ilk bölümde 30 metin bulunmakta, 11 Köroğlu hikayesinin özeti diyebileceğimiz kısaltılmış şekillerine ve son olarak da daha önce resimli çocuk kitapları olarak yayımlanan iki masala yer verilmiştir.

The Art of Turkish Tale I 1990, II, 1991.Birinci ciltte bir tekerleme ve 50 masal ve fıkra; ikinci ciltte ise 81 hikâye, fıkra ve masal yer almaktadır.

20. Türkische Märchen

Adelheid Uzunoğlu-Ocherbauer, Türkiye'de yayımlanan ve derlemelere yer veren beş kaynaktan seçtiği 23 masalı 1982 yılında, Hamburg'da yayımlamıştır. Masalların dört tanesi Gümüşhane Masallarından alınmıştır.

21. Es War Einmal, Es War Keinmal/Türkische Volksmärchen

Barbara Pflegerl, Türkiye'de yayımlanan ve derlemelere yer veren masal kitaplarından seçtiği 34 masalı bu ad altında, 1992 yılında İstanbul yayımlamıştır. Masalların altı tanesi Gümüşhane Masallarından alınmıştır (Sakaoğlu,2007, s.19-32).

Bu kaynaklar dışında elbette birçok kaynak vardır. Burada belli başlı eserler ele alınarak yol haritası belirlemek amaçlanmıştır.

2.2 TÜRKİYE'DE MASALLAR ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

Batılıların Türk folkloruna gösterdikleri ilgiye karşılık Türk yazarları halk ürünlerine karşı geç ilgi duymuşlardır. Tanzimat'tan sonra sözlü edebiyata duyulan ilk alâka Şinasi ile başlamakla beraber örnek alınan realist batı edebiyatının tesiri bu alâkayı geciktirmiştir. "Hikmet-i Avam" dediği atasözlerini bir kitapta toplayan Şinâsi La Fontaine'den de Hayvan Masalları'nı tercüme etmiştir.

"Edebiyat-ı Sahiha" adını verdiği edebiyatın öncüsü olan Namık Kemâl masalları ve masal karakteri taşıyan eski edebiyatı hakir görür.

Ziya Paşa, "Şiir ve İnşa" makalesinde halk edebiyatına karşı hususi bir alâka gösterirse de bu alâka genellikle şiire karşıdır.

Ahmet Mithat Efendi masaldan hoşlanır ve sözlü gelenekten alınmış olan fıkraları Kıssadan Hisse adlı hikâyeler kitabında kullanır (akt., Seyidoğlu,2018:47-48).

1912'den sonra Türk halk edebiyatına karşı büyük bir ilgi duyan Ziya Gökalp'ın masal çalışmaları önemli bir yere sahiptir. Ziya Gökalp hakiki masalcı bulamadığı için masallarını sözlü gelenekten derlemediğini ifade etmiştir (Ziya Gökalp, 1982, s.268). Ziya Gökalp'ın bu sözleri Grimm Kardeşlerin yayımladıkları kitabın ilk baskısının önsözünde masalları doğrudan usta masal anlatıcılarından derlediklerini söylemelerini hatırlatır. Ziya Gökalp'ın bunları söyleme nedeni Avrupa masal araştırmalarından etkilendiğinin de bir göstergesi olarak yorumlanabilir. II. Meşrutiyet sonrasında çocuk yetiştirmeye verilen önemin artmasından da etkilenen Ziya Gökalp, "Kızılelma", "Alageyik", "Yeşil Boncuk", "Küçük Şehzade", "Altun Işık", "Arslan Basat",

“Yaradılış”, “Alp Arslan”, “Türkün Tufanı”, “Küçük Tomris”, “Kolsuz Hanım” (Tansel, 1989, s.XXVII) gibi pek çok masal yazmıştır. Gamze Korkmaz, “‘Kolsuz Hanım’ Üzerine Yazılı Kültür ve Metinlerarası İlişkiler Bağlamında Bir Çalışma” adlı makalesinde, Ziya Gökalp’ın “masal” hakkındaki düşünceleri incelendiğinde; onun masalların estetik yönünden çok eğitici işlevini vurguladığını belirtir (Korkmaz, 2009, s. 54-55). Manzum masallarda tamamen ideoloji hâkimdir. Mensur masallar halka daha yakındır. Gökalp, Küçük mecmuada neşrettiği "Masalları Nasıl Toplamalı" isimli makalede masal toplama usullerini verir. Ayrıca Ziya Gökalp Türkçülüğün Esasları eserinde masalların yayılışı, masalların özelliği, masal ve dil münasebetini, masalların sanat değeri ile ilgili fikirlerini açıklar (Gökalp,1969).

Ziya Gökalp'tan sonra Türkiye'de halk ağzından doğrudan doğruya yapılan derlemeler ve bilimsel çalışmalar Cumhuriyet'ten sonra başlar. Halk ağzından yapılan derlemeler daha çok dil malzemesi olarak kullanılmıştır. Bu maksatla bütün Anadolu'yu gezerek topladığı zengin dil malzemesinin yanında en fazla masal metni veren derleyicilerimizden birisi de Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu'dur. Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu metinleri halk ağzından derlediği gibi verir (Caferoğlu,1995).

Cumhuriyetin ilk yıllarında Hamit Zübeyr Koşay, bir kısmı efsane olan dokuz metni, Dokuz Ötkünç adıyla, Bahtevan Hanım, yine derlediği dokuz metni Türk Masalları adıyla, Yusuf Ziya Demircioğlu, yürüklerden derlediği masal ve hikayeleri, Yürüklerde ve Köylülerde Hikâyeler Masallar adıyla, Suat Salih Asral, bir kısmını öğrencilerine derlettiği masal metinlerini, Öz Türk Masalları adıyla yayımlamışlardır. Naki Tezel önceleri Halk Bilgisi Haberleri dergisinde yayınladığı masalları 1936 yılında Keloğlan Masalları adıyla yayımlar. Mehmet Tuğrul, Malatya ve çevresinden derlediği masalları Malatya'dan Derlenen Masallar adıyla yayımlar.

Türk masallarına emeği geçen bir başka araştırmacı Eflatun Cem Güney'dir. Güney; derlediği masalları, değişik adlar altında (En Güzel Türk Masalları [1948), Bir Varmış Bir Yokmuş (1956), Evvel Zaman İçinde (1957), Gökten Üç Elma Düştü (1960) ve Az Gittim Uz Gittim (1961)] adlarıyla yayımlamıştır (Alptekin,2002, s.6-7).

Cumhuriyet devrinde Halk edebiyatı üzerinde ilmi olarak çalışan araştırmacılardan bir diğeri de Pertev Naili Boratav'dır. Boratav Türk masallarıyla da meşgul olmuş bu sahada birçok eser vermiştir. Bunlardan ilki 2500 masal üzerinde Wolfram Eberhard'la beraber çalışarak meydana getirdikleri Türk Masalarının Tipleri

isimleri eseridir. Bu kitapta 378 masal tipi tespit edilmiştir. 1953 yılında neşredilen bu eserden sonra Boratav 1955'te yirmi iki Türk masalını Fransızcaya tercüme ederek yayımlar.³⁹ 1958'de neşrettiği Zaman Zaman İçinde adlı masal kitabında 22 masal ile 21 tekerleme bulunur. Pertev Naili Boratav 1969 yılında neşrettiği Az Gittik Uz Gittik isimli masal kitabında kırk sekiz masal ve on dokuz Karatepeli hikâyesi bulunmaktadır. Yazar bu eseriyle Kunoş'tan sonra en fazla masal derleyen kişidir. Kunoş 130 masal, Boratav 113 masal delemiştir. Kitabın sonuna ilave edilen Türk Masalı Üzerine isimli incelemede Türk masalının bir tarihçesi yapılır, masalların Türk edebiyatında ve sanatındaki yeri gösterilir. Eserin sonunda her masalın Türk Masalları kataloğundaki tip numaraları ve Dünya Masalları kataloğundaki yeri gösterilmiştir (akt., Seyidoğlu, 2018, s.51).

Bir diğer araştırmacı Tahir Alangu'dur. Alangu'nun bu konudaki ilk çalışması İstanbul Üniversitesi'nde hazırladığı mezuniyet tezidir. Tezde Türk ve dünya masallarına dair genel bilgiler verildikten sonra Türk masallarının yapısı ve masal kahramanları üzerinde bir araştırma yer alır. Alangu'nun diğer iki eseri Billur Köşk ve Keloğlan Masalları'dır (akt., Seyidoğlu, 2018, s.52).

Warren S. Walker ve Ahmet Uysal'ın müşterek yaptıkları masal derlemeleri de bu alanda önemli eserlerdendir. Warren Walker-Barbara Walker ve Ahmet Uysal bütün Türkiye'yi gezerek topladıkları malzemeyi İngilizce olarak neşretmişlerdir. Türkiye'de Yaşayan Masallar, (Tales Alive in Turkey) adını taşıyan bu eserde altmış yedi masal metni bulunmaktadır. Masalların tasnifi konularına göredir. Kitabın sonunda masalların kaynaklarına dair malûmat verilmiş, Türk ve dünya masalları kataloğundaki tip numaraları gösterilmiştir. Masalların motiflerinden bazıları da tespit edilerek bunları Motif-Index'deki numaraları ayrıca işaret edilmiştir (akt., Seyidoğlu, 2018:53).

1923'ten sonra çıkan çeşitli mecmua ve gazetelerde de masallar dağınık olarak bulunmaktadır. 1927-1950 yılları arasında faaliyette bulunmuş olan Halk evlerinin çıkardığı mecmualar masal bakımından çok zengindir. Bunlar arasında 1929-1932 Halk Bilgisi Derneği'nin çıkardığı Halk Bilgisi Mecmuası ve mecmuanın devamı olan, Eminönü Halkevi tarafından neşredilen Halk Bilgisi Haberleri'ni sayabilir. (1932-1942)

1942'den 1950'ye kadar olan devreden 1944-1946 yılları arasında Folklor Postası isimli bir tek mecmua çıkar. 1949'da kurulmuş olup halâ neşriyatına devam etmekte olan

Türk Folklor Araştırmaları isimli mecmuada çok zengin bir masal koleksiyonu bulunmaktadır (akt., Seyidoğlu,2018:53).

Bütün bu çalışmalar ışığında sonraki yıllarda masallar üzerine daha çok metin derleme, inceleme bilimsel çalışmalar yoğunluk kazanmıştır.

3. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE TÜRK DÜNYASI MASALLARI ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Türkçenin ve Türk lehçelerinin konuşulup Türk masallarının anlatıldığı çok geniş bir coğrafya söz konusudur. Türk dünyası üzerine yapılan dil, tarih ve kültür çalışmaları, müştereklerin ortaya konması, incelenmesi ve sonuçlar çıkarılması açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmalar Türk dünyasının ortak değerlerinin ve ortak sözlü anlatı geleneğinin varlığının ortaya konması açısından önemlidir.

3.1 KİTAPLAR

3.1.1 Ahıska Masalları

1.Ülkü Önal, Ardanuç-Ahıska Masalları ve Halk Hikâyeleri, Kalkan Matbaası, Ankara,2004.

Eserde giriş kısmından sonra; Tekerleme ve Masallar başlığı altında 54, Efsane başlığı altında bir ve Halk Hikâyeleri başlığı altında da yedi metin yer almaktadır. Metinlerin sonunda da kaynak şahıslar ve kaynaklar listesi bulunmaktadır.

2.Ülkü Önal, Ahıska Masalları ve Hikâyeleri, Meneviş Yayınları, Ankara,2008.

Ahıskalı yedi Türk’ten derlenen masal ve hikâyeleri içermektedir. Aslı ile Kerem hikayesi de Ahıska şivesiyle kitapta yer almaktadır. Yazar çocukların yabancı masallarla büyüdüğünü ve öz kültürümüzü gelecek kuşaklara aktarmak gerektiğini vurgulayarak bu kitabı hazırladığını belirtmiştir.

3.Mircevat Ahıskalı, Ahıska Masalları ve Hikâyeler, Emin Yayınları,2010.

Kitapta yer alan masallar, geleneksel Türk anlatı geleneğinin izlerini taşır ve Ahıska bölgesine özgü motiflerle zenginleştirilmiştir. Bu anlatılar, Ahıska Türklerinin yaşam tarzını, değerlerini ve kültürel mirasını yansıtarak hem eğitici hem de eğlenceli bir okuma deneyimi sunar.

3.1.2 Altay Masalları

1.İbrahim Dilek, Altay Masalları, Alp Yayınevi, Ankara, 2007.

İbrahim Dilek 1995-98 yılları arasında defalarca Altay bölgesine gidip, uzun süre orada kalarak masalları derlemiştir.130 masal Türkiye Türkçesi'ne aktarılmış fakat kurmaca ve ideolojik olduğu düşünülen bazı metinler çıkarılmış, metinler kısmında 108 masal metnine yer verilmiştir. Masallar Hayvan Masalları, Olağanüstü Masallar, Realist Masallar, Zincirleme Masallar olarak tasnif edilmiş ve Antropoloji metoduna göre incelenmiştir.

2.Yücel Feyzioğlu, Altay Masalları, Final Kültür Sanat Yayınları, 2015.

Kitap İristu ile Ak Kağan masalı ile başlamaktadır. Altay Türklerine ait 21 masal metnini ihtiva etmektedir.

3.1.3 Azerbaycan Masalları

1.Alhan Altan Araslı, Azerbaycan Masalları, Akçağ Yayınları, 2012.

Akçağ Yayınları tarafından yayımlanan bu eser, 407 sayfadır. Kitap, Azerbaycan'ın farklı bölgelerinden derlenmiş masalları içermektedir. Bu masallar, Azerbaycan halkının yaşam tarzı, inançları ve değerlerini yansıtan öğeler barındırmaktadır. Her masal hem çocuklar hem de yetişkinler için eğitici ve öğretici niteliktedir.

2.Ramazan Seyfi Yurdakul, Azerbaycan'dan Masallar Azerbaycan Folklorundan Masal Örnekleri, MEB Yayınları, Ankara,2017.

297 sayfadan oluşan bu kitapta 47 masal metni bulunmaktadır. Bu masallar, Azerbaycan halkının yaşam tarzı, inançları ve değerlerini yansıtmaktadır.

4.Samed Behrengi, Azeri Masalları, Say Yayınları, 2012.

Yazar kitabında Azeri masallarında kahramanların özelliklerini vermiş ardından 33 Azeri masal metnine yer vermiştir.

3.1.4 Başkurt Masalları

1.Muvaffak Duranlı, Gonca Kuzay Demir, Başkurt Masalları, Gazi Kitabevi,2023.

Kitap iki bölümden oluşmaktadır. I. Bölüm: Başkurt Masallarının Yapısal Analizi

Bu bölümde, Başkurt masallarının yapısal özellikleri incelenmektedir. Masalların anlatım biçimleri, karakter tipolojileri, motifler ve temalar gibi unsurlar detaylı bir şekilde analiz edilerek, Başkurt halk anlatılarının genel özellikleri ortaya konulmaktadır. II. bölümde ise, Başkurt halkından derlenen özgün masal metinlerine yer verilmektedir. Masallar hem orijinal diline sadık kalınarak hem de Türkçeye çevrilmiş olarak sunulmaktadır. Bu sayede okuyucular, masalların hem dilsel hem de kültürel özelliklerini yakından tanıma fırsatı bulmaktadır.

3.1.5 Çuvaş Masalları

1.Dr. Sinan Güzel, Heikki Paasonen ve Çuvaşça Masal Derlemeleri, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2021.

Finli dilbilimci Heikki Paasonen'in 1900 yılında Rusya'nın Samara bölgesindeki Novoye Yakuşkino (Çuvaşça: Şinyakal) köyünde derlediği Çuvaş halk masallarını içeren önemli bir çalışmadır. Bu eser, Sinan Güzel tarafından hazırlanmış ve 2021 yılında Türk Dil Kurumu Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Kitap, Paasonen'in derlediği masal metinlerini ve bu metinlerin dilbilimsel analizlerini içermektedir. Çalışma, Giriş bölümünün ardından sekiz ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler, masalların içerik analizi, dil özellikleri, diyalektolojik veriler ve tarihsel bağlam gibi konuları kapsamaktadır. Masallar, doğrudan alandan kayıt altına alınmış olup, ilgili yerleşimde konuşulan Çuvaşçanın tarihsel bir tanığı olma özelliği taşımaktadır. Bu derlemeler, Sovyet sonrası dönemde standartlaşan kullanımlarla izi silinen diyalektolojik verileri belirleme ve bölgedeki dil ilişkilerinin tarihsel görünümüne ışık tutma açısından önemli veriler sunmaktadır. Bu kitap, Çuvaşçanın tarihsel gelişimi ve diyalektolojik özellikleri üzerine önemli bilgiler sunmaktadır.

3.1.6 Gagavuz Masalları

1.Erdoğan Altınkaynak, Gagavuz Masalları, KATÜ, Trabzon, 2003.

Gagavuz Masalları adlı eserin derleyicisi Nikolay Baboğlu'dur. Baboğlu, 1928 doğumlu bir Gagavuz şairi, hikâyecisi, gazeteci ve öğretmendir. Baboğlu tarafından derlenen masallar Erdoğan Altınkaynak tarafından bu kitapta Türkiye Türkçesine

aktarılmıştır. Kitap bu masalların Anadolu'daki benzerleriyle karşılaştırmalı bir analiz sunmaktadır. Kitapta dokuz masal yer almaktadır. Kelce Külce, Kemeñeci Hem Şeytanlar, Delica, Dedenin Evi Hem Ninenin Evi, Ayı Kulaklı, Pıtıraş, Trak Trak Kabakcığım, Kardeşler, Kül Pepelaşkası isimli masallar bulunmaktadır.

3.1.7 Hakas Masalları

1.Yavuz Uysal, Hakas Masalları, Palet Yayınları Konya, 2020.

Doç. Dr. Bayram Durbilmez danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Hakas Masallarının Tiplerine Göre Motif Sırası başlığı altında 60 masal metninin tip ve motif yapıları ele alınmıştır. Bu masalların, eğer mevcutsa Wolfram Eberhard-Pertev Naili Boratav ile Anti Aarne- Stith Thompson kataloglarındaki numaraları belirtilmiştir. Ancak, birçok Hakas masalının adı geçen kataloglarda yer almadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Hakas masallarının motif yapıları detaylı şekilde incelenmiş ve metinlerde belirlenen motifler, Motif İndex'deki tasnif numaralarıyla gösterilmiştir. Adı geçen eserde tasnif numarası bulunamayıp, özgün özellik gösteren motiflerin başına da (T) harfi eklenerek, Türklere ait olduğu belirtilmiş ve bu motifler de çalışmaya dâhil edilmiştir. Hakas masallarının formel yapıları, Saim Sakaoğlu'nun tasnifine göre, beş başlık altında detaylı bir şekilde incelenmiştir. Özellikle, Anadolu masallarında sıkça rastlanan ve masal denildiğinde insanların aklına ilk gelen “Bir varmış bir yokmuş veya evvel zaman içinde...” gibi kalıplaşmış giriş formellerinin, Hakas masallarında hiç bulunmadığını, bunun yerine sade giriş formellerinin tercih edildiğini tespit ettik. Bitiş formellerinde ise metinlerin tamamında kahramanın mutlu ve huzurlu bir sonla masalın bitirildiği belirtilmektedir.

3.1.8 Irak Türkmen Masalları

1.Necdet Yaşar Bayatlı, Irak Türkmenlerinin Halk Masalları, Berikan Yayınevi, Ankara 2009.

Bu eser, Irak Türkmenlerinin sözlü kültürünü yansıtan önemli bir derlemedir. Yazar, çeşitli Türkmen köylerinden derlediği masalları bir araya getirerek, bu kültürel mirası belgelemeyi amaçlamıştır.

3.1.9 İran Azerbaycan’ında Türk Masalları

1.Seçkin Sarpkaya, Tebriz’den Masallar, Karakum Yayınevi,2021.

Yazar bu kitapta 2016 yılında İran’ın Tebriz şehrinde alan araştırması yaparak bölgede yaşayan İran Türklerinden derlediği masal metinlerini aktarmıştır.

2. Seçkin Sarpkaya, Bir Var İdi, Bir Yok İdi! Tebriz Türk Masalları Üzerine Bir İnceleme, Selenge Yayınları,2021.

Yazar bu kitapta 2016 yılında İran’ın Tebriz şehrinde alan araştırması yaparak bölgede yaşayan İran Türklerinden dinlediği ve daha önce derlenerek yazıya geçirilmiş toplam seksen masal metnini bağlam, yapı, içerik ve işlev özellikleri bakımından incelemiştir. Kitabın birinci bölümünde Tebriz’den derlediği masalların bağlam özelliklerini tahlil etmiştir. Bu bölümde sözlü ve yazılı kaynaklardan elde edilen bilgilerden hareketle; anlatıcı, anlatım ortamı ve zamanı ile dinleyici unsurlarına odaklanılmış. İkinci bölümde, toplam seksen masal metnini yapı ve içerik özellikleri bakımından değerlendirirken, üçüncü bölümünde işlevsel yöntem ve değerler ölçeğine göre ele aldığı masalların işlev özelliklerini anlatıcıların ifadeleri ve icra ortamından hareketle metinlerin iletileri bağlamında değerlendirerek kavramları tahlil etmiştir. Ayrıca kitabın “Metinler” kısmında Tebriz’de yaşayan Türklerden daha önce derlenmiş ve Sarpkaya’nın kendisi tarafından derlenen masallardan 50 masal metni Türkiye Türkçesi açıklamalarıyla birlikte Azerbaycan Türkçesi masal metinlerine de yer verilmiştir.

3.1.10 İran Türkmen sahra ve Horasan Masalları

1.Sultan Tulu, Horasan Türklerinden Masallar ve Halk Hikayeleri, Kömen Yayınları,2009.

Sultan Tulu, eserin önsözünde İran’daki modernleşme sürecinin birçok Türk lehçesi ve ağzının yok olmasına neden olduğuna dikkat çekmektedir. Farsçanın resmi dil olması ve eğitim ile iletişimdeki yaygınlığı, Farslaşma sürecini hızlandırmakta ve Türk kültürünün sözlü ve yazılı ürünlerinin kaybolma tehlikesini artırmaktadır. Eserde, Horasan Türkçesiyle anlatılmış masallar ve halk hikayeleri Türkiye Türkçesine çevrilmiş, her bir metin detaylı notlar ve açıklamalarla desteklenmiştir. Kitap, folklor araştırmaları, dilbilim ve kültürel çalışmalar açısından değerli bir kaynak niteliğindedir.

3.1.11 Karaçay Malkar Masalları

1.Erkut Selçuk, Başhüyük'ten Karaçay Malkar Masalları, Ankara,2009.

Kitabın giriş kısmında Kafkasya coğrafiyası hakkında kısa bir bilgi verilmektedir. Yazar, bizzat derlediğı masallardan bir bölümünü seçerek on masaldan oluşan bir kitap oluşturmuştur.

3.1.12 Karakalpak Masalları

1.Erdal Aydoğmuş, Karakalpak Halk Masalları, Bengü Yayınları, Ankara,2022.

Eserde, Karakalpak halkının sözlü anlatı geleneğinden derlenen masallar yer almaktadır. Bu masallar, halkın yaşam tarzını, değerlerini ve inançlarını yansıtan anlatılardır. Masallarda sıkça rastlanan temalar arasında kahramanlık, ahlaki dersler, doğaüstü olaylar ve toplumsal değerler bulunmaktadır.

3.1.13 Kazak Masalları

1.Seyfullah Yıldırım, Kazak Kahramanlık Masalları, Ankara,2018

Doç. Dr. Seyfullah Yıldırım “2018 Türk Dünyası Kültür Başkenti: Kastamonu” etkinlikleri kapsamında hazırlanmış bir eserdir. Kazak masallarının farklı dönemlerdeki değişimleri incelenmiştir. Türün adlandırılması ile ilgili görüşlere yer verilmiştir. Son bölümde metinler verilmiştir.

2. R. Nisbet Bain, Kazak Masalları, Dorlion Yayınları,2024.

Kitapta yer alan masallar, doğrudan halkın dilinden derlenmiş ve nadir el yazması koleksiyonlarından seçilmiştir. Masallar, büyülü karakterler, efsanevi yaratıklar ve derin manevi derslerle dolu Kazakistan'ın zengin kültürünü yansıtmaktadır. Bu kitap, Slav kültürünün ve dillerinin kesişme noktasında yer alan Kazakistan dilinin, baskı ve unutulmuşlukla mücadelesine ışık tutuyor. Bu eser, okurları Kazakistan halkının renkli ve çoğu zaman dramatik yaşam öykülerine, efsanelerine ve geleneklerine davet ediyor.

3.1.14 Kazan Tatar Masalları

1.Mustafa Gültekin, Kazan Tatar Masalları, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2013.

Kitap dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Türk Dünyasında Masal Kavramı ve Tatar Masalları, ikinci bölüm Tatar Masallarının Tipleri ve Olay Örgüleri, üçüncü bölümde Tatar Masallarının Motif Yapısı ve Motiflerin İncelenmesi, dördüncü bölümde Tatar Masallarında Kullanılan Formeller yer almaktadır. Kitapta 104 masal metni yer verilmiş ve Stith Thompson'ın "Motif Index of Folk Literature (Halk Edebiyatı Motif indeksi)" adlı kataloğu tanıtılmıştır. Daha sonra da Tatar Türklerinin masallarında yer alan motifler, Stith Thompson'un hazırladığı kataloğa göre tespit edilmiş ve bir dizin hâlinde verilmiştir. Tatar Masallarında Kullanılan Formellere yer verilmiştir.

3.1.15 Kosova Türk Masalları

1.Gonca Kuzay Demir, Kosova Türk Masalları, Kriter Yayınları, İstanbul, 2019.

Bu kitap, Kosova'da yaşayan Türk topluluğunun sözlü kültüründen derlenen 63 masalı içermektedir. Kitapta yer alan masallar, Kosova Türklerinin kültürel mirasını yansıtan çeşitli türlerdeki anlatılardan oluşmaktadır. Bu masallar arasında hayvan masalları, sihirli masallar, dini içerikli masallar, gerçekçi kısa hikâyeler, aptal dev masalları, fıkralar ve zincirleme masallar bulunmaktadır. Her bir masal, Kosova Türklerinin yaşam biçimleri, inançları, gelenekleri ve görenekleri hakkında bilgi sunmaktadır.

3.1.16 Kumuk Masalları

1.Osman Uyanık, Kumuk Halk Anlatmaları, Eğitim Yayınevi, Konya, 2019.

Bu kitap, ortak kültüre sahip olduğumuz Kumuk Türklerinin kültürünü Türkiye Türklerine tanıtmak amacıyla hazırlanmıştır. Okuyucu bu kitapta karşılaştığı anlatıların kendi kültüründe var olduğunu anlayacak. Çünkü Türk milleti ortak bir kültüre sahiptir ve aynı masal Doğu Türkistan'da da, Anadolu'da da, Kafkasya'da da, Kıpçak

bozkırlarında da aynı duyguyla anlatılmaktadır. Bu ürünler, ortak kültürümüzü yansıtmaktadır.

2.Osman Uyanık, Kumuk Masalları I., Eğitim Yayınevi, Konya, 2020.

Bu kitap, Kumuk Türklerinden derlenen masalları içermektedir. Masallar, sözlü gelenekten yazıya aktarılmıştır ve okuyuculara tanıdık gelebilecek hikâyeler sunar. Kitap, Eğitim Yayınevi tarafından yayımlanmıştır ve 221 sayfadır.

3.Osman Uyanık, Kumuk Masalları II., Eğitim Yayınevi, Konya, 2021.

Bu kitabın giriş kısmında, kitapta yer alan masalların alındığı ilk kaynaklar verilmiştir. Buradaki masallar; gerçekçi masallar başlığı altında dört masal, olağanüstü masallar başlığı altında on masal şeklinde tasnif edilerek verilmiştir. Birinci bölümde gerçekçi masallar ve olağanüstü masallar olarak tasnif edilen on dört Kumuk masalının Türkiye Türkçesine aktarılmış şekli bulunmaktadır. Türkiye Türkçesine aktarılmış masalların tam karşı sayfasında masalların Kumuk Türkçesindeki karşılığı verilmiştir. Bu şekilde masalların karşılaştırmalı okunarak okuyucuların Kumuk Türkçesini öğrenmesi amaçlanmıştır. İkinci bölümde, Kumukların kullanmakta olduğu Kiril alfabesi ile kitaba alınan masalların orijinal şekilleri verilmiştir. Böylece karşılaştırma yapılarak Kiril alfabesinin öğrenilmesi de amaçlanmıştır.

3.1.17 Kıbrıs Türk Masalları

1.Türkan Özokutan Şık, Kıbrıs Türk Masalları, Hiperlink Yayınları,2022.

Eserde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yer alan Kıbrıs Türk masalları altı köy, iki kasaba olmak üzere toplam sekiz yerleşim yerinde derlenen 49 masal metni farklı açılardan incelenmiştir. İlk bölümde 49 masal metninin motif sırası verilmiştir. İkinci bölümde Kıbrıs Türk masallarındaki ortak unsurlar, üçüncü bölümde Kıbrıs Türk masallarında geçen eşyalar, bitkiler, yiyecekler, mevsimler ve astronomi terimlerine yer verilmiştir. Dördüncü bölümde Kıbrıs Türk masallarında bulunan yapı ve formeller, Stith Thompson Halk Edebiyatı Kataloğuna göre motif numaraları verilmiştir. Beşinci bölümde Kıbrıs Türk Masallarında bulunan adet ve inanmalar ele alınmıştır. Değerlendirme kısmında çalışmanın tamamında ortaya çıkan sonuçlar tablolarla verilmeye çalışılmıştır. Metinler bölümünde ise yazarın tezindeki masalları hiçbir düzeltme yapılmadan Kıbrıs Ağzı ile olduğu gibi verdiği görülmektedir.

2.Prof. Dr. Şevket Öznur & Dr. Çağın Zort (3 cilt), Kıbrıs Masalları, Berikan Yayınları,2024.

Bu üç ciltlik kapsamlı eser, Kıbrıs'ın farklı bölgelerinden derlenen 500'den fazla masalı içermektedir. Masallar, halk arasında "mesel" olarak adlandırılan anlatıların yazıya geçirilmesiyle oluşturulmuştur. Kitap, Kıbrıs Türk Yazarlar Birliği ve Yakın Doğu Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi'nin iş birliğiyle hazırlanmış ve Berikan Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

3.1.18 Kırgız Masalları

1.Zekeriya Karadavut, Kırgız Masalları, Kömen Yayınları, Konya, 2006.

Kitapta; Kırgızlar, Kırgız masalları hakkında genel bilgiler, Kırgız masallarının genel özellikleri, şekil ve üslup özellikleri, muhteva özellikleri, Kırgız masallarının diğer özellikleri, Kırgız masallarının tiplerine göre motif sırası, Kırgız masallarının motif yapısı ve son olarak metinler yer almaktadır.

2.Ahmet Ali aslan, Akılay Arapova, Kırgız Masalları, Kömen Yayınları, Konya, 2017.

Bu kitap, Kırgız halk masallarını gençleri eğitmek ve yön vermek amacıyla anlatılan hikâyeleri içermektedir. Masallar, dürüstlük, adalet gibi değerleri öne çıkararak dinleyicileri vatansever, insancıl ve barışçıl olmaya teşvik etmektedir.

3.Serdar Şimşek, Kırgız Kahramanlık Masalları, Paradigma Akademi,2023.

Bu çalışma, Kırgız Türklerine ait kahramanlık masallarını çeşitli açılardan incelemektedir. Masallar, genellikle kahramanın evliliği ve mitik özelliklere sahip olağanüstü varlıklarla mücadelesi üzerine kurulmuştur.

3.1.19 Kırım Tatar Masalları

1.Nedim Bakırcı, Kırım Tatar Masalları, Kömen Yayınları,2010.

Kitabın giriş bölümünde Kırım Tatar Türkleri hakkında bilgi, Kırım Tatar Masalları hakkında genel bilgiler ve Kırım Tatar masallarının özellikleri aktarılmıştır. Kitapta 50 masal metnine yer verilmiş ve masallardaki yapı, motif incelemesi yapılmıştır. Kırım Tatar masalları adına hazırlanmış tek müstakil çalışmadır.

3.1.20 Nogay Masalları

1.Betül Şen, Büyük Türk Masalları- Kırım Nogay Çuvaş Hakas Masalları, Damla Yayınevi,2008.

Büyük Türk Masalları dizisinin sekizinci kitabıdır. Kitap, Kırım, Nogay, Çuvaş ve Hakas bölgelerinden derlenen masalları içermektedir. Bu masallar, insanlığın evrensel ve kültürel birikimlerinin sembolik bir dille ifade edildiği ve sonraki nesillere aktarıldığı bilgelikler ve özdeyişlerdir. Büyük Türk Masalları dizisi, Türk Dünyası'ndan seçilmiş ve öz kültürel değerlerimizi yansıtmaları bakımından Büyük Türk Kültürü'nün bir parçasıdır.

3.1.21 Özbek Masalları

1.Hüseyin Baydemir, Özbek Halk Masalları, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları,2013.

Eserde Özbekistan'da masal kavramı, masalcılık geleneği, masal tasnif denemeleri, Özbek masalları üzerine yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir. Masallardaki motifler belirlenerek “Motif Index of Folk Literature”’a göre tasnifi yapılmıştır. Eserde 70 masal metni yer almaktadır.

2.Selami Fedakar, Özbek Sözlü Geleneğinde Masallar, Kabalcı Yayınları, 2024.

Eser, üç ana bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde Özbek masallarının folklor içindeki yeri, masal türünün tanımı, sınıflandırılması ve diğer halk edebiyatı türleriyle ilişkisi ele alınmaktadır. İkinci bölümde masalların yapısal özellikleri, kullanılan anlatım biçimleri ve içerik analizleri bu bölümde detaylandırılmıştır. İşlevsel Halkbilimi yöntemi dikkate alınarak analizler yapılmıştır. Üçüncü bölümde, çeşitli masal türlerinden örnekler Türkiye Türkçesine aktarılmıştır.

3.1.22 Saha(Yakut) Masalları

1.Muvaffak Duranlı, Saha (Yakut) Büyü Masalları, Kömen Yayınları,Konya, 2010.

Saha halkının sözlü kültürünü, inanç sistemini ve toplumsal yapısını yansıtan 42 masalı içermektedir. Eser, altı ana bölümden oluşmaktadır. Giriş: Saha Türklerinde

masal anlatıcılığı ve masalın kültürel önemi üzerine genel bilgiler sunulmaktadır. Birinci bölümde Saha masallarının derlenme süreci, bu alandaki çalışmalar ve kullanılan yöntemler ele alınmaktadır. İkinci bölümde masalarda öne çıkan temalar, karakterler ve motifler incelenmektedir. Üçüncü bölümde masallar aracılığıyla Saha toplumunun sosyal yapısı, inançları ve değerleri analiz edilmektedir. Dördüncü bölümde Saha Büyü masallarında olay örgüsü, yapısal analizi yapılmakta, olayların gelişimi ve çözümü üzerinde durulmaktadır. Son bölümde masalarda kullanılan kalıplaşmış ifadeler, başlangıç ve bitiş formülleri gibi anlatı unsurları değerlendirilmektedir.

2.Mehtap Solak Sağlam, Saha (Yakut) Türkçesi Masal Örnekleri, Son Çağ Yayınları,2023.

Bu çalışmada yer alan masallar, Saha kültürüne, geleneksel inanış ve uygulamalarına ait birçok öge barındırmaktadır. Saha kültüründe önemli yer tutan balıkçılık, avcılık, demircilik, çiftçilik gibi mesleklere masalarda yer verilmiştir. Bunun dışında hayvanlar, Saha kültüründeki şekliyle masalların şahıs kadrosuna girmiş ve belirgin özellikleriyle ele alınmıştır. Örneğin; ayılar güçlü, kartallar cesur, yılanlar bilge, aslanlar emsalsiz olarak tasvir edilmiştir. Masalarda genel olarak çalışkanlık, akıllı ve adaletli olmak, emeğe değer vermek, iyi özellikler olarak vurgulanırken; bencillik, kibir, yalan söylemek gibi davranışlar ise kötü özellikler olarak işlenmiştir. Masalların sonunda daima iyilikten ve adaletten yana olanlar başarıya ulaşırken; insanlara kötülük yapanlar kaybetmiştir.

3.1.23 Tıva Masalları

1.Mehmet Aça, Tıva Halk Masalları, Kömen Yayınları, Konya,2007.

Giriş Bölümünde Tıva halk masalları üzerine yapılan derleme, neşir ve inceleme çalışmaları kronolojik olarak aktarılmıştır. Ayrıca, masalcılık geleneği, anlatıcılar (toolçular), anlatım biçimleri, motifler ve diğer kültürlerle karşılaştırmalar gibi konular ele alınmıştır. Birinci bölümde Tıva sözlü geleneğinde önemli yer tutan yaklaşık 180 toolçudan bahsedilmiştir. İkinci Bölümde Tıva halk masallarının türleri, sınıflandırma sorunları ve bu konudaki araştırmacıların görüşleri tartışılmıştır. Üçüncü bölümde metinlere yer verilmiştir. Kitapta, Tıva halkına ait 27 masal metni yer almaktadır. Bu masallar, formel yapılar, kalıp ifadeler, edebi unsurlar ve motifler açısından analiz edilmiştir. Masalarda sıkça rastlanan motifler arasında "aptal oğlan", "hayvanla

evlenme", "yarış ve sinamalar" gibi temalar bulunmaktadır. Bu motifler, Tıva halkının inanç sistemleri ve sosyal yaşamıyla ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

3.1.24 Urum Masalları

1.Erdoğan Altınkaynak, Urum Halk Hikâyeleri ve Masalları, Kültür Ajans Yayınları, Ankara 2020.

Araştırmacı, Urum adı, kökeni, coğrafyası hakkında bilgi vermiştir. Anadolu coğrafyasının Rum Ülkesi olarak adlandırıldığını belirtmiştir. Bu coğrafyada yaşayan halkın kendine has dili ve kültürü olduğunu ifade etmiştir. Masal anlatıcıların genellikle erkekler olduğu üzerinde durulmuştur. Masallar klişe sözlerle başlayıp yine klişe sözlerle bitmektedir. Çalışmada 5 Urum halk hikâyesi ve 23 Urum halk masalının Urum ve Türkiye Türkçesi ile metinlerine yer verilmiştir.

3.1.25 Uygur Masalları

1.Ehet Haşim Çev. Ahmet Bican Ercilasun, A.Şekür Turan, Uygur Halk Masalları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara,1989.

Ehet Haşim tarafından derlenmiş ve 1989 yılında Kültür Bakanlığı Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Kitap, Uygur halkının zengin sözlü kültüründen derlenen masalları içermektedir. Bu masallar, toplumun değerlerini, inançlarını ve yaşam tarzını yansıtan öğeler barındırır. Masallarda, hayvan karakterler, doğaüstü varlıklar ve günlük yaşamdan kesitler sıkça yer alır.

2.Yücel Feyzioğlu, Uygur Masalları Serçe Koyun Avlarken, Kardeş Yayınlar, İstanbul, 2009.

Bu kitap, Türk Dünyası Masalları serisinin 12. kitabı olarak sunulmuştur. Kitap, Uygur halkının zengin sözlü anlatı geleneğinden derlenmiş masalları içermektedir. Bu masallar, çocuklara ve gençlere yönelik olarak hazırlanmış olup, eğitici ve eğlenceli bir anlatım tarzına sahiptir. Masallar aracılığıyla, Uygur kültürünün değerleri, gelenekleri ve yaşam tarzı okuyucuya aktarılmaktadır.

3.1.26 Türk Dünyasından Karışık Masal Çalışmaları

1.Kam Ana'dan Türk Dünyası Masalları 4 – Hilal Koçyiğit,Ötüken Neşriyat,2025.

Bu eser, Kırgız, Kırım-Tatar, Kumuk, Nogay ve Türkmen masallarını içeren bir derlemedir. Her masal, bilgelik dolu bilmecelemlerle başlar ve okuyucuyu köklerimizden günümüze bağlayan derin anlamlar sunar.

Yukarıda belirtilen kitaplar dışında Türkiye’de Türk dünyası masalları üzerine uluslararası nitelikte ilk kez düzenlenen sempozyumda sunulan bildirilerden “Türk Dünyası Masal Araştırmaları” adıyla Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığınca E-Yayın olarak yayınlanmıştır. https://akmb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/05/Turk-Dunyasi-Masal-Arastirmalari_.pdf

3.2 MAKALELER

3.2.1 Afganistan Türkmenleri Masalları

1.Afganistan’dan Derlenmiş Türkmence Bir Masal

Mevlüt Gültekin, (2018), Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, 2018, 69- 93, 10.32321/cutad.419377.

Afganistan’da birçok dil konuşulmaktadır. Bu diller arasında Özbekçe, Türkmence, Azerice ve Kırgızca gibi Türk dilleri de bulunmaktadır. Özbekçe, Azerice ve Kırgızca ile ilgili bazı çalışmalar yapılmış olmakla beraber Afganistan’da konuşulan Türkmen ağızlarıyla ilgili hemen hemen hiçbir şey yapılmamıştır. Bundan dolayı bu çalışmada Afganistan’da konuşulan Türkmence bir ağız ele alınmaktadır. Çalışmada Türkmen Türkçesinin Ersarı ağızına giren, Kuzey Afganistan’ın Faryab İli Qaramqol İlçesi Altıbölek beldesinde konuşulan Türkmen Türkçesi ağızından kaydedilmiş bir masal metni çeviri yazı alfabesiyle verilmektedir. Metin Türkiye Türkçesine aktarılmış, ses ve şekil bilgisi özellikleri verilmiş ve çalışmanın sonuna, metinde geçen bütün kelimeleri, metindeki anlamlarıyla gösteren bir indeks konulmuştur. İndekste alıntı kelimelerin kökenleri de verilmiştir. Araştırmanın amacı üzerinde çok az çalışma bulunan Afganistan Türkmen ağız araştırmalarına küçük de olsa bir katkıda bulunmaktır.

3.2.2 Ahıska Masalları

1.Türkçe Dersinde Masallar Aracılığıyla Göçmenlere İlişkin Kültürlerarası Duyarlılık Geliştirme

Burcu Çıldır, (2022), Anadolu Journal of Educational Sciences International, Cilt 12, Sayı 2, 2022, 417- 441, 10.18039/ajes.987522.

Bu çalışmanın amacı masallar aracılığıyla 6. sınıf düzeyinde öğrencilerde göçmenlere ilişkin kültürlerarası duyarlılık oluşturulması ve bu sürecin incelenmesidir. Çalışma 6. sınıfa devam eden 14'ü kız, 10'u erkek toplam 24 öğrenci ile yapılmıştır. Çalışma iki adımdan oluşmaktadır. İlk adım ders planlarının tasarlanması ve uygulanması, ikinci adım gözlem, görüşme ve doküman incelemesi yoluyla elde edilen verilerin temalarla ortaya konulmasıdır. Bu bağlamda Türkçe dersinde uygulanmak üzere Ahıska Türklerine ait bir masal metni kullanılarak her biri 40 dakikalık toplam 6 derslik ders planı tasarlanmıştır. Masallar aracılığıyla kültürlerarası duyarlılık oluşturma sürecini incelemek için uygulama sürecinde gözlem, uygulamadan sonra doküman çözümlemesi ve bireysel, yüz yüze ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda oluşan temalar yorumlanmış elde edilen bulgular kaynakların tanıklığında tartışılmıştır. Kültürlerarası duyarlılık geliştirme sürecinde özellikle üç tema Fark etme, benzetme ve empati duyma ön plana çıkmaktadır. Bu tür metinlerin farklı sınıf düzeylerine seslenecek biçimde ders kitaplarında daha sık yer alması, öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık geliştirmelerini destekleyecektir.

3.2.3 Altay Masalları

1.Etkin Gelenegin Taşıyıcısı-Altaylardan Bir Masal Anası: Mariya Mihaylovna

Fatih Şayhan, (2020), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 13, Sayı 32, 2020, 1316- 1326, 10.12981/mahder.825669.

Altay Türkleri, tarihsel süreç boyunca yaşamı mitolojik anlatılar aracılığıyla yorumlamış ve evreni dinamik bir boyutta kavramışlardır. Bu bağlamda, her anlatı, olduğu toplumun sosyal ve kültürel dinamiklerini içinde barındırır. Anlatıya biçim ve karakter kazandıran anlatıcılar ise, kendilerine özgü anlatım teknikleriyle bu anlatıları kurgular ve mitolojik göndermelerle dışsallaştırırlar. Anlatıların belirli bir icra

ortamında şekillenmesinde anlatıcı ile dinleyici arasındaki ilişki büyük önem taşır. Mariya Mihaylovna, bir masal anlatıcısı olarak etkin geleneğin icrası noktasında anlam taşıyıcı ve aktarıcı bir özgünlüğe sahiptir. Bu çalışmada Mariya Mihaylovna'nın masal icra tekniği, performans teori ışığında (kişisel-sosyal ve söz boyutunda) okuma ve yorumlama düzleminde incelenecektir.

3.2.4 Azerbaycan Masalları

1.Azerbaycan Masallarında Ejderha Motifi

Tuğba Bayrakdarlar, (2023), Gazi Türkiyat, Cilt 0, Sayı 33, 2023, 37 – 59.

Bu çalışmada, ejderha motifinin Azerbaycan masallarındaki betimlenişi, ortaya çıktığı mekânlar, alt edilme biçimleri ve S. Thompson'un Motif Index of Folk Literature adlı esere göre motife ilişkin bir inceleme yapılmıştır. Araştırmanın malzemesi, Azerbaycan folkloru açısından önemli bir kaynak kabul edilen beş ciltlik "Azerbaycan Nağılları" adlı eserin taranmasıyla belirlenmiş; uygun bulunan 27 masal, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Sürüngen türünden bir varlık olan ejderhanın, tarihsel dönemler ve kültürel etkileşimler doğrultusunda anlamının değiştiği görülmüştür. Çin mitolojisinde gücü simgeleyen olumlu bir figürken, Orta Asya kültürüyle etkileşimden sonra Türk dünyasında daha çok yıkıcı, kaos yaratan ve yok edici bir unsur olarak tasvir edilmiştir. Bu yönüyle masalarda, kahramanın erginleşme sürecindeki en zorlu aşamayı temsil ettiği saptanmıştır.

2.Azerbaycan Masallarının Kök Değerler Çerçevesinde İncelenmesi

Hatice Budak, Kübra Küçükşen, (2023), Medeniyet ve Toplum Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 2023, 131 – 151.

Bu çalışmanın amacı, Yücel Feyzioğlu tarafından derlenen Azeri masallarının yer aldığı “Yanık ile Dilek Boncuğu” adlı masal kitabını, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kök değerler açısından incelemek ve bu masalların ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin değerler eğitimi programına dâhil edilip edilemeyeceğini değerlendirmektir. Araştırmada materyal olarak seçilen masal kitabı, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniğiyle incelenmiş; elde edilen bulgular ise betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. İnceleme sonucunda, Azeri masallarının her birinde 12 kök değerinin işlendiği; en sık yer verilen değer yardımseverlik, en az

vurgulananların ise dostluk, sabır, saygı ve vatanseverlik olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, Feyzioğlu'nun derlediği bu masalların hem 8 yaş ve üzeri ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin değerler eğitimi sürecine katkı sağlayabileceği hem de ortak Türk tarihi ve kültürünü yansıtarak çocuklarda millî bilinç gelişimine destek olabilecek önemli bir kaynak niteliği taşıdığı söylenebilir.

3.Azize Ceferzade'nin Aştırmalarında Masal Türü

Gülsümhanım Hasılova, (2011), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 4, Sayı 8, 2011, 251- 255.

Azize hanım Ceferzade'nin Azerbaycan Sözlü Halk Edebiyatının araştırılması ve gelişmesinde büyük hizmetleri vardır. Onun 1982 yılında “Gençlik” yayınevi tarafından yayımlanan “Annemin Masalları” isimli kitabı Azerbaycan folkloru için oldukça önemlidir. Folklorun masal türü mana zengiliği ve hafızalarda kolay kalmasıyla diğer folklor örneklerinden farklılık arz eder. Halkımızın kahramanlıkları, büyüklere saygı, küçüklere sevgi, şefkat ve merhamet gibi motifleri kendinde barındırdığı için hem küçüklere hem büyüklere hitap etmektedir. Azize hanım Ceferzade annesi Büyükhanım annenin dilinden kaleme aldığı masal örneklerini “Annemin Masalları” kitabında yayımlamıştır. Bu masal kitabındaki masalların hangi değer yargısını vurguladığı üzerinde durulmuştur.

4.Azerbaycan Masallarında Formeller ve Formel Unsurlar

Mehmet Yolcu, (2012), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2011, 75 – 88.

Bu çalışmada, Azerbaycan masallarında kullanılan formeller ve bu formel unsurlar incelenmiş; bunların yapısı ve işlevleri belirlenmeye çalışılmıştır. Kullanılan formeller üzerinden Azerbaycan'daki masal anlatma geleneği değerlendirilmiştir. Formeller, masalın içinde dinleyicileri şaşırtmak, eğlendirmek ve onların dikkatini masala çekmek amacıyla kullanılan kalıplaşmış sözlerdir. Bu kalıplar, masalın başında, ortasında ya da sonunda yer alabilir ve genellikle ses ve sözcük özelliklerine dayanır. Masallardaki formeller, diğer halk edebiyatı türlerindeki kalıplara göre daha belirgin bir yapıya sahiptir. Halk bilimi araştırmacıları, bu formellerin kullanımıyla masal anlatımı

arasında bir ilişki kurmuşlardır. Masal formelleri, anlatım geleneği hakkında önemli bilgiler sunar. Aynı zamanda bu formellerdeki iç kafiyeler, mizahi öğeler, söz oyunları ve bunların sıralanışı, işlevleri hakkında ipuçları verir. Formellerin ve kalıplaşmış unsurların aktarımında, anlatıcının yetiştiği geleneksel yapı ile kendi anlatım tarzı bir araya gelir; bu da masalın yapısı ve üslubunda önemli değişikliklere yol açar.

5.Axel Olrik’in Epik Kuralları Bağlamında Azerbaycan Masalı Lala ve Nergiz

Tuğba Bayrakdarlar, (2024), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 38, 2024, 805- 821, 10.29000/rumelide.1439741.

Bu çalışmada Azerbaycan masallarından seçilen “Lala ve Nergiz” masalından hareketle epik yasaların Türk Dünyası metinlerine uygunluk durumunu incelenmiştir. İnceleme neticesinde masalın 15 maddenin tamamına bağlı kalınarak oluşturulduğu, içeriği millî motiflerle bezeli metnin, temelde tüm anlatılar için ortaya konan evrensel kurallara bağlı olarak kurgulandığı görülmüştür.

6.Masallarda Efsane ve Masal Yapısalcılığı

Ramil Aliyev, (2011), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 2011, 38- 44.

Azerbaycan masallarının oluşumunda efsane ve rivayetlerin etkisi oldukça büyüktür. Bilindiği gibi, efsane ve rivayetler zamanla konularını genişleterek masala dönüşebilmekte ve masal türünün gelişiminde önemli bir rol oynamaktadırlar. Benzer örnekler arasında “Musa Peygamberin Allahlığı” gibi metinler yer almaktadır. Azerbaycan halk kültüründe Musa Peygamber ile ilgili pek çok efsane bulunmaktadır. Bu efsaneler konularını geliştirerek masala dönüşmüştür. “Musa Peygamberin Tanrısallığı” konusu açısından metin, efsaneden tamamen ayrılmamış fakat masallaşma sürecindedir. Metinde masal öğelerinin varlığı hissedilse de henüz dönemin tamamen mitolojik bir yapı kazanmadığı anlaşılmaktadır. Buradaki anlatım biçimini rivayet şeklindeki hikâye anlatımından ayırt etmek oldukça güçtür.

3.2.5 Başkurt Masalları

1.Başkurt Halk Edebiyatındaki Kém Köslö (Kim Güçlü) Masalının İncelemesi

Dursun Ünüvar, (2017), Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi E-Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, 2017, 165 - 180, 10.30804/cesmicihan.359674.

Masalın anlatıldığı coğrafya ve zaman ile ilgili bilgiler verilmiş. Masalın anlatıcı dinleyici boyutu ele alınmıştır. Masal metninin yapısı metnin sonuç bölümü ve metinde geçen sanatlar belirlenmiştir. Başkurt masallarından olan Kém Köslö adlı masalın S. Thompson'un motif indeks tasnifine göre motifleri belirtilmiştir. Ayrıca, Thompson'ın tasnifinde yer almayan 'konuşan yel' motifi incelenen masalda tespit edilmiştir. Masalın anlatıcısının dönemin şartlarına göre, masalın sonunda dinleyicilere, özellikle de genç çocuklara, okumanın, aklın ve bilimin önemini hatırlatması oldukça önemlidir. Başkurt masal anlatıcıları kendi dönemlerinde cereyan eden olaylara kayıtsız kalmayarak masallarda bu olaylara yer vermişlerdir.

2.Masallarda Başlayış Formelleri: İdil-Ural (Tatar ve Başkurt) Masalları Örneği

Erkan Karagöz, (2020), Milli Folklor, Cilt 16, Sayı 128, 2020, 60 – 75.

Çalışmada İdil-Ural Bölgesi'nde yaşayan Tatar ve Başkurt Türklerinin masallarındaki başlayış formelleri ve onların sınıflandırılması ele alınmıştır. Giriş kısmında Türk dünyasının geniş bir coğrafyada oldukça köklü bir anlatı geleneğine sahip olduğuna vurgu yapılmış ve bu anlatılarda formel sözlerin anlatıcılar tarafından benzer şekillerde kullanıldığının altı çizilmiştir. İkinci bölümde ilk olarak masallarda başlayış formelleri hakkında bilgi verilmiştir. Başlayış formelleri, biçim özellikleri dikkate alınarak yalın, zaman sözcüklü ve tekerlemeli olarak üçe ayrılmış; bu ayrımın sebebi, başlayış formeli örnekleriyle gösterilmiştir. Üçüncü bölümde Tatar ve Başkurt Masallarında Başlayış Formellerinin Sınıflandırılması hakkında bir tasnif denemesi yapılmıştır. Bu denemeden önce Stith Thompson ve Saim Sakaoğlu'nun tasnifleri hakkında bilgi verilmiştir. Tasnif denemesinde Thompson'un Motif-Index of Folk-Literature (MIFL) isimli eserindeki alfabetik numaralandırma yöntemi, daha sonra eklenebilecek olası başlayış formelleri göz önünde bulundurularak Sakaoğlu'nun maddeleri adlandırma tekniğiyle harmanlanmış ve Tatar ve Başkurt masallarındaki

başlayış formellerinin sınıflandırılması yapılmıştır. Uygulama kısmında ise 60 Tatar ve 60 Başkurt masalında geçen başlayış formelleri, sınıflandırmanın ilgili maddeleri altında aynı türden örneklerden birer tane seçilerek gösterilmiştir. Sonuç bölümünde, değerlendirmeye geçmeden önce bir tablo oluşturulmuştur.

3.Tatar ve Başkurt Masallarında Başlayış Formellerinin Söz Dizimi

Fatma Ertürk, Erkan Karagöz, (2020), Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 2020, 380 - 407, 10.32321/cutad.826604.

Bu çalışmada, Tatar ve Başkurt masallarının başlayış formelleri söz dizimi açısından incelenmiştir. Çalışma için önce Tatar Halık Ekiyetleri: Tılsımlı Ekiyetler adlı kitaptaki altmış masal ve Başkurt Halık İcadı, Ekiyetter adlı eserlerdeki altmış bir masal bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Çalışmadaki anlatılar Kiril harfli olduğu için harfler, transkripsiyon işaretlerine dönüştürülmüş ve cümleler Türkiye Türkçesine aktarılmıştır. Çalışmada, masalların söz dizimsel özellikleri gözden geçirilirken Türkiye’deki söz dizimi tasnifleri esas alınmıştır.

4.Tatar ve Başkurt Masallarında Ara Sözler

Erkan Karagöz, (2022), İdil Ural Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, 2022, 55 - 77, 10.47089/iuad.1127587.

Bu çalışmada Tatar ve Başkurt sihirli masallarında anlatıcıların anlatılarda ara sözleri hangi işlev ve biçimde kullandığı örneklerle gösterilmiştir. Anlatıcıların anlatıya nasıl yön verdikleri üzerinde durulmuştur. Bunun için ilk olarak “ara söz” kavramının folklorik açıdan ne anlama geldiği, öne çıkan bazı görüşler etrafında değerlendirilmiş ve anlatıda ne gibi bir amaca hizmet ettiği hakkında bilgiler verilmiştir. Arkasından yapılan belli başlı çalışmalardaki sınıflandırılmalar üzerinde durulmuştur. Daha sonra 60’ı Tatar, 60’ı Başkurt olmak üzere 120 masalda tespit edilen ara sözler tetkik edilmiş ve bu çalışmada izlenecek sınıflandırma yöntemi ortaya çıkartılmıştır. Yapılan bu sınıflandırmada ara sözler “geçiş yapan” ve “açıklama yapan” olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Sınıflandırmanın alt maddelerinin oluşturulmasında, işlev etkeni dikkate alınmıştır. Anlatıcının “geçiş yapan ara sözleri”, anlatının kurgusunda bir bakıma o bölümü toparlamak için kişi-zaman-mekân geçişlerini sağlamak üzere kullanıldığı, “açıklama yapan ara sözleri” de geçmiş deneyimleri dâhilinde bir an için konu dışına çıkarak anlatıda geçen o duruma getirdiği açıklamayla, kendisinin de bir kahraman kimliğiyle anlatıda yer aldığını dinleyiciye hissettirmek üzere kullandığı görülmüştür.

5.Aleksandr Grigoryeviç Bessonov ve Başkurt Masal Araştırmaları

Muvaffak Duranlı, Gonca Kuzay Demir, (2023), Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, 2023, 429- 438, 10.34083/akaded.1203354.

Türk toplumunda masal incelemeleri 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında metin derlemeleriyle başlamış, ancak 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren inceleme çalışmalarına geçilmiştir. Türk topluluklarının masal araştırmalarının başlangıcında özellikle Rus araştırmacıların büyük katkısı olmuştur. Bu araştırmacıların biri de Aleksandr Grigoryeviç Bessonov'dur. Türk topluluklarının dil ve kültür ürünleri üzerine yapmış olduğu çalışmalarla dikkat çeken A. G. Bessonov, özellikle de Başkurt masallarının derlenmesi ve yayımlanmasında büyük bir yere sahiptir. Bu makalede; öncelikle A. G. Bessonov'un hayatı hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra Bessonov'un Başkurtların dili, alfabesi ve masalları üzerine yapmış olduğu çalışmalar üzerinde durulmuştur. Bessonov'un özellikle Başkurt masalları üzerine yapmış olduğu çalışmasının masal araştırmaları tarihindeki yeri ve önemi değerlendirilmiştir. Makalede, Bessonov'un çalışmasının yayımlanmasını sağlayan Nikolay Dmitriyev'e de yer verilmiştir.

3.2.6 Çuvaş Masalları

1.Heikki Paasonen ve Çuvaşça Masal Derlemeleri

Beytullah Kocabaş, (2020), Uluslararası İdil - Ural ve Türkistan Araştırmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 3, 2020, 231 – 336.

Heikki Paasonen ve Çuvaşça Masal Derlemeleri adlı eser Kısaltmalar, Giriş, Heikki Paasonen Hakkında, Çalışma Hakkında, Paasonen'in Yazı Çevrimi Dizgesi ve Çalışmada Kullanılan Yazı Çevrimi Hakkında, Dil İncelemesi, Metinlerdeki Diyalektal Söz Varlığı, Metinlerdeki Çuvaş Halk Kültürüne İlişkin Unsurlar, Sonuç, Metinler ve Kaynakça bölümünden olmak üzere toplam on bir bölümden oluşur.

2.Çuvaş Masallarında Kişi Adları

Albina Kıran, (2022), İdil Ural Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, 2022, 273 - 291, 10.47089/iuad.1207648.

Çalışmada ilk olarak Çuvaş masalları hakkında kısa bilgi verilerek ve masallardaki kişi adları tespit edilerek tanıtılmıştır. Kişi adları olumlu ve olumsuz kahraman adları olarak sınıflandırılmıştır. Rus, Tatar ve Çuvaş'ın etkisinde Çuvaş kişi

adlarının uğradığı değişim sürecinde masaldaki kişi adları değerlendirilmiştir. Çalışmada, araştırmaya esas teşkil eden masal metinleri olarak Чăваш Халăх Сăмахлăхĕ (Yumahsem) I [Çuvaş Halk Edebiyatı Masallar I.] (1973) ve Чăваш Халăх Сăмахлăхĕ (Yumahsem) II. [Çuvaş Halk Edebiyatı Masallar II.] (1973) adlı eserin içinde bulunan toplam üç yüz bir masal esas alınmıştır.

3.2.7 Gagauz Masalları

1.Keloğlan Tipinin Gagauz Masallarındaki Yansımaları

Rabia Uçkun, (2018), Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, 2018, 542 – 569.

Bu makalede, Keloğlan tipi; Gagauz masallarındaki yansımaları, isimlendirilmesi, kökeni, genel nitelikleri, anlatı geleneği ve toplum içindeki işlevleri bağlamında incelenmiş; ayrıca Gagauz masallarındaki Keloğlan figürünün Türk dünyası sözlü kültüründeki yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Keloğlan tipinin “kellik” ve “zekâ” unsurlarına dayalı bir karakter olduğu ortaya konmuş, Gagauz masallarındaki özellikleri, “kül” ve “ocak” kavramlarıyla ilişkisi yeni bir perspektifle analiz edilmiştir. Gagauz Türkleri tarafından “Kelce, Kelce-Külce, Külcü, Kül Pepeleşkası, Delice” gibi farklı isimlerle anılan Keloğlan tipi, “kül” ve “ocak” kavramlarıyla bağlantılıdır. Bu nedenle tipin fiziksel ve karakteristik özellikleri, kahramanın olgunlaşma süreci, sınanması, kellik ile ocak ve külün mitolojik bağları; zıtlıklar, değişim ve dönüşüm ekseninde değerlendirilmiştir. Farklı coğrafyalarda yaşamalarına ve farklı inançlara sahip olmalarına (örneğin Gagauz Türklerinin Hristiyan olması) rağmen, inceleme konusu masallar doğdukları kültürün yansımaları olarak Türk kültür kodlarını geçmişten günümüze taşımakta ve “Kelce, Külce, Kül Pepeleşkası, Kelce-Külce, Külcü, Delice” gibi adlar taşıyan millî bir tip olarak Türk millî kimliğini yansıtmaktadır.

2.Campbell’ın Monomit ve Jung’un Arketip Kavramları Bağlamında “Trak-Trak Kabakçım” Masalının İncelenmesi

Fatih Ege, (2021), HUMANITAS- Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 9, Sayı 17, 2021, 231 - 243, 10.20304/humanitas.809134.

Türkistan steplerinden Kafkaslar’a, Anadolu’dan Balkanlar’a kadar uzanan geniş coğrafyada yaşayan Türk halklarının kültürel birikimi hem yerel hem de evrensel değerler açısından oldukça zengindir. Bu zenginliğin önemli bir parçasını halk anlatıları

oluşturur. Özellikle masallar, bu bölgede ortak özellikler taşıyan ve simgesel, örtük bir dile sahip anlatılar olarak varlıklarını sürdürmektedir. Masallar, toplumsal bilinci harekete geçiren ve canlı tutan kodlar barındırır. Bu durum, özellikle C. Gustav Jung'un arketip teorisi ile açıklanabilir. Jung'a göre arketipler, kolektif bilinçdışında yer alan evrensel sembol ve motiflerdir. Çalışmamızda, Gagavuz Türklerine ait "Trak trak kabakçıgım" adlı masalda bulunan arketiplerin belirlenmesi hedeflenmektedir. Analiz, Jung'un arketip kavramı ile Joseph Campbell'in monomit (tek mit, kahramanın yolculuğu) yaklaşımı temel alınarak gerçekleştirilecektir. Böylelikle masal metnindeki evrensel temalar ve kahramanın yolculuğundaki aşamalar ortaya konarak hem bölgesel hem de kültürel bağlamda masalın derin anlamları açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu tür bir arketipsel inceleme, Gagavuz Türklerinin kültürel mirasına ışık tutarak masalların evrensel insan deneyimleriyle olan bağlantısını vurgulamaktadır.

3.Gagavuz Halk Masalı "Oğlan Hem Mari Kız"

Mehmet Oğuzhan Kuşoğlu, (2024), Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı Ö14, 2024, 1311 - 1335, 10.29000/rumelide.1456178.

Gagavuz Türkleri, günümüzde Moldova Cumhuriyeti'ne bağlı özerk Gagauziya Cumhuriyeti başta olmak üzere Ukrayna, Romanya, Bulgaristan ve Yunanistan topraklarında yaşayan bir Türk topluluğudur. Kendi adlarıyla Gagauzlar, konuştukları dil açısından Türk dilinin Oğuz grubuna mensupturlar. Zengin bir halk edebiyatına sahip olan Gagavuz Türklerine ait sözlü edebiyat ürünleri, son yüz yıllık dönemde yaşadıkları ülkelerde yayımlanmaya başlamıştır. Halk masalları, şiirler, tekerlemeler, ninniler, bilmeceler gibi anonim eserlerin yanı sıra; Nikolay Baboğlu, Dimitri Karaçoban, Dionis Tanasoğlu, Todur Zanet gibi birçok şair ve yazarın telif eserleri de Gagavuz edebiyatını zenginleştirmiştir. Türkiye Türkçesine çok yakın olan Gagavuz Türkçesi, Anadolu sahası Türk halk edebiyatından farklı olarak, Hristiyan inancını yansıtan bazı halk edebiyatı örneklerine de sahiptir. Sovyetler Birliği döneminde, Ukrayna'nın başkenti Kiev'de 1990 yılında Stepan Kellar tarafından yayımlanan "Oğlan Hem Mari Kız" (Oğlan ile Mari Kız) masalı da bunlardan biridir. Bu masalda, diğer Türk masallarıyla ortak içerik unsurları bulunmakla birlikte, kahramanların kilisede evlenmeleri Gagavuzların sahip olduğu inancı yansıtmaktadır. Çalışmamızda Kiril harfleriyle yazılmış bu masal Gagavuz Latin alfabesine çevrilmiş, ardından modern

Türkiye Türkçesine aktarılmıştır. Ayrıca eserle ilgili kelime dağarcığı “sözlük” bölümünde okuyucuya sunulmuştur.

3.2.8 Hakas Masalları

1.Hakas Masalı “Zenginle Avcının Vladimir Propp’un Yapısal Anlatı Çözümleme Yöntemi Kapsamında İncelenmesi

Emine Güven, (2024), Karadeniz Araştırmaları, Cilt 21, Sayı 81, 2024, 53 - 68, 10.56694/karadearas.1395602.

Türkiye Türkçesindeki birçok masal “Yapısal Anlatı Çözümleme” yöntemiyle incelenmiştir. Bu çalışmada ise, Türk Lehçelerinin Kuzeydoğu koluna (Sibiryaya) ait Hakas Türkçesinden “Paynañ Añcı” (Zenginle Avcı) masalı aynı yöntemle ele alınmıştır. V. Propp’un metodu çerçevesinde, dünya masallarındaki ortak işlevlerin Hakas masallarında da bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Hakas Türkçesi, uzun süre sözlü kültür içinde yazı sınırlaması olmadan varlığını sürdürdüğü için, sözlü kültür ürünlerinde ilgi çekici motifler ve mitolojik unsurlar barındırıp barındırmadığı incelenmiştir.

3.2.9 İdil-Ural (Tatar) Masalları

1.Masallarda Bitiş Formelleri: İdil Ural (Tatar) Masalları Örneği

Erkan Karagöz, (2021), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 14, Sayı 36, 2021, 1207 - 1226, 10.12981/mahder.1016619.

Bu çalışmada, zengin masalcılık geleneğine sahip İdil-Ural Bölgesi’nin kadim halklarından Tatar Türklerinin masallarında yer alan bitiş formelleri çeşitli açılardan incelenmiş ve sınıflandırılmıştır. Elde edilen sınıflandırmada bitiş formelleri, yalın, ani, şahsi ve öğretici olmak üzere dört ana başlık altında toplanmış ve her biri detaylı şekilde ele alınmıştır. Bu ana başlıklardan yalın bitiş formelleri, çok yönlü kullanım özellikleri nedeniyle kendi içinde selamete ermekle, yuvaya dönmekle, düğün yapmakla, yemek içmekle, iktidar kazanmakla, cezalandırmakla ve affetmekle ilgili yedi alt başlıkta tekrar sınıflandırılmıştır. Formellerin sınıflandırılması sürecinde Thompson’un *Motif Index of Folk Literature* eserindeki alfabetik numaralandırma yöntemi ile Sakaoğlu’nun *Masal Araştırmaları* adlı çalışmasında kullandığı maddeleri isimlendirme tekniği birleştirilerek yeni ve özgün bir sınıflandırma sistemi geliştirilmiştir. Bu sistem, daha önce Türk

dünyası masallarında başlayış formelleri üzerinde test edilmiş ve anlatılmıştır. Söz konusu önceki çalışmada bitiş formelleri için üst bir madde olarak yer alan ancak altı doldurulmayan kısım, bu çalışma ile tamamlanmıştır. Sonuç olarak, Tatar masalları örneğinde dört ana başlıkta toplanan bitiş formellerinin farklı kullanım ve biçim özellikleri örneklerle ortaya konmuş ve masal formelleri üzerine yapılan araştırmalara önemli bir katkı sağlanmıştır.

3.2.10 İran Türklerinin Masalları

1.İran Türklerinin Masallarıyla İlgili İran'da Yapılan Çalışmalar Üzerine Bir İnceleme

Seçkin Sarpkaya, (2018), Ege Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2018, 56 – 69.

Bu makalede İran Türklerinin masalları üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir. İlk olarak Türkiye’de yapılmış İran/Fars ve İran Türklerinin masalları üzerine çalışmalara kısaca değinilmiştir. Ardından İran Türklerinin masallarına dair Azerbaycan’da yapılan çalışmalara ve İran’da yapılan İran/Fars masal çalışmalarına kısaca değinilip İran’da yapılan ve İran Türklerinin masallarını içeren belli başlı çalışmalar incelenmiştir. Söz konusu kaynaklar 2017 Kasım ayında tamamlanan “Tebriz Türk Masallarının Tespiti, Derlenmesi ve Yazıya Geçirilmesi” başlıklı Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında 04 Haziran 2016 Cumartesi-06 Haziran 2016 Pazartesi ve 6 Ağustos 2016 Cuma-09 Eylül 2016 Cuma tarihlerinde İran’ın Tebriz, Zencan, Erdebil gibi şehirlerinde yaptığımız alan araştırması kapsamında tespit ve temin edilmiştir. Sonuç olarak İran Türklerinin masal çalışmalarının hangi özellikleri gösterdiği açıklanıp bu konuda yorumlar ve önerilere yer verilmiştir. Sonuç kısmında yukarıda ismi anılan alan araştırması kapsamında yapılan gözlemler ve tespitler de yer almıştır.

2.Tebrizli İran Türklerinde Masal Anlatıcısı Tipolojisi ve Kültürel Kimlik

Metin Ekici, Seçkin Sarpkaya, (2021), Milli Folklor, Cilt 17, Sayı 130, 2021, 58 – 69.

Makalede ilk olarak masal anlatıcısını bir anlatıcı tipi olarak ele alıp, bu anlatıcı tipinin bireysel ve sosyo-kültürel yapıdaki yerine bağlı özelliklerine değindik. Ardından “Tebriz Türk Masalları Üzerine Bir İnceleme” başlıklı doktora tezindeki verilerden

hareketle, İran Türkleri arasında masal anlatıcısı tipolojisinin özelliklerini ve anlatıcıların kimlik, kültürel miras ve bunların aktarımındaki tutumlarını Tebriz örneğinde açıkladık. Sonuç olarak Tebriz örneğinde, İran Türkleri arasında masal anlatıcılarının masalları dil ve kültürel miras olarak kabul ederek bu metinler aracılığıyla sanatsal bir kurguyu yansıtmının yanında, kültürel kimliklerini ifade ederek aktardıklarını ortaya koyduk. Masalların ve masal anlatıcılarının Tebriz’de Türk dil, kültürel miras ve kimliğinin korunması, yaşatılması ve aktarılmasındaki rollerini işlevsel olarak tahlil edilmiştir.

3.2.11 Karaçay Malkar Masalları

1.Arpacı Karaçay Köyünden Üç Masal / Three Tales from Arpacı Karaçay Village

Rümeysa Çinpolat, (2016), *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, Cilt 2, Sayı 1, 2016, 103 – 120.

Türkiye’de Karaçay Türklerinin yerleştiği yerlerden Tokat’ın Sulusaray ilçesinde bulunan Arpacı Karaçay köyüdür. Daha önce, Türkiye’deki Karaçay Türklerinin yerleştiği yerlerle ilgili bazı çalışmalar olsa da bu köyle ilgili bugüne kadar yayımlanmış bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada hem bu köy hakkında kısaca bilgi verilmiş, hem de bu köyden derlenen üç masalın yazıçevrimi ve Türkiye Türkçesine aktarması yapılmıştır. Çalışmanın sonunda, derlenen masallarda geçen kelimelerden bir de sözlük oluşturulmuştur.

3.2.12 Kazak Masalları

1.Kazak Kahramanlık Masallarında Yer Alan Kişiadları Üzerine Bir Değerlendirme

Merve Yorulmaz Kahve, (2022), *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 30, 2022, 736 – 749.

Bu çalışmada Kazak kahramanlık masallarında yer alan kişiadları ele alınmıştır. Kazak Türklerine ait “İki Erkek Kardeş, Akbilek Kız-Turğın Bala, Akjan Batır, Älibek Batır, Altın Aydar, Batır ile Bala, Bayğulan, Boz Atlı Boran Batır, Deldaş Batır, Duvdar Kız, Erkem Aydar, Hanşentay, Jartı Töstik, Yerden Çıkan Jelim Batır, Karaüyrek, Kerkula Atlı Kendebay, Kökjan Batır ile Ejderha, Kuyun Batır, Mamay Batırın Hayali,

Nan Batır, Tumarbas Batır, Alaköz Batır, Ayualpañ, Suwdısalpañ, Tawdıtalpañ, Ayudäw/Ayıdev, Esekmergen, Jalğız Jigit Urpaqtarı / Yalnız Yiğit'in Nesilleri, Jayık Pen Edil / Yayık ile İdil, Jeztırnak, Qalabay Batır, Kara Batır, Qaradöñ Batır, Mamay Batırdıñ Armanı/Mamay Batırın Hayalı, Talaspay Mergen” olmak üzere otuz beş adet kahramanlık masalında bulunan kadın ve erkek kişiadları öncelikle “kadın” ve “erkek” adları şeklinde iki ayrı ana başlık altında tasnif edilmiştir. Daha sonra her ana başlık altında, anlambilim çerçevesinde alt başlıklar oluşturulmuş tek tek değerlendirilmiştir.

2.Cinsiyet Rollerini Ekseninde Kazak Kahramanlık Masalları

Muhammet Atasever, (2022), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 9, 2022, 671 - 688, 10.51531/korkutataturkiyat.1194988.

Modern zamanlara kadar tarihi, coğrafi, sosyal ve siyasal koşullar nedeniyle sözlü geleneğin güçlü temsilcilerinden biri olan Kazak Türkleri, diğer Türk toplulukları gibi zengin bir anlatı geleneği ve repertuvara sahiptir. Nazım ve nesir unsurlarını harmanlayan, destan ile masal arasında bir tür olarak değerlendirilebilen Kazak kahramanlık masalları, şekil açısından destanlara benzemekle birlikte, genellikle tüm bir milleti ilgilendiren sorunlardan çok kahramanın bireysel macerasını ve daha çok dar toplulukların karşılaştığı zorlukları anlatır. Ana kahramanın bu bağlamda verdiği yaşam mücadelesi sözlü anlatımda ön plandadır. Türk epik yaratmalarının temel amacı, milletin çıkarlarını koruyup savunmaktır ve bunun temsilcisi, milletin bilinç dünyasında şekillenen anlatı kahramanıdır. Epik kahraman, doğumundan ölümüne kadar hayatının her aşamasında diğer karakterlerden farklı bir portre çizer; çünkü o, milletin ülkülerini içinde toplayan ve bu idealleri yaşatma gücüne sahip kişidir. Bu çalışma kapsamında, Kazak kahramanlık masallarında yer alan toplumsal cinsiyet unsurları aile sosyolojisi perspektifinden disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınmıştır.

3.Er Töştük (Töstik) Anlatıları Bağlamında Tokpay-Bay Ve Karaglıs Masallarının Mukayeseli İncelemesi

Ahmet Tacetdin Hallaç, (2023), Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, 2023, 123 - 141, 10.48174/buaad.1286072.

Türk kültür geleneği, zengin ve önemli sözlü edebiyat ürünleri üretmiştir. Bu ürünlerden bazıları, diğerlerine kıyasla daha fazla beğenilmiş, yaygınlaşmış ve hacim olarak büyümeye devam etmiştir. Hikâyeler, hacimlerini artırırken bazen daha kısa ve yoğun anlatım biçimlerine dönüşerek masal formunda karşımıza çıkar. Türk dünyasında

bu tür sözlü kültür ürünlerinden biri de Er Töştük'tür. Er Töştük, dünyanın en önemli destanlarından biri haline gelmiş, geniş bir yaygınlığa ulaşmış bir metindir. Öte yandan, bu destan zamanla kısa, hızlı ve yoğun içerikli anlatımlara dönüşerek masal biçiminde de ortaya çıkmaya başlamıştır. Potanin ve Vasiliyev tarafından tespit edilen iki Kazak varyantı olan Tokpay-Bay ve Karaglış masalları, bu kapsamda değerlendirilebilir. Bugüne kadar bu iki masal metnini mukayeseli olarak inceleyen bir çalışma yapılmadığından, Er Töştük literatürüne katkı sağlamak amacıyla her iki metin çeviri ve etütleriyle birlikte ele alınmıştır. Mukayeseli inceleme sonucunda, Karaglış masalının Tokpay-Bay'a kıyasla daha tutarlı bir iç ahenge sahip olduğu ve tam bir masal örneği olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın Tokpay-Bay masalı tam anlamıyla masallaşamamış; daha çok büyük bir metnin özeti biçiminde sunulmaya çalışılmıştır. Çünkü olay örgüsü bakımından Er Töştük destanına en yakın varyant Tokpay-Bay'dır.

4.Kazak Halk Masalları Aracılığıyla Öğrencilerin Ahlaki Eğitiminin Oluşumu

Gulnur Belgiyeva, (2023), Comparative Turkish Dialects and Literatures, Cilt 2, Sayı 4, 2023, 29 – 38.

Makalede, Kazak halk masallarının öğrencilerin hümanist eğitiminde oynadığı rol ve taşıdığı önem ele alınmaktadır. Kazak halk pedagojisinin eğitim sorunları, halk eserleri temelinde incelenmiştir. Geleneksel olarak halk masalları, çocukların kişilik gelişimi ve bilinç oluşumu açısından büyük bir öneme sahiptir. Etelgi türü, Kazak folklorunun en eski biçimlerinden biri olarak kabul edilir. Ejelgi, nesilden nesile aktarılan kültürümüzün değerli mirasıdır. Bu tür günümüzde de yok olmamış, anlamı masallarla sıkı bir bağ içerisindedir. Söz konusu anlatılar halk arasında geniş ilgi görmüştür. Zengin masal repertuarı, Kazak halkının yüksek hafıza kapasitesini kanıtlamaktadır. Masallar, sadece öğüt vermekle kalmayıp edebiyata yeni anlamlar da katmıştır. Makalede, günümüzde okullarda özellikle ilköğretim birinci sınıflarda çocukların varoluşu anlamaya yönelik aktif bilinç oluşturma ve geliştirme çalışmaları hakkında bilgi verilmektedir. Bu bağlamda, çocukların eğitimi ve varoluş bilincinin gelişimi, edebi eserler yoluyla sağlanmaktadır. Modern eğitimin temel görevi, çocukları halkın sözlü edebiyatı eserleri aracılığıyla hayatın gerçekleri ve dünya olaylarıyla tanıştırmak; böylece hayal güçlerini, estetik ve insani duygularını geliştirmek, aynı zamanda halk yaratıcılığına saygı ve çalışkanlık gibi değerler kazandırmaktır.

3.2.13 Kazan Tatar Masalları

1.Kazan Tatar Türklerinde Masal Anlatma Geleneği

Mustafa Gültekin, (2017), Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 7, Sayı 14, 2017, 356 - 371, 10.31834/kilissbd.346350.

Bu makalede, Türk Dünyası çalışmalarına katkı sunmak amacıyla Kazan Tatar Türklerinde masal anlatma geleneği incelenmiştir. Makalede öncelikle gelenek ve masal anlatma geleneği kavramsal olarak tartışılmış, daha sonra da Kazan Tatar Türklerinde masal anlatma geleneği masal anlatıcıları, dinleyiciler, icra mekânı/yeri ve zamanı, masal metinleri alt başlıklarına ayrılarak değerlendirilmiştir.

3.2.14 Kıbrıs Masalları

1.Kıbrıs'ta Anlatılan “Zengininan Fukara” Adlı Masal Üzerine Bir İnceleme

ESMA Şimşek, (2001), Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı 11, 2001.

Bu masalın sadece Kıbrıs ve Balkanlarda anlatıldığından bahsedilmiş ve masalın motif yapısı ortaya konmuştur. Masala sonradan eklenen dini ve efsanevi unsurlar belirtilmiştir. Her masalda olduğu gibi masalın asıl metnine bağlı kalınmış fakat anlatıcı tarafından bazı eklemeler yapılmıştır.

2.Kıbrıs Türk Masallarında Şamanistik Evren Tasavvuru

Kadriye Türkan, (2016), Folklor/Edebiyat, Cilt 22, Sayı 88, 2016, 193 – 203.

Mitolojiden, diğer dinlere kadar birçok inanç sistemi ve dinde evren, iyi tanrıların olduğu gökyüzü, insanların yaşadığı yeryüzü, kötü tanrıların ve ruhların bulunduğu yer altı olmak üzere üçlü bir anlayış çerçevesinde tasavvur edilir. Türk düşüncesinde gök, yer ve yer altı olmak üzere üçlü evren anlayışı ile menşe ve köken mitlerinden maddî abidelere kadar bütün metin çeşitlerinde karşımıza çıkmaktadır. Bunlarla birlikte sözlü nesir anlatılardan masallar taşıdıkları mitolojik unsurlar bakımından oldukça zengindir. Bu zenginlik içerisinde masal kahramanlarının yeraltı ve gökyüzü dünyalarıyla ilişkileri ve bu bölgelere yaptıkları yolculuklar anlatmalarda önemli bir yer tutar. Gökyüzü ve yeraltı dünyasındaki varlıklarla temas kuran kahraman, çeşitli sonuçlara ulaşır; kahraman, yeraltına yaptığı yolculuklarından zaferle çıkar, haksız bir şekilde yeraltına kaçırılmış insanları kurtarır. Makalede bu noktalardan yola çıkılarak

Kıbrıs Türk masallarına yansıyan Şamanizmin üçlü evren anlayışı örnek metinler üzerinden ortaya konmak suretiyle, değerlendirilmiştir.

3.Eğitimsel Açıdan Uygur ve Kıbrıs Türk Masal Kahramanları Bağlamında İletilen Olumsuz Mesajlar

Mustafa Yeniasır, Burak Gökbulut, (2017), Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 38, 2017, 307 - 324, 10.21497/sefad.377331.

Çalışmada her iki Türk toplumunun masallarında yer alan olumsuz unsurlar masal kahramanlarından hareketle incelenmeye çalışılmıştır. Eğitimsel anlamda Kıbrıs Türk halk masallarında ve Uygur Türk Halk masallarındaki olumsuzluklar verilmiş böylece bir karşılaştırma yapılmıştır. Masalların içerisindeki unsurlardan ve olay örgülerinden hareketle Uygur Türk halk masallarının eğitimsel açıdan Kıbrıs Türk halk masallarına göre daha zayıf olduğu kanısına varılmıştır.

4.Kıbrıs ve Gagavuz Türk Halk Masallarındaki Kadın Kahramanlar ve Sosyo-Kültürel Roller

Burak Gökbulut, Mustafa Yeniasır, (2019), Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2019, 61 - 83, 10.30903/Balkan.584080.

Bu çalışmada Kıbrıs ve Gagavuz Türk kültürünün toplumsal bilinçaltını yansıtan masalların tarih boyunca sağladığı birikimin kadın tipolojisine nasıl yansıdığı ortaya çıkarmaktır. Ayrıca Kıbrıs ve Gagavuz Türk toplumlarının masallar yoluyla kadına bakış açısı, kadının toplumdaki işlevleri ve genel görünüşünü belirlenmeye çalışılmıştır. Masallar âdeta söylenemeyenlerin söylendiği, yapılamayanların yapıldığı serbest bir alan gibidir. Dolayısıyla toplumun kadına bakış açısını ve kadın algısını da bütün çıplaklığıyla ortaya koymaktadır. Çalışmada her iki kültürden seçilen 20’şer masal bulunmaktadır. İnceleme kısmında masallar “betimsel analiz” yöntemiyle çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlara bakıldığında masal tiplerinin en fazla kişilik özellikleriyle anlatılarda yer aldığı görülmektedir. Kadının masalların olay örgüsünü doğrudan etkileyen rollerde konumlandırıldığı görülmüştür. Ayrıca Kıbrıs ve Gagavuz Türk halk masallarında kadının iyi bir anne, çalışkan, akıllı, yetenekli bir kadın, saygı ve sevgi duyulan bir eş konumunda olduğu görülmüştür.

5. Anadolu ve Kıbrıs Türk Halk Masallarında Yer Alan Kültürel Unsurlar Üzerine Bir Karşılaştırma

Mustafa Yeniasır, Burak Gökbulut, Tülay Kaya Tekman, (2021), Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 52, 2021, 81 - 113, 10.21563/sutad.986484.

Kıbrıs Türkleri Anadolu'dan adaya göç ederlerken geldikleri bölgelerin kültürlerini, sosyal anlayışlarını, inançlarını ve anlatmalarını da birlikte getirmişler ve zaman içinde ada kültürüyle bunları harmanlamışlardır. Kıbrıs Türk halkı da ada coğrafyasına bağlı olarak çeşitli yer isimlerini, coğrafi şekilleri, sosyal şartları da yıllar içerisinde halk masalları bünyesinde eritmişler ve Anadolu'dan farklı birçok unsuru masalların içeriğine eklemiştir. Örneğin; Rumlarla yaşamının getirisi olarak papaz tipi ve çeşitli Rum karakterler masallarda yer alırken Hristiyan kültürüne ait farklı unsurlar da anlatmalarda geçmektedir. Anadolu ve Kıbrıs Türk masallarında yer alan kültürel unsurlar değerlendirilirken mutfak kültürü, el sanatları, el işleri, inançlar, din, sosyal hayat, mimari, oyunlar, düğün, çeyiz, şölen-ziyafet, masal motifleri, halk tipleri vb. göz önünde bulundurulmuş ve bu kültürel unsurların masallarda nasıl yer aldığı ortaya konmuştur. Araştırmada Anadolu ve Kıbrıs Türk halk masalları arasında benzer birçok kültürel unsur tespit edilmiştir. Çalışmada araştırma yöntemi olarak nitel araştırma uygulanmış ve verileri toplamak amacıyla doküman analizi kullanılmıştır.

6. Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri Öğretiminde Kıbrıs Masallarının Kullanımına Yönelik Görüşleri

Olga Pilli, Ramazan Çakır, (2022), Erciyes Akademi, Cilt 36, Sayı 4, 2022, 2119 - 2139, 10.48070/erciyesakademi.1194232.

Çalışmanın amacı öğretmen adaylarının sosyal beceri öğretiminde Kıbrıs Türk masallarının kullanımına ilişkin görüşlerini ortaya koymak ve öneriler geliştirmektir. Bu çalışma nitel araştırma tekniklerinden fenomenolojik (olgubilimsel) yaklaşımına dayalı olarak tasarlanmıştır. Beş açık uçlu sorudan oluşan görüşme soruları, özellikle öğretmen adaylarının Kıbrıs Türk masallarının sosyal beceri öğretimine ilişkin katkılarına yönelik görüşlerinin alınmasına dayalı olarak hazırlanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ve betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Çalışma grubunu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki özel bir üniversitede eğitim gören 15 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bulgular kısmında yer alan tablolarda ortaya çıkan kod ve temalar

frekans değerleri verilen örnek ifadeler ile birlikte sunulmuş ve yorumlanmıştır. Öğretmen adaylarına göre Kıbrıs Türk masallarının geliştirdiği sosyal beceriler; akran ilişkili beceriler, duygulara yönelik beceriler ve akademik beceriler olarak ortaya çıkmaktadır.

7.Masal ve Estetik Yapı: Bir Kıbrıs Türk Masalı Estetik Örneği

Havva Esra Karabacak, Şevket Öznur, Aslı Piro, (2023), Uluslararası Sosyal Bilimler ve Sanat Araştırmaları, Cilt 2, Sayı 1, 2023, 92 - 102, 10.32955/neuissar202321679.

Çalışmanın amacı, edebiyatın estetikle olan ilişkisini ve masalarda estetik algının değişimini ortaya koymaktır. Estetik değerler ve edebi metin estetik özelliklerin tanımlanması ve bu doğrultuda bir masal okunurken, anlatılırken hangi estetik değerler nasıl dikkate alınmalıdır? sorusunun cevabı aranmış estetik ile masal ilişkisi üzerinde durulmuştur. Estetik değerlere farklı yaklaşımlar incelenerek masala hangi açılardan bakılması gerektiği derlemelerle ortaya konulacaktır. Yöntem olarak, sanat ve estetiğin birbiri ile olan ilişkisi anlatıldıktan sonra sanat ve estetik ayrı ayrı anlatılmış, estetik değerler üzerinde çalışma, uygulama ağırlık kazanmıştır. Sanat, estetik ve estetik değerlerin geçmişten günümüze kadar yapılan tanımları üzerinde durularak masalla ilişkisi irdelenmiştir. Estetiğin temel kavramları masal üzerinden değerlendirilmiştir. Estetiğe öznel bir yaklaşımla, bir sanat eserinden ya da bir tabiat manzarasından haz duyulmasının masala ve masaldaki kişilere nasıl yansıdığı üzerinde durulmuştur.

8.Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Ait 49 Masal Metninin Stith Thompson'un Halk Edebiyatı Motif Katoloğuna Göre Motiflerin Sıralanması

Türkan Özokutan Şık, Veysel Şık, (2023), Kıbrıs Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi, Sayı 12, 2023, 70 - 115, 10.58607/kaid.1315124.

Bu çalışmada çeşitli yerleşim yerlerinden derlenen, 49 adet Kıbrıs Türk Masalı, Stith Thompson'un Halk Edebiyatı Katoloğuna göre motiflerin sıralaması yapılmıştır. Amacımız bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara makalemizin bir yol gösterici olmasıdır. Sahada derlenen 49 masal metninde bulunan masallara motif indeksine göre numara verilmiştir. İncelenen 49 masal metninde, Katologda yer alan mitolojik motif ve mizahi motife rastlanmamıştır. Hayvan motifleri, sihir motifleri, harkulâdelik motifleri dikkat çekici şekilde çok olan motifleridir. Anormal zulüm motifi ise çok az yer almaktadır.

9.Kıbrıs Türk ve Rum Halk Masallarının Ortak Yönleri

Şevket Öznur, (2024), Türk Folklor Araştırmaları Derneği Dergisi, Sayı 367, 2023, 80 - 103, 10.61620/tfra.1005

Kıbrıs Türk halk masallarının büyük bir kısmı derlenmiştir. Sınır kapılarının açılması ve 23 Nisan 2003 tarihinde Kuzey ve Güney Kıbrıs arasındaki seyahat kısıtlamalarının kaldırılmasının ardından, Kıbrıs Rum Folkloru hakkında daha fazla bilgi edinilmiş ve oldukça fazla materyal elde edilmiştir. Karşılaştırmalı metin analizine dayanan Araştırmalar bize birçok masalın hemen hemen aynı olduğunu ve bu benzerliğin bazı masalların Rumlardan Türklere ya da tam tersi şekilde geçtiğini göstermiştir

3.2.15 Kırgız Masalları

1.Kırgız Masallarında Fakirlik

Nedim Bakırcı, Hüseyin Kürşat Türkan, (2018), Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, Cilt 6, Sayı 15, 2018, 705 - 714, 10.33692/avrasyad.510205.

Türk dünyası masallarında pek çok konu işlenmiştir. Bunlardan birisi de fakirliktir. Bu fakirlik kavramı, daha çok zenginlik ve fakirlik zıtlığı üzerine kuruludur. Bu çalışmada Kırgız masallarında fakirlik konusunun nasıl işlendiği ele alınıp değerlendirilecektir. Değerlendirilen masallarda; fakirlerle zenginlerin mücadelesi, şımarık zenginin fakir bir kızla evlendirilip adam edilmesi, fakir bir adamın söz verdiği için asılmaya razı olacak kadar sözüne sadık olması, fakir bir adamın olağanüstü objelerle rahata kavuşması, fakir bir insanın aklını kullanarak zengin olması, çok yoksul olan bir babanın oğlunu pazarda satması ve oğlunun bir sihirbazın oyunlarını öğrenip anne ve babasını rahata kavuşturması, fakir insanlara zenginlerin zulmetmesi şeklinde fakirlik konusu işlenmiştir

2.Kırgız Masallarında Elma ve Elma Ağacı Sembolü

İlknur Bayrak İşcanoğlu, (2022), Çankırı Karatekin Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2022, 295 – 306.

Bu çalışmada, Kırgız masallarından “Karaç Baatır, Altın Kuş, Obozgerdin Kızı, Talkamış, Hanın Oğlu ve İki Erkek Kardeş” adlı metinlerde yer alan elma ve elma ağacının birer sembol olarak taşıdığı anlamlar ele alınmıştır. Elma ve elma ağacının Anadolu sahasında oluşmuş çeşitli anlatılardaki sembolik anlamlarıyla benzerlik ve

farklılıkları incelenmiş; bu sembollerin Kırgız masallarında ne ölçüde yer aldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece hem Anadolu anlatılarında hem de Kırgız sözlü kültürünün önemli bir parçası olan masallarda geçen elma ve elma ağacı imgeleri üzerinden, Türk halkının farklı coğrafyalarda bu sembollere yüklediği ortak anlamlar ve algılar ortaya konmuştur. Ayrıca, elma ve elma ağacına atfedilen bu sembolik anlamların, Türk dünyası masallarının çeşitli açılardan sınıflandırılması ve bu masalların motif yapısının belirlenmesi açısından büyük önem taşıdığı vurgulanmıştır.

3.2.16 Nogay Masalları

1.Nogay Masallarında Formeller

Ayten Atay, (2005), Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, Sayı 19, 2005, 7 – 21.

Bu makalede, Nogay Türklerine ait masallarda geçen formeller ele alınarak incelenmiştir. Masal içerisinde farklı görev ve şekillere sahip kalıplaşmış ifadeler olan formeller, aynı dil ve geleneğin ürünleri oldukları için hemen hemen bütün Türk dünyasında ortak kullanılan kültür unsurlarından biridir.

3.2.17 Özbek Masalları

1.Aldar Köse Tipi ve Taşkent'te (Özbekistan) Yayımlanmış Taşbaskısı Aldar Köse Kitabı Üzerine Bir Değerlendirme

Halil İbrahim Şahin, (2012), Türkiyat Mecmuası, Cilt 22, Sayı 1, 2012, 171 – 192.

Aldar Köse, Kazak, Kırgız, Özbek, Türkmen ve Karakalpak Türklerinin masal ve fıkralarında yer alan bir karakterdir. Anadolu masallarında ise bu karakter "Köse" adıyla geçmektedir. Aldar Köse'nin hem masallarda hem de fıkralarda en dikkat çeken özelliği, aldatici bir kişiliğe sahip olmasıdır. İnsanları ve hatta şeytan gibi doğaüstü varlıkları kandırmasıyla tanınır; bu özelliğiyle ün kazanmış bir tiptir. Aldar Köse ile ilgili anlatıların büyük bölümü Sovyetler Birliği döneminde yayımlanmıştır. Ancak, Çarlık Rusyası döneminde Taşkent'te basılan Aldar Köse kitabı, bu konuda bilinen ilk metinlerden biridir. Bu çalışmada taş baskı tekniğiyle basılmış olan Aldar Köse kitabındaki hikâyeler, karakterler ve motifler yönünden incelenmiştir. Taşkent'te yayımlanan bu metin, Aldar Köse'nin 1290'lı yıllarda Semerkand'da, Canibek

döneminde yaşadığını ileri sürmektedir. Söz konusu eserde, Aldar Köse Kazak halkının mizahî tipi olarak şeytanı, tüccarları ve bir padişahı kandırmaktadır. Kitaptaki yer ve kişi adları, bu anlatıların büyük ölçüde Kazak Türkleri'ne ait olduğunu ortaya koymaktadır. Buna rağmen, Aldar Köse, hazırcevaplığı, zekâsı ve nüktedanlığı ile Nasrettin Hoca gibi Türk dünyasının ortak tiplerinden biri haline gelmiştir.

2.Özbekistan'daki Masal Araştırmalarının Tarihi Gelişimi

Selami Fedakar, (2014), Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 13, Sayı 1, 2014, 69 - 90, 10.21547/jss.256848.

Özbek masallarıyla ilgili araştırmalar, 19. yüzyılın sonlarına doğru başlamış ve sonraki dönemlerde çoğalarak devam etmiştir. İlk dönemde düzensiz bir şekilde yürütülen bu araştırmalar daha sonraki yıllarda sistemli ve planlı olarak yapılmaya başlanmıştır. 20. yüzyılın ilk yıllarında başlayan derleme faaliyetleri zamanla hız kazanmıştır. Bu yıllar arasında gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda birçok masal metni derlenmiştir. Derlenen masal metinlerinin yayımlanmasıyla büyük bir masal külliyatı oluşmuştur. Masal metinlerinin yayımlanmasından sonra Özbek masallarının incelendiği kitap bütünlüğündeki çalışmalar ortaya çıkmış ve bu çalışmalar günümüze kadar devam etmiştir. Söz konusu çalışmalarda Özbek masallarının ve masalcılığının kendine özgü yönleri başarılı bir şekilde tahlil edilmiştir. Özbek masal araştırmalarının tarihi gelişim sürecini değerlendirmek amacıyla hazırlanan bu makalede Özbek masalları üzerinde Özbekistan'da yapılan araştırmalar belirli tarihi dönemlere göre başlıklar halinde verilmiştir.

3.Özbek Masallarında Halk Hekimliği Uygulamaları

Zeynep Dilek Alptekin, (2021), Asia Minor Studies, Cilt 9, Sayı 2, 2021, 757 - 767, 10.17067/asm.946662.

Bu çalışmada, Hüseyin Baydemir (2004) tarafından Özbekistan sahasından belirlenmiş 70 masal metninde geçen halk hekimliği uygulamaları tespit edilmiştir. Nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada doküman analizi yapılmıştır. Çalışmada halk hekimliği konusunun Özbek Masalları'ndaki yeri metinlerden tespit edilen örneklerle ortaya konmuştur.

4.Özbek Masallarında Kahramanın Erginlenmesi

Gökçe Kılıç, (2023), Folklor Akademisi Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, 2023, 933 - 954, 10.55666/folklor.1319925.

Makalede, Kahramanın Erginlenme Yolculuğu konusu araştırma sahası olarak seçilen Özbekistan'dan derlenen 175 masal arasından, erginlenme türlerinin en belirgin örneklerini barındırdığı tespit edilen 62 Özbek masalının 45'i üzerinden değerlendirilmiştir. Seçilen bu masalarda, masal kahramanının erginlenme süreci; 'Sınav Türleri' ana başlığı altında 9 alt başlıkta, kahramanın bu sınavlar karşısında sergilediği kişisel özellikler ise 'Erginlenme Türleri' ana başlığı altında 13 alt başlıkta incelenmiş ve gruplandırılmıştır.

5.Özbek Masalı Yoriltosh (Yarıl Taş)'ın Max Lüthi Yöntemiyle Çözümlemesi

Elif Ezgi Demir Gürdün, (2023), Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRKCLAD), Cilt 7, Sayı 2, 2023, 471 - 479, 10.30563/turklad.1381396.

Bu çalışmada Özbek masalı Yoriltosh, Max Lüthi'nin yöntemiyle incelenerek masalın evrensel geçerliliği sorgulanmıştır. Evde yaşadığı problemler yüzünden kahramanlık yolculuğuna atılan Gülnâre'nin başına gelen maceraları ve nihayetinde mutlu bir yuvaya kavuşmasını konu edinen Yoriltosh masalı da Türk kültür ve geleneğinden izler taşımaktadır. Max Lüthi, Avrupa masallarını esas alarak, masalları tek boyutluluk, yüzeysellik, soyut biçim, tecrit ve her şeye bağlılık ile yüceltme ve dünyayı kapsama maddelerine göre beş başlık altında inceler. Yoriltosh adlı Özbek masalını Max Lüthi'nin yöntemine göre ele aldığımızda masalın yapısının Avrupa masallarının incelenme kalıbına uyduğu yani onlarla benzer kodlara sahip olduğu görülür. Yoriltosh masalının hem Türk kültür öğelerini barındırdığı hem de kültürler üstü bir yapıya sahip olduğu sonucuna ulaşılabilir.

3.2.18 Romanya Türkleri Masalları

1.Bir Dobruca Masalı: Mahmut Pehlivan / A Tale Of Dobruja: Mahmut Pehlivan

Mehmet Naci Önal, (2010), Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Cilt 17, Sayı 43, 2010, 1 – 14.

Bu çalışmada Romanya Dobruca'sından derlenen "Mahmut Pehlivan" adlı varyantı, 1960 yılında yayımlanan matbu bir eş-metin olan Muharrem Zeki Kongural, Şah İsmail Hikâyesi ile mukayese edilip tematik yöntemle incelenmeye alınmıştır. Bu çalışmada, iki metnin benzer ve farklı yönleri ile halk hikâyesinden masala geçiş süreci

incelenmiştir. Masala dönüşen halk hikâyelerinde şiirsel bölümler olan dörtlükler terk edilmiş, şiirle düzyazının birleşiminden tamamen düzyazıya geçiş sağlanmıştır. Anlatım tarzı masal üslubuna uygun şekilde değiştirilmiş, halk hikâyesine ait yapısal özellikler yerini masalın özelliklerine bırakmıştır. Metnin dış yapısı açısından hikâye masallaşmıştır. Zamanla, anlatıcının çevresi değiştikçe metinler de değişebilir ve bazı unsurları yeniden şekillenebilir. Günümüzde geleneksel anlatı ortamının son temsilcileri, hafızalarında kalan çeşitli halk edebiyatı ürünlerini aktarmaktadır. Ancak hikâye anlatımı ve hikâye geleneği büyük ölçüde unutulmuş görünmektedir. Masal anlatma geleneği ise kısmen devam ettiği için, bazı hikâyeler masala dönüşerek aktarılmış olmalıdır.

3.2.19 Saha(Yakut) Masalları

1.Saha (Yakut) Büyü Masallarından “Çaaçahaan” In Öz-Biçim ve Söylem Açısından Tahlili

Tuğba Akkoyun Koç, (2020), Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi, Cilt 3, Sayı 5, 2020, 150 – 180.

Bu çalışmada amaç genelde uydurma metinler olarak nitelendirilen masalların, estetik yönden ve söylem çözümlemesinden yararlanılarak incelenmesidir. Metinden elde edilen veriler masalların yüzlerce yılın bilinciyle yoğrulmuş kurmaca metinler olduğunu ortaya koyabilmektir. Bu amaçla, Saha (Yakut) Türklerinin büyü masallarından “Çaaçahaan” örnek metin seçilmiş ve tahlil edilmiştir. Masal; özünü oluşturan millet, o milletin yaşayışı, tarihi, sosyolojik durumu, diğer milletlerle veya kültürlerle iletişimi bağlamında ele alınmıştır. Masalda kullanılan dil öğelerinin her birinin özenle seçilip masala yerleştirildiği, masalın kurgusunun N. Hartmann’ın değerler ontolojisiinde söz edilen tabakaların tamamını barındırmaktadır. İlk bakışta bir dev masalı gibi görülen yapının, şamanın metafizik yolculuğuna uzanan katmanları irdelenmiştir. İncelemenin sonucunda, Türk şaman kültürünün birçok ögesinin masal içindeki kodlarına ulaşılmıştır.

2.Saha (Yakut) Masalı “Ucurğay Baatır” Üzerine Bir İnceleme

Doğan Çolak, Tuğba Bayrakdarlar, (2023), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 12, 2023, 854 - 867, 10.51531/korkutataturkiyat.1334009.

Türk Dünyası masal araştırmalarına katkı sağlamak amacıyla hazırlanan bu çalışmada Nikolay Gavriloviç Yakutskay'ın Ostuoruyalar, Nomoxtor, Kepseenner, Sehen eserinden seçilen Ucurğay Baatır adlı Saha (Yakut) masalı üzerine yapısal ve anlamsal bir inceleme yapılmıştır. İki ana bölümden oluşan bu incelemenin birinci bölümünde masalın motif ve formel yapı unsurları incelenmiştir. İkinci bölümde ise masalda tespit edilen ve olay örgüsünün şekillenmesinde rol oynayan kayın ağacı, kartal, yılan, yaşlı bilge Seerkeen Sehen ve demirin mitolojik anlamından hareketle çözümlemesi yapılarak bu mitik unsurların Saha Türklerinin toplumsal belleğindeki yansımaları üzerinde durulmuştur. Motif yönünden zengin, kalıp sözler bakımından zayıf kalan masalın mitolojik unsurlarının ise metnin kurgusunda önemli rol oynadığı, Türk mitolojisindeki anlam karşılıklarının korunup yaşatıldığı görülmüştür.

3.2.20 Şor Masalları

1.Doğa-Kültür Karşıtlığında Bir Masal Tahlili: Koyun Çobanı

Fatma Zehra Uğurcan, (2024), Türklük Araştırmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 1-2, 2023, 1 – 9.

Geleneksel inanışlara göre insan doğa karşısında kendi bildikleriyle hayatta kalmaya çalışırken, bunun dışındaki evreni kutsal, ulaşılmaz ve bilinmezliklerle dolu bir evren olarak görür. Bu inanışın yansımaları anlatılarda görülür. Bu anlatılardan biri Şor Türklerinden 20. yüzyılın başlarında derlenen bir masal olan Koyun Çobanı'dır. Masal, bir kültür kahramanı olarak değerlendirilmesi gereken baş kahramanın, kendi kültür dünyasından ayrılarak bir süreliğine doğaüstüne dahil olmasını konu alır. Bu bağlamda, masal doğa-kültür karşıtlığı bakımından ele alınmış, bu karşıtlığın masala yansımaları üzerinde durulmuştur.

3.2.21 Tıva Masalları

1.Ayı İslam Batur Masalının Vladimir Propp'un “Masalların Yapısal Çözümlemesi” Yöntemiyle İncelenmesi

Fatoş Yalçınkaya, (2015), Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi, Sayı 5, 2015, 33 – 40.

Bu çalışmada Tuva Türklerinin sihirli-olağanüstü masallar kategorisine giren Ak-Sağış Kara-Sağış İyi Alışkı “Ak Sağış Kara Sağış İki Kardeşler” masalı Vladimir

Propp'un yapısal anlatı çözümleme yöntemine göre incelenmiştir. Bu yöntem metin merkezli halkbilimi kuramlarının yapısal halkbilimi kuramı içinde yer almaktadır. V. Y. Propp 1928 yılında yayımladığı Morfolojiya Skazki “Masalın Biçimbilimi veya Masalların Morfolojisi” adlı eserinde masalları yapı özelliklerine göre inceleyerek masalarda “sabit” ve “değişken” unsurlar olduğunu ortaya koymuştur. Ona göre masalların sabit unsurları şahısların meydana getirdikleri hareketler veya aksiyonlardır. Propp bunlara “işlev” adını verir. Masal kahramanlarının işlevlerinin birbirinin aynısı olduğunu söyler. Bu yüzden Propp, işlevlerin bir masal kahramanından başka bir masal kahramanına aktarıldığı sonucuna varmıştır Propp, masalarda 31 sabit unsur (işlev) olduğunu belirtir. Masallardaki değişken unsurlar ise isimleri ve görevleri değişen yedi şahıstan oluşmaktadır. Çalışma için belirlenen sihirli-olağanüstü bir Tuva masalının üç olay dizisi etrafında geliştiği görülmüştür. Bu masalda eksiklik, yaşlı kadın, hayvan, ağaç, su, ihanet, sayı, balbal, kötü ruh, çadır, yol, han, lama, fal bakma vb. motiflerin geçtiği belirlenmiştir. V. Y. Propp'un yöntemine göre yapılan incelemede Propp'un belirlediği işlevlerden 20 tanesinin ortak olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca üç olay dizisi içinde bazı geri dönüşler de mevcuttur. Bu durum Propp'un işlev sıralamasına uymamaktadır. Sonuçta bu masalın Propp yöntemiyle benzer ve farklı yönleri olduğunu söyleyebiliriz.

2.Tıva Halk Masallarında Ham ve Başkı-Lamaları

Mehmet Aça, (2015), Aydın Türklük Bilgisi, Cilt 1, Sayı 1, 2015, 1 – 14.

Bu çalışmada Tıvaların inanç sistemi ile ham ve başkı-lamaların bu inanç sistemi ve toplum hayatındaki yerleri üzerinde durulmuştur. Ham ve başkı-lamaların Tıva halk masallarındaki statüleri, rolleri ve işlevleri bakımından yorumlanmıştır. Ham ve başkı-lamaların masallardaki yansımalarına yönelik tespit ve yorumlar, Türkiye'deki Tıva inanç sisteminin bu tür halk anlatılarındaki yansımaları ile Tıvaların ham ve başkılamalarla ilgili algılarının tespitine ve anlamlandırılmasına yönelik çalışmalara katkı sunmak amaçlanmıştır.

3.Bir Tuva Masalının Vladimir Y. Propp'un Yapısal Anlatı Çözümleme Yöntemine Göre İncelenmesi: “Ak-Sağıs Kara-Sağıs İyi Alışkı”

Tuğba Sarıkaya Aksoy, (2021), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 25, 2021, 378 - 393, 10.29000/rumelide.1037502.

Bu çalışmada, Tuva Türklerinin sihirli-olağanüstü masallar kategorisine giren "Ak Sağış Kara Sağış İki Kardeşler" adlı masal, Vladimir Y. Propp'un yapısal anlatı çözümleme yöntemine göre incelenmiştir. Propp'un yöntemi, metin merkezli halkbilimi kuramları içinde yapısal halkbilimi yaklaşımını temsil eder. 1928 yılında yayımladığı *Morfologiya Skazki* (Masalın Biçimbilimi veya Masalların Morfolojisi) adlı eserinde Propp, masallardaki sabit ve değişken unsurları ortaya koymuş; sabit unsurların, yani işlevlerin, masal kahramanlarının gerçekleştirdiği hareketler olduğunu belirtmiştir. Propp'a göre bu işlevler masal kahramanları arasında aktarılabilir ve toplamda 31 işlev sabittir. Masallardaki değişken unsurlar ise isimleri ve görevleri farklılaşan yedi karakterden oluşur. İncelenen Tuva masalının üç olay dizisi etrafında şekillendiği, içinde eksiklik, yaşlı kadın, hayvan, ağaç, su, ihanet, sayı, balbal, kötü ruh, çadır, yol, han, lama, fal bakma gibi motiflerin yer aldığı tespit edilmiştir. Propp'un işlevlerine göre yapılan analizde ise 31 işlevden 20'sinin bu masalda ortak şekilde görüldüğü belirlenmiştir. Bununla birlikte, masalın üç olay dizisi içinde bazı geri dönüşlerin bulunması, Propp'un işlev sıralamasına tam uyum göstermemektedir. Sonuç olarak, bu masalın Propp'un yöntemiyle hem benzer hem de farklı yönleri sahip olduğu söylenebilir.

4.Değerler Eğitimi Açısından Tıva Masallarının İncelenmesi

Mehtap Müçük Kotan, (2025), Külliye, Cilt 6, Sayı 1, 2025, 136 - 152, 10.48139/aybukulliye.1589059.

Bir toplumun geçmişiyle geleceği arasındaki kültürel değerlerin korunup yaşatılmasında masallar önemli bir rol oynar. İnsanlar, kendi yaşamlarında hoşnut olmadıkları durumları ve bu durumlara karşı bulabilecekleri çözümleri, masallarda geçen olaylar ve karakterler aracılığıyla ifade ederler. Bu yolla bireyler, geçmişten günümüze değişen sosyal koşullara ve içinde bulundukları toplumun gelenek ve göreneklerine göre onaylamadıkları pek çok durumu olumsuz kahramanlar üzerinden dile getirip anlamlandırmaya çalışırlar. Bu tür karakterler genellikle masalın kahramanlarıyla çatışma hâlinindedir ve kötü, zararlı nitelikleriyle öne çıkarlar. Böylece masallar, kültürel değerlerin aktarılmasında bir araç hâline gelir; çoğunlukla iyi karakterler ödüllendirilirken kötü olanlar cezalandırılır. Bu çalışmada, Tuğba Türklerinin masallarında yer alan olumsuz karakterler “iyi-kötü zıtlığı” çerçevesinde

değerler eğitimi açısından incelenmiştir. Ayrıca, masallarda değer aktarımının bir eğitim aracı olarak nasıl işlev kazandığı farklı açılardan ele alınmıştır.

3.2.22 Türkmen Masalları

1. Türkmen Halk Masallarına Ait Kültürel Unsurları Çevirmede Kullanılan Gramerle İlgili Yöntemler

Maral Kuliyeve, (2020), International Journal of Languages' Education and Teaching, Cilt 8, Sayı 2, 2020, 472 - 480, 10.29228/ijlet.44067.

Masalların kendine özgü bir dili bulunur ve bu (orijinal) dil, başka bir dile çevrilirken ya da aktarılırken dikkat edilmesi gereken bazı unsurlar vardır. Buradaki amaç, hem metnin özgün dil yapısını korumak hem de metindeki coşkuyu, gizemi ve kültürel özellikleri olduğu gibi yansıtabilmektir. Türkmen halk masalları ise söz varlığı, üslup ve gramer açısından farklılıklar taşır. Bilindiği üzere, Türkmen halk masalları anlatı sürekliliği ve coşkulu yapısıyla okuyucunun ilgisini çekebilen bir edebi türdür. Bu çalışmada, Türkmen halk masallarından İngilizceye çevrilen örnekler incelenecek ve bu çevirilerde kullanılan yöntemler analiz edilecektir. Söz konusu yöntemler maddeler halinde şu şekilde sıralanacaktır: Grammatik yerini doldurma (Gramer Birliklerinin Yerini Doldurma), Dessury kesgitlemeler (Özel Açıklamalar), Grammatik arhaizmler (Gramer Arkaizmler), Atributiw söz düzümleri (Atributif Tamlamalar), Eksplikasiya (Özel Yapısal Değişim), Grammatik gaytalamalar (Gramerle İlgili Tekrarlar). Türkmen halk masallarındaki kültürel unsurlar, İngilizceye aktarılırken sadece kelime düzeyinde değil, gramer düzeyinde de uygulanan çeviri yöntemleri örneklerle birlikte ele alınmıştır.

2. “Tilkinin Kâbe’ye Gidişi” Adlı Türkmen Masalının Çocuğa Görelik İlkesine Göre İncelenmesi

Fikret Türkmen, Soner Sağlam, (2021), Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, 2021, 231 – 242.

Çocuk edebiyatını yetişkin edebiyatından ayıran kendine özgü bazı iç dinamikleri bulunmaktadır. Nitekim bu edebiyatın hedef aldığı bir kitle vardır. Bu nedenle bu türde eser verecek sanatçıların çocuğun gelişim dönemlerini, ilgi, istek, tutum ve beklentilerini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Dolayısıyla Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuk duyarlılığı gözetilerek “çocuğa görelik” ilkesiyle

hazırlanmalıdır.

Çalışmada Türkmenistan sahasına ait “Tilkinin Kâbe’ye Gidişi” adlı Türkmen masalı çocuğa görelilik ilkesi bağlamında incelenmiştir.

3.Sovyet Türkmenistanı’nın İlk Yıllarında Halk Bilimi Çalışmaları: Masal Örneği

Tahir Aşirov, (2022), Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 2022, 282 – 290.

Bu metin, 20. yüzyılda Türkmenistan'da halkbilimin (folklorun) gelişimi ve özellikle Türkmen halk edebiyatında masalın (Türkmencede “erteki”) önemine odaklanmaktadır. Sovyetler döneminde Türkmen folkloru üzerine yoğun derleme çalışmaları yapılmış, bu kapsamda Muhammet Geldiyev ve Aliyev gibi aydınların yayımladığı derlemeler öncü eserler olarak öne çıkmıştır. Ayrıca bu dönemde farklı dillerden masal tercümeleri yapılmış, örneğin Garabeg’in Rusçadan Türkmençeye aktardığı masallar halkbilim çalışmalarına yeni bir perspektif kazandırmıştır. Bu süreçte toplanan ve yayımlanan eserler, günümüz Türkmen halk edebiyatı araştırmalarının temelini oluşturmuştur.

4.Türkmen Masallarında Formeller

Tuğba Bayrakdarlar, (2023), Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 2023, 1617 - 1655, 10.34083/akaded.1315298.

Türkmen masallarının formelleri üzerine kapsamlı bir tasnif çalışmasının olmaması, bu araştırmanın temel çıkış noktası olmuştur. Bu doğrultuda, tarama-fişleme ve sınıflandırma yöntemi esas alınarak hazırlanan çalışmanın giriş bölümünde, önce formel kavramının tanımı ve tasnifine ilişkin kısa bir bilgilendirme yapılmıştır. Ardından tespit edilen örnekler; başlangıç formelleri, bağlayış formelleri, benzer durumlarda kullanılan formeller ve bitiş formelleri olmak üzere dört ana başlık altında, çeşitli alt kategorilere ayrılarak değerlendirilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, formellerin Türkmen masallarında büyük ölçüde korunduğu, bazı ifadelerin sıkça kullanıldığı, ancak tekerlemeli ifadelerin oldukça nadir görüldüğü tespit edilmiştir.

3.2.23 Uygur Masalları

1.Uygur Sihir Masallarındaki "Kadın" Tipi Üzerine Bir İnceleme

Fatoş Yalçinkaya, (2019), Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, Cilt 19, Sayı 1, 2019, 181 – 193.

Bu makalede Uygur sihir masallarında yer alan kadın tipleri incelenecektir. Masallarda anne, üvey anne, sevgili, eş, kız çocuğu, peri, cadı, kempir (yaşlı kadın), dev ve yalmavuz gibi kadın karakterlere sıkça rastlanır. Kadın figürleri bazen aktif, bazen de pasif roller üstlenir. Aktif olumlu kadın karakterler (anne, sevgili, eş, kız kardeş vb.) cesur, sabırlı, fedakâr, ahlaklı ve savaşçı özellikleriyle öne çıkar. Olumsuz aktif karakterler (üvey anne, hain sevgili, cadı, yalmavuz vb.) ise kurnaz, acımasız ve ahlaka aykırı davranışlarıyla dikkat çeker. Pasif kadın figürler genellikle anne, kız kardeş veya eş rollerinde yer alır. Masallarda geçen “Yedi Başlı Yalmavuz”, dev ve peri gibi olağanüstü kadın tipleri, sadece masallarda değil, Uygur destanları ve halk hikâyelerinde de görülmekte, bu da sözlü gelenekteki sürekliliği göstermektedir.

2. Uygur Masallarındaki Seçilmişler ve Rüyaları

Fatoş Yalçinkaya, (2021), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 14, Sayı 35, 2021, 895 - 908, 10.12981/mahder.941894.

Uygur masallarında rüya, insan ile kutsal varlıklar arasında bir iletişim aracı ve kehanet yolu olarak değerlendirilmiştir. İnsanlar, gördükleri rüyaları yorumlayarak içerdikleri sembolleri çözümlemiş, böylece gizli ilahi mesajları anlamaya çalışmışlardır. Bu mesajlara dayanarak geleceğe dair öngörülerde bulunmuşlardır. Rüya, Uygur masallarında önemli bir unsur olarak yer almakta ve bu özelliğini günümüze dek korumaktadır. Bu çalışmada ise rüya olgusu, psikolojik yönünden çok, mistik, mitolojik ve dini bağlamda ele alınmıştır.

3.2.24 Türk Dünyasından Karışık Masal Çalışmaları

1.Türk Dünyası Masallarında Evlilikle İlgili Tespitler

Derya Özcan Güler, Ali Özkan, (2023), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 6, Sayı 3, 2023, 1167 - 1182, 10.55666/folklor.1354481.

Bu çalışmada Azerbaycan, Başkurt, Gagavuz, Hakas, Kazak, Kırgız, Nogay, Özbek, Tatar, Tuva, Türkmen, Uygur, Yakut olmak üzere on üç Türk boyunun masalları ile ilgili yüksek lisans tez çalışmalarında yahut kitaplarda yer alan masallar incelenmiştir. Bu masallarda evlilikle alakalı örnekler tespit edilmiş ve ele aldıkları konuya göre tasnif edilmiştir. Buna göre evlenme şartları, ikinci evlilik, çok eşlilik, hayvanla evlenme, olağanüstü varlıklarla evlilik, aile içi evlilik şeklinde evlilikle ilgili çeşitli alt başlıklar oluşturulmuştur. Altı adet alt başlık içerisinde de paragraflar şeklinde alt maddeler bulunmaktadır.

2. Türk Dünyası Masallarından Yansıyan Şaman Olgusu

Kadriye Türkan, (2015), Bilig, Sayı 74, 2015, 219 – 238.

Makalede, Türk Şamanizminin ve Şamanın, Türk dünyası masallarına hangi unsurları ile ön plana çıktığı ve anlatılara nasıl yansıdığı üzerinde durulmuştur. Altay, Azerbaycan, Baraba, Başkurt, Hakas, Kazak, Kazan-Tatar, Kırgız, Kırım-Tatar, Nogay, Özbek, Şor, Saha (Yakut), Tıva'dan derlenen masallardan seçilen örnekler üzerinden değerlendirilmiştir.

3. Türk Dünyası Masallarında İyi Huylu Devler ve Fonksiyonları

Yeliz Bahadur, Yeliz Bahadur, (2019), Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi, Sayı 14, 2019, 121 – 134.

Bu çalışmada önce dev tipinin kökeni, devlerin görünüşü ve anlatılardaki işlevi hakkında bilgi verilecek, ardından daha az ele alınan “iyi kalpli devler” konusu, Türk dünyası masallarından örneklerle detaylıca incelenecektir.

4. Ulusal Masalların Çocuk Gelişiminin Erken Aşamasına Etkisi

Nodar Mirazanashvili, Paata Qurdadze, (2020), Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, Sayı 46, 2020, 27 - 35, 10.17498/kdeniz.703614.

Makalede, eski Sovyetler Birliği'ne bağlı Cumhuriyetlerde, özellikle Gürcistan üzerinde durularak, masallara yönelik bilimsel yaklaşımların olumsuz yönleri tartışılmış ve genellikle masalın, özellikle halk masallarının yaratılışının tarihsel boyutlarına odaklanılarak ilgili literatür incelenmiştir. Masalların ortaya çıkış nedenlerinin analizi yapılırken, onların çocukların eğitimi ve yetiştirilmesindeki öncelikli rolüne vurgu yapılmıştır. Bir halk masalı, çeşitli eğitim etkinlikleriyle birlikte, gerekli becerilerin geliştirilmesinin yanı sıra çocuğun kişiliğinin oluşumunda uzun ve kapsamlı bir sürecin önemli bir parçasıdır. Masallar yalnızca çocukların bilinç alanını genişletmekle kalmaz,

aynı zamanda bilinçaltı dünyaları üzerinde de derin etkiler yaratır. Çocuklarda manevi duyguların gelişimi ve manevi değerlere yönelik motivasyon sağladığı için bu çok önemlidir. Bu durum, bireysel mükemmelliğe ulaşmada en önemli gerekçelerden biri olarak kabul edilir. Makalede, ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde masalları nasıl kullanabileceklerine dair öneriler de sunulmuştur. Bu öneriler, çocuklara anlatılacak masalların içeriği ve türüyle ilgili hususları da kapsamaktadır. Tüm bu unsurların anlatıya dahil edilmesi daha uygun görülmüştür. Yatmadan önce hikaye anlatımı, “uyuşuk” uyku faktörü ile karşılaştırılır ve en eski mistik eğitim yöntemlerinden biri olarak değerlendirilir. Bu yöntem, çocukların hayal dünyasına geçişlerini destekleyerek bilinçli anlayışlarının gelişimine katkıda bulunur ve bilinçaltında olumlu süreçlerin güçlenmesini sağlar. Halk hikayeleri çocuklar üzerinde olumlu etkiler yaratırken, masal metinlerinde yapılan değişiklikler veya rastgele oluşturulmuş hikayelerin anlatımı ise olumsuz sonuçlar doğurabilir.

5.Türk Dünyası Masallarındaki Kutsal Su Motifi: Abı Hayat

Fatoş Yalçınkaya, (2021), Uluslararası Uygur Araştırmaları Dergisi, Sayı 18, 2021, 62 - 70, 10.46400/uygur.1004874.

İnsanlığın yaşam kaynağı olan su, insanoğlunun yarattığı tüm halk bilgisi ürünlerinde önemli bir yer tutmuş ve genellikle kutsal kabul edilmiştir. Bu nedenle kutsal su, dünya masallarında yaygın bir motif haline gelmiştir. Türk dünyasında su, kutsal bir varlık olarak görülmekte olup, özellikle “Abı Hayat” motifi ayrı bir öneme sahiptir. Mitik dönem inançlarının izlerini taşıyan bu motif, İslam inancındaki Hızır figürüyle de ilişkilendirilmiş ve varlığını sürdürmüştür. Hızır’ın Abı Hayat içerek ölümsüzleşmesi, insanın ölümden duyduğu korkuya karşılık ölümsüzlük arzusunun simgesi olmuştur. Masallarda kahraman, çeşitli sınavlardan geçtikten sonra Abı Hayat’a ulaşır ve bu erişim genellikle bir ödül niteliği taşır. Kahramanın bu suya ulaşması ise olağanüstü yardımcılarının desteğiyle gerçekleşir. Ancak kahraman Abı Hayat suyuna ulaşsa bile gerçek anlamda ölümsüzlüğe erişemez; sadece bazı olağanüstü güçler kazanarak sıradan insanlardan ayrılır. Çalışmada, masal kahramanının Abı Hayat’a ulaşma yolculuğu ve bu suyun masallardaki işlevleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

6.Halk Kültüründe İğne Motifi ve İşlevleri: Türk Masalları Örneğinde

Rugeş Demir, (2023), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 16, Sayı 44, 2023, 1649 - 1668, 10.12981/mahder.1363882.

Giyim sektöründe ve sosyal hayatta yaygın kullanılan iğne, çelikten yapılması, paslanmaması ve sivri yapısıyla diğer metallerden ayrılır. Bu özellikleriyle birçok sözlü anlatıda, özellikle masallarda motif olarak yer almıştır. Stith Thompson'ın "Motif-Index of Folk-Literature" adlı eserinde "D Sihar" başlığı altında sınıflandırılan iğne, demir kültürünün bir yansımasıdır. Bu makalede, Türk dünyası ve Anadolu'nun çeşitli bölgelerinden derlenen masallarda iğne motifinin kullanımı incelenmiştir. Bulgular, iğnenin masallarda genellikle korkutma, uyarma, cezalandırma, kötü ruhlardan koruma, yardımcı olma ve şifa verme işlevleriyle öne çıktığını göstermiştir. Böylece iğne, halk edebiyatında sembolik bir anlam kazanmıştır.

7.Pantusov'un 19. Yüzyıl Sonlarında Kaydettiği Çağatayca Bir Masal

Lira Mairambek Kyzy, (2024), Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, 2024, 867 - 882, 10.32321/cutad.1517382.

Bu çalışmanın konusu, Rus doğubilimci Pantusov'un 19. yüzyıl sonunda Türkistan'ın Margilan bölgesinde derlediği Çağatayca bir masaldır. Masal, 1899 yılında Kazan'da "Türk Dilinin Sart Lehçesi Üzerine Malzemeler: Margilanlı Bir İhtiyar ile Tüccarın Kızı Hakkında Masal" başlığıyla yayımlanmıştır. Konusu, tüccar Kubla Başı'nın kızını koruması için bir piri görevlendirmesi, ancak piri kızın zarar vererek iftirada bulunması ve ardından gelişen olaylardır. Masal, iyilik ve kötülük arasındaki çatışmayı merkeze alır ve sonunda adaletin sağlanmasıyla sonuçlanır. Pantusov, masalı Arap harfli özgün metinle birlikte Kiril alfabesiyle transkribe etmiş ve Rusçaya çevirmiştir. Bu derleme, Margilan ağzının özelliklerini yansıtmaları ve sözlü anlatımdan yazıya geçirilme sürecinde dönemin dil yapısını göstermesi açısından önem taşır. Çalışmada, metnin Latin harflerine aktarımı yapılmış, dil özellikleri değerlendirilmiş ve söz varlığı üzerine açıklamalar sunulmuştur.

Sonuç olarak Tezimin üçüncü bölümünde Türkiye'de Türk Dünyası Masalları üzerine yapılan toplamda 41 kitap ve 67 makale ele alınmıştır. Bu çalışmalar, farklı Türk topluluklarına ait masalların içerik, yapı, anlatıcı, motif ve değerler açısından incelendiği çeşitli akademik ve folklorik eserleri kapsamaktadır.

Bu çalışmalar incelendiğinde 41 kitapta kullanılan masal inceleme yöntemleri şu başlıklar altında toplanabilir: Yapısal İnceleme; Vladimir Propp'un "Masalın Morfolojisi" adlı eserinden esinlenerek masal kahramanlarının işlevleri, eylemlerin sıralanışı ve anlatı şemaları üzerine yapılan analizlerdir. Örneğin Tıva, Kırgız ve

Başkurt masalları bu yöntemle incelenmiştir. Masallardaki başlama ve bitiş formelleri yapısal örüntüler içerisinde ele alınmıştır. Motif Analizi, Stith Thompson'ın "Motif-Index of Folk Literature" sistemine göre motif tasnifi yapılmıştır. Masallardaki tekrar eden simgeler, olaylar ve semboller bu motife göre sınıflandırılmıştır. Özellikle Kazan Tatar, Özbek ve Azerbaycan masallarında bu yaklaşım yoğun olarak kullanılmıştır. Motiflerin anlam dünyası tematik vurgularla birlikte değerlendirilmiştir. İşlevsel Yöntem; Masalların toplumsal işlevleri ön plana çıkarılmıştır. Eğitici, eğlendirici, öğretici, kimlik koruyucu ve kültürel aktarım işlevleri analiz edilmiştir. Özellikle İran Türkleri, Gagavuzlar ve Kazak halk masallarında bu yön belirginleşmektedir. Jung'un arketip teorisi veya Campbell'ın "monomit" (kahramanın yolculuğu) modeliyle anlatılar yorumlanmıştır. Diyalektolojik ve Dilbilimsel Yaklaşımlar; Masalların geçtiği ağız ve lehçelerin özellikleri üzerinden dil incelemesi yapılmıştır. Masal dili, söylem özellikleri ve anlatıcı üslubu gibi öğeler bu kapsamda incelenmiştir. Örneğin Çuvaş ve Urum masalları bu yaklaşımla değerlendirilmiştir. Tarihsel-Kültürel Yaklaşım; Masalların tarihsel bağlamı, anlatıldığı dönemdeki sosyal olaylar ve kültürel etkiler dikkate alınarak analiz edilmiştir. Başkurt ve Azerbaycan masallarında efsane ve rivayetle olan geçişler; Ahıska ve Horasan bölgesi masallarında göç, kimlik ve asimilasyon gibi temalar ön plandadır. Karşılaştırmalı İnceleme; Aynı masalın farklı varyantları, coğrafyalar arası değişimi veya anlatıcı farkları karşılaştırılmıştır. Bu tür analizler, masalların ortak kültürel temellerini ve yerel farklılıklarını anlamada önemli katkı sağlamaktadır. Genel Değerlendirme yapacak olursak Türkiye'de yapılan çalışmalar büyük ölçüde akademik yöntemlerle desteklenmiş ve folklor biliminin kuramsal çerçevesi dâhilinde gerçekleştirilmiştir. Ancak feminist masal incelemesi, ekolojik temalı halk anlatıları ve multimodal anlatı analizleri (görsel-işitsel anlatılar) gibi alanlar henüz yeterince yaygın değildir ve bu alanlar gelecekte yapılacak araştırmalar için potansiyel taşımaktadır.

Bu çalışma kapsamında incelenen 67 makalede; masal derleme ve inceleme çalışmaları en yoğun şekilde Kıbrıs Türkleri (9 makale), Azerbaycan Türkleri (6 makale), Başkurt ve Özbek Türkleri (5'er makale), Kazak ve Tıva Türkleri (4'er makale) üzerine yoğunlaşmıştır. Bu topluluklar üzerine yapılan çalışmalar, masalların hem sözlü kültürdeki yeri hem de milli kimlik, değer aktarımı ve eğitici işlevleri bağlamında önemli bilgiler sunmaktadır. Buna karşın Afganistan Türkmenleri, Ahıska,

Altay, Hakas, Karaçay, Kazan Tatar, Nogay, Romanya, Şor gibi topluluklar üzerine yapılan masal araştırmalarının oldukça sınırlı sayıda olduğu (1 makale) görülmektedir. Bu durum, bazı Türk topluluklarının masal geleneğinin akademik literatürde yeterince temsil edilmediğini ve bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Ayrıca “Türk toplulukları” başlığı altında sınıflandırılmış 7 çalışmanın da, topluluklar arası ortak tema, yapı ve motifleri inceleyerek karşılaştırmalı halk bilimi çalışmaları için önemli birer kaynak sunduğu belirlenmiştir. Makaleler yöntemsel açıdan ele alındığında incelenen makalelerde özellikle yapısalcı yaklaşımların ağırlık kazandığı görülmüştür. Vladimir Propp’un işlevsel yapısal yöntemi Hakas ve Tıva masallarında kullanılırken, Axel Olric’in epik yasa kuramı Azerbaycan masallarından birinde uygulanmıştır. Ayrıca Özbek masallarından birinde Max Lüthi’nin anlatı derinliğini esas alan yöntemi tercih edilmiştir. Bu yapısal yaklaşımlar masalın biçimsel unsurlarını ortaya koymak açısından işlevsel olmuş, ancak içerik düzeyinde sınırlı kalabilmiştir. Motif analizleri, birçok topluluk üzerine yapılan çalışmalarda yaygın olarak kullanılmıştır. Azerbaycan, Başkurt, İdil-Ural Tatar, Türkmen ve Tıva masallarında motif çözümlemeleriyle kültürel ortaklık ve farklılıklar irdelenmiştir. Bu çalışmaların çoğunda motif kataloğu temel alınmıştır. Bazı çalışmalar ise dilbilimsel ve edebî çözümlemelere yönelmiştir. Başkurt masallarında söz dizimi, ara sözler ve kişi adları gibi dilsel unsurlar ele alınırken, Kazan Tatar masallarında anlatı mekânı ve yer betimlemeleri üzerinde durulmuştur. Masal anlatıcılığına ve performansa odaklanan çalışmalarda ise anlatı geleneğinin sözlü doğası vurgulanmıştır. Altay ve İran Türkmenleri üzerine yapılan bu tür çalışmalarda, anlatıcının anlatım tarzı, ortam ve izleyici ilişkisi ön plana çıkarılmıştır. Psikolojik ve mitolojik yaklaşımlar bağlamında Gagavuz masalları üzerine yapılan analizlerde Jung’un arketip kuramı ve Campbell’in monomit modeli esas alınmış; kahramanın yolculuğu ve bilinçdışı yapıların anlatıya yansımaları değerlendirilmiştir.

Tablo 1. Türkiye’de Türk Dünyası Masalları üzerine yapılan Çalışmaların Karşılaştırmalı Tablosu

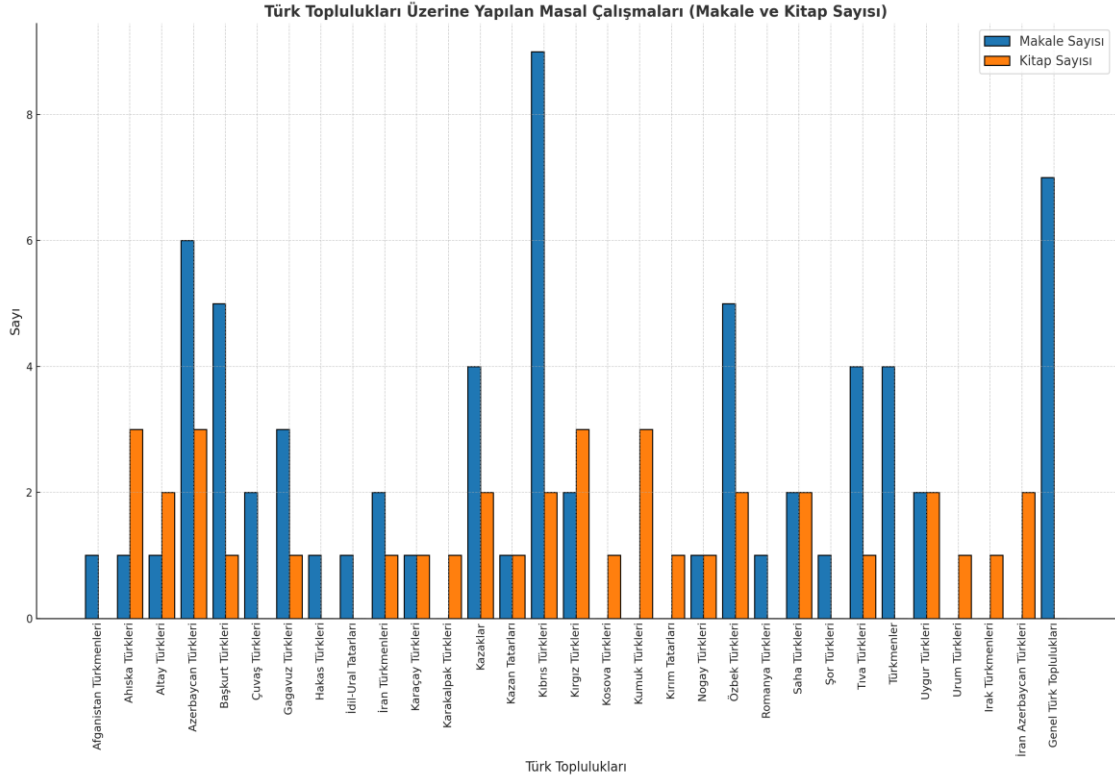
Türk Topluluğu	Makale Sayısı	Kitap Sayısı
Afganistan Türkmenleri	1	0
Ahıska Türkleri	1	3
Altay Türkleri	1	2
Azerbaycan Türkleri	6	3
Başkurt Türkleri	5	1
Çuvaş Türkleri	2	0
Gagavuz Türkleri	3	1
Hakas Türkleri	1	1
İdil-Ural Tatarları	1	0
İran Türkmenleri	2	1
Karaçay Türkleri	1	1
Karakalpak Türkleri	0	1
Kazaklar	4	2
Kazan Tatarları	1	1
Kıbrıs Türkleri	9	2
Kırgız Türkleri	2	3
Kosova Türkleri	0	1
Kumuk Türkleri	0	3
Kırım Tatarları	0	1
Nogay Türkleri	1	1
Özbek Türkleri	5	2
Romanya Türkleri	1	0
Saha (Yakut) Türkleri	2	2
Şor Türkleri	1	0

Türk Topluluğu	Makale Sayısı	Kitap Sayısı
Tıva Türkleri	4	1
Türkmenler (genel)	4	0
Uygur Türkleri	2	2
Urum Türkleri	0	1
Irak Türkmenleri	0	1
İran Azerbaycan Türkleri	0	2
Genel Türk Toplulukları*	7	1

Türkiye’de Türk Dünyası Masalları Üzerine Yapılan Çalışmalar

Aşağıdaki grafik, farklı Türk toplulukları üzerine yapılmış masal temalı akademik makale ve kitap çalışmalarının sayısal dağılımını göstermektedir. Grafik, hangi toplumların daha fazla akademik ilgi gördüğünü ve hangi alanlarda araştırma açıkları bulunduğunu görsel olarak sunmaktadır.

Şekil 1. Türkiye’de Türk Dünyası Masalları üzerine yapılan çalışmalar (makale ve kitap sayısı).

4. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE 2000-2025 YILLAR ARASINDA MASALLAR ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

4.1 KİTAPLAR

Esma Şimşek, Yukarı Çukurova Masallarında Motif ve Tip Araştırması, II C., Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001.

Araştırmada 70 masal metni bulunmaktadır. Çalışma, Prof. Dr. Ali Berat Alptekin'in danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Kitaptaki metinlerin tamamı, Kadirli, Ceyhan, Osmaniye ve Kozan'dan ses cihazıyla derlenmiştir. Osmaniye, Kadirli ve Kozan'dan derlenen masalların tip yapısı çalışmada incelenmiştir. Masallarda tespit edilen motifler Thompson (Tarihi-coğrafi) metodu uygulanmıştır. Bölge masallarının motif zenginliği bu çalışmada ortaya konulmuştur. 1990 yılında tamamlanan çalışma 2001 yılında kitap olarak yayımlanmıştır.

Ali Berat Alptekin, Taşeli Masalları, Ankara: Akçağ Yayınları, 2002.

Çalışmada 70 masal metni bulunmaktadır. Araştırma, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser altı bölümden oluşmaktadır. Masallar tip tasnifi ve Motif yapısı açısından incelenmiştir. 1982 yılında tamamlanan çalışma 2002 yılında kitap olarak yayımlanmıştır.

Ahmet Ali Aslan, Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya Halk Edebiyatında Masallar I. C., Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1998; II. C. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2002.

Eserde 75 masal metni bulunmaktadır. Prof. Dr. Ahmet Edip Uysal'ın danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eserde, İrlanda'dan 23, İskoçya'dan 22, Türkiye (Kars)'den 30 masal metni alınmıştır. Doktora tezinde İngiltere, İrlanda, İskoçya ve Türkiye'deki masal çalışmaları, masalların epizotları, varyantları, mukayese cetvelleri, formel unsurları, vb. verilmiştir.

Hüseyin Doğramacıoğlu, Kilis Masalları Derleme ve İnceleme, Gaziantep, Kilis Kültür Derneği Yayınları, 2002.

Doç. Dr. Fuzuli Bayat danışmanlığında hazırlanmıştır. Eser 2002 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu tezde Kilis merkez ve köylerinden derlenen 44 masalın

incelenmesi yer almaktadır. Ayrıca bir masalı da Prof. Dr. Ahmet Caferoğlu'nun "Güneydoğu Ağızlarından Toplamalar" adlı kitabından alınmıştır. Masallarda geçen Türk mitolojisi ile ilgili motifler tespit edilmiştir. Masallar Propp metodu ile incelenmiş ve masalların fonksiyonları belirlenmiştir.

Mehmet Özçelik, Afyonkarahisar Masalları Üzerine Bir Araştırma, Fakülte Kitapevi, Isparta, 2004.

Çalışmada 70 masal metni bulunmaktadır. Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Masal metinlerinin tamamı Afyon ve çevresinden derlenmiştir. Araştırmaya Thompson (Tarihi-coğrafi) metodu uygulanmıştır. Masalların Eberhard-Boratav ve Aarne-Thompson tip kataloglarındaki benzerleri araştırılmıştır. 1993 yılında tamamlanan çalışma 2004 yılında yayımlanmıştır.

Zeynep Uysal, Olağanüstü Masaldan Çağdaş Anlatıya Muhayyelat-I Aziz Efendi, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi,2006.

Y.Doç.Dr. Nüket Esen danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2006 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışmada yazar tüm kültürlerde ortak olan bazı motiflerin metne nasıl yansıdığını belirlemiştir. 1796 tarihli Muhayyelat-ı Aziz Efendi, ilk bakışta eski hikâye geleneğini devam ettiren cinli perili sıradan bir masal kitabı görünümündedir. Ancak yazar Binbir Gece, Binbir Gündüz gibi kitaplardan parçalar alıp yeni hikâyeler oluşturmuş, bağlantılar kurmuş, hikâyeleri birbirinin içine sokmuş, iskelet olarak kullandığı masalları tasavvufi öğelerle yeniden yapılandırmıştır. Yaşadığı döneme ve topluma ait yerel motiflerden, gerçek mekanlardan yararlanarak Modern Türk edebiyatının habercisi olacak bir anlatı yaratmıştır.

Nedim Bakırcı, Niğde Masalları (Araştırma İnceleme Metin),Niğde, Niğde Yüksek Öğretim Vakfı Yayınları,2006.

Yrd. Doç. Dr. Faruk Çolak danışmanlığında yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Eser 2006 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışmada Niğde'den derlenen 50 masal metnine yer verilmiş ve bu metinler Stith Thompson (Tarihi-Coğrafi Metod) metoduna göre tasnif edilip incelenmiştir. Niğde masallarının motif ve formelleri ele alınarak incelenmiştir. Motifler, Thompson'un "Motif Index of Folk Literature" adlı eserindeki sıra esas alınarak çıkarılmıştır. Formeller ise beş ana başlık altında incelenmiş ve her ana başlık içindeki formeller kendi içinde sınıflandırılmıştır. Niğde masallarında yer alan halk kültürü unsurları tesbit edilmiştir. Tesbit edilen unsurlar; 1 -Folklor, 2-

Etnografya, 3-Meslekler, 4-Diğerleri başlıkları altında toplanmıştır. Masallarda geçen Niğde coğrafyasına ait unsurlar verildikten sonra, renkler üzerinde durulmuştur. Metinler kısmında verilen 50 masal metninde yöreye has deyimler ve kelimeler aynen korunmuş ve sözlük kısmında bu deyim ve kelimelerin anlamları verilmiştir.

Evrin Ölçer, Masal Mekânında Kadın Olmak, Geleneksel Yayıncılık, 2006.

Prof. Dr. Talat Halman danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2006 yılında kitap olarak basılmıştır. Tez’de, bilimsel yöntemlerle derlenmiş 32 masal seçilerek, toplumsal cinsiyet ve mekân bağlamında incelenmiştir. Toplumsal cinsiyet ve mekânın, bireyin kimliği, cinsellik algısı ve erginleme süreci üzerindeki dönüştürücü etkisi, geleneğin yeniden üretilmesi bağlamında tartışılmıştır. Masal mekânlarından özel mekân olarak "ev içi", ara mekân olarak "pencere" ve kamusal mekân olarak da "ev dışı" simgesel boyutlarıyla birlikte ele alınmıştır. Kadının yaşam alanını oluşturan ev içi, aile bütünlüğünün korunarak geleneğin sürdürülebilmesi için, savunulması gereken bir mekân olmasıyla dikkat çekmektedir. Kahramanların pencere ile olan ilişkileri, bakire kızın yeni bir aileyi kurumsallaştırabilmek için ev dışına çıkması böylelikle de erginleme sürecindeki işlevselliğiyle ve genç kızlıktan kadın olmaya geçiş süreciyle birlikte algılanmıştır. Ev dışı mekânın ise genellikle erkeğe ait olma özelliğiyle ön plana çıktığı gözlenmiştir. Bu nedenle, ev dışına çıkan kadın, arınma ve kendini savunmaya ihtiyaç duymaktadır. Kadının ev dışında erkeksiz varolabilmesi ise, ancak erkeksileşmesiyle yani erkek kılığına girmesiyle gerçekleşmektedir. Kadın bedeninin "kışkırtıcı fitne" olarak algılanması, ev içine kapatılmasına sebep olmuştur. Ev içine kapatılan kadın, doğurganlığını kullanarak orada iktidarını sağlamlaştırmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla, kadının iktidar ve yaşam alanı, cinsel olarak işlevsel ya da işlevsiz oluşuna göre şekillenmektedir. Erkek, cinsel olarak işlev ve çekiciliğini yitirdiği zaman "ermiş" olurken kadın "kocakarı'ya dönüşmektedir. Masallarda, toplumsal cinsiyet rollerine bağlı bazı simgelerle sıkça karşılaşılır. Örneğin, erkek egemen söylemde, erkek iktidarının simgesi olarak görülen "at, avrat, silah" üçlüsü masal anlatılarında önemli bir yere sahiptir. Bu simgeler, kadın iktidarı bağlamında düşünüldüğünde bu üçlünün yerini, "ev, er, evlat" üçlüsü almaktadır. Bu tür bir okuma sonucunda erkeğin ve kadının masallardaki iktidar araçlarıyla gerçek yaşamdaki iktidar araçları arasında koşutluk olduğu görülür. Bu da geleneğin masallar aracılığıyla yeniden üretildiği tezini desteklemektedir.

Necdet Yaşar Murat Bayatlı, Irak Türkmenlerinin Masallarında Motif ve Tip incelemesi, Türkmeneli İş birliği ve Kültür Vakfı, 2006.

Yrd. Doç. Dr. Ahsen Turan danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2006 yılında kitap olarak basılmıştır. Irak Türkmenlerinin Masallarında Motif ve Tip İncelemesi adlı çalışma; ilk olarak giriş, beş bölüm ve 70 masal metninden meydana gelmektedir. Irak Türkmenlerinin arasında masal anlatma geleneğine değinilmiş, teorik bilgilere yer verilerek Irak Türkmenlerinden bir masal anası (Hatica Ahmet) tanıtılmıştır. Masallarda tespit edilen formeller beş ana başlık altında (1. Başlangıç, Formelleri, 2. Bağlayış Formelleri 3. Bağlayış ve Benzer Durumlarda Kullanılan Formeller 4. Bitiş Formelleri 5. Çeşitli Formel Unsurları) verilmiştir. Masallardaki tip numaraları, Stith Thompson'un, "The Types Of The Folktale", ve Eberhard ile Pertev Naili Boratav'ın "Typen Türkicher Wiesbaden" adlı katalogları temel alınarak, 31 yeni masal tipi tespit edilmiştir. Stith Thompson'un uluslararası "Motif index Of Folk- Literature" adlı motif kataloğuna bağlı kalınarak, katalogda karşılığı bulunmayan 50'ye yakın yeni motif ortaya çıkarılmıştır.

Abdullah Doğan, Adıyaman Yöresi Masalları, Adıyaman Belediyesi Kültür Yayınları, 2007.

Doç. Dr. Şeref Boyraz danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2007 yılında kitap olarak basılmıştır. Çalışmada tamamı derlenme olan 51 masal metni ele alınmıştır. Bu masalların 41 tanesi Kürtçe anlatımdan derlenmiştir. Fakat bunlar, Türkçeye çevrilerek teze konmuştur. Masallar şekil ve içerik özellikleri açısından incelenmiştir. Masallar “kahramanlarına” göre ve “olay örgüsüne” göre olmak üzere iki farklı kritere göre değerlendirilerek tasnif edilmiş, masalların varyantları epizotları karşılaştırılmıştır.

Halil Altay Göde, Yalvaç Masalları, Isparta, Fakülte Kitapevi, 2010.

Y.Doç.Dr. Mehmet Özçelik danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2010 yılında kitap olarak basılmıştır. Çalışmada Yalvaç yöresinden derlenen 70 masal metni Eberhard- Boratav kataloğuna göre tasnif edilerek, motif sıraları ile birlikte, masalların, bu katalogdaki ve Antti Aarne-Stith Thompson kataloğundaki tip numaraları verilmiştir.

Nedim Bakırcı, Türk Dünyası Coğrafyasında Tespit Edilmiş Hayvan Masalları Üzerinde Bir İnceleme, Manas Yayıncılık, Elazığ,2010.

Tez, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2010 yılında kitap olarak basılmıştır. Tezde Türk dünyası coğrafyasında tespit edilen masalların tip yapısı üzerinde durulmuştur. Burada yer alan masallar Thompsen Metodu (Tarihi-Coğrafi Metot) ile incelenmiştir. İlgili bölümde 317 masal tipi tespit edilmiştir. Eser 2010 yılında kitap olarak basılmıştır.

Umay Günay, Elazığ Masalları ve Propp Metodu, Ankara: Akçağ Yayınları, 2011.

Araştırmada 70 masal metni bulunmaktadır. Çalışma Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eserdeki 70 masalın tamamı Elâzığ merkezden derlenmiştir. Doktora tezi 2011 yılında kitap olarak basılmıştır. Masal metinlerine, Propp metodu uygulanmıştır. Elazığ'dan derlenen 70 masalın tip yapısı araştırılmıştır. Ayrıca Propp metodunda belirtilen işlevlere yenileri eklenmiştir.

Mehmet Naci Önal, Muğla Masalları, Muğla: Muğla Üniversitesi Yayınları,2011.

Prof. Dr. Mehmet Naci Önal'ın “Muğla Masalları” adlı kitabı, TÜBİTAK destekli bir proje kapsamında 30 ay süren alan araştırması sonucu hazırlanmıştır. Eserde, Muğla yöresine ait 71 masal yer almakta, bu masallar olağanüstü, gerçekçi, hayvan ve fıkra-masal türlerinde sınıflandırılmaktadır. Masalların anlatıcılarıyla ilgili yaş, cinsiyet, meslek gibi demografik bilgiler verilmiş; anlatım tarzı, jest-mimik kullanımı ve anlatım ortamları değerlendirilmiştir. Performans teori kuramı çerçevesinde dinleyici kitlesi, masalın anlatıldığı sosyal çevreyle birlikte incelenmiş; masallar özgün anlatımla metne aktarılmıştır. Ek olarak kaynak kişiler, fotoğraflar, harita ve bazı baskılarda CD ekleri bulunmaktadır. Eser, Muğla'nın sözlü kültürünü belgeleyen önemli bir derlemedir.

Ali Fuat Arıcı, Masalın Sesi, Pegem Akademi yayıncılık,2012.

Ali Fuat Arıcı'nın *Masalın Sesi* adlı eseri, masalların eğitsel işlevlerini ve çağdaş eğitim ortamlarındaki rolünü inceleyen kapsamlı bir çalışmadır. Yazar, masalların yalnızca geçmişin sözlü anlatıları olmadığını, günümüzde de eğitimde etkin bir araç olarak kullanılabileceğini vurgular. Eserde masalların bireylerin değer kazanımı ve

toplumsal normların aktarımı üzerindeki etkisi detaylı biçimde ele alınmıştır. Masal kahramanlarının karşılaştıkları zorluklarla bireylerin gerçek yaşamlarında karşılaştıkları problemler arasında benzerlik kurulmakta, bu anlatıların bireylerin sosyal ve duygusal gelişimlerine katkıda bulunduğu savunulmaktadır.

Bilge Seyidoğlu, Erzurum Halk Masalları, İstanbul: Dergah Yayınları,2016.

Çalışmada 72 masal metnine yer verilmiştir. Araştırma, Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Çalışmadaki metinlerin 60'ı Erzurum merkezden derlenmiştir. 12 metin ise değişik öğrenci tezlerinden alınmıştır. Metinler Erzurum ağız özellikleri ile transkripsiyonlu olarak verilmiştir. Masallara, Thompson (Tarihi-coğrafi) metodu uygulanmıştır. Uzun yıllar Motif Index'i görmeyenler bu eserdeki motif numaralarından yararlanmışlardır. Bu yüzden eserdeki bazı daktilo hataları yıllarca tekrarlanmıştır. Çalışmanın giriş kısmında dünyadaki masal çalışmaları tercüme edilerek verilmiştir.

Fatih Ege, Masalarda Bilincin Dönüşümü ve Dönüştürülmesi, Kültür Ajans Yayınevi, Ankara,2016.

Prof. Dr. Erdoğan Altıncaynak danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2016 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışmada ilk kısımda masalın tanımı ve menşei hakkında yapılan açıklamalar, türün özellikleri üzerine geçmişte yapılan incelemelere yer verilmiştir. Daha sonra analiz yöntemi arketipsel sembolizmin, temel kavram ve dayanakları üzerine açıklanmalar yapılmıştır. Kuramsal çerçevede belirtilen bilimsel dayanaklar ışığında masal metnlerinin analizi yapılmıştır. Psikanalitik masal çözümlemeleri yapılırken, aynı zamanda metinler Joseph Campbell'ın biçimlendirdiği; “Yola Çıkış” aşaması temel alınarak da tasnif edilmiştir. Masal metnlerinin “Erginlenme Aşaması”na göre tasnif ve analizlerinde yapılmıştır. Son bölüm ise masal metinlerinde kahramanın yolculuğunun “Dönüş Aşaması” açıklamaları ile şekillenmiştir.

Ahmet Ali Aslan, Ardahan - Çıldır - Göle Masalları Sahadan Ağız Özellikleriyle Derlenmiş Masallar, Konya: Kömen Yayınları,2017.

Ardahan ilinin Göle ve Çıldır ilçelerinde gerçekleştirilen saha çalışmaları sonucu elde edilen masalları içermektedir. Kitapta, Kür Nehri'nin kaynağından başlayarak akış yönü doğrultusunda bu nehrin çevresindeki köylerden toplanan masallara yer verilmiştir. Bu yöntemle, Kür Nehri boyunca yaşayan Türk topluluklarının kültürel

izleri ve masalların yayılma süreci izlenmeye çalışılmıştır. Kitapta bulunan masallar, toplandıkları köylerin yöresel ağız özellikleri korunarak yazıya aktarılmıştır. Bu sayede, anlatıların hem dil yapısı hem de kültürel yapısı olduğu gibi yansıtılmıştır. Eserde yer alan masallardan biri olan "Üş Gardaş", Ahıska Türklerinin Türkiye'ye göçü sırasında getirdikleri anlatılar arasında yer almakta ve bu yönüyle dikkat çekmektedir.

Ahmet Ali Aslan, Arpaçay Nağılları / Sahadan Ağız Özellikleriyle Derlenmiş Masallar, Konya: Kömen Yayınları, 2017.

Ahmet Ali Aslan'ın 2017'de yayımlanan *Arpaçay Nağılları* adlı eseri, Kars ve Arpaçay yöresinden derlenmiş halk anlatılarını içermektedir. Kitapta yer alan masallar, anlatıldıkları bölgelerdeki ağız özellikleri korunarak yazıya geçirilmiştir. Bu çalışma, bölge halkının dini ve kültürel birikimini yansıtan anlatıları içerir. Bazı masallarda Kur'an'daki ayetler halk diline uygun biçimde masal anlatımıyla iç içe geçirilmiştir. Örneğin, "Üş Gardaş" adlı masalda Yusuf Suresi'nden bir ayete halk anlatımı içinde yer verilmektedir.

İbrahim Gümüş, Türk Masalları ve Max Lüthi Yöntemi, Gece Kitaplığı, Ankara, 2017.

Prof. Dr. Öcal Oğuz danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2017 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışmada 70 masal metni, metin merkezli bir yaklaşımla Max Lüthi'nin Avrupa masallarını çözümlediği beş temel ilkeye göre incelenmiştir. Buna göre masalların tek boyutluluk, yüzeysellik, soyut biçim, tecrit ve her şeye bağlılık ile yüceltme ve dünyayı kapsama özellikleri açısından hangi unsurları içerip içermediği sorgulanarak biçim analizi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu ilkeler masalın sadece üslubunu çözümlemeyi, onun yapısını ve doğasını yani metnin ekolojisine bir açıklama getirir ve onu aydınlatır. Masallara uygulanan bu yaklaşımla bir noktada homo sapiensden günümüz insanı ve onun psikososyal ve ilişki kabiliyetleri de sorgulanarak ona bir nevi ayna tutulur. Türk masalları, diğer dünyaya ait varlıkların olması gibi pek çok özellik bakımından tek boyutludur. Olay örgüsünün büyük ölçüde hayal ürünü unsurlar içermesi ve hiçbir şeyi derinlemesine ele almaması nedeniyle yüzeyseldir ve soyut bir üslubu vardır. Kahraman ve nesneler masal evreninde tecrit edilir, böylelikle her şeyle kolayca etkileşim kurabilirler. Masal evrenine giren her şeyin içi boşaltılır, gerçeklikten uzaklaştırılarak saflaştırılır ve yüceltilir. Türk masalları bu özellikleriyle evrensel nitelikler taşır ve dünyayı aydınlatır.

Mustafa Gültekin, Masal Anası Kezban Karakoç ve Repertuarı, Ankara: Grafiker Yayınları,2019.

Mustafa Gültekin tarafından hazırlanan bu eser, Balıkesir'in Dursunbey ilçesinde yaşayan Kezban Karakoç'un masal anlatıcılığını ve repertuarını konu alır. Kitap hem bir yaşam öyküsü hem de geleneksel halk anlatılarının sözlü kültür içindeki rolünü belgeleyen kapsamlı bir derlemedir. Kezban Karakoç'un masal anlatma biçimi, dili, üslubu ve performans özellikleri ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Anlatım tarzında yerel ağız özellikleri, canlı betimlemeler, tekrarlar ve dinleyiciyle kurulan etkileşim öne çıkar. Masalları sadece hikâye olarak değil, aynı zamanda sahneye konan bir sözlü gösteri gibi değerlendirmek mümkündür. Eserde Karakoç'tan derlenen birçok masal metni tam haliyle sunulmuştur. Bu metinlerde, Mahmut ve Mahbup gibi geleneksel kahramanlar, olağanüstü olaylar, büyülu varlıklar ve halk inanışları yer almaktadır. Masalların yapısı, motifleri ve kahraman tipleri üzerinden folklorik çözümlemeler yapılmıştır. Kitapta ayrıca masalların olay örgüsü, anlatım teknikleri, motif dizini ve anlatım bağlamı gibi akademik analizlere de yer verilmiştir.

Serkan Şengül, Artvin Masalları ve Halk Hikayeleri, Aydıli Sanat Yayınları,2019.

Serkan Şengül'ün Artvin Masalları ve Halk Hikayeleri adlı eseri, Artvin yöresine ait unutulmaya yüz tutmuş masal ve halk hikayelerini derleyerek okuyuculara sunmaktadır. Eserde, Artvin'in zengin sözlü kültür mirasını yansıtan anlatılar, anlatıcıların dil özellikleri korunarak yazıya aktarılmıştır.

Reşit Rojdar Yıldız, Di Edebiyata Zarokan De Çîrok, Sıtav Yayınevi,2019.

Tez, Yrd. Doç. Dr. Nesim Sönmez danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2019 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışmada edebiyat, çocuk edebiyatı, dil, masal, çocuk, toplumsal değerler ve eğitim gibi kavramlara yer verilerek bu kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya konulmuştur.

Ünsal Yılmaz Yeşildal, Masal Ve Peri (Anadolu Sahası Türk Masalları Örneğinde),Konya, Palet Yayınları,2020.

Ünsal Yılmaz Yeşildal'ın *Masal ve Peri (Anadolu Sahası Türk Masalları Örneğinde)* adlı eseri, Anadolu sahasında anlatılan peri masallarını derinlemesine inceleyen akademik bir çalışmadır. Kitap, peri figürünün kökenlerini, kadın imgesiyle ilişkisini ve bu figürün masallardaki dönüşümünü ele alır. Yazar, perilerin anaerkil

muhayyilenin bir tasavvuru olarak masallarda yer aldığını ve tanrıçadan cadıya dönüştürülmeye çalışılan kadın imgesinin direnişini temsil ettiğini belirtir. Bu bağlamda, periler olağanüstü masal kahramanları olarak varlık mücadelelerini sürdürürler.

Ramazan Korkmaz, Çıldır Folklor ve Etnografyası, Kültür Ajans Yayınları,2020.

Ramazan Korkmaz'ın *Çıldır Folklor ve Etnografyası* adlı kitabı, Ardahan'ın Çıldır ilçesinin zengin folklorik mirasını ve etnografik özelliklerini derinlemesine inceleyen önemli bir çalışmadır. Kitap, bölgedeki geleneksel yaşam biçimlerinin, masalların, halk anlatılarının ve kültürel değerlerin modernleşme süreciyle nasıl kaybolmaya başladığını belgelemeyi amaçlamaktadır. Yazar, bu eseriyle Çıldır'ın kültürel mirasını gelecek nesillere aktarmayı hedeflemiştir.

İrfan Polat, Türk Masal ve Efsanelerinde Olağanüstü Güçler ve Varlıklar Türkiye Sahasının Demonoloji ve Diabolojisi, Selenge Yayınları,2020.

Doç. Dr. Ahmet Özgür Güvenç danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2020 yılında kitap olarak basılmıştır. Türkiye sahasından 10.000'den fazla metnin incelendiği bu çalışmada korku, kaygı, fobi ve diğer psikolojik rahatsızlıkların psikolojideki yerleri ele alınmıştır. Bölümün devamında halk bilimi ve korku, alan indekslerine değinildikten sonra, çalışmada kullanılacak yöntem ve bu yönteme ilişkin açıklamalar sunulmuştur. İkinci Bölüm'de Türkiye sahasının masal ve efsanelerinde tespit edilen unsurlar başlıklar altında tek tek ele alınmıştır. Üçüncü Bölüm'de ise oluşturulan yönteme göre korku unsurları tasnif edilmiştir. Tasnifte alan indeksleri ve korkunun psikolojik yönleri de dikkate alınmıştır. Çalışmanın sonunda korku unsurlarının ana başlıklara göre sayılarını belirten tablolar, özel isimler ve kavramları içeren bir dizin, kaynakça ve özgeçmiş yer almaktadır.

Melek Özlem Sezer, Masallar ve Toplumsal Cinsiyet, Kor Kitap,2020.

Melek Özlem Sezer'in *Masallar ve Toplumsal Cinsiyet* adlı kitabı, masalların toplumsal cinsiyet rollerini nasıl yansıttığını ve bu rollerin bireylerin bilinçaltında nasıl yer ettiğini inceleyen bir çalışmadır. Kitap, masalların yalnızca çocuklara yönelik eğlenceli anlatılar olmadığını, aynı zamanda kültürel normların ve toplumsal değerlerin taşıyıcısı olduğunu vurgular. Sezer, özellikle ataerkil yapılar, evlilik, bekâret, güzellik ve rekabet gibi temalar üzerinden masallarda yer alan cinsiyete dayalı kalıpları analiz

eder. Kitapta kadın karakterlerin sıklıkla pasif, korkak ve edilgen figürler olarak yer aldığı, erkek karakterlerin ise güçlü, cesur ve aktif rollerde bulunduğu anlatılır. Masallardaki bu yapıların, çocukluk döneminde bireyin toplumsal rol algısını şekillendirmede etkili olduğu savunulur. Ayrıca camdan pabuç, cam tabut, kırmızı renk gibi semboller üzerinden bu rollerin pekiştirildiği aktarılır. Yazar, masalları bilinçaltını etkileyen ideolojik araçlar olarak değerlendirir ve bu anlatıların toplumsal cinsiyet eşitsizliğini yeniden üretme gücüne sahip olduğunu belirtir. Masalların sembolik anlamları çözümlenirken, kültürel kodların nasıl kuşaktan kuşağa aktarıldığına da dikkat çekilir.

Fevziye Alsaç, Masal Kahramanlarının Tip Çözümlemesi, Hiperlink Yayınları,2020.

Fevziye Alsaç'ın Masal Kahramanlarının Tip Çözümlemesi adlı eseri, Anadolu masallarındaki karakter yapılarını akademik bir yaklaşımla ele alan bir çalışmadır. Kitap, yazarın 2017 yılında tamamladığı doktora tezine dayanmaktadır ve 2020 yılında Hiperlink Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Eserde masal kahramanları belirli işlevsel ve simgesel rollerine göre sınıflandırılmıştır. Çalışmada, masal kahramanları ideal ya da idealist olarak değerlendirilen tipler, başkahramanı destekleyen yardımcı ve olumlayıcı karakterler, anlatıda çatışmayı sağlayan engelleyici ve karşıt figürler, stereotipik özellikler taşıyan karakteristik tipler ve hikâyede belirli bir işlevi yerine getirmekle sınırlı olan fon tipler şeklinde gruplandırılmıştır. Bu sınıflandırma yapılırken içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmış, kahramanların işlevleri kadar onların temsili değerleri ve arketipik yönleri de dikkate alınmıştır. Masal karakterlerinin bireysel eylemlerinin ötesinde toplumun zihinsel kodlarını, etik değerlerini ve ideallerini nasıl yansıttığı üzerinde durulmuştur. Her bir karakterin, yalnızca masalın akışı içinde değil, insanın varoluşsal yolculuğunda taşıdığı sembolik anlamlara da odaklanılmıştır. Bu yaklaşım, masal anlatılarındaki birey tipolojisinin toplumsal işlevlerine dair derin bir kavrayış sunar. Fevziye Alsaç'ın bu çalışması, halk edebiyatı araştırmalarında tipoloji temelli çözümlmeler için önemli bir başvuru kaynağı niteliği taşımakta, masal çözümlmelerine yapısal ve işlevsel bir katkı sunmaktadır.

Yasemin Uzun, Fantastik Edebiyat ve Masal Analitik Psikoloji Yaklaşımına Göre, Kriter Basım Yayın Dağıtım,2020.

Yasemin Uzun'un *Fantastik Edebiyat ve Masal – Analitik Psikoloji Yaklaşımına Göre* adlı eseri, masalları Carl Gustav Jung'un analitik psikoloji kuramı çerçevesinde inceleyen özgün bir çalışmadır. Kitap, masalların yalnızca çocuklara değil, her yaştan bireye hitap ettiğini ve içerdikleri semboller aracılığıyla bireyin iç dünyasına rehberlik ettiğini savunur. Bu bağlamda, masalların iyileştirici gücüne ve masal terapisinin önemine vurgu yapılır. Eserde, masalların analitik psikoloji ile ilişkisi ele alınarak, masal anlatıcılığı, masal terapisi ve masalların eğitimde kullanımı gibi konulara da değinilir. Bu yönüyle kitap, hem akademik araştırmacılar hem de masal terapisiyle ilgilenenler için önemli bir kaynak niteliğindedir.

Mehmet Naci Önal, Kim Uyur Kim Uyanık, Ötüken Neşriyat, İstanbul,2021.

Prof. Dr. Mehmet Naci Önal, bu eserinde Türk masallarını yalnızca edebi metinler olarak değil, aynı zamanda kültürel hafızanın ve toplumsal değerlerin taşıyıcısı olarak ele alır. Kitap, masalların çözümlemeleriyle, sözlü kültürün önemini vurgular ve modern toplumda masalların nasıl bir rol oynayabileceğini tartışır. Önal, masalların çocukların gelişiminde ve kimlik oluşumunda oynadığı rolü ön plana çıkarır. Küresel kültürün etkisiyle yerel değerlerin geri planda kalmasının, çocukların kültürel kimliklerini zayıflattığını belirtir. Bu bağlamda, masalların sadece eğlence aracı değil, aynı zamanda kültürel birer şifa kaynağı olduğunu savunur. Önal, masalları yapısal, tematik ve işlevsel açılardan inceleyerek, masal çözümlemelerinde kullanılabilecek yöntemleri okuyucuya sunar.

Yıldız Yenen Avcı, Cahit Uçuk'un Masallarında Dil ve Çocuk Eğitimi, Cinius Yayınları,2021.

Yrd. Doç. Dr. Ramazan Çiftlikçi danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2021 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışmada Türk edebiyatının sayılı kadın yazarlarından olan ve değişik türlerde yetişkinlere yönelik yazmış olduğu eserlerin yanı sıra çocuk edebiyatına da hizmet etmiş olan Cahit Uçuk'un masal türünde 11 eseri (Fadiş, Bediş, Ediş ve Uzaydaki Mavi Bilye: Harika Çocuklar, Sırlı Saray, Doğa Savaşçıları, Uçan Su, Dünyamız Tehlikede, Yer Altındaki Dostlar, Madenci Cemal Dede, Özlenen Dostlar, Mutluluk Yağmurları, Yeşil Cennet'e Doğru)

eğitsel iletiler, sanatsal özellikler ve çocuk edebiyatına katkıları yönünden ayrı ayrı incelenmiştir. Özetleriyle birlikte verilen eserler; eğitsel iletiler, şahıs kadrosu, olay örgüsü, mekân, zaman, sunuş biçimi ve anlatım durumu, edebi sanatlar, deyimler-atasözleri-özdeyişler, ikilemeler, sözcük ve cümle incelemeleri bakımından genel değerlendirmeleri yapılmıştır. "Masallarda Yazarın Yaşamından İzler" isimli incelemede yazarın kaleme aldığı masallarda yaşamına ilişkin izlerin varlığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra toplumların değer yargılarını yansıtan kalıp sözlerin kullanımları da incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda tespit edilmiştir ki; Cahit Uçuk Türk toplumunun insan ilişkilerindeki nezaketini, içtenliğini anlatan değerler ile hiçbir ideolojinin ve siyasal görüşün aracı olmayan, yalnızca Allah'a sevgiyi ve saygıyı esas alan dinsel kültür içerikli kullanımlara yer vermiştir.

Seda Gedik, Şahmaran Anadolu Sahası Masal ve Efsanelerinde Yılan, Kabalcı Yayınları, 2021.

Doç. Dr. Muvaffak Duranlı danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2021 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışmada başta insanlar olmak üzere yeryüzündeki tüm canlıların dilini bildiği ve sonsuz bilgiye sahip olduğuna inanılan Şahmaran'ın başta efsaneler olmak üzere masallara ve diğer anlatı türlerine nasıl yansıdığı ele alınmıştır. "Masallar" adı verilen bölümde "Masallarda Yılan" ve "Masallarda Şahmaran" olmak üzere iki ana başlıkta ele alınmıştır. "Masallarda Yılan" ana başlığında, içinde yılan imgesi geçen masallar otuz alt başlığa ayrılmış ve örnek masal metinlerine yer verilmiştir. "Masallarda Şahmaran" adlı kısımda ise; Şahmaran'la ilgili masallar on iki alt başlıkta, örnek masal metinleriyle incelenmiştir.

Abdulkadir Önkol, Anadolu'nun Yaşayan Masalları, Karakum Yayınevi, 2021.

Yrd. Doç. Dr. Evrim Ölçer Özünel danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2021 yılında kitap olarak basılmıştır. Tez, Fatma Önkol'dan farklı ortamlarda derlenen masalların, anlatıcı-icracı, dinleyici-anlatı ortamı-derleyici ve anlatının özellikleri açısından bütüncül ve çok yönlü bir şekilde incelenmesine dayanmaktadır. Çalışmada 103 masal metni bulunmaktadır. Bu yöntemle, masalı anlatan kişi, anlatı ortamı, dinleyici kitlesi, derlemeci ve derleme araçları gibi unsurların masal metni üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Anlatıcının kişisel ve fiziksel özellikleri, yetiştiği kültürel ortam ile dinleyici kitlesinin özelliklerinin masal

metinlerine hangi yönden etkilerinin olduğu ortaya konulmuştur. Çalışmada, kaynak kişinin farklı dinleyici kitlesinden oluşan beş gruba masal anlatması ve bu masalların anlatıcı-dinleyici ve anlatı ortamı açısından incelenmesi araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır. Tezde, bağlamsal kuramın ortaya çıkışı, gelişimi, halk bilimi çalışmalarındaki yeri ve bağlamsal kurama göre halk bilimi ürünlerini inceleme yöntemleri kısaca tanıtılmış ve bu yöntemlerden yola çıkarak çalışmaya uygun bir yöntem oluşturulmuştur. Bağlamsal kuram sadece metni değil metnin yanında diğer faktörleri de ele alarak değerlendirme yapılmasını önermektedir. Bu nedenle özellikle icra olaylarının ele alındığı çalışmalarda bağlamsal kuramın önemi daha belirgin hale gelmektedir. Son dönemde icra olayları ele alınırken bağlamsal kuramın kuralları dikkate alınarak incelemeler yapılmaktadır.

Hasan Savaş, Tabu ve Mülkiyet İlişkisi Bağlamında Anadolu Sahası Türk Masalları, Tablet Kitapevi,2021.

Dr. Öğr. Üyesi Aziz Ayva danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2021 yılında kitap olarak basılmıştır. Çalışma genel hatları itibarıyla üç ana bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde tabunun tanımı, oluşumu, içeriği ve tabular üzerine yapılan çeşitli sınıflandırmalar verilmiştir. Devamında mülkiyetin; tanımı, oluşumu ve içeriği, mülkiyet türleri ve Türklerde mülkiyet anlayışı ile ilgili başlıklar değerlendirilmiştir. Mülkiyetin günümüzde muhtelif dalları mevcut olsa da türler kısmı iki ana bölümde ele alınmıştır. Tabu ve mülkiyet, tabu ve masal arasındaki ilişkiler aktarılmıştır. Bununla birlikte Anadolu sahası Türk masallarında tespit edilen tabuların metin içerisindeki yansıması aktararak mülkiyetle olan ilişkisi tahlil edilmiştir. Masal ile ilgili toplam kırk bir adet tez ve basılı kitap temel alınmıştır. Bu çalışmalar arasından yüz on altı masalda tabu ve mülkiyet ilişkilerini içeren kesitler tespit edilmiştir. Bu masallar içerisinde otuz sekiz adet tabu ve dokuz adet mülki unsura rastlanmıştır. Bu tahliller bölümün sonunda tablo şekline getirilerek somutlaştırılmıştır. Tabloda; tabu, masalın adı (masalın şehri) ve mülki unsur bir bütün olarak gösterilmiştir.

Prof. Dr. Meral Ozan-Ali Osman Öztürk, Şahmaran ile Fantastik Yolculuk - Musa Abdi'den Ignacz Kunos ve Oğuz Tansel'e, Paradigma Akademi Yayınları,2022.

Şahmaran ile Fantastik Yolculuk – Musa Abdi'den Ignacz Kunos ve Oğuz Tansel'e adlı kitap, Musa Abdi'nin masal çözümlemelerini içeren bir çalışmadır.

Kitapta, Cihan Şah karakteri Ign  cz K  nos ve Oğuz Tansel'in masallarıyla karşılaştırılır. Anadolu'daki sözlü geleneğin izini süren eser, Şahmaran figürünün eski uygarlıklardan gelen kültürel etkilerini inceler. Masalların tarihsel kökenleri araştırılarak, kültürlerarası benzerlikler ortaya konur. Bu yönüyle kitap, Oğuz Tansel'in masalların kökenine inilmesi arzusuna da yanıt verir.

Doç. Dr. Akif Arslan, Gökhan   şleyen, Caner Kartal, A  rı Masalları, Fenomen Yayıncılık, 2022.

A  rı Masalları adlı kitap, Akif Arslan, Gökhan   şleyen ve Caner Kartal tarafından hazırlanmış ve 2022 yılında yayımlanmıştır. Eser, A  rı yöresine ait sözlü halk anlatılarını derleyerek bu kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasını amaçlamaktadır. Toplam 210 sayfadan oluşan kitap, üç temel bölümde sunulmuştur. İlk bölümde, masalın ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı ve dünya ile Türkiye'deki sınıflandırma yöntemleri ele alınmakta, masalın diğer anlatı türleriyle olan ba  ı açıklanmaktadır.   kinci bölümde, masalların kimler tarafından, nerede ve hangi şartlarda anlatıldığı gibi bağlam bilgilerine yer verilmekte; ayrıca bu masalların verdiği mesajlar değerlendirilmektedir.     nc   bölümde ise A  rı bölgesinden toplanan masallar, anlatıcıların kullandığı dile sadık kalınarak yazıya ge  irilm  ştir.

Ülkü Taşlıova, Seyit Emiroğlu, Kars'tan Konya'ya Masallar, Bengü Yayınları,2022.

Kars'tan Konya'ya Masallar,   lk   Taşlıova ve Seyit Emiroğlu'nun derlediği, Anadolu'nun sözlü kültürüne ait zengin masal mirasını yansıtan bir eserdir. 2022 yılında Bengü Yayınları tarafından basılmıştır. Kitapta yer alan masallar, Kars ve Konya yörelerinden farklı zamanlarda toplanmış ve kaynak ki  şilerin anlatımları hem sesli hem yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Masallar aktarılırken herhangi bir müdahale yapılmamış, böylece anlatıların doğal hali korunmuştur. Bu kitap, halk kültürü ve edebiyatıyla ilgilenen araştırmacılar için önemli bir kaynak niteliğindedir. Aynı zamanda geleneksel anlatılara merak duyan okuyucular için de zengin içerikli ve keyifli bir okuma sunar. Anadolu'nun farklı yörelerinden toplanan masallar, bölgesel çeşitliliği ve halk hik  yelerinin derinliğini gözler önüne serer.

Esma Şimşek, Türk Masalları / Kaf Dağı'nın Ardına Yolculuk, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları,2022.

Prof. Dr. Esma Şimşek tarafından Cumhuriyetin 100. yılı anısına hazırlanan bu eser, Türk masal geleneğini hem bilimsel hem de kültürel bir bakış açısıyla değerlendirmektedir. Kitabın başlangıcında, masalların tarih içindeki yeri ve kültürel anlamı ele alınarak okuyucuların anlatılara çok yönlü yaklaşabilmesi amaçlanmıştır. Masalların toplumsal değerleri nasıl yansıttığı ve bireyin kişisel gelişimine ne şekilde katkıda bulunduğu gibi başlıklara da yer verilmiştir. Devam eden bölümde, özenle seçilmiş masal örneklerine yer verilmektedir. Bu metinler, değerler eğitimi açısından olumlu mesajlar taşıyan anlatılar arasından seçilmiş olup, Türk anlatı geleneğinin zenginliğini ve çeşitliliğini gözler önüne sermektedir. Kitabın son kısmında ise, masalların günümüzde nasıl yeniden anlamlandırılabilceği ve eğitim süreçlerinde nasıl kullanılabileceği üzerine değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu bölüm, masalların sadece geçmişe ait olmadığını, aynı zamanda çağdaş bireyler için de önemli içerikler barındırdığını ortaya koymaktadır. Eser, hem akademik çalışma yapanlar hem de halk kültürüne ilgi duyanlar için değerli bir başvuru kaynağı niteliğindedir. Masalların derinlemesine incelendiği bu çalışma, geleneksel anlatıların daha iyi anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

Marina Wamer, çev. Güven Turan, Bir Zamanlar, Bir Ülkede...- Masalların Kısa Tarihi, Yapı Kredi Yayınları,2022.

Warner, masalların kuşaklar ve kültürler arasında nasıl aktarıldığını, zamanla nasıl evrildiğini ve farklı dönemlerde nasıl yeniden yorumlandığını ele alır. Kötü kalpli kraliçelerden masum prenseslere, hain kurtlardan kırmızı başlıklı kızlara kadar birçok tanıdık figürün ardındaki derin anlamları ve sembollerini analiz eder. Ayrıca, masalların sadece çocuklara yönelik olmadığını, yetişkinler için de önemli mesajlar taşıdığını vurgular. Eserde, masalların tarih boyunca nasıl evcilleştirildiği, politik ve toplumsal amaçlar için nasıl kullanıldığı gibi konular da işlenir. Warner, masalların sadece eğlenceli hikâyeler olmadığını, aynı zamanda toplumların değerlerini, korkularını ve hayallerini yansıttığını gösterir.

Sevim Çiftçi, Anadolu Masallarında Kadın, Eğiten Kitap,2022.

Prof. Dr. Esma Şimşek danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2022 yılında kitap olarak basılmıştır. “Anadolu Masallarında Kadının Yeri” adlı

çalışma “Ön Söz” ve “Giriş” ile birlikte “Masal Hakkında Genel Bilgiler”, “Anadolu Masallarında Kadının Yeri”, “Masallarda Aranan İdeal Kadın Tipi”, “Sonuç” ve “Bibliyografya” bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada esnasında 830 masal metni incelenmiş; ancak içlerinden en özgün ve zengin olan 486 masal metni incelenmeye tabi tutulmuştur. İncelenmeye esas alınan masalların büyük çoğunluğunda kadın tiplerine rastlanmıştır; ancak bu masalların 249 tanesinde kadın, 237 tanesinde de erkek asıl kahraman olarak yer almıştır. Bu çalışma, Türk aile yapısını, bu yapı içerisindeki kadının yerini, masallarda görülen kadın tiplerini, bu tiplerin özelliklerini ve psikanalitik yaklaşımlar çerçevesinde yapılan analizleri kapsamaktadır. Çalışmada Carl Gustav Jung’un temel kuramları esas alınmaya çalışılmış,

Zülfikar Bayraktar- Soner Sağlam, Türkmen Masalları, Sonçağ Akademi Yayınları, Ankara,2022.

Doç. Dr. Metin Ekici danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2022 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışmada, Türkmenistan ve civarından derlenmiş olan 95 masal metnini yapı, fonksiyon ve genel özellikleri açısından incelemiştir. Türkmen ve Anadolu masallarının şekil ve muhteva özellikleri bakımından çok farklı olmadıklarını görürüz. Bununla beraber, farklı coğrafyalarda ve kısmen değişik unsurlarla işlenmelerinden dolayı masallar arasında küçük farklılıklar da göze çarpar. Dünya üzerinde geniş bir coğrafyada yaşayan Türkler farklı topraklarda yaşıyor olsalar da ortak bir tarihi geçmişi, kültür birliği ve hayat tarzını paylaşımlarından dolayı, masallarının da aynı milli renkleri taşıması son derece normal kabul edilmelidir. Bu ortaklık ve aynı kültürel geçmişin verisi olma özelliği çalışmada bir kez daha ortaya konmuştur.

Yılmaz Önay-İrfan Polat, Van Masalları, Kitapevi Yayınları, İstanbul,2022.

Çalışmada 70 masal metni bulunmaktadır. Prof. Dr. Saim Sakaoğlu'nun danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Metinlerin tamamı Van ve çevresinden derlenmiştir. Tez, kitap olarak 2022 de basılmıştır. Kitapta yer alan 69 Van masalı geleneksel “masal” türünden farklı olarak oldukça gerçekçi örnekleri de içermektedir. Dr. Yılmaz Önay’ın arşiv kayıtlarında yer alan metinlerin yeniden gözden geçirilerek özenle seçildiği metinler, derlendiği yerel ağza sadık kalınarak kayda geçirilmiştir.

Şahin Bütüner, Masal ve Mitoloji, Paradigma Akademi Yayınları,2022.

Şahin Bütüner'in Masal ve Mitoloji: Türk Masallarında Kültürlerin Çözümlemesi adlı eseri, 1855–2015 yılları arasında Türkiye'de bilimsel yöntemlerle derlenmiş masalları inceleyerek, bu masallarda yer alan kültürlerin mitolojik bağlamda nasıl yeniden üretildiğini analiz etmektedir.

Mehmet Naci Önal, Aysun Dursun, Ali Cengiz Oyunu Çözüldü Mü? Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları,2022.

Ali Cengiz Oyunu Çözüldü Mü? başlıklı kitap, 2022 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları tarafından e-kitap formatında yayımlanmıştır. Kitap, Ali Cengiz Oyunu masalını çok yönlü ve disiplinlerarası bir perspektifle ele alan bilimsel bir derlemedir. Kitapta, masalın sadece bir halk anlatısı değil, aynı zamanda düşünsel, sosyolojik, psikolojik ve eğitsel anlamlar taşıyan katmanlı bir yapı olduğu gösterilir. Bu anlatının zamanlar ve kültürler üstü dolaşımı, arketipler aracılığıyla toplumsal bilinçte nasıl yeniden üretildiği incelenir. Bazı bölümlerde masaldaki “Ali Cengiz Oyunu” figürü ve motiflerinin kökenleri, mitolojik ve ezoterik referanslarıyla birlikte değerlendirilir. Kahramanların dönüşüm geçirmesi, iktidar ve bilgi ilişkileri, gölge arketipi, kimlik sorunları gibi Jungyen psikolojiye dayalı çözümlemelere de yer verilir. Eğitim açısından bakıldığında, masalın çocuk ve genç bireylerin düşünsel ve ahlaki gelişimi üzerindeki etkileri tartışılır. Aynı zamanda masalın yapısı, anlatım teknikleri ve kültürel aktarım işlevi de analiz edilir.

Mehmet Miçooğulları, Bir Balo Masalı'ndan Fazlası, Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık (Kdy),2023.

Kitap, yazarın Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde hazırladığı yüksek lisans tezinin bir bölümüne dayanmaktadır. Eser, "Anti Masal Örnekleri" başlıklı bir girişin ardından altı anti masal anlatısı içermektedir. Bu anlatılar, kalıplaşmış cinsiyet rolleri, ideolojik söylemler ve semboller üzerinden geleneksel masal formunu eleştirir ve yeni bakış açıları sunar. Kitapta yer alan masallar: Bir Masalın Ardına Saklanmayan Prenses Lara, Bir Başka Ördek Masalı, Kahraman Olmak İstemeyen Kahraman, Bilim İnsanı Uyanık Güzel, Bir Balo Masalı ve Berke'den Küçük Feminist Ebba'ya Mektuplar'dır. Bu metinler, bireysel özgürlük, toplumsal cinsiyet eşitliği ve eleştirel düşünce temalarını işler.

Ebubekir Yiğit, Rugeş Demir, Bir Varmış, Bir Yokmuş Kaynağından Kastamonu Masalları, Mergen Yayınları,2023.

Eserde, Kastamonu'nun zengin sözlü kültür mirasını yansıtan masallar, anlatıcıların dil özellikleri korunarak yazıya aktarılmıştır. Bu çalışma hem halk edebiyatı araştırmacıları hem de geleneksel masallara ilgi duyan okuyucular için değerli bir kaynak niteliğindedir.

Burcu Narda Sarhuş, Anadolu ve Hint Masallarında Dört Element - Toprak Hava Ateş ve Su, Çizgi Kitapevi,2023.

Doç. Dr. Fesun Koşmak danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2023 yılında kitap olarak basılmıştır. Bu çalışma Carl Gustav Jung'un arketip tanımı ve Dört Arketip adlı eseri referans alınarak oluşturulmuştur. Anadolu ve Hint masalları üzerinde yapılan inceleme sonucunda eski dönemlerden beri kullanılagelen dört elementin taşıdığı temel imge özelliği ve sembolik kullanımları nedeniyle birer arketip olarak kabul edilebileceği sonucuna varılmıştır.

Sinan Yaman, Türk Masalları ve Holbek Yöntemi, Grafiker Yayınları, Ankara,2024.

Prof. Dr. Metin Özarslan danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanmıştır. Eser 2024 yılında kitap olarak basılmıştır. Masalların gizli dilini ve anlamını ortaya koymak için çalışma yapanlardan biri de Danimarkalı halkbilimci Bengt Holbek'tir. Bengt Holbek, Vladimir Propp'un ortaya koyduğu masal işlevlerini, Elli Kaija Köngäs-Maranda'nın tematik karşıtlıklarını ve masallardaki sembollerin yorumlama yaklaşımlarını tek bir potada birleştirerek eylemsel yorumlama yöntemini ortaya koymuştur. Bu yöntemi Danimarka'da derlenen olağanüstü masallara uygulamıştır. Bu çalışmada, Hint-Avrupa masallarını incelemek amacıyla oluşturulan bu yöntem açıklanmış, Anadolu sahasından derlenerek kayda geçirilmiş olan 70 masal metni, Bengt Holbek'in yorumlama yöntemine göre incelenmiştir. Yöntemin kullanışlılığını ve uygulanabilirliğini deneyebilmek amacıyla olağanüstü masalların yanında gerçekçi masallar, zincirlemeli masallar ve hayvan masalları da incelemeye dâhil edilmiştir. Bunun sonucunda masallardaki örtük kültürel kodlar yorumlanmış ve masal metinlerinin altında yatan gizli anlamlar ortaya çıkarılmıştır. Böylece Türk masallarının ne denli zengin bir kültür hazinesi olduğu ortaya konulmuştur.

Hürrem Türer, Jungcu Bireyleşmenin Arketipleri, Mavi Kalem Yayınevi,2024.

Bu çalışmada Anadolu Türk Peri Masallarında yer alan motif ve sembollerin Jung'un psişe teorisi üzerinden ele alınarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle Jung'un psişe kuramı ele alınmış ve onun keşfi olan kolektif bilinçdışının gölge, anima/animus, benlik gibi temel arketipleri tanımlanmıştır. Sonrasında psişenin işleyiş sürecinin yapısal amacı olan bireyleşme kavramının içeriği ve sekiz aşamasını oluşturan egonun yerleşmesi, bilinçdışıyla karşılaşma, personadan farklılaşma, gölgeyi kabul etme, gölgeyi, anima/animusu anne-baba komplekslerinden kurtarma, anima/ animusu bütünleştirme, mana kişilikle buluşma ve ego-benlik ekseninin kurulması süreçleri tespit edilerek ortaya konulmuştur. Son olarak ise Anadolu Türk Peri Masalları arasından seçilen İki Kardeş, Kel Kafalı Alaattin, At-Dev ile Cadı ve Şehzade Ahmet isimli dört masal Jungcu bireyleşme aşamaları üzerinden yorumlanmaya çalışılmıştır. Tezin temel amacı Anadolu Türk Halkının kolektif anlam dünyasında karşılık bulan sembol ve motiflerin Jungcu bireyleşmeye uygunluğunu ele alarak bu topraklarda yaşayan Türk halkının bireyleşme yolculuğunun Jung'un tespit ettiği aşamalara varıp varmadığıdır.

Kenan Azkeskin, Masal Terapi, Nobel Akademik Yayıncılık,2024.

Bu eser, çocukların duygusal gelişimi, davranışsal sıkıntıları ve çeşitli gelişimsel ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanan 133 terapötik masal ve her masala eşlik eden özel sorularla yapılandırılmıştır. Anlatılar, çocuklar için hem eğlendirici hem öğretici hem de destekleyici bir içerik sunarken; anne babalar, eğitimciler ve terapistler açısından da yol gösterici bir kaynak olarak öne çıkmaktadır. Masallar aracılığıyla çocukların iç dünyalarına nazikçe ulaşmak, onlarda farkındalık oluşturmak ve sorunlara yönelik yapıcı çözümler geliştirmek mümkün hale gelmektedir.

Ruhi Kara, Erzincan Masalları, Grafiker Yayınları,2025.

Ruhi Kara'nın Erzincan Masalları adlı eseri, Erzincan yöresine ait sözlü kültür ürünlerini derleyen kapsamlı bir çalışmadır. 2024'te Grafiker Yayınları tarafından yayımlanmış, 760 sayfa uzunluğundadır ve yazarın 1996 tarihli doktora tezine dayanmaktadır. Kitapta Erzincan masalları derlenmiş, sınıflandırılmış ve anlatıcıların dil özellikleri korunarak yazıya aktarılmıştır. Masallar Eberhard-Boratav ve Aarne-Thompson sistemlerine göre değerlendirilmiş, motif analizleri yapılmıştır. 70 masal

metnine yer verilmiş, kaynak kişilerin kimlik bilgileri ve masalları kimden dinledikleri belirtilmiştir. Eser, halk edebiyatı araştırmaları ve Erzincan kültürüne dair önemli bir kaynak niteliğindedir.

Türkiye'de masal derleme çalışmaları, zengin sözlü kültür mirasını yazılı hâle getirerek gelecek nesillere aktarmayı amaçlamaktadır. Bu çabalar, özellikle Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı tarafından yürütülen Türk Masal Külliyatı (TÜMAK) Projesi kapsamında yoğunlaşmıştır. Proje, Türkiye'nin farklı illerinden derlenen masalları sistematik bir şekilde toplayarak dijital ortama aktarmaktadır.

4.2 MAKALELER

1. Alı ile Fırfırı: Bir Masal Çözümlemesi

Gülbün Onur, Dilek Sarıca Zerenler, (2002), Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 0, Sayı 14, 2002, 193 – 200.

Bu çalışmada, Oğuz Tansel'in Alı ile Fırfırı adlı masal kitapları (I-II cilt) konuyu yapılandıran ögeler açısından incelenmiştir. Alı ile Fırfırı adlı masal kitaplarında konu ve olay örgüsünün nasıl oluşturulduğu incelenerek kurgulanan olaylardaki merak ögesini canlı tutan çatışmaların türlerine yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur. Sonuç olarak Alı ile Fırfırı adlı masal kitaplarında (I-II cilt) yer alan toplam 25 masalın çatışma türlerindeki frekans değerleri; kişikişi çatışması (f:55), kişi-toplum çatışması (f:2), kişi-doğa çatışması (f:2) ve kişinin kendisiyle çatışması (f:17) olmak üzere tespit edilmiştir. Dolayısıyla söz konusu masal kitaplarında en çok kişi-kişi çatışmasına yer verildiği; bunu sırasıyla kişinin kendisiyle olan çatışması, kişi-toplum ve kişi-doğa çatışmasının izlediği gözlemlenmiştir. Bu verilere dayanarak yazar en çok kullandığı çatışma türlerinden olan kişi-kişi çatışması ve kişinin kendisiyle çatışması aracılığıyla masal kahramanları arasındaki iletişimi ve etkileşimi arttırmış böylece bu çatışmalar aracılığıyla çocuklarda merak duygusunun sürekli üst düzeyde tutulmasını sağlamıştır.

2. Sadi'nin Bostan'ı ve Ezop Masalları'nda Ortak Temalar

Doç. Dr. İ. Çetin Derdiyok, (2003), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 12, Sayı 12, 2003.

Bu çalışmada, Ali Berat Alptekin'in derlediği hayvan masalları ile Ezop masalları; tema, kahramanlar ve verilmek istenen mesajlar açısından karşılaştırılmıştır.

Evrensel değerler içeren bu masalarda, kahramanların toplumdan topluma değişip değişmediği, farklılıkların varsa hangi yönlerde ortaya çıktığı ve mesajların farklı kültürlerde nasıl aktarıldığı incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Çalışmanın giriş bölümünde masal kavramı ele alınmış, halk bilimi alanında öne çıkan bazı isimlerin masal tanımları ve masalların sınıflandırılmasına dair görüşlerine yer verilmiştir. Ardından, hayvan masalları ve Ezop masalları tema, kahramanlar ve iletilen mesajlar açısından ele alınmıştır. Bu incelemede, yalnızca kahramanı yabani hayvan olan masallar seçilmiştir. Belirlenen masallar daha sonra içerikleri bakımından karşılaştırılmış ve analiz edilmiştir. Farklı kültürlerden gelen masalların benzer hayvan karakterleriyle benzer temaları ve mesajları işlediği görülmüştür. Ayrıca, birbirinden tamamen bağımsız toplumlarda bile benzer tema, kahraman ve mesajlara sahip masalların bulunması dikkat çekicidir. Çalışmada ayrıca, farklı kültürlerde hayvanlara yüklenen anlamların da büyük ölçüde benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3. **Masal ve Destansı Anlatım**

Pertev Naili Boratav, (2005), Erdem, Cilt 15, Sayı 42, 2005, 31 – 58.

Bu makalede beş destansı anlatım örneği incelenmiştir. 1. Bir Kırgız Destanı olan Er Töştük, 2. Köroğlu Destanı Silistre Kolu, 3. Aynı destandaki Koca Bey Kolu, 4. Erzurumlu Hoca Fenâyi'nin oğlu Mahzûni'nin Hikâyesi, 5. Elmas ve Mehmet Gündeşlioğlu'nun Hikâyeleri. Son dört anlatı Anadolu ve Azerbaycan Türk folklorundan gelmektedir. Sözlü metinlerin arasındaki geçişme, Boratav'ın bu yazıda üzerinde durduğu konulardandır. Anlatım, icra ve metinlerin yapısındaki değişmelerin boyutu ele alınmıştır.

4. **Binbir Gece Masalları Üzerine (Seçilmiş Bir Bibliyografya ile)**

Süleyman Tülücü, (2005), Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 0, Sayı 22, 2005, 1 – 53.

Binbir Gece Masalları, diğer adı ile Arap Geceleri hikâye, masal, destan, menkıbe ve fıkraların bir araya toplayan, eski Hint edebiyatında başka örneklerine de rastladığımız çerçeve hikâyeler tipindedir. Binbir Gece Masalları'nın Yazmaları ve Baskıları, . Binbir Gece Masalları'nın Çevirileri, Binbir Gece Masalları'nın Etkileri ve Binbir Gece Masalları ile ilgili bibliyografya verilmiştir.

5. İktidar Masal Reklam

Elif Okur Tolun, (2005), Cankaya University Journal of Arts and Sciences, Cilt 1, Sayı 3, 2005, 107 – 118.

Bu makalede, evrensel anlatı niteliği kazandığı ve toplumsal normlara uygun görüldüğü için sorgulanmaksızın kabul edilen, kuşaklar boyunca aktarılan masum bir masalın aslında ne denli ideolojik ve taraflı olabileceği ele alınmıştır. Aynı zamanda bu anlatının günümüzde nasıl yeniden üretildiği ve gündelik yaşamda nasıl bir işlev üstlendiği incelenmiştir. Makalede örnek olarak "Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler" ile Hülya Avşar'ın rol aldığı Molfix çocuk bezi reklamı analiz edilmiştir. İnsan zihnine farkında olmadan, sessizce yerleştirilen iktidar ilişkileri ve kadının toplumdaki ikincil rolüne dikkat çekilmiştir.

6. Masallar Üzerinde Çoklu Zeka ve Yapısalılık Denemesi

Mualla Murat Nuhoglu, (2005), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 1, Sayı 19, 2005, 187 – 205.

İnsanlar doğduklarında dil öğrenme becerileri vardır. Bu beceri ile doğdukları toplumun dilini öğrenirler. Bu dili öğrenirken aynı zamanda toplumun yaşama biçimini, sosyal değerlerini ve kültürünü de öğrenirler. Kültürün aktarıcısı olan yazılı ve sözlü ürünler bu işi kolaylaştırır. Masal, bireye kültür ve eğitiminde kullanabileceği en uygun materyallerden biridir. Aynı zamanda eğitimde çoklu zeka ve yapısalılıkta etkinlik olarak da faydalanılacak bir materyaldir. Piaget'e göre çocuklar dünyanın pasif alıcıları değildirler. Aksine dünyayı algılamada aktif rol oynarlar. Bireyde şemaların oluşmasındaki ön koşul; olgunlaşma ve yaşantıların gerçekleşmesidir.

7. Binbir Gece [Masalları]

R.a. Nicholson, Süleyman Tülücü (çev.), (2007), Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 0, Sayı 27, 2007, 307 – 313.

Bu makalede hikâye, masal, destan, menkıbe ve fıkraları bir araya toplayan, eski Hint edebiyatında başka örneklerine de rastladığımız çerçeveli hikâye'ler tipinde ve tekniğinde bir Arapça külliyat olan Binbir Gece Masalları, diğer adı ile Arap Geceleri ele alınmıştır. Antoine Galland'ın Fransızcaya çevirisinden sonra Avrupa'da çok tanınan bu hikâyelerin, Arap edebiyatı kadar, dünya edebiyatında da oldukça ilgi gördüğünden bahsedilmiştir. Çalışmaya bu masallarla ilgili seçme bir bibliyografya ilâve edilmiştir.

8. **Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi**

Halit Karatay, (2007), Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 5, Sayı 3, 2007, 463 – 477.

Bu çalışmada, “Anonim Halk Edebiyatı” ürünlerinden masalın, eğitsel işlevi ve önemi tartışılmıştır. Çalışmada, çocuk edebiyatı ve masal kavramları tanıtılmış; masalın, dil edinimi sürecinde çocuğun olumlu tutum geliştirmesi ve sosyalleşmesinde oynadığı rol üzerinde durulmuştur. Bunun için ilgili edebiyat kaynakları taranmıştır.

9. **Sibirya Türk Masallarında Hayvanla Evlenme**

İbrahim Dilek, (2007), Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 22, 2007, 207 – 2018.

Masal bütün Türk dünyasında sözlü edebiyat türleri içinde en yaygın olanlardan biridir. Masallar hakkında yapılan tasnif çalışmalarında hayvan masalları müstakil bir başlık altında değerlendirilmiştir. Kahramanlarının insanların yanında hayvanların da olduğu masallar içinde insanla hayvan arasındaki ilişki -çok sık olmamakla birlikte- evlenmeyle sonuçlanabilmektedir. Bu yazıda Sibirya Türk masallarında hayvanla evlenme konusu işlenmiştir.

10. **Aytül Akal’ın Masallarıyla Çocukta Çevre Bilinci Geliştirme**

Türkan Kuzu, (2008), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 19, 2008, 327 – 339.

Bu çalışmada, Aytül Akal’ın ilköğretim dönemine yönelik çocuk kitaplarında, çevre eğitiminin önemli bir konusu olan çevre sorunlarına ne düzeyde yer verildiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş olup Aytül Akal’ın 4 çocuk romanı ve 31 masal kitabında bulunan toplam 64 çocuk masalı içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Yazarın incelenen kitaplarında hava, su, toprak ve gürültü kirliliğine yönelik çevre sorunlarına yer verdiği belirlenmiştir. Buna karşın kitaplarda flora-faunanın bozulmasına ve kültürel çevre sorunlarına yönelik bir ifadeye rastlanmamıştır.

11. **Teknoloji Çağında Kültürel Miras Olan Masalların Korunması**

Yrd. Doç. Dr. Nilgün Çıblak, (2008), Türklük Bilimi Araştırmaları, Sayı 23, 2008, 39 – 50.

Bu çalışmada masalın sosyal yaşamdaki yeri ve önemine değinildikten sonra bu türün, günümüzde tekrar eski canlılığına kavuşturulmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Buna bağlı olarak masalların ve masal anlatma geleneğinin korunup yaşatılması, bunların gelecek kuşaklara aktarılması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

12. **Türkiye'de Batı Masalları ve Çocuklarımız Western Tales İn Turkey And Our Children**

Mehmet Çevik, (2008), Gazi Türkiyat, Cilt 1, Sayı 3, 2008, 115 – 131.

Bu çalışma, “Türkiye’de çocuklar, Türk masallarından çok Batı masallarını biliyorlar.” hipotezinden hareketle oluşturulmuştur. Çalışma için odak grup ve mülakat tekniğiyle veri toplanmıştır. Bu amaçla Ankara’da iki grup halinde 50 öğrenciyle görüşülmüştür. Birinci grubu 25 kişiden oluşan ilköğretim ikinci kademe son sınıf (8. sınıf), ikinci grubu ise yine 25 kişiden oluşan ortaöğretim son sınıf (12. sınıf) öğrencileri oluşturmaktadır. Görüşmelerden elde edilen bilgiler çeşitli açılardan değerlendirilmiş ve çalışmanın sonunda tablolar halinde sunulmuştur.

13. **Balıkesir Masal Anlatıcılarının Dil ve Üslubu**

Satı Kumartaşlıoğlu, (2009), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 12, Sayı 21, 2009, 441 – 449.

Bu çalışmada, Balıkesir yöresinden toplanan, sözlü edebiyatın önemli bir türü olan masalın genel dil ve anlatım biçimleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın veri kaynaklarını Balıkesir’den derlenen masallar oluşturmaktadır. Masal anlatıcıları, masalı anlatırken gelenekten gelen biçimsel yapıyı korumak zorundadır. Ancak anlatıcılar, masala kendi duygusal ifadelerini de yansıtır; örneğin, şaşkınlık ifadeleri, dinleyicilere doğrudan hitap, masal kahramanlarına karşı duyulan sevgi ya da kızgınlık gibi hisler masalın yapısına katılır. Böylece masalın dil ve üslup özellikleri hem gelenek hem de anlatıcının bireysel katkıları doğrultusunda şekillenir. Bu çalışmada, Balıkesir’deki masal anlatıcılarının, hem masal geleneğinin gerektirdiği dil ve üslup özelliklerine bağlı kalmaları hem de anlatım sırasında masala sonradan eklenen özgün unsurlar üzerinde durulmuştur.

14. **Murathan Mungan’da Masal Motifleri**

Abdulbasit Sezer, (2009), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 2, Sayı 3-4, 2009, 116 – 132.

Bu çalışmada, Murathan Mungan'ın "Murathan ile Selvihan ya da Bir Billur Köşk Masalı" adlı hikâyesinde masal temasının nasıl işlendiği incelenmiş; yazarın bu konuya yaklaşımı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda, öncelikle geleneksel masal tanımı ve masalın temel özellikleri kısaca ele alınmış, ardından söz konusu hikâyedeki masal unsurları detaylı biçimde değerlendirilmiştir. Mungan, herkesin bildiği, okurken veya dinlerken haz aldığı masalları yeniden kurgularken okuyucuları bazen hayal kırıklığına uğratabiliyor. Çalışmanın sonuç kısmında Murathan Mungan'ın masallarla oynamayı, masal motiflerini kullanmayı ve masal kahramanlarını dönüştürmeyi seven bütün bunları yaparken hayata dair mesajlar veren biri olduğundan ve Asyatik malzemeyi zenginlik ögesi olarak kullanırken onun dönüştürülmesi ve özgün yapıda kullanılması gerektiği savunulduğundan bahsedilmiştir. Yazarın motifleri kullanma sıklığı anlatı türlerine göre değişiklik göstermektedir.

15. **Aytül Akal'ın Çocuk Masallarında Anlatım Bozuklukları**

Sedat Maden, (2010), Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Cilt 14, Sayı 33, 2007, 141 – 150.

Yazınsal metinler, her yaştan bireyin duygu ve düşünce dünyasını şekillendiren önemli kaynaklardır. Çocuk edebiyatı ise, çocuk olarak tanımlanan yaş grubuna okuma-anlama ile konuşma-yazma becerilerini kazandırmada önemli bir rol oynar. Bu edebiyat türü içinde, çocukların dünyasına en yakın türlerden biri masallardır. Bu nedenle, çocuklara çeşitli becerileri kazandıran ve onları olumlu davranışlara yönlendiren masalların dili açık ve düzenli olmalı; iletilmek istenen mesajlar anlam bakımından eksiksiz biçimde aktarılmalıdır. Çünkü sosyalleşmenin temelleri bu erken yaşlarda atıldığından, çocuk edebiyatı alanında üretilen metinler, yetişkin edebiyatına kıyasla daha fazla özen ve sabır gerektirir. Bu çalışmada, çocuk yazınının güçlü kalemlerinden Aytül Akal'ın çocuk masalları bu bilinç doğrultusunda incelenmiştir. Amacımız, çocuklara yönelik yazılmış metinlerde anlatım bozukluklarının önüne geçmenin gerekliliğine dikkat çekmektir. Bu bağlamda yazarın 33 çocuk masalı analiz edilmiş ve bu metinlerde yer alan anlatım bozuklukları tespit edilmiştir.

16. **Ve Sonsuza Değin Hep Mutlulukla Yazdılar: İngilizce Yazma Derslerinde Masal Kullanımı**

Recep Şahin Arslan, Saye Zibande, (2010), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 6, 2010, 109 – 116.

Bu makale, bir Türk üniversitesinde İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü birinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen betimsel bir çalışmayı konu almaktadır. Araştırmada, masal yazımının öğrencilerin İngilizce yazma becerilerine ve yazma derslerine yönelik tutumlarına etkisi incelenmiştir. Öğrencilere uygulanan bir anket aracılığıyla, bazı öğrencilerin yazma derslerini ve yazma sürecini sevmedikleri tespit edilmiş; bu olumsuz tutumların nedenleri belirlenmiş ve masal yazma etkinliğinin bu tutumları nasıl etkilediği değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin yazma derslerinde masal yazımına karşı olumlu bir yaklaşım geliştirdiklerini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, İngilizceyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin yazma öğretiminde geleneksel yöntemler yerine, öğrencilerin daha fazla keyif alabilecekleri ve yaratıcı süreçlere dâhil olabilecekleri masal yazımı gibi yöntemleri tercih etmeleri önerilmektedir.

17. **Gaziantep Masallarında Şamanizmin İzleri**

Mehmet Yılmaz, (2010), Folklor/Edebiyat, Cilt 16, Sayı 62, 2010, 189 – 202.

Bu çalışmada, Gaziantep yöresine ait masalları ele alarak, bu masalların olduğu kültürel çevreyi ve taşıdığı Şamanist unsurları incelemeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular, masalların yalnızca bir anlatı türü olmadığını; aynı zamanda Şamanist dünya görüşüne ait birçok motifin masallar aracılığıyla yaşatıldığını göstermektedir. Şamanın ritüel sırasında farklı âlemlere yolculuk etmesi, ruhlarla iletişime geçerek bilgi ve yardım alması, çok katmanlı evren anlayışı gibi Şamanizm'e özgü inanç öğeleri, Gaziantep masallarında da açık biçimde izlenebilmektedir. Çalışmanın sonuç bölümünde, Türk masallarının bu bağlamdaki kültürel zenginliğine özellikle dikkat çekilmiştir.

18. **Türkçenin Sözvarlığı Açısından Eflatun Cem Güney'in Derleyip Yazdığı Masallar**

Esra Lüle Mert, (2010), Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 27, Sayı 2, 2010, 0 – 0.

Araştırmanın temel amacı, Eflatun Cem Güney'in derleyip yazdığı 70 masalda geçen söz varlığı öğelerini tespit etmek ve bu öğeleri sayısal verilerle sunmaktır. Çalışma sürecinde ilk olarak Güney'in derlediği 70 masala ulaşılmıştır. Bu masallardaki söz varlığı öğeleri belirlenmiş ve tespit edilen öğeler sözlük şeklinde sıralanmıştır. Eflatun Cem Güney'in derlediği 70 masalda; 196 atasözü, 1296 deyim, 21 doldurma

kelime, 551 ikileme, 487 ilişki sözü, 148 kalıp söz, 34 tekerleme, 23 yansıma söz varlığı ögesi ve 91 yerel söz varlığı ögesi saptanmıştır.

19. **Masal Dünyasındaki Çoban**

Yrd. Doç. Dr. Aktan Müge Yılmaz, (2011), Türklük Bilimi Araştırmaları, Sayı 29, 2011, 519 – 531.

Bu çalışmanın amacı; menkıbelere gönül gözü açık bir evliya, destanlara ise cesur ve savaşçı bir karakter olarak yansıyan çoban tipinin, geleneksel anlatı türlerinden biri olan masallarda nasıl tipleştirildiğini ortaya koymaktır. İnceleme, çoban tipine yer veren ve alanda kabul görmüş belirli masal derlemelerinden seçilmiş yirmi üç masal metni üzerinden yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, masallarda çobanın akıl ve sağduyunun sesi olarak resmedildiği ve genellikle zengin-fakir karşıtlığında fakir, fakat olumlu bir karakter olarak sunulduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, masal türünün dinleyiciyi psikolojik olarak rahatlatmayı amaçlayan, yaşamı olumlayan mesajlar iletmesinde çoban figürünün etkili bir araç olarak kullanıldığı dikkat çekmektedir. Her ne kadar anlatılarda çobanın sorun çözücü ve yol gösterici yönleri doğrudan ön plana çıkmasa da bu figür mitolojik geçmişinden taşıdığı olumlu anlamları kültürel devamlılık çerçevesinde masallara taşımayı başardığı anlatılmaktadır.

20. **Kastamonu Masallarında İnanç ve Adetler**

Araş. Gör. Sagıp Atlı, (2011), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, 2011, 390 – 406.

Bu makalede Kastamonu Masalları (Araştırma-İnceleme-Metin)” adlı çalışmada yer alan 75 adet masal metnindeki inanç ve âdetler tespit edildikten sonra beş ana başlık altında tasnif edilerek ele alınmıştır.

21. **Haşiye Metnin (Ara Söz ve Cümlelerin) Masal Anlatımında Rolü**

Fuzuli Bayat, (2011), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 4, Sayı 8, 2011, 5 – 14.

Anlatıcı ile dinleyici arasındaki etkileşimde ara sözlerin bir diğer önemli işlevi, anlatıcının kendisi, masalın yapısı veya anlatının geçtiği çevre hakkında bilgi vermesidir. Masal anlatıcısı, masalın farklı bölümlerinde kendi düşünce ve görüşlerini aktarma arzusunu taşır.

22. Türk Masallarında Motivasyon, Formül, Mitolojik Motif ve Mitolojik Karaktere Özgü Özellikler

Ramil Aliyev, (2011), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 4, Sayı 8, 2011, 47 – 56.

Makalede ele alınan konu; masalların temel yapısını oluşturan birkaç önemli unsur bulunmaktadır. Bunlar; masal ile ana olay arasında bağ kuran motivasyon, mitolojik motif, formül ve mitolojik karakterdir. Bu öğelerin bir araya gelmesiyle masalın yapısı şekillenir. Bu unsurların birbirleriyle bağlantılı olarak öğrenilmesi, doğrudan masalın öğrenilmesi anlamına gelir. Masallarda motivasyon, mitolojik motif, formül ve mitolojik karakter gibi unsurların tümünün bir arada incelenmesi oldukça sınırlıdır. Özellikle motifin işlevini yerine getirmesinde motivasyonun oynadığı rol, bugüne kadar üzerinde durulmamış bir konudur. Çünkü motivasyon olmadan motif ortaya çıkamaz ve motifin hareketsiz kalması, mitolojik karakterin pasif kalmasına yol açar.

23. Cahit Sıtkı Tarancı'nın Eserlerinde Masalın İşlevi

Yrd. Doç. Dr. Rezan Karakaş, (2012), Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, Sayı 13, 2012, 135 – 155.

Bu çalışmada, masalın Cahit Sıtkı'nın eserlerindeki rolü ele alınmıştır. Araştırmada, eserlerde masal unsurlarının kullanım sıklığı ve işlevleri belirlenmiştir. Masalın, Cahit Sıtkı'nın edebî anlayışının oluşumundan başlayarak şiir ve hikâyelerinin konu seçiminde önemli bir etkisi olduğu ortaya konmuştur. Şair, sanatını oluştururken çocukluk anılarından edindiği masal temalarından faydalanmıştır. Özetle, sanatçının çocukluk anılarını süsleyen masallar, özellikle şiirlerinde temel yapı unsuru olmuştur. Hayatın geçiciliğini acı bir biçimde hisseden ancak bunu kabul etmekte zorlanan sanatçı, eserlerinde masalsı bir dünyaya sığınma çabasını sıkça dile getirmiştir.

24. Sözlü Kültür ve Zazaca Masallar

Nevzat Anuk, (2012), Mukaddime, Cilt 0, Sayı 5, 2012, 75 – 87.

Bu çalışma, Zazacanın sözlü edebiyatının önemli türlerinden biri olan masallarla ilgili yapılmış ilk araştırmalardan başlayarak günümüze kadar uzanan bir panorama sunmayı amaçlamaktadır. Bir toplumun kültürel çeşitliliğinin temel taşlarını oluşturan ve çoğunlukla sözlü geleneğe dayanan masallar, tıpkı diğer toplumlarda olduğu gibi Zaza toplumu için de kültürel ve etnografik incelemelerin başlangıç noktası olmuştur.

Sözlü performansa dayanan bu kültürel dünyanın yazıya geçirilmesi, onu yazılı bir kaynak haline getirmesi açısından büyük önem taşıırken, söz ve yazı arasındaki ilişki halen tartışılmakta ve bazı yapısal sorunlara yol açmaktadır. Bu çalışmada, yazılı kaynaklarda ister akademik ister akademi dışı yöntemlerle yapılmış masal çalışmaları üzerine tarihsel bir çerçeve çizilmesi hedeflenmektedir. İlk Zazaca masal metninden günümüze kadar geçen süreçte, farklı siyasal ve kültürel çevrelerin ilgisine giren masalların dönemlere göre sınıflandırılması amaçlanmaktadır. Çalışma, masalları yalnızca yayımlandıkları dergi, kitap ve araştırmalarda yer alan metinlerle sınırlı tutacaktır.

25. **Koca Nine ile Tilki Adlı Masalın Göstergebilimsel Çözümlemesi**

AHMET Güneş, (2012), Erciyes İletişim Dergisi, Cilt 2, Sayı 4, 2012.

Bu çalışmada, masal türlerinden hayvan masallarına örnek teşkil eden “Koca Nine ile Tilki” adlı masal, dilsel içeriği açısından göstergebilimsel okuma yöntemiyle analiz edilmeye çalışılacaktır. İnceleme metni, Pertev Naili Boratav’ın “1 Tekerleme, 48 Masal, 19 Karatepli Hikâyesi ve Türk Masalı Üzerine Bir İnceleme” adlı eserinde yer alan “Az Gittik Uz Gittik” başlıklı kitabın 48 masal bölümünden seçilmiştir. Araştırmanın konusu olarak belirlenen metin, yazınsal türler arasında hayvan masallarına örnek teşkil etmekte ve çalışma bu tür bağlamında ele alınmaktadır. Analizde, dilbilimin yazınsal eserlerdeki dil kullanımı yaklaşımlarından yapısal dilbilim yöntemi benimsenmiş olup, metnin içeriği söylemsel, anlatısal ve mantıksal-anlamsal düzeylerde göstergebilimsel çözümleme teknikleriyle değerlendirilmiştir.

26. **Sivas Masallarında Mitolojik Unsurlar**

Sait Sayar, (2012), Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları), Cilt 2, Sayı 3, 2012, 26 – 40.

Mitlerle masallar arasındaki farkları dile getiren Fuzuli Bayat, mitlerden masallara geçiş sürecinde bir “şuurlu uydurma” kavramından söz eder (Bayat 2005: 91). Bu bilinci oluşturan unsurları incelediğimizde, yani uydurulan masal dünyasına baktığımızda, masalı yaratanların kimlik kodlarını da çözümlemiş oluruz. Masallarda insanın insanla, insanın eşya ile ve insanın sosyal ile siyasal düzenlerle olan ilişkilerinin yansıdığı masal dünyasının oluşumunda, başta mitler olmak üzere diğer öğelerin varlığı ve bu unsurların bu dünyaya etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır. Zira günümüzde masalların tekrar çocuklara yönelik bir anlatı biçimi haline geldiği söylenebilir. Bu

bağlamda, masalın çocuğun eğitiminde bir araç metin olarak kullanılması, onun ne denli önemli bir işlev üstlendiğini ortaya koyar. Dolayısıyla, masalı yaratan bilincin içeriği doldurulurken, bu eğitsel görev de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu uydurmanın tarihi süreç içinde hayattan ne anladığımız ya da ne anlamamız gerektiği sorularına da cevap vermesi gerekir. Bu cevapların bulunabileceği en uygun kaynaklardan biri şüphesiz mitlerdir. Temel mesele, bu zengin mirasın masallarda nasıl işlendiği ya da nasıl işlenmesi gerektiğidir. Bu çalışma ile en azından mitlerin Sivas'ta derlenen masallarda nasıl işlendiğine dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

27. **Masalların Öğretmen Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi: Diyarbakır Örneği**

Abdulbasit Sezer, (2012), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 8, 2012, 56 – 78.

Bu çalışmanın amacı, birinci sınıf öğretmenlerinin masal hakkındaki görüşlerini belirlemek ve değerlendirmektir. Araştırma, 2011-2012 eğitim öğretim yılının ilk döneminde Diyarbakır şehir merkezinde görev yapan ve birinci sınıf öğrencilerine ders veren on dokuz öğretmenin görüşlerine dayanarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden özel durum çalışması yöntemi kullanılan bu makalede, elde edilen bulgular dokuz farklı kategori altında incelenmiştir. Her öğretmene önceden hazırlanan dokuz soru yöneltilmiş, alınan yanıtlar yorumlanmış ve çeşitli tablolar aracılığıyla sunulmuştur. Ayrıca, her kategori kapsamında çalışmaya katılan öğretmenlerin bazı görüşleri doğrudan aktarılmıştır. Bu kategoriler şunlardır: öğretmenlerin kendi ifadeleriyle yaptıkları masal tanımları; masalların çocuk gelişimine olumlu ve olumsuz etkileri; anlatılan masal türleri; masal anlatma teknikleri; çocukların masallardan nasıl etkilendikleri; masal anlatımında tercih edilen temalar; çocukların dinlemekten en çok hoşlandığı masal türleri; masal anlatma nedenleri ve masal seçiminde dikkat edilen noktalar.

28. **Balıkesir’de Masal Anlatma Geleneği ve Masalların İşlevsel Yitirilişi Üzerine Değerlendirmeler**

Satı Kumartaşlıoğlu, (2012), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 15, Sayı 28, 2012, 213 – 230.

Masal, geleneksel kurallara bağlı olarak icra edilen bir tür olmasına rağmen, sadece metin odaklı bir bakış açısıyla değerlendirilmesi yüzeysel sonuçlar doğurabilir.

Bu türün örneklerini sunan ve aktaran, aynı zamanda hem kendi kişiliğinden hem de çevresinden çeşitli unsurlar katarak masala canlılık veren anlatıcı faktörüne odaklanmak, masal türü hakkında daha derin ve sağlıklı sonuçlara ulaşmamıza yardımcı olacaktır. Bu yazıda, Balıkesir'deki masal anlatma geleneği ve bu geleneğin içinde yer alan masal anlatıcıları temel alınarak, masalın günümüz toplumundaki işlevi ve geçirdiği değişimler ele alınmıştır.

29. Yusuf'un Masalı'nı İnsanlığın Masalı Olarak Okumak

Berna Akyüz Sizgen, (2013), Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2013, 15 – 26.

İsmet Özel, egzistansiyalist felsefeden beslenen dünya görüşü ve yaşam anlayışı doğrultusunda, insanı varoluşunu sorgulamaya ve anlamlandırmaya davet eder. Bu davette eleştirel yaklaşımı sıkça kullanan şairin, Yusuf karakteri üzerinden kimi ve neden eleştirdiği çalışmamızın temelini oluşturur. Çalışmadaki amaç şairin Yusuf masalını anlatırken, aynı zamanda insanlığın ortak masalı hakkında verdiği ipuçlarını ortaya koymaktır. Bu ipuçları hem insanın varoluş sürecini hem de şairin düşünce dünyasını daha iyi kavramamıza olanak sağlayacaktır. Böylece okuyucu, İsmet Özel hakkında daha sağlıklı değerlendirmeler yapabilecek ve her bireyin aslında bir masal kahramanı olabileceği gerçeğini fark edecektir.

30. İlkokul Çağı Çocuklarının Söz Varlığının Gelişiminde Masallar

Eda Onuk, (2013), Sakarya University Journal of Education, Cilt 3, Sayı 1, 2013, 21 – 31.

Bu çalışmada, tarama modelinde betimsel bir araştırma olup, masalların sözcük dağarcığının gelişimine olan katkılarını incelemek amacıyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Dil gelişimi ve sözcük dağarcığının tanımı ile önemi ele alınmış, masalların çocukların kelime hazinesine hangi açılardan destek verdiği açıklanmaya çalışılmıştır. Tespit edilen özellikler, dünya ve Türk masal klasikleri örnekleriyle desteklenmiş ve masallar aracılığıyla ilkokul çağındaki çocukların sözcük dağarcığını zenginleştirebilecek etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Çalışmanın temel amacı, ilkokul çağındaki çocukların sözcük dağarcığının gelişiminde masalların önemini vurgulamak ve masallar yardımıyla oluşturulacak etkinliklerle çocukların kelime ve kavram birikimlerini artırmaktır.

31. **“Bir Göze Bir Gül” Adlı Masalın Göstergebilimsel Açıdan İncelenmesi**

Ömer Saraç, (2014), Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları), Cilt 4, Sayı 6, 2014, 24 – 30.

İnceleme yöntemleri, bir edebi metnin sanatsal değerinin ortaya konmasında önemli bir araçtır. Böylece, metnin estetik yönü daha kolay değerlendirilmiş olur. Göstergebilim, göstergelerle ilgilenen bir bilim dalıdır. Bir metni çözümlerken, metnin yüzey yapısından hareketle derin yapısına ışık tutmak için çeşitli araçlardan faydalanır. Bu araçlardan biri de "Eyleyenler Modeli"dir. Bu çalışmanın amacı, Greimas'ın geliştirdiği eyleyenler modelini kullanarak, örnek olarak seçilen bir masalı analiz etmektir. Masal metninin iletisini anlamada, eyleyenler modelinin anlam sorununa nasıl bir yaklaşım sunduğunu göstermek, çalışmanın temel hedefidir. Analiz için seçilen masal, Naki Tezel'in "Türk Masalları 1" adlı eserinde yer alan "Bir Göze Bir Gül" adlı masalıdır. Çalışmanın sonucunda, halk edebiyatı metnlerinin değişik yöntemlerle çözümlenebileceğini ve birtakım anlamsal simgelerden/kodlardan ve göstergelerden yola çıkılarak masalların bize gerçek hayatla ilgili uyarılarda bulunduğu çıkarımı yapılmaktadır.

32. **Oğuz Tansel'in Derleyip Yazdığı Masal Kitaplarında Yer Alan Sözvarlığı Öğelerinin İncelenmesi**

Sedat Sever, Sedat Karagül, (2014), Folklor/Edebiyat, Cilt 20, Sayı 77, 2014, 173 – 188.

Bu çalışmanın amacı, Türk edebiyatına önemli katkılarda bulunmuş Oğuz Tansel'in derleyip yazdığı masal kitaplarındaki sözvarlığı öğelerinden kalıplaşmış dil birimlerini (atasözü, deyim, ikileme, kalıp söz) belirlemek ve bu masalların çocuk okurlara dilimizin anlatım olanaklarını duyumsatmadaki rolünü tartışmaktır. Araştırma, kurgusal/üretilmiş bir yapı üzerinde tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Var olan durumu, olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan bu yaklaşımda, ilişkisel türden bir tarama yapılarak masalların dilsel bütünlüğü içinde yer alan kalıplaşmış dil birimleri incelenmiştir. Çalışmada Oğuz Tansel'in derleyip yazdığı 6 masal kitabında (Al'lı ile Fırfırı Cilt 1, Al'lı ile Fırfırı Cilt 2, Üç Kızlar, Altı Kardeşler, Yedi Devler, Mavi Gelin) yer alan 44 masaldaki kalıplaşmış dil birimlerinin sıklığı ve yüzdeleri hesaplanmış; ayrıca bu kullanımlar ayrı ayrı sınıflandırılarak kayıt çizelgelerine işlenmiştir. Araştırma sonucunda, Oğuz Tansel'in bu 6 masal kitabında toplam 625 kalıplaşmış dil birimi

kullanıldığı belirlenmiştir. Bunların 399'u (%63,8) ikileme, 112'si (%17,9) deyim, 93'ü (%14,9) kalıp söz, 21'i (%3,4) ise atasözü olarak tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında, Tansel'in masallarının dilimizin sözvarlığı öğeleri açısından son derece zengin olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, Oğuz Tansel'in derleyip yazdığı masalların, çocuk okurlara Türkçenin anlatım inceliklerini ve olanaklarını duyumsatmada başarılı olduğu söylenebilir.

33. **Masallar ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Oluşturma Sürecine Katkıları**

Zeynep Özge Iğdır, (2014), Yaratıcı Drama Dergisi, Cilt 9, Sayı 18, 2014, 77 – 86.

Masalların, bir kültürün temel değer ve normlarını yansıttığı yaygın olarak kabul edilmektedir. Çocukları uykuya hazırlama, hayal gücünü geliştirme ve toplumsal davranışları yönlendirme gibi işlevlerinin yanı sıra, masallar toplumsal kuralların gelecek kuşaklara aktarımında da önemli rol oynar. Bu çalışmada, masalların toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumu ve aktarımındaki işlevi ile masal anlatıcılarının bu süreçteki etkisi ele alınmaktadır. Masalların toplumsal kabul görerek nesiller boyu aktarılması, onların yeniden üretilmesini gerekli kılar. Bu yeniden üretim süreci ise, toplumsal cinsiyet rollerinin sürdürülmesinde belirleyici olabilir. Çalışmanın temel hipotezi, masal anlatıcısı olarak kadınların bu aktarım sürecindeki rolünü ortaya koymaktır.

34. **Propp Metodunun Bir Uygulaması - Tokat Yöresine Ait Yumakoğlan Masalı**

Sinan Yaman, (2014), Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, 2014, 147 – 155.

Rus halkbilimci Vladimir Propp, Morfologiya Skazki (Masalın Biçimbilimi) adlı eserinde masalın işlevleri üzerinde durmuştur. Propp'a göre işlev, kişinin olay ya da eylem örgüsünün akışı içindeki anlamına göre belirlenen bir olgudur. O, işlevleri masalın sürekli var olan öğeleri olarak adlandırır ve her masalda değişen kişi ve karakterlere rağmen işlevlerin sürekli bulunduğunu söyler. Bundan hareketle kişinin eylemlerini, kişinin değişen özelliklerinden soyutlayarak ele alır ve toplamda otuz bir işlev tespit eder. Bu çalışmada, ilk olarak masal ve olağanüstü masallar üzerinde durulmuş sonra Propp'un ortaya koyduğu işlevsel yöntemle Tokat yöresine ait "Yumakoğlan" isimli halk masalı analiz edilmiştir.

35. **Ahmet Mithat Efendi'nin Karı Koca Masalı Adlı Eserinde Evlilik Kurumu**

Nuran Başoğlu, (2014), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 3, Sayı 3, 2014, 0 -, 10.7884/teke.346.

Ahmet Mithat Efendi'nin meddah hikâyesi tarzında ve monolog biçiminde kaleme aldığı bu anlatıda, evlilik kurumu ele alınmakta; kadın-erkek ilişkilerinde etkili olan güzellik, çirkinlik, sevgi, kıskançlık, eşitlik ve sadakat gibi temalar işlenmektedir. Yazar, kendisini anlatıya dâhil ederek masal anlatma vaadiyle başlayan anlatısını üstkurmaca teknikleriyle sürdürür. Anlatının temel karakterleri olan ve ancak hikâyenin sonlarına doğru karşımıza çıkan Mahcemal Hanım ile Cemal Bey, çirkin fakat mutlu bir çift olarak tasvir edilmiştir. Ahmet Mithat'ın 1875'te yayımlanan ilk eserlerinden biri olan *Karı Koca Masalı*, yazarın evlilik kurumuna verdiği önemi, kadın-erkek ilişkilerinde eşitlik anlayışını ve Tanzimat dönemi erkeklerinin ve toplumun kadına bakışını yansıtmaları bakımından önem taşımaktadır.

36. **Yahya Kemal'de Tabiat ve Sonsuzluk Duygusu ile Masal Unsurları**

Mustafa Özbacı, (2014), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 1986, 219 – 230.

Çocukluk dönemine ait izlenim ve etkilerin, insan yaşamı boyunca devam ettiği görüşü, günümüzde sanat teorisyenleri ile psikoloji uzmanları tarafından ortak kabul görmektedir. İnsan karakteri; doğuştan gelen eğilimlerle, içinde yetiştiği sosyal çevreden edindiği izlenimlerin karşılıklı etkileşimi sonucunda şekillenir. Çocuklukta edinilen alışkanlıklar ve yaşanan etkiler, insanın hayatı boyunca peşini bırakmaz. Bu durum, büyük şair Yahya Kemal için de geçerlidir. Onun bugünkü kişiliği ve karakter yapısının oluşumunda, çocukluğunu geçirdiği sosyal çevre, özellikle yetişme tarzı, aldığı terbiye ve eğitim önemli bir rol oynamıştır. Yahya Kemal, sınır şehirlerinde büyüyen bir çocuktur. Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanma sürecinin henüz tam olarak etkisini göstermediği yıllarda, Balkanlarda bir şehir olan ve bugün hâlâ Türk ve Müslüman kimliğini koruyabilen Uskup'ta dünyaya gelmiştir (2 Aralık 1884). İnançlı ve titiz bir annenin gözetiminde, Türk-İslam terbiyesinin temel ilkelerine uygun bir eğitimle yetişmiş; çocukluğunu ve gençliğinin ilk yıllarını, o dönemde Türklüğün ve Müslümanlığın yoğun biçimde yaşandığı Balkan şehirlerinde geçirmiştir.

37. “Kayıp Balık Nemo” Da Masal İşlevleri

Tamer Kavuran, Hacı Mehme Acar, (2014), İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Cilt 2014, Sayı 39, 2014, 148 - 158,

Animasyon filmleri, ortaya çıktıkları ilk yıllardan itibaren sinema dünyasında önemli bir yer edinmiştir. Sinema teknolojisindeki gelişmelerle özellikle 2000’li yıllarda animasyon sineması büyük bir ivme kazanmıştır. Pixar stüdyolarında üretilen ve 76. Akademi Ödülü’nü kazanan “Kayıp Balık Nemo” filmi, bu alanda dikkat çeken önemli yapıtlar arasında yer almaktadır. Göstergebilim alanındaki çalışmaların artmasıyla birlikte, sanatın çeşitli dallarında göstergebilimsel analizler yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmada ise Vladimir Propp’un dizimsel çözümleme yöntemi kullanılarak “Kayıp Balık Nemo” filminin anlatısal yapısı incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde göstergebilimin ortaya çıkışı, Saussure’ün göstergebilim anlayışı ve Vladimir Propp’un anlatı çözümleme yöntemi ele alınmıştır. Analiz aşamasında film, sahneler (sekanlara) ayrılmış ve her sahnede Propp’un masalarda tanımladığı değişmeyen 31 işlevin varlığı araştırılmıştır.

38. Vladimir Propp’un Biçimbilimsel Yaklaşımı Çerçevesinde “El Bilmez Alelaceip Oyunu Masalı” Üzerine Bir İnceleme

Turgay Akarslan, (2015), Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Cilt 10, Sayı 1, 2015, 283 – 300.

Çalışmanın birinci bölümünde anonim halk edebiyatı ürünlerinden biri olan masalın ne olduğu ve Türkiye’de yapılan masal çalışmaları ele alınacaktır. İkinci bölümde Macar Türkoloji çalışmaları, Ignacz Kúnos’un hayatı, eserleri ve Türk halk edebiyatına katkıları hakkında bilgiler verilecektir. Üçüncü bölümde ise Propp yöntemine dair açıklamalara yer verilecektir. Dördüncü bölümde, iki ciltlik eserde yer alan 98 masalın epizotları ve çözümlemeleri sunulacaktır. Beşinci bölümde ise 1887 ve 1889 yıllarında derlenen bu masalların değerlendirmesi yapılacaktır. Kaynakçanın ardından, Ignacz Kúnos’un iki ciltten oluşan *Osmanlı-Türk Halk Edebiyatı Derlemesi* adlı eserinin önsözünün Macarca’dan Türkçe’ye Emine Ulutan tarafından çevrilen metni ek olarak sunulacaktır.

39. **Türk Masallarında Varoluşçuluk Tasarımı Üzerine**

Mehmet Önal, Ali Gündoğan, Sibel Turhan Tuna, (2015), Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Cilt 0, Sayı 53, 2015, 0 -, 10.14222/Turkiyat 1240.

Çalışmada, sembolik dil ve “Alımlama Estetiği” bakış açısıyla, felsefe – Varoluşçuluk, felsefe – edebiyat; edebiyat – felsefe, masal – Varoluşçuluk kavramlarından hareketle Türk masallarında Varoluşçuluk tasarımı üzerinde durulmuştur. Buradan hareketle, disiplinler arası bir yaklaşımla “sembolik dil ve arka plan” şeklinde ele alınan masalarda, her biri kişi olma yolunda “varoluş” mücadelesi veren masal tipleri yahut masal kişileri ile karşılaşılmıştır.

40. **Edebî Metin Olarak Masalların Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dilsel ve Kişisel Becerilerin Gelişimine Etkisi**

Mehmet Ayhan, Mustafa Arslan, (2015), Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 2014, 543 - 560, 10.17218/husbed. 25841.

Edebî metinler, zihinsel ve dilsel becerilerin gelişimi, değerlerin öğretilmesi, motivasyonun sağlanması, hayal gücü ve yaratıcılığın artırılması ile bireylerin sosyalleşmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu alanlarda gelişim gösteren bireyler, gerçek hayatta karşılaştıkları sorunlarla daha kolay başa çıkabilmektedir. Edebî metinler, insanlarda dil zevki, estetik bakış açısı ve yaşama sevincini pekiştirir. Bu nedenle, dilsel ve kişisel becerilerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla dil öğretiminde edebî türlerin araç olarak kullanılması oldukça önemlidir. Bu bağlamda, masalların yabancılar Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkileri üzerine bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masalların dilsel yetilerin işlevselliğini belirlemede en önemli kaynak Türkçe öğretmenleridir. Çalışmada, Gürcistan’daki üniversite ve liselerde Gürcü dili ana dili olan öğrencilere Türkçe öğreten öğretmenlere yönelik bir anket hazırlanmış ve yüz yüze görüşmelerle veri toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiş, frekans dağılımları ve yüzdelik oranlar hesaplanmıştır. Araştırma bulguları, masalların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenci motivasyonunun sağlanmasında, kültür aktarımında ve dilsel becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Ancak, yabancılar Türkçe öğretiminde yardımcı kaynak olarak

kullanılabilecek ders materyali niteliğindeki masal sayısının yeterli olmadığı da ortaya çıkmıştır.

41. Asya-Avrupa Kökenli Masalların İlköğretimde Yapısal Bir Metinlerarasılık Perspektifinde Kullanılması

Özlem Baş, Avşar Tuncay, Ali Ekber Şahin, (2015), Bilig, Sayı 73, 2015, 39 – 62.

Çocuk edebiyatında ortak temaya sahip birçok masal bulunmaktadır. Asya-Avrupa kökenli masalların metinlerarası anlayışla ilköğretimde kullanılmasını amaçlayan bu araştırmada; sinaptik olarak eşleştirilen altı masal metni Vladimir Propp'un yapısal anlatı çözümleme yöntemiyle analiz edilerek kahramanlar, problem durumu, problemi çözme amacıyla gidiş, eksiklik fonksiyonuyla başlama, kahramanın evden uzaklaşması, yasak konması, bilgi toplanması, saldırganın inandırmaya çalışması, aldatmayı denemesi ve bütün masalların başlangıçta ortaya konan kötülük veya eksiklik fonksiyonunu gidererek sonlanması gibi birbirini bütünleyen ortak temaların ve gerek başlangıç-bitiş formelleri gerekse hikâyenin düğümlendiği unsurlar ve kahramanlar açısından metinlerarası okuma ve anlam kurma süreçlerinde nasıl kullanılacağını içermektedir. Araştırma; Asya ve Avrupa kökenli masalların bir araya getirilerek incelenmesi ve ilköğretimde metinlerarası anlam kurmaya yönelik kullanılabilecek metinleri karşılaştırmalı olarak ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır.

42. Vladimir Propp'un Masal Çözümleme Metodu Çerçevesinde “Padişahın Evlatlığı” Masalı Üzerine Bir İnceleme

Öğr. Emin Ölmez, (2015), Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 13, Sayı 1, 2015, 533 - 541, 10.18026/cbusos.03347.

Çağımızda teknolojinin hızla ilerlemesi, bizi biz yapan milli kültür unsurlarının korunmasını zorlaştırmaktadır. Halk edebiyatı ürünleri, bu teknolojik gelişmeler nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Eskiden masal anlatarak insanların hayal dünyalarını zenginleştiren nineler ve dedelerin yerini bugün televizyon almıştır; televizyon, insanı karşısına alarak hayatın ve hayal dünyasının dışına itmektedir. Bu durum, sözlü kültür ürünlerimiz, özellikle de masallarımızın unutulmaya yüz tutmasına neden olmuştur. Osmanlı Devleti'nin kurulduğu topraklardan biri olan Kütahya'nın Domaniç ilçesinde masal derleme çalışması gerçekleştirilmiş. Derlenen masallar arasında yer alan 'Padişahın Evlatlığı' masalının, Propp'un metoduna uygun bir yapıya

sahip olduğunu tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada ‘Padişahın Evlatlığı’ masalı Propp metoduna göre incelenmiştir.

43. Almanca Yabancı Dil Dersinde Masalların Kullanılması

Sabit Ayan, (2015), Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 0, Sayı 34, 2015, 215 – 234.

Bu yüksek lisans tezinin temel amacı, masalların Almanca öğretiminde kullanımını çeşitli uygulama örnekleriyle detaylı olarak tanıtmaktır. Çalışmanın çıkış noktası, Almanca yabancı dil derslerinde masallar aracılığıyla hedef dile ait farklı dil unsurlarının aktarılabilmesi ve aynı zamanda dört temel dil becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin yapılabilmesini somut biçimde göstermektir. Bu bağlamda, Grimm Kardeşler’in “Çocuklar ve Ev Masalları” adlı ünlü masal derlemesinden seçilen “Kırmızı Başlıklı Kız” masalı temel alınarak, yabancı dil dersinin tüm aşamalarında kullanılabilecek örnek bir ders planı hazırlanmıştır. Araştırma, hedef dili orta düzeyde bilen, üniversitede eğitim gören yetişkin öğrencilerle yürütülen bir sınıf içi uygulamaya dayanmaktadır. Uygulamada, internet üzerinden erişilebilen iki interaktif masal materyali kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket uygulanmış; bu anketler, uygulama öncesinde öğrencilerin masallara yönelik genel tutumlarını, uygulama sonrasında ise interaktif masallar ve bu tür materyallerin Almanca derslerindeki kullanımına dair görüşlerini ölçmeyi amaçlamıştır. Anket sonuçları, uygulama öncesinde öğrencilerin çoğunlukla masallara karşı olumlu bir tutum içinde olmadıklarını; ancak uygulama sonrası bu tutumlarında belirgin bir olumlu değişim yaşandığını göstermiştir. Ayrıca öğrencilerin tamamı, Almanca dil düzeylerinin gelişimi açısından masalların faydalı olduğunu belirtmiş ve geleneksel materyaller yerine masallara dayalı bu tür farklı materyallerin derslerde kullanımına daha sıcak baktıklarını ifade etmişlerdir.

44. Karakum Güneşi – İn [Masallar]

Unal Zal, (2015), International Journal of Languages' Education and Teaching, Cilt 3, Sayı 2, 2015, 289 – 302.

Bu çalışmada, günümüz Türkmen edebiyatının yurtdışındaki önemli temsilcilerinden biri olan Ak Welsapar’ın yazdığı masallara, bu masalların konularına ve yazarın masal türü hakkındaki düşüncelerine değinilmiştir. Ayrıca, Ak Welsapar’ın

eserlerinden hareketle masalların Türkmen edebiyatı, kültürü ve sosyal hayatındaki yeri ve önemi üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

45. “Elma Ağacı” Masalı Üzerinde Mitolojik Bir Çözümleme Denemesi

Fadime Tikbaş Apak, (2015), *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları)*, Cilt 5, Sayı 9, 2015, 53 – 67.

Çalışmada Umay Türkeş Günay’ın “Elazığ Masalları” adlı eserinden seçilen “Elma Ağacı” masalı üzerinde mitoloji kaynaklı bir çözümleme denemesi yapılmakta bu sayede masallarda var olan örgü-örtü açığa çıkarılmaya çalışılmaktadır. Elma, ejderha, küçük kardeş, dağ, kuyu, tüy, koç, kavak, Anka üzerinde durulan başlıklardandır.

46. Pertev Naili Boratav’ın Zaman Zaman İçinde Masal Kitabının Değerler Açısından İncelenmesi

Esra Sever, Aysel Memiş, Semra Sever, (2015), *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2015, 246 – 263.

Bu çalışmanın amacı, Pertev Naili Boratav’ın “Zaman Zaman İçinde” adlı masal kitabını değerler açısından incelemek ve kitabın Türkçe Öğretimi Programı bağlamındaki önemini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışma, Boratav’ın eserinin değerler açısından yapılan ilk inceleme olması sebebiyle literatüre önemli bir katkı sağlamaktadır. Veri toplama sürecinde doküman analizi tekniği kullanılmış ve analizler, kitapta yer alan toplam 22 masal üzerinde yapılmıştır. Masallar, Schwartz (1992) tarafından belirlenen ve güdüsel açıdan farklı on temel değer grubuna ayrılan 56 değer kapsamında değerlendirilmiştir. Bu temel değer grupları; güç, başarı, hazcılık, uyarılma, öz-denetim, yardımseverlik, geleneksellik, evrensellik, uyum ve güvenlik olarak sıralanmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, “Zaman Zaman İçinde” adlı masal kitabında en sık rastlanan değerler sırasıyla: Öz yönelim (197 adet), İyilikseverlik (109 adet), Geleneksellik (90 adet) olarak belirlenmiştir. Buna karşılık, uyum (38 adet), yaşamdan haz duyma (36 adet) ve güvenlik (34 adet) değerlerinin masallarda daha az yer aldığı görülmüştür. En düşük sıklık ise toplam yirmi iki masal arasında yalnızca 13 kez görülen evrenselcilik değerine aittir. Bu bulgular, Boratav’ın masallarının özellikle bireyin kendini yönlendirmesi, iyilikseverlik ve geleneklere bağlılık gibi değerleri ön plana çıkardığını göstermektedir. Aynı zamanda, masalların

Türkçe öğretimi programında değerler eğitimi açısından önemli bir kaynak olarak kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

47. **Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitiminde Masal Kullanımı**

Mehmet Yiğit, Ahmet Kesmecı, (2015), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 4, Sayı 3, 2015, 1320 - 1338, 10.7884/teke.505.

Türk halk edebiyatında anonim türlerden biri olan masallar, kültürel ve eğitsel bakımdan önemli bir yer tutar. Masallar, toplumların kültürel birikimlerini nesilden nesile aktaran, iletişim ve etkileşimi sağlayan bir araç olarak varlıklarını sürdürürler. İçerdikleri yardımseverlik, dürüstlük, misafirperverlik ve büyüklere saygı gibi temel değerlerle, yeni kuşakların hem doğru bireyler olarak yetişmelerine hem de milli ve manevi bağlarını güçlendirmelerine katkıda bulunurlar. Bu çalışmada, Naki Tezel tarafından derlenen ve iki ciltten oluşan 1971 tarihli “Türk Masalları” kitabından seçilen örnekler, Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi dersi kapsamında verilmesi planlanan en az iki değeri içermeleri sebebiyle incelenmiştir. İki araştırmacının bağımsız değerlendirmeleri sonucunda uygun bulunan masallar çalışmaya dahil edilmiştir. Sonuç olarak, masallar yalnızca edebi türler olmaktan öte, toplumsal uyum ve ortak değerlerin kuşaklar arasında aktarılmasında vazgeçilmez araçlar olarak önem kazanır. Bu yüzden masalların eğitim programlarında yer alması anlamlıdır.

48. **Naki Tezel’in İstanbul’dan Derlediği Masallar (İnceleme-Metin)**

Seda Aksüt, (2015), Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt 51, Sayı 51, 2014, 147 – 152.

Bu eser, Türk folklor tarihi, masal araştırmaları ve özellikle İstanbul folkloru açısından oldukça değerli ve özgün bir çalışmadır. Çünkü İstanbul, hem coğrafi konumu hem de tarihî geçmişiyle birçok farklı medeniyet ve kültürden etkilenmiştir. İstanbul’un bu benzersiz durumu, folklor araştırmaları bakımından büyük önem taşımaktadır. Eser, günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle birlikte masal anlatma geleneğinin giderek azaldığına dikkat çekerek, bu geleneğin İstanbul’da da bir zamanlar yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca karşılaştırmalı masal çalışmaları kapsamında İstanbul’dan toplanan masalların da değerlendirilmesini teşvik etmekte ve İstanbul’un kültür coğrafyamızdaki bağlarını güçlendirmektedir. Bunun yanı sıra, İstanbul’dan derlenen masallara yönelik kapsamlı bir halkbilim araştırmasının bugüne kadar yapılmamış olması, eserin ne denli özgün ve bu alandaki eksikliği giderici olduğunu göstermektedir.

Eserin özgünlüğünü artıran bir diğer yön ise, Naki Tezel'in hayatı ve eserlerine değinerek, onun İstanbul'dan derlediği masalları analiz etmesi ve böylece Tezel'in hem Türk folkloru hem de İstanbul folkloru açısından önemini ortaya koymasıdır. Bu bağlamda, İstanbul folkloru alanında önemli bir boşluğu dolduran ve akademik dünyaya değerli katkılar sunan bu çalışmayı büyük bir titizlikle hazırlayan Dr. Ferhat Aslan'a teşekkür eder, eserin İstanbul'un henüz araştırılmamış diğer kültürel unsurlarının da incelenmesine vesile olmasını temenni ederiz.

49. **Sibirya'dan Bir Masal Anası**

Recai Bazancir, (2015), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 0, Sayı 51, 2013, 303 – 309.

Bu makalede “Sibirya'dan Bir Masal Anası” adlı çalışma tanıtılmıştır, Kitapta anlatıcı ve derleyicinin fonksiyonu, Rus folklor masal derlemeleri üzerine ciddi tespitler yapılmıştır. Sonuç olarak, eserde Azadovski gelecek kuşaklara ışık tutacak tecrübelerini okurlara aktarır fakat bu aktarımın bizlere ulaşmasında hiç kuşkusuz Prof. Dr. İlhan Başgöz'ün İngilizceden yaptığı sade ve anlaşılır çevirinin katkısı büyüktür. Ayrıca çalışmada giriş bölümünün, eserin folklor tarihi ve metodolojilerine ışık tutması bakımından, sonradan gelecek araştırmacılar için önemli bir kaynak olduğu belirtilmiştir.

50. **Binbir Gece Masallarında Kitap ve Kütüphane Motifi**

Coşkun Polat, (2016), Türk Kütüphaneciliği, Cilt 30, Sayı 3, 2016, 579 – 580.

Makalede Hiperlink Yayınları arasında Mayıs 2016'da “Binbir Gece Masallarında Kitap ve Kütüphane Motifi” adıyla çıkan kitap tanıtılmıştır. Bu eserde kütüphane ve kitap okuma kavramlarının masallardaki yeri incelenmiştir.

51. **Çocuğun Sözcük Dağarcığını Geliştirmede Anadolu Masallarının Yeri**

Nilüfer Akgün, (2016), International Journal of Languages' Education and Teaching, Cilt 4, Sayı 2, 2016, 276 – 289.

Bu çalışmada, çocukların kelime dağarcığını geliştirmede masallardan yararlanmanın önemi vurgulanmakta ve Anadolu masallarının bu alandaki katkıları üzerinde durulmaktadır. Araştırma kapsamında rastgele seçilen beş Anadolu masalı incelenmiştir. Çalışma, tarama yöntemiyle metin incelemesi yapılarak değerlendirilmiştir. Veriler, temel kelime dağarcığı, deyimler ve ikilemeler başlıkları altında analiz edilmiştir. Dil kazanımı ile masallar arasındaki ilişki örnekler yardımıyla

ele alınmıştır. İncelenen metinlerdeki kelime zenginliği ve çeşitliliği, Anadolu masallarının çocukların dil gelişimi ve kelime hazinesi üzerinde önemli katkılar sağladığını göstermektedir.

52. **Hayvan Masalları İle Ezop Masalları'nın Karşılaştırılması**

Yasin Kırılmış, (2016), Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 56, 2016, 489 – 502.

Bu çalışmada, Ali Berat Alptekin'in derlediği Hayvan Masalları ile Ezop Masalları, tema, kahramanlar ve iletilmek istenen mesajlar açısından karşılaştırılmıştır. Evrensel değerler taşıyan masallardaki kahramanların toplumdan topluma değişip değişmediği, varsa bu farklılıkların hangi noktalarından kaynaklandığı ve masallarda verilen mesajların farklı kültürlerde nasıl ifade edildiği üzerine tespitler ve değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın giriş kısmında masal kavramı ele alınmıştır. Halkbilimi alanında önemli isimlerin masal tanımları ve masalların sınıflandırılması konusundaki görüşlerine yer verilmiştir. Daha sonra Hayvan Masalları ile Ezop Masalları, temalar, kahramanlar ve mesajlar açısından incelenmiştir. Bu aşamada, kitaplarda yer alan tüm masallar değil, özellikle kahramanı yabani ve vahşi hayvanlar olan masallar tercih edilmiştir. Sonraki bölümde seçilen masallar tema, kahraman ve mesajlar açısından karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Farklı kültürlerle ait masallarda, benzer hayvan kahramanları ve ortak temalarla aynı mesajların verilme amacı güdüldüğü görülmüştür. Bağlantısı olmayan toplumlarda bile tema, kahraman ve iletilmek istenen mesaj açısından benzer masalların bulunması dikkat çekicidir. Ayrıca, farklı toplumlarda hayvanlara yüklenen rollerin büyük oranda paralellik gösterdiği tespit edilmiştir.

53. **Anadolu Sahası Masallarında Kahramanın Doğumu ve Kahraman Olma Süreci**

Rabia Gökçen Kayabaşı, (2016), Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Sayı 79, 2016, 129 – 142.

Tüm anlatı türlerinde olduğu gibi masallarda da olaylar, kahraman ya da kahramanlar çevresinde şekillenmektedir. Masal kahramanları, karakteristik ve doğaüstü özellikler taşıması bakımından farklılık gösterir. Kahramanların temsil ettiği tipler, bazen bireylerin veya toplumun özlem duyduğu, hayalinde canlandırdığı karakterler olurken; bazen de benimsenmeyen ya da kabul edilmeyen tiplere işaret eder.

Bu çalışmada, Anadolu bölgesi masallarındaki kahramanın nasıl ortaya çıktığı, kahraman olmak için hangi aşamalardan geçtiği üzerinde durularak “masal kahramanı” ile gerçek hayattaki “birey” arasındaki farklar incelenecektir. Masallarda kahramanın doğumu bazen masal içinde anlatılırken, bazen de kahraman masalın başından itibaren var olan bir figür olarak yer almaktadır. Kahramanın doğum anında veya sonrasında kazandığı olağanüstü güçler, Hz. Hızır, yardımcı ihtiyarlar ya da periler tarafından verilir. Bu güçleri sağlayan yardımcılarının yanı sıra, kahramanın ve yakınlarının zorluklar yaşamasına neden olan ve sonunda cezalandırılan düşmanlar da bulunmaktadır. Olağanüstü doğan kahraman, benliğini aşarak kendini gerçekleştirmek üzere yola çıkar; devlerle, cinlerle ve kötü varlıklarla mücadele ederek macerasını tamamlar.

54. Türkiye’de Yayımlanan Türk Masal Kitaplarının Grafik Tasarım Öğeleri Açısından İncelenmesi: Keloğlan Masalları Örneği

Eda Cerit, Armağan Gökçearslan, (2016), Sanat ve Tasarım Dergisi, Cilt 0, Sayı 17, 2016, 49 - 73, 10.18603/std.71419.

Bu çalışmada, Keloğlan masal kitaplarından Keloğlanın Rüyası (2008), Keloğlan ile Geyik Yavruları (2009), Keloğlan ile Büyülü Gömlek (2010), Keloğlan ve Solmayan Güller Çocuk Kulübü (2011), Keloğlan Hazine Arıyor (2012) ve Keloğlan Kargalar Şahı (2013) eserlerinde tipografi, illüstrasyon, illüstrasyon ile metin arasındaki ilişki, renk kullanımı, özgünlük, karakterlerin hareketleri (jest, mimik, duygu vb.) ve kültürel özelliklere ilişkin alanında uzman akademisyenler ile illüstratörlerin algıları araştırılmıştır. Çalışmada veri toplama ve analiz sürecinde nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Bu amaçla, 10 soruluk bir uzman görüş formu hazırlanmış ve 5 akademisyen ile 5 illüstratörle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ses kaydıyla alınan değerlendirmeler daha sonra yazıya dökülmüş, yorumlanmış ve doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Türkiye’de yayımlanan Keloğlan masal kitaplarının illüstrasyon kalitesi, renk seçimi, yazı tipi ve punto büyüklüğü, özgünlük, karakterlerin jest, mimik ve duygu ifadeleri, kültürel değerlerin yansıtılması, baskı ve cilt kalitesi açısından yeterli düzeyde olmadığı sonucuna varılmıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan veriler ışığında, gelecekte yapılacak çalışmalar ve uygulamalar için öneriler geliştirilmiştir.

55. **Keloğlan Masallarında Çocukların Eğitimine Yönelik İletiler**

Kelime Erdal, (2016), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 5, Sayı 4, 2016, 0 – 0.

Araştırmada, Keloğlan masallarından seçilen örnek metinler çocuklara verdiği dersler açısından incelenmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır.

56. **Estetik Değer Oluşturmada Masalların Rolü: Türk Masalları Örneği**

Ali Fuat Arıcı, (2016), Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 18, Sayı 2, 2016, 1017 - 1035, 10.17556/jef.92998.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme tekniklerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Araştırmada hem yerli hem de yabancı kaynaklarda bulunan eserler ile bazı önemli masal türündeki eserler analiz edilmiştir. Bu eserlerin estetik eğitimle ilişkili olup olmadığı incelenmiş, estetik eğitime işaret eden cümle veya paragraflar seçilerek kendi içinde kategorilere ayrılmıştır. Ardından masallar aracılığıyla estetik eğitimin nasıl gerçekleştirilebileceği sorusuna yanıt aranmıştır.

57. **Binbir Gece Masallarında Kadın İmajı**

Muammer Sarıkaya, (2016), Şarkiyat Mecmuası, Sayı 29, 2016, 133 – 153.

Binbir Gece Masalları, 1001 gece sürdüğü kabul edilen ve hikâye içinde hikâye anlatma tekniğiyle oluşturulmuş bir çerçeve hikâye içinde toplam 264 hikâyeden meydana gelen bir masal derlemesidir. Masalların anlatıcısı ve çerçeve hikâyenin kahramanı olan Şehrazad başta olmak üzere, masalların önemli kahramanlarının büyük bir kısmını kadınlar oluşturur. Bazı masallarda kız çocukları, sevgililer, eşler, anneler ve yaşlı kadınlar gibi gerçek hayattan alınan rollerle yer alan kadınlar, bilgelik, siyasal güç sahibi olma, aşık olma, ideal eş olma, savaşma, refah içinde yaşama, çiftçilik yapma ve tasavvufi bir hayat sürme gibi olumlu özelliklerle tanımlanırlar. Öte yandan, masallarda kadın karakterler arasında kocasına ihanet edenler, kurnazlık yapanlar, büyücüler, düzenbazlar, kıskançlar, intikam peşinde koşanlar, ahlaksızlar ve eğlence düşkünleri gibi olumsuz nitelikler de baskın olarak görülür. Bazı masallarda ise kadınlar hayal dünyasına ait cin, peri, dev, büyücü ve cadı gibi figürleri canlandırırlar. Masalların başkahramanı ve anlatıcısı olan Şehrazad, erkek egemen bir toplumda kocası

Şehriyar'ın kadınlara karşı duyduğu düşmanlık ve kadınları küçük düşürme çabalarına karşı mücadele eder ve bu gayretinde kısmen başarılı olur.

58. **Türk Masallarının Millî Tipi: Keloğlan**

Esmâ Şimşek, (2017), AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, Cilt 5, Sayı 11, 2017, 41 - 57, 10.31126/akrajournal.328047.

Bu metin, masalların sembolik anlatım dilini ve bu bağlamda önemli bir kahraman tipi olan “Keloğlan”ı ele almaktadır. Masallar, bazı araştırmacıların düşündüğünün aksine, sadece hayallerden ibaret değil; yaşanan gerçek hayatın, yaşanmak istenenlerin ve toplumsal arzuların sembollerle ifade edildiği edebi anlatılardır. Masallardaki karakterler, renkler, sayılar, canlı-cansız varlıklar gibi unsurların hem gerçek hem de sembolik anlamları bulunur. Özellikle “Keloğlan” tipi, gücü temsil eden padişahın karşısında halkı temsil eden, Türk insanının zekâsını, aklını, başarısını, azmini, şansını ve saflığını bir arada taşıyan bir kahraman olarak değerlendirilir. Keloğlan, problemleri mizahi ve gülerek çözümleyen, hümarist (esprî anlayışına sahip) bir karakterdir. Türk dünyasında Keloğlan tipine ait çok sayıda masal bulunmakla birlikte, bu çalışmada ağırlıklı olarak Çukurova yöresinden derlenen Keloğlan masalları incelenmiştir. Böylece hem Keloğlan tipinin sembolik anlamları ortaya konmakta hem de bölgesel anlatım özellikleri dikkate alınmaktadır.

59. **Anadolu Sahası Türk Masallarında Dua Motifi \ Prayer Motifs In Anatolia Folk Tales**

Metin Eren, (2017), Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 58, 2017, 355 – 375.

Masallar, olağanüstü unsurların varlığı, gerçeklikten kopukluk ve kalıplaşmış ifadeler kullanımı ile dikkat çeker; gerçek ile hayal arasındaki sınırın kolayca aşılması ise masal türünün temel özelliklerindendir. Ancak bu durum, masalların gerçek yaşamla çok boyutlu temasını gözden kaçırmaya neden olabilir. Dualar ise, inanç sisteminin temel öğelerinden biri olarak ibadet hayatının vazgeçilmez parçasıdır ve insanoğlunun ulaşamadığı dileklerin ve güç yetiremediği zorlukların yarattığı çaresizliği yansıtır. Ayrıca dualar, sözlü kültür ürünlerinin konuşmaya dayanan türlerinden biri olarak, günlük hayatın bilinçli ya da bilinçsiz bir parçası olarak varlığını sürdürür. Dil ve kültür unsurları, masal gibi anlatı türlerine farklı biçimlerde yansırken, dualar da bu kapsamda inanç alanına ait ifadeler olarak masallarda sıkça karşımıza çıkar. Anadolu sahası Türk

masallarında dualar hem dinsel özellikleri sergilemekte hem de halkın günlük yaşamındaki kullanımlarıyla dil-kültür ve inanç alanlarının iç içe geçtiğini göstermektedir. Çalışmada, bu dilsel ve kültürel geçişkenlik Anadolu sahası Türk masalları örneklemini üzerinden incelenecektir.

60. Masal Kitaplarının 5-6 Yaş Grubu Okul Öncesi Eğitim Çocuklarının Gelişimi Üzerindeki Olumlu ve Olumsuz Etkileri

Zühre Koç, Somayyeh Radmard, (2017), Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi, Sayı 45, 2017, 165 – 182.

Bu araştırma, okul öncesi çocukların gelişiminde önemli bir uyarıcı araç olan masal kitaplarının nitelikleri ve çocuk gelişimine etkilerini incelemektedir. Okul öncesi dönemde çocukların gelişiminde kitapların büyük önemi bulunmakta ve özellikle masallar, olağanüstü olaylar ve kahramanlar aracılığıyla çocukları renkli ve büyülü dünyalarla tanıştırmaktadır. Araştırmada, 1994-2015 yılları arasında yayımlanmış ve halen 5-6 yaş grubu anasınıfı kitaplıklarında bulunan 27 masal kitabı değerlendirilmiştir. Yazılı kaynaklar doğrultusunda masal kitaplarının çocuk edebiyatı kriterleri ve çocuk gelişimi üzerindeki etkileri analiz edilmiştir. Sonuçlar, masalların gelişim açısından olumlu etkilerinin önemli olduğunu ortaya koyarken, bazı olumsuz etkilerinin de olabileceğine işaret etmiştir. Araştırma, bu olumlu ve olumsuz etkiler ışığında, masal kitaplarının okul öncesi çocukların duygusal ve davranışsal gelişimlerine olan etkilerini açıklamış ve alınması gereken önlemleri sonuç bölümünde sunmuştur. Ayrıca, çocuk edebiyatı kuralları, çocuk psikolojisi kriterleri ve günümüz şartlarına uygun masal yazımı konusunda yeni ve yenilenmiş bir yaklaşıma duyulan ihtiyacın altını çizmiştir.

61. Oğuz Tansel'in Derlediği Masalların Türkçenin Sözvarlığı Bağlamında İncelenmesi

Canan Aslan, (2017), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 27, 2017, 56 – 80.

Dil ve edebiyat öğretimi ortamlarında, çocuklara uygun ve Türkçenin zengin söz varlığını yansıtan metinlerin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, masallar değerli kaynaklar olarak öne çıkar ve derlenmiş masalların Türkçenin söz varlığına katkısı açısından incelenmesi gereklidir. Bu gereklilik doğrultusunda, bu çalışmanın amacı Tansel'in derleyip kaleme aldığı masalları Türkçenin söz varlığı

bağlamında analiz etmek ve değerlendirmektir. Araştırma, betimsel nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Veri kaynağı olarak Tansel'in derlediği altı masal kitabındaki toplam 41 masal kullanılmıştır. Veriler, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve betimsel analiz yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, Tansel'in derlediği masalarda söz varlığı unsurlarından deyimler, atasözleri, ikilemeler ve kalıp ifadelerin sıkça yer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca, Tansel'in anlatımında betimlemeler ve çeşitli söz sanatlarına da sıkça başvurduğu, böylece masalarla okuyucunun duyularına ve duygularına etkili biçimde hitap ettiği görülmüştür.

62. Şehriyar'ın Bin Bir Masal Gecesi Balinanın Karnı Sembolünün Bir Örneği Olarak Masal Diyarı

Seval Kasımoğlu, (2017), Folklor/Edebiyat, Cilt 23, Sayı 90, 2017, 59 – 72.

Bu çalışmanın amacı, Binbir Gece Masalları'nın giriş bölümünü oluşturan Hükümdar Şehriyar ile kardeşi Şahzaman'ın öyküsünü, Joseph Campbell'ın monomit (kahramanın yolculuğu) kuramı çerçevesinde, özellikle “balinanın karnı” arketipi üzerinden çözümlemektir. Bu yapıda “balinanın karnı” aşaması, bireyin bilinçdışıyla yüzleştiği, içsel krizden geçerek dönüşüm sürecinin başladığı en kritik noktadır. Bu sembol, bireyin iç dünyasına yaptığı derinlemesine yolculuğu simgeler. Çalışmada Hükümdar Şehriyar'ın bin bir gece boyunca Şehrazad'dan masallar dinlemesi, etkin bir kahramanlık eylemi gerçekleştirmeksizin gerçekleşen bir dönüşüm süreci olarak değerlendirilmiştir. Bu süreç, psikanalitik açıdan; Jung'un etkin imgelem, Freud'un gündüz düşleri, Winnicott'un geçici nesne kavramları ile ilişkilendirilmiştir. Sonuç olarak, masal dinlemenin kendisinin bir içsel yolculuk biçimi olabileceği ve kahramanın dönüşümünü pasif değil, anlatı yoluyla gerçekleştirebildiği gösterilmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle çalışma, monomit yapısının sadece fiziksel eylemlerle değil, sembolik ve anlatsal süreçlerle de tamamlanabileceğini vurgulamaktadır.

63. Keloğlan Kimliğinde Türk Masalları Anlatısı: Propp Yönteminde Türk Masalları

Nursel Bolat, (2017), MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 6, Sayı 3, 2017, 201 – 226.

Altay masallarında yer alan "Tastaray" figürünün, Anadolu masallarındaki "Keloğlan" karakterine dönüşmesi, bu kültürel sürekliliğin önemli örneklerinden biridir.

Zaman içinde kahramanlar yaşadıkları coğrafyanın ve dönemin koşullarına uyum sağlasa da, kökenlerini oluşturan ilkel kültürel yapı ve mitolojik izler korunmuştur. Keloğlan masalları, sadece bireysel bir kahramanlık anlatısı değil, aynı zamanda halkın yöneticilere karşı söyleyemediklerini aktardığı bir mecra, dönemsel korkularını ve umutlarını dile getirdiği sembolik bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmada, Rus biçimci Vladimir Propp'un masallarda saptadığı "değişmez işlevler" çerçevesinde Keloğlan masalları analiz edilmiştir. Amaç, bu masalların yapısal olarak hangi işlevleri barındırdığını ve bu işlevlerin kültürel/mitel anlamlarıyla nasıl bütünleştiğini ortaya koymaktır.

64. “Medyalar, Masal Anlatısını Öldürüyor”

Judith Liberman, (2017), TRT Akademi, Cilt 2, Sayı 4, 2017, 544 – 561.

TRT Akademisinin Judith Liberman ile çocuk, masal üzerine röportajını içermektedir. Online medya dediğimiz medyanın masal üzerindeki etkisi için Judith Liberman “Masal yok olmuyor, ama anlatı yok oluyor. Burada benim önemsendiğim, korumaya çalıştığım şey, masaldan daha çok anlatı, işin sözlü edebiyat tarafı. Masalın kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya olan kısmı anlatı kısmı” şeklinde fikrini belirtiyor.

65. Ayna Ayna Söyle Bana...

Münip Melih Korukçu, (2017), Journal of Awareness, Cilt 2, Sayı 3S, 2017, 485 – 490.

1812 yılında Grimm Kardeşler tarafından derlenen Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalı, kraliçenin aynaya yönelttiği “Dünyanın en güzelini söyle” sorusuyla açılır. Pamuk Prenses büyüyüp güzelleştiğinde, ayna artık kraliçenin beklediği cevabı vermez ve hikâye beklenen şekilde ilerler. Masaldaki ayna, gerçekliği objektif biçimde yansıtan bir simge olarak karşımıza çıkar; kişinin kendini görmesinin ne kadar zorlayıcı ve sarsıcı olabileceğini temsil eder. Tiyatroda da sıkça kullanılan bu metafor, topluma ayna tutma işlevi görür. Bu makale ise, Mark Ravenhill’in Tanrıların Alacakaranlığı adlı oyununu inceleyerek, savaş, barış, göç, özgürlük ve şiddet gibi günümüzün önemli meseleleri bağlamında güzellik kavramının nasıl işlendiğini ortaya koymaktadır.

66. Evvel Zaman İçinden Çağdaş Zamanlara Uzanan Bir Yolculuk Arapça Anlatılan Bir Siirt Masalı: Hezalok ile Delalok

Rezan Karakaş, (2017), Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 5, Sayı 9, 2017, 259 – 276.

Bu çalışmada Siirt Arapçasıyla derlenmiş “Hezalok ile Delalok” adlı masalın Grimm masallarından Hansel ve Gratel’e benzerliğine vurgu yapılmıştır. İnsanoğlunun nefes aldığı dünya üzerindeki hemen her noktada, konuşulan dil değişse de duygular ve hayaller hep aynı kalmış; bu durum tip, motif ve kurgu açısından benzer masalların ortaya çıkmasına yol açmıştır.

67. **Masallar ve ‘Anlat İstanbul’ Filminin Toplumsal Cinsiyet Eleştirisi**

Muhsine Sekmen, (2017), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 21, Sayı 3, 2017, 827 – 845.

Çalışmada masallarla karşılaştırmalı bir analiz çerçevesinde ele alınan ‘Anlat İstanbul’ filmi masalların postmodern yorumu olarak görülebilecek bir konumda yer almakta ve toplumsal cinsiyete eleştirel bir perspektiften bakmaktadır. ‘Anlat İstanbul’ içerisinde farklı klasik masalların yer aldığı ve bu masalları değişen postmodern yaşam algıları çerçevesinde dönüştürerek İstanbul çerçevesinde kurgulayan bir film olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışma yapılırken literatür taraması yapılarak konuyla ilişkili kitaplardan faydalanılmış hem masalların hem de ‘Anlat İstanbul’ filminin niteliksel çözümlemesi yapılmaya çalışılmıştır. Filmde yer alan karakterler toplumsal cinsiyet üzerinden klasik masallarla karşılaştırmalı bir çerçevede incelenmiş ve karakterler toplumsal cinsiyet normları bağlamında değerlendirilmeye gayret gösterilmiştir. İnceleme neticesinde filmin masallarda sürdürülen toplumsal cinsiyet normlarına sadık kaldığı ve kadının edilgen ve güçsüz bir konumda temsil edildiği ortaya çıkarılırken, femme fatale karakterler, kadın cüce ve Transeksüel Mimi’nin güçlü karakterler olarak temsil edildiği dikkat çekilmiştir.

68. **Sinematografik Masal - Jacques Rancière**

Semra Civelek, (2017), SineFilozofi, Cilt 2, Sayı 4, 2017, 126 – 131.

Sinematografik Masal, modern sinema tarihinin izlerini detaylı bir şekilde takip ediyor. Jacques Rancière’in bu yoğun ve zorlu eseri, sinema tutkusunu güçlü bir lirizmle birleştiren, kapsamlı ve derin analizler içeren nadir çalışmalardan biridir. Rancière, Eisenstein ve Murnau’nun tiyatrodan sinemaya geçişinden, Fritz Lang’ın televizyonla karşılaşmasına; Mann’in kovboy filmlerindeki klasik şiirsel anlatımından Ray’in romantik ve imgesel şiirsel tarzına; Rossellini’nin yeni gerçekçilik akımından Deleuze’ün sinema felsefesine ve Marker’ın belgesellerine kadar geniş bir yelpazede

ustalıkla değerlendirmeler yapar. *Sinematografik Masal*, sinemanın kendi görsel dili ve anlatıları aracılığıyla gerçeği nasıl ifade ettiğini ortaya koyar.

69. Hansel ve Gretel Adlı Masalın Greimas’ın Eyleyenler Modeline Göre İncelenmesi

Dursun Demir, (2017), İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 5, 2017, 3303 – 3315.

Bu çalışmada, Grimm Kardeşler tarafından derlenen masallar arasında yer alan *Hansel ve Gretel* adlı eser, Greimas’ın eyleyenler modeline dayalı göstergebilimsel yöntemlerle incelenmiştir. Masal analiz edilirken, masalın yüzeysel ve sözdizimsel anlatı boyutları dikkate alınmış, temel anlamsal çözümlemeler çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Olay örgüsüne göre masal dört bölüme ayrılmış ve bu bölümlerde Greimas’ın modelindeki altı eyleyenin tamamının yer aldığı, eyleyenlerin masaldaki işlevleri ile modeldeki konumlarının tamamen örtüştüğü tespit edilmiştir. İnceleme sonunda modelin, masalın kurgusal yapısını ortaya koyduğu ve üretim süreçlerini görünür kıldığı belirlenmiştir.

70. Cumhuriyet Dönemi Çeviri Çocuk Masallarında Kültürel Değişim (Eski Harfli Çocuk Yıldızı Dergisi Örneği)

Nurgül Karayazı, (2017), İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 5, 2017, 3326 – 3397.

Araştırma kapsamında cumhuriyetin ilk yıllarında (1927) yayın hayatına başlamış olan “Çocuk Yıldızı” isimli derginin yayınlanmış bütün sayıları, Osmanlı Türkçesinden Latin harflerine aktarılmış ve dergi içerisinde yer alan masallar değerlendirilmiştir. Dergide Kafkas masalı, Japon Masalı, Şark Masalı gibi başlıklar altında masallar tespit edilmiş, ayrıca yabancı masalların Türk kültürüne uyarlanarak aktarıldığı görülmüştür. Çalışma nitel bir çalışmadır ve veriler elde edilirken doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın amacı; “Çocuk Yıldızı” dergisinde yer alan masalların taşıdığı kültürel unsurları ve yabancı menşeli masalların Türk kültürüne uyarlanırken ne gibi değişikliklere uğradığını tespit etmektir.

71. Masalları Yeniden İşlevsel Kılmak: “Masal Evi” Projesi

Erdal Aday, Hacer Akçaalan, (2018), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 55, 2018, 237 – 246.

Bu çalışmada, masal türüne işlevsel bir perspektiften bakıldığında, masalın ne kadar etkili olduğu anlaşılabilecek; bu gücün örgütlü, kurumsal, planlı ve sistematik şekilde kullanılması gerektiği ve bu doğrultuda masal evi projesinin hayata geçirilmesinin önemi üzerinde durulacaktır.

72. **Bir Anti-Masal Örneği Olarak Cam Ayakkabıları Reddeden Vejetaryen Külkedisi**

Hikmet Asutay, Özlem Agvan, (2018), HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 11, 2018, 225 - 238, 10.20304/humanitas.382350.

Bu çalışmada, toplum cinsiyet algısının eril bir düzlemde yeniden şekillenmesinde ve aktarılmasında önemli bir yere sahip popüler masal örneklerinden biri olan Grimm Kardeşler'in "Külkedisi" ile erkek iktidarını reddetmiş, kadının özgürlüğünü öne çıkaran Anti-Külkedisi masallarından Nunila Lopez'in yazın hayatına kattığı "Vejetaryen Külkedisi" feminist masal eleştirisi bakış açısıyla incelenecektir. Çalışmada hemen hemen herkes tarafından bilinen Grimm Kardeşler'in "Külkedisi" masalının seçilmesindeki başlıca nedeni; masalda kadının öteki cinsiyet olarak tanımlanması ve bu ideolojinin yıllardır bu ve buna benzer masallar aracılığı ile yeniden üretilmesidir. Özellikle 20.yüzyılın ikinci yarısından sonra gelişen feminist masal eleştirinin ilk harekete geçtiği alan; masallarda hangi kadın modelleri üretildiğini araştırmaktır, bu bakış açısından yola çıkan Lopez evliliğin kadının tek yazgısı olmadığını göstermek, bir kurtarıcı erkek olmadan kendi hayatın sorumluluğunu üstlenen kadın modeli yaratmak için; artık Külkedisi'ni uyandırmak için kalemini oynatmıştır.

73. **Menzel'in Dilinden Billur Köşk Masalları**

Reyhan Gökben Saluk, (2018), Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, 2018, 41 - 51, 10.34083/akaded.410063.

Bu makalede; Anadolu bölgesi Türk masalları arasında yer alan ve masal külliyyatımızda önemli bir yere sahip olan Billur Köşk masalları üzerine yapılan araştırmalar incelenmektedir. Ayrıca, mevcut çalışmalar arasında özgün bir konuma sahip olan Menzel'in *Billur Köschk (Billur Köşk)* adlı eseri, Georg Jacob'un son değerlendirmesiyle birlikte ele alınmıştır. Yabancı Türkologlar ve oryantalistlerin kültürümüze ve folklorumuza dair bakış açıları hakkında fikir sahibi olmamıza olanak sağlayan bu eser, Billur Köşk masallarının yabancı bir dile çevrilerek yayımlanan ilk

çalışması olması nedeniyle de önem taşımaktadır. Bunun yanında, Menzel ve Jacob'un öncülüğünde Türk masal motifleri üzerine ortaya atılan görüşlerin, kültürel etkileşimler ve masalın temel biçimi (urformu) ile ilgili bilimsel tartışmalarla bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır.

74. Fakir Baykurt'un Masallarında Değer Eğitimi ve Masalların Türkçe Eğitimine Katkısı

Bekir Sıttık Kılıç, Oğuzhan Yılmaz, (2018), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 2018, 1104 – 1125.

Bu çalışma Fakir Baykurt'un çocuklar için kaleme aldığı masalları değer eğitimi açısından incelemek ve masalların Türkçe eğitimine katkısının olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini Fakir Baykurt'un 3 masal kitabında yer alan 27 masal oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemiyle yapılan çalışmada ele alınan eserler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bu analiz söz konusu eserlerin okunması, fişlenmesi ve tasnif edilmesi şeklinde yapılmıştır. Masalların verdiği iletiler doğrultusunda taşıdığı özellikler değerler eğitimi olarak belirlenmiş, masalların sözcük çeşitliliği açısından Türkçe eğitimine katkısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Fakir Baykurt'un incelenen masallarının, değer eğitimi ve Türkçe eğitimi sürecinde faydalanılabileceği sonucuna varılmıştır.

75. Anadolu Masallarında “Padişah Olma” Motifi Üzerine Bir İnceleme

Sagıp Atlı, (2018), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 21, Sayı 39, 2018, 1 - 17, 10.31795/baunsobed.437771.

Çalışma kapsamında, çeşitli zamanlarda tez ya da kitap şeklinde hazırlanmış; Elazığ, Erzurum, Adıyaman, Balıkesir, Bingöl, Muş, Niğde, Van, Taşeli, Kastamonu, Manisa, Afyonkarahisar, Kilis, Isparta-Yalvaç, Isparta-Sütçüler, Karabük-Safranbolu, Mersin-Tarsus, Mersin-Erdemli, Burdur-Bucak, Amasya, Muğla, Iğdır, Kahramanmaraş, Gümüşhane ve Bayburt olmak üzere yirmi beş farklı yöreden toplanan toplam 1530 masal metni incelenmiştir. Çalışmanın giriş bölümünde masal kavramı, masal inceleme teknikleri, motifler, masallardaki yönetim biçimleri ve yöneticiler gibi konularda temel bilgiler verilmiştir. Yapılan analiz sonucunda Anadolu masallarında sıkça rastlanan “padişah olma” motifi, “İnsanlar Arasında Padişah Olma” ve “İnsan Dışı Varlıklarda Padişah Olma” olmak üzere iki ana kategoriye ayrılmıştır. İlk kategori altında “kuş uçurma sonucu, soruyla sınanma sonucu, ok atma sonucu, ödüllendirme

sonucu, toplum tarafından sevilme sonucu, cezalandırma sonucu, saltanat yoluyla ve kahramanlık sonucu” alt başlıkları yer alırken; ikinci kategoride “padişah seçilecek varlığın insan olma şartı aranması” alt başlığı bulunmuştur. Her bölümde gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra ilgili masallardan örnekler sunulmuştur. Ayrıca, taranan masallardaki padişah olma motifi sayısal olarak belirtilen başlıklar doğrultusunda yörelere göre dağıtılarak tablo halinde gösterilmiştir. Tabloya ek olarak, bu sayısal veriler grafiğe dönüştürülmüştür. Böylece, masalarda yönetim yapısının nasıl gerçekleştiği ve en üst düzey yöneticinin kim olduğu ile ilgili siyasal kurallar bu çalışma aracılığıyla ayrıntılı biçimde açıklanmıştır.

76. **Ahmet Ümit'in Masal Kitaplarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi**

N. Gamze Ilıcak, Nuran Başoğlu, (2018), *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 2018, 88 – 100.

Bu çalışmanın amacı, Ahmet Ümit'in sözlü gelenekten beslenerek kendi birikimleriyle şekillendirdiği ve yazıya döktüğü "Masal Masal İçinde" ile "Olmayan Ülke" adlı masal kitaplarında yer alan değerleri incelemektir. Araştırma, nitel yöntemlerden doküman incelemesi tekniğiyle yapılmış ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle raporlanmıştır. Sonuç olarak, incelenen kitaplarda saygı, sevgi, yardımseverlik, cömertlik, çalışkanlık, kararlılık, vatanseverlik, sabır, adalet ve merhamet gibi pek çok değer yer aldığı belirlenmiştir. Ahmet Ümit'in masal kitaplarının değerlerin aktarımında etkili ve önemli eserler olduğu ortaya konmuştur.

77. **Oğuz Tansel'in Al'lı İle Fırfırı Adlı Masal Kitaplarında Konuyu Yapılandıran Öğeler**

Esmâ Dumanlı Kadızade, Can Sakar, (2018), *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, Cilt 2, Sayı 1, 2018, 24 – 51.

Bu çalışmada, Oğuz Tansel'in Al'lı ile Fırfırı adlı masal kitapları (I-II cilt) konuyu yapılandıran öğeler bağlamında incelenmiştir. Al'lı ile Fırfırı adlı masal kitaplarında konu ve olay örgüsünün nasıl oluşturulduğu incelenerek kurgulanan olaylardaki merak ögesini canlı tutan çatışmaların türlerine yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan doküman incelemesi metodu kullanılmış ve araştırma Oğuz Tansel'in söz konusu kitaplarının temininin yapılması, okuma parçalarının taranması, elde edilen verilerin araştırmanın problemleri kapsamında değerlendirilmesi çerçevesinde yapılandırılmıştır. Sonuç olarak

Al'lı ile Fırfırı adlı masal kitaplarında (I-II cilt) yer alan toplam 25 masalın çatışma türlerindeki frekans değerleri; kişi-kişi çatışması (f:55), kişi-toplum çatışması (f:2), kişi-doğa çatışması (f:2) ve kişinin kendisiyle çatışması (f:17) olmak üzere tespit edilmiştir. Dolayısıyla söz konusu masal kitaplarında en çok kişi-kişi çatışmasına yer verildiği; bunu sırasıyla kişinin kendisiyle olan çatışması, kişi-toplum ve kişi-doğa çatışmasının izlediği gözlemlenmiştir. Bu verilere dayanarak yazar en çok kullandığı çatışma türlerinden olan kişi-kişi çatışması ve kişinin kendisiyle çatışması aracılığıyla masal kahramanları arasındaki iletişimi ve etkileşimi arttırmış böylece bu çatışmalar aracılığıyla çocuklarda merak duygusunun sürekli üst düzeyde tutulmasını sağlamıştır.

78. **Türk Dünyası Hayvan Masallarında Tespit Edilen Değerler**

Fahri Dağı, Mehmet Alptekin, Tuba Kaplan, (2018), Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 43, 2018, 227 - 247, 10.21563/sutad.510507.

Bu araştırmanın hedefi, Türk dünyasından derlenmiş hayvan masallarında bulunan değerleri ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada veri toplama süreci doküman incelemesi yöntemiyle yapılmıştır. Çalışmada, Ali Berat Alptekin'in "Hayvan Masalları" ve Nedim Bakırcı'nın "Türk Dünyası Coğrafyasında Tespit Edilmiş Hayvan Masalları Üzerine Bir İnceleme" adlı eserleri başta olmak üzere, Türk dünyasının çeşitli bölgelerinden toplanan hayvan masallarındaki değerler, Schwartz Değerler Ölçeği kapsamında sınıflandırılarak kullanım sıklıkları belirlenmiştir. Sonuçlarda, incelenen masalarda güç, güvenlik, evrensellik, başarı, geleneksellik, yardımseverlik, uyum, uyarılma, özyönelim ve hazcılık gibi değerlerin yer aldığı tespit edilmiştir. Özellikle yardımseverlik değerinin yoğun bir şekilde işlendiği görülmüştür. Masallar, geçmişle bağ kurma ve değerlerin gelecek nesillere aktarılması açısından önemli bir rol oynamaktadır. Küçük yaş gruplarında temel değerlerin iletilmesinde hayvan masallarının etkili bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

79. **Peyami Safa'nın Server Bedi Adıyla Yazdığı Masallarının Genel Bir Değerlendirmesi**

Keziban Tekşan, Derya Yeşim Altaş, (2018), Ana Dili Eğitimi Dergisi, Cilt 6, Sayı 3, 2018, 766 - 801, 10.16916/aded.429618.

Peyami Safa, Türk edebiyatının önemli romancılarından biri olmasının yanı sıra çok sayıda hikâye ve masal da yazmıştır. Ancak Peyami Safa'nın hikâyeleri ve

masalları, okuyucular arasında fazla tanınmamaktadır. Bunun en büyük nedeni, masallarını edebi bir kaygı gütmekten kalem almasıdır. Server Bedi takma adıyla yayımladığı masallarını ise geçimini sağlamak amacıyla gazeteler ve dergilerde bölümler halinde yayımlamıştır. Bu çalışmada, Peyami Safa'nın Server Bedi mahlasını kullanarak yazdığı masallar, çocuk edebiyatı açısından genel bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda, yazarın Server Bedi ismiyle kaleme aldığı masalların büyük çoğunluğunun çocuklara kazandırdığı değerler ile dil ve anlatım bakımından uygun olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Server Bedi'nin edebi kaygı taşımadan yazdığı bu masalların çocuklar için keyifli bir edebiyat deneyimi sunabilecek düzeyde olduğu ortaya konmuştur.

80. Aytül Akal'ın Masallarında “İyilikseverlik” Değeri

Hıfzı Toz, Semra Senek, (2018), Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, 2018, 160 – 172.

Bu araştırmanın başlıca amacı, Aytül Akal'ın seçilen eserlerini değerler eğitimi açısından inceleyip değerlendirmektir. Çalışma kapsamında yer alan kitapların, kök değerler arasında bulunan adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerinden hangilerini ve ne sıklıkta içerdiği araştırmanın alt hedeflerini oluşturmaktadır. İncelenen eserler sırasıyla; *Oğlum Ben Çocukken*, *Kızım Ben Çocukken*, *Kızım Neredesin*, *Oğlum Neredesin*, *Süper Gazeteciler* serisi (1-2-3-4), *Annem Neden Çıldırdı*, *Kayıp Kitaplıktaki İskelet* (1 ve 2), *Kırmızı Arabanın Hayaleti*, *Esrarengiz Duman*, *Zombili Mombili Roman* ve *Abur Cubur Canavarı* kitaplarıdır. Bu eserlerin seçilmesinde, hedef kitlenin yaş aralığı olan 9-13 yaş dikkate alınmıştır. Araştırmada nitel yöntemlerden doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Veri toplama aşamasında, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yayımlanan müfredat yenileme çalışmalarında belirtilen değer ifadeleri ve değerler eğitimi ile ilgili bölümler temel alınmıştır. Verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Çalışmada, ele alınan kitaplarda ifade edilen değerlerin hangi sıklıkla yer aldığı ve değerler eğitimine nasıl katkı sağladığına ilişkin sonuçlara ulaşılmıştır. Kök değerler çerçevesinde değerlendirilen eserlerde tüm değerlere dair ifadelere rastlanmakla birlikte, sevgi değeri ve ona bağlı olarak aile birliğine önem verme tutumu bütün kitaplarda yer almaktadır. Buna karşılık adalet değeri en az karşılaşılan değerdir.

81. **Masal ve Romans Bağlamında Şeyh Galib'in “Hüsn ü Aşk” Anlatısı**

Salih Uçak, (2018), Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [Journal Of Old Turkish Literature Researches], Cilt 1, Sayı 1, 2018, 269 – 283.

Bu çalışmada, Şeyh Galib'in Hüsn ü Aşk adlı anlatısındaki mekânlar, olay dizileri ve başlıca karakterler, masallardaki “motif” ve “işlev” temelinde değerlendirilmiştir. Şairin kurgusal dünyasına kattığı yenilikler, masal ve romans türleri bağlamında incelenmiştir. Alegorik bir yapıya sahip olan Hüsn ü Aşk, insanın değişim ve dönüşüm sürecinde “kemalât” aşamasına ulaşırken yaşadığı zorlu yolu anlatmaktadır. Eserdeki bu zorlu yol kadar, Şeyh Galib'in anlam tercihleri ve anlatım biçimi de dikkat çekicidir. Hüsn ile Aşk'ın ayrılıkları, karşılaştıkları tehlikeli birleşme maceraları ve sonunda kavuşmaları, romanslardaki kurgu yapısıyla paralellik göstermektedir. Edebî türlerin zaman içinde geçirdiği dönüşümler göz önüne alındığında, mesnevinin bu açıdan incelenmesi, anlatının tarihi gelişimi bakımından önem taşımaktadır.

82. **“Prensi Olmayan Masal Kitabı” Adlı Metnin Eyleyenler Modeli Çerçevesinde Değerlendirilmesi**

Zeynep Çetinkaya Edizer, Ali Cemal Gündüz, (2018), Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 20, Sayı 2, 2018, 499 - 516, 10.17556/erziefd.408603.

Bu araştırmada, “Prensi Olmayan Masal Kitabı” adlı çocuk edebiyatı eseri, Algirdas Julien Greimas'ın eyleyenler modeline dayanarak analiz edilmiştir. İncelenen öykü, zaman, biçim, mekân ve anlam açısından farklı bölümlere ayrılmıştır. Beş temel bölümden oluşan öykü, Greimas'ın göstergebilimsel yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Her bir bölüm, prenses ve Bora karakterleri açısından ayrı ayrı ele alınmıştır. Anlatı boyunca eyleyenlerin geçirdiği dönüşümler, anlatı izlencesi biçiminde tabloya dökülmüştür. Öykü, birbirine geçmiş iki farklı anlatı içerdiğinden, iki ayrı anlatı izlencesi hazırlanmıştır. Bu anlatılarda eyletim, edinç, edim, tanıma ve yaptırım aşamalarının kapsamı ve bu aşamaların anlatıya olan etkileri araştırılmıştır. Öykünün bir başlangıç durumu olduğu; temel bir eksiklikle başladığı ve öykünün öznesi olan eyleyenin bu eksikliği gidermek amacıyla harekete geçtiği tespit edilmiştir. Sonuç bölümünde ise, göstergebilimsel çözümlemenin metin yorumuna sağladığı olumlu katkılar vurgulanmıştır.

83. Feminist Teori Işığında Muğla Masallarında Kadın Algısı

Jülide Erken, (2018), Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi, Cilt 19, Sayı 42 Kadın Çalışmaları Özel Sayısı, 2018, 163 – 186.

Bu çalışmada, masal türü, masallarda kadının konumu, Feminist teori ve toplumsal cinsiyetçilik kavramları açıklanacak, ardından kadın figürünün ön planda olduğu üç Muğla masalı olan *Tın Tın Kabacık*, *Gül Güzeli* ve *Dulkarioğlu Mehmet'in Karısı* masalları parçalara ayrılarak Feminist teori doğrultusunda analiz edilecektir.

84. Postmodern Bir Anlatı Olan Bin Hüzünlü Haz' Da Masal Unsurları

Talha Çiçek, (2018), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 41, 2018, 117 - 132,

Masallar, yapısal ve biçimsel özelliklerine göre farklı sınıflandırmalarla ele alınmıştır. Max Lüthi, masalları açıklamak için beş temel ilke ortaya koymuştur. Günümüzde, modern eserlerin ötesinde, birçok anlatı ögesini bünyesinde barındıran postmodern anlatılarda da halk edebiyatı ürünlerinin izlerine rastlamak mümkündür. Hasan Ali Toptaş'ın *Bin Hüzünlü Haz* adlı eseri, postmodern bir çizgide olması ve masal unsurlarını içermesi nedeniyle dikkatle incelenmesi gereken bir yapıt olarak öne çıkar. Bu sebeple eser, Max Lüthi'nin ilkeleri ve postmodern perspektifinden analiz edilmiştir.

85. Kıranardı Mahallesinden Derlenen “Çocukların Vefası” İsimli Masalın Tür Özellikleri Bakımından İncelenmesi - Examining Of Tale Of “Çocukların Vefası” In Terms Of Propp's Tale Analysis Method In The Kıranardı Town

Mehmet Fidan, (2018), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10, Sayı 25, 2018, 385 - 396, 10.20875/makusobed.410246.

Çalışma kapsamında Kayseri'nin Kıranardı Mahallesi'nden üç masal derlenmiştir. Masallar, yörede masal anlatıcısı olarak tanınan kişilerden dinlenmiş ve daha sonra araştırmacı tarafından yazıya aktarılmıştır. Bu metinler arasından türün özelliklerini en iyi yansıtan masal seçilerek değerlendirilmiştir. Masal seçiminde uzman görüşüne başvurulmuştur. Toplanan veriler doğrultusunda içerik analizi yapılmış ve derlenen masalın genel itibarıyla türün özelliklerini taşıdığı sonucuna varılmıştır. Bu durum, masalların oluşumunda sözlü kültür geleneğinin ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Çünkü metinleri anlatan kişilerin herhangi bir akademik eğitim almamış olmalarına rağmen türün karakteristik özelliklerini yansıtmaları, sözlü geleneğin

anlatıcılara sadece kelime dağarcığı, kurgu ve olay örgüsü açısından değil, aynı zamanda türün yapısını anlamaları konusunda da katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

86. **Bingöl Yöresinden Derlenen Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi**

Faruk Kayman, Nurullah Esendemir, (2018), Bingöl Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 2018, 75 – 92.

Masallar sayesinde çocuk, insan karakterlerini tanır, kendini keşfeder ve özgüvenini artırır. İyiyi, kötüyü, yalancıyı, dürüstü, yardımseveri, benciliği, güzeli ve çirkini masal kahramanları aracılığıyla öğrenir. İyilik yapanın, doğru davrananın, iyi düşünenin, yardımseverin ve dürüst olanın her zaman kazançlı çıkacağı inancıyla hareket eder ve kişiliğini bu doğrultuda şekillendirir. Bu durum, masalların çocuğun psikolojik ve kişilik gelişimi üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Çalışmanın derleme aşaması için kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile Bingöl ili seçilmiştir. Bu araştırmanın amacı, Bingöl yöresinden derlenen masalların çocuk eğitimine katkılarını incelemektir. Bu kapsamda 2010 yılının Haziran-Eylül ayları arasında Bingöl il merkezi ve bağlı köylerde toplam 26 kaynak kişiden 54 masal toplanmıştır. Derleme sırasında katılımcıların izni alınarak ses kayıt cihazı kullanılmış ve anlatımlar kaydedilmiştir. Nitel araştırma yöntemiyle tasarlanan çalışmada, görüşme formu ile elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışmada, her masal türünden bir örnek verilerek masalların çocuk eğitimi açısından önemi ele alınmıştır. Araştırma sonucunda Bingöl bölgesinde masal türünün giderek zayıfladığı; yazılı kültürün ve yaygınlaşan kitle iletişim araçlarının etkisiyle masalların unutulmaya yüz tuttuğu gözlemlenmiştir. Sözlü kültür ürünü olarak nesilden nesile aktarılan masalların, zamanla daha az kişi tarafından bilindiği ve anlatıldığı, kaynak kişiler tarafından sıkça dile getirilmiştir. Çocuk gelişimi ilkelerine uygun olarak incelenen masal metinleri, araştırmacılar tarafından analiz edilmiş ve derlenen masalların içerik ile dil açısından çocukların zihinsel, dilsel ve kişisel gelişimlerine olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir.

87. **Kent ve Anti-Gösteri: İstanbul'un Sine-Masal İmgeleri**

Evinç Doğan, Evren Doğan, (2018), sinecine: Sinema Araştırmaları Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, 2018, 111 - 130, 10.32001/sinecine.471853,

Bu makale, Guy Debord'un *Gösteri Toplumu* adlı eserinden hareketle kent imgesini gösteri kavramı ekseninde şekillendirmeyi ve İstanbul imgesinin Türk

sinemasındaki temsillerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın bölümleri, kent imgesi etrafında kurgulanmış olup, Italo Calvino'nun *Görünmez Kentler* kitabındaki bölüm başlıklarından esinlenerek tematik olarak yapılandırılmıştır. Birinci bölüm, *Kentler ve Arzu*, gösteri kavramının içinde yer alan düşler ve arzulara değinmektedir. Burada arzu, meta fetişizmi çerçevesinde tüketim alışkanlıkları ve tüketilmiş kent yaşamıyla ilişkilendirilmektedir. İkinci bölüm, *Kentler ve Göstergeler*, mekânın göstergeler zinciri aracılığıyla nasıl üretildiğini açıklamaya çalışır. Üçüncü ve son bölüm olan *Kentler ve Gözler* ise masalsı anlatı ve düşsel imgelerin yerini alan, suçun hakim olduğu karanlık arka sokakları, acımasız yaşam koşullarını ve kent imgesinin çöküşünü betimlemektedir. Bu üç tematik eksen doğrultusunda ilerleyen çalışmada, Türk sinemasından seçilen üç film—*Eşkiya* (Yavuz Turgul, 1996), *Ağır Roman* (Mustafa Altıoklar, 1997) ve *Anlat İstanbul* (Kudret Sabancı, Ümit Ünal, Ömür Atay, Selim Demirdelen, Yücel Yolcu, 2004) kent imgesinin taşıdığı anlamları farklı temsil biçimleriyle ortaya koymaktadır.

88. **Sembolizm Bağlamında Fotoğraf ve Masal İlişkisi: Dilek Yumurtası Masalı**
Mehmet Fatih Yelmen, (2018), *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2018, 80 - 91,

Bu çalışmada, fotoğraf sanatı ile masal arasındaki imgesel bağ, Hakkari yöresine ait *Dilek Yumurtası* adlı masalın metaforik ve sembolik özellikleri üzerinden incelenecektir. Masalda yer alan bazı nesneler veya durumların görsel semboller olarak fotoğraf sanatına konu olması, çeşitli sanat örnekleri eşliğinde göstergebilim yöntemiyle açıklanacaktır.

89. **“Alaca Boğa” Adlı İrlanda Masalında Doğu – Batı İlişkisi ve Büyü**

Bilge Esirgen, (2018), *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 24, 2018, 194 - 202, 10.12981/mahder.475159.

Bu çalışmanın amacı, Doğu ile Batı arasındaki etkileşimi masallar ve masallarda sıkça rastlanan büyü motifi üzerinden incelemektir. Masallar, kültürün tarih boyunca süren ve günümüze kadar uzanan yolculuğunu motifler vasıtasıyla gözler önüne serer. Bu nedenle motifler, inançların, toplumsal değerlerin ve algıların yoğun biçimde yansıdığı öğelerdir. “Alaca Boğa” masalında, Doğu ve Batı’yı ortak bir zeminde birleştiren en belirgin unsur büyüdür. Batı’da büyüye uğrayan kahraman, Doğu’da uygulanan karşı büyü sayesinde özgürlüğüne kavuşur. Bu karşı büyü, kahramanın

erginleşmesini sağlayan uzun ve zorlu bir yolculuk sonunda başarıya ulaşır. Anlatıda büyüünün varlığına ve etkisine duyulan inanç ortak kabul görür. Bu inanç, Doğu ve Batı kültürlerini birbirine bağlayan ve tamamlayan önemli bir unsur olarak ön plana çıkar. Dolayısıyla “Alaca Boğa” masalında büyü motifi, Doğu ile Batı arasında kurulan bir köprü işlevi görmektedir. Bu çalışma, İrlanda kökenli “Alaca Boğa” masalı bağlamında, Doğu-Batı ilişkisini büyü motifi ekseninde değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

90. **Afyonkarahisar Masallarındaki Keloğlan Tipi Üzerine Mukayeseli Bir Değerlendirme**

Ünsal Yılmaz Yeşildal, (2018), 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, Cilt 7, Sayı 21, 2018, 1005 – 1018.

Araştırmacılar, Keloğlan karakterinin iki farklı tipini tanımlamaktadır. Bunlar; asıl Keloğlan (kelli Keloğlan, hakiki Keloğlan) ve düzmece Keloğlan (tebdil gezen, sahte, yalancıkdan Keloğlan) olarak adlandırılır. Asıl Keloğlanlar doğuştan kel olup genellikle yoksul ailelerin çocuklarıdır. Fiziksel olarak zayıf olmalarına rağmen zekâları sayesinde düşmanlarını alt ederler. Buna karşılık düzmece Keloğlanlar, aslında soylu ailelerin çocuklarıdır ve anlatı gereği Keloğlan kılığına bürünmüşlerdir. Bu çalışma kapsamında, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özçelik’in hazırladığı *Afyonkarahisar Masalları (Araştırma-İnceleme-Metin)* adlı eserde yer alan 11 Keloğlan masalı metni, ilgili diğer çalışmalar ışığında ele alınmış ve Afyonkarahisar masallarındaki Keloğlan tipinin Türk masal geleneği içerisindeki yeri değerlendirilmiştir.

91. **Türk Masal Anlatma Geleneğinde Elma Ödülü**

Tacettin Şimşek, (2018), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 7, Sayı 4, 2018, 2352 – 2368.

Bu makalede, geleneksel masallarda olduğu gibi, telif masallarda da elmanın nasıl paylaştırıldığına dair tespitler sunulacak; ayrıca çağdaş masallarda bu geleneğin bazı değişikliklerle nasıl sürdüğü örneklerle gösterilecektir. Böylece kültür aktarımındaki önemi vurgulanacaktır.

92. **Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Masalları Drama Yöntemiyle İşlemenin Türkçe Dersine Etkisi**

Fatih Tanrıkulu, (2018), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 7, Sayı 4, 2018, 2571 – 2590.

Bu çalışmanın amacı, üstün yetenekli öğrencilerin eğitiminde masalların drama yöntemi kullanılarak Türkçe derslerinde uygulanmasının derse olan etkilerini incelemektir. Araştırma, eylem araştırması modeli çerçevesinde yürütülmüş olup, Bilim ve Sanat Merkezi'nde 6. sınıf düzeyinde öğrenim gören 15 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama araçları olarak Türkçe Tutum Ölçeği, araştırmacı günlüğü, öğrenci günlüğü ve odak grup görüşmeleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler Nvivo 11 nitel veri analiz programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Veriler okunarak kodlanmış, bu kodlar kategorilere ayrılmış ve temalar oluşturulmuştur. Nicel verilerden elde edilen ön test ve son test sonuçları Wilcoxon işaretli sıralar testiyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; ön test ve son test arasında anlamlı bir fark olduğu, masalların drama yöntemiyle işlenmesinin öğrencilere yüksek motivasyon sağladığı, uygulama öncesinde Türkçe dersine yönelik motivasyonun düşük olduğu, uygulamaya dair olumlu geri bildirimlerin verildiği, öğrenme süreci ve öğrenme ortamının olumlu yönde etkilendiği, kişisel gelişimin desteklendiği ve ders sürecinin olumlu biçimde etkilendiği tespit edilmiştir.

93. İki Hunza Masalı İle Bazı Keloğlan Masal Varyantlarındaki Benzer Motifler

Nuriye Bilik, (2018), Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 40, 2018, 149 - 158, 10.21497/sefad.515241.

Çalışmada incelenen Hunza halk masallarındaki isimsiz kahramanlar, Türk masallarının sevilen figürlerinden Keloğlan olduğu ifade edilmiştir. Bu iki Hunza masalındaki karakterler, bazı Türk masallarında olduğu gibi, olumsuz özelliklere sahip Keloğlan tiplerine benzer şekilde karşımıza çıkar. Bazı Keloğlan masallarında; Keloğlan kötü kalpli, acımasız, hilekâr, kurnaz, tembel, açgözlü, ahlaksız ve tehditkâr bir kişilik olarak tasvir edilir. Hunza masallarındaki Keloğlan'a benzeyen karakterler ise kurnazlık, düzenbazlık, hilekârlık ve acımasızlıklarıyla insanları kandırarak onların mal varlıklarına el koyar ve onları ölümle karşı karşıya bırakırlar. Çevrelerindeki saf, yaşlı ve dürüst insanlara zarar vermekten çekinmezler. Hatta hayvanlar da bu zalimlikten payını alır. Tüm bu hainliklerine rağmen racalık gibi yüksek mevkilere bile ulaşabilmektedirler. Kültürlerarası etkileşimlere dikkat çekmek amacıyla, Badnām Šarīr Bhāī kī Kahānī (Adı Çıkmış Haylaz Kardeşin Hikayesi) ve Bad Kār Aurat kī Kahānī

(Günahkâr Kadının Hikayesi) adlı iki Hunza masalı, Anadolu'daki bazı Keloğlan masallarıyla benzer metinler referans gösterilerek analiz edilmiştir.

94. Etkileşimli Masal Anlatım Tekniğinin Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi

Ebru Öztürk, Erol Duran, (2018), Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2018, 60 – 84.

Bu araştırmanın amacı, etkileşimli masal anlatım yönteminin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerileri üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Araştırmada hem nicel hem de nitel araştırma modelleri birlikte kullanılmıştır. Etkileşimli masal anlatım yönteminin etkinliğini ölçmek için nicel model uygulanırken, bu etkinliği daha kapsamlı tartışmak amacıyla görüşme yöntemiyle desteklenen nitel model de kullanılmıştır. Nicel araştırma kısmında, öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desen tercih edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, deney grubundaki öğrencilerin etkileşimli masal anlatım yönteminden sonra yapılan sontest ortalamalarının, mevcut yöntemle elde edilen öntest ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Son olarak, her iki grup öğrencileriyle yapılan görüşmelerde; deney grubu öğrencilerinin, etkileşimli masal anlatımını daha çok sevdikleri, daha dikkatli ve uzun süre dinleyebildikleri, anlatım süreci boyunca daha çok eğlendikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Kontrol grubundaki öğrenciler ise bazı masal metinlerini anlamakta zorlandıklarını, masal dinlemenin diğer beceri alanlarına olumlu katkıda bulunduğunu düşündüklerini ve masalların somutlaştırılarak anlatılmasının daha faydalı olacağına inandıklarını ifade etmişlerdir.

95. Malatya Masalları'nda Mitik ve Şamanistik Unsurlar

Oğuzhan Yetişti, (2019), AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, Cilt 7, Sayı 17, 2019, 97 - 119, 10.31126/akrajournal.484725

Anonim halk edebiyatı türlerinden biri olan masal, masal anlatıcıları tarafından kuşaktan kuşağa aktarılmasıyla günümüze ulaşmış bir edebi formdur. Köklü bir geçmişe sahip olan masallar, olağanüstü olaylarla örülü bir anlatı yapısına sahiptir. Bu anlatı yapısında zamanı ve mekânı belirli olmayan bir ortamda, peri, cin, cadı, dev, yılan, büyü ve sihir gibi öğeler yer almakta; Keloğlan, padişah gibi karakterlerin maceraları konu edilmektedir. Masallarda bulunan bu unsurların arkasında, çok eski dönemlere uzanan mitolojik ve şamanistik izlere rastlamak mümkündür. Makalemizin odaklandığı

Malatya masalları içinde de birçok mitik ve şamanistik öge belirlenmiştir. Makalede, Mehmet Yardımcı'nın "Malatya Masalları" adlı eserinden seçilen masal örnekleri kullanılarak bu unsurlar ele alınacak ve açıklanacaktır.

96. Yeraltı Diyarının Kartalı Adlı Masalın Vladimir Propp'un Biçimbilimsel Yaklaşımı Çerçevesinde Çözümlemesi

Ahmet Güneş, (2019), Erciyes İletişim Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, 2019, 513 - 526, 10.17680/erciyesiletisim.451641.

Propp, masallardaki yapıyı açıklamak için masal kahramanlarının davranışlarına dayanarak 31 işlev geliştirmiş ve bu aşamaları masallara uygulayarak olumlu ve tutarlı sonuçlar elde etmiştir. Böylece masalların biçimsel bir yapısı ortaya konmuştur. Bu çalışmada, biçimbilimsel yaklaşımın temelini oluşturan Propp ve kuramı tanıtıldıktan sonra, *Yeraltı Diyarının Kartalı* adlı masal bu kuram çerçevesinde analiz edilmiştir.

97. Anadolu Sahası Masallarında Çocuksuzluk ve Yılan

Seda Gedik, (2019), Ege Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, 2019, 35 – 42.

Toplumun değer yargılarını ve hayata bakış açısını yansıtan masallarda, çocuksuzluk sıkça işlenen temalardan biridir. Masallarda çocuk sahibi olamayan çiftler çeşitli çözümler arar, en yüce varlığa yani Allah'a sığınarak yardım dilerler. Çocuk sahibi olabilmek için her fedakârlığı göze aldıklarını, bu amaç uğruna her şeye razı olduklarını dualarında ifade ederler. Allah'tan kendilerine yılan bile olsa bir evlat vermesini isterler. Masallarda, çocuksuzluğa çare olarak yılan bile olsa bir çocuk istemenin temelinde, insanlığın tarih boyunca yılan ile doğurganlık arasında kurduğu ilişki yatmaktadır. Yılan, semavi semboller arasında yer alan Ay gibi, doğum ve ölümün gizemli sahibi olarak kabul edilir.

98. Derlenmiş Türk Halk Masallarının Çocuk Edebiyatı İçin Yeniden Yazılması

İlknur Tatar Kırılmış, (2019), Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 64, 2019, 253 - 270, 10.14222/Turkiyat3986.

Bu çalışmada, masalların Türk edebiyatındaki kullanımına genel bir bakış sunulmuştur. Çocuk edebiyatının temel ilkelerinden biri olan "çocuğa uygunluk" açısından, halk edebiyatı alanında derlenmiş bazı masalların kurgu ve dil özelliklerine dair önerilerle, yazı dilinin sözlü kültürden farklı yönleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca, Yücel Feyzioğlu'nun Tatar Türklerinden derlenen *Saran ile Yumart* adlı masala

uyguladığı yeniden yazma tekniği örneklendirilerek, çocuklara yönelik yazarlık faaliyetlerinde akademik birikimin önemine dikkat çekilmiştir.

99. Postkolonyalizmi Masal Üzerinden Söyleme Dönüştürmek: “Masal” ve “Madam Butterfly Ölmeyi Reddederse”

İlknur Tatar Kırılmış, (2019), Dil ve Edebiyat Araştırmaları, Cilt 19, Sayı 19, 2019, 139 - 158, 10.30767/diledeara.542596.

Arketipsel eleştiri yöntemi, 20. yüzyılda ortaya çıkmıştır ve Carl Gustav Jung’un ortak bilinçdışına dayanan bir yaklaşımdır. Bu yöntem, bireysel bilinçdışından ziyade insanlığın evrensel ve toplumsal bilinçdışını kapsar. Kolektif bilinçdışının temel arketipleri arasında anima, animus ve yeniden doğuş yer alır. Bu arketiplerden biri olan ve monomit olarak da bilinen aşama arketipi, kahramanın kendi yaşadığı bölgeden ayrılarak yabancı bir diyara yolculuk etmesi, burada çeşitli maceralar yaşaması ve ardından tekrar kendi bölgesine dönmesi sürecini tanımlar. Bu yolculuk aynı zamanda bilinçdışına doğru yapılan bir serüveni simgeler. Edebî eserler, bireylerin ve toplumların bilinçdışı yönleri hakkında önemli ipuçları sunar. Arketipsel yapılar, edebiyat incelemelerinde çözülerek ortak bilinçdışının görünür kılınmasına katkıda bulunur. Türk edebiyatında birçok türde karşımıza çıkan bu arketipler, çağdaş Türk şiirinin önemli temsilcilerinden Sezai Karakoç’un “Masal” adlı şiirinde de yer almaktadır. Şiirde Batı medeniyetiyle ilgili düşünceler ön plandadır; Batı ve Doğu medeniyetleri arasındaki çatışma ve şiirin kahramanlarının yaşadığı yolculuklar dikkat çekmektedir. Bu makalede, Batı medeniyetinin büyük bir arketip olarak ele alındığı tezinden hareketle “Masal” şiiri arketipsel açıdan, özellikle aşama arketipi bağlamında incelenmiş; toplumsal bilinçdışı ile birey arasındaki ilişki değerlendirilmiştir.

100. Şamandan Günümüz Masal Anlatıcısına: Kadın

Sema Çeker, (2019), Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 2, Sayı 1, 2019, 151 – 175.

Bu çalışmada da şamandan günümüze kadar hikâye ve masal anlatıcısı kadınların geçirdiği evreler incelenmiştir. Tarih boyunca kadın, toplumsal normların biçimlendirdiği rollerle kutsal ve öteki olarak, güzellik simgesi ve cadı olarak, arzulanan, korkulan, merak edilen, bastırılan ve saygı duyulan ama aynı zamanda dışlanan bir konumda olmuştur. İlk dönemlerde Ana Tanrıça inançları doğrultusunda yaratım ve doğumun sembolü olarak doğayla özdeşleştirilen kadın, kutsal sayılmış;

şifacı, büyücü, ruhbilimci, mit anlatıcısı, gizemli sırların sahibi, geleceği gören, toplumsal düzeni sağlayan ve yaratımın yöneticisi gibi rolleriyle önemli bir yer edinmiştir. Ancak özellikle demirin keşfiyle birlikte erkeğin gücü ön plana çıkmış ve anaerkil toplumdaki ataerkil toplum yapısına geçiş başlamıştır. Paleolitik çağlara, hatta daha öncesine dayanan Şamanizm'in ilk uygulayıcılarının kadınlar olduğu düşünülmektedir. Bilge, saygı gören ve gizemli doğasıyla kutsallaştırılan kadınlar, özellikle Orta Çağ'da cadı avlarıyla sindirilmiş olsa da bu baskıya rağmen masallarda ve halk hikâyelerinde semboller aracılığıyla hayallerini ve doğaüstü güçlerini yaşamaya devam etmişlerdir. Anadolu'da özellikle Masal Anaları figürünün bilge, ocağı koruyan, anlatıcı, dansçı, oyuncu, ruhbilimci ve şifacı özellikleriyle ister bilinçli ister bilinçsiz biçimde Şaman-Kam Kadın kimliğini sürdürdüğü, masalların yeniden popülerleştiği ve anlatıldığı günümüzde ise bu rolün Hikâye-Masal Anlatıcı kadınlar tarafından devralındığı söylenebilir.

101. Masal Terapinin Anaokulu Öğrencilerinin Sosyal İletişim Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Nezire Gamze Ilıcak, Fatih Bal, (2019), Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 3, 2019, 517 – 533.

Bu çalışma, 01-15 Şubat 2019 tarihleri arasında Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'ne bağlı bir Anaokulu'nda, Masal Terapi uygulamasının katılımcıların sosyal becerilerine etkisini incelemek amacıyla yarı deneysel yöntemle yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, rastgele seçilen Anaokulu'nda eğitim gören 4-6 yaş arası 32 çocuk oluşturmuştur. Çalışmada Masal Terapi uygulanan deney grubu ile Masal Terapi uygulanmayan kontrol grubu karşılaştırılmıştır. Bağımsız değişken Masal Terapi, bağımlı değişken ise katılımcıların sosyal iletişim beceri düzeyleridir. Masal Terapi öncesi ve sonrası uygulanan test sonuçları bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Deney ve kontrol grubunun ön test ve son test sonuçları arasındaki fark, Bağımsız Örneklem Mann-Whitney U testi ve İlişkili Örneklem Wilcoxon Sıralı İşaretler Testi ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar, Masal Terapi'nin katılımcıların sosyal iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermiştir.

102. Yunt Dağı Köylerindeki Masallarda Olağanüstü Motifler

Ebru Birkan Akhan, (2019), OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt 10, Sayı 17, 2019, 1685 - 1704, 10.26466/opus.526475.

Bu çalışmanın konusu, Yunt Dağı'na bağlı köylerden derlenen masallardır. Araştırma alanında Örselli, Süngüllü, Avdal, Maldan, Küçük Sümbüllü, Büyük Sümbüllü, Bağ Yolu, Üçpınar, Sakallı, Osmançalı, Yağcılar gibi merkez köyler yer almaktadır. Masallarda olağanüstü motifler incelenmiş ve Dev (F531.), Altın Sıçan Eşek (B103.1.1.), Topuz (D1282.1.), Barmak Çocuk (F535.1.) gibi motiflere rastlanmıştır. Bu motifler, Güneybatı Anadolu ağız bölgesi ve Batı Türkçesi (Güneybatı-Oğuz Türkçesi) masalları ile karşılaştırılmıştır. Dev motifinin Dünya ve Türk mitolojilerindeki izleri de araştırılmıştır. Araştırmada yapılandırılmış görüşme, katılımcı gözlem ve doküman incelemesi (içerik analizi) yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, Yunt Dağı köylerindeki masalların teknolojiye karşı direnç gösterdiğini ve aynı zamanda Türk dünyası masal motiflerinin karakteristik özelliklerini taşıdığını ortaya koymuştur.

103. Ziya Gökalp Masallarında “Kolsuz Kız” Motifi Bağlamında Oğuz ve Turan Ülküsünden Mustafa Kemal’e...

Hafize Şahin, (2019), Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, Cilt 21, Sayı 21, 2019, 177 – 197.

Ziya Gökalp'in masalları, kronolojik bir perspektifle incelendiğinde, tarihî süreçle Türk kültürünün unsurlarını geçmiş, şimdi ve gelecek anlayışıyla bütünleştirdiği görülür. İmparatorluktan ulus-devlet düzenine geçiş döneminde yaşamış olan Gökalp'in sosyolojik düşüncelerinde, Turan ülküsünden Türkiyecilik fikrine doğru bir dönüşüm yaşanmıştır. 1910'larda yaşanan toprak kayıpları onun “atsız” beklentisiyle şekillenmiş, 1920'lerde ise “atsız” olarak simgelediği Mustafa Kemal'in ortaya çıkışı, Türk milletine yeni bir hayat ve umut kapısı açmıştır. Bu araştırma, Ziya Gökalp'in “kolsuz kız” motifi etrafında oluşturduğu “Türk'ün Tufanı” ve “Kolsuz Hanım” adlı masallarını konu almaktadır. Bu masallar, “kolsuz kız” motifi bağlamında doğal masallarla karşılaştırılarak ele alınacaktır. Ziya Gökalp'in Türk kültürüne dair motif ve tip unsurlarıyla ördüğü masalları, Türk edebiyatındaki tahrir ve tehzib sürecinin bir yansıması olarak değerlendirilip, kronolojik ve toplumsal bağlamda analiz edilmiştir.

104. Prenses, Prenses ve Kurbağa

Ayşe Melda Üner, (2019), Türklük Bilimi Araştırmaları, Sayı 45, 2019, 209 – 225.

Masal, en eski anlatı türlerinden biridir. Klasik ve geleneksel anlayışa göre kurgulanan masal anlatıları, olağanüstü kişi ve olayları barındıran bir dünya yaratır. Bu

dünyada, yardımcıları ile onlara engel olmaya çalışan düşmanlar arasında çatışma yaşanır, ancak sonunda iyiler mutlaka kazanır; kötüler ise cezalarını çeker. Grimm Kardeşler'in 1812-1815 yıllarında yayımlanan klasik masalı *Kurbağa Prenses* de bu özellikleri taşır. Ancak, 2002 yılında E.D. Baker'ın yaratıcı dünyasında bu masal modern bir yorum kazanarak *Kurbağa Prenses* adını alır. Walt Disney ise 2009'da bu iki versiyonu birleştirip, içine farklı unsurlar ekleyerek postmodern anlatı özellikleri taşıyan yeni bir masal yaratır. Böylece *Kurbağa Prenses* ve *Kurbağa Prenses* renkli ve özgün bir yolculuğa çıkar; hem tanıdık hem de benzersiz bir biçimde *Prenses* ve *Kurbağa* adıyla sunulur. Bu makalede, *Kurbağa Prenses* masalının yüzyıllar süren serüveni incelenmekte ve metnin postmodern özellikleri, özellikle “ben” öznesinin kullanımı ve zaman zaman tercih edilen devrik cümlelerle bilinçli bir estetik anlayışla nasıl şekillendiği ele alınmaktadır.

105. Vladimir Propp Yöntemi Çerçevesinde “Nâmert ile Cömert” Masalının İncelenmesi

Münire Baysan, (2019), Karadeniz Araştırmaları, Cilt 16, Sayı 62, 2019, 274 – 283.

Bu çalışma ile unutulmak üzere olan bir masal kayıt altına alınarak, ileride yapılabilecek bölgesel ve ulusal boyuttaki masal araştırmalarına katkı sağlanması hedeflenmektedir. Kütahya'da görüşme yöntemiyle derlenen “Nâmert ile Cömert” adlı masal, Propp metodu çerçevesinde incelenmiştir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde Propp'un yöntemi hakkında bilgi verilmiş, ikinci bölümde ise “Nâmert ile Cömert” masalı, bu yapısal çözümleme yöntemine göre analiz edilmiştir.

106. Masal Uyarlamalarının Vladimir Propp'un Yaklaşımı ile İncelenmesi “Pamuk Prenses” Masalı Örneği

Derya Perk, (2019), Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 36, Sayı 1, 2019, 122 - 132, 10.32600/huefd.454263.

Bu çalışma kapsamında, edebiyat alanında masal türü incelemelerinde kullanılan Propp yöntemi ile Grimm Kardeşler tarafından yazıya geçirilen “Pamuk Prenses” masalı ve bu masaldan uyarlanmış bir film, sekanslara bölünerek incelenmiş ve değişen tüm unsurlar ortaya konmuştur. Ayrıca, Propp'tan bağımsız olarak eklenen fonksiyonların masala sağladığı hareket de açıklanmıştır.

107. Günümüzde Masal Anlatıcıları ve Yeni Masalların Üretilmemesi Sorunu

Gönenç Tuzcu, (2019), Gazi Türkiyat, Sayı 24, 2019, 199 – 207.

Masalların yazılı kültür aracılığıyla okunması ve iletilmesi, insan belleğinin yeni masallar üretmesini zorlaştırmaktadır. Bu noktada dikkat çekici olan bir diğer konu ise; yazılı kültürden okunan masalların, ulusal kültürden beslenmediği takdirde, bireylerin kendi diline ve kültürüne yabancılaşmasına yol açmasıdır. İletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte sözlü kültür giderek yok olmaktadır. Bu çalışmada, sözlü geleneğin gelecek kuşaklara aktarılması ve yazılı kültür içerisinde bireylerin kendi kültürlerinden kopmadan yeni masallar üretmeleri konusu ele alınmıştır.

108. Peri Masalları ve Yıkma Sanatı

Armağan Altay, (2019), Milli Folklor, Cilt 16, Sayı 122, 2019, 121 - 123, (1937).

Jack Zipes (1937), siyaset bilimi ve karşılaştırmalı edebiyat alanlarında eğitim almış bir araştırmacı olarak, özellikle Batı’da masal türünün tarihsel gelişimi üzerine önemli çalışmalar yapmıştır. Grimm Masalları’nın orijinal baskılarının İngilizceye tercümesi ve Orta Çağ’dan günümüze uzanan kapsamlı bir Batı masalları ansiklopedisi gibi önemli projelerinin yanı sıra, masal türünü kültürel evrimci bir bakış açısıyla değerlendiren eserler kaleme almıştır. Alfa Yayınları tarafından Zeynep Çiftçi Kamburoğlu’nun çevirisiyle Türkçeye kazandırılan *Peri Masalları ve Yıkma Sanatı* (Fairy Tales and the Art of Subversion) adlı eser, ilk olarak 1983 yılında yayımlanmış, ancak elimizdeki çeviri, yazarın çeşitli eklemeler yaptığı 2012 tarihli son baskıdan yapılmıştır. Bu çalışmasında Zipes, masal türünün sözlü gelenekten yazılı edebiyata geçişini ve bu süreçte masalların ‘çocuk edebiyatı’ kategorisiyle nasıl bütünleştiğini ele alır. Ünlü sosyolog Norbert Elias’ın “uygarlık süreci” kuramı ile Frederic Jameson’un ‘her edebi eser gerçek çelişkinin hayali çözümünü simgeleyen bir eylemdir’ şeklindeki görüşleri ışığında, 16. yüzyıldan günümüze uzanan masalların toplumsal tarihini ana hatlarıyla ortaya koymayı amaçlamıştır.

109. Bir Peri Masalı Örneği: Ludwig Tieck’in Elfler Adlı Masalı Üzerine Bir İnceleme

Şenay Kırgız, (2019), Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 21, Sayı 3, 2019, 792 - 807, 10.32709/akusosbil.515052.

Bu çalışmada, peri masalı türü bağlamında Alman Romantik dönemi yazarı Ludwig Tieck'in "Elfler" adlı masalı ele alınmış ve masal, türün sıkça kullandığı öğeler ve karakterler açısından incelenmiştir. Ayrıca çalışmada, kuramsal kaynaklar doğrultusunda peri masalı üzerine veriler değerlendirilerek masal, metin odaklı bir yöntemle analiz edilmiştir.

110. **Erler Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan Masalı Üzerine Arketipsel Bir Çözümleme**

Cansu Daşdemir, (2019), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 12, Sayı 28, 2019, 991 - 1000, 10.12981/mahder.644782.

Kolektif bilinçdışının temel yapı taşlarını oluşturan arketipsel semboller, C. G. Jung tarafından sistematik bir şekilde ele alınarak teorik bir çerçeveye oturtulmuştur. Ruh, gölge, anne, baba, persona, anima ve animus gibi arketipler üzerinde yoğunlaşan Jung, bu sembollerin bireyin kendini gerçekleştirme sürecinde önemli roller oynadığını vurgular. Bu arketipler, genellikle dolaylı olarak semboller aracılığıyla açığa çıkar ve mitler, masallar ile efsaneler gibi anlatılarda sıkça karşımıza çıkar. Toplumsal bilinçdışının ürünü olan masalarda, farklı kültürel unsurların yanı sıra bireyin ve anlatıcının ruhsal dünyasına ait arketipsel imgeler de yer alabilir. "Erler Karısına Koca Olmaya Giden Keloğlan" masalı ise, hem sosyo-kültürel hem de psikolojik unsurlar barındıran ve bireyin içsel yolculuğuna rehberlik eden bir anlatıdır. Masal bağlamında Keloğlan'ın öznel dönüşümünü gerçekleştirmek için çıktığı yolculuk ve bu süreçte karşılaştığı engeller, onun bilinçdışındaki arketipsel imgelerin yansımalarıdır. Bu imgeler, Keloğlan'ın sosyal çevresi ve ruhsal dünyasını şekillendiren sembolik göstergelerdir. Bireyin kendini ve çevresindekileri tanıyıp anlamlandırma sürecini anlatan bireysel yolculuk, psikolojik açıdan önemli bir kavramdır. Kısaca, masalda karşımıza çıkan bireysel yolculuk ve arketipler, Keloğlan'ın ruhsal yapısının simgesel bir özeti niteliğindedir. Bu arketipsel imgeler ve bireysel yolculuğun masalın temel yapısını oluşturduğu ve Keloğlan'ın kişisel dönüşümüne önemli katkı sağladığı sembolik analizlerle ortaya konmuştur.

111. **Keloğlan Masallarında Sihir veya Büyü**

Mualla Murat, Öznur İşgören, Rabia Çataklı, (2019), Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 10, 2019, 62 – 81.

Bu çalışmada, 118 Keloğlan masalı incelenerek büyü ve sihir kelimelerinin hangi bağlamlarda ve nasıl kullanıldığı belirlenmiş, böylece Türklerin kolektif bilincini yansıtan bu türdeki inançlar ve uygulama biçimleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Gömüleme (embedding) yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmada, toplumdaki değerler, normlar, sınıflar ve statüler saptanmış; bu unsurlar arasındaki ilişkiler, bu ilişkilerde yaşanan mücadeleler ve sonuçları analiz edilerek günümüze yansıyan doğrular ve yanlışlar incelenmiş, eğitim amaçlı kullanılabilecek bulgular elde edilmiştir.

112. **Anaokulu Öğrencilerinin Masal ve Çizgi Film Tercihlerinin İncelenmesi**

Nesrin Duman, Tuğba Deniz, İbrahim Ziyad Kuşen, (2020), Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR), Cilt 4, Sayı 1, 2020, 15 – 30.

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemdeki çocukların çizgi film ve masal tercihlerini ortaya koymaktır. Bu kapsamda Bartın ili Merkez ilçesindeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı anaokullarında öğrenim gören 3-6 yaş arası 202 çocuk üzerinde detaylı bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları, çocukların masalları (% 95,5) ve çizgi filmleri (%97,5) oldukça sevdiğini göstermiştir. En çok tercih edilen masallar incelendiğinde, piyasada bulunan resimli hikâye kitaplarındaki kısa öykülerin (%38,1) çocuklar tarafından en çok beğenilen masal türü olduğu belirlenmiştir. Çizgi film tercihleri ise geniş bir çeşitlilik göstermekte olup, en yüksek oran %8,4 ile Peece adlı çizgi film olmuştur. Ayrıca, çocukların %36,1'inin en çok TRT Çocuk kanalında yayımlanan çizgi filmleri sevdiği tespit edilmiştir. Masal ve çizgi film tercihleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Yaş grupları bazında ise 3 yaşındaki çocukların, 4, 5 ve 6 yaş grubundakilere kıyasla masallara daha fazla ilgi gösterdiği saptanmıştır. Çizgi film tercihlerinde yaşa bağlı olarak anlamlı bir değişim gözlenmemiştir. Çalışmada dikkat çeken bir diğer bulgu ise, çocukların masal olarak sıkça çizgi film isimlerini belirtmeleridir. Bu araştırmanın, okul öncesi dönemde çocukların masal ve çizgi film tercihleri üzerine yapılacak gelecekteki çalışmalara kaynak oluşturması amaçlanmıştır.

113. **Ignacz Kunos'un Derleyip Yayımladığı Masallarda Yer Alan Grotesk Ögeler**

Erhan Şen, (2020), Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR), Cilt 4, Sayı 1, 2020, 31 – 44.

Türk halk edebiyatı çalışmalarının öncülerinden kabul edilen Macar kökenli Türkolog Ignacz Kunos tarafından derlenip yayımlanan 26 masalda bulunan grotesk unsurların belirlenmesini amaçlayan bu araştırma, niteliksel ve betimsel bir çalışma niteliğindedir. Verilerin toplanmasında doküman analizi yöntemi kullanılmış, verilerin incelenmesinde ise içerik analizi uygulanmıştır. Araştırmada ele alınan 2 masalda (M1, M21) grotesk unsura rastlanmazken, diğer 24 masalda çeşitli grotesk öğeler farklı sıklıklarda gözlemlenmiştir. Masallarda toplamda 15 farklı grotesk türde eylem (n: 39) tespit edilmiştir. Bunlar arasında “farklı bir bedene dönüşmek” (n: 9) dışında kalan grotesk eylemlerin tamamı şiddet içeriği taşımaktadır. Ayrıca Kunos’un derlediği masallarda “alkol tuzağı, canavar, cin, delilik, cinnet, eti dökülmek, şişme ya da şişirilme” gibi grotesk unsurlara rastlanmamıştır. İncelenen masallarda 2 çeşit grotesk varlık [dev/devanası (n: 10), ejderha (n: 4)]; 4 farklı grotesk mekan [mezarlık (n: 3), mağara (n: 2), vahşi doğa (n: 2) ve orman (n: 1)]; 6 çeşit grotesk nesne [kılıç (n: 5), hançer (n: 4), bıçak (n: 3), balta (n: 1), topuz (n: 1), zehirli nesne (n: 1)] ve 4 farklı grotesk figür [kocakarı (n: 7), cadı (n: 4), kötülük peşindeki erkek (n: 4), kötülük yapan hayvan (n: 3)] belirlenmiştir. Şiddet içeren eylemler açısından bakıldığında, Kunos’un derlediği masalların çocuklarda korku duygusu uyandırabilecek öğeler barındırdığı söylenebilir. Bazı masallardaki şiddet yoğunluğu, çocuk okuyucular için sakıncalı olabilir. Bu sebeple, çocuklara okutulacak masalların seçimi sırasında bu araştırmanın bulgularından faydalanılabilir. Çocukların kendi korkularıyla başa çıkmalarına yardımcı olmak amacıyla, bu masallardaki grotesk unsurlar işlevsel bir rol üstlenebilir. Grotesk öğelere sahip masallar çocuklarla paylaşılabilir, bu unsurlar üzerine tartışmalar yapılarak simgesel anlamları üzerine durulabilir. İlerleyen dönemlerde farklı araştırmacılar tarafından derlenip yayımlanmış diğer Türk masalları da grotesk unsurlar ve bu unsurların eğitimdeki işlevleri açısından incelenebilir.

114. **Film Uyarlamalarında Anlatının Dönüşümü: Yetişkinlere Masallar-Pamuk Prenses**

Bilgehan Ece Şakrak, (2020), Kültür Araştırmaları Dergisi, Sayı 4, 2020, 170 – 193.

Bu çalışmada, kaynağı sözlü anlatıya dayanan Grimm Kardeşler’in derlediği Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalının, ABD yapımı Pamuk Prenses: Bir Korku Masalı (1997), Pamuk Prenses ve Avcı (2012) ile Avcı: Kış Savaşı (2016) filmleri

aracılığıyla yetişkinlere yönelik peri masalı uyarlamalarına dönüşümü, feminist film kuramcısı Laura Mulvey'in 1975 tarihli Görsel Haz ve Anlatı Sineması çalışması ışığında analiz edilmiştir. Bu çerçevede, uyarlamalardaki tür değişimi ve iki yüzyıl önce derlenen masalın içindeki mesajların günümüz Hollywood'un klasik anlatı yapısı içinde nasıl yeniden şekillendirildiği incelenmiştir.

115. Pertev Naili Boratav'ın Derleyip Yayımladığı Masalların Grotesk Öğeler Açısından İncelenmesi

Erhan Şen, (2020), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 9, Sayı 1, 2020, 166 – 179.

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi tercih edilirken, verilerin analizinde içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, şiddet içeren davranışlar arasında en yaygın olanı öldürme eylemi olurken; bıçaklama, hançerleme, şişleme ve karın yırtma gibi şiddet türleri daha az görülmüştür. İncelenen masalarda dört farklı doğaüstü varlığa (dev, canavar, ejderha ve bitişik varlıklar) rastlanmıştır. Ayrıca sadece üç grotesk mekân (mağara, orman ve vahşi doğa) belirlenmiştir. Grotesk karakterler arasında en sık görüleni kötülük yapan hayvan olurken, kocakarı, kötülük peşindeki erkek ve cadı gibi diğer grotesk figürler daha düşük sıklıklarla yer almaktadır. Sonuç olarak, analiz edilen masalardaki grotesk öğelerin Türk masal geleneğine uygun olarak şekillendiği, bu öğelerin masalların temel özelliklerinden kopmadan içeriğe yansıdığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, bu grotesk öğelerin çocukların kimlik gelişimi sürecinde ve eğitim ortamlarında kullanılabilecek önemli nitelik ve işlevlere sahip olduğu söylenebilir.

116. Masal Anası Kezban Karakoç ve Repertuarı

Mustafa Duman, (2020), Milli Folklor, Cilt 16, Sayı 125, 2020, 260 – 263.

Mustafa Gültekin'in 2019 yılında yayımlanan *Masal Anası Kezban Karakoç ve Repertuarı* adlı çalışması, son zamanlarda yoğun ilgi gören “masal anlatıcılığı” konusunu “geleneksellik” ve “anlatımın biyolojisi” temaları etrafında ele almaktadır. Kitap, masalı bağımsız bir metin olarak değil, bir icra biçimi ve insanlar arası iletişimin sanatsal bir ürünü olarak değerlendirmesi bakımından, masallar üzerine yapılmış pek çok çalışmadan ayrılmaktadır. Kuşkusuz, yazarın da sıkça vurguladığı gibi, benzer yaklaşımla hazırlanmış başka kaynaklar da bulunmaktadır. Ancak bu eser, özellikle Masal Anası Kezban Karakoç adlı özel bir anlatıcının yaratım sürecinin tüm evrelerine

odaklanmasıyla; diğer anlatıcılardan derlenen masallara dayanan çalışmalardan daha detaylı ve derinlemesine analizler sunmaktadır.

117. **Masal Masal İçinde Nartanesi Metninin Söylem Analizi**

Tuğrul Balaban, (2020), Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi, Cilt 7, Sayı 1, 2020, 252 – 265.

Masallar, sözlü kültürün ürünleri olup toplumsal hafıza tarafından şekillendirilip nesilden nesile aktarılan metinlerdir. Tarihsel olarak tam olarak belirlenemeyen bir dönemde ortaya çıkıp gelişmiş olmaları sebebiyle çeşitli anlam ve yorum düzeylerine sahiptirler. Bu düzeylerin bazıları görünür ve kolayca takip edilebilirken, bazıları daha derinlerde, bazen katılmış sembollerin ardında, bazen ise oldukça silik izler halinde bulunur. Metin incelemeleri, arkeolojik çalışmalar gibi yüzeyden derin katmanlara doğru bu anlam ve yorum olanaklarını araştırmayı amaçlar. Böylece toplumsal hafızanın temel unsurları ortaya çıkarılabilir. Sınırlarını tam olarak bilmediğimiz sözlü mirasa sahip olan Türk edebiyatı, bu yönüyle araştırmacılara geniş ve zengin olanaklar sunar. Bu çerçevede, çalışmada *Nartanesi* metni ele alınmış, metnin olay örgüsü belirlenmiş, çatışma ve karşılaşmalar yorumlanarak üç farklı anlam katmanı tespit edilmiştir. Bu yorum katmanlarının metin içindeki yansımaları incelenip bir bütünlük içinde değerlendirilmiştir.

118. **Ahmet Ümit’in “Masal Masal İçinde” Adlı Eserinin Motif İndekse Göre İncelenmesi**

Fırat Aydın, (2020), Asya Studies, Cilt 4, Sayı 11, 2020, 39 - 48, 10.31455/asya.684748.

Dünya genelinde birçok masalı ele alan Thomson, 4500’e yakın ortak motif belirlemiş ve bunları *The Motif Index of Folk Literature* adlı eserinde toplamıştır. Thomson’un ortaya koyduğu bu motifler sayesinde masallar arasındaki benzerlikler ortaya konabilir. Biz de bu çalışmamızda, edebiyatımızda özellikle polisiye romanlarıyla tanınan Ahmet Ümit’in *Masal Masal İçinde* adlı masal kitabını Motif İndeksi temelinde analiz ederek içindeki motifleri belirledik. Tarama modelini kullandığımız bu çalışmada elde ettiğimiz verileri doküman incelemesi yöntemiyle sınıflandırdık. İncelenen masalarda bulduğumuz motifleri Stith Thomson’un Motif İndeksine göre sıraladık. Elde ettiğimiz sonuçlar doğrultusunda, *Masal Masal İçinde*

adlı eserin motifler açısından oldukça zengin olduğu görüldü. En sık karşılaşılan motifler ise “Çeşitli Motif Grupları” (20), “Cemiyet” (17), “Şans ve Kader” (9) gibi başlıklar altında toplandı. Bu eserlerdeki motiflerin dünya masallarındaki motiflerle ortak noktalar taşıması, masalların benzer kaynaklardan beslendiğini düşündürmektedir.

119. Tarihlendirilme Problemi Bağlamında Masal Kitaplarının Öncü Yerel Bir Örneği Smyrna Physiologus'u

Ufuk Çetin, (2020), Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi, Cilt 4, Sayı 9, 2020, 40 – 57.

Physiologus, çocuk masal kitaplarının öncüsü olarak kabul edilmektedir. Ancak ülkemizde pek tanınmayan bu eser, özellikle Ortaçağ Avrupası’nda İncil’den sonra en çok okunan ve oldukça popüler bir kaynak olmuştur. Aesop ve La Fontaine gibi klasikleşmiş çocuk masal kitaplarının en erken örneklerini, içinde minyatürlerle süslenmiş şekilde sunan önemli bir ilk örnektir. Üzerinde yaşadığımız toprakların kültürel zenginliğini vurgulaması bakımından son derece ilgi çekici ve sanatsal bir çalışmadır. Eserde çeşitli hayvan minyatürleri yer almaktadır; bunlardan bazı örnekler çalışmamızda paylaşılmıştır. Physiologus’un, o dönemde Smyrna adıyla anılan ve günümüzde İzmir’in Foça ilçesi olarak bilinen bölgede oluşturulduğu düşünülmekte olup, Bizans resim sanatına dair değerli bilgiler sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, günümüzde çok az bilinen bu kültürel mirasımızı geniş kitlelere tanıtmak ve konu hakkında araştırma yapmak isteyen diğer bilim insanlarına kaynak sağlamaktır.

120. İnsan ve Hayvan İlişkisi Kapsamında Masal Kitaplarının Esin Kaynağı Olan Smyrna Physiologus'u

Ufuk Çetin, (2020), Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, 2020, 5 – 17.

Yaklaşık kırk bin yıl öncesine ait mağara duvarlarındaki hayvan figürleri, o dönemde yaşamış kültürlerin izlerini takip etmek için önemli ipuçları ya da görsel belgeler niteliğindedir. Bu çalışmanın amacı, günümüz fabllarının atası sayılan ve hem eğlendirip hem de öğreten Physiologus ile insan-hayvan ilişkisini incelemektir. Ortaçağ’da hem doğuda hem batıda geniş kitlelere ulaşan Physiologus’un ortaya çıkışında, insan ve hayvan arasındaki ilişki çok önemli bir rol oynamıştır. Üretildikleri veya bulundukları bölgelere göre adlandırılan Physiologuslar, çoğunlukla Hristiyanlık öğretilerini dolaylı biçimde yansıtmıştır. Bu eserlerde alegorik ve sembolik pek çok

anlam yer almakta, bu anlamlar hayvanların doğadaki özelliklerinden yola çıkılarak oluşturulmuş ve insanlarla olan bağları detaylı şekilde ele alınmıştır. Bu yaklaşım, sonraki yüzyıllarda farklı dillerde hazırlanan Physiologus versiyonlarının sürekli değişim ve gelişime uğramasına, yeni eklemeler ve çıkarmalar yapılmasına neden olmuştur.

121. **Masalların Eğitimsel İşlevleri**

Seda Gedik, (2020), Journal of Social Sciences And Education, Cilt 3, Sayı 1, 2020, 356 – 367.

Bu çalışmanın amacı; bilişsel, dilsel, kültürel ve duygusal gelişim açısından büyük öneme sahip masal türünün, özellikle ortaokul Türkçe ders kitaplarında daha fazla yer almasının hem kültürel aktarımı hem de bilişsel ve dil gelişimini desteklemedeki öneminin örneklerle ortaya konulmasıdır.

122. **Uşak Masallarında Olağanüstülükler Motifi**

Derya Özcan, Yeliz Bahadır, (2020), Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 4, 2020, 268 – 285.

Masallar, insanlara hayal ile gerçekliğin, sıradan ile sıradışının iç içe geçtiği fantastik bir dünya sunar. Masal tanımlanırken genellikle akla ilk olarak masalın içindeki olağanüstü öğeler gelir. Başka bir ifadeyle, olağanüstülük masalı masal yapan en temel unsur olarak görülür. Olağanüstü varlıklar, durumlar veya olaylar anlatıya ilginç ve çekici bir hava katarak dinleyicinin dikkatini çeker. Bu makale, “Uşak’tan Derlenen Masallar Üzerine Bir İnceleme” başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir. Saha araştırmasıyla toplanan masallar arasında en sık rastlanan motif olduğu için olağanüstülük konusu seçilmiş ve metin odaklı bir analiz yapılmıştır. Uşak yöresinden derlenen masalarda bulunan olağanüstü varlıkları, durumları ve olayları belirlemek; ayrıca olağanüstülük motifinin masallardaki işleyiş biçimini ortaya koymak çalışmanın temel hedefidir. Bu doğrultuda, motif analizlerinde temel kaynak olarak kabul edilen Stith Thompson’ın “Halk Edebiyatı Motif İndeksi” adlı eserinde geçen “harikuladelikler / olağanüstülükler” kategorisi esas alınarak masal metinleri değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Uşak masallarında alışılmışın dışındaki olaylar ve olağanüstü varlıkların çeşitliliğine dair örnekler sunulmuş; toplamda otuz iki masalda olağanüstülük motifine uygun unsurlar tespit edilmiştir.

123. Altın Işık Masallarındaki Kadın Tipinin Kültürel Bellek ve Feminist Söylem Bağlamında İncelemesi

Gamze Somuncuoğlu Özot, (2020), Milli Folklor, Cilt 16, Sayı 126, 2020, 40 – 51.

Ziya Gökalp'in *Altın Işık* adlı eserindeki masallarda, kahramanların çoğunluğunun güçlü niteliklere sahip kadınlar olması ve bazı karakterlerin savaşçı kimliklerle tasvir edilmesi, Türk toplumundaki kadın algısını yansıtmaları bakımından önemlidir. Bu kolektif değer, Türk çocuklarına aktarılması gereken kültürel hafıza unsuru olarak görülmektedir. Kültürel hafıza perspektifiyle değerlendirildiğinde, Gökalp'in öğretici dili, Türk kültürünün gelişimi ve sürekliliğine kayda değer katkılar sunmuştur. *Altın Işık*'taki kadın figürler; kuvvetli, kararlı, fedakâr, savaşçı, iyimser ve sadık kişilik özellikleriyle öne çıkar. Ayrıca, ataerkil toplum yapısına karşı durmaları, eril zihniyette oluşan "öteki" kadın imajını kırmaları ve gayretli tutumlarıyla okurun karşısına çıkarlar. Bu masallarda ataerkil yapıya yönelik eleştiriler yer almakta; özellikle kız çocuklarına, eş seçerken karşılıklı tanımanın ve sevginin önemi, eşin sosyal mevkisinin önemsizliği ve bağımsız karar alabilme cesareti öğütlenmektedir. Masallarda, kızların babalarının istediği kişilerle evlendirilmesi veya fiziksel güç yönünden küçümsenmeleri gibi erkek egemen ve toplumsal cinsiyet sorunları ustaca ele alınmıştır. Türk kültürüne ait en eski metinlerden biri olan 8. yüzyıla ait Orhun Kitabeleri'nde kağan ile hatunun eşitliği vurgulanmıştır. Sonraki eserlerde de kadına verilen yüksek değer açıkça görülür. Ziya Gökalp, eserlerinde bu eski Türk kültüründeki çağdaş kadın anlayışını hatırlatmayı ve kültürel hafızada bu değerlerin silinmesini engellemeyi kendine görev edinmiştir. *Altın Işık*'ta Türk kadınlarının savaşçı yönlerine de dikkat çekilmiştir; kimi zaman zorluklarla başa çıkmadaki dayanıklılıklarıyla, kimi zaman ata binip ok atıp kılıç kullanmalarıyla savaşçı kimlikleriyle öne çıkarılmıştır. Masallarda betimlenen kadın tipi, farklı durumlarda aynı kadının çeşitli yönlerini yansıtan tek bir model olarak değerlendirilebilir. Güçlü, fedakâr, zeki, savaşçı, kararlı ve azimli olmak kadın kahramanların ortak özelliklerindendir. Bilinmektedir ki masalların hedef kitlesi çocuklardır ve çocuklukta oluşan bakış açıları, ileriki yaşlarda kişilik ve kimlik gelişiminde önemli rol oynar. Çocuk eğitimine büyük önem veren ve bu konuda ısrarcı olan Ziya Gökalp, genç kuşaklara Türk kültüründeki kadın algısını bu masallar aracılığıyla aktarmayı amaçlamıştır.

124. “Vasalisa” Masalında Arketipler ve Semboller

Selen Kipmen, (2020), Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 64, 2020, 21 – 31.

Bu çalışmada, eski ve anonim bir Rus masalı olan “Vasalisa”, Clarissa Pinkola Estés’in *Kurtlarla Koşan Kadınlar: Vahşi Kadın Arketipine Dair Mit ve Öyküler* (1992) adlı kitabındaki versiyonu temel alınarak, Fransız düşünür Gilbert Durand’ın İmgesel Yapısalcılık kuramı çerçevesinde incelenmiştir. Benimsenen yöntemi desteklemek amacıyla, Estés’in kitabındaki kendi yorumlarından ve Analitik Psikolojinin kurucusu Carl Gustav Jung’un Ortak Bilinçdışının Arketipleri Kuramı’ndan da yararlanılmıştır. “Vasalisa” masalı, Durand’ın *İmgelerin Antropolojik Yapıları* kuramındaki öğelerle yakından ilişkilidir. Masal, ana karakter Vasalisa’nın erginlenme (inisiyasyon) sürecinde yaşadıkları ve bu süreçte karşılaştığı aşamalar üzerine kuruludur. Yaptığımız analizde özellikle anne, oyuncak bebek, üvey anne ve üvey kız kardeşler, karanlık orman, vahşi cadı yani Baba Yaga ve onun evi, Baba Yaga’nın Vasalisa’ya verdiği görevler, siyah, kırmızı ve beyaz atlılar ile ateşli kafatası gibi unsurlar üzerinde durulmuştur. Tüm bu öğelerin aslında Vasalisa’nın inisiyasyon sürecinin temel yapı taşları olduğu ve birbirleriyle bağlantılı olduğu ortaya konmuştur.

125. Masallarda Yer Alan Çatışmalara İlişkin Bir İnceleme: Aytül Akal’ın Okul Öncesi Masallar Dizisi Örneği

Pınar Aksoy, (2020), Ana Dili Eğitimi Dergisi, Cilt 8, Sayı 3, 2020, 657 - 674, 10.16916/aded.647795.

Bu çalışmanın amacı, Aytül Akal’ın okul öncesi masallar serisinde yer alan masallarda öne çıkan çatışmaları incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, Aytül Akal tarafından kaleme alınan ve okul öncesi çocuklara yönelik 20 masal kitabı oluşturmaktadır. Veriler, doküman inceleme yöntemiyle toplanmış ve içerik analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışma sonuçları, masallardaki başkahramanların bazılarının insan, hayvan ve bitki gibi canlı varlıklardan; bazılarının ise cansız varlıklardan oluştuğunu göstermiştir. Masallarda görülen çatışmaların nedenleri incelendiğinde; en çok farklı değer anlayışlarından, ardından eğlenme arzusu ve güç ihtiyacından, sonrasında ise özgürlük isteği ve kaynakların sınırlılığı nedeniyle çatışmaların ortaya çıktığı belirlenmiştir. Çatışmaların çözümünde ise davranışların sonuçlarıyla yüzleşme, farklı görüşlere uzlaşma, iş birliği yapma ve duruma uyum

sağlama gibi çeşitli yöntemlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Aytül Akal'ın okul öncesi masallar dizisinde yer alan masalların çatışma unsurlarının, okul öncesi dönemdeki çocuklar için uygun ve öğretici bir yapı taşıdığı sonucuna varılmıştır.

126. Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler Masalının Üç Hali: Grimm Kardeşler, Walt Disney ve Ertem Göreç

Zeynep Gültekin Akçay, (2020), Erciyes İletişim Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 2020, 965 - 988, 10.17680/erciyesiletisim.726217.

Çalışmanın odağını, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalının farklı yeniden üretim biçimleri oluşturmaktadır. Masalın yeniden üretiminde gerçekleştirilen değişikliklerin neler olduğu ve bu değişikliklerin hangi ideolojik, ekonomik ve kültürel kaygılarla yapıldığı araştırmanın temel sorunsalını teşkil etmektedir. Bu bağlamda, ilk olarak masalın 1812 yılında Alman Grimm Kardeşler tarafından yazılı hale getirilmesi incelenmiş; ardından 1937'de Disney tarafından Grimm'lerin masalına yapılan çizgi film uyarlaması ve son olarak 1970 yılında Disney'in çizgi filminden uyarlanan Ertem Göreç versiyonu ele alınmıştır. Çalışmanın sonunda, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalının sözlü anlatı formundan başlayarak farklı dönemlerdeki yeniden üretim biçimlerine dair kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır.

127. Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel” Kitabının Genişletilmiş Üçüncü Basımı Üzerine Prof. Dr. Aysıt Tansel’le Söyleşi

Vedat Yazıcı, (2020), Folklor/Edebiyat, Cilt 26, Sayı 103, 2020, 747 – 756.

Oğuz Tansel için düzenlenen anma etkinliği, birinci ölüm yıldönümü olan 30 Ekim 1995'ten yaklaşık iki buçuk ay sonra, 15 Ocak 1996 tarihinde gerçekleştirildi. Aslında bu toplantı, birinci ölüm yıldönümüne özel planlanmıştı ancak zamanında yetiştirilemediği için ertelendi ve 15 Ocak'ta yapıldı. Aynı gün, “Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel” adlı kitabımız da basıldı; kitap matbaadan yeni çıkmış haliyle toplantıya katılanlara sunuldu. Kitap, etkinlik öncesinde hazırlanmıştı ve bu eserin ortaya çıkmasında büyük emek ve özen gösteren Metin Turan'ın çalışmaları belirleyici oldu. Yaklaşık bir yıl önce Oğuz Tansel'in dostlarına ulaşarak katkı yapıp yapamayacakları soruldu ve hepsinden olumlu yanıt alındı. Böylece kitap tamamlanarak yayımlandı.

128. Masalların Dil Becerilerinin Geliştirilmesine Katkısı: Öğretmen Adayları Örneği

Zekerya Batur, Hatice Altun, (2020), Folklor/Edebiyat, Cilt 26, Sayı 103, 2020, 509 - 526, 10.22559/folklor.1242.

. Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının masalların dil becerilerinin gelişimine katkısı hakkındaki görüşlerini, konuya ilişkin bilgi düzeylerini ve masalın üniversite eğitiminde yer almasıyla ilgili düşüncelerini belirlemektir. Araştırmanın katılımcılarını Pamukkale Üniversitesi Türkçe, Sınıf ve Okul Öncesi Bölümü üçüncü sınıf öğrencisi 30 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcılara, açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak sorular yöneltilmiştir. Elde edilen öğretmen adaylarının masala dair açıklamaları, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonunda, Türkçe, sınıf ve okul öncesi öğretmen adaylarının masal farkındalıkları karşılaştırıldığında, okul öncesi öğretmen adaylarının masal farkındalığının daha yüksek olduğu belirlenmiş; ancak her üç branştaki öğretmen adaylarının masal türünün içeriği konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir.

129. Keloğlan Masallarında Tutum ve Davranışlar: Anne-Çocuk İlişkisi

Mustafa Ulutaş, Zekerya Batur, (2020), Kastamonu Education Journal, Cilt 28, Sayı 5, 2020, 2148 - 2155, 10.24106/kefdergi.741133Masal.

Bu çalışmada, Keloğlan Masalları'nın önemli bir figürü olan “anne” karakteri, anne-çocuk ilişkisi ve annenin çocuğunun davranışlarına yaklaşımı açısından ele alınmıştır. Betimsel nitelikteki bu araştırma, nitel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiş olup, veriler doküman analizi yoluyla toplanmıştır. Çalışma kapsamında, Tahir Alangu'nun “Keloğlan Masalları” adlı kitabında, Keloğlan ile annesinin birlikte yer aldığı masallar incelenmiştir. Verilerin güvenilirliği için araştırmacı çeşitliliğine gidilmiştir; üç Türkçe eğitimi uzmanı, anne-çocuk ilişkisi ve annenin çocuğun eylemlerine yaklaşımı doğrultusunda masalları ayrı zamanlarda analiz etmiş ve kodlamıştır. Bulguların tutarlılığı ve güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. İncelenen masallardan, çocuk eğitimi ve gelişimi açısından olumsuz örnek teşkil edebilecek davranışlar belirlenmiş; bu bağlamda “anne” karakterinin olumsuz tutumları tartışılmış ve değerlendirilmiştir.

130. Masal Anlatıcılarına Göre Masal Anlatıcılarında Olması Gereken Özellikler

Şahin Oruç, Sibel Çağır, (2020), İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 2020, 707 – 723.

Araştırmanın amacı, “Masal anlatıcılarına göre masal anlatıcısında bulunması gereken nitelikler nelerdir?” sorusuna cevap aramaktır. Betimsel yöntemle gerçekleştirilen çalışmaya, eğitim fakültelerinin çeşitli bölümlerinden mezun olmuş ve aktif olarak farklı kurum ve platformlarda masal anlatıcılığı eğitimi veren 78 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın sonucunda, masal anlatıcısında bulunması gereken temel özellikler belirli temalar çerçevesinde toplanmıştır. Bu özellikler arasında, nefesin doğru kullanımı ve sesin uygun ton ve tınıda olması; diksiyonun düzgün olması ve anlatıma başlamadan önce yapılan hazırlıklar yer almaktadır. Ayrıca, anlatım esnasında sergilenen beceriler ile geniş bir kelime dağarcığına sahip olmak ve kelimeleri dinleyici yaş grubuna uygun şekilde seçmek önemlidir. Anlatıcının dış görünüşü, jestleri ve mimiklerinin etkili kullanımı da dikkate alınmaktadır. Dinleyici kitlesini tanıma ve onları gözlemleyebilme yeteneği ile anlatılan değerlerin aktarılmasına verilen önem de önemli nitelikler arasındadır. Masalın içeriğine hâkimiyet, gelişmiş soru sorma becerisi ve genel kültüre sahip olmak da gereklidir. Son olarak, anlatımın eğlenceli olması ve anlatıcının kişisel gelişime açık olması da temel özellikler arasında sayılmıştır.

131. Bir Türk Masalı Karga Peri ve Minyatür Tasarım Örneği

Elif Bayrak Kaya, (2020), Sanat Dergisi, Sayı 36, 2020, 243 - 262, 10.47571/ataunigsfd.715619.

Bu çalışma kapsamında Türk masalları alan araştırması, tasarım ve analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türk masalları oluştururken, örneklem olarak “Karga Peri” adlı masal seçilmiş ve bu masal minyatür kompozisyon biçiminde tasarlanarak görsel bir yorum getirilmiştir. Çalışmanın temel amacı, Karga Peri masalının etkileyici konusu ve kahramanlarını görsel sanatlar aracılığıyla daha geniş kitlelere ulaştırmak ve kültürümüze ait bu masalı yeni nesillere aktarabilmektir.

132. Masal Kitaplarında Yer Alan Korku ve Şiddet Ögeleri

Şüra Güzelküçük, Mustafa Türkyılmaz, (2020), Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 6, Sayı 3, 2020, 859 - 878, 10.31592/aeusbed.660697.

Bu araştırma, masallarda bulunan korku ve şiddet unsurlarını belirlemek ve değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. İnceleme birimi olarak masal cümleleri esas alınmıştır. Verilerin çözümünde, Türkçe eğitimi alan uzmanların görüşlerine başvurulmuş ve içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın veri kaynağını, dünya edebiyatından iki, Türk edebiyatından dört olmak üzere toplam altı masal kitabı ile bu kitaplarda yer alan 480 masal oluşturmuştur. Sonuçlarda, incelenen masal kitaplarında korku ve şiddet unsurlarının varlığı tespit edilmiştir. Şiddet türleri sınıflandırılmış; yerli ve yabancı masal kitaplarında en çok karşılaşılan şiddet türlerinin sözel şiddet ve fiziksel şiddet olduğu, bunu duygusal ve cinsel şiddet türlerinin takip ettiği belirlenmiştir. Araştırma ayrıca, Türk edebiyatındaki masallarda şiddet unsurlarının dünya edebiyatındaki masallardan daha yaygın olduğunu göstermiştir. Korku ve şiddet unsurlarının kullanım sıklığı karşılaştırıldığında ise, korku unsurlarının şiddet unsurlarına göre daha az yer aldığı ortaya çıkmıştır. İçerik açısından en fazla korku unsurunun Andersen Masalları'nda, en az korku unsurunun ise Aisopos Masalları'nda bulunduğu tespit edilmiştir.

133. **Masalların Büyüsü: Masalların İşleniş, Önemi ve Psikanalitik Anlamları**

Armağan Altay, (2020), Milli Folklor, Cilt 16, Sayı 128, 2020, 278 – 279.

Bettelheim, kitabında insan hayatındaki temel varoluşsal çatışmaların masallarda nasıl imgesel bir forma büründüğünü ve bu formun çocuk zihnine neden güçlü bir şekilde hitap ettiğini araştırır. Bu yaklaşımıyla, masalların çocukların psikolojik gelişimine sağladığı katkıları açıklamaya çalışır. Ayrıca, kitabın bir diğer önemli hedefi ise ebeveynlere masalların çocuk gelişimi açısından ne denli hayati bir öneme sahip olduğunu kavratmaktır. Böylece Bettelheim, masalları çocukların iç dünyasını anlamada ve gelişimlerinde kritik bir araç olarak görür.

134. **“Kuşların Masalı” Üzerine Bir İnceleme**

Halit Karatay, Ahmet Doğru, (2020), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 21, 2020, 56 - 69, 10.29000/rumelide.835767.

Bu çalışmada, Bestami Yazgan'ın “Kuşların Masalı” adlı eserinde, geleneksel masal türünün anlatım özelliklerinden farklı olan yönler incelenmiştir. Araştırmada doküman inceleme yöntemi ve içerik çözümlemesi kullanılmıştır. Eserde, geleneksel masal türü anlatımıyla çağdaş yazında masalın kazandığı yeni anlatım özellikleri ve

kullanım biçimleri ortaya konmuştur. İnceleme sonucunda, eserde masal türünün yanı sıra fabl, günlük, efsane, hikâye gibi türlerin iç içe işlendiği; hatta masal bölümlerinde şiir türünün de yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, geleneksel masalın “masal başı tekerlemesi”nden önce, masal anlatıcısını belirten “sunuş tekerlemesi” adını verebileceğimiz ek bir tekerlemenin kullanıldığı görülmüştür. Geleneksel masallarda sıkça rastlanan benzetme, abartma, konuşurma, kişileştirme gibi sanatların yanında, eserde atasözü (irsalimesel), alıntı (iktibas) ve hatırlatma (telmi) gibi sanatların da kullanıldığı belirlenmiştir. Eserdeki 13 masalın her biri kendine özgü masal özellikleri taşımasına rağmen, birlikte okunduklarında tek bir bütün olarak da okunabilecek bir yapıya sahiptirler. Böylece eserin, geleneksel masal anlayışının ötesinde, zengin ve çok katmanlı bir anlatım biçimi sunduğu ortaya konmuştur.

135. Kendi Olma Serüveninin Ontik Sancısı: Çirkin Ördek Yavrusu

Aydın Karabulut, (2020), Akademik Hassasiyetler, Cilt 7, Sayı 14, 2020, 95 – 120.

Bu çalışmada, çağımızda görsel beğenin ön planda olduğu ve bireylerin dışlanma, yalnızlaşma gibi süreçlerden geçerek benliklerini oluşturdukları bir dönemde, “Çirkin Ördek Yavrusu” masalı derinlemesine irdelenmiştir. Masal, özellikle güzelliğin saplantılı bir değer olarak yüceltilmesi, toplumca onaylanmayan fiziksel görünümün dışlanması, farklılıkların bastırılması, bireyin kendisi olma mücadelesinin engellenmesi ve kitlesel aidiyetin kutsanması gibi temalar üzerinden ele alınmıştır. Ayrıca, masalın Nietzsche’nin trajik yaşam anlayışıyla ilişkisi üzerinde durulmuştur. Nietzsche’ye göre yaşamın trajik doğası, amor fati (kaderi sevmek) ve üstinsan kavramlarıyla aşılabılır. Masaldaki kuğular, bu bağlamda üstinsan imgesi olarak yorumlanmış ve “Çirkin Ördek Yavrusu”nun idealize ettiği varlıklar olarak düşünülmüştür. Araştırmada doküman analizi yöntemi kullanılarak masal, Nietzsche’nin üstinsan, amor fati ve trajik yaşam kavramları çerçevesinde tartışılmıştır. Böylece masalın bireysel kimlik arayışı, toplumsal normlarla çatışması ve varoluşsal mücadele bağlamında önemli bir metin olduğu vurgulanmıştır.

136. Sergey Esenin'in Eserlerinde Bir Halk Masalı

Elena Aleksandrovna Samodelova, (2020), Folklor Akademik Dergisi, Cilt 3, Sayı 3, 2020, 611 – 620.

Bu makalede, Sergei Yesenin'in eserlerindeki "masal" türü anlatımları ve bu bağlamda ele aldığı temaların kronolojik olarak incelenmesi yapılmaktadır. Ayrıca, Yesenin'in köyünde gerçekleştirdiği masal derlemeleri ve diğer folklor türlerine dair bilgiler sunulmaktadır. Yazarın edebi folklorunun oluşumunda önemli bir kaynak olarak Alexander N. Afanasyev'in "Rus Halk Masalları" koleksiyonunun etkisi vurgulanmaktadır. Makalede, Ryazan eyaleti ve Konstantinovo köyüne ait efsanevi hikayelerin Yesenin tarafından toplanması ve bunların A.M. Remizov'a aktarılması süreci tarihsel olarak ele alınmaktadır. Son olarak, Yesenin'in 1915 yılında yazdığı "küçük şiiri" olan "Mikola" adlı eserindeki folklorik unsurların kaynakları da analiz edilmektedir. Böylece, Yesenin'in edebiyatında folklorun rolü ve kökenleri detaylı şekilde tartışılmaktadır.

137. **Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Masalların Duygusal Yön Analizine Göre Değerlendirilmesi**

Ömer Çiftçi, Mustafa Kaya, (2020), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 17, Sayı 1, 2020, 799 - 822, 10.33711/yyuefd.751850.

Bu araştırmanın temel amacı ortaokul 5-8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki masalların niteliğini içerik analizi çeşitlerinden duygusal yön analizine göre incelemektir. Bu kapsamda 2017-2018 eğitim-öğretim yılında okutulan Türkçe ders kitaplarındaki masallar incelenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımından doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi çeşitlerinden duygusal yön analizi kullanılmıştır. Masallarda incelenen cümlelerin iletmediği mesajların pozitif, negatif, karışık ve müphem yönleri belirlenmiştir. Pozitif ifade 1, karışık 3, negatif 5, müphem de 7 rakamı ile belirtilmiştir. Belirtilen bu yönlerden hareketle masalların çocuğun bilişsel ve zihinsel gelişimine uygunluğu bu kriterler göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre Güvercin, Kar Tanesi, Ağustos Böceği ile Karınca, Dünyanın Gezginleri ve Dört Ahbaplar masallarının çocuğun duygusal, zihinsel, psikososyal vb. farklı yönlerdeki gelişimlerini sağlayacak özellikte olduğu; Alis Harikalar Diyarında-Tavşan Peşinde ve Tasa Kuşu masallarının bu özelliklere sahip olmadığı ve çocukların farklı yöndeki gelişimlerine bir katkı sağlayamayacağı söylenebilir.

138. Uyuyan Güzel Masalından Malefiz Filmine Ötekileştirmenin Yeniden Üretimi: Cadı Prototipinin Ters Yüz Edilmesi Mi?

Kinem Tokdemir, (2020), Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi, Sayı 6, 2020, 111 – 130.

Bu çalışmanın temel amacı, cadı ve kadınlık kavramlarının masal ile sinema uyarlamasında nasıl farklılaştığını, bu farklılaşmanın cinsiyetçi kalıplara karşı eleştirel bir mesafe oluşturup oluşturmadığını analiz etmektir. Ayrıca, masal ve filmdeki cadı prototipinin, kadınlık rolüne dair açmazları nasıl yansıttığı ve dönüştürdüğü üzerinde durulmaktadır.

139. Binbir Gece Masallarından Seçme Hikâyeler: Kâtip Muhammed’in “Hikâye-i Duhterân-ı Arabî”si

Çiğdem Çam Levent, (2020), Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 8, 2020, 13 – 41.

Binbir Gece Masalları, birçok dile çevrilmiş ve farklı kültürlerde çeşitli şekillerde yorumlanmış zengin bir edebi miras olarak kabul edilir. Osmanlı döneminde ise bu masallardan seçilen bölümler bir araya getirilerek yeni bağımsız eserler oluşturulmuştur. Bu bağlamda, çalışmanın konusu olan “Hikâye-i Duhterân-ı Arabî” adlı eser de bu tür seçkiler arasında yer almaktadır. “Hikâye-i Duhterân-ı Arabî” ifadesi, “Arap kızlarının hikayesi” anlamına gelmekte olup, Topkapı Sarayı Kütüphanesi’nde tek nüshası bulunan (R.1071) önemli bir metindir. Makalede, Binbir Gece Masalları’nın tarihsel gelişimi ve Türk Edebiyatı içindeki konumu ele alınmakta, ardından “Hikâye-i Duhterân-ı Arabî” eseri tanıtılmaktadır. Eserin el yazması nüshasının özellikleri detaylandırılmakta ve içerisindeki hikayelerin özetleri aracılığıyla eserin içeriği ve tematik yapısı hakkında bilgi sunulmaktadır.

140. “Masal Terapi” Kitabının Duygu Odaklı Terapinin Temel Kavramları Açısından İncelenmesi

Fatma Nur Aras Kemer, Meliha Tuzgöl Dost, (2020), Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, Cilt 12, 2020, 411 - 425, 10.18863/pgy.807954.

Duygu Odaklı Terapi (DOT), bireylerde kalıcı değişim sağlanabilmesi için duygular üzerinde çalışılması gerektiğini savunan bir yaklaşımdır. Bu terapide, terapist ile danışan arasında güven ve empati temelli bir ilişki kurulması büyük önem taşır. Terapistler, duygusal değişimi desteklemek amacıyla çeşitli duygusal müdahaleler

uygularlar. Çalışmada, DOT'un temel kavramları olan duygu, duygu koçluğu, duygusal zekâ, duygusal şema ve duygu türleri ile birlikte duygu değişim ilkeleri; yani duygusal farkındalık, dışa vurum, düzenleme, yansıtma, dönüştürme ve düzeltici deneyim ayrıntılı şekilde açıklanmıştır. Ayrıca, “Masal Terapi” adlı eserde yer alan bazı masallar bu kavramlar ve ilkeler doğrultusunda incelenmiş ve masalların DOT sürecinde kullanılabileceği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, masalların psikoterapide, özellikle Duygu Odaklı Terapi yaklaşımında terapistler tarafından etkili bir anlatım aracı olarak değerlendirilebileceği vurgulanmıştır.

141. Masal Kitabı Tasarımını Değerlendirmeye Yönelik Dereceli Puanlama Anahtarının Geliştirilmesi

Meliha Yılmaz, Cihan Canbolat, (2020), Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 2020, 543 – 560.

Araştırma, Kastamonu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Grafik Tasarımı Bölümü'nde öğrenim gören 32 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Rubrik maddeleri, alanında uzman olan 7 öğretim üyesi tarafından değerlendirilerek kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda Cronbach Alpha katsayısı 0.969 olarak bulunmuş ve bu durum rubriğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu, maddelerin ise anlaşılır ve açık olduğunu göstermektedir. Ayrıca, puanlayıcılar arası güvenilirliği ölçmek amacıyla uygulanan Interclass Correlation Coefficient analizinde de istatistiksel açıdan anlamlı bir uyum tespit edilmiştir. Tüm bu bulgular ışığında, geliştirilen rubriğin masal kitabı tasarımlarının değerlendirilmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

142. Üvey Anne ile Fatma Masalının Psikanalitik Yöntemle İncelenmesi

Rugeş Demir, (2020), Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, 2020, 499 - 512, 10.30561/sinopusd.753323.

Çalışmanın amacı, halkın kolektif bilinçaltını yansıtan masallarda cinsel simgelerin kullanımını incelemek ve Freud'un psikanalitik kuramının “Üvey Anne ile Fatma” masalına uygulanabilirliğini araştırmaktır. Özetle, bu araştırma masalların psikanalitik anlam katmanlarını çözümleyerek halkın bilinçaltındaki cinsel temaları ve sembolleri ortaya koymayı hedeflemektedir.

143. Klasik Masalın Modern Masaldaki Tezahürü: Bilge Karasu’nun “Avından El Alan” Masalı

Seval Şahin, (2021), Folklor/Edebiyat, Cilt 27, Sayı 105, 2021, 1 - 13, 10.22559/folklor.1389.

Bu metin, Fredric Jameson’un “Büyülü Anlatılar: Tür Olarak Romans” adlı eserinden esinlenerek, Bilge Karasu’nun “Göçmüş Kediler Bahçesi” kitabındaki “Avından El Alan” adlı masalına dair bir analiz sunmaktadır. Jameson, geleneksel anlatı türlerine dair Nortrop Frye, Vladimir Propp ve Lévi Strauss’un karakter odaklı yaklaşımlarını eleştirmektedir. Ona göre, bu yaklaşımlar karakterlerin eylemlerini kavramsallaştırmakta yetersiz kalmakta ve karakterlerle aradaki yabancılaşmayı önleyememektedir. Jameson, incelemenin karakterlerden ziyade onların ruh halleri ve bu ruh hallerinin eylemlerle birleşimindeki durumlara odaklanması gerektiğini savunur. Bu bakış açısıyla, Bilge Karasu’nun “Avından El Alan” masalı, klasik masal öğelerini korurken, çağrışımlarla zenginleştirilmiş, dilde belirsizlik ve çok anlamlılık barındıran bir yapıya sahiptir. Karasu’nun eseri, aynı anda iki masalın bir arada aktığı, anlatıcının düşünsel sesinin metne dâhil edildiği hem sürdüren hem de dönüştüren özgün bir anlatı formu ortaya koyar. Böylece Karasu, klasik masalcılığın geleneksel anlatısına yenilikler ekleyerek özgün bir anlatı kurgusu yaratır. Bu çalışma, Jameson’ın modern anlatı analizini kullanarak Karasu’nun masal metninin çok katmanlı yapısını ve türler arası dönüşümünü anlamaya yönelik bir çabadır. İstersen, Jameson’un anlatı teorisi veya Karasu’nun masalcılık anlayışı hakkında daha ayrıntılı bilgi verebilirim.

144. Masal Şiirinde Aşama Arketipi ve “Doğu”dan “Batı”ya Gitmek

Hünkar Karaca, (2021), Türk Dünyası Araştırmaları, Cilt 127, Sayı 250, 2021, 121 – 132.

Bu metin, arketipsel eleştiri yaklaşımı temel alınarak Sezai Karakoç’un “Masal” şiirine yapılan bir yorumlamayı özetlemektedir. Arketipsel eleştiri yöntemi, 20. yüzyılda ortaya çıkmış olup, Carl Gustav Jung’un kolektif bilinçdışı kavramına dayanmaktadır. Jung’a göre kolektif bilinçdışı, bireysel bilinçdışından farklı olarak, tüm insanlığın ortak paylaştığı arketipleri içermektedir. Bu evrensel arketipler arasında anima (içsel dişi), animus (içsel eril) ve yeniden doğuş gibi temalar önemli bir yer tutar. Ayrıca, kahraman arketipi ya da monomitos olarak adlandırılan aşama arketipi, kahramanın kendi yaşam alanından çıkarak bilinmeyen bir dünyaya adım atması ve çeşitli sınavlarla

karşılaşmasını ifade eder. Makalede, bu kahraman arketipi Sezai Karakoç'un "Masal" şiirinde nasıl yansıtıldığı detaylı biçimde incelenmektedir. Böylece şiir, arketipsel eleştiri çerçevesinde özellikle kahramanın yolculuğu ve dönüşüm süreci açısından değerlendirilmiştir.

145. Masallar ve Toplumsal Cinsiyet

Rugeş Demir, (2021), *Kültür Araştırmaları Dergisi*, Sayı 8, 2021, 327 - 333, 10.46250/kulturder.844201.

Melek Özlem Sezer'in "Masallar ve Toplumsal Cinsiyet" adlı eseri, masallarda toplumsal cinsiyetin nasıl temsil edildiğini derinlemesine ele alan önemli bir çalışmadır. Sezer, masalların sadece basit çocuk hikâyeleri olarak algılanmasına karşı çıkar; çünkü masalların altında bilinçaltı semboller ve genetik hafıza yoluyla ataerkil değerler, evlilik, bekâret, güzellik ve rekabet gibi toplumsal kodların aktarıldığını belirtir. Masallarda cinsiyete bağlı dil ve davranış kalıplarının çocuklara kültürel kodlar şeklinde yansıtılması üzerinde özel bir şekilde durur. Kadın karakterlerin çoğunlukla çekingen, korkak, dışlanmış ve düşüncelerini net biçimde ifade edemeyen figürler olarak tasvir edildiğine dikkat çeker. Ayrıca Sezer, masalların yazın türleri arasında en fazla geleneğe bağlı kalan ve çağın sosyal değişimlerine oldukça az uyum sağlayan tür olduğunu ifade eder. Kitap, masal araştırmacıları ile toplumsal cinsiyet bağlamında edebiyat incelemesi yapmak isteyenler için ideoloji ve kültürel kodların masallarda nasıl yansıtıldığını anlamada değerli bir kaynak niteliğindedir. Çalışma, 2010 yılında Oğuz Tansel Halkbilimi Ödülü ile ödüllendirilmiştir. Sonuç olarak, Sezer'in araştırması, masalların yalnızca eğlence amacı taşımadığını, aynı zamanda çocukların toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmelerinde etkili kültürel araçlar olduğunu ortaya koyan kapsamlı ve analitik bir incelemedir.

146. Dayanılmaz Peri Masalı: Bir Türün Kültürel ve Toplumsal Tarihi

Kemal Çinko, (2021), *Kültür Araştırmaları Dergisi*, Sayı 8, 2021, 334 - 340, 10.46250/kulturder.871834.

Jack Zipes, kendisini yazar, sanatçı, düşünür ve hikâye anlatıcısı olarak tanımlayan, alanında çok yönlü bir akademisyendir. Özellikle karşılaştırmalı edebiyat alanında uzmanlaşmış olan Zipes, masal araştırmalarına büyük bir adanmışlık göstermiş ve folklor bilimine önemli katkılar sağlamıştır. Türkçeye kazandırılan eserlerinden biri olan "Dayanılmaz Peri Masalı: Bir Türün Kültürel ve Toplumsal Tarihi" adlı kitabında,

peri masallarının kültürel ve toplumsal tarihini evrimsel bir perspektifle ele alır. Bu çalışmada, sözlü halk masalları ile yazılı edebî masallar arasındaki farkları öne çıkarır. Ayrıca peri masallarının farklı alanlardaki yeniden yorumlanışlarını inceleyerek türün çok katmanlı yapısını gözler önüne serer. Peri masalının yüzyıllar boyunca her dönemde nasıl popüler kaldığını sadece zaman ekseninde değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel gelişmeler bağlamında da değerlendirir. Böylece masal türünün evrimi ile toplumsal değişimler arasındaki ilişkiyi kapsamlı biçimde ortaya koyar.

147. **Mardin'den Derlenen Keloğlan Masalına Arketipsel Bir Yaklaşım**

Hatice Kübra Uygur, Hayriye Sema Mungan, (2021), *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, Cilt 9, Sayı 26, 2021, 34 - 51, 10.33692/avrasyad.895887.

Çalışmada özellikle Türk masal tiplerinden Keloğlan masalı ele alınmaktadır. Mardin Artuklu'dan derlenen bu masalda, “İl akra’a” yani “kel kişi” olarak bilinen Keloğlan karakterinin; zeki, uyanık, esprili, cesur ve hilebaz gibi özellikleriyle hem evrensel hem de yöresel karakteristikleri taşıdığı belirtilmektedir. Araştırmada, Carl Gustav Jung’un arketip teorisi ve Joseph Campbell’ın monomit (kahramanın yolculuğu) yaklaşımı doğrultusunda masaldaki semboller ve arketipler incelenmiştir. Tespit edilen arketipler dokuz başlık altında toplanmıştır: anima-animus, gölge, persona, aşama, yeniden doğuş, kahraman, yüce birey-yaşlı bilge, hilebaz ve baba. Masaldaki bu arketipsel sembollerin çözümlenmesi yapılarak sonuçlar tablo şeklinde sunulmuştur. Bu yaklaşım, Keloğlan masalının hem bireysel psikoloji hem de kültürel yapı açısından derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlar. Ayrıca, masalın içinde bulunduğu toplumun karakter özelliklerinin ve evrensel insan deneyimlerinin masal yoluyla nasıl yansıtıldığını ortaya koyar.

148. **Taşeli Masallarında Şiddet**

Aykut Yaşar Kotancı, (2021), *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Cilt 1, Sayı 49, 2021, 424 - 434, 10.17498/kdeniz.838688.

Makale özelinde, bu şiddet temalarının Taşeli Masalları örneği üzerinden incelenmesi amaçlanmaktadır. Böylece, masalarda şiddetin nasıl anlatıldığı, hangi biçimlerde normallaşmaya ya da eleştirel bir bakışa tabi tutulduğunun ortaya konması hedeflenmektedir. Özetle, çalışma masalların hem toplumun bilinçaltını yansıtan hem de toplumsal sorunları ve olumsuzlukları metinlerine dahil eden dinamik yapısını;

özellikle şiddet teması bağlamında değerlendirmektedir. Bu sayede, masalların toplumsal gerçekliklerle kurduğu karmaşık ilişki analiz edilmektedir.

149. Anlatı İçinde Anlatı: “Into The Woods (Sihirli Orman)” Filminin Peri Masalı Anlatıları İçindeki Gezintisi

Mustafa Algül, (2021), Etkileşim, Sayı 7, 2021, 128 - 149, 10.32739/etkilesim.2021.7.121.

Bu makale, sözlü anlatım geleneğinden beslenerek yazıya geçirilen ve tarih boyunca varlığını sürdüren fantastik anlatı türleri—mitler, destanlar, masallar—ile Hollywood sinemasının bu anlatı türlerini nasıl kullandığını ele almaktadır. Özellikle masalların, değişen toplumsal ve kültürel koşullara uyum sağlayarak esnek biçimlerde yeniden yorumlanması ve farklı anlatı yapılarıyla iç içe geçerek yeni formlar kazanması üzerinde durulmaktadır. Metinde örnek olarak incelenen 2014 yapımı “Into the Woods” filmi, dört ayrı masalın bir araya getirildiği ve masal anlatılarının çeşitli evrelerinde özgün değişikliklerin yapıldığı bir yapıt olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın temel amacı, filmin masal anlatılarındaki hangi aşamalarda nasıl dönüşümler gerçekleştirdiğini belirlemektir. Bu amaçla, Greimas’ın “kanonik anlatı yapısı”nda yer alan beş bileşen esas alınarak filmin anlatısal eylem alanları tespit edilmiş ve böylece masal ile film arasındaki yapısal anlatı ilişkileri ortaya konmuştur. Sonuç bölümünde ise filmin sinemasal anlatı türleri içindeki konumu ve önemi değerlendirilmiştir. Kısaca, çalışma masal anlatılarının sinemadaki dönüşümünü, özellikle “Into the Woods” filmi çerçevesinde yapısal ve işlevsel açıdan analiz ederek masalın çağdaş görsel anlatıdaki yerini incelemektedir.

150. “Türk Dünyasının Nağıl Bağı Masal Bahçesi”nde Su Kültü

Talha Çiçek, (2021), Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, Sayı 5, 2021, 236 - 252, 10.47994/usbad.863549.

Bu metin, masalların çocuklar başta olmak üzere her kuşak için hem eğlendirici hem de düşündürücü bir özellik taşıdığını vurgulamaktadır. Halk edebiyatının anonim ürünlerinden olan masalların, kültürel aktarımı sağlamada ve eğitim işlevini gerçekleştirmede önemli bir rolü olduğu belirtilmektedir. Türk sözlü geleneğinin bir parçası olan bu masallar, içinde arkaik ve mitolojik unsurlar barındırmakta; kahramanları hayali bir dünyada geçen bu anlatılar, toplumun değer yargılarını üstü kapalı biçimde aktarmaktadır. Metinde, ateş, ağaç, güneş, ay gibi ortak kült

unsurlarından biri olan sunun, arındırıcı ve koruyucu özelliğiyle kutsal kabul edildiği ifade edilmektedir. Çalışmanın odağı, Türksoy tarafından yayımlanan “Türk Dünyasının Nağıl Bağı Masal Bahçesi” adlı eserde yer alan masalların, özellikle su kültü bağlamında analiz edilmesidir. Böylece masallardaki ortak kült öğelerinden biri olan suyun, metinlerde nasıl işlendiği ve hangi anlamları taşıdığı incelenecektir. Özetle, bu çalışma Türk masallarının kültürel kodlarını su kültü perspektifinden çözümleyerek, masallardaki mitolojik ve arkaik öğelerin toplumdaki işlevini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

151. **Van Masallarının Max Lüthi Yöntemine Göre Çözümlemesi**

Talha Çiçek, Celal Aslan, (2021), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 0, Sayı Van Özel Sayısı, 2021, 503 – 522.

Masal incelemelerinde farklı analiz yöntemleri kullanılmakta olup, bunlardan biri de Max Lüthi’nin metin odaklı çözümleme yöntemidir. Lüthi’nin yaklaşımına göre masallar, tek boyutluluk, yüzeysellik, soyut biçim, tecrit ve geniş kapsamlılık gibi temel ilkeler doğrultusunda değerlendirilir. Bu yöntem sayesinde masalların yapısal açıdan değişmeyen temel unsurları belirlenebilir. Çalışmada, Van yöresinden toplanan masallar Max Lüthi’nin çözümleme yöntemiyle sınıflandırılıp analiz edilmiştir. Böylece masalların yapısal özelliklerini ortaya koymayı ve sabit kalan öğelerini tespit etmeyi amaçlayan metin merkezli bir yaklaşım sunulmuştur.

152. **Van Masallarının Değer Eğitimi ve Dil Unsurları Açısından İncelenmesi**

Haydar Özdemir, Mehmet Sena Ataş, (2021), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 0, Sayı Van Özel Sayısı, 2021, 481 – 502.

Bu çalışmada, Van yöresine ait 41 masal, 2019 Türkçe Öğretim Programı’nda belirtilen kök değerler doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Ayrıca masallarda yer alan atasözleri ve deyimler gibi dilin önemli öğeleri de incelenmiştir. Veriler, nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesiyle toplanmış ve betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Sonuçlar, Van masallarının Milli Eğitim Bakanlığı’nın belirlediği temel değerleri taşıdığını ve dil unsurları açısından zengin olduğunu göstermiştir. Bu nedenle, Van yöresine ait masallar, hem değerler eğitimi hem de dil öğretimi açısından önemli bir kaynak olarak kabul edilebilir. Çalışma, masalların kültürel miras ve eğitimdeki işlevlerine dikkat çekerek bölgesel masalların eğitime olan katkısını vurgulamaktadır.

153. Türk Masalları ile Toplum İnşası

Neslihan Karakuş, Celile Eren Ökten, (2021), Bilig, Sayı 97, 2021, 29 - 53, 10.12995/bilig.9702.

Bu çalışmada, Türk masallarını ilk toplayanlardan Ignacz Kunos'un "Kırk Dört Türk Masalı" adlı eseri incelenmiştir. Araştırmanın amacı, masallar aracılığıyla Türk toplumunun toplumsal yapısını ve normlarını tespit etmek ve somut örneklerle ortaya koymaktır. Çalışma nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesi ve içerik analizi yöntemleriyle yürütülmüştür. Sonuçta, masallarda toplam 200 farklı toplumsal norm belirlenmiştir. Masallarda erdemli ve ideal insan özellikleri korunmuş olup, bu metinler toplumun kültürel değerlerinin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir işlev görmüştür. Bu çalışma, halk masallarının sadece eğlence aracı olmadığını, aynı zamanda toplumun değerlerini taşıyan güçlü bir kültürel iletişim aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

154. Sivas'tan İki Masal Kitabı Birden: 40 Gün 40 Gece -Kaynağından Türk Masalları- ve Tıngır Mıngır -Kaynağından Sivas Masalları-

Nükte Sevim Derdiçok, (2021), Folklor Akademisi Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, 2021, 185 – 189.

Masal, Türk halk edebiyatının anlatı temelli türleri arasında önemli bir yer tutar ve araştırmacıların yoğun ilgisini çekmiştir. 19. yüzyıldaki halk bilimi çalışmaları genellikle metin odaklı ve yapısal incelemelerle sınırlı kalmış, masallar ise sosyal ve kültürel bağlamlarından kopuk şekilde ele alınmıştır. Ancak 20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan bağlam merkezli yaklaşımlar, masal metinlerinin anlatıcı, dinleyici, anlatım zamanı ve mekân gibi unsurlardan etkilendiğini ve bu değişkenlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Günümüzde masal araştırmaları, sadece metin çözümlemeleriyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda türün derleme çalışmalarıyla da desteklenmektedir. Bu kapsamda, Ayşe Benek Kaya ve Dr. Serhat Sabri Yılmaz'ın hazırladığı "40 Gün 40 Gece (Kaynağından Türk Masalları)" ile Ayşe Benek Kaya'nın derlediği "Tıngır Mıngır (Kaynağından Sivas Masalları)" adlı kitaplar örnek olarak gösterilmektedir.

155. Dijital Kültür Belleğine Katkılar: “Türk Masal Külliyyatı (Tümak) – I Projesi” Örneği

Mehmet Miçooğulları, Mehmet Kılıç, (2021), Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, Cilt 7, Sayı 15, 2021, 367 – 386.

Bu bağlamda, “Türk Masal Külliyyatı – I Projesi (TÜMAK – I)” dijital anlatıların paydaşı olarak, masalların dijital ortamda toplanması, korunması ve aktarılması için yapılan önemli bir girişimdir. Çalışmanın amacı, TÜMAK – I Projesi hakkında bilgi vermek ve projenin dijital kültür çerçevesinde değerlendirilmesidir. Yani, metin teknolojinin kültür üzerindeki dönüştürücü etkisini vurgulayarak, masallar gibi geleneksel anlatıların dijitalleşme sürecindeki rolünü ve önemini ortaya koymaktadır.

156. Yalanlamalı Masallar Üzerine - Kütahyalı Bir Anlatıcıdan Dört Örnek İle-

Satı Kumartaşlıoğlu, (2021), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 68, 2021, 292 - 309, 10.51290/dpusbe.845334.

Yalanlamalı masallar, bazen masala girişte hazırlayıcı bir formül olarak kullanılırken, bazen de bağımsız hikâyeler şeklinde anlatılır. İçeriklerinde genellikle garip, mantık dışı, şaşırtıcı ve mizahi unsurlar bulunur; bu anlatılar anlatıcının kendi deneyimlerinden veya hayal gücünden süzülür. Ses ve söz uyumuna dayanır; tekerleme, masal ve yalanlama türleriyle iç içe geçer ve etkileşim halindedir. Makalede, Kütahya’nın Simav ilçesine bağlı Sudöşeği köyünden Alaaddin Vural’ın 1977’de anlattığı dört örnek üzerinden bu masallar incelenmiştir. Yalanlamalı masallarda ses ve söz öğeleri, içerik ve kurgu, işlevleri, anlatım biçimi ile kültürel belleğin ve anlatıcının etkileri ele alınmıştır. Sonuç olarak, yalanlamalı masallar “yalan” temasını işlerken aslında dinleyiciyi kandırmayı değil, eğlendirmeyi ve güldürmeyi amaçlar. Anlatının içeriği ve biçimi anlatıcının hayal gücü ve dil yeteneğine bağlı olmakla birlikte kültürel hafıza da belirleyici bir rol oynar. Bu nedenle yalanlamalı masallar, mizahi ve yaratıcı anlatılar olarak bireysel yaratıcılıkla kültürel mirasın birleştiği önemli sözlü anlatım ürünleridir.

157. Anlam İyileşmesi ve Anlam Kötüleşmesi Bakımından Dev Anası Masalının İncelenmesi

Pelin Yılmaz, (2021), Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature, Cilt 7, Sayı 2, 2021, 493 - 505, 10.20322/littera.872804.

Bu metin, Kırşehir yöresinden derlenen "Dev Anası" adlı masal üzerinden masallarda yer alan kelimelerin anlam değişimleri üzerine yapılmış bir incelemeyi anlatıyor. Anahtar noktalar şöyle: Masallar, sözlü kültürün önemli bir parçası olarak duygu ve düşünceleri dile getirir. Kırşehir'in göç alan ve veren bir şehir olması, masalların içeriğinin zenginleşmesine katkı sağlar. Masallar, deyimler, atasözleri, halk deyişleri ve yöresel kelimeler gibi zengin dilunsurlarını barındırır. Masallardaki kelimeler, halkın duygularını ve değerlerini yansıtarak, bu kelimelerüzerine toplumun olumlu ya da olumsuz anlam yüklemeleriyle anlam değişimleri gerçekleşir. Çalışmada, masal metnindeki sözcüklerin, sözlükteki birinci anlamları ile masal bağlamında kazandıkları yeni anlamlar karşılaştırılmıştır. Böylece anlam iyileşmesi (kelimenin anlamının olumlu yönde değişmesi) ve anlam kötüleşmesi (olumsuz anlam kazanması) tespit edilip örneklerle açıklanmıştır. Özetle, masalların dil zenginliği ve anlam değişimlerinin toplumun kültürel algısı ve dil dinamikleri ile nasıl iç içe geçtiğini ortaya koyan bir çalışma olduğu söylenebilir.

158. **Devletin İdeolojik Aygıtları Bağlamında Masallara Yönelik Bir Araştırma**

Beyler Yetkiner, (2021), İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi), Cilt 6, Sayı 1, 2021, 298 - 311, 10.47107/inifedergi.885383.

Bu metin, masalların ideoloji ve toplumsal düzenle ilişkisini Louis Althusser'in "devletin ideolojik aygıtları" kuramı bağlamında inceliyor. Ana noktalar şöyle özetlenebilir: Masallar, tarih boyunca kültürün aktarılmasında ve toplumun sosyo-kültürel yapısının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Çocuklar masalları sorgulamak yerine dinleyici konumunda kalarak, toplumun öngördüğü ideolojik mesajları benimsemeye açık hale gelirler. Toplumun bir arada ve organize olmasını sağlayan en önemli unsur, o toplumun ideolojisidir. Devlet ve toplum, dini kurumlar, eğitim, medya ve edebi eserler gibi araçlarla ideolojiyi yeniden üretir. Masallar da bu araçlardan biridir. Masallar içinde yer alan ideolojik unsurlar, mevcut egemen düşüncenin ve düzenin devamlılığını sağlar. Çalışmada "Kırmızı Başlıklı Kız" ve "Pinokyo" masalları örneklenmiş, bu masalların toplumdaki baskın ideolojiyi destekleyen kalıp ve betimlemelerle kurgulandığı görülmüştür. Althusser'in devletin ideolojik aygıtları kuramına göre masallar, baskı ve güyağytlarının bir parçası olarak işlev görür. Özetle, masallar sadece eğlendirici değil; aynı zamanda egemen ideolojinin

yeniden üretildiği ve çocukların topluma uyumlu bireyler olarak yetiştirilmesinde kullanılan güçlü ideolojik araçlardır.

159. Masallarda Eleştirel Düşünme: Müskürümü Sultan Masalı Örneği

Hülya Çevirme, (2021), Folklor/Edebiyat, Cilt 27, Sayı 106, 2021, 419 - 435, 10.22559/folklor.1436.

Çalışmada, Pertev Naili Boratav'ın derlemesi olan “Müskürümü Sultan” adlı Anadolu masalı, Gearld M Nosich'in eleştirel düşünme ölçütleri ve aşamalarına göre incelenmiş. Bağlam Merkezli Halkbilim Kuramı'nın İşlevsel yaklaşımıyla analiz edilen masalda, eleştirel düşünmenin tüm aşamalarının aktif şekilde yer aldığı görülmüş. Sonuç olarak, masalların eleştirel düşünme alışkanlığının öğrenilmesi ve içselleştirilmesinde kültürel miras kaynağı olarak kullanılabileceği belirtilmiş. Ayrıca, bu bulguların masal eleştirisi ve eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi üzerine yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı, yaygın ve örgün eğitimde masalın eleştirel düşünme etkinliklerinde kullanılmasının önerildiği ifade edilmiş. Yani masallar sadece eğlenceli anlatılar değil, aynı zamanda eleştirel düşünme becerisinin kazanılmasında güçlü bir eğitim aracıdır. Eğitim ortamlarında masalın bu yönünden faydalanılması, bireylerin sorgulayıcı, analiz edici ve yaratıcı düşünme alışkanlıklarını geliştirmelerine destek olabilir.

160. Bağlamın Eş ve Benzer Metin Oluşumuna Etkisi: İzmir'den Derlenen Bir Masal Örneği

Nükte Sevim Derdiçok, Hande Devrim Küçükebe, (2021), Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 6, 2021, 249 – 267.

Bu çalışma, İzmir'in Bostanlı ve Hatay semtlerinden derlenen aynı masalın altı farklı versiyonunu inceleyerek, bağlamın (anlatıcının, ortamın, dinleyicinin) metnin oluşumundaki etkisini araştırmıştır. Her bir anlatıcının kendine özgü anlatımı doğrultusunda masal metninde farklılıklar ve benzerlikler ortaya çıkmakta; bu da anlatıcının metin üzerindeki belirleyici rolünü gösterir. Altı farklı anlatıcının kendi isimleriyle anılan versiyonları karşılaştırılarak anlatıcının metne olan etkisi ortaya konmuştur. Yani, masalların farklı anlatıcılar ve farklı anlatım ortamlarında çeşitlenip değişerek aktarıldığını ve bu bağlamda metinlerin “eş” veya “benzer” metin olarak değerlendirilmesinde bağlamın kritik olduğunu ortaya koyan bir çalışmadır. Bu, masal

incelemelerinde sadece metnin içeriğine değil, anlatıcının ve çevrenin de önemli olduğunu vurgular.

161. Resimli Hikâye ve Masal Kitaplarında Geçen Vicdan Gelişimine Yönelik İfadelerin İncelenmesi

Fatma Balık, Munise Duran, (2021), OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt 17, Sayı 37, 2021, 4049 - 4071, 10.26466/opus.865378.

Bu araştırma, okul öncesi döneme yönelik resimli hikâye ve masal kitaplarında vicdan gelişimini destekleyen ifadelerin neler olduğunu ve bu ifadelerin kitaplarda ne sıklıkta yer aldığını ortaya koymayı hedeflemektedir. İncelenen 155 kitaptan 91’inde vicdan gelişimini teşvik eden ifadelere rastlanırken, 64 kitabında bu tür ifadelere rastlanmamıştır. Toplamda 23 farklı vicdan gelişimini destekleyici ifade tespit edilmiştir. En yaygın üç ifade ise; zor durumda olanlara yardım etmek, hatasını anlamak ve başkalarına üzölmek, merhamet göstermek olarak belirlenmiştir. Bu ifadelerin yer aldığı sayfaların toplam sayfa sayısına oranı %11,55 olarak bulunmuş ve bu oran düşük kabul edilmiştir. Araştırma, çocuk kitaplarında vicdan gelişimini destekleyen ifadelerin daha fazla yer almasının, çocukların bu değerleri benimsemelerine ve vicdanlarının gelişmesine katkıda bulunacağını vurgulamaktadır. Bu nedenle, çocuk eğitiminde kullanılan kitaplarda vicdan gelişimi ile ilgili içeriklerin artırılması önerilmektedir.

162. Sezai Karakoç’un “Masal” Şiirinin Arketipsel Sembolizm Yöntemiyle Çözömlenmesi

Ferhat Özmen, (2021), Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, Cilt 13, Sayı 25, 2021, 253 – 272.

Kurgusal metinlerde insanlığın ortak mirası, semboller vasıtasıyla geleceğe aktarılır. Sembollerin açar noktaları arketipler ve izlekler olarak değerlendirilir. Arketipler, Joseph Campbell’in “mono-mitos” şeklinde isimlendirdiği, menşei ritüel ve mitoslardan kaynaklanan “ayrılma-erginlenme-dönüş” formülü ile iç içe geçmiş anlatılarda sembolik bir şekilde çözümlenebilir. Sezai Karakoç’un “Masal” adlı şiiri, tahkiyeli anlatımın öne çıktığı kurgusal bir metindir. Metinde yer alan arketiplerin dilinin çözümlenmesiyle gerçekleştirilebilir. “Hilebaz gölge”, “yüce birey”, “balının karnı”, “anima”, “aşama” arketiplerinin kurgu içerisinde sembol değerlerle örölü bir şekilde serüven boyunca rol aldığı söylenebilir. “Masal” şiirinde arketipsel sembolizmin kurgusal metinlere uygulanmasıyla, insanoğlunun metin yaratmadaki müşterek eğilimi

kanıtlama imkânı bulunabilir. İnsanoğlu, yüzyılların birikimsel bir yansımasıyla bilinçli bir değişim-dönüşüm göstergesi olarak ortak metin yaratır. Kurgusal metinlere yansıyan arketiplerin çözümlenmesinden sonra insanlığın hem kolektif bilinç dışına ait sembolleri kullanarak metin yarattığı görülür hem de metinlerin arkasında yatan gizil anlamlar gün yüzüne çıkarılır.

163. Mitik Anlatılardan Masal ve Destanlara Köprü Sembolizmi

Fatma Zehra Uğurcan, Aynur Koçak, (2021), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 14, Sayı 34, 2021, 439 - 451, 10.12981/mahder.898710.

Bu çalışmada köprü sembolizmini incelemek için mitolojilerde ve diğer dinî inanışlarda köprünün nasıl anlamlandırıldığı ve hangi mitik hikâyelerle açıklandığı değerlendirilecektir. Bunun yanı sıra köprü sembolünün edebiyattaki izdüşümleri de göz ardı edilmeyecek, inanç sistemlerindeki varoluşunun yanı sıra edebiyatta hangi biçim ve yorumlarla karşılık bulduğu tartışılacaktır. Çalışmanın amacı “köprü”nün bir sembol olarak kapsadığı semantik çerçeveyi tespit etmektir.

164. Yapay Zekânın Yarattığı Masal: Prenses ile Tilki

N. Gamze Ilıcak, Kemal Çinko, (2021), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 2021, 703 – 719.

Bu metin, yapay zekâ teknolojilerinin edebiyat alanındaki etkilerini ve bu bağlamda yaratılan yeni nesil masalları inceliyor. Özellikle 2018 yılında “Calm” adlı mobil uygulamanın, Grimm Kardeşler’in masal külliyatıyla eğitilen bir yapay zekâya yazdırdığı “Prenses ile Tilki” adlı masalı ele alıyor. Araştırmada, öncelikle Grimm Kardeşler’in masal derleme ve yeniden yazma süreçleri fakelore (sahte halk kültürü) bağlamında değerlendirilmiş, ardından yapay zekâ ürünü olan bu masalın klasik fakelore ürünlerinden farklı olarak teknolojik bir yaratım olduğu vurgulanmıştır. “Prenses ile Tilki” masalı, türünün tek örneği olarak bir meta ürün niteliği taşısa da, sözlü anlatı geleneğine dahil olma potansiyeliyle 21. yüzyıl halkbilimi çalışmalarının önemli bir konusu olarak görülmektedir. Böylece çalışma, yapay zekâ destekli masal üretiminin halkbilimi ve edebiyat açısından yeni bir alan açtığını ortaya koymaktadır.

165. Masal ve Efsanelerde Değerler Eğitimi: Muş İli Örneği

Süleyman Aydeniz, (2021), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 23, 2021, 636 - 659, 10.29000/rumelide.949511.

Bu çalışmada Muş yöresine ait masal ve efsanelerin değer eğitimi açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda Yavuz (2006), Köse (2004), Aksu (2010) tarafından kaleme alınan Muş yöresine ait masallar ve Ekmekçi (2020)'nin eserinde geçen Muş efsaneleri, önce kök değerler daha sonra da bu değerlerin dışında yer alan değerler bağlamında ele alınmıştır. Çalışmada “temel nitel araştırma” deseni kullanılmıştır. Çalışmanın inceleme materyalleri, ifade edilen 4 tezde yer alan metinlerdir. Böylece Muş yöresine ait toplam 127 masal ve 105 efsane incelenmiştir. Çalışmada doküman incelemesine göre elde edilen veriler, içerik analiziyle çözümlenmiş, sıklık açısından değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Çalışma sonunda Muş yöresi masal ve efsanelerinde kök değerlerin tamamına ait örneklerin bulunduğu ve en çok yardımseverlik (53), sevgi (39), dürüstlük (16), sabır (15), dostluk (14), adalet (13), öz denetim (7) kök değerlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Masal ve efsanelerde kök değerlerin dışında ise 30 farklı değer olduğu saptanmıştır. Bu değerlerde en fazla dini değerlere duyarlılık (73), estetik (56), azimli olma (30), iyilik etme (30), çalışkanlık (20), aile birliğine/ bağlarına önem verme (19), cömertlik/ cömert olma (17), geleneksellik (16), cesaret/ cesur olma (14) ve nezaket (14) değerlerine yönelik örneklerin olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar Muş yöresi masal ve efsanelerinin değerler eğitimi açısından zengin olduğunu göstermektedir. Çalışmanın sonunda öneriler sunulmuştur.

166. Çocuk Yazınında Karakter Geliştirme Bağlamında Aytül Akal'ın Masal Kitapları

Bora Bayram, (2021), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 23, 2021, 1 - 14, 10.29000/rumelide.948283.

Bu metin, çocuk edebiyatında karakter geliştirme konusunu ele alıyor ve özellikle Aytül Akal'ın çocuk kitaplarını inceleyerek bu alandaki uygulamalarını araştırıyor. Çocuklar için rol model olan edebi karakterlerin, konuşmaları, davranışları ve diğer özellikleriyle çocuklara doğrudan veya dolaylı mesajlar verdiği vurgulanıyor. Araştırma, betimsel tarama modeli kullanılarak Akal'ın üç masal serisinden 24 kitabı içerik analizi yöntemiyle değerlendirmiş. Sonuçlar, Akal'ın kitaplarında daha çok kapalı ve durağan karakterlerin bulunduğunu, Lukens'in karakter geliştirme yollarının tümünün kullanıldığını ve karakterlerin özellikle davranışlar yoluyla geliştirildiğini

göstermiştir. Böylece çalışma, çocuk yazınında karakterlerin nasıl yapılandırıldığına dair önemli bilgiler sunmaktadır.

167. **Batı Masallarında Kadın Kahramanların Sosyal Hizmet Açısından Değerlendirilmesi**

Taner Kondakcı, Selman Bölükbaşı, (2021), Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2021, 228 - 236, 10.51725/etad.832908.

Bu metin, masalların çocukların yetişmesindeki rolünü vurgulayarak, özellikle cinsiyet eşitliği eğitimine dikkat çekmektedir. Popüler ve yaygın bilinen Kül Kedisi, Pamuk Prenses, Kurbağa Prens, Kırmızı Başlıklı Kız gibi masallar ile “Kurtlarla Koşan Kadınlar” kitabından Mavi Sakal masalının örnek olarak seçildiği belirtilmiştir. Bu masallar üzerinden kadınlara atfedilen güzellik algısı, kadınların itaatkâr rolleri, işgücünden dışlanmaları ve kadınların bağımsızlık teması gibi ideolojik kalıplar incelenmektedir. Çalışma, toplumsal cinsiyet rollerindeki bu kalıplaşmış yargıların ataerkil toplum yapısı içindeki etkilerini sosyal hizmet perspektifiyle ele alarak, okuyucuya sunmayı amaçlamaktadır. Böylece, masallarda var olan toplumsal cinsiyet ideolojilerinin farkına varılması ve bu konuda sosyal hizmet alanında bilinç oluşturulması hedeflenmektedir.

168. **Öğretmen Bakış Açısına Göre Masal ve Masal Anlatıcılığı**

Erhan Akın, Emine Akın, (2021), Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2021, 17 – 28.

Bu araştırmada, Muş ili Bulanık ilçesinde görev yapan 20 sınıf öğretmenin masal ve masal anlatıcılığı hakkındaki görüşleri nitel yöntemle, görüşme tekniği kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analizle değerlendirilmiş ve bağımsız kodlama yoluyla iki uzman tarafından çözümlenmiştir. Analizlerde öğretmenlerin görüşleri K1, K2, K3 gibi kodlarla aktarılmıştır. Sonuçlara göre öğretmenlerin masal ve masal anlatıcılığı konusunda genel bir bilgiye sahip olduğu, sınıf ortamında zaman zaman masal anlattıkları ancak kendilerini masal anlatıcısı olarak görmedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin tamamı masalların önemine vurgu yapmış ve eğitim programlarında masallardan daha fazla yararlanılması gerektiğini belirtmiştir. Buna rağmen, masalların etkili bir öğretim aracı olmasına karşın okullarda yeterince kullanılmadığı görülmüştür. Bu durum, masallarla ilgili farkındalık artırma çalışmalarının gerekliliğini desteklemektedir. Öğretmenlerin bir kısmı masallardan

yeterince yararlanmadığını ifade etmiş, dolayısıyla masal ve masal anlatıcılığı konusunda daha fazla destek ve bilgilendirme ihtiyacı olduğu anlaşılmıştır.

169. V. Propp'un Masalın Biçimbilimi Yaklaşımı Bağlamında “Kara-Tavuk” Adlı Masalın Çözümlemesi

Ali Türkel, Meltem Çetinkaya, (2021), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 59, 2021, 158 – 178.

Bu çalışmada, Propp'un masal çözümleme yöntemi kullanılarak Boratav tarafından derlenen “Kara-Tavuk” masalı analiz edilmiştir. İçerik analizi yöntemiyle yapılan çözümlemede, “Kara-Tavuk” masalının çift hareketten oluştuğu ve Propp'un sınıflandırmasında bu hareketlerin “ne H-J'den ne de M-N'den geçen gelişme” kategorisinde yer aldığı belirlenmiştir. Masalda, Propp'un belirttiği 31 işlevden 17'sinin mevcut olduğu ve işlevlerin sıralamasının Propp'un işlev sırasına uygun olduğu tespit edilmiştir. Çalışma, toplumsal, kültürel ve eğitsel açıdan önemli masalların daha fazla incelenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Masalların çocuklara doğru ve sağlıklı aktarılmasıyla kültürel değerlerin gelecek kuşaklara taşınmasının önemine işaret edilmektedir. Ayrıca, Türkiye'de bu tür masal çözümleme çalışmalarının yaygınlaştırılması ve Propp'un Rus masallarında belirlediği ortak işlevlere benzer ortak işlevlerin Türk masallarında da tespit edilmesinin, geleneksel kültür, edebiyat ve ana dili öğretimi açısından faydalı olacağı belirtilmiştir.

170. Dede Korkut Destanları ve Japon Masallarında Geçen Bazı Motiflere Dair

Yusuf Avcı, Gamze Çelik, Minako Takahashi, (2021), Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, Cilt 9, Sayı 28, 2021, 44 - 60, 10.33692/avrsyad.900333.

Bu araştırma, Japon ve Türk kültürlerinin anlatılarında bulunan ortak ve farklı motifleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Her iki toplumun anlatılarında özellikle çocuk sahibi olma ve statü motifi, inanç motifi, müzik motifi ile ad alma motifi incelenmiştir. Japon masalları Propp'un masal inceleme kuramına göre, Dede Korkut anlatıları ise doküman analizi yöntemiyle ele alınmış, ardından karşılaştırmalı edebiyat analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; her iki kültürde çocuk sahibi olmanın bir statü göstergesi olduğu, kahramanların karşılaştıkları zorluklarda inançlarına sığındıkları, Japon anlatılarında “koto” ve “samisen” gibi geleneksel müzik aletlerinin yer aldığı, Dede Korkut anlatılarında ise “kopuz”un ön planda olduğu belirlenmiştir. Ayrıca her iki kültürde ad alma ritüelinin önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, Japon ve Türk anlatılarında çocuk sahibi olma, inanç, müzik ve ad alma motifleri açısından önemli ortak noktalar bulunmakta; bu da iki toplumun kültürel yakınlığını göstermektedir. Gelecek çalışmalarda bu iki toplumun edebiyatlarının farklı yönlerden karşılaştırılması önerilmekte ve böylece birbirimizi daha iyi anlama fırsatının artacağı vurgulanmaktadır.

171. Öksüz Kız Masalının Max Lüthi'nin Stil Analizi Yöntemine Göre Değerlendirilmesi

Begüm Kurt, (2021), Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 24, 2021, 434 – 448.

Bu çalışmada, Türk masal hazinesinden hareketle dünya masal kaynakları arasındaki değerini ortaya koymak ve masalın fonksiyonlarını belirlemek amacıyla “Öksüz Kız” masalı Max Lüthi'nin yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmada, aynı temel mesajı veren ancak farklı çevre ve karakterlerin yer aldığı “Külkedisi” ve “Öksüz Kız” masalları karşılaştırılmış; böylece farklı dünya görüşleri ve yaşam anlayışlarına sahip toplumların masallar aracılığıyla sıradan olana nasıl olağanüstülük kattıkları değerlendirilmiştir.

172. Momotaro Masalı Örneğinde Japon Kültüründe Kolektif Bilinçdışı Unsurlar

Fatih Ege, Levent Toksöz, (2021), HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 9, Sayı 18, 2021, 53 - 73, 10.20304/humanitas.936591.

Bu çalışmada, günümüzde masal çözümlemesinde yaygın olarak kullanılan Carl Gustav Jung'un “kolektif bilinçdışı” kuramı temel alınmıştır. Jung'un kültürel kodlar ve insanlığın ruhsal birikimlerini açıklamak için kullandığı “arketip” kavramı üzerinden, Japon kültüründe önemli bir yere sahip olan Momotaro masalındaki arketipler belirlenmeye çalışılmıştır. Tespit edilen arketipler ise Joseph Campbell'in “Kahramanın Sonsuz Yolculuğu” adlı eserinde tanımladığı monomit kavramı kapsamında sınıflandırılmıştır.

173. Postmodern Masal Uyarlaması Olarak Sihirli Orman Filmi

Özge Sayılğan, Gökçen Cıvaş, (2021), Selçuk İletişim, Cilt 14, Sayı 4, 2021, 1546 - 1577, 10.18094/josc.942959.

Bu araştırmada, Sihirli Orman (2014) filmi postmodern bir masal uyarlaması olarak incelenmiş ve özellikle anti-masal kavramsallaştırması çerçevesinde tartışılmıştır.

Film, dört klasik masal (Kırmızı Başlıklı Kız, Rapunzel, Jack ve Fasulye Sırtığı, Külkedisi) ile bu masalların kahramanlarının yolculuklarını bir orman ortamında kesiştirerek metinlerarası bir anlatı kurmaktadır. Araştırmanın ilk aşamasında, Joseph Campbell'ın Kahramanın Yolculuğu modeline dayalı olarak metin analizi yapılmış; kahramanların yolculukları birbirine iç içe geçerek yeni anlatı olanakları yaratması çözümlenmiştir. Bu çözümlemelerde, filmin klasik masal anlatısına postmodern ve dönüştürücü etkiler getirdiği gözlenmiştir. İkinci aşamada ise Gérard Genette'in önerdiği söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak, Sihirli Orman filminin postmodern bir anlatı biçiminde olsa da, içerik düzeyinde hâlen toplumsal iktidar ilişkilerini, ataerkil düşünceyi ve toplumsal cinsiyet pratiklerini yeniden üreten söylemler barındırdığı belirlenmiştir. Bu çalışma, postmodern masal uyarlamalarının hem yenilikçi anlatı teknikleri sunduğunu hem de mevcut toplumsal yapıları yeniden üretebildiğini göstermesi açısından önem taşımaktadır.

174. Popüler Kültürlerarası Anlatısal Alışveriş Bağlamında Evrensel Masalların Yerel Sinemalara Taşınması

Serpil Kirel, Yasemin Kuruca, (2021), Selçuk İletişim, Cilt 14, Sayı 4, 2021, 1910 - 1947, 10.18094/josc.932177.

Bu çalışmada, Pamuk Prenses masalının iki farklı sinema uyarlaması incelenmiştir: 1937 yılında Amerika'da animasyon olarak yayımlanan *Snow White and the Seven Dwarfs* ile 1971 yılında Türkiye'de çekilen *Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler* adlı kurmaca film. Araştırma, bu iki uyarlamanın anlatısal ve imgesel unsurlarını, popüler kültürel üretim bağlamında yapısal bir bakış açısıyla karşılaştırmıştır. Anlatılarda değişmeyen unsurlar ve dönüşüme uğrayan öğeler, eleştirel söylem çözümlemesi yöntemiyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak, hem farklılıklar hem de benzerlikler ortaya konmuş ve Pamuk Prenses masalının sinema uyarlamalarının kültürel alışverişin etkisiyle şekillendiği, aynı zamanda her iki ülkenin yerel dinamiklerine göre yeniden yorumlanıp yerelleştirilerek sinemaya aktarıldığı belirlenmiştir. Bu çalışma, masal uyarlamalarının kültürler arası etkileşim ve yerelleşme süreçlerini anlamak açısından önemli bir katkı sağlamaktadır.

175. Teknolojik Gelişmeler ve Hızlı Kentleşmenin Masal Anlatma Geleneğinin Geleceğine Etkisi Üzerine Bir İnceleme

Rumeysa Meliha Kanber, (2021), Culture and Civilization, Cilt 1, Sayı 1, 2021, 41 – 50.

Sosyal değişimin temel koşulu, insanın doğrudan müdahalesiyle ortaya çıkan teknolojidir. Teknoloji, toplumsal değişimlerin en önemli hazırlayıcısıdır ve teknikten faydalanma sosyal alışkanlıkların ve âdetlerin dönüşümünde etkili olmuştur. Sanayi ve tarımın gelişimi ile ulaşım ve teknolojiye yenilikler, insan yaşamını ve kültürü önemli ölçüde değiştirmiştir. Ancak bu değişim her zaman olumlu yönde gerçekleşmemiştir. Hızla ilerleyen üretimden faydalanan bireyler, sosyal yaşamdan uzaklaşarak tekdüze ve monoton bir hayat benimsemişlerdir. Bunun sonucunda toplumsal değerler eski önemini yitirmiştir. Teknolojik gelişmeler ve hızlı kentleşme ekseninde değişen yaşam koşulları, kültürü etkileyerek toplumsal değerlerin değişmesine ya da yok olmasına neden olmuştur.

176. Korku Kaynağı Erkek ve Eril Korku Biçimleri Işığında Toplumsal Cinsiyet Oluşumu ve Masal İlişkisi (Umay Günay Derlemesi Elazığ Masalı Örneği)

Ayşe Özpolat, (2021), Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, Cilt 8, Sayı 16, 2021, 45 – 78.

Bu makalede, eril korku biçimleri ve erkek kaynaklı korkular Elazığ masalları çerçevesinde ele alınarak toplumsal cinsiyet açısından tartışılmıştır. Umay Günay tarafından derlenen 70 Elazığ masalı içerisinde 17 masal, eril korku biçimleri bakımından incelenmiştir. İncelenen masalarda erkeklerin korku kaynakları, bu korkularla mücadele yöntemleri, toplumsal cinsiyet rollerinin oluşumundaki etkileri ve korkunun kadınlara yansımaları değerlendirilmiştir.

177. Toplumsallaştırılmış Cinsiyet Rollerinin Bağlamında Keloğlan Masallarının Kadın Kahramanları

Uğur Başaran, (2021), Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, Cilt 5, Sayı 3, 2021, 85 - 98, 10.34083/akaded.996498.

Bu makalede, toplumsal cinsiyet çalışmaları çerçevesinde Türk masal külliyyatında önemli bir yere sahip Keloğlan masallarındaki kadın kahramanlar incelenmiştir. İncelenen masallar, Naki Tezel'in "Türk Masalları" adlı eserinden seçilmiştir. Kitaptaki 12 Keloğlan masalında yer alan kadın karakterler, "cinsiyet

rolleri”, “iktidar-kadın ilişkisi” ve “hegemonik söylem bağlamında kadınlar” başlıkları altında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, kadınların masallardaki statü ve değerlerinin, gerçek hayattaki genel konumlarıyla paralellik gösterdiği tespit edilmiştir.

178. **Kurbağa Prens Özelinde Dijitalleşen Masallarda Hegemonik Erkekliğin Yıkımı**

Özlem Agvan, (2021), *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, Cilt 9, Sayı 2, 2021, 477 - 491, 10.37583/diyalog.1030305.

Masallar, “Bir varmış, bir yokmuş” tekerlemesiyle başlayıp, Pertev Naili Boratav’ın ifadesiyle “kendi içindeki bir mantığı” temel alarak “peşin kabul edilmiş imkânlar” dünyasına okurunu dahil eden, 200 yılı aşkın tarihsel geçmişiyle günümüz dijital çağına taşınan yazınsal bir türdür. Mekânsızlık ve zamansızlık kavramları çerçevesinde kurdukları yapılar sayesinde, dijital dönüşümde bambaşka bir evren yaratma olanağı bulan masallar, aynı zamanda egemen düzeni sorgulama ve dönüştürme potansiyelini de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, Grimm Kardeşler’in 1812 yılında yayımladığı geleneksel Kurbağa Prens masalına, Fadime Uslu’nun 2020’de eklediği birçok prenses karakteriyle yeni bir dil ve anlatı kurguladığı Kurbağa Prens masalı, hegemonik erkekliğin çözülmesini simgelemektedir. Geleneksel masallarda dışa vurulan arzu alanını yapısökümcü bir yaklaşımla irdeleyen ve bu yaklaşımla dijital platformlarda da sürdüren anti-masal Kurbağa Prens, klasik masallara karşı duran ve büyü bozuculuğu işlevi gören anti-masalların önemli bir örneği olmuştur. Makalede, Kurbağa Prens özelinde masallar; toplumsal heteronormatif yapılar inşa eden ve temsiller üreten metinler olarak ele alınmış, R.W. Connell’in Gramsci’den hareketle geliştirdiği “hegemonik erkeklik” kavramı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Dilin bilinçdışı gibi şekillenerek toplumsal cinsiyet ayrımlarını pekiştirdiği geleneksel masallara karşı, yeni söylemler geliştiren anti-masallar Kurbağa Prens örneği üzerinden incelenmiş; yalnızca Disney filmleriyle değil, dizilerden reklamlara, oyunlardan müziklere kadar kültürün birçok alanında varlığını sürdüren kalıplaşmaların “başka bir dünya mümkün” söylemiyle yeniden yapılandırılması ele alınmıştır.

179. Masalların Perde Arkası: Transmedya Bağlamında “The Wolf Among Us” İsimli Video Oyunu

İlkyaz Yıldız, (2021), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 14, Sayı 36, 2021, 1227 - 1246, 10.12981/mahder.1000731.

Bu çalışmada, dijital kültürde önemli bir yer tutan video oyunlarının, özellikle 2000’li yıllardan itibaren hikâye anlatımı açısından roman, masal, film, mit, destan ve efsane gibi halk bilimi ürünlerinden beslenme eğilimleri incelenmiştir. Odak noktası olarak, evrensel masallardan kaynaklanan ve 2013-2014 yıllarında piyasaya sürülen “The Wolf Among Us” adlı video oyunu ele alınmıştır. Çalışmanın amacı, bu oyunun öncesinde ve sonrasında tüketicilere sunulan transmedyal ürünler hakkında bilgi vermek ve bu ürünler arasındaki bağlantıyı ortaya koymaktır. Evrensel masallardan Disney filmlerine, oradan “Fables” adlı çizgi romana, “The Wolf Among Us” video oyununa, ardından “Fables: The Wolf Among Us” grafik romanı ve “Fables” dijital dizisine uzanan bu anlatıların türler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları detaylı şekilde değerlendirilmiştir. Özellikle bu ürünler “transmedya” kapsamında birbirini tamamlayan bir bütün olarak ele alınmıştır. Çalışmada öncelikle “transmedya” kavramının tanımı, kapsamı ve temel ilkeleri açıklanmış, ardından “The Wolf Among Us” video oyunu hikâye, karakter, kurgu, mekân ve oynanış gibi yönlerden çözümlenmiştir. Son olarak, video oyunu sonrası yayımlanan grafik roman ve dijital dizi gibi ürünlerin video oyunuyla olan transmedyal ilişkisi değerlendirilmiştir.

180. Çocuk Kitaplarının Kalıplaşmış Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme: Keloğlan Masalları

Aslı Uysal, (2021), Çocuk Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, 2021, 160 - 181, 10.47935/ceded.937309.

Bu araştırmanın amacı, Tahir Alangu’nun yayına hazırladığı “Keloğlan Masalları” adlı kitabın kalıplaşmış söz varlığı unsurlarını tespit etmektir. Kitapta yer alan kalıplaşmış söz varlığı unsurları; ikilemeler, deyimler, tekerlemeler, kalıp sözler ve atasözleri olmak üzere beş başlık altında incelenmiştir. Araştırma nitel bir çalışma olup, veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmış ve betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Sonuçlara göre kitapta 254’ü farklı olmak üzere 651 ikileme, 250’si farklı olmak üzere 447 deyim, 31’i farklı olmak üzere 48 tekerleme, 51’i farklı olmak üzere 91 kalıp söz ve

3'ü farklı olmak üzere 22 atasözü tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında, “Keloğlan Masalları” kitabının genel anlamda dilimizin kalıplaşmış söz varlığını başarılı biçimde yansıttığı, ancak atasözleri açısından çeşitlilik bakımından yetersiz olduğu söylenebilir. Gelecek araştırmalarda, kitabın çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi önerilmektedir.

181. Anadolu Masallarında Sosyal Bir Gerçeklik: Boşanma Olgusu ve Nedenleri

Ferhat Özmen, (2021), Turkish Academic Studies - TURAS, Cilt 2, Sayı 3, 2021, 156 - 165, 10.54566/turas.1015621.

Çalışmada Anadolu masallarında boşanma olgusu ve nedenleri, masalların kurgusal yapısı içinde ele alınmıştır. Evlilik birlikteliğinin sona erdirilmesi biçiminde ortaya çıkan boşanma örnekleri, kültürel yaşamdan izler taşıyan masallarda da görülmektedir. Masallarda boşanma; zina, cana kast ve kötü muamele, suç işleme, haysiyetsizlik, sır saklamama gibi gerekçelere dayandırılır. Bu gerekçeler Türk Medeni Kanunu'nda belirtilen boşanma nedenleriyle paralellik göstermektedir. Bu benzerlik, yazılı hukuk ile sözlü hukuk arasındaki örtüşme olarak açıklanabilir. Boşanma kararları genellikle erkekler tarafından alınmakta, erkeğin tek taraflı iradesiyle gerçekleşen boşanmalarda ise erkek kahramanlar zina eden, kayıncı kadına kötü davranan, yalan söyleyen ve eşinin özel alanına müdahale eden kadınları boşayarak cezalandırmaktadır. Masallarda boşanma keyfi bir davranış olmayıp, anlatı kahramanları geçerli sebepler göstererek boşanmayı gerçekleştirir. Boşanmanın erkeğin mutlak egemenliğiyle gerçekleştiği bu anlatımlarda, boşanan kadınlar üzerinden toplumun kadından beklentileri ve kadının toplumsal konumu da yansıtılır. Ayrıca evlenilecek kadında güzellik, yiğitlik, sadakat, iffet ve güven gibi özelliklerin bulunması gerektiği vurgulanmaktadır.

182. Doğrudan Sosyal Hizmet Uygulamalarında Hikâye ve Masallar

Banu Kabataş, Veli Duyan, (2021), Sosyal Çalışma Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 2021, 146 – 170.

Bu çalışmanın amacı, terapötik bir araç olarak masal ve hikâyelerin sosyal hizmet alanında birey, aile, grup ve toplum düzeyindeki uygulamadaki yerini ortaya koymaktır. Çalışmada, sosyal hizmetin mikro, mezzo ve makro boyutlardaki müdahale süreçlerinde masal ve hikâyelerin müracaatçı grubu üzerindeki etkileri örneklerle ele alınarak değerlendirilmiştir. İnsanlığın varoluşundan bu yana süregelen masal ve hikâye

anlatımının, terapi aracı olarak kullanımının önemi üzerinde durulmuştur. Temel hedefi insan refahı ve yüksek iyilik hali olan sosyal hizmet mesleğinde, masal ve hikâye anlatımının hem anlatıcılık hem de terapi aracı olarak yer alması ve kullanım alanlarının yaygınlaştırılması, etkili müdahale süreçlerine değerli katkılar sunabilecektir.

183. **Türk Halk Masallarında İmtihan Motifi**

Derya Özcan, Şadiye Erdik, (2021), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 6, 2021, 285 - 297, 10.51531/korkutataturkiyat.1023944.

Toplumların yaşamı ve kültüründen izler taşıyan masallar, bu izleri en küçük yapıtaşları olan motifler aracılığıyla bizlere aktarır. Motifler, gelenek içinde sürekli varlığını koruyan ve anlatının iletmek istediği mesaj hakkında önemli ipuçları veren unsurlardır. Masallarda sıkça karşılaşılan ana motiflerden biri olan imtihan motifi, karmaşık yapıya sahip, zincirleme gelişen olayların yer aldığı anlatılarda kullanılır. Türk halk masallarında çeşitli biçimlerde karşımıza çıkan bu motif, Pertev Naili Boratav'ın *Az Gittik Uz Gittik* ve *Zaman Zaman İçinde* adlı eserlerindeki toplam yetmiş masal üzerinden incelendiğinde oldukça yaygın olarak görülmüştür. İnsan, dev, peri ve olağanüstü yaratıkların kahraman olduğu masallarda, daha karmaşık ve zincirleme ilerleyen olay örgüsü nedeniyle imtihan motifinin daha yoğun kullanıldığı; buna karşın hayvan masallarında ise daha az rastlandığı belirlenmiştir.

184. **Kök ve Eklerin Öğretiminde Masallardan Yararlanma: Bir Yaratıcı Drama Uygulaması Örneği**

Perihan Gülce Özkaya, Mehtap Ay Altuntaş, (2021), *International Journal of Languages' Education and Teaching*, Cilt 9, Sayı 4, 2021, 219 - 231, 10.29228/ijlet.54579.

Türkçe eğitiminde öğrenilen bilgilerin zihinde yapılandırılarak hayatla ilişkilendirilmesini sağlayan öğrenme yöntemlerinin benimsenmesi büyük önem taşır. Bu yöntemlerden biri olan metinle öğrenme, bir metin bağlamında çeşitli etkinlikler yoluyla gerçekleştirildiğinde, özellikle soyut dil bilgisi konularının öğretimi kolaylaştırmanın yanı sıra öğrencilerin dil becerilerinin gelişimine de katkı sağlar. Bu kapsamda yararlanılacak metin türlerinden biri masallardır. Masallar, esnek dil yapıları ve öğrencilerin hayal gücünü geliştirerek okuma zevki ve ilgisi uyandırmaları nedeniyle Türkçe eğitiminde tercih edilen edebi türler arasında yer alır. Metinle öğrenme süreci; zihinde canlandırma, eleştirel sorgulama, anlamlandırma ve hayatla veya diğer

metinlerle ilişkilendirme gibi aşamaları içerdiğinden, bu süreçte yaratıcı drama yönteminden faydalanmak mümkündür. Bu çalışmada, metinle öğrenme bağlamında masallar aracılığıyla kök ve eklerin öğretimine yönelik, hem çevrim içi hem yüz yüze eğitime uygun bir yaratıcı drama uygulaması örneği geliştirilmiştir. Uygulama hazırlanırken bir Türkçe eğitimi uzmanı ve bir yaratıcı drama uzmanının görüşlerine başvurulmuştur.

185. “Hocanın Aklı” Adlı Masalın Sembolik Çözümlemesi

Nedim Bakırcı, (2021), TÜRKAV Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2021, 37 – 59.

Masallar, ait oldukları toplumun kültürel belleğini ve ortak bilinçdışını yansıtır; toplumsal inançlar, değerler, acılar ve sevinçler masallarda temsil edilir. Bu nedenle, Türk masallarının arketipsel sembolizm açısından değerlendirilmesi Türk kültürünü anlamak açısından kritik öneme sahiptir. Bugüne dek masallar üzerine çok sayıda çalışma yapılmış olup, özellikle kahramanın ayrılık, erginleşme ve dönüş aşamalarından oluşan yolculuğu sembolik açıdan analiz edilmiştir. Bu makalede ise Kocaeli yöresinden derlenen “Hocanın Aklı” adlı masal, arketipsel sembolizm bağlamında incelenerek yorumlanacaktır.

186. “Çankırı Duygu Gazetesi”nde Bulunan Hikaye ve Masalarda Motif İncelemesi

Şerife Özer, Merve Yalçıran, (2021), Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 4, 2021, 1309 - 1330, 10.47525/ulasbid.986330.

Bu çalışmanın amacı, Çankırı Duygu Gazetesi’nde yayımlanan hikâye ve masalların motifler açısından incelenmesidir. Araştırmada, gazetedeki hikâye ve masallar öncelikle Türkiye Türkçesine aktarılmış, ardından motif analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Duygu Gazetesi’nde yer alan hikâye ve masalların özetlerine yer verilmiş; devamında ise bu anlatılarda bulunan motifler detaylı şekilde ele alınmıştır.

187. Grimm Masallarının İçerdiği Değerler Açısından İncelenmesi

Bilal Yorulmaz, Nurcan Korkmaz, (2021), Asya Studies, Cilt 5, Sayı 18, 2021, 189 - 200, 10.31455/asya.983632.

Bu çalışmanın temel amacı, Grimm masallarında yer alan olumlu ve olumsuz unsurların sıklığını belirlemektir. Bu doğrultuda, nitel araştırma yöntemlerinden

doküman incelemesi kullanılmıştır. Grimm Kardeşler'in 51 masalı örneklem olarak seçilmiş ve içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda masalarda toplam 341 olumlu, 469 olumsuz unsur tespit edilmiştir. Olumlu değerler arasında en sık görülenler sevgi, yardımseverlik, şefkat, iyilik yapma, dostluk, sadakat, adalet, cesaret, nezaket ve dürüstlük olarak sıralanırken; en az rastlanan olumlu değerler sabır, özveri, özdenetim, vefa, alçakgönüllülük, hoşgörü, cömertlik, sorumluluk, saygı, çalışkanlık ve dayanışma olmuştur. Olumsuz unsurlar arasında ise en çok şiddet, zararlı alışkanlıklar (sigara ve alkol kullanımı), yalan, kötülük, hilekârlık, hakaret, açgözlülük, hırsızlık, çıkarıcılık, intikam ve kibir görülürken; en az rastlananlar sabırsızlık, nefret, intihar, cimrilik ve kıskançlık olarak belirlenmiştir.

188. Korona Günlerinde Masal Terapinin Çocukların Sosyal Duygusal İyi Oluş ve Psikolojik Sağlamlıkları Üzerine Etkisi

Merve Çalık, (2022), Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi, Cilt 5, Sayı 9, 2022, 39 – 48.

Bu çalışmanın amacı, COVID-19 salgını döneminde metaforik öykülere dayalı masal terapi grup çalışmasının okul öncesi çocukların sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlıkları üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırmada yarı deneysel kontrol gruplu ön test-son test modeli kullanılmıştır. Çalışma grubu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Sakarya Erenler ilçesindeki bir devlet okulunda öğrenim gören 8 deney, 6 kontrol olmak üzere toplam 14 okul öncesi öğrenciden oluşmaktadır. Sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlık düzeyleri, Mayr ve Ulich (2006) tarafından geliştirilen ve Özbey (2019) tarafından Türkçeye uyarlanan PERİK ölçeği ile deney ve kontrol gruplarına ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Masal terapi grup çalışması, her biri yaklaşık 60-90 dakika süren toplam 10 oturumdan oluşmaktadır. Verilerin analizinde örneklem sayısının azlığı nedeniyle parametrik olmayan Mann Whitney U ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Sonuçlar, deney grubundaki çocukların sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlık puanlarında anlamlı artış olduğunu ve deney ile kontrol grupları arasında anlamlı fark bulunduğunu göstermiştir. Böylece, metaforik öykülere dayalı masal terapi grup çalışmasının okul öncesi çocukların sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlıklarını artırmada etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

189. Sınıf Öğretmenlerinin Masal Anlatım Sürecinde İzledikleri Yolların Belirlenmesi

Nida Bayındır, Mehmet Gökce, (2022), Temel Eğitim, Sayı 13, 2022, 6 – 12.

Bu araştırmanın amacı, ilkokul öğretmenlerinin uyguladıkları hikaye anlatma tekniklerini belirlemektir. Çalışma grubu, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il merkezinde görev yapan ve gönüllü olarak katılan 22 ilkokul öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma deseni olarak durum çalışması tercih edilmiştir. Veriler, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Bulgular betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleriyle incelenmiş, veriler kategorilere ayrılarak tablolaştırılmış ve öğretmen görüşleriyle desteklenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, hikaye anlatmada en çok tercih edilen teknikler dilin etkili kullanımı ve masalların görsellerle desteklenerek sunulmasıdır. Ayrıca, masalların öğretim aracı olarak kullanımının yaygınlaştırılması ve her ders kapsamında planlanması önerilmektedir.

190. Masallar Hayal Ürünü(mü)dür? (Charles Perrault Örneği)

Aliye Genç, Perihan Yalçın, (2022), Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2022, 263 – 286.

Bu çalışma, Türkiye’de masal denilince akla ilk gelen eserlerin Fransızca orijinaleri ile Türkçe çevirileri arasındaki kültürel unsurlar bakımından karşılaştırmalı bir çözümlemeyi amaçlamaktadır. Charles Perrault tarafından kaleme alınan Peri Masalları serisinden dört masal (Uyuyan Güzel, Çizmeli Kedi, Parmak Çocuk, Eşek Postu) seçilerek, içerdiği kültürel öğeler açısından incelenmiş ve Türkçeye aktarılırken kullanılan çeviri stratejileri Erek Odaklı Çeviri Kuramı çerçevesinde analiz edilmiştir. Araştırmada, bu klasik masalların 17. yüzyıl Fransa’sının maddi ve manevi değerlerini yansıttığı ve Türkçe çevirilerinde bu değerlerin nasıl dönüştüğü üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak, masalların dilimize aktarımında benimsenen çeviri yaklaşımları ve kültürel farklılıkların çeviri sürecine etkileri değerlendirilmiştir.

191. Freud ve Jung Işığında Masal ve Psikanaliz

Merve Karabulut, (2022), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 26, 2022, 756 - 764, 10.29000/rumelide.1074051.

Bu çalışmada, sözlü ve yazılı geleneğin önemli bir parçası olan masalların psikanalitik açıdan analizine odaklanılmıştır. Masallar bilinç ürünleri olmakla birlikte bilinçdışı unsurları da barındırdıkları için, çözümlenmelerinde farklı disiplinlerin bakış

açılarına ihtiyaç duyulur. “Masal ve Psikanaliz” başlıklı bu incelemede, özellikle Freud ve Jung’un psikanalitik yaklaşımları temel alınarak masalların bilinçdışı öğelerinin nasıl çözümlenebileceği açıklanmaya çalışılmıştır. Her iki kuramcı, edebi metinleri rüyalara benzetmekte ve masalların da rüyalar gibi çok katmanlı bilinçdışı anlamlar taşıdığını vurgulamaktadır. Çalışmada, Freud’un ve Jung’un rüya analizlerine dair teorileri ayrıntılı şekilde ele alınmış; masal analizinde bu yaklaşımların nasıl uygulanabileceği örneklerle açıklanmış ve iki yaklaşım arasındaki farklara dikkat çekilmiştir. Böylece, masallara psikanalitik yöntemle yaklaşmanın önemine ve uygulanabilirliğine vurgu yapılmıştır.

192. **Ardahan Göle İlçesi Poşa Masalında Estetik Unsurlar**

Semra Çevik, Dilek Sarıkaya, (2022), Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, Cilt 10, Sayı 30, 2022, 312 – 322.

Bu çalışmada, Ardahan’ın Göle yöresinde nesilden nesile aktarılan ve Niyazi Bahadır tarafından ‘Poşa’ etnik grubuna ait olduğu belirtilen “Poşa Kadın Masalı” derlenmiştir. Çalışmanın temel amacı, bu masalın motif, kahraman ve anlatımdaki formel estetik unsurlarını Hegel’in estetik kuramları ışığında incelemektir. Masalın etnik grubun özellikleri, yaşam biçimleri veya sosyolojik durumu gibi unsurlar üzerinde durulmamış, yalnızca masalın anlatısal ve estetik yapısına odaklanılmıştır. Böylece, masaldaki biçimsel ve estetik değerlerin tespiti hedeflenmiştir.

193. **Rosenberg’in Şiddetsiz İletişim Modeline Göre Keloğlan Masallarının Analizi ve Çocuklarla Şiddetsiz İletişim**

Gül Dilek Türk, Abdülhakim Bahadır Darı, (2022), Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, Cilt 10, Sayı 30, 2022, 264 – 294.

Şiddetsiz iletişim, temelinde empati bulunan bir iletişim biçimidir ve yüz yüze iletişimin empatiye dayalı formudur. Rosenberg tarafından geliştirilen bu model, insanların birbirini anlayarak, duygu ve düşüncelerine değer vererek iletişim kurmaları durumunda, yanlış anlamalar ve olumsuz duyguların ortadan kalkacağına işaret eder. Çocuklarla bu anlayışla kurulan iletişim, onların sağlıklı ilişki geliştirmesine katkı sağlar. Şiddetsiz iletişimde çocuklara empati, sevgi ve sorunları barışçıl yollarla çözme becerisi kazandırılarak, daha sağlıklı iletişim kurmaları hedeflenir. Çocukların kişilerarası iletişim becerilerinin gelişiminde aile, medya, okul ve sosyal çevre önemli rol oynar. Çocuklar dış dünyaya ilişkin bilgileri çevrelerinden ve medya içeriklerinden

edinir, bu bilgiler doğrultusunda başkalarına ve dünyaya yönelik tutum geliştirirler. Geliştirilen bu tutum, çocuğun diğer insanlarla kurduğu iletişim biçimini belirler. Araştırmalar, şiddete maruz kalan çocukların daha saldırgan davranışlar sergileyip, sorunları şiddetle çözme eğiliminde olduklarını göstermiştir. Güven ve empati ortamında yetişen, olumlu medya içeriklerine maruz kalan çocuklar ise daha barışçıl ilişkiler kurmakta ve sorunlara şiddet dışı çözümler bulmaktadır. Çocuklar okudukları masal ve hikayelerdeki kahramanlarla kendilerini özdeşleştirir, onların deneyimlerini ve özelliklerini içselleştirirler. İçinde şiddet ve korku öğeleri bulunan masallar ise çocuklarda şiddeti normalleştirme riski taşır. Bu nedenle, Türk milletinin milli kahramanı ve prototipi olarak sunulan Keloğlan Masalları kitabındaki şiddet ve şiddetsizlik öğeleri, Rosenberg'in Şiddetsiz İletişim Modeli doğrultusunda içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda masalların yoğun oranda şiddet içerdiği ve bu nedenle çocukların psikososyal gelişimi açısından uygun olmadığı tespit edilmiştir.

194. Dünya Güzeli Masalında Sözlü Kültürün İzleri: Tekrarlı Yapılar ve Döngüsel Zamanlar

Birsel Sağıroğlu, (2022), Milli Folklor, Cilt 17, Sayı 133, 2022, 92 – 101.

Masal, sonsuzluğu yakalama ve orada kalma çabalarını içerir. Gök cisimlerinin sürekli olarak başlangıca dönme hareketleriyle insanın aynı noktaya dönme arzusunun özdeşliği, kültürel ortamın bir sonucu olarak değerlendirilmiş ve Dünya Güzeli masalı temel alınarak, resmi iktidarın anlatının zamansal yapısını nasıl belirlediği açıklanmaya çalışılmıştır. Masaldaki tekrarlayan yapıları analiz ederken başta J. Walter Ong olmak üzere, Paul Ricoeur, Mircea Eliade ve Nortrope Frye gibi kuramcı ve araştırmacıların görüşlerinden yararlanılmıştır. Dünya Güzeli, belli aralıklarla yinelenen sözler, eylemler ve sayılarla oluşturulmuş bir ritimle, masala özgü bir anlatı ritmi yaratmıştır; bu, döngüsel yapılarla oluşturulan döngüsel bir zaman anlayışıdır. Burada kahramanlar, sözlü kültürün sosyo-tarihsel yapısını yansıtan tiplerdir; mekânlar ve olay örgüsü ise dönemin genel özelliklerini taşıyan döngüsel kodlarla ifade edilmiştir. İki iç içe geçmiş hikâyeden oluşan masalda olay örgüsü, bir kalıbın tekrarına dayanmaktadır: ayrılık, mücadele ve dönüş. Masalda olaylar ileri doğru ilerlerken, yinelenen yapılar sayesinde çevrimsel bir anlatı ritmi ortaya çıkar. Bu çevrimsellik üzerine kurulu zamanın temel noktası “şimdi”dir. “Şimdi” masalda yok olmayı değil, sürekliliği simgeler. Kahramanların her defasında aynı noktaya ulaşmaları, şimdiki zamanın sürekliliği ve

sonsuzluğu yakalama arzusuyla ilişkilendirilmiştir. Mekânların benzersizliği ve olay örgüsünün zikzaklı yapısı hem esas anlatıda hem de iliştilirilmiş hikâyede ön plana çıkmış; mekânlar işlevsel özelliklerinden çok sembolik anlamlarıyla dikkat çekmiştir. Makalede, sabit ve değişmeyen özellikleriyle dikkat çeken bu döngüsel kodlar belirlenmiş ve anlatının zamansal ritmini şekillendiren tekrar eden söylemin arka planı incelenmiştir. Anlatı ile sosyo-kültürel zemin arasındaki ilişki “eklektik” bir yaklaşımla ele alınmış ve resmi iktidar ile zaman arasındaki bağlantı masaldan hareketle analiz edilmeye çalışılmıştır. Anlatı ile kültürel bağlam arasındaki bütünlüğün tipik karakterleri, tekrarlayan eylemleri ve döngüsel zamanı ortaya koyduğu belirlenmiştir.

195. Yeşilçam’ın Masal Uyarlamalarına Feminist Perspektiften Bakmak: Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalarda Ülkesinde, Külkedisi Sinderella

Dilar Diken Yücel, (2022), Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt 10, Sayı 1, 2022, 326 - 358, 10.19145/e-gifder.1010015.

Bu çalışmanın amacı, Yeşilçam sinemasından seçilen üç masal uyarlamasını feminist film kuramı çerçevesinde incelemek ve feminist film kuramının ortaya koyduğu görüşleri bu filmler üzerinden değerlendirmektir. Araştırmanın örneklemini oluşturan filmler, Ertem Göreç’in 1970 yapımı Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Tunç Başaran’ın 1971 yapımı Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalarda Ülkesinde ve Süreyya Duru’nun 1971 tarihli Külkedisi Sinderella filmidir. Çalışmada öncelikle feminist düşünce ve feminist film kuramıyla ilgili literatür taraması yapılmış, ardından örnekleme yer alan üç film betimsel analiz yöntemiyle ele alınmıştır. Filmlerin çözümlemesi, feminist film kuramının argümanlarından hareketle belirlenen dört ana kategori çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu kategoriler oluşturulurken, feminist film kuramının temel kavramları arasında yer alan güzellik, evlilik, ev ve kadınlık temalarından faydalanılmıştır. İncelenen üç filmde de kadınlara yönelik benzer kodlamalar gözlemlenmiştir. İyi kadın karakterler, güzellikleri, saflıkları ve fedakârlıklarıyla ön plana çıkarılmıştır. Güzellik, vazgeçilmez bir özellik olarak görülmüş ve prenses karakterlerin hikâyelerinin sonunda mutluluğa kavuşmalarını sağlayan en güçlü araç olarak işlev görmüştür. Bu mutluluk ise mutlak bir biçimde evlilikle ilişkilendirilmiştir. Masal filmlerinde kötü kadınlar ise çoğunlukla çirkin cadı figüründe, oldukça zeki olarak tasvir edilmiştir. Ancak, iyilerin her zaman kazandığı

masal mantığı gereği, kötü kadınların başarılı olma ihtimali yoktur. Masal filmlerindeki bu kodlamalar, Yeşilçam melodramlarının anlatı yapısıyla güçlü bir paralellik göstermektedir. Çünkü melodram türündeki kadın kahramanların soylu prenses olmamalarına rağmen, kaderleri masallardaki prenseslerin yazgılarına büyük ölçüde benzemektedir.

196. Oğuz Tansel'in Masal Dünyasına Psikanalitik Bir Yaklaşım

Abdurrahim Tunç, Şarefettin Yıldızöz, (2022), Asya Studies, Cilt 6, Sayı 19, 2022, 115 - 122, 10.31455/asya.1081609.

Bu çalışma kapsamında, Oğuz Tansel'in Altı Kardeşler (1959), Yedi Devler (1960), Üç Kızlar (1963) ve Mavi Gelin (1966) adlı dört masalında bilinç ve bilinçdışı öğelerin işleyişi ile bilinçdışı öğelerle süslenmiş mesajların çocuk okuyucu üzerindeki etkisi, Psikanalitik halkbilim kuramı çerçevesinde incelenmiştir. Bu yöntemle masalarda bulunan imgeler ve semboller analiz edilerek, toplumsal bilinçaltının yansımaları tanımlanmıştır.

197. “Evvel Zaman İçinde” İsimli Kitabın Masal Terapisi Açısından İncelenmesi

Oğuzhan Yıldırım, Hatice Kumcağız, (2022), Journal of Sustainable Education Studies, Sayı Özel Sayı (Ö1), 2022, 1 – 10.

Bu araştırmanın amacı, masalarda yer alan psikolojik öğeleri incelemek ve ruh sağlığı alanında çalışan profesyoneller için terapötik süreçlerde kullanılabilecek bazı masalları analiz etmektir. Bu doğrultuda, ünlü masal yazarı ve derleyicisi Eflatun Cem Güney'in “Evvel Zaman İçinde” adlı kitabı, masal terapisi açısından değerlendirilmek üzere seçilmiştir. Araştırma kapsamında kitaptaki Sırmalı Pabuç, İncili Yorgan, Sedef Bacı, Gelincik Günü, Hamur Bebek, Köseadağı, Perili Ev ve Üç Elma adlı masallar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Masallardan elde edilen veriler üzerinde içerik analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, her masal farklı temalar ortaya koymuştur. Sekiz masalın ele alındığı bu çalışmada toplamda 43 farklı tema tespit edilmiş ve oldukça kapsamlı veriler elde edilmiştir. Araştırmanın bulguları doğrultusunda, çalışmayı yürütenlere ve uygulayıcılara çeşitli öneriler sunulmuştur.

198. Uzaktan Eğitimde Masalların 4. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Üzerine Etkisi

Mustafa Başaran, Aslıhan Akar, (2022), Temel Eğitim, Sayı 14, 2022, 30 – 40.

Bu araştırmada, uzaktan eğitim sürecinde masal anlatma ve masal okumanın, 4. sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama ve hatırlama becerileri üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla ön test-son test kontrol gruplu deneysel yöntem uygulanmıştır. Çalışmanın örneklemini, İstanbul Esenler ilçesindeki bir devlet okulunda öğrenim gören toplam 160 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, uzaktan eğitim sırasında öğrencilere masal okunması ve anlatılması, onların dinlediklerini anlama ve hatırlama düzeylerini olumlu yönde artırmaktadır. Ayrıca, uzaktan eğitimle gerçekleştirilen dinleme etkinliklerinin de öğrencilerin anlama ve hatırlama becerilerini geliştirdiği tespit edilmiştir. Sonuçlar, masal okuma ve anlatmanın, müfredatta yer alan diğer dinleme etkinliklerine kıyasla öğrencilerin dinlediklerini anlama ve hatırlama düzeyine daha güçlü bir olumlu etkide bulunduğunu göstermektedir. Masal okuma ile masal anlatma arasındaki etki farkı anlamlı olmamakla birlikte, masal anlatmanın öğrencilerin dinlediklerini anlama ve hatırlama becerilerini biraz daha olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

199. Karapapak Masallarındaki Mitolojik Kadınlar Üzerine Değerlendirme

Tuba Benli, (2022), Düşünce Dünyasında Türkiz, Cilt 7, Sayı 38, 2016, 53 – 70.

Çalışmanın gayesi Karapapak mitolojisinde kadından yola çıkarak Türk mitolojisi ve kültüründe kadın algısını ortaya koymaktır.

200. Grimm ve Türk Masallarındaki Benzer Anlatılar Hakkında Bir İnceleme

Yasin Uysal, (2022), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 7, 2022, 80 - 92, 10.51531/korkutataturkiyat.1012726.

Bu çalışmada, Jacob ve Wilhelm Grimm'in sözlü kültürden yazılı kültüre aktardığı Alman masalları ile Türk Halk Edebiyatı'nda yer alan masallar incelenmiştir. Dört Alman masalı ile altı Türk masalı, mekân, karakter, zaman ve olay örgüsü açısından karşılaştırılmış; anlatılar arasındaki benzerlikler ve ortak noktalar ortaya konmuştur. Söz konusu masallar çalışma içinde kısa özetleriyle sunulmuştur. Daha sonra, bu anlatılar arasındaki benzerlikler belirlenmiş ve ortak özelliklerin bağlamsal değerlendirmesi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, Grimm masalları ile Türk masalları arasında "içerik ve konu" ile "hayal unsurları" açısından benzerlikler tespit edilmiştir.

201. Andersen Masalları'nın Çağdaş Seramik Sanatına ve Endüstrisine Yansımaları

Sıdika Sevim, Zeynep Delman, (2022), AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, Cilt 10, Sayı 27, 2022, 233 - 252, 10.31126/akrajournal.1059751.

Bu araştırmada, Andersen Masalları incelenmiş ve bu masalların çağdaş sanat üzerindeki etkileri gözlemlenmiştir. Farklı disiplinlerde çalışan çeşitli sanatçılar tarafından üretilen bazı eserler analiz edilmiştir. Ayrıca, çağdaş seramik sanatı ve endüstrisine olan etkilerine de değinilmiş ve konuyla ilgili çalışan sanatçılardan seçilen eserler örnek olarak sunulmuştur. Araştırmanın sonunda, belirlenen tema doğrultusunda araştırmacı tarafından özgün birkaç seramik tasarımı yapılmış ve bu tasarımlardan biri üretime dönüştürülmüştür.

202. Abdulkadir Önkol, Anadolu'nun Yaşayan Masalları Geleneğin Masal Anası Fatma Önkol'un Dilinden Masallar, Ankara: Karakum Yayınevi, 2021, Isbn: 978-605-2290-49-1. 134 Sayfa.

Aysun Ezgi Yılmaz, (2022), Milli Folklor, Cilt 17, Sayı 134, 2022, 204 – 205.

Abdulkadir Önkol, Gazi Üniversitesi Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı'nda, annesi Fatma Önkol'un masal anlatıcılığını inceleyen yüksek lisans tezini tamamlamıştır. Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olan Önkol, doktora eğitimine Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi'nde devam etmektedir. Çalışmada, masal anası Fatma Önkol'un yaşam öyküsü ve kültürel bağlamı detaylı şekilde ele alınmış, ardından ondan derlenen 58 masal metni yer almıştır. Masallar, Türk kültürüne ait değer ve inançları yansıtmaktadır. Fatma Önkol, UNESCO'nun Yaşayan İnsan Hazinesi olarak kayıtlı ilk masal anlatıcısıdır. Bu çalışma, Türk Halk Bilimi ve masal araştırmaları için önemli bir kaynak olarak kabul edilmektedir. 2021'de vefat eden Fatma Önkol, kültürel miras olarak değerli masalları bizlere bırakmıştır.

203. Hollanda Halk Masalları: Yerel-Küresel Geçişkenliği

Mustafa Güleç, (2022), Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt 62, Sayı 1, 2022, 510 - 545, 10.33171/dtcfjournal.2022.62.1.20.

Dünya halk masallarının büyük çoğunluğu yerel kökenlidir ve yerelden küresele doğru yayılım gösterir. Bu yayılım, masalların içerik, mesaj ve izleklerinin evrensel olmasıyla ilgilidir. Bir halka ya da coğrafyaya ait masal, söylence ya da destanlar, o halkın küresel kültürel alandaki etkinliği ve gücüne bağlı olarak küreselleşir. Hollanda

halk masalları örnekleri incelendiğinde, bunların ulus-devlet sınırlarını aşan ve farklı kültürel coğrafyaları birleştiren metinler olduğu görülür. Böylece yerel ile küresel arasındaki geçişkenliğe zemin hazırlarlar. Bu araştırmada, yukarıda belirtilen sorunlar yerel ve küresel boyutlarda Hollanda masalları üzerinden tartışılacak ve sorulara cevap aranacaktır. Hollanda masallarının genel yapısı, tarihsel ve toplumsal konumu, anlatı özellikleri ve içerikleri, Hollanda sözlü kültüründen seçilen üç temel örnek üzerinden, Hollanda halkına ve onun budunbilimsel literatürüne aktarılabilecek şekilde sunulacaktır.

204. **Avrupa Edebiyatında Bin Bir Gece**

İbrahim Alşibli, (2022), Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt -, Sayı 19, 2022, 196 - 211, 10.34085/buifd.1061535.

Binbir Gece Masalları kitabı, birçok edebiyat türü arasında en popüler eserlerden biridir. İçindeki kahramanlar, olaylar ve masal kahramanlarının karşılaştığı olağanüstü dönüşümler, esere halkın hayal gücüne hitap eden estetik bir nitelik kazandırmıştır. Galan'ın yaptığı Binbir Gece Masalları çevirisi, eserin Avrupa edebiyatlarında tanınmasını sağlamış, masalların dünyası, karakterleri ve temaları çeşitli edebi türlerde; araştırma, şiir, öykü ve tiyatro gibi alanlarda İngilizce, Almanca, İtalyanca ve Rusça edebiyatlarında da etkisini göstermiştir. Bu araştırma ise Amerikan Karşılaştırmalı Edebiyat Okulu'nun yöntemlerini benimseyerek, Avrupa edebiyatındaki edebi modelleri takip edip Binbir Gece Masalları'nın Avrupa edebiyatında nasıl varlık gösterdiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, Binbir Gece Masalları'nın Avrupa edebiyatındaki dünyalarına ve bu dünyaların esin kaynaklarına odaklanmaktadır.

205. **Yavuz Bahadıroğlu'nun “40 Geceye 40 Masal” Adlı Kitabının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi**

Fatih Çeçen, Rezan Karakaş, (2022), Asya Studies, Cilt 6, Sayı 20, 2022, 95 - 111, 10.31455/asya.1102257.

Bu araştırmanın amacı, Yavuz Bahadıroğlu'nun “40 Geceye 40 Masal” adlı eserinin çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken tasarım ve içerik açısından uygunluğunu ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. İnceleme materyalini, yazarın “40 Geceye 40 Masal” kitabında yer alan kırk masal oluşturmuştur. Araştırmada, Bahadıroğlu'nun çocuklara yönelik kaleme aldığı ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tavsiye edilen bu masallar, çocuk edebiyatının temel kriterleri ışığında değerlendirilmiştir. Masallar, tasarım ve

içerik olmak üzere iki ana başlık altında analiz edilmiştir. Tasarım özellikleri; kapak, cilt, sayfa düzeni, punto, kâğıt, boyut ve görseller açısından, içerik özellikleri ise konukurgu, izlek-tema, ileti, dil ve anlatım, eğitsel ve edebî özellikler, karakter-kahraman yapısı ve çevresel unsurlar bakımından incelenmiştir. Çalışma, çocuk edebiyatında bulunması gereken temel ilkeler temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, incelenen masalların çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olabilecek, edebî ve estetik açıdan tatmin edici ve ders kitaplarında okuma materyali olarak kullanılmaya uygun olduğu belirlenmiştir.

206. Oğuz Tansel'in Derleyip Yazdığı Masalların Sosyal Beceriler Açısından İncelenmesi

Esra Uslu, (2022), Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 53, 2022, 341 - 360, 10.53444/deubefd.1057511.

Bu araştırmanın amacı, Oğuz Tansel tarafından derlenip yazılan masalların sosyal beceriler açısından değerlendirilmesidir. Çalışma betimsel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İncelenen materyal, yazarın derlediği toplam 41 masaldan oluşmakta olup, içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analizde temel kategori olarak “sosyal beceriler” belirlenmiş; bu kategoriye bağlı alt başlıklar ise “ilişki kurma ve sürdürme becerileri”, “grupla çalışma becerileri”, “duygusal beceriler”, “stresle başa çıkma becerileri”, “planlama ve problem çözme becerileri” ile “özdenetim becerileri” şeklinde sınıflandırılmıştır (Akkök, 1996a, 1996b; Çubukçu ve Gültekin, 2006). Araştırma sonuçları, ele alınan masalarda çocukların sosyal gelişimini destekleyebilecek ve sağlıklı kişilerarası ilişkiler kurmalarına katkı sağlayabilecek sosyal becerilerin yer aldığı tespit edilmiştir.

207. Masal Çevirisi ve Eşdeğerlik; Grimm Kardeşler'in Külkedisi Masalı İle Türkçe Çevirilerinin Karşılaştırmalı İncelemesi

Uğur Cansız, Aylin Seymen, (2022), Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 2022, 1 - 24, 10.47155/mamusbbd.1103601.

Bu çalışmada Grimm Kardeşler'in yazdığı Külkedisi masalının, iki farklı çevirmen tarafından yapılmış çevirileri üzerinde eşdeğerlik analizi gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırmalı çeviri incelemesine başlamadan önce, masal türü, masal çevirisinde karşılaşılan zorluklar ve çeviri eşdeğerliği kuramı hakkında bilgiler sunulmuştur. Araştırmaya dahil edilen çeviriler, Werner Koller'in “düz anlamsal”, “yan anlamsal”,

“metin türüne özgü”, “edimsel” ve “biçimsel-biçemsel” eşdeğerlik yaklaşımları ışığında karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada, Külkedisi masalının kaynak dil okuyucusuna verdiği mesajın, çeviriler aracılığıyla hedef dil okuyucusuna ne ölçüde aktarılabildiği; kaynak metinden seçilen cümleler ve bu cümlelerin çevirileri bağlamında eşdeğerlik açısından incelenmiştir. İnceleme sürecinde, Werner Koller’in kuramında yer alan eşdeğerlik türlerinin kaynak ve hedef metinlerde ne derece karşılık bulduğu tartışılmış ve gerektiğinde çeviri önerileri sunulmuştur. Sonuç olarak, çevirmenlerin kimi zaman kaynak metin ve kültürünü eksiksiz aktarma çabasıyla hedef okuyucunun dil dünyasını göz ardı etmeleri ya da metni daha anlaşılır kılmak için kaynak metinden sapmaları, ayrıca sözcük karşılığı çeviri, uyarlama, ekleme ve çıkarma gibi çeviri stratejileri nedeniyle eşdeğerlik tutarsızlıklarının ortaya çıktığı görülmüştür.

208. **Masallarda Geçen İkilemelere Anlambilimsel Bir Bakış**

Derya Yücel Çetin, Zeynep Cin Şeker, (2022), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı Ö11, 2022, 109 - 114, 10.29000/rumelide.1146513.

Bu çalışmanın amacı, Pertev Naili Boratav tarafından derlenen masallardaki ikilemelerin anlambilimsel açıdan incelenmesidir. Bu doğrultuda nitel araştırma yöntemi kullanılarak doküman analizi yapılmıştır. Masallardaki ikilemeler tespit edilip, geçtiği sayfa ve satır numaralarıyla kaydedilmiştir. Ancak, veri miktarının fazla olması nedeniyle bulgulara tüm kayıtlar yer almamıştır. Elde edilen veriler, Vecihe Hatipoğlu’nun “Türk Dilinde İkilemeler” adlı eserindeki anlamsal sınıflandırmaya göre incelenmiştir. Bu sınıflandırmada ikilemeler; anlam pekiştirme, anlam güçlendirme, anlam abartma, anlam çoğaltma ve anlam kolaylaştırma olarak kategorize edilmiştir. Çalışmada veriler bu kategoriler ışığında analiz edilip, doğrudan örneklerle desteklenmiştir. Sonuç olarak, masallarda ikilemelerin sıkça kullanıldığı ve anlatıma farklı anlam boyutları ekleyerek etkisini artırdığı ortaya konmuştur.

209. **Eğitimde Masalın İşlevleri ve Judith Malika Liberman’ın Masallarında Metaforik Unsurlar**

Cahit Epçaçan, Sedef Şık, (2022), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı Ö11, 2022, 323 - 346, 10.29000/rumelide.1146611.

Bu çalışmanın amacı, masalların eğitimsel işlevleri ile masallarda yer alan metaforların incelenmesidir. Masal dilinin temelinde metaforlar bulunur; metaforlar, karmaşık yaşam deneyimlerini daha anlaşılır ve somut hale getirmek için geliştirilmiştir.

Toplumsal hafıza, bu metaforları benimseyip yaygınlaştırdıkça yeni metaforlar da ortaya çıkar ve iletişimle birlikte metafor kullanımı devam eder. Araştırmada nitel yöntemlerden doküman incelemesi tercih edilmiştir. İncelenen kaynaklar Judith Malika Liberman’a ait “Masal Terapi”, “Masallarla Yola Çık”, “Önce Hayal” ve “Taş Çorbası” adlı kitaplar olmuştur. Bu kitaplarda yer alan masallarda geçen metaforlar tespit edilip, metafor türleri ve teorileri analiz edilmiştir. Sonuç olarak, masallarda ontolojik ve kavramsal metaforların kullanıldığı, bu metaforların anlaşılabilirliği artırdığı belirlenmiştir. Eğitimde, özellikle çocuklara yönelik masallarda metafor kullanımının, kavramların ve değerlerin daha iyi kavranmasını ve ilgiyi artıracaklarını göstermiştir.

210. Geleneksel Masal Anlatısında “Hilebaz” Kadın Karakterler: “Helvacı Güzeli” ve “Molly Whuppie”

Sinem Çapar İleri, (2022), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 29, 2022, 845 - 850, 10.29000/rumelide.1164895.

Bu makalede, Kúnos’un masal koleksiyonundan “Helvacı Güzeli” adlı masal, İngiliz folklorundan seçilen “Molly Whuppie” ile karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir. “Helvacı Güzeli”, Anadolu kültürüne özgü vezir ve hoca gibi figürleri içeren geleneksel bir masaldır. “Molly Whuppie” ise Joseph Jacobs’ın 1890 tarihli *English Fairy Tales* kitabında yer alan ve sonrasında birçok masal derlemesine eklenen önemli bir İngiliz halk masalıdır. Makalenin ana tezi, kadın kahramanlar “Helvacı Güzeli” ve “Molly Whuppie”nin, onları öldürmeye çalışan geleneksel erkek figürlerine (hoca, vezir, dev vb.) karşı hile ve kılık değiştirme gibi stratejilerle üstünlük sağladıklarıdır. Böylece, bu karakterler düşmanlarını alt ederek yaşadıkları haksızlıkları ortaya koymakta ve güç kazanmaktadırlar.

211. Anadolu Sahasında Anlatılan Kurukafa Masalları Üzerine Bir Değerlendirme

Berna Ayaz, (2022), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 29, 2022, 595 - 602, 10.29000/rumelide.1164187.

Bu çalışmada, Türkiye-Anadolu bölgesinde anlatılan kurukafa masalları bağlamında kurukafa motifi ele alınacaktır. Masallarda kurukafa motifinin yalnızca bir motif olmanın ötesinde, bağımsız bir masal kahramanı olarak da işlev gördüğü gözlemlenmektedir. Bu durum, kurukafanın masallardaki farklı görev ve anlam katmanlarına işaret etmektedir. Hem anlatılarda hem de halk yaşamındaki inanış,

uygulama ve pratiklerde yer alan kurukafaların, masal dünyasında görünen anlamlarının ötesinde sembolik anlamlar taşıdığı düşünülmektedir. Bu yaklaşımla, kurukafanın birincil kahraman olarak yer aldığı masalarda bu figürün simgesel anlamları üzerinde durulacak; ayrıca kurukafa ve yeniden dirilme/diriltme motifleri örnek masal metinleri üzerinden analiz edilmiştir.

212. **Türk Masallarında Anne Motifinin Psikanalitik Çözümlemesi**

Seval Kasımoğlu, (2022), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 15, Sayı 39, 2022, 743 - 753, 10.12981/mahder.1133980.

Bu makalenin amacı, anne motifini psikanalitik bakış açısıyla, Türk masalarında sıkça rastlanan örnekler üzerinden incelemektir. Çalışmada anne motifi incelenirken, arketipsel eleştiri kuramının kurucusu Carl Gustav Jung ile nesne ilişkileri kuramının öncüsü Melanie Klein'in psikanalitik görüşlerinden faydalanılmıştır. Jung psikolojisinde arketip kavramı merkezi bir öneme sahiptir; bunlar arasında persona, anima, animus, gölge, kendilik, ihtiyar bilge adam, aşama ve anne arketipleri yer alır. Anne arketipi Jung'a göre çift yönlüdür: bir yanda koruyucu, şefkatli anneyi; diğer yanda ise boğan, yutan, korkutan anne figürünü temsil eder. Klein ise anne-çocuk ilişkisini "iyi meme" ve "kötü meme" kavramlarıyla açıklamış, çocuğun anneye bakışının paranoid-şizoid ve depresif olmak üzere iki temel evreden geçtiğini savunmuştur. Makalede, Türk masalarındaki anne motifleri bu iki kuramsal çerçevede, Jung'un arketipleri ve Klein'in gelişimsel dönemleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

213. **Masal ve Efsanelerde Yaşlıların Öldürülmesi Motifi**

Bora Yılmaz, (2022), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 57, 2022, 44 - 51, 10.53568/yyusbed.1160093.

Bu makalenin konusu, yaşlıların öldürülmesi motifinin halk anlatılarındaki yerini ve bu motifin sosyal-kültürel ve psikolojik boyutlarını incelemektir. Yaşlıların öldürülmesi olgusu, günümüzde "ötanazi" olarak da değerlendirilen ve çeşitli bilim çevrelerinde tartışılan bir fenomendir. Sözlü kültür ürünlerinde, Avrupa'dan Asya'ya ve Afrika'nın bazı bölgelerine kadar uzanan geniş bir coğrafyada yaşlıların öldürülmesi motifinin farklı varyantlarına rastlanmaktadır. Türk halk anlatılarında ise bu motif daha sınırlı biçimde kullanılmıştır. Efsane ve masalarda yaşlıların öldürülmesi, çoğunlukla geleneklerin sürdürülmesi veya son bulması ekseninde anlatılır. Makalede bireyin gelenek ile kendi arzuları arasında kalması durumu, yaşlıların öldürülmesi motifi

üzerinden ele alınır. Varyantların ortaya çıkış nedenleri, yaşlıların toplum içindeki rolleri ve geleneklere bağlı olarak yaşlıların neden öldürölmek istendiği halk anlatılarındaki şekilleriyle açıklanır. Ayrıca, geleneğe bağlı kalmanın sonucu olarak yaşlıların ölümlü kabul etmesi, bireyin öldürme eğilimleri ve halkın bu eğilimlerdeki rolü sosyal ve psikolojik açıdan analiz edilir. Makalenin amacı, dünya halklarının ve insan düşüncesinin bu motif aracılığıyla anlatılardaki yansımalarına dair farkındalık yaratmaktır.

214. Fen Eğitiminde Stem Etkinliklerinin Masal Senaryolarıyla Desteklenmesine Yönelik Öğrenci Görüşleri

Gözde Endam, (2022), Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi, Cilt 5, Sayı 3, 2022, 185 – 198.

Bu çalışmada, STEM (Fen, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) eğitimi ile masal senaryolarının birleştirilerek uygulanması amaçlanmıştır. STEM, birden fazla disiplinin entegre edilerek gerçek yaşamda uygulanabilir bilgiler ve yaratıcılık üzerine odaklanan bir eğitim modelidir. Özellikle gelişmiş ölkelerde bir yaşam tarzı olarak benimsenen bu yaklaşım, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini ve bilgileri somutlaştırarak kullanmalarını sağlamaktadır. Türkiye’de de farklı eğitim kademelerinde STEM etkinlikleri yaygınlaşmaktadır. Araştırmada, İzmir’deki 4 farklı ilkokul ve ortaokuldan 8 öğrenciyle 8 hafta boyunca STEM etkinlikleri masal senaryolarıyla desteklenerek uygulanmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanıp içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sonuçlar, öğrencilerin masallarla desteklenen STEM etkinliklerine daha ilgili ve istekli yaklaştıklarını, etkinlikleri daha iyi anladıklarını göstermiştir. Öğrenciler ayrıca bu etkinliklerin daha eğlenceli olduğunu, motivasyonlarını artırdığını ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını desteklediğini belirtmişlerdir.

215. Prenses ve Kurbağa Animasyonunun Jungiye Analizi: Kapitalizmin Gölgesindeki Kolektif Psişe

Ayşe Dilara Bostan, (2022), SineFilozofi, Cilt 7, Sayı Özel Sayı (4), 2022, 224 - 236, 10.31122/sinefilozofi.1073644.

Bu çalışmada, postmodern bir masal uyarlaması olan *The Princess and the Frog* (Prenses ve Kurbağa, Ron Clements ve John Musker, 2009) animasyonunun Jungiye yaklaşımıyla psikolojik analizi yapılmıştır. Disney’in yapımı olan bu animasyon,

kapitalist ideolojiyle uyumlu olmakla birlikte masal anlatısal öğelerini kullanması sebebiyle arketipsel bir anlatı olarak ele alınmıştır. Jungiye perspektife göre masallar, kolektif bilinçdışının psişik süreçlerini açığa çıkaran ve kolektif bilinçli tutumları telafi eden arketipsel anlatılar olarak görülür. Çalışmada, Marie-Louise von Franz'ın yöntemiyle yapılan analizde, özellikle kadın psişesinde eros ve logos tutumlarının yeniden dengelendiği tespit edilmiştir. Masal, kolektif bilinçte kadını logos baskın tutuma iten ve feminen arketipten uzaklaştıran kapitalist etkiye dikkat çekmektedir. Son olarak, animasyonun sunduğu kolektif bilinçdışı bilgileri, Disney'in kültürel bilinç ve tutumları ışığında tartışılmıştır.

216. **Masalların Çocuk Eğitimindeki Önemi**

Mehmet Bingöl, (2022), Orta Doğu ve Orta Asya-Kafkaslar Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 2022, 1 – 5.

Bu makalede, masalların çocukların okul öncesi eğitiminde ve okul dönemindeki önemine vurgu yapılmaktadır. Eğitimciler ve çocuk psikologları tarafından masalların çocukların zihinsel gelişimi, kelime dağarcığı ve farklı bakış açıları kazanmasında olumlu etkileri çeşitli deneylerle desteklenmiştir. Makalede, masalların çocuk eğitimindeki etkinliği ve çocukların gelişim süreçlerine katkıları açıklanmaya çalışılmıştır.

217. **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bir Masal Uyarlama Örneği: Ağlayan Narla Gülen Ayva Masalı**

Haktan Kaplan, Meral Doğru, (2022), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 31, 2022, 30 - 46, 10.29000/rumelide.1220213.

Bu metin, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerin kullanımına ve bu metinlerin öğrenci seviyelerine uygun hale getirilmesine odaklanmaktadır. Özellikle başlangıç ve orta düzey öğrenciler için özgün metinlerin zorlukları nedeniyle, destanlar, masallar ve halk hikâyeleri gibi halk edebiyatı ürünlerinin sadeleştirilerek, genişletilerek ve kolaylaştırılarak B1 düzeyine uyarlanması üzerinde durulmuştur. Örnek olarak Anadolu masallarından “Ağlayan Narla Gülen Ayva” masalının bu yöntemlerle uyarlanması anlatılmıştır. Böylece, bu tür metin uyarlama tekniklerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hem dil gelişimini hem de kültür aktarımını destekleyeceği vurgulanmıştır.

218. Grimm Masallarında Yer Alan Yan Cümle Çevirilerinin Makine Ve İnsan Çevirileri Çerçevesinde İncelenmesi

Zehra Sari, Aylin Seymen, (2022), Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi, Cilt 4, Sayı 8, 2022, 1 - 8, 10.55143/alkad.1138766.

Bu çalışma, makine çevirilerindeki hata oranlarını özellikle gramer açısından analiz ederek, makine çevirilerinin yabancı dil öğretmenleri ve çevirmenlerin mesleği üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, Grimm Kardeşler'in Almanca orijinal metinleri ("Külkedisi", "Kırmızı Başlıklı Kız" ve "Hansel ile Gretel") ile bunların Türkçe çevirileri karşılaştırılmıştır. Teorik ve tarama yöntemleriyle yapılan analizde, özellikle cümle başlarındaki bağlaç kullanımı ve Almancadaki "und" bağlacının yanlış çevrilmesi gibi yapay zekâ kaynaklı hatalar ön plana çıkmıştır. Bu durum, dilbilgisi kurallarının iki dil arasında farklı olması ve makine çevirisinin bu kuralları tam olarak uygulayamamasından kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak, çevirmenlerin her iki dilin dilbilgisine hâkim olmasının makine çevirisinin önünde önemli bir avantaj olduğu vurgulanmıştır.

219. Dijital Kültürde Yeni Yaratmalar: Keloğlan Masalları

Mehmet Özdemir, (2022), Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 2022, 326 – 337.

Bu makale, Keloğlan masallarının hem sözlü kültür ortamında hem de yazılı, elektronik ve dijital medya alanlarında nasıl çeşitlenip dönüştüğünü ele almaktadır. Keloğlan'ın Türk kültüründeki önemli bir sembol olarak, geleneksel kalıpların yanında günümüzün kültürel değişimleriyle yeni anlatım biçimleri ve temalarla yeniden yaratılması ve medya ortamlarında (sinema, televizyon, mobil uygulamalar vb.) baş aktör olması üzerinde durulmaktadır. Makalede, masalların artık sadece geleneksel anlatıcılar tarafından değil, çoklu medya araçlarıyla çocuklara aktarıldığı, interaktif kitaplar, yapbozlar, çizgi filmler ve oyunlar gibi farklı platformlarda deneyimlendiği vurgulanmaktadır. Böylece masalların kültürel yaratıcılığın temel kaynaklarından biri olduğu ve animasyon, tasarım gibi boyutlarla kültürel-ekonomik bir değer kazandığı belirtilmektedir. Makalenin odağında ise özellikle televizyonda çizgi film formatında uyarlanan Keloğlan masalları bu bağlamda incelenmektedir.

220. **Çemişgezek Masallarında Olumsuz Tipler**

Muhammet Faruk Ekici, (2022), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 5, Sayı 3, 2022, 591 - 602, 10.55666/folklor.1184612.

Bu çalışma, insanın kemale erme ve erginleşme sürecinde karşılaştığı engellerin, özellikle bilinçdışının karanlık bölgesinde yer alan olumsuz duygular ve unsurların, masallardaki sembolik tipler aracılığıyla nasıl ifade edildiğini incelemektedir. Tasavvufi perspektifte bu engeller, nefsin yenilmesi gereken unsurları olarak görülürken, psikolojide “gölge” kavramıyla açıklanmaktadır. Masallarda cadılar, devler, ejderhalar, kötü niyetli üvey anneler gibi olumsuz karakterler, bireyin erginleşme yolundaki mücadelelerini simgelemektedir. Özellikle Tunceli’nin Çemişgezek ilçesinde anlatılan masallarda da benzer olumsuz tiplerin yer aldığı, bu karakterlerin evrensel işlevlere sahip olduğu ve sonunda kolektif bilinç tarafından cezalandırıldıkları vurgulanmaktadır. Çalışmada, Çemişgezek masallarındaki olumsuz tiplerin bireyleşme sürecindeki engelleri nasıl temsil ettiği detaylı olarak değerlendirilerek, bölgedeki masal anlatma geleneğinin varlığı ve olumsuz tiplere yönelik tasnif ortaya konacaktır.

221. **Halk Anlatılarının Epik Kuralları Işığında Bir İnceleme: Mercan Kız Masalı**

Arzu Gülhan Aktürk, Fatma Yıldırım, (2022), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 5, Sayı 3, 2022, 660 - 673, 10.55666/folklor.1176457.

Bu çalışmada, Mercan Kız masalı Axel Olrik’in epik yasaları çerçevesinde incelenmiş ve masalın “Halk Anlatılarının Epik Kuralları”na uygunluğu değerlendirilmiştir. Mercan Kız masalı, sözlü anlatı geleneğinde önemli bir yere sahip olan “Billur Köşk Masalları” içinde yer almakta olup, Türk kültürünün ve düşünce yapısının geleneksel motiflerini yansıtan bir eserdir. En eski yazılı nüshası 19. yüzyıla tarihlenen “Billur Köşk Masalları” anonim bir derlemedir ve içinde on dört masal barındırır. Çalışma sonucunda, Mercan Kız masalının Olrik’in on beş maddelik epik kurallarına tamamen uygun olduğu saptanmıştır. Bu durum, Olrik’in yasalarının yalnızca kendi kültürüne değil, farklı toplumlara ait halk anlatıları için de içerik, anlatım ve yapı açısından evrensel geçerlilik taşıyabileceğini göstermektedir.

222. **Türk ve Rus Masallarında Kahramanın Olağanüstü Yardımcıları**

Fadime Tikbaş Apak, (2022), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 5, Sayı 3, 2022, 712 - 722, 10.55666/folklor.1193188.

Bu çalışmada, Mercan Kız masalı Axel Olrik'in epik yasaları doğrultusunda incelenmiş ve masalın “Halk Anlatılarının Epik Kuralları”na uygunluğu değerlendirilmiştir. Mercan Kız, sözlü anlatı geleneğinde önemli bir yere sahip olan “Billur Köşk Masalları” koleksiyonunda yer almaktadır. İçerisindeki motiflerle Türk kültürünün ve düşünce yapısının geleneksel yapısını yansıtan bu eser, en eski yazılı nüshası 19. yüzyıla ait olan, anonim derleyicinin on dört masalı bir araya getirdiği bir kaynaktır. Çalışmanın sonunda Mercan Kız masalının, Olrik'in on beş maddeden oluşan epik kurallarına tam anlamıyla uyduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, Olrik'in epik yasalarının sadece kendi kültürüne özgü olmadığını, farklı toplumların halk anlatılarında da içerik, anlatım ve yapısal açıdan evrensel benzerlikler bulunduğunu ortaya koymaktadır.

223. **Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Yeniden İnşası Sürecinde Masallar: “Eşit Masallar” Örneği**

Hakan Çelikten, (2022), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 5, Sayı 3, 2022, 738 - 751, 10.55666/folklor.1193116.

Bu metin, toplumsal cinsiyet olgusunun günümüzdeki tartışmalarını ve bu alandaki dönüşümlerin kültürel ürünler, özellikle masallar aracılığıyla nasıl ele alındığını konu edinmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin değişmesi gerektiğine dair artan farkındalıkla birlikte, bu değişimi savunanlar ve geleneksel rolleri korumaya çalışanlar arasında bir gerilim yaşandığı belirtilmektedir. Değişim sürecinin topluma benimsetilmesinde masallar gibi geleneksel kültürel ürünlerin önemli araçlar haline geldiği vurgulanmaktadır. Özellikle “Eşit Masallar” projesi örnek verilerek, klasik masalların (Kırmızı Başlıklı Kız, Rapunzel, Sindirella'nın Bilmecesi, Kurbağa Prens, Pamuk Kalpli Prens ve Yedi Cüceler) toplumsal cinsiyet algısı üzerinden yeniden kurgulandığı ifade edilmektedir. İçerik analiziyle yapılan değerlendirmede, bu yeni masallarda ataerkil toplumsal cinsiyet kalıplarının eleştirildiği ve değiştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Kadın ve erkek ilişkileri, beden algısı, iş bölümü, cinsiyet temelli statü gibi konularda önemli dönüşümlere gidilmiştir. Özellikle kadın kimliği, klasik masallarda var olan stereotipik anlayışın kökten sorgulanması ve yeniden inşası çerçevesinde ele alınmaktadır. Özetle, metin toplumsal cinsiyet rollerinin dönüşüm sürecinde masalların hem eğitimsel hem de kültürel birer araç olarak kullanıldığını ve

bu sayede yeni kuşakların toplumsal cinsiyet algısının şekillendirilmesinde masalların aktif bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

224. Vladimir Propp’un Masal Çözümleme Metodu Bağlamında “Sarı Öküz” Masalı Üzerine Bir İnceleme

Vahdi Özer, (2022), Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 2022, 251 - 266, 10.47948/efad.1182617.

Bu çalışmada Karaman bölgesinden derlenen “Sarı Öküz” masalı, Vladimir Propp’un “Masalın Biçimbilimi” adlı kitabında anlattığı biçimbilimsel yaklaşım çerçevesinde incelenecektir. Propp’un yöntemi, masal içerisinde değişen kişi, olay ve tiplere rağmen olay akışı içindeki işlevlerin sürekli var olduğunu ifade etmektedir. Çalışmada öncelikle masal türünün genel özelliklerine değinilecek, ardından Vladimir Propp’un kuramı ve olağanüstü masalların özellikleri ele alınacaktır. Son bölümde ise “Sarı Öküz” masalının Propp’un biçimbilimsel yapısına uygun olup olmadığı belirlenerek, masalın yapısal çözümlemesi işlevlere göre şematik bir biçimde sunulacaktır. Böylece masalın yapısal unsurlarının sistematik olarak ortaya konması hedeflenmektedir.

225. Derleme Türk Masallarının Çocuk Okurlar İçin Değiştirilmesi

Neslihan Yücelşen, Funda Yeşil, (2022), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 9, 2022, 476 - 500, 10.51531/korkutataturkiyat.1205108.

Çalışmada, Pertev Naili Boratav’ın derlediği halk masalları, Adnan Binyazar tarafından çocuk okurlar için değiştirilmiş biçimleriyle karşılaştırılarak metinler üzerinde yapılan değişiklikler incelenmiştir. Değişikliklerin olası nedenleri hem araştırmacı yazarların bakış açıları hem de dâhil oldukları disiplinlerde kabul edilen görüşler çerçevesinde tartışılmıştır. Ayrıca, nitelikli çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler açısından değerlendirmeler yapılmıştır. İnceleme sonucunda, metinler üzerinde genişletme, indirgeme ve anlamsal dönüştürme işlemlerinin sezgisel bir yaklaşımla gerçekleştirildiği saptanmıştır. Masallar üzerinde en fazla yapılan değişikliğin genişletme olduğu belirlenmiş, yapılan değişikliklerin masalların tür özelliklerini etkilemediği ancak iletilerini etkilediği ve böylece yeni iletilerin alımlanmasının yolunu açtığı sonucuna varılmıştır.

226. Peri Masalı, Eşitsizlikler ve “Eşit Masallar”

Ürün Şen Sönmez, (2022), Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, Cilt 62, Sayı 2, 2022, 489 - 527, 10.26650/TUDED2022-1104665.

Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren klasik masalları sorgulama ve yıkma yönündeki girişimler artmış, böylece klasik masallara yönelik eleştirel birikim de zenginleşmiştir. Bu yıkma çabaları genellikle masallardaki iktidar ilişkileri ve toplumsal cinsiyet kalıplarına odaklanmaktadır. Bu bağlamda klasik masallar eleştirel bir bakışla yeniden yazılır ve dönüştürülür. Bu tür yeniden üretimlere genel olarak postmodern masallar denmekle birlikte, bu adlandırma bazı eleştirilerle karşılaşmakta; fazla kapsayıcı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca anti masal, karşı masal, ilerlemeci masal, özgürleştirici masal, eşit masal gibi niyetleri açıkça ifade eden tanımlar da kullanılmaktadır. Bu çalışmada ise “Eşit Masallar” serisinde yer alan yeniden üretimler, toplumsal cinsiyet ve iktidar ilişkileri ekseninde masalın klasik formundan postmodern yapıya geçişindeki ideolojik dönüşüm ve gelişen eleştirel birikimle bağlantılı olarak çözümlemeye tabi tutulmuştur.

227. Yaşlı Bilge Adam Arketipinin Bir Örneği Olarak Tûtî

Seval Kasımoğlu, (2022), Gazi Türkiyat, Sayı 31, 2022, 53 – 61.

Bu çalışmada, Tûtîname’nin çerçeve masalı Carl Gustav Jung’un yaşlı bilge arketipi bağlamında ele alınmıştır. Doğu edebiyatının önemli çerçeve hikâye örneklerinden biri olan Tûtîname, yaşlı bilge arketipinin doğrudan gözlemlenebildiği bir masallar dizisidir. Bu dizide, yaşlı bilge arketipinin temsili olarak nezih ve bilgece konuşan, öğütleriyle kahramana büyük destek sağlayan bir papağan figürü ön plandadır. Yaşlı birey arketipi, Jung’un kavramsallaştırdığı kolektif bilinçdışında yer alan evrensel bir yapıdır ve bireyin karşılaştığı sorunları çözmek için bilinçdışına dönüşünde aldığı sezgisel yardımı simgeler. Kahramanın problemini çözebilmesi ve macerasını tamamlayabilmesi için benliğindeki bu arketipi iyi tanıması ve onunla uyum içinde olması gerekmektedir. Yapılan araştırma sonucunda, Tûtîname’nin psikanalitik yöntemlerle incelenmesinin önem kazandığı görülmüştür. Eserin diğer psikanalitik yaklaşımlarla da değerlendirilmesinin mümkün ve gerekli olduğu ortaya çıkmıştır. Jung psikolojisinde merkezi bir yere sahip olan yaşlı bilge arketipinin Tûtîname perspektifinde incelenmesi, edebiyatta bu arketipin yansımalarını anlamak açısından değerli bir örnek teşkil etmektedir. Tûtîname, dünya edebiyatını derinden etkileyen önemli bir eser olmasına

rağmen, Türkiye’de bu eser üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır ve bunların hiçbiri masalları salt psikanalitik açıdan ele almamıştır. Bu makale, Tûtîname’ye psikanalitik bir bakış açısıyla yaklaşarak önemli bir boşluğu doldurmakta ve bu alandaki ilk çalışma olma özelliği taşımaktadır. Böylece çalışma, Tûtîname üzerine yapılacak gelecekteki araştırmalar için de önemli bir kaynak olma niteliği kazanmıştır.

228. **Çocuk Tiyatrosunda Kötücül Mizahın Sınırları: Ak Masal Kara Masal Oyununda Kötücül Orijinli Mizahın İyicil Olana Hizmeti**

Filiz Keskin, (2022), Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı 10, 2022, 72 - 86, 10.55089/yyuvasad.1210080.

Mizah, kaynağı ve mecrası ne olursa olsun genellikle kötücül ya da kötücül görünümlü unsurlardan beslenir. İnsanlar çoğunlukla başkalarının kusurlarına, başarısızlıklarına, fiziksel ya da davranışsal eksikliklerine gülme eğilimindedir. Mizah ve gülme üzerine düşünen filozoflar, insanın mizahi bulduğu duruma karşı temel tepkisinin “alay” olduğunu vurgularlar. Çocuklar da bilişsel ve duyuşsal gelişimleri doğrultusunda, kötücül kökenli mizah durumlarını gülünç bulmaktadır. Bununla birlikte mizah ve gülmenin, insan ruh ve beden sağlığı açısından çok önemli olduğu kabul edilir; bu önem çocuklarda daha da artar. Çünkü çocukların öğrenme süreçlerinde, zorluklarla baş etmede ve değerler eğitiminde mizahın etkili gücünden yararlanılır. Çocuklara yönelik edebi eserler ve gösterilerde mizah sıkça kullanılır ve bu alanda eser veren yazar ya da sanatçılardan çocukların gelişim özellikleri ve duygusal dünyaları göz önünde bulundurulması beklenir. Bu çalışma ise, kötücül kökenli mizahın çocuk tiyatrosunda “iyi olanı seçme” teması bağlamında nasıl kullanılabileceğini, Turgut Özakman’ın *Ak Masal Kara Masal* adlı oyununu örnekleyerek göstermeyi amaçlamaktadır.

229. **Her Güne Bir Masal Adlı Eserin Değer İletimi Açısından Önemi**

Seda Kardaş, Mustafa Kaya, Erhan Görmez, (2022), Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, 2022, 276 - 302, 10.48066/kusob.1164069.

Bu çalışmanın amacı, Tarık Demirkan’ın *Her Güne Bir Masal* adlı eserinin değerler eğitimine katkısını incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemine uygun olarak gerçekleştirilmiş ve doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Değer İnceleme Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın materyalini ise eserde yer alan 365 masal metni oluşturmuştur. Verilerin analizinde

betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Çalışma sonucunda, değer inceleme formunda yer alan ve kök değerleri de kapsayan 20 ana değer masal metinlerinde farklı frekanslarla işlendiği belirlenmiştir. Masallarda en çok işlenen değerler ve oranları şöyledir: Yardımlaşma (341/365, %93), Öz denetim (183/365, %51), Dostluk (158/365, %43), Liderlik (146/365, %40), Cesaret (142/365, %38), Aile (132/365, %36), Dürüstlük (121/365, %33), Sevgi (110/365, %30), Çalışkanlık (85/365, %23), Bilimsellik (84/365, %23) gibi. Diğer değerlerin işlenme oranları ise sabır, inanç, nezaket, saygı, vatanseverlik, adalet, sorumluluk alma, misafirperverlik, estetik ve sağlık gibi çeşitlilik göstermektedir. Eser, değer çeşitliliği açısından zengin bulunmakla birlikte, işlenen değerlerin sıklığı açısından Türk masallarıyla karşılaştırıldığında kısmen yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

230. **Eğitim-Öğretim Dönemindeki Çocuklara Büyük Taarruzun Resimlerle Aktarılması: Bir Masal Kitabı İncelemesi**

Mustafa Öztürk, Saliye Ek, Özen Kocatüfenk Yıldız, Hasan Kuşçu, Derya Yörük, Hakan Yıldız, (2022), Academic Knowledge, Cilt 5, Sayı 2, 2022, 292 - 312, 10.5281/zenodo.7496279.

Bu çalışmada, eğitim-öğretim dönemindeki çocuklara yönelik hazırlanan bir masal kitabındaki resimler incelenerek Türkiye tarihinin önemli dönüm noktalarından biri olan Büyük Taarruz'un nasıl aktarıldığı belirlenmeye çalışılmıştır. İncelenen masal kitabındaki resimler üzerinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi, yazılı, sözlü ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik olarak incelenmesini amaçlayan bilimsel bir yaklaşımdır. Araştırmada toplam 11 resim, renk ve anlam açısından iki ayrı grupta değerlendirilmiş ve güvenilirlik hesaplaması Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen güvenilirlik formülü ile yapılmıştır. Elde edilen güvenilirlik düzeyleri sırasıyla %85,60 ve %87,87 olarak belirlenmiş, bu da yüksek bir güvenilirlik seviyesini göstermektedir. İncelenen resimlerde 11 farklı rengin kullanıldığı, bu renklerin farklı dağılımlarla vurgu amacıyla tercih edildiği saptanmıştır. Araştırmanın sonuçları, resim ve renklerin çocuklara farklı düzenlemelerle sunulabileceğini ve bu içeriklerin yayın süreçlerinin geliştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

231. “Altın Bülbül” Masalının Jung’un Arketipsel Sembolizm Kuramı Baēlamında İncelenmesi

Hüseyin Kürşat Türkan, (2022), *Asya Studies*, Cilt 6, Sayı 22, 2022, 117 - 124, 10.31455/asya.1128641.

Edebî metinlerin içerik açısından deēerlendirilmesinde “arketip” kavramı ön plana çıkar. “Arketip” terimi, C. Gustav Jung tarafından ortaya atılmış ve insanlıēın ortak bilindişinin yansımalarını ifade eden bir kavramdır. Jung’un “Arketipsel Sembolizm” olarak adlandırdıēı kuramda; mitler, masallar, hikâyeler gibi anlatıların, içerik bakımından insanlıēın paylařtıēı deēerler ve tutumları gizli biçimde barındırdıēı vurgulanır. Bu gizli deēer ve tutumların her biri bir arketipi temsil eder. Arketipler, ilkel insan ile modern insan arasında bir baē oluşturur. Birçok arketip olmasına karşın Jung, zellikle “Gölge”, “Yüce Birey”, “Persona”, “Anima/Animus” ve “İ/Tüm Benlik” gibi arketipler üzerinde durmuştur. Bu arketipler, Joseph Campbell tarafından “ayrılma-olgunlaşma-dönüş” aşamalarında daha detaylı ve sistematik şekilde ele alınmıştır. Campbell, Jung’un arketiplerini bu süreçte inceleyip örneklerle açıklamıştır. Edebî eserler, sadece estetik ve ruhsal zevklerin ifadesi deēil, aynı zamanda ortak bilindişinin imgelerle yorumlanmasıdır. Masallar da bunların arasında yer alır ve birçok arketipsel ēe taşır. Bu arketiplerin belirlenip yorumlanması, insanlıēın ortak deēerleri, inançları ve tutumlarının ortaya konması açısından önem taşır. Makalede, Nedim Bakırcı’nın “Niēde Masalları” adlı çalışmasında yer alan 50 masal metni incelenmiştir. Bunlardan “Altın Bülbül” masalı seçilmiş ve arketipsel sembolizm açısından analiz edilmiştir.

232. Masallarda Soyut Anlam Dünyasının Tespiti İçin Bir Metafor: “Kabuk”

Elif Sayar, (2023), *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Cilt 16, Sayı 41, 2023, 174 - 185, 10.12981/mahder.1248590.

Bu çalışmada, somut anlam dünyasından alınan “kabuk” metaforu, masallardaki soyut anlamların belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Masallarda “kabuk” kavramıyla ilişkilendirilen semboller ve deēerler düzlemi, temsili dünyanın arkasındaki özü aıēa çıkarır. Metnin yapısını oluşturan bir araç olarak, masallarda kullanılan malzemenin seçimi ile imgelerin altında yatan öznenin oluşumunda hangi ideolojik unsurların etkili olduēu; Kırmızı Başlıklı Kız, Uyuyan Güzel, Külkedisi ve Pamuk Prenses masalları üzerinden incelenecektir. Böylece, masallardaki kabuk olarak adlandırılan ēelerin

kavramsal düzeyde nasıl yorumlandığı gösterilecek, bu kabuğun yeni bir tanımı, anlamı ve güncel söylemler içindeki yeri ortaya konacaktır. Çalışmanın temel amacı budur.

233. **Anadolu Masallarındaki Yasak (Tabu) Motiflerinin Kültürel Unsurlar Açısından İncelenmesi**

İbrahim Boz, (2023), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 16, Sayı 41, 2023, 69 - 81, 10.12981/mahder.1190327.

Bu araştırmada, Motif Index'te yer alan yasak (tabu) motifi ele alınmıştır. İlk olarak masal ve motif kavramları üzerinde durulmuştur. Ardından Pertev Naili Boratav'ın *Zaman Zaman İçinde* ve *Az Gittik Uz Gittik* adlı eserleri incelenmiş; bu eserlerde bulunan, yasak temasını barındıran *Bacı Bacı Can Bacı*, *Yedi Kardeşler*, *Dülger Kızı*, *Yıldırım Padişahı*, *Dünya Güzeli* ve *Yeraltı Diyarının Kartalı* adlı masallar analiz edilmiştir. Bu masallarda geçen yasak motiflerinin kültürel anlamlar taşıyıp taşımadığı araştırılmıştır. Ayrıca, bu motifin olayların ilerleyişine ve karakterlerin çeşitlenmesine olan etkisi üzerinde durulmuştur. Vladimir Propp'un *Masalın Biçimbilimi* adlı eserinde belirttiği gibi, yasak unsurunun genellikle ihlal edildiği gözlemlenmiştir. Yasağın çiğnenmesi sonrasında kahramanın çeşitli zorluklarla karşılaştığı ve bu zorlukları aşmak için sınavlardan geçtiği görülmektedir. Böylece yasak motifi, diğer motiflerin ortaya çıkmasında ve anlatıya yeni olaylar ile karakterlerin katılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca Anadolu masallarındaki yasak motiflerinin kültürel kodlar içerdiği ve bu kodların aktarımında kullanıldığı saptanmıştır.

234. **“Altın Bülbul” Masalının Duyguların Dil Bildirimi Açısından İncelenmesi**

Tuğba Akkoyun, (2023), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 10, 2023, 823 - 834, 10.51531/korkutataturkiyat.1247419.

Bu çalışmada, *Altın Bülbul* adlı masaldaki duygu ifade dili analiz edilmiş ve sekiz temel duygudan sevgi, sevinç, korku, öfke, üzüntü ve şaşkınlık duygularının ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmüştür. Duygu göstergeleri bilişsel açıdan ve masaldaki işlevleri doğrultusunda açıklanmıştır.

235. **Türkçe Ders Kitaplarında La Fontaine Masallarının Kullanılabilirliğine Dair Eleştirel Bir Yaklaşım**

Kürşad Kara, (2023), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 10, 2023, 32 - 42, 10.51531/korkutataturkiyat.1245546.

La Fontaine masalları, fabl türünün önemli kaynaklarından biri olarak kabul edilir. Bu masallar, genellikle Türkçe ders kitaplarında örnek metin olarak yer almaktadır. Çalışmanın amacı, La Fontaine masallarındaki karakterlerin taşıdığı çelişkili kişilik özelliklerini belirlemektir. Bu doğrultuda, zıt kişiliklere sahip masal kahramanlarının çocuk okuyucular için uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel yöntemlerden doküman incelemesi tercih edilmiştir. İncelenen eser, on iki kitabın bir araya gelmesiyle oluşmuş ve bu kitaplarda nazım biçiminde yazılmış toplam 231 masal bulunmaktadır. Yapılan analizde, masallardaki 94 hayvan karakterinden 21’inde birden fazla kişilik özelliği gözlemlenmiştir. Bu özelliklerin 44’ü olumlu, 143’ü ise olumsuzdur. Masallardaki karakterlerin farklı ve zaman zaman çelişkili kişilikler sergilemesi, çocuk okuyucular açısından bazı olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Karakterlerde ani ve sebepsiz değişikliklerin olması, çocukların karakterlere ve masallara olan güvenini zedeleyebilir. Bu tür değişimlerin inandırıcı olması ve okuyucuyu ikna etmesi gerekmektedir. Ani, dirençle karşılaşmadan veya olaylar arasında mantıklı bir bağlantı kurulmadan gerçekleşen değişiklikler, çocuklarda karaktere karşı güvensizlik yaratabilir. La Fontaine’in fablları birçok değeri somutlaştırarak ortaya koyar. Ancak, bu değerlerin sunumunda kahramanlara yüklenen zıt kişilik özellikleri, yetişkinler için uygun olsa da ilkokul ve ortaokul öğrencileri için uygun görülmemektedir.

236. Tomris Uyar’ın Gecegezen Kızlar Öykülerine Masallar Bağlamında Metinlerarası Bir Bakış

Harun Akçam, Vildan Almalı, (2023), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 33, 2023, 500 - 511, 10.29000/rumelide.1285325.

Tomris Uyar, Türk öykücülüğünün önde gelen isimlerinden biridir. 1983’te yayımlanan *Gecegezen Kızlar* adlı öykü kitabı, metinlerarasılık kuramı ve geleneğin sürekliliği açısından önemli bir eser olarak değerlendirilmektedir. Yazar, anonim halk edebiyatının temel türlerinden biri olan masalların kahramanlarını, kendi öykü evrenine dahil ederek, toplumsal ve politik konuları çok katmanlı bir şekilde işlemiştir. Metinlerarasılık, bu eserde çeşitli yöntemlerle kendini göstermektedir. Uyar, bu yeniden yaratım sürecini, halk edebiyatının en yaygın türlerinden olan masallar aracılığıyla gerçekleştirmiştir. Masallarla kurduğu ilişkiyi, öykülerini güçlendirmek ve “Masal kahramanları günümüzde yaşasaydı nasıl bir yaşam sürerlerdi?” sorusuna alternatif

cevaplar sunmak amacıyla kullanmıştır. Yazarın masallarla kurduğu metinlerarası bağlantıların yanı sıra, öykülerinde halk edebiyatına ait nazım parçalarına yer vermesi, modern Türk edebiyatı içinde halk edebiyatıyla kurulan ilişkinin, yani geleneğin aktarımının önemli bir örneğidir. Tüm bu unsurlar doğrultusunda yazar, parodi, pastiş, kolaj gibi metinlerarası tekniklerin yanı sıra diyalog ve leitmotif gibi anlatım yöntemlerinden yararlanarak yoğun içerikli öyküler ortaya koymuştur. Sözlü ve yazılı gelenek aktarımı folklor ürünlerinde önemli bir yer tutar. Halk kültürüne ait, genellikle sözlü olan edebi ürünler, aynı zamanda kurmaca eserler için de kaynak oluşturabilir. Masal, destan, efsane gibi halk edebiyatı türleri, geleneksel aktarım biçimlerinin dışına çıkarak yeniden kurgulanmış ve modern aktarım araçları haline gelmiştir. Bu çalışmada, halk edebiyatı türlerinden masallar, metinlerarası bir perspektifle değerlendirilmiştir.

237. **Masal ve Peri (Anadolu Sahası Türk Masalları Örneğinde)**

Rugeş Demir, (2023), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, 2023, 424 – 427.

Ünsal Yılmaz Yeşildal, *Masal ve Peri (Anadolu Sahası Türk Masalları Örneğinde)* adlı eserinde peri masallarının kökenlerini, özelliklerini, kadınlarla olan ilişkisini ve Anadolu bölgesi Türk masallarındaki yansımalarını detaylı biçimde incelemiştir. Yazar, bu çalışmasıyla peri masallarıyla ilgili merak edilen birçok soruya açıklık getirmiş ve konuyla bağlantılı çeşitli masal örnekleri sunmuştur. Eserde özellikle peri masallarının kadınlarla olan ilişkisi ve kökenine dair önemli bilgiler yer almaktadır. Çalışmada hemen hemen Anadolu'nun her bölgesinden masal örneklerine yer verilmiş olması, araştırmanın kapsamlı ve geniş çaplı bir çalışma olduğunu göstermektedir.

238. **Batı Anadolu Masallarında Kurnaz Tipi ve İşlevleri**

Ayşe Nur Yılmaz, Mehmet Surur Çelepi, (2023), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, 2023, 115 - 131, 10.55666/folklor.1256992.

Günümüzde teknoloji ilerlese de, birçok kültürel değer gibi masallar da geri planda kalsa da kültürün aktarılmasında önemli bir rol oynamaya devam etmektedir. Bu bağlamda, Batı Anadolu'da anlatılan masallarda kültürün nesilden nesile aktarılması işlevinin etkin bir şekilde gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu nedenle, Batı Anadolu coğrafi bir sınır olarak seçilmiş olsa da, aynı zamanda kültürel bir bölge olarak değerlendirilir. Masallarda, sosyal ve kültürel açıdan belirginleşmiş ve kalıplaşmış çeşitli tipler yer almaktadır. Bu tiplerden biri de araştırmamızın odağını oluşturan “kurnaz” tipidir. Bu çalışmada, kurnazlık ve kurnaz kavramları, anlam kargaşası

yaratabilen olumsuz tiplerden ayırıştırılarak, “İşlevsel Yöntem” kullanılarak kurnaz tipin toplumdaki temel değerler içindeki yeri ortaya konmuştur. Ayrıca, Batı Anadolu Bölgesi masal geleneğinde kurnaz tipin varlığı da tespit edilmiştir. Bölgedeki masalarda kurnaz tipin sergilediği davranışlarda kurnazlığı tetikleyen nedenler, kurnazlık için kullanılan yöntemler ve kurnazlığın işlevleri detaylı şekilde incelenmiştir.

239. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Halk Masalı Uyarlama Örneği: Keçi ile Kurt

Dilek Baz Bolluk, Salih Gülerer, (2023), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, 2023, 45 - 58, 10.55666/folklor.1190334.

Bu çalışmada, edebi metin türlerinden halk masalları üzerinde yoğunlaşmıştır. Araştırmanın amacı, halk masallarından biri olan “Keçi ile Kurt” örneğini Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için A2 seviyesine uygun hale getirmektir. “Keçi ile Kurt” masalı, sözlü anlatı geleneğine ait olduğu için Helimoğlu Yavuz’un (2013) derlemesinden alınmıştır. Araştırmacılar, masalı incelemeye başlamadan önce Avrupa Dil Portfolyosu’nda yer alan betimleyicilere göre düzenlenmiş Gazi Üniversitesi TÖMER Temel Düzey A2 Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Dil Bilgisi kitabını tarayarak A2 seviyesine uygun dilbilgisi konularını belirlemiştir. Ayrıca, Aydın’ın (2015) yabancılar Türkçe öğretimi kitapları olan Hitit, Gazi TÖMER, Gökkuşluğu, İstanbul, İzmir ve Lale eserlerinde yapılan sözcük sıklığı analizleri sonucunda, seviyelere göre hazırlanmış sözcük listelerinden A2 seviyesine uygun kelime listesi elde edilmiştir. Bu liste, Microsoft Word programına tablo formatında aktarılmış ve her kelimenin uyarlama sırasında tabloda bulunup bulunmadığı kontrol edilmiştir. Böylece metin hem seviyeye uygun dilbilgisi yapısını hem de öğrencilerin günlük yaşamda en çok kullandığı kelimeleri içerecek şekilde hazırlanmıştır. Uyarlama sürecinde Durmuş’un (2013) belirttiği metin uyarlama teknikleri esas alınarak sadeleştirme ve genişletme işlemleri uygulanmıştır. Sonuç olarak, “Keçi ile Kurt” masalı A2 düzeyine uygun olarak uyarlanmış ve akademik literatüre kazandırılmıştır.

240. Bilgisayar Oyunlarıyla Dijital Masal Yazımı: İkinci Dil Öğrenenler İçin Yeni Etkin Bir Dilbilimsel Yaklaşım

Maha Alawdat, Eda Başak Hancı-azizoğlu, (2023), Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 58, 2023, 297 - 321, 10.9779/pauefd.1160880.

Günümüzün dijital yerlileri, bilgi transferine saniyeler içinde ulaşabilecekleri bir dijital dünyaya doğdu. Günümüz çocuklarının dijital olarak kodlandığı ve dijital öğrenmeyi geleneksel veya ezberci öğrenme uygulamalarına tercih ettiği gerçeğinin kanıtı sağlamdır. Aynı bakış açısıyla, konu hem dijital hem de etkili dil öğretim teknikleri ile beraber ek bir dil öğrenmek olduğunda, nesiller arasında bir müfredat boşluğu oluşmuştur. Yeni nesil öğrenciler arasında oldukça popüler olan dijital oyunlar, hikayeler yazarak betimleyici ve yaratıcı bir dil öğretim yöntemi sunabilmektedir. Bu araştırma çalışması kapsamında, öğrencilerden kültürel olarak bilinen masalları yeniden yazmaları veya değiştirmeleri istenerek dijital hikaye anlatımı yoluyla yeni bir dilsel öğrenim tekniği sunulmaktadır. Bu nedenle, bu araştırma çalışmasında uygulamalı dilbilim ilkeleri prensibiyle ve dijital ve yaratıcı dil uygulamaları yoluyla yeni bir oyun ve hikaye anlatım metodu geliştirilmiştir.

241. **Dülger Kızı Masalının Arketipsel Sembolizm Bağlamında Çözülmesi**

Hatice İçel, Emine Üçer, (2023), AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, Cilt 11, Sayı 30, 2023, 7 - 22, 10.31126/akrajournal.1261208.

Carl Gustav Jung tarafından ortaya konan arketipsel sembolizm, halk anlatılarının analizinde sıkça başvurulan yöntemlerden biridir. Jung'un kuramlarından esinlenen Joseph Campbell ise kendi yaklaşımını geliştirerek çeşitli halk anlatılarını bu çerçevede incelemiştir. Campbell'ın yöntemi, "monomit" kavramı üzerine inşa edilmiştir. Halk hikâyelerinin sembolik açıdan değerlendirilmesinde genellikle bu iki düşünürün çalışmaları ön plandadır ve onların fikirleri metinlere uygulanmaktadır. Kolektif bilinçdışının izlerini farklı bir anlatı türünde takip etmek amacıyla bu çalışmada "Dülger Kızı" adlı masal arketipsel sembolizm perspektifiyle ele alınmıştır. Ayrıca masal kahramanının, karşıt özelliklerini uzlaştırıp kendi benliğiyle bütünleşme sürecinde yaşadığı sınavlar ve kahramanın yolculuk aşamaları incelenmiştir. Çalışma kapsamında, "Dülger Kızı" masalındaki kahramanın olgunlaşma yolculuğuna tanıklık edilmekle beraber, anima, anne ve yüce birey arketiplerinin anlatı yapısında belirgin roller üstlendiği ortaya konmuştur. Masalın bütününde anima arketipi ön plandadır ve bu arketip, aynı zamanda şehzadenin ruhundaki anne figürünü de temsil etmektedir. Böylece masal, şehzadenin çocukluk döneminden ayrılarak, annesinden kopuş yoluyla erginleşme sürecinin sembolik anlatımıdır.

242. **Bir Masal Metninin Sonsuz Serüveni: Ali Cengiz Oyunu Çözöldü mü?**

Cansu Daşdemir, (2023), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 16, Sayı 42, 2023, 903 - 905, 10.12981/mahder.1270336.

Toplumun ve kültürün kalıplaşmış değ rlerini nesilden nesile taşıyan masallar, sözlü kültürün temel unsurlarından biridir. Masallar, içinde barındırdığı semboller yoluyla bireysel ya da toplumsal istekleri yansıtarak, insanların hayal gücünün kapılarını aralar. Kolektif hafızanın bir ürünü olan masallar, 1812 yılında Grimm Kardeşler tarafından derlenip yayımlanan " ocuklara ve Ev Halkına Masallar" adlı eserle birlikte pek çok akademik çalışmaya konu olmuştur. Bu tür çalışmalara, 2022 yılında Muğla Sıtkı Koçman niversitesi'nin katkılarıyla yeni bir örnek daha eklenmiştir.

243. **Peri Masallarına Eleştirel Bir Bakış**

Meltem Sargın, Ezgi Kılıç, (2023), Uluslararası Trk  Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 12, Sayı 2, 2023, 607 - 622, 10.7884/teke.1312769.

Toplumsal ve kültürel değ rleri gelecek kuşaklara aktaran başlıca edebî türlerden biri olan peri masalları, sözlü kültürden yazılı kültüre geçiş sürecinde erkek yazarlar ve derleyicilerin etkisiyle ataerkil ideoloji ve eril söylemin etkisi altında kalmıştır. Masalların yazılı versiyonlarında kadın karakterlerin cinsiyetçi bir bakış açısıyla erkek karakterlerin gölgesinde, ikincil konumda sunulduğu görülmektedir. Geleneksel masalların, h kim ideolojiyi kuşaklar boyunca taşımada işlev gördüğü ve bu nedenle baskı aracı olarak işlevini sürdürebileceği ileri sürülmektedir. Bu anlayış doğrultusunda, masalların bazı gizli mesajlarından arındırılması gerektiğini savunan ve Karşı Masal ya da Anti-Masal olarak adlandırılan yeni bir masal türü ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada ise üç klasik peri masalının Anti-Masal biçimindeki yeniden yazımları, orijinal metinlerle karşılaştırılarak Eleştirel Söylem Analizi yöntemiyle cinsiyetçi ifadeler tespit edilmeye çalışılmıştır.

244. **Postmodern Romanların Anlattığı Masallar: Kırmızı Başlıklı Kız**

Özlem Sürücü, (2023), Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 49, 2023, 85 - 98, 10.21497/sefad.1313180.

Bu araştırmada, Türk edebiyatında postmodern yaklaşımı benimseyen yazarlar arasında yer alan İhsan Oktay Anar, şebnem İşigüzel, Nedim Görsel ve Mine Söğüt'n eserlerinde Kırmızı Başlıklı Kız masalının işlevi analiz edilmiştir. Masalın içerdiği semboller ve motiflerin yanı sıra bilin dişi kavramları üzerinden Kırmızı Başlıklı Kız

masalının romanlara olan etkileri, yazarların kullandığı metinlerarası yöntemlerle birlikte nedenleri ve sonuçlarıyla ele alınmış, masalın bu süreçte geçirdiği dönüşüm de incelenmiştir.

245. **Anadolu'dan Derlenmiş İki Türk Masalında Anaerkil Simgeler**

Ünsal Çimen, (2023), KÜLTÜRK, Sayı 7, 2023, 23 – 35.

Bu araştırmada, Macar Türkolog Ignacz Kunos (1860–1945) ile Alman asıllı masal anlatıcısı Elsa Sophia von Kamphoeven'in (1878–1963) Anadolu'dan derledikleri 'Büyülü Nar Dalı ve Güzel Kız' ile 'Altın Elma' adlı iki Türk masalı, taşıdıkları anaerkil semboller açısından ele alınacaktır. Bu semboller, Türk olmayan diğer mitolojilerde bulunan benzer sembollerle karşılaştırılarak, Anadolu ve çevresindeki kültür bölgelerinin Türk kültürü üzerindeki etkileri ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu iki masalın seçilmesinin nedeni, anaerkil sembollerin bu metinlerde sıkça görülmesi ve diğer masallara kıyasla çok daha belirgin biçimde yer almasıdır. İncelenecek anaerkil semboller arasında oğul/sevgili/tanrı/kralın kurban edilmesi ile oğul/sevgili/tanrı/kral ve tanrıça/kraliçe arasındaki kutsal evlilik temaları bulunmaktadır. Bu semboller, Anadolu'da tanrı Attis ile tanrıça Kibele, Sümer mitolojisinde tanrı Dumuzi ile tanrıça İnanna, Atina'nın efsanevi hükümdarı Theseus ile Prenses Ariadne ve Argonotlar lideri İason ile Prenses Medea anlatıları bağlamında değerlendirilerek irdelenecektir.

246. **Cengiz Aytmatov ve Masal Dünyası – Masal ve Efsanelerin Arketipsel Çözümlemesi**

Ruşen Demir, (2023), Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2023, 181 – 185.

Orhan Söylemez ve Mehmet Emrecan Yük'ün kaleme aldığı "Cengiz Aytmatov ve Masal Dünyası – Masal ve Efsanelerin Arketipsel Çözümlemesi" adlı çalışmada, Aytmatov'un sekiz anlatısı Türkçeye çevrilmiş ve bu metinler Carl Gustav Jung'un "Analitik Psikoloji" ile Joseph Campbell'ın "Monomit" teorileri ışığında analiz edilmiştir. Çalışmada yer alan sekiz anlatıdan beşinin, Aytmatov hayattayken romanlarında kullanıldığı belirtilmiştir. Diğer üç anlatı ise bu çalışma sayesinde ilk kez gün yüzüne çıkmıştır.

247. Edebî Metin Olarak Masalların Ana Dili Öğretimine Katkıları (Ayağına Diken Batan Serçe Örneği)

Meral Doğru, Numan Saraç, Hülya Seven, Abdülkadir Güngör, (2023), Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 34, 2023, 512 - 524, 10.29000/rumelide.1317076.

Masallar da çocuk edebiyatı ürünleri arasında yer alarak hem dil gelişimine hem de kültür öğrenimine önemli katkılar sunar. Bu nedenle masalların eğitsel işlevi uzun yıllardır kabul görmüştür. Çocukların anlaması, algılaması ve yorumlaması açısından masallar, ana dil öğretiminin pekiştirilmesinde en uygun edebî metinler arasında yer alır. Ders kitaplarında yer alan masallar titizlikle incelenmeli ve araştırılmalıdır. Bazı Türkçe ders kitaplarındaki masallar ise çocuğun masal sevgisini ve okuma isteğini azaltmaktadır. Bu tür metinler, sadece nasihat verme amacı taşıyan, dil zevkinden yoksun, çocukların hayal gücüne hitap etmeyen ve düşünce gücünü geliştirmeyen içeriklerden kaçınılmalıdır. Ders kitaplarında farklı türde metinlere yer verilmesi önemlidir. Bu çalışmada masalların çocukların dil gelişimine ve değerler eğitime katkıları, masalların sınıflandırılması ve bölümlendirilmesi ile ders kitaplarında masal seçerken dikkat edilmesi gereken noktalar ele alınmıştır. Ayrıca, incelenen bir masalın öğrenciler açısından hangi açılardan yararlı olacağı detaylı biçimde değerlendirilmiştir.

248. Türk Masalları (Kaf Dağı'nın Ardına Yolculuk) Üzerine İnceleme

Yunus Emre Kara, (2023), Turkish Academic Studies - TURAS, Cilt 4, Sayı 1, 2023, 148 - 150, 10.54566/turas.1270915.

Masallar üzerine geçmişten günümüze birçok çalışma yapılmıştır. Bu incelemede ise Prof. Dr. Esmâ Şimşek tarafından Cumhuriyet'in 100. yılı için kaleme alınan ve Prof. Dr. Saim Sakaoglu ile Prof. Dr. Ali Berat Alptekin'e ithaf edilen *Türk Masalları* adlı eser değerlendirilmiştir. Eserde, önsözden önce çeşitli bölümler yer almaktadır: Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy tarafından kaleme alınan Takdim (s.10) bölümü; SOCAR Türkiye İletişim ve Kamu İlişkileri Başkanı Mikayil Yusifov ve Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Şerafettin Yılmaz tarafından yazılan Sunuş (s.12-13) bölümü; Prof. Dr. Özkul Çobanoğlu tarafından hazırlanan Türk Halkbilimi (s.14-19) bölümü bulunmaktadır. Önsöz (s.21-23) ise eserin yazarı Prof. Dr. Esmâ Şimşek tarafından oluşturulmuştur. Dili sade, açık ve anlaşılır olan eserin geriye kalan kısımları iki ana başlık altında toplanmıştır: "Türk Masalları Hakkında Genel Bilgiler" ve "Masal Metinleri."

249. **Diyarbakır Masal Anlatma Geleneği ve Gelenekte Yaşanan Değişim Üzerine Bir Değerlendirme**

Mehmet Yusuf Aslan, Birol Azar, (2023), Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 33, 2023, 61 - 80, 10.15182/diclesosbed.1225518.

Bu çalışmada, Diyarbakır'da Şevket Beysanoğlu tarafından 1937-1942 yılları arasında derlenen masallar ile Muhsine Helimoğlu Yavuz'un 1997 yılında yayımladığı *Masallar ve Toplumsal İşlevleri* adlı kitabında yer alan Diyarbakır masalları ve tarafınızca 2000-2022 yılları arasında derlenen masallar incelenmiştir. İncelemede masal metinleri, masal anlatıcıları, anlatma yerleri ve zamanları ile masal formelleri açısından zaman içinde meydana gelen değişimler ele alınmıştır. Teknolojinin gelişmesi, bilginin yaygınlaşması, modern yaşamın etkileri ve dini değerlerin bölge halkına yansımaları sonucunda toplum yapısında değişiklikler olmuş; bu da Diyarbakır masal anlatıcıları ve masal anlatma geleneğinde önemli dönüşümlere yol açmıştır. Başlangıçta masallar genellikle kadınlar tarafından anlatılırken, zamanla erkeklerin de masal anlatmaya başladığı görülmüştür. Ayrıca masallar belirli zamanlarda anlatılırken, günümüzde her vakitte anlatılmaya başlanmıştır. Masal anlatıcısının cinsiyeti ve inançları masal metinlerinde değişimlere neden olmuştur. Günümüzde masal dinleyicilerinin azalması nedeniyle masalların anlatılmaması, masalların unutulmasına, kısılmasına, masal formellerinin kaybolmasına ve sonuçta masal anlatma geleneğinin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına sebep olmuştur.

250. **Kastamonu'dan Derlenen Masallar ve Max Lüthi Yöntemine Göre Bir Değerlendirme**

Serap Efeoğlu, (2023), Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 13, 2023, 1 – 27.

Max Lüthi, masalların anlam ve işlevleri üzerine önemli çalışmalar yapmıştır. Masalları beş temel özellik üzerinden analiz eder: tek boyutluluk, yüzeysellik, soyut biçim, tecrit ve her şeye bağlılık ile yüceltme ve dünyayı kapsama. Bu çalışmada, Kastamonu yöresinden derlenen yedi masal Lüthi'nin yöntemine göre incelenmiş ve bu özellikler doğrultusunda masalların anlamları ve işlevleri tespit edilmiştir. Böylece masalların yapısal özellikleri ve kültürel işlevleri ayrıntılı biçimde ortaya konmuştur.

251. Halk Masallarının Modern Topluma Aktarılması ve Masal Aktarımlarında Tespit Edilen Formüller

Recai Bazancir, (2023), Bingöl Araştırmaları Dergisi, Sayı 18, 2023, 37 - 54, 10.53440/bad.1273957.

Masal anlatan, türkü söyleyen ve halay çeken insanlar, yaratma dürtüsüne sahip bireylerdir. Bu bireyler ister kendi istekleriyle ister sahte bir hafızayla ya da izleyiciyi memnun etmek amacıyla geleneği bir ölçüde değiştirirler. Böylece her yeni anlatı, anlatıcının yaratıcı dürtüsü ve içinde yaşadığı toplumsal koşulların etkisiyle, geleneksel olandan farklılaşır ve dönüşür. Benzer şekilde, herhangi bir bireyin eylemleri, diğer bireylerle olan öznelerarası etkileşimler yoluyla ortaya çıkar. Halk masalı anlatma eylemi iletişimsel bir süreç olarak kabul edildiğinde, bu sürecin aynı zamanda öznelerarası bir doğaya sahip olduğu söylenebilir. Bu süreç, sadece anlatıcı ve dinleyici arasındaki karmaşık etkileşimler yoluyla değil; aynı zamanda bireylerin birbirleriyle temasları ve bilgi alışverişleri aracılığıyla da sürekli kurulur ve yeniden şekillenir. Halk masalı anlatma sürecini ve performansını etkileyen çoklu faktörleri anlamak amacıyla yaptığımız deneyde, özellikle modern toplumdaki halk masalı anlatısındaki bireyler ve onların işlevleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

252. Türk Masallarında Büyücülerin veya Şamanların Karakteristik Özellikleri

Şahin Bütüner, (2023), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 11, 2023, 421 - 430, 10.51531/korkutataturkiyat.1271928.

Bu çalışmada, masalarda yer alan fal ve büyü unsurları, mitoloji çözümleme yöntemlerinden biri olan teolojik çözümleme yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Teolojik çözümleme teorisine göre, mit ile din arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Arkaik dönemdeki büyü ve fal uygulamaları hem dini hem de mitolojik uygulama biçimleri olarak kabul edilir. İnsanoğlu, kendi ihtiyaçları ve çıkarları doğrultusunda büyü ve fala inanmış; böylece hayatını kontrol altına almaya çalışmıştır. Masalarda şamanın karakteristik özellikleri ise, hastaları iyileştirme, bitki veya hayvana dönüştürme ve gelecekte haber verme işlevleriyle varlığını sürdürmüştür.

253. Stith Thompson'un Motif-Index of Folk Literature Adlı Eserine Göre Gümüşhane Masallarında İmtihan Motifi

Fatma Yıldırım, (2023), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 11, 2023, 407 - 420, 10.51531/korkutataturkiyat.1278855.

Edebi bir metnin oluşumunda önemli yapı taşlarından biri olan motifler, bazen tek başına bazen de birden fazlasının birleşimiyle masalın çatısını oluşturur. Masallarda çatıyı şekillendiren ana motiflerden biri de imtihan motifidir. Özellikle karmaşık olay örgüsüne sahip masallarda peş peşe gelen sınavlar veya denemeler biçiminde bu motife sıkça rastlanır. Motifler üzerine kapsamlı bir çalışma yapan Stith Thompson, 6 ciltlik *Motif Index of Folk-Literature* adlı eserinde motifleri detaylı şekilde sınıflandırmıştır. Bu çalışmada temel alınan imtihan motifi, Thompson'ın eserinde "H" maddesi altında yer almakta olup, yedi ana başlığa ve birçok alt başlığa sahiptir. Türk halk masallarında imtihan motifinin çeşitli alt dallarla işlendiği görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın örneklemini olarak Gümüşhane yöresinden derlenen masallar seçilmiştir. Yaklaşık 130 Gümüşhane masalında imtihan motifinin tüm alt birimlerinin örneklerine rastlanması, motifin bölgedeki yaygın kullanımını ortaya koymaktadır. Araştırma nitel bir çalışma olup, veriler doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır.

254. **Xerîb ile Nasîb Masalının Arketipsel Analizi**

Okan Alay, (2023), Nubihar Akademi, Cilt 5, Sayı 19, 2023, 121 - 132, 10.55253/2023.nubihar.1270069.

Arketipler, özünde insana ait evrensel kavramlardır ve geçmişle günümüz arasında köprü kurarlar; özellikle sembolik dil, bilinç ve mitoloji ile derin bağlar içindedirler. Jung'un arketipal kuramı ile evrimin kahramanlık aşaması formülü, Joseph Campbell'in "yansıma-mükemmellik-çekicilik" kavramları "Garip ve Şanslı" adlı eserinde detaylı olarak analiz edilmiştir. Arketipal sembolizmi kullanan görsel sistemin incelenmesi tesadüfi değil, aksine antik çağların anlam ve öneminin, değişim ve davranış süreçlerindeki yerinin bir yansımasıdır. Arketipler aracılığıyla ortak insanlık tarihinin zenginlikleri ortaya konmuş; özellikle Kürtlerin (Zaza Kürtçesi) kültürel derinliği ve Sansların sembolik dili, özgün öğeler kullanılarak yorumlanmıştır.

255. **Anadolu Masallarında Kıskançlık Olgusu ve Cezaları**

Recep Demir, (2023), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 11, 2023, 464 - 478, 10.51531/korkutataturkiyat.1272426.

Masallar, bireyin toplumun beklentileri doğrultusunda yetiştirilmesinde önemli bir araç olarak, küçük yaşlardan itibaren çocuklara değerler eğitimi veren temel edebi metinler arasında yer alır. Öncelikli tüketicisi çocuklar olan masallar, aynı zamanda iyi ile kötünün, doğru ile yanlışın mücadelesini sahneleyerek ahlaki değerlerin

öğretilmesini sağlar. Genellikle metinlerin sonunda iyinin ve doğrunun zaferi vurgulanırken, suç işleyen ya da kötülük yapan karakterler ise masal içindeki adalet algısına uygun şekilde cezalandırılır. Günümüz hukuk sistemindeki yasa ve hâkim ilişkisinin masal dünyasında “Türün gereklilikleri (yasa) – anlatıcı (hâkim)” biçiminde sembolleşerek kendi adalet sistemini oluşturduğu görülür. Masallarda suç işleyen kahramanlara, türün genel kuralları ve anlatıcının kişiliğine bağlı olarak farklı cezalar verilir. Anadolu masallarında sıkça rastlanan ve genellikle ölümle sonuçlanan suçlardan biri de kıskançlıktır. Kıskançlık, gerçek hayatta doğrudan suç olarak görülme de masallarda birçok suçun temel nedeni olarak ortaya çıkar. Masal metinlerinde karşılaşılan “anormal kıskançlık” türünde birey, kaybetmekten korktuğu şeyi saplantı haline getirir; bu durum aşırılık, şiddet ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlara yol açarak kahramanı suça sürükler. Masal ahlakı açısından kabul görmeyen bu davranışlar, masal içi adalet sistemi tarafından cezalandırılır. Benzer suçlara verilen cezalar ise masaldan masala önemli farklılıklar gösterebilir; bu farklılıklarda anlatıcının kişisel özellikleri ve bakış açısı belirleyici olur.

256. **Doğu’dan Batı’ya Masalın Serüveni: Dünya Masalları (2 Cilt). Ed. Prof. Dr. Fatma Ahsen Turan, Prof. Dr. Habibe Yazıcı Ersoy ve Doç. Dr. Şengül Demirel, Nobel Kültür Yayınları, 2022.**

Tunahan Eren Arslan, (2023), Bilig, Sayı 106, 2023, 199 - 206, 10.12995/bilig.10608

Masallara ilişkin mevcut literatüre bakıldığında, tüm toplumların masallarını tek bir çatı altında toplayarak inceleyen kapsamlı bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Bu nedenle, “Doğu’dan Batı’ya Masalın Serüveni: Dünya Masalları” adlı eser, akademik anlamda bu alanda yapılmış ilk çalışma olması sebebiyle önem taşımaktadır. Kitapta Çin’den Hindistan’a, Türkiye’den Norveç’e kadar geniş bir coğrafyaya ait masallar ele alınmıştır. Masallar hem yurt içindeki hem de yurt dışındaki üniversitelerde görev yapan alanında uzman akademisyenler tarafından dil, üslup, konu ve masalların genel özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Her ülke değerlendirmesinin sonunda ise o ülkeye ait üç masal metni örnek olarak sunulmuştur.

257. **Billur Köşk ve Grimm Masalları Örneğinde Masalın Karşı Öznesinin Koşulluluk Bakımından Analizi**

Mehmet Akif Duman, (2023), Folklor/Edebiyat, Cilt 29, Sayı 115, 2023, 669 – 690.

Masalların karşı öznesini Propp, Greimas ve Lüthi gibi araştırmacıların yöntemleriyle incelediğimde, tip ile karakter arasındaki geçişi doğrudan kanıtlayan altı analiz maddesi tespit edilmiştir: (1) Karşı öznenin olağanüstü durumu, (2) saldırganın kötü olma sebebi, (3) kötülük için kullanılan yöntem, (4) kahraman ile çatışmanın biçimi, (5) kötünün cezalandırılma şekli ve (6) koşullu iyi ve koşullu kötü kavramları. Masallarda aslında iyi olup kötülük yapan ya da aslında kötü olup iyilik yapan karakterler görülür. Bu durumu tanımlamak için; aslında kötü olup bulunduğu şartlar gereği iyi davrananlara “koşullar gereği iyi” (koşullu iyi), aslında iyi olup şartlar nedeniyle kötü davrananlara ise “koşullar gereği kötü” (koşullu kötü) denmiştir. Tipin bu koşulluluk özelliği, onu karaktere daha yakın kılar. Doğu-Batı ekseninde Billur Köşk Masalları’nın tamamı (14 masal) ile Grimm Masalları’ndan rastgele seçilen 14 örnek üzerinde yaptığım incelemede; Billur Köşk Masalları’nda altı koşullu kötü ve üç koşullu iyi, Grimm Masalları’nda ise dört koşullu kötü ve üç koşullu iyi karaktere rastlanmıştır. Bu durum, her iki masalda da engelleyicilerin sadece stereotipik karakterler olmadığı ve kötünün karakteristik özellikler taşıdığı düşüncesinin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

258. Değerler Eğitimi Bağlamında Türk ve Japon Masalları

Peren Ercan, Remzi Y. Kıncal, (2023), Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, 2023, 382 - 401, 10.31592/aeusbed.1247268.

Bu araştırmada, coğrafi olarak birbirinden uzak olan Türkiye ve Japonya halklarının masalları, değerler eğitimi perspektifinden incelenmiş ve her iki kültürün masallarındaki ortak ve farklı değerler belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada, Japon halkbilimci Kunio Yanagita’nın derlemesinden yirmi üç, Ziya Gökalp’in derlemesinden ise on iki masal seçilmiş ve bu masallarda ortaya çıkan değerler karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında betimleyici içerik analizi yöntemi kullanılarak işlevsel insan değerleri modeli esas alınmıştır. Sonuçlarda, Türk masallarında en çok rastlanan değerlerin duygu, duygulanım, itaat, itibar, dindarlık, destek ve güç olduğu; Japon masallarında ise başarı, duygu, duygulanım, güç, dindarlık ve destek değerlerinin ön planda yer aldığı görülmüştür. Her iki kültürün masalları karşılaştırıldığında, değerlerin büyük ölçüde benzer biçimlerde işlendiği söylenebilir. Bazı değerler Japon masallarında yer almazken, ortak olan bazı değerler ise farklı açılardan ele alınabilmektedir. Bu da değerlerin farklı kültürlerde bile ortak bir eğitim aracı olarak işlev gördüğünü

göstermektedir. Ayrıca, elde edilen bulguların kültürlerarası eğitim alanında ve bu eğitimin programlara daha etkili bir biçimde entegre edilmesinde önemli olduğu vurgulanmıştır.

259. İskoç Masalları'ndaki Özel İsim Çevirilerinin Van Coillie'nin Modeliyle İncelenmesi

<https://doi.org/10.26650/iujts.2023.1247910>

Bu çalışmanın amacı, eserde yer alan özel isimlerin çevirisinde çevirmenin hangi stratejileri benimsediğini kuramsal temeller ışığında incelemek ve örneklerle açıklamaktır. Bu doğrultuda, özel isimlerin çevirisi üzerine yapılmış çeşitli araştırmalar gözden geçirildikten sonra, çalışmanın temelini oluşturan kuramsal çerçeve, bu alandaki güncel yaklaşımlardan biri olan Van Coillie'nin (2014) özel isim çeviri modeli üzerinden oluşturulmuştur. Model doğrultusunda, eserden ve çevirisinden seçilen özel isimler karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Çevirmenin özel isimleri çevirirken tercih ettiği stratejiler, Van Coillie'nin modeline dayalı sınıflandırma temelinde gerekçelendirilmiş; elde edilen bulgular değerlendirilerek çalışma sonuçlandırılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

260. Farklı Ülkelere Ait Masalların Duygu Sınıflamalarına Göre İncelenmesi

Esra Yalçıntaş, Muhammed Muzaffer Özhan, (2023), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 35, 2023, 639 - 661, 10.29000/rumelide.1346230.

Masallardaki karakterler ve kahramanlar aracılığıyla yaşanan olaylara verilen tepkiler ile ortaya çıkan duygular, çocuğun hem öğrenme sürecine katkıda bulunmakta hem de rol model edinmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda, araştırmada farklı ülkelerin masalları duygu sınıflandırmaları açısından incelenmiş ve masallarda hangi duyguların ne sıklıkta yer aldığı belirlenmiştir. Ayrıca her ülkeye ait masallarda öne çıkan duygu ifadelerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma deseni kullanılmış olup, veri toplama aşamasında doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda, dünya genelinde en çok okunan, anlatılan ve bilinen; ayrıca internette ya da basılı olarak kolayca erişilebilen “Grimm Masalları, Andersen Masalları, Binbir Gece Masalları ve Her Güne Bir Masal” adlı eserlerde yer alan toplam 1736 masal arasından seçilen 210 masal, araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur. Verilerin analizinde, duygu ifadelerinin masallarda geçme sıklığını belirlemek için frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamaları yapılmış, ardından

betimsel analiz yöntemiyle 210 masal, duygu sınıflandırmasında “sevgi, sevinç, şaşkınlık, öfke, üzüntü ve korku” olmak üzere altı temel duygu kategorisine ayrılarak incelenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, toplamda 210 masalda tespit edilen 1360 duygu ifadesi arasında en sık rastlanan duygu “sevinç” olurken, bunu “üzüntü” ve “öfke” izlemiştir. Bu durum, olumlu duygular arasında “sevinç”in, olumsuz duygular arasında ise “üzüntü” ve “öfke”nin daha baskın olduğunu göstermiştir. Ülkelere göre yapılan olumlu-olumsuz duygu sınıflandırması analizinde de olumsuz duyguların ağırlıklı olduğu ülke sayısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

261. **Rüya, Masal, Resim Çerçevesinde Monomiti: Binbir Gündüz Masalları Örneği**

Seval Kasımoğlu, (2023), Folklor Akademi Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, 2023, 436 - 444, 10.55666/folklor.1247572.

Bu makalenin amacı, Binbir Gündüz Masalları’nın çerçeve masalını, Joseph Campbell’ın “monomit” olarak adlandırdığı sistematik yapı çerçevesinde incelemektir. Doğu edebiyatının önemli külliyyatlarından biri olan Binbir Gündüz Masalları, çerçeve masal tekniğiyle oluşturulmuştur. Bu masalların, Binbir Gece Masalları’nda kadınların sadakatsiz olduğuna dair yaygın inanca karşı bir yanıt olarak ortaya çıktığı ve egemen temanın erkeklerin güvenilmezliği ile sadakatsizliği olduğu ileri sürülmektedir. Eser, Keşmir hükümdarının kızı Ferahnaz’ın gördüğü bir rüya sonrasında erkeklerin sadakatsizliğine dair düşüncelerini değiştirmek amacıyla, bin bir gündüz boyunca dadısının anlattığı masallardan oluşmaktadır. Campbell’ın monomit kuramı, bireyin ruhsal olgunlaşma sürecini açıklarken, bu çerçevede Sigmund Freud, Carl Gustav Jung, Donald Winnicott, Geza Róheim ve Melanie Klein gibi psikanalistlerin görüşlerine de başvurulmuştur. Makalede ise özellikle Jung ve Freud’un psikanalitik yaklaşımlarından faydalanılmıştır. Çalışma, yolculuk, olgunlaşma ve dönüş olmak üzere üç temel bölümde ele alınmıştır. Yolculuk bölümü, problemin ortaya çıkışını ve kahramanın bilinçdışı ile bilinci arasındaki ayrımı simgeler. Olgunlaşma aşaması, bilincin ve bilinçdışının bir arada varoluşunu ifade eder. Ferahnaz’ın yolculuğu, gördüğü rüya ile başlamış olup, bu rüya onun bilinçdışında bastırdığı duyguların sembolik ifadesidir. Olgunlaşması ise dadısının anlattığı masallar aracılığıyla gerçekleşir. Rüyaların aksine masallar, bilinçdışı içeriklerin bastırılmasını değil, bastırılanların gündüz düşleri olarak ortaya çıkmasını sağlar. Dadısının hamamda anlattığı masallar, Ferahnaz’ın

bilinçdışındaki içeriklerin gün yüzüne çıktığı bir dünya yaratır. Erkeklerin sadakatine ilişkin temaların işlendiği bu sihirli masal dünyasından Ferahnaz'ı kurtaran ise rahibin odasında gördüğü bir resimdir. Makalede resim göstergesi, bastırılmış bilinçdışı içeriklerin somutlaştırılması olarak yorumlanmıştır. Bu sahnede tanrı kavramına yapılan yoğun vurgu dikkat çekmektedir. Tanrı kavramının burada ortaya çıkması ve masalın başındaki rüya ile resmin birbirinin yansıması olması, kahramanın olumlu bilinç tasarımının bilinçdışıyla uyumunu simgelemektedir. Bu bağlamda, rüya, masal ve resim göstergeleri ışığında Binbir Gündüz Masalları, monomitsel bir yapı içinde kahramanın ruhsal farkındalık kazanmasının örneği olarak analiz edilecektir.

262. Ürem Bey ile Bir Padişah Kızı Masalının Max Lüthi'nin Evrensel Masal İlkelerine Göre Çözümlemesi

Kemal Çinko, (2023), Folklor Akademik Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, 2023, 445 - 463, 10.55666/folklor.1256913.

Çalışmada günümüzde varlığı kalmayan bir adadan derlenen bir masal tanıtılmıştır. Kúnos'un Adakale'den bilinenin aksine 19 değil, toplamda 51 masal derlediği tespit edilmiştir. Bu durum, sular altında kalarak yok olmuş bir Türk adasının bile halen yeni folklor araştırmalarına kapı aralayabileceğini göstermiştir. Çalışmanın son kısmında, Ürem Bey ile Bir Padişah Kızı masalı, Adakale masallarının temel kaynağı olan *Materialien Zur Kenntnis Des Rumelischen Türkisch: Türkische Volksmärchen aus Adakale* adlı eserden okunmuş, epizotlar halinde özetlenmiş ve Lüthi'nin belirlediği beş ilke çerçevesinde incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, bu masalın Max Lüthi'nin evrensel masal ilkeleriyle tamamen uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. İncelenen metin, hem derlenme yöntemi hem de türsel yapısı bakımından tam anlamıyla bir halk masalı özelliği taşımaktadır.

263. Halk Masallarındaki “İp”, “Yumak” ve “Dokuma” Motiflerine Dair Psikanalitik Bir Değerlendirme

Asuman Güneş Ulus, (2023), Folklor Akademik Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, 2023, 591 - 601, 10.55666/folklor.1289430.

Bu çalışmanın amacı “ip”, “yumak” ve “dokuma” ile ilgili unsurların masallarda nasıl ele alındığını ve bu unsurların taşıdığı metaforik anlamları incelemektir. Bu doğrultuda; “Elazığ Masalları”, “Uçar Leyli”, “Taşeli Masalları”, “Gümüşhane ve Bayburt Masalları” adlı kaynaklardaki masal metinleri analiz edilmiştir. Bu makalede

“ip”, “yumak” ve “dokuma” motifleri; Sigmund Freud, Marie-Louise Von Franz, Bruno Bettelheim ve Clarissa Estes gibi psikanalitik kuramcılarının yorumları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda ele alınan masalarda ip, “alt ben”i; yumak, “ben”i; dokuma ise “üst ben”i ve aynı zamanda bütünleşmiş kişilik özelliklerinin yansımalarını, sembollerini ve işaretlerini temsil etmektedir. İncelenen masalarda ip, yumak ve dokumaya dair unsurların zihinsel ve ruhsal gelişimin aşamalarını, kişilik katmanlarını, olgunlaşma ve toplumsallaşma süreçlerine yönelik metaforlar olarak kullanıldığı görülmektedir.

264. **Mezar ve Mezarlıkların Binbir Gece Masallarındaki Yansımaları**

Hasan Kızıldağ, (2023), Motif Akademi Halkbilimi Dergisi, Cilt 16, Sayı 43, 2023, 1051 - 1065, 10.12981/mahder.1341038.

Mezar, doğumdan başlayıp ölüm anına kadar süren yaşam yolculuğunun son durağı olması bakımından, insan hayatı ve toplum bilinci üzerinde etkili bir unsurdur. Mezar ve mezarlıkların çevresinde şekillenen algıların insana ölüm, öteki dünya, kaçınılmaz son, ebedi dinlenme, sonsuzluk ya da mutlak karanlık gibi kavramları benimsetmesi de bu bağlamda anlaşılır ve doğal karşılanır. Tarihin her döneminde ölüm gerçeği sıkça düşünülmüş ve anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Hem semavi dinler hem de yerel inançlarda, ölüm ve mezara bakış açısında birçok ortak nokta bulunması; her bireyin ölüm denen sonu yaşayacağı gerçeği toplumda ölüm ve mezar kavramlarının gündemde kalmasını sağlamıştır. Ayrıca tarih boyunca pek çok toplum, ölüm sonrası hayata inanmış ve mezarları, ölümden sonraki aşamaya geçişte bir durak ve öteki dünyaya açılan kapı olarak görmüştür. Bu nedenle, ölümün en somut yansıması olan mezarlar, toplumların sözlü ve yazılı kültür ürünlerinde önemli bir yer tutmuştur. Bu çalışmada ise, yaşayanlarla ölümler dünyası arasındaki geçiş alanı olan mezar ve mezarlıkların Binbir Gece Masalları’ndaki yansımaları, on üç başlık altında sınıflandırılmıştır.

265. **Halk Bilimsel Bakış Açısından Masallar**

Çevirmen: Nurulhude Baykal, (2023), Milli Folklor, Cilt 18, Sayı 139, 2023, 213 – 220.

Masallarla ilgili söylenebilecek ilk nokta, onların sözlü bir anlatım biçimi olduğudur. Ancak son noktada bir tanım yapmak gerekirse, masallar daha geniş bir tür olan “halk hikâyesi”nin alt kategorisinde yer alır. Halk hikâyesi ise en basit anlamıyla geleneksel, nesilden nesile aktarılan anlatıdır. Bu nedenle, bir masal ya da başka bir halk

hikâyesi türü yazılı dile aktarılırsa, ortaya gerçek bir masal çıkmaz. Elde edilen, masalın kendisi yerine, anlatıcısı ve dinleyicisiyle bütünleşen sözlü performansın solgun ve yetersiz bir yansıması olur. Halk bilim açısından bakıldığında ise, masal okumak mümkün değildir; masallar ancak onları anlatan birinden dinlenerek yaşatılabilir.

266. Michael Ende'nin Traumfresserchen Adlı Çocuk Kitabı ile Hansel ve Gretel Masalının Karşılaştırmalı Bir Bakış Açısıyla İncelenmesi

Kadir Albayrak, (2023), HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 11, Sayı 22, 2023, 65 - 79, 10.20304/humanitas.1290611.

Michael Ende, çocuk ve genç yetişkin edebiyatında önemli eserler ortaya koymuştur. En bilinen yapıtları arasında Bitmeyen Öykü ve Momo bulunmaktadır. Bu çalışmada ise Ende'nin *Rüya Yiyen* adlı eseri ile klasik *Hansel ve Gretel* masalı incelenmektedir. Hikayede, Slumberland'da yaşayan kral ve kraliçenin kızı Uykucu'nun kötü rüyalarından korktuğu için uyuyamadığı ve kralın bu sorunu çözmek için zorlu bir yolculuğa çıktığı anlatılır. Bu yolculuk sırasında kral, büyü yapabilen ve kötü rüyaları yiyen Rüya Yiyen adlı bir yaratıkla karşılaşır. Okunan büyü sayesinde Rüya Yiyen kötü rüyaları yok eder ve prenses yeniden huzurla uyuyabilir. Ende'nin çocuk kitabı, masal türünün pek çok temel unsurunu barındırır; bunlar arasında kralın yolculuğu, fantastik karakterler ve büyüler ön plana çıkar. Ayrıca, Ende'nin eserlerinde baba-çocuk ilişkisi teması, *Hansel ve Gretel* masalını çağrıştırmaktadır. Bu çalışma, *Rüya Yiyen* ile *Hansel ve Gretel* masalının masalsı özellikleri açısından karşılaştırmasını yapmaktadır.

267. Masallardaki “Cadı” Prototipinin Türk Televizyon Dizilerine Yansıması: Yasak Elma Dizisi Örneği

Nazlı Şentürk, Gülsemin Mısırlı, (2023), Communicata, Sayı 26, 2023, 8 - 14, 10.5152/communicata.2023.23032.

Bu makalenin konusu, masallardaki “cadı” prototipinin Türk televizyon dizilerindeki yansımalarıdır. Çalışmanın temel amacı, masallarda yer alan “cadı” karakterinin dizilerde nasıl temsil edildiğini ortaya koymaktır. İlk olarak, masalların yapısı, karakterleri ve ideolojisi üzerinde durulmuş; ardından cadı kavramı ve masallarda cadıların tasvirleri incelenmiştir. Daha sonra, *Yasak Elma* dizisinde masallardaki cadı tiplerini çağrıştıran kadın karakterler, eleştirel söylem analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Sonuçta, masallardaki “cadı” prototipi ile dizideki kadın karakterler arasında önemli paralellikler olduğu belirlenmiştir. Dizideki kadınların tıpkı

masallardaki cadılar gibi, ataerkil düzene karşı çıktıkları ve bu yüzden cezalandırıldıkları görülmüştür. Ayrıca, bu çalışmanın alandaki diğer araştırmalarla benzer sonuçlar verdiği söylenebilir.

268. Edebî Türlerle Dair Bir Değerlendirme / Masal ve Roman Arasında: “Çöl Masalları”

Nazlı Eser Aydın, (2023), *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, Cilt 9, Sayı 4, 2023, 632 - 640, 10.20322/littera.1309326.

Tayfun Pirselimoglu’nun 1996 yılında yayımlanan ilk eseri olan *Çöl Masalları*, masal olarak nitelendirilse de aslında roman türünde kurgulanmış bir yapıtı temsil eder. Eserin, sözlü geleneğin ürünü olan eski şark masallarında görülen çerçeve anlatı tekniğiyle yazılması ve masal türüyle bazı ortak özellikler taşıması yanı sıra, modern anlatım biçimlerinin de izlerini barındırdığı ve fantastik tür sınırlarında yer aldığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmada, *Çöl Masalları* romanı; tür, öykü tekniği, anlatıcı ve fantastik temalar ekseninde ele alınmaktadır.

269. Folklor ve Gelenek Kavramlarına “Chatgpt”nin Yazdığı Masallar Üzerinden Bakmak

Hüseyin Aksoy, (2023), *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı Özel Sayı 1 (Cumhuriyetin 100. Yılına), 2023, 524 - 536, 10.51531/korkutataturkiyat.1361382.

Bu makale, gelenek kavramı çerçevesinde ChatGPT yapay zekâ programı ve günümüz yapay zekâ teknolojilerini masal türü üzerinden incelemektedir. Bunun için, gelenekle ilgili mevcut tanımlar ve geleneğin temel özellikleri ile yapay zekâ robotlarının çalışma prensipleri karşılaştırılmıştır. Çalışmayı desteklemek amacıyla yapay zekâyâ çeşitli komutlar verilerek masallar oluşturulmuş ve bu masalların gelenekselliği sorgulanmıştır. Sorgulamada özellikle halk bilgisi ürünlerinin ortaya çıkmasını sağlayan anlatı ortamı (anlatıcı, dinleyici) ve işlev yönünden değerlendirmeler yapılmış; akademik çevrelerde sıkça tartışılan yapay zekâ motorlarının geleneğin yeni aktarıcıları olup olmadığı konusu ele alınmıştır. Sonuç olarak, geleneği ve halk bilgisi ürünlerini yaratan sürecin yapay zekâ motorlarında—en azından şu an için—yer almadığı tespit edilmiş ve bu motorların yalnızca metin üreten araçlar olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmanın özgün yönü, yapay zekâ motorlarının geleneğin

güncellenmesinde herhangi bir işlevinin olmadığı ya da en azından gelenek taşıyıcısı olamayacağı konusunda tutarlı bir sonuca ulaşmasıdır.

270. Arpaçay Masallarında Formulistik Sayılar

Ramazan Ergöz, (2023), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı Özel Sayı 1 (Cumhuriyetin 100. Yılına), 2023, 591 - 613, 10.51531/korkutataturkiyat.1361217.

Masallar, kurgusal güçlerinin yanı sıra gerçeği estetik bir biçimde aktarmaları ve toplumların geleceğe taşıyacakları değer sistemlerini semboller aracılığıyla iletebilmeleri bakımından önemli bir yere sahiptir. Bu aktarımda masalın içinde yer alan unsurların çok yönlü işlevleri olduğu görülmektedir. Bu unsurlar arasında bulunan formel öğeler, masal anlatımını güçlendirmek, ahenk ve akıcılık sağlamak gibi görevler üstlenir. Masalın derin anlam katmanları incelendiğinde ise formellerin, masalların dinsel, tarihî ve kültürel arka planlarına göndermede bulunduğu ortaya çıkar. Masallardaki formel unsurlar arasında renkler, sayılar, zaman ve mekân örnek olarak gösterilebilir. Bu unsurlar içinde sayıların masallarda sıkça ve tekrarlarla kullanılması dikkat çeker. Formulistik sayılar, masal anlatımını kuvvetlendirir, ahenk ve akıcılığı destekler. Masalın kurgusal gücü bu sayılarla pekiştirilir. Üç, yedi, dokuz ve kırk gibi formulistik sayıların masallarda yer alması, masalın etkileyiciliğini artırır. Masalların işlevsel yönü açısından bu formulistik sayıların rastgele kullanılmadığı; masalın örtük anlam yapılarının çözülmesiyle bu sayıların kültürel belleğin taşıyıcısı olan belirli kodlar içerdiği görülmektedir. Bu doğrultuda, bu çalışmada Kars'ın Arpaçay ilçesinde anlatılan masallardaki formulistik sayılar ele alınmış, Arpaçay masallarındaki bu sayıların hem işlevsel özellikleri hem de dinsel, tarihî ve kültürel kodları açısından incelenmesi yapılmıştır.

271. Masallarda Padişah-Şehzade Çatışmasının Psikanalitik Yönü

Asuman Güneş Ulus, (2023), Külliye, Sayı TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN 100. YILI ÖZEL SAYISI, 2023, 527 - 542, 10.48139/aybukulliye.1343789.

Bu makalede, Anadolu'dan derlenen çeşitli masallarda (Elazığ Masalları, Taşeli Masalları, Gümüşhane ve Bayburt Masalları, Yukarıçukurova Masalları, Uçar Leyli) padişah ile şehzade arasındaki çatışma teması metin inceleme yöntemiyle ele alınmıştır. İnceleme sonucunda, padişah ile şehzade arasındaki bu çatışmanın aslında baba-oğul arasındaki çatışma dinamiğinin masallarda yansımaları olduğu ortaya konmuştur.

Masallarda bu çatışma genellikle iktidar mücadelesi, aynı kadına duyulan aşk, babanın nasihatlerine karşı gelme ve yasaklara uymama gibi temalar üzerinden işlenmektedir. Çalışmada bu motiflere ilişkin psikanalitik değerlendirmelere de yer verilmiştir. Başkahraman olan şehzade (oğul), kimi masallarda ülkesini, kimi masallarda ise âşık olduğu kadını kötü niyetli dev, canavar, ejderha veya düşman gibi kötücül varlıklardan kurtararak tahta geçer. Ayrıca bazı masallarda babasının hastalığını iyileştirerek onun takdirini kazanır. Bu süreçler, bilinçaltındaki ödipal baba sorununu aşma ve erginleşme sürecinin simgesel anlatımları olarak yorumlanmıştır. Sonuç olarak, masalların, bilinçaltında var olan baba-oğul çatışması gibi ödipal sorunları gün yüzüne çıkarmada ve çözümlemede etkili bir araç olduğu vurgulanmıştır.

272. **Kültürel İletişim Ürünü Masallara Analitik Yaklaşımlar**

Sümeysra Türk, (2023), Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi, Cilt 8, Sayı 2, 2023, 230 - 243, 10.58648/inciss.1350781.

Masallar, iletişimin derin ve gizemli yönlerine çeşitli analitik yöntemlerle ışık tutar. Jean-Michel Adam'ın masal analizinde, masallar semboller ve motifler aracılığıyla bir iletişim aracı olarak değerlendirilir. Bu yaklaşım, masalların sadece metin olmanın ötesinde, kültürel kodları çözme biçimi olduğunu ortaya koyar. E. M. Meletinski'nin yöntemi ise masalları toplumsal iletişim ürünü olarak ele alır. Meletinski'ye göre masallar, farklı sosyal bağlamlardan gelen anlatı izlerini taşır ve bu da bir toplumun değerleri ve düşünceleri hakkında ipuçları sunar. Julien Greimas'ın yaklaşımı, masalların sembollerle anlam aktarımına vurgu yapar. Masallar, semboller aracılığıyla derin anlamlar ve duygular iletebilirler. Tzvetan Todorov ise masalları denge ve dengesizlik arasındaki iletişim olarak değerlendirir. Ona göre masallar, okuyucuyu dengeyi tekrar kurmaya yönlendiren iletişimsel araçlardır. Vladimir Propp'un işlevsel analizinde ise masallar, belli işlevlerin karşılıklı etkileşim yoluyla anlatımı olarak incelenir. Kahramanlar, hikayenin ilerlemesi için birbirleriyle iletişim halinde olur. Bu farklı analitik yaklaşımlar, masalların içsel iletişim yapısını çözümlememize ve anlam dünyalarını daha iyi kavramamıza olanak sağlar.

273. **Laz Halk Masallarında Yer Alan Mitolojik ve Olağanüstü Varlıklar**

Şanver Tercuman, (2023), Kültür Araştırmaları Dergisi, Sayı 19, 2023, 90 - 107, 10.46250/kulturder.1361290.

Mitoloji, insanların etrafını saran ve geçmiş deneyimlerin dil, ritüel ve tasvirler aracılığıyla ifadesi olan diyalektik bir sistemdir. Yaşamla doğrudan bağlantılı bir dünya algılama biçimi olan mitoloji, aynı zamanda bu algıyı şekillendiren bir dünya görüşünü temsil eder. Halkların milli düşünce yapısının, psikolojisinin ve kendine özgü özelliklerinin temel kaynağı mitolojidir. Bu nedenle mitoloji, insan hayatının pek çok alanında yer alan dinamik bir olgudur. Bu bağlamda, mitolojik olaylar ve kahramanların sıkça ortaya çıktığı önemli bir alan, sözlü kültür ürünlerinden biri olan masallardır. Masallarda birçok mitolojik olay anlatılırken, mitolojik ve olağanüstü varlıkların kullanımı, masalların konusunu ve yapısını farklı özelliklerle donatmaktadır. Böylece masal kahramanları mitolojik ve olağanüstü varlıklardan oluşturulur. Bu kahramanlar aracılığıyla bazı masalarda iyilik ve kötülüğün mücadelesi işlenirken, bazılarında ise insanların korktuğu ya da saygı duyduğu varlıkların yansımaları görülür. Bu kapsamda, çalışmada Lazların sözlü kültürüne ait 113 masal metninde yer alan mitolojik ve olağanüstü varlıklar belirlenmiş ve yorumlanmıştır.

274. **İki Dilli Öğrencilerin Ana Dil Eğitiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Masallar: İsveç Örneği**

Nejla Orta, (2023), Disiplinler Arası Dil Araştırmaları, Cilt 7, Sayı 7, 2023, 60 - 79, 10.48147/dada.1362239.

Bu araştırmada, İsveç'te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının ana dili öğrenme ve kullanım durumlarına dair velilerin görüşleri incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanan çalışmada, yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. İsveç'te yaşayan 16 Türk veliye elektronik ortam aracılığıyla ulaşılarak elde edilen veriler, Maxqda programı kullanılarak betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Sonuçlar, İsveç'te yaşayan Türk ailelerin çocuklarıyla iletişimde Türkçeyi tercih ettiğini; ancak çocukların en iyi konuştukları ve anladıkları dilin İsveççe olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, çocukların günlük yaşamda Türkçeyi az ve orta derecede kullandıkları belirlenmiştir. Çocukların kendilerini Türk kültürüne ait hissettikleri, ancak dışlanma ve özgüven eksikliği gibi sosyalleşme sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırmada, Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin etkinliği ile Türkçe öğretmenlerinin yetersiz değerlendirildiği gözlemlenmiştir. İki dilli çocukların, Türkçe ve İsveççe alfabe farklılığından dolayı dil becerilerinde olumsuz etkiler yaşadıkları; Türkçe öğrenme ve kullanımda sözcük dağarcığı eksikliği, dil karışıklığı, telaffuz ve

dilbilgisi problemleriyle karşılaştıkları saptanmıştır. Bu sorunların çözümü için ise dili sıkça kullanma, ebeveyn desteği alma, kültürel etkinliklere katılma, kitap okuma, ana dili ders saatlerinin artırılması, öğretmen kalitesinin iyileştirilmesi ve ana dili ders materyallerinin niteliğinin artırılması gibi öneriler sunulmuştur.

275. Hansel ile Gretel Masalının Günümüz Sinemasına Yansıtılması Üzerine Bir Karşılaştırma

Kübra Çavuş, (2023), Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik, 2023, 515 - 529, 10.37583/diyalog.1407732.

Bu çalışmada, Hansel ile Gretel masalının günümüz sinemasına uyarlanması karşılaştırılmıştır. 2021 yapımı “Sihir Gizli Servisi” adlı animasyon ile masal arasındaki benzerlikler ve farklılıklar metin ve animasyon üzerinden incelenmiştir. Masal, daha önce birçok kez sinemaya aktarılmış; en son 2002’de çocuklara sunulmuştur. Modern zamanda sinemanın çocukların hayatındaki etkisi büyüktür; animasyon filmler aracılığıyla yeni bilgiler edinir ve bakış açıları genişler. Böylece çocuklar, dinledikleri masalları görsel ve işitsel olarak deneyimleyerek farklı algılar geliştirebilirler.

276. Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Masallara Etkisi

Abdulkadir Önkol, (2023), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 9, 2023, 11 - 24, 10.56387/ahbvedebiyat.1324036.

Masallar, edebiyattan halk bilimine, psikolojiden sosyolojiye birçok alanda araştırma konusu olmuştur. Geçmişte masal çalışmaları daha çok metin odaklıyken, günümüzde anlatıcı, dinleyici ve anlatım ortamını bir arada ele alan bağlam merkezli yaklaşımlar yaygınlaşmıştır. Anlatıcının hayat hikâyesi, halk bilimi çalışmalarında ‘kişisel boyut’ kavramının temelini oluşturmuştur; bu boyutun şekillenmesinde toplumsal cinsiyet rolleri önemli bir etkindir. Bu çalışmada Kahramanmaraşlı kadın masal anlatıcısı Fatma Önkol ile erkek anlatıcı Mustafa Baltacı’nın masalları üzerinden anlatıcının toplumsal cinsiyet rollerini masala nasıl yansıttığı incelenmiştir. Erkek anlatıcının masalında erkekler cesur ve yiğit olarak, kadınlar ise kötü ve ikinci planda güzellikleri ve erkeğe bağlılıklarıyla öne çıkar. Kadın anlatıcının masalında ise kadın kahraman, güzelliğinin yanı sıra cesaret, zeka ve yiğitliğiyle de vurgulanmıştır. Sonuçta, anlatıcıların yetiştiği çevre ve koşulların masalın toplumsal cinsiyet algısını etkilediği görülmüştür.

277. Masal Estetiği

Ebubekir Yiğit, (2023), Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, 2023, 345 – 347.

Prof. Dr. Ali Fuat Bilkan'ın “Masal Estetiği” adlı eserinde, masal türünün kavramsal çerçevesi ve masallardaki estetik unsurlar ele alınmıştır. Ayrıca masalın etkileyici anlatım özellikleri değerlendirilmiş ve çeşitli masal çözümlemeleri yapılmıştır. Bu yönüyle çalışma, kapsamlı bir araştırma sürecine dayanır.

278. Masal Kahramanlarında Gerçeklik Algısı: Keloğlan Örneği

Nejla Orta, (2023), Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, Cilt 7, Sayı 3, 2023, 2439 - 2462, 10.34083/akaded.1386673.

Bu çalışmada, Tahir Alangu'nun *Keloğlan Masalları* kitabındaki masallar başta olmak üzere, Anadolu insanının tipik özelliklerini taşıyan Keloğlan kahramanının gerçeklik algısı incelenmektedir. Kahramanın yolculuğu boyunca yaptığı sorgulamalar ve olağanüstü durumların etkisiyle gerçeklik algısında değişimler yaşanır. Bu sorgulamalar sayesinde Keloğlan gerçekliğe yeni bir bakış kazandırır ve yolculuğunu tamamlayarak üstünlüğü elde eder. Kahramanın gerçeklik algısı hem bireysel hem de toplumsal düzeyde düşünmeye, sorgulamaya ve yansıtmaya yol açar.

279. Anadolu Masallarında Tilki Motifi

Leyla Ece Yıldız, Halil Göde, (2023), Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 2023, 75 - 85, 10.55580/oguzhan.1302490.

İnsanlar en eski zamanlardan beri hayvanlarla etkileşim içinde olmuş hem et ve sütünden faydalanmış hem de davranışlarını dikkatle gözlemleyerek bu gözlemleri edebi eserlerine yansıtmışlardır. Edebiyatta hayvanlar ya kahraman olarak ya da kahramana yardımcı varlıklar şeklinde yer alır. Özellikle masalarda, doğadaki hayvanların özellikleri sembolik anlamlarla aktarılır; eşek inatçılığı, ayı ahmaklığı, aslan gücü temsil ederken, tilki genellikle kurnazlık, hile ve hainlikle anılır. Anadolu masallarında tilki çoğunlukla olumsuz özellikleriyle görülse de, bazen olumlu yönleriyle de betimlenir. Bu çalışmada tilkinin olumlu özellikleri üzerinde durulacaktır.

280. Grimm Masallarından “Şişenin İçindeki Cin” Adlı Eserin Türkçe Çevirisine Yönelik Eleştiri

Esad Ömer Seker, Aylin Seymen, (2023), Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 2023, 103 - 113, 10.55143/alkad.1339178.

Bu araştırmanın amacı, Grimm Kardeşler'in "Şişenin İçindeki Cin" adlı masalının, Millî Eğitim Bakanlığı'nın 100 klasik eserindeki Türkçe çevirisini eleştirmektir. Çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Eleştiri, Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin (AOBM) 2020 güncellemesinde yer alan "aracılık" kavramı doğrultusunda yapılmıştır. Erek dilde yapılan çeviride, deyimler, atasözleri ve Alman kültürüne özgü ifadeler incelenmiş; hedef metinde aracılık kriterlerini karşılamayan 9 örnek bulunmuştur. Bu örneklerde hem kültürel ifadelere hatalı aracılık yapılmış hem de duygu, düşünce ve anlam aktarımında sorunlar tespit edilmiştir. Sonuç olarak, kültürlerarası aracılık açısından çevirinin başarısız olduğu belirlenmiştir.

281. **Yusufeli Masallarının Performans (İcra) Kuramına Göre İncelenmesi**

Ayşe Çelik Kan, Halil Göde, (2023), Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 60, 2023, 369 – 385.

Artvin, barındırdığı kültürel çeşitlilik nedeniyle sözlü anlatılar açısından farklı bir ildir. Gürcü, Laz ve Ahıska Türklerinin anlatı geleneğine katkıları metinlerde belirgindir. Yusufeli ilçesi ise gelenek ve göreneklerini canlı tutan önemli merkezlerden biridir. Bu çalışmada, unutulmaya yüz tutmuş halk anlatılarından masallar ele alınmıştır. Saha çalışmasıyla derlenen 40 masal, performans kuramına göre incelenmiştir. Veri toplama yöntemi olarak gözlem kullanılmış, dinleyici, anlatıcı ve bağlam yerinde analiz edilmiştir.

282. **Halk Anlatılarında Tasvir: Zümrüdüanka Kuşu Masalında Hermeneutik (Yorum Bilim) Açısından Tasvirlerin Kullanımı**

Nejla Orta, (2023), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 13, 2023, 602 - 616, 10.51531/korkutataturkiyat.1396845.

Tasvir, kültürel ve sanatsal ürünlerde bir nesnenin ayırt edici ve ayrıntılı özellikleriyle betimlenmesi veya anlatılmasıdır. Kültürle sıkı bağlantılı olan tasvir, dil yoluyla bazen doğrudan, bazen de metafor ve analogilerle ifade edilir. Bu edebi öğeler, masalların yalnızca hikâye anlatmaktan öte bir anlam kazanmasını sağlar. Hermeneutik bakış açısına göre, masaldaki tasvirlerin özellikle örtük anlamları açığa çıkarmak için yorumlanması gerekir, çünkü bir söz kendiliğinden anlaşılmaz ve yorum gerektirir. Masallar hem anlatıcı hem metin hem de dinleyici açısından soyut düşünmenin temel anlatılarından. Bu nedenle, tasviri kültür bağlamında incelemek ve halk edebiyatında özellikle masallarda tasvirin kullanımını hermeneutik yöntemle değerlendirmek bu

çalışmanın amacıdır. Hermeneutik, metnin anlamının sürekli bir yorumlama süreci olduğunu ve bu yorumun tarihsel, kültürel ve bireysel bağlamlardan etkilendiğini savunur. Daha çok dil bilim ve çeviri alanlarında kullanılsa da, hermeneutik yöntem geleneksel metinlerin yorumlanmasında da etkilidir. Masallardaki tasvirler ve semboller hermeneutik bakış açısıyla incelenerek, metnin derin anlamlarına ve farklı yorumlarına ulaşmak mümkün olur. Zümrüdüanka Kuşu masalının hermeneutik perspektifle incelenmesi, tasvirlerin, sembollerin, kültürel bağlamın ve anlatıcının bakış açısının daha iyi anlaşılmasını sağlar. Ayrıca, anlatı ortamının değişmesiyle masalın yorumlanma ve tasvirlerin tahayyül edilme biçimlerinin de değiştiği görülmektedir.

283. **Bir Balo Masalı’ndan Fazlası Anti Masallar Serisi – I**

Mehmet Kılıç, (2023), Fikriyat, Cilt 3, Sayı 2, 2023, 135 - 138, 10.61960/fikriyat.1326020.

21 Aralık 2022 tarihinde Prof. Dr. Rezan Karakaş danışmanlığında Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’nda sunulan “Türkçe Eğitimi İçin Yeni Bir Masal Türü: Anti Masallar ve Anlatıların Anti Masal Bağlamında Yeniden Üretimi” adlı yüksek lisans tezinin bir bölümü olan ve Mehmet Miçoogulları tarafından kaleme alınan “Bir Balo Masalı’ndan Fazlası - Anti Masallar Serisi-I” eseri, bir giriş ve altı anti masal örneğinden oluşmaktadır. Eser, 50 sayfa olup, Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık (KDY) tarafından 11 Nisan 2023 tarihinde yayımlanmıştır. İçeriğinde “Anti Masal Örnekleri” başlıklı bilgilendirici bir giriş yer almakta ve altı anti masal şu başlıklarla sunulmaktadır: Bir Masalın Ardına Saklanmayan Prenses Lara, Bir Başka Ördek Masalı, Kahraman Olmak İstemeyen Kahraman, Bilim İnsanı Uyanık Güzel, Bir Balo Masalı ve Berke’den Küçük Feminist Ebba’ya Mektuplar.

284. **Çocuklu Ailelerin Masalların Konaklama İşletmelerinde Kullanılmasına Dair Görüşleri**

Yusuf Aymanıy, Şimal Yakut Aymanıy, Damla Kütüklü, Beste Demir, (2023), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 26, Sayı 50, 2023, 807 - 828, 10.31795/baunsobed.1351357.

Somut olmayan kültürel miras unsurları (SOKÜM), toplumların kendine özgü özelliklerini yansıtır. Bu nedenle, SOKÜM unsurlarının bilinirliğinin artırılması ve farkındalığın gelişmesi, kültürlerin devamlılığı açısından önem taşır. Sözlü gelenekler

içinde yer alan masallar da, nesilden nesile aktarılıp günümüze kadar ulaşan önemli değerlerdendir. Bu araştırmada, çocuklu ailelerin masallara yönelik farkındalıkları ve masalların konaklama işletmelerinde kullanım potansiyeli incelenmiştir. Veri toplamak için yarı yapılandırılmış, açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu hazırlanmış ve masal dinleme yaş grubundaki 16 katılımcıyla yüz yüze görüşülmüştür. Sonuçlar, masalların katılımcılarda genellikle olumlu duygular uyandırdığını ve dünya masallarının Türk masallarına göre daha iyi bilindiğini göstermiştir. Ayrıca, masalların konaklama işletmelerinde kullanılması halinde tatil tercihlerini olumlu etkileyebileceği ve bu konuda bazı önerilerin sunulduğu belirlenmiştir.

285. **Hızır ile Üç Kardeş Masalının Max Lüthi Yöntemine Göre Tahlili**

Esra Tarhan, (2024), Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 23, Sayı 1, 2024, 142 - 154, 10.21547/jss.1368633.

Masal metinlerini incelemeye yönelik önemli çalışmalardan biri Max Lüthi'ye aittir. Vladimir Propp'un yapısal inceleme yönteminin yanı sıra Lüthi, metin merkezli beş temel ilkeyi içeren kendi yöntemini geliştirmiştir. İncelenen "Hızır ile Üç Kardeş" masalı, 1983'te Saim Sakaoğlu'nun "Kıbrıs Türk Masalları" adlı kitabında yer almakta olup, Max Lüthi'nin yöntemine göre değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme, Avrupa masalları için belirlenen tek boyutluluk, yüzeysellik, soyut biçim, tecrit/ayırışma, her şeye bağlılık, yüceltme ve geniş kapsamlılık ilkeleri doğrultusunda yapılmıştır.

286. **Kütahya Masallarında Ötekileştirilen Kadınlık Rolü: Maktul Kadınlar**

Derya Özcan Güler, Hacer Akçaalan, (2024), RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 38, 2024, 849 - 858, 10.29000/rumelide.1439762.

Bu çalışmanın amacı, masallarda ötekileştirilen kadınlık rollerini, içinde yaşadıkları toplumda hem gösteren hem gösterilen olarak süregelen döngüsünü sorgulamak ve karşılaştırmaktır. Claude Levi-Strauss'un yapısal insanbilimi yaklaşımıyla ele alınacak bu döngüsel süreçte, kadın sadece masal kahramanı olarak değil, somut toplumdaki bilinçaltı ve bilinçdışı simgeler aracılığıyla anlamlandırılacaktır. Ataerkil düzen gereği masallarda kadınlar genellikle edilgen, itaatkâr ve evle sınırlı tutulurken, Kütahya masallarında bu rolleri reddeden kadınların kimlikleri ve ötekileştirilmeleri incelenecektir. Ayrıca, "iyi" ve "kötü" kadınlar arasındaki çatışmanın toplumsal düzeyde başka baskı ve çatışmaları nasıl doğurduğu

değerlendirilecektir. İyi kadınların, kötü kadınları hem eril hem dişil iktidar ve toplumsal düzen açısından tehdit olarak görüp ötekileştirmeleri üzerinde durulacaktır.

287. **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Masal Kullanımı: Alicengiz Oyunu**

Ümran Atasoy, (2024), Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi, Sayı 8, 2024, 27 – 46.

Bu çalışmada, söz varlığı ve ikileme öğretimine odaklanılmıştır. Anadolu'nun ilk masal derlemesi olan *Billur Köşk Masalları* içinden, Türk kültürüyle doğrudan bağlantılı ve çok sayıda söz grubu, ikileme ve kalıp ifade içeren *Alicengiz Oyunu* adlı masal seçilmiştir. Masal, B1 seviyesine uygun olarak uyarlanmış ve bu sürede Ortak Avrupa Başvuru Metni'nin B1 kazanımları dikkate alınarak bir sözlükçe hazırlanmıştır. Dil ve kültürün iç içe olması, masalların yapısal ve içerik özellikleri, özellikle sözcük öğretiminde bu tür metinlerin kullanımını avantajlı kılar. Çalışmada, dil öğretiminde özgün metinlerin kültürel öğelerle desteklenmesinin önemi, söz varlığı ve ikileme öğretiminde masal kullanımı örnekleriyle açıklanmıştır.

288. **Üniversite Öğrencilerinin Chatgpt 3,5 Deneyimleri: Yapay Zekâyla Yazılmış Masal Varyantları**

Bilge Gök, Fahri Temizyürek, Özlem Baş, (2024), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 14, 2024, 1040 - 1055, 10.51531/korkutataturkiyat.1417206.

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin ChatGPT 3.5 yapay zekâ programına verdiği yönergelerle klasik masalların yeni varyantlarını yazdırarak bu metinlerin hangi mesajları içerdiğini inceleyen nitel bir araştırmadır. Ankara'daki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören 20 katılımcıyla yürütülen çalışma, kolay ulaşılabilir örnekleme ve gönüllülük esasına dayanmaktadır. Katılımcılar, seçtikleri klasik masalları farklı boyutlarda yeniden yazmaları için ChatGPT 3.5'e komut vermiştir. Elde edilen metinler iki araştırmacı tarafından içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda, yapay zekâ tarafından yeniden yazılan masallarda beş temel tema ortaya çıkmıştır: Masal kahramanları insan-doğa ilişkilerinde arabulucu olur, sosyal becerileri gelişir ve toplumsal değerlerin önemi vurgulanır. Ayrıca, masallar toplumsal cinsiyet eşitliği rollerini öne çıkarır. Son tema ise kuşaklar arası farkları simgeleyerek, günümüz çocuk ve gençlerinin hayata bakışındaki değişimi yansıtır.

289. Okul Öncesi ve İlkokul Öğrencilerine Yönelik Derlenen Anadolu Masalları'nda Karakter Güçlerinin İncelenmesi

Tuğçe Çetiner Akalın, Mehmet Murat, (2024), Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 14, 2024, 1208 - 1228, 10.51531/korkutataturkiyat.1403058.

Bu araştırmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından derlenen Anadolu masallarında yer alan karakter güçlerini belirlemektir. Okul öncesi ve ilkokul öğrencilerine yönelik hazırlanan 30 masal (15 okul öncesi, 15 ilkokul) veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Nitel araştırma kapsamında doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiştir. Veriler, Peterson ve Seligman'ın (2004) karakter güçleri ve erdemler sınıflamasına dayanarak oluşturulan “Karakter Güçleri Formu” ile toplanmıştır. Analizler betimsel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre, her masalda en az bir karakter gücü tespit edilmiştir. Masallarda en çok vurgulanan erdem “insaniyet” olurken, en çok öne çıkan karakter gücü “nezaket”tir. “Öğrenme aşkı” ve “alçakgönüllülük” ise hiçbir masalda yer almamıştır. Özgünlük, çok yönlü bakış açısı, yaşam coşkusu, şükran ve mizah karakter güçleri ise toplam 30 masalda sadece birer kez görülmüştür. Araştırma sonuçları, ilgili literatür doğrultusunda tartışılmış ve okul öncesi ile ilkokul gruplarına yönelik karakter gücü ve erdemler açısından zengin masalların belirlenerek mevcut listeye eklenmesi önerilmiştir.

290. Typen Türkischer Volksmaerchen'deki 38 Numaralı Masal Tipinin Kaynakları Üzerine Bir Araştırma

Saim Sakaoğlu, (2024), Edebiyat ve Beşeri Bilimler Dergisi, Sayı 8, 1978, 30 - 38,

Bugün Anadolu'da anlatılan masal, efsane ve fıkraların çoğunun kökeni oldukça eski dönemlere dayanmaktadır. Bunlar arasında, birkaç ülkenin sınırlarını aşarak Anadolu'ya kadar ulaşanlar da bulunmaktadır. Miladın ilk asırlarında yazıldığı tahmin edilen Pançatantra (= beş kitap) adlı Hint masal kitabı, dili ve dini özellikleri bakımından bizden oldukça uzak ve yabancıdır. Buna rağmen, Pançatantra'nın bazı masalları, Anadolu'da aynı motiflerle, ancak hiçbir dini unsur içermeden günümüzde de yaşamaya devam etmektedir.

291. Bir Hitit Çağı Masalı: “Appu ve İki Oğlu

Esma Reyhan, Tülin Cengiz, (2024), OANNES - Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 1, 2024, 203 - 220, 10.33469/oannes.1412592.

Hitit Çağı'na ait en eski anlatılardan biri olan Appu Masalı, çocuksuzluk motifi, zıtların mücadelesi ve adalet temasıyla Anadolu'nun eski toplumsal değerlerine ışık tutar. Masal, Šudul kentinde yaşayan Appu'nun Güneş tanrısına adak sunup iki oğula sahip olmasıyla başlar. İki erkek kardeşin mal paylaşımı sırasında “Kötü” olan, “İyi” olanı aldatır. Güneş tanrısı adaleti sağlamak için devreye girer ancak tabletin kırık olması nedeniyle masalın sonu tam bilinmez. Son kısımlarda, İstar tanrıçasının “İyi”yi övmesi, adaletin iyiden yana olduğu izlenimini verir. Çalışmada, masal dönemin kültürel simgeleri ve toplumsal değerleri bağlamında incelenmiştir.

292. Folklorun Kullanımı: Masal Evi Üzerine Değerlendirmeler, Halıdere-Türkiye, 1999-2000

Hande Birkalan-gedik, (2024), Folklor/Edebiyat, Cilt 30, Sayı 120 Ek, 2024, 1257 - 1272, 10.22559/folklor.3812.

Bu makale, Türkiye'nin Halıdere ilçesindeki Masal Evi'nde 1999 Marmara Depremi sonrası hikaye anlatıcılığının bir terapi aracı olarak kullanımını ele almaktadır. Çocukların travmatik deneyimlerinin üstesinden gelmelerine yardımcı olmak için geleneksel halk masallarını kullanan bu yaklaşım, uygulamalı folklor teorilerinden ilham alınarak geliştirilmiştir. Donald Haase ve Jack Zipes gibi önemli akademisyenlerin yaklaşımlarından faydalanan hikaye anlatma etkinlikleri, çocukların duygusal iyileşme süreçlerini destekleyen güvenli ve kültürel açıdan duyarlı bir ortam yaratmayı amaçlamaktadır. Bu etkinliklerde, geleneksel masallar, çocukların karmaşık duyguları ifade etmelerine ve kendi kayıp ve yerinden edilme deneyimlerini keşfetmelerine olanak tanımıştır. Hikaye anlatıcılığı seansları, masalların psikolojik iyileşme sürecindeki potansiyelini vurgulayan "cuento terapisi" gibi uygulamalarla da paralellik göstermektedir. Bu yaklaşımlar, çocukların içsel dünyalarını keşfetmelerine, topluluk desteği alarak iyileşmelerine yardımcı olurken, aynı zamanda aidiyet ve umut duygusunu da pekiştirmiştir. Halıdere'deki hikaye anlatma seansları, çocukların kendilerini ifade etmelerine ve topluluklarının desteğiyle travmayı aşmalarına yardımcı olan bir alan yaratmıştır. Makale, hikaye anlatımının ve folkloru dayalı kültürel olarak hassas yaklaşımların, travmatik deneyimlerden etkilenmiş bireyler arasında toplumsal

iyileşmeyi nasıl kolaylaştırabileceğine dair önemli çıkarımlar sunmaktadır. Türkiye'nin sismik manzarasında, özellikle genç depremzedeler arasında ciddi psikolojik yaralar oluşmuşken, Masal Evi'ndeki deneyim, halk masallarının bu süreçte nasıl rahatlık sağladığını, çocukların travmayı işlemesine ve psikolojik istikrarı yeniden inşa etmelerine yardımcı olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, Masal Evi'ndeki gönüllüler, yerel aileler ve çocuklar arasındaki kolektif çaba, yalnızca güvenli bir iyileşme alanı oluşturmakla kalmamış, aynı zamanda cinsiyet eşitliği ve demokrasiye uygun bir topluluk duygusunu da canlandırmıştır.

293. **8. Sınıf Öğrencilerinin Destanlarda Yer Alan Millî Motifler Üzerine Metaforik Algıları**

Mert Başbayrak, Rezan Karakaş, (2024), Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, Cilt 13, Sayı 4, 2024, 1498 - 1516, 10.7884/teke.1498393.

Metaforlar, kavramlara dair bakış açılarını ve algıları şekillendirmek, bilinçaltındaki unsurları açığa çıkarmak için sıklıkla başvuru alan araçlardır. Destanlar ise özellikle millî kimliği ön plana çıkaran ve bir milletin ortak bilincini yansıtan edebi türlerdir. Bu araştırmanın amacı, 8. sınıf öğrencilerinin destanlarda yer alan millî motiflere yönelik metaforik algılarını incelemektir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Masal ve Destanlarımız Dersi Öğretim Programı'nda yer alan destan motiflerine, rüya, ışık, at, ağaç, sayı, ok, yay, dağ, kurt ve su motifleri eklenmiştir. Araştırma, Şırnak ili Cizre ilçesindeki 8. sınıf öğrencilerine yönelik gerçekleştirilmiş olup, toplamda 157 öğrenciye araştırmacılar tarafından hazırlanan 10 basamaktan oluşan bir boşluk doldurma formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve benzer veriler kategoriler altında toplanmıştır. Öğrencilerin en sık kullandığı 10 metafor belirlenmiş olup, bu metaforlar arasında en fazla yer alanlar; geleceği görmek, yol gösterici, güç, yaşam, matematik, silah, cesaret ve hayat olmuştur.

294. **Ekofeminizm ve Ziya Gökalp'in Kuğular Masalı**

Faruk Dünder, (2024), Asya Studies, Cilt 8, Sayı 30, 2024, 217 - 226, 10.31455/asya.1583959.

Bu çalışma, Ziya Gökalp'in *Altın Işık* adlı eserindeki “Kuğular” masalını, ekofeminist bir bakış açısıyla incelemiştir. Ekofeminizm, kadın ve doğa arasındaki ilişkinin, patriarkal ve kapitalist sistemler tarafından benzer şekilde sömürüldüğünü ve

baskı altına alındığını savunan bir düşünce sistemidir. Çalışma, masaldaki kadın ve doğa arasındaki bağı, patriarkal baskılara karşı gösterilen direnişi ve toplumsal yapılar üzerine yapılan eleştiriyi bu perspektifle analiz etmektedir. Masalda, doğa yalnızca arka planda kalan bir unsur olmaktan öte, kadının direnişinin ve dönüşüm sürecinin aktif bir parçası olarak gösterilmektedir. Nilüfer karakteri üzerinden, kadın ile doğa arasındaki güçlü ilişki ortaya konur ve bu bağ, patriarkal yapılarla mücadelede büyük bir öneme sahiptir. Nilüfer, doğanın gücünü kullanarak hem kendisini hem de kardeşlerini bu baskıcı sistemden kurtarmaktadır. Bu durum, ekofeminizmin doğanın dönüştürücü gücüne ve kadının bu güce olan bağlılığına verdiği önemin bir örneğidir. Masalda, patriarkal düzenin kadına uyguladığı baskılar ve toplumsal cinsiyet rollerinin eleştirisi yapılmaktadır. Nilüfer'in sessizliği, aslında toplumun dayattığı rolleri reddetmesiyle örtüşür. Onun sessizliği ve özverisi, ilk bakışta pasif bir davranış gibi görülebilir, ancak bu bir direniş şeklidir. Nilüfer, kadınlara biçilen toplumsal rolleri ve beklentileri reddederek, patriarkal yapıya karşı duruş sergiler. Masal, kadının hem bireysel hem de toplumsal düzeyde direnişini ele alır. Masalın sonunda, kadın ve doğanın birlikte hareket ederek patriarkal baskıyı aşması, ekofeminist düşüncenin temel ilkelerinden olan dayanışma ve dönüşüm temalarını pekiştirir. Bu süreç, doğanın sadece kadına pasif bir destekçi olmanın ötesinde, dönüşüm sürecine aktif olarak katkıda bulunan bir öge olduğunu gösterir. Kadın ve doğa arasındaki bu ilişki, ekofeminist bakış açısının güçlü bir yansımasıdır. Sonuç olarak, *Kuğular* masalı, kadın ve doğa arasındaki güçlü bağları ve patriarkal baskılara karşı verilen ortak direnişi vurgulamaktadır. Ekofeminist bir perspektifle incelendiğinde, masal; kadının ve doğanın birlikte çalışarak toplumsal yapıları nasıl dönüştürebileceğini gösterir. Nilüfer'in doğa ile kurduğu ilişki, sadece bireysel bir dönüşüm değil, aynı zamanda toplumsal bir değişim için de önemlidir. Masal, ekofeminizmin temel ilkelerini başarılı bir şekilde yansıtarak, kadınların ve doğanın birlikte güç oluşturmalarını kutlar.

295. **Masallarda Kadın Temsili: Feminist Yeniden Yazımın İmkânları Üzerine Bir Değerlendirme**

Kinem Tokdemir, (2024), Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi, Sayı 14, 2024, 35 - 57, 10.48131/jscs.1561587.

Çalışmanın amacı, masalların feminist mücadelenin önemli bir alanı olabileceğini ve klasik masallarda kadın karşıtı söylemlerin, feminist yeniden yazım yoluyla nasıl

dönüştürülebileceğini değerlendirmektir. Bu bağlamda, makalede ilk olarak feminist yeniden yazımın ne olduğuna ve nasıl işlediğine dair bir analiz yapılacaktır. Ardından, klasik ‘Külkedisi’ masalı eleştirel bir bakış açısıyla incelenerek, masaldaki toplumsal cinsiyet temsilleri sorgulanacaktır. Son olarak, ‘Külkedisi’ masalının yeniden yazılmış formları üzerinde durulacak ve feminist yeniden yazımın masallar aracılığıyla toplumsal etkiler üretebilme potansiyeli değerlendirilecektir. Feminist yeniden yazım, yalnızca bir edebi türde değil, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı daha geniş bir kültürel direniş olarak değerlendirilebilir. Masalların yeniden yazımı, toplumsal değişimi teşvik etmenin ve kadınların toplumsal alandaki yerini yeniden inşa etmenin önemli bir yolu olabilir. Bu bağlamda, masallar sadece bir eğlence aracı olmaktan çıkıp, toplumsal yapıları sorgulayan, eleştiren ve değiştiren bir güç haline gelir.

296. Sezai Karakoç’un “Masal” Şiirinin Max Lüthi Yöntemiyle Analizi

Talha Çiçek, Celal Aslan, (2024), Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, 2024, 81 - 93, 10.70916/buefd.1581862.

Bu çalışmada, Sezai Karakoç’un "Masal" başlıklı şiiri, Max Lüthi'nin masal çözümleme metodolojisine dayalı olarak incelenecektir. Karakoç'un şiirinde tarihsel ve kültürel değişim süreci masalsı bir formda anlatılmakta, aynı zamanda masalın temaları ve yapısal özellikleri şiir üzerinden işlenmektedir. Max Lüthi'nin beş ilkesi, şiirin yapısındaki masalsı dinamikleri ortaya çıkarmada önemli bir araç olacaktır. Şiir, masalın geleneksel öğelerini ve yapısını taşıyan bir metin olarak incelendiğinde hem biçimsel hem de içeriksel açıdan masal formunu nasıl dönüştürdüğünü görmek mümkündür. Karakoç'un şiirinde, masalların tipik unsurlarından olan olağanüstülükler, sembolizm ve kahramanların zorlu yolculukları gibi temalar yer alırken, aynı zamanda modern dönemin kültürel ve toplumsal değişimlerine dair derin bir eleştiri de bulunmaktadır. Bu, hem masalın evrensel yapısını hem de modern bir bakış açısını birleştiren bir örnek teşkil eder. Sonuç olarak, Sezai Karakoç'un “Masal” başlıklı şiiri, Max Lüthi'nin masal çözümleme yöntemine göre incelendiğinde, masal formunun ve masalsı öğelerin nasıl modern bir biçime dönüştüğünü, geleneksel anlatıların nasıl evrildiğini ve bu evrimin kültürel bağlamda ne gibi anlamlar taşıdığını daha iyi anlayabiliriz.

297. Fransızcanın Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yazma Becerisi Dersinde V. Propp Metoduna Göre Masal Analizi ve Yazımı Öğretimi: La Fontaine'in Talihi Aramaya Gidenle Evinde Bekleyen Masal Örneği

Semra Taydaş Osman, (2024), Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 4, 2024, 467 – 479.

Bu çalışmada, masalların yabancı dil öğreniminde, özellikle yazma becerisinin gelişimindeki önemi ele alınmıştır. Fransız şair La Fontaine'in Talihi Aramaya Gidenle Evinde Bekleyen masalı, V. Propp'un "Masalın Biçimbilimi" yöntemiyle analiz edilmiştir. Propp'un yaklaşımı, masalların yapısal öğelerini sistematik olarak inceleyerek otuz bir işlevi tanımlar. Çalışmada, bu işlevlerin masalda nasıl uygulandığı ve sıralamasının mantıksal bir düzen içinde olduğu görülmüştür. Masalın yapısal estetiği, anlatımın etkinliğini artırmaktadır. Araştırmanın odak noktası, bu analizin yabancı dil öğrenen öğrencilerin yazma becerilerine katkısıdır. Propp'un masal şeması, öğrencilerin yaratıcı yazma süreçlerinde rehberlik ederek dil bilgisi ve kültürel aktarım açısından derin öğrenmeyi destekler. Öğrenciler, masalın yapısını çözümleyip kendi masallarını oluştururken dilsel ve kültürel becerilerini geliştirirler. Sonuç olarak, masal analizi ve yaratıcı yazma uygulamaları, yabancı dil öğretiminde etkili yöntemler olarak görülmekte ve öğrencilerin yazma yeteneklerini artırmaktadır. Masallar, dilin yanı sıra kültürel değerlerin de aktarılmasında önemli araçlardır; böylece yazma süreci öğrencilerin kültürel farkındalığını da yükseltmektedir.

298. Külkedisi Masalı ile Amor Psyche Söylencesindeki Ortak İzlekler

Cemile Akyıldız Ercan, Ahmet Sarı, (2024), Current Perspectives in Social Sciences, Cilt 28, Sayı 4, 2024, 526 - 533, 10.53487/atasobed.1472931.

Bu çalışma, toplumsal bellek ve kültür bağlamında masalların ve söylencelerin önemini incelemektedir. Özellikle, masal ve mitlerde sıkça rastlanan yasak teması ve bu yasağı genellikle kadın kahramanların ihlal etmesi üzerinde durulmuştur. Grimm Kardeşler'in derlediği Külkedisi masalı, zıtlıklar ve yasağı çiğneme temalarıyla, Vladimir Propp'un masal analizleriyle ilişkilendirilmiştir. Benzer şekilde, Roma şairi Apuleius'un Metamorfozlar eserindeki Amor ve Psyche söylencesinde de yasaklara karşı duyulan merak ve sonuçları ele alınır. Propp'un masallarda belirlediği yapısal öğeler Külkedisi'nde görülür ve bu masal ile Amor ve Psyche arasında “merak” ve “yasakları çiğneme” temaları ortak paydadır. Bu temalar, kahramanların kişisel gelişimi

ve dönüşümü için temel unsurlardır. Ayrıca, Orpheus ve Euridike gibi söylenceler ile Pamuk Prenses masalı da bu evrensel temaların örneklerindendir. Masallar ve söylenceler, insan doğasına dair evrensel deneyimleri yansıtır ve kahramanların yasakları ihlal ederek yaşadığı sınavlarla kişisel olgunlaşmayı anlatır. Bu anlatılar, kültürel değerlerin aktarılmasında ve toplumsal kimliklerin şekillenmesinde önemli rol oynar.

299. **Anadolu Halk Masallarında Ahlaki Kötülük Biçimi Olarak Ormana Terk Edilme**

Tuba Demirci, Aynur Koçak, (2024), Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 9, Sayı 2, 2024, 25 - 35, 10.70916/buefd.1591010.

Bu çalışma, Anadolu halk masallarındaki ahlaki kötülük temalarını ve ormana terk edilme motifi ni incelemektedir. Masallar, çok eski zamanlardan beri anlatılagelmiş ve genellikle iyi-kötü, aydınlık-karanlık, savaş-barış gibi zıtlıklar üzerinden şekillenen olay örgüleriyle bilinir. Bu zıtlıklar, kahramanların mücadelesini ve kötülüğe karşı verilen direnci ortaya koyar. Masallarda sıklıkla karşılaşılan kötülük türlerinden biri de ahlaki kötülük olarak tanımlanır. Ahlaki kötülük, yalnızca kötülüğü yapan ve kötülüğe uğrayan figürleri değil, aynı zamanda kötülüğün gerçekleştiği mekân ve yapılış şekli ni de içerir. Araştırmalar, kötülüğün üç temel biçimden—metafizik, fiziksel ve ahlaki—en yaygın olanının ahlaki kötülük olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma, ahlaki kötülüğün bir örneği olarak, masallarda sıkça görülen ormana terk edilme motifini ele almıştır. Masal kahramanı, anti-kahramanlar tarafından haksızlığa uğrar, iftiraya maruz kalır veya kıskanılır. Bu sebeplerle, bazen düşmanları ve bazen de sevdikleri tarafından ormana terk edilir. Orman, genellikle yırtıcı hayvanlar ve kötü ruhlar ile ilişkilendirilse de, aynı zamanda korunma, barınma ve huzur arayışında olanlar için bir sığınak olarak kabul edilir. Kahraman, kaderiyle baş başa kalır ve bu zorlu yolculuk boyunca orman, ona hem dışsal hem de içsel bir büyüme alanı sağlar. Makale, Anadolu'nun yedi bölgesinden seçilen masalları inceleyerek, ormana terk edilme motifi üzerinden ahlaki kötülüğün nasıl ortaya çıktığını irdelemektedir. Çalışma, ormana terk edilmenin sebeplerini, kahramanın ormanda yaşadığı erginlenme sürecini ve ormandan ayrılış aşamalarını incelemiştir. Ayrıca, bu kötülüğün kim tarafından, neden ve nasıl gerçekleştirildiği de tespit edilmeye çalışılmıştır.

300. 70'ten 7'ye Masallar 7'den 70'e Oyunlar

Beyhan Can Kaya, Ayşegül Sazan, Betül Şahin, Şule Uysal, Zeyneb Sude Oğuz, (2024), Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi, Cilt 8, Sayı 2, 2024, 79 – 104.

Bu çalışmanın amacı, ilkokul öğrencileri ile yaşlı bireylerin masal anlatımı ve dramatizasyon çalışmaları aracılığıyla bir araya gelerek nitelikli bir etkileşim ortamı oluşturmaktır. 2023-2024 bahar döneminde Uşak'ta gerçekleştirilen araştırmaya, 4. sınıf öğrencileri ile masal anlatımı yapan 2 yaşlı birey katılmıştır. Süreç; tanışma, masal anlatımı, metinleştirme, prova ve gösteri aşamalarından oluşmuştur. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmış ve içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Sonuçta, iki kuşağın bir araya gelmesiyle çocuklar, yaşlılar, öğretmenler ve veliler açısından olumlu katkılar sağlanmış; benzer uygulamaların okullarda rutin hale getirilmesi önerilmiştir. Böylece çocukların sosyal ve dil gelişimi ile yaşlıların kendilerini değerli hissetme ve topluma bağlılıkları desteklenmiş olacaktır.

301. Altı Kız Babası Masalı Üzerine Psikanalitik Bir İnceleme

Tuğba Bora, (2024), Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi, Cilt 10, Sayı 23, 2024, 477 – 488.

Masallar, çeşitli kuramlarla incelenmiştir; bunlardan biri Sigmund Freud'un psikanalitik kuramıdır. Freud, nevrozların cinsellikle bağlantılı olduğunu ve rüya, sembol gibi kavramları ortaya atmıştır. Öğrencisi Carl Gustav Jung ise kolektif bilinçaltı kavramını geliştirerek, bilinçaltının cinsellikten bağımsız olduğunu savunmuştur. Psikanalitik kuramda anima (erkekteki bilinç dışı kadınsı yön), animus (kadındaki bilinç dışı eril yön) ve persona (bireyin toplumdan gizlediği maskesi) temel kavramlardır. Freud'un takipçileri, halk bilimi ürünlerinin gizli anlamlarını çözmeye çalışmıştır. Jung, kolektif bilinçaltındaki ortak imgeler olan arketipleri ortaya koymuştur. Her iki okul da halk bilimi ürünlerinin bilinçaltıyla ilişkili olduğunu kabul eder. Masallarda düş ve imgelere geniş yer verilmesi, psikanalitik kuramın etkisini gösterir. Pertev Naili Boratav'ın "Altı Kız Babası" masalı üzerine yaptığı çalışma, bu kuram çerçevesinde sembollerle analiz edilmiştir.

302. Animasyonla Küllü Fatma Masalının Tanınırlığının Arttırılması

Serkan Gezmen, (2024), Bilim Armonisi, Cilt 7, Sayı 2, 2024, 10 - 17, 10.37215/bilar.1410534.

Araştırmanın amacı, proje kapsamında hazırlanan dijital içeriğin, ortaokul öğrencilerinin *Kül Kedisi* masalının Anadolu varyantı olan *Küllü Fatma* masalını tanımasına etkisini incelemektir. Bu amaca ulaşmak için, öncelikle *Küllü Fatma* masalının stop-motion animasyonu ile canlandırılması hedeflenmiştir. Bunun için, özel yetenek resim bölümü öğrencilerinden 7 öğrenciye *Küllü Fatma* masalı anlatılmış ve öğrencilerden masalın canlandırılması için tasarımlar yapmaları istenmiştir. Bu tasarımlar, animasyona dönüştürülmüştür. Oluşturulan animasyon, *Küllü Fatma* masalını daha önce tanımadığını belirten, rastgele seçilen 63 ortaokul öğrencisine izletilmiştir. Öğrencilerden, animasyonu izledikten önce ve sonra belirli görüşme soruları ile veri toplanmış ve bu veriler analiz edilmiştir. Anket verileri basit istatistiksel yöntemlerle çözümlenirken, görüşme formları aracılığıyla öğrencilerin animasyon hakkındaki duygu ve düşünceleri gruplandırılmıştır. Araştırma bulguları, *Kül Kedisi* masalını iyi tanıyan öğrencilerin, araştırma sonrasında *Küllü Fatma* masalını ve içeriğindeki kültürel öğeler ile motifleri daha iyi tanıdığını göstermektedir. Bu durum, dijital içeriğin öğrencilerin *Küllü Fatma* masalını tanımalarına katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları, Ege Üniversitesi Çocuk Eğitimi ve Uygulama Merkezi ile paylaşılmış ve Türkçenin dil zenginliğini dijital içeriklerle dijital kuşaklara aktarma gerekliliği vurgulanmıştır. Bu çalışmanın, öğrencilerimize Batı kökenli masallar yerine kültürel unsurlarımızı yansıtan Anadolu masallarını anlatmada ve kültürel mirası nesilden nesile aktarmada katkı sağlaması beklenmektedir.

303. Alanya’da Derlenen Çocuk Masallarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Serdar Bulut, Elif Demirdöğen, (2024), Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 16, Sayı 31, 2024, 872 - 896, 10.38155/ksbd.1420106.

Günümüzde kültürel çalışmalar, kent değerlerinin özgün bir biçimde şekillenmesinde büyük rol oynamaktadır ve yerel unsurlar bu süreçte önemli bir yer tutmaktadır. Çalışmada, Alanya masallarının, Alanya’nın hızlı gelişimi ve kültürel etkileşimlerin, bu masalların kaybolmasına zemin hazırladığına dikkat çekilmektedir. Çocukların ilgiyle okudukları ve dinledikleri masallar, sundukları temalar sayesinde toplumun temel değerlerinin aktarılmasında önemli bir işlev görmektedir. Araştırmanın amacı, Alanya’da sözlü gelenek olarak bilinen Alanya masallarının, değerler eğitimi açısından incelenmesidir. Bu masalların değerler eğitiminde ne kadar etkili olduğunu

belirleyerek, masalların çocukların yaşamına nasıl katkı sağladığını ve yön verdiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, kuşaktan kuşağa aktarılan masallar, çalışmamızın temel konusunu oluşturmuştur. Sözlü ve yazılı gelenekler arasında yer alan Alanya masallarına ulaşılmış ve bunlar doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Ayrıca, Alanya masallarının yerel kaynak kişilerden derlenip kayıt altına alınması sağlanmıştır. İncelenen masallardan çocuklara uygun olanları belirlenmiş ve değerler eğitimi açısından analiz edilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz kullanılarak veriler doküman incelemesiyle elde edilmiştir. Alanya masallarında incelenmesi yapılan değerler şunlardır: sevgi, yardımseverlik, şefkat, iyilik yapmak, dostluk, sadakat, adalet, cesaret, nezaket, dürüstlük, aile birliğine önem verme, dayanışma, çalışkanlık, saygı, sorumluluk, hoşgörü, sabır, öz denetim ve vatanseverlik. Alanya masallarında bu değerlerin ne kadar yer aldığı belirlenmiş ve oranlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, en fazla işlenen değer sevgi olmuştur ve bu değer masallarda nasıl yansıtıldığına dair örneklerle birlikte gösterimler yapılmıştır.

304. **Masalların Değer Aktarımındaki Rolü: Kız Kulesi Masalları**

Ramazan Divrik, Erkan Kelcioğlu, (2024), Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 2024, 131 - 147, 10.48174/buaad.1565629.

Bu çalışmanın amacı, TRT Çocuk kanalında yayınlanan Kız Kulesi Masalları adlı programın içerdiği değerleri belirlemek ve bu masalların ilköğretim 3. sınıf derslerinde kullanımına dair öğrenci ve öğretmen görüşlerini değerlendirmektir. Araştırmada ilk olarak 24 bölümlük Kız Kulesi Masalları izlenmiş ve içerdikleri değerler tespit edilmiştir. Ardından, bu masallar ilköğretim 3. sınıf öğrencilerine izletilmiş ve derslerde nasıl kullanıldıklarına dair öğrenci ve öğretmen görüşleri alınmıştır. Değerlerin belirlenmesi için "Değer Belirleme Formu" ve görüşmeler için yarı-yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizi, betimsel ve içerik analizi yöntemleriyle yapılmıştır. Araştırma sonuçları, Kız Kulesi Masalları'nın sevgi, yardımseverlik, sabır, öz denetim, dostluk, dürüstlük, adalet, sorumluluk, saygı ve vatanseverlik gibi 54 farklı değeri içerdiğini ve bu masalların değer aktarımı konusunda etkili bir yöntem sunduğunu göstermektedir. Öğrenciler, masalların motive edici, eğlenceli, ders verici, düşündürücü ve değerleri aktarıcı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenle yapılan görüşmelerde ise masalların, öğrencilerin bireysel gelişimlerine ve sınıftaki öğretim sürecine önemli katkılar sağladığına dair bulgular elde edilmiştir. Bireysel gelişim

açısından, masalların öğrencilerin motivasyonlarını artırdığı, merak duygularını harekete geçirdiği, soru sorma ve analiz yapma becerilerini geliştirdiği ve rol model alma süreçlerini desteklediği bulunmuştur. Sınıf içi öğretime katkıları ise, masalların tartışma kültürü oluşturmayı, masal ve tekerleme kültürü kazandırmayı, derslere aktif katılımı teşvik etmeyi ve disiplin sorunlarını azaltmayı sağladığına işaret etmektedir. Sonuç olarak, Kız Kulesi Masallarının, değer aktarımında etkili bir görsel ve işitsel araç olarak kullanıldığı değerlendirilmiştir.

305. Stratejik Bir İletişim Aracı Olarak İkna Tekniklerinin Keloğlan Masallarında Kullanımı

Tuğba Yurttadur, Aktan Müge Ercan, (2025), Asia Minor Studies, Cilt 13, Sayı 1, 2025, 38 - 53, 10.17067/asm.1589442.

Bu çalışmada, geleneksel anlatılar olan masalarda, insan ilişkilerinin düzenlenmesinde kullanılan ikna stratejilerinin nasıl yapılandığına dair bir inceleme yapılacaktır. İncelenen metinler arasında Keloğlan masalları seçilmiş ve bu metinlerle sınırlı bir çalışma yapılmıştır. Keloğlan masallarında genellikle bir sorun ortaya çıkar ve kahraman bu sorunu çözmeye çalışır. Keloğlan karakterinin belirgin özelliklerinden biri, karşılaştığı zorluklarla başa çıkmak için ikna stratejilerini kullanmasıdır. Bu yönüyle, Keloğlan'ın masallarındaki ikna ve iletişim süreçlerinin anlaşılması, geleneksel kültürün iletişim biçimlerine ışık tutacaktır. Çalışma kapsamında, farklı kaynaklardan elde edilen Keloğlan masallarında kullanılan ikna teknikleri araştırılmıştır. Bu teknikler arasında mantıksal kanıt sunma, sosyal kanıt sunma, duygusal kanıt sunma, fiziksel kanıt sunma, "acaba yerine hangisi" tekniği, hediye vererek ikna etme, kazanacakları hakkında olumlu hayaller kurdurma, evet-evet tekniği, önce büyük sonra küçük rica, önce küçük sonra büyük rica, sadece o değil tekniği, önce ver sonra al tekniği, karşılılık (borca sokma) tekniği, otorite ile ikna etme, uyumluluk sağlama, beğendirme, kıtlık tekniği, demagoji ile ikna etme, giderek artan ricalar tekniği ve duygusal tepki yaratma tekniği gibi yöntemler yer almıştır. Yapılan araştırma sonucunda, Keloğlan karakterinin genellikle "kazanç hakkında olumlu hayaller kurdurma" ve "giderek artan ricalar" gibi ikna stratejilerini kullandığı gözlemlenmiştir. Bu tekniklerin, karakterin problemleri çözme biçimiyle nasıl ilişkilendiği ortaya konmuştur.

306. **Türk, Rus ve Ukrayna Sihirli Masallarında Mit ve Ritüel**

Alina Sarı, (2025), Anasay, Cilt 0, Sayı 31, 2025, 200 - 215, 10.33404/anasay.1600728.

Çalışmada, Keloğlan masalları seçilmiş ve bu masallar üzerinden bir analiz yapılmıştır. Keloğlan masallarında genellikle bir sorun ortaya çıkar ve kahraman bu sorunu çözmeye çalışır. Keloğlan karakterinin en belirgin özelliklerinden biri, karşılaştığı problemleri çözmek için ikna stratejilerini kullanmasıdır. Bu özellik, geleneksel kültürün ikna ve iletişim olgularının daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Çalışma kapsamında, farklı kaynaklardan elde edilen Keloğlan masallarında kullanılan ikna teknikleri incelenmiştir. Bu teknikler arasında mantıksal kanıt sunma, sosyal kanıt sunma, duygusal kanıt sunma, fiziksel kanıt sunma, "acaba yerine hangisi" tekniği, hediye vererek ikna, olumlu hayaller kurdurarak ikna, evet-evet tekniği, önce büyük sonra küçük rica, önce küçük sonra büyük rica, sadece o değil tekniği, önce ver sonra al tekniği, karşılılık (borca sokma) tekniği, otorite ile ikna, uyumluluk tekniği, beğendirme, kıtlık tekniği, demagoji ile ikna, giderek artan ricalar tekniği ve duygusal tepki yaratma gibi yöntemler yer almaktadır. Yapılan inceleme sonucunda, Keloğlan karakterinin en çok kullanılan ikna tekniklerinin "olumlu hayaller kurdurarak ikna" ve "giderek artan ricalar" olduğu tespit edilmiştir.

307. **Anadolu Masalları ile Grimm Masallarının Büyü Motifi Açısından Karşılaştırılması**

Tayyib Gümüşer, Neslihan Huri Yiğit, (2025), Kültür Araştırmaları Dergisi, Sayı 24, 2025, 216 - 241, 10.46250/kulturder.1622264.

Bu araştırma, kültürler arası benzerlik ve farklılıkları incelemek amacıyla, farklı dini ve kültürel yapıları olan iki toplumun masallarını (Anadolu masalları ve Grimm masalları) temel alarak hazırlanmıştır. Yapılan analiz, masalların evrensel özellikleri taşıması ve günlük hayatta da sıkça karşılaşılan eylemler bütünü olması nedeniyle, özellikle büyü unsurları etrafında şekillendirilmiştir. Anadolu ve Grimm masallarından sırasıyla bin otuz ve iki yüz on bir masal incelenmiştir. İncelenen masallarda yer alan unsurlar, büyü/büyülü bağlamında sihirli, efsunlu ya da bağlanmış olaylar/kişilerle ilgili tüm öğeleri kapsamaktadır. Büyüler, gerçekleşen eyleme göre dönüşüm büyüsü, taklit büyüsü, şifa büyüsü ve söz büyüsü başlıkları altında değerlendirilmiştir. Literatür taraması yapılarak elde edilen masallar üzerinde yapılan incelemeler sonucunda,

dönüşüm, taklit ve söz büyüsünün her iki kültürde de birçok ortak unsuru barındırdığı tespit edilmiştir. Ancak, şifa büyüsü motifinin, çocuksuzluğu giderme amacıyla Anadolu masallarında yer almasına karşın, Grimm masallarında bu motifin büyü ile ilişkilendirilmediği anlaşılmıştır. Eldedilen bulgular, bazı farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda, masalların evrensel doğasını bir kez daha gözler önüne sermektedir. Bu da kültürel bağlamdaki benzerliklerin ve farklılıkların, masalların ortak insan deneyimlerine dayandığını ve belirli temaların zaman ve mekân fark etmeksizin evrensel olarak işlenebildiğini gösterir.

308. **Propp’un “Olağanüstü Masalların Tarihsel Kökenleri” Eserinde Erginleme Töreninin İzleri**

Anastasiia Zherdieva, Leyla Çiğdem Dalkılıç, (2025), Milli Folklor, Cilt 19, Sayı 145, 2025, 157 - 168, 10.58242/millifolklor.1337728.

Bu makalede, dünya folklorunda önemli bir yere sahip olan olağanüstü masalların tarihsel kökenleri ele alınmakta ve bu masallarda yer alan erginleme törenlerinin izleri, Propp’un teorisi çerçevesinde incelenmektedir. Propp, masalları mitolojiden türemiş eserler olarak görmekle birlikte, masalın erginleme töreninin bir devamı olduğunu öne sürmektedir. Erginleme töreni, genci topluma dahil eden, onlara daha yüksek bir sosyal statü kazandıran ve evlenme hakkı tanıyan, aynı zamanda disiplinli bir eğitim süreciyle çeşitli sınavları içeren bir geçiş ritüelidir. Erginleme töreni öncesinde, çocuklar orman gibi doğa unsurlarına götürülür. Burada, toplumun gerçek ve kalıcı üyeleri olabilmeleri için gerekli tüm bilgileri öğrenirler. Ardından, gençlerin ölüm ve yeniden dirilişinin canlandırıldığı bir törenden geçmeleri sağlanır. Masallar da benzer şekilde, kahramanın küçük bir çocuk olarak evinden bir sebeple uzaklaşmasıyla başlar, çeşitli maceralarla büyüüp evlenerek ya da daha güçlü ve zengin biri olarak eve dönüşüyle sona erer. Erginleme töreninde ise gencin, ölere yetişkinliğe geçmesi ve yeni bir kimlik kazanması kabul edilir. Bu "geçici ölüm" olarak tanımlanabilir; masallarda bu sembolizm, kahramanın yakılması, kaynatılması veya parçalara ayrılması gibi motiflerle ifade edilir. Erginleme töreninin aşamaları, masallarda çeşitli motifler şeklinde karşımıza çıkar. Ayrıca, bu tören öteki dünyaya yapılan bir yolculuk olarak da kabul edilir. Masalda, öteki dünya motifi bu bağlamda ikinci bir önemli unsuru oluşturur. Propp’un araştırmalarında, kahramanın gittiği büyülü dünya çoğu zaman ölümler diyarıdır; masaldaki orman ise bu iki dünya arasındaki sınır olarak görülür. Baba

Yaga'nın ise bu geçişi sağlayan bir koruyucu figür olduğu tespit edilmiştir. Rus masallarında Baba Yaga ile ilgili incelenen erginleme töreni motiflerinin, Anadolu'daki Türk masallarındaki Dev Anası karakteriyle benzerlik taşıdığı ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, farklı kültürlerle ait masal kahramanlarının benzer prototipler etrafında şekillendiğini gösterir. Buradaki amacımız, Baba Yaga ve Dev Anası'nın aynı karakterler olduklarını iddia etmek değil; her iki figürün de benzer fonksiyonlar üstlendiklerini vurgulamaktır. Böylece, erginleme töreninin izlerini taşıyan evden ayrılma, zorlu sınavlardan geçme, ölüm ve yeniden diriliş, öteki dünyaya yolculuk gibi motiflerin Rus ve Türk masal kahramanları üzerinden nasıl işlendiği analiz edilmiştir. Ayrıca, Baba Yaga karakterinin masallarda oynadığı rol ve özellikler, Propp'un teorisi ışığında daha derinlemesine ele alınmıştır. Baba Yaga ve Dev Anası arasındaki benzerlikler, masallardan seçilen örneklerle karşılaştırılarak, erginleme töreni ile ilgili masal motiflerinin diğer kültürlerde nasıl yansıtıldığına dair bir karşılaştırma yapılmıştır.

309. Yeniden Yazma Örneği Olarak Sindirella Masalının Farklı Kültürlerdeki Varyantları

Nilgün Çelik, (2025), Edebi Eleştiri Dergisi, Cilt 9, Sayı 1, 2025, 57 - 78, 10.31465/eeder.1584982.

Bu araştırma, *Sindirella* masalının Batı ve Doğu kültürlerindeki farklı versiyonlarının zaman içindeki dönüşümünü incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın ilk araştırma sorusu, *Sindirella* masalının Batı ve Doğu varyantlarındaki değişimin temel sebeplerini araştırmakta ve her bir versiyonun, o dönemin toplumsal normları ve kültürel yapılarıyla nasıl uyum sağladığını analiz etmektedir. Batı'daki versiyonlar, özellikle Perrault ve Grimm Kardeşler'in eserleriyle özdeşleşmişken, Doğu'daki varyantlar Çin, Hindistan ve Orta Doğu gibi farklı bölgelerin geleneksel değerleri ve dini inançlarıyla şekillenmiştir. İkinci araştırma sorusu ise, *Sindirella* masalının modern uyarlamalarında toplumsal cinsiyet anlayışının, kadın imgesinin ve toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl dönüştüğünü incelemektedir. Bu araştırma, masalların kültürel bağlam içinde nasıl şekillendiğini ve evrensel temaların yerel özgünlüklerle harmanlanarak nasıl evrildiğini ele almaktadır. Çalışmanın temel amacı, masalların farklı anlatım biçimlerinde yeniden yorumlanarak metinlerarası etkileşim oluşturduğunu ve bunun sonucunda kültürlerarası etkileşimin edebi açıdan nasıl analiz edilebileceğini

göstermektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemi kullanarak gerçekleştirilmiş ve içerik analizi ile teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çalışma, masalların kültürel bağlamdaki yeniden yazımları ve dönüşümleri üzerine metinlerarasılık temelli bir analiz sunmakta ve bu tür analizlerin kültürel etkileşim süreçlerini anlamadaki önemini vurgulamaktadır. Çalışmada, karşılaşılan toplumsal cinsiyet temsilleri ve algıları, masalların kültürel bağlamdaki dönüşüm süreçlerini açıklamak amacıyla ele alınmıştır. Sonuç olarak, bu araştırma *Sindirella* masalının Batı ve Doğu kültürlerindeki varyantlarının tarihsel gelişimini ve toplumsal değişimlerini göstermek için bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

310. Değerler Eğitimi Açısından Tıva Masallarının İncelenmesi

Mehtap Müçük Kotan, (2025), Külliye, Cilt 6, Sayı 1, 2025, 136 - 152, 10.48139/aybukulliye.1589059.

Bu çalışmada, Tıva Türklerine ait masallarda yer alan olumsuz karakterler, iyi-kötü karşıtlığı üzerinden değerler eğitimi bağlamında analiz edilmiştir. Aynı zamanda, değer aktarımının masallar aracılığıyla nasıl bir eğitim aracına dönüştüğü ve bunun toplumsal etkileri çeşitli yönleriyle ele alınmıştır.

311. Masallarda Korkaklık: Sembolik Bir Yolculuk ve İçsel Dönüşüm

Mehmet Yusuf Aslan, (2025), Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2025, 376 - 391, 10.37999/udekad.1631542.

Bu çalışma, korku ve korkaklık temalarını psikolojik, sosyolojik ve kültürel açıdan incelemekte; masallarda geçen semboller üzerinden bu temaların nasıl temsil edildiğini analiz etmektedir. Çalışmada arketip yaklaşımı ile Joseph Campbell'ın kahramanın yolculuğu kuramı kuramsal temel olarak kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Türkiye'ye ait halk masallarından seçilen örnekler nitel yöntemle değerlendirilmiştir. Ancak, farklı kültürlerle karşılaştırma yapılmamış olması ve teorik altyapının geniş bir literatür desteğiyle güçlendirilmemesi, çalışmanın kısıtlı yönleri arasında yer almaktadır.

SONUÇ

Bu çalışmada, 2000-2025 yılları arasında Türkiye'de masallar üzerine yayımlanan kitaplar ve makaleler incelenmiş ve masal araştırmalarının son çeyrek yüzyıldaki gelişimi ortaya konulmuştur. İncelenen 51 kitap, Türkiye'nin çeşitli coğrafi bölgelerinden derlenen masalları, bu masalların yapısal, tematik, sosyolojik ve psikolojik çözümlemelerini kapsamaktadır. Yapılan analizler doğrultusunda, söz konusu dönem içerisinde masal araştırmalarında gözle görülür bir artış yaşandığı tespit edilmiştir. 2000'li yılların başlarında daha çok derleme ve yöresel anlatıların metin aktarımı ön plandayken, 2010 sonrasında akademik yöntemlerle yapılan tipoloji çalışmaları, karşılaştırmalı folklor analizleri, toplumsal cinsiyet, çocuk eğitimi, bilinç dönüşümü ve psikolojik okuma gibi yaklaşımlar dikkat çekici bir şekilde öne çıkmıştır.

İncelenen kitaplarda sıklıkla başvurulmuş yöntemlerin başında motif ve tipoloji analizi gelmektedir. Özellikle Esmâ Şimşek, Necdet Yaşar Murat Bayatlı, Fevziye Alsaç gibi araştırmacıların çalışmaları, masalların yapı taşlarını oluşturan motiflerin sınıflandırılmasına ve masal karakterlerinin tipolojik analizine odaklanmıştır. Bu bağlamda Aarne-Thompson-Uther (ATU) sisteminden etkilenen yaklaşımlar dikkat çekmektedir. Öte yandan, Vladimir Propp'un yapısalcı çözümleme yöntemi de bazı çalışmalarda (örneğin Umay Günay'ın Elazığ Masalları ve Propp Metodu başlıklı çalışması) açık biçimde uygulanmıştır. Propp'un 31 işlevli modeli, özellikle anlatı yapısının çözümlenmesi açısından etkili bir araç olarak değerlendirilmiştir. Son dönemde yayımlanan eserlerde ise masalların daha disiplinlerarası yöntemlerle ele alındığı görülmektedir. Örneğin; Psikolojik yaklaşımlar: Jungcu arketip analizi (Hürrem Türer), analitik psikoloji (Yasemin Uzun) gibi yaklaşımlarla masallar bireysel bilinçdışı, kolektif bilinç, persona ve gölge gibi kavramlarla ilişkilendirilmiştir. Toplumsal cinsiyet çözümlemeleri: Melek Özlem Sezer'in Masallar ve Toplumsal Cinsiyet ve Sevim Çiftçi'nin Anadolu Masallarında Kadın adlı çalışmaları, masallardaki kadın temsillerini feminist bir bakışla değerlendirmiştir. Eğitim ve pedagojik içerikli incelemeler: Cahit Uçuk'un masallarının çocuk eğitimi açısından ele alınması gibi örnekler, masalların eğitsel işlevine dikkat çekmiştir. Karşılaştırmalı folklor ve kültürlerarası analizler: Ahmet Ali Aslan'ın Kuzey Britanya ve Türk halk masallarını karşılaştırdığı çalışması, kültürel benzerlik ve farklılıkları açığa çıkarmaya yöneliktir. Ayrıca, masalların mekân,

hayvan karakterleri, olağanüstü varlıklar gibi özel temalar üzerinden incelendiği tematik çalışmalar da artmıştır.

Kitapların büyük çoğunluğu, halk masallarının derlenmesi ve sınıflandırılması sürecinde metin merkezli yöntemlere ağırlık vermiştir. Özellikle Stith Thompson'un motif indeksi, Aarne-Thompson-Uther tipi sınıflandırması, Propp'un morfolojik çözümlemesi ve Max Lüthi'nin biçim ilkeleri, metin temelli çözümlemelerin başlıca araçları olmuştur. Metin merkezli çalışmalarda masal metinlerinin yapısal analizleri, motif dizinleri, tip tasnifleri ve varyant karşılaştırmaları ön plandadır. Bu yöntemle çalışan araştırmacılar, halk anlatılarının evrensel yapısını, anlatı öğelerini ve kalıplaşmış yapılarını ortaya koymayı hedeflemişlerdir. Yukarı Çukurova, Taşeli, Kars, Afyon, Niğde, Erzurum, Muğla, Van gibi pek çok bölgeye ait masallar bu bağlamda sınıflandırılmış; tip numaraları, motif yapıları ve epizot analizleriyle bilimsel standartlara uygun hale getirilmiştir.

Buna karşılık, bazı eserlerde bağlam merkezli yaklaşımlar da dikkat çekmektedir. Özellikle anlatıcıların kimliklerinin belirtilmesi, anlatı ortamlarının ve dinleyici kitlesinin tanımlanması gibi unsurlar, anlatı sürecinin sosyal yönünü vurgulayan çalışmalarda öne çıkmaktadır. Mehmet Naci Önal'ın, Ahmet Ali Aslan'ın, Mustafa Gültekin'in, Abdulkadir Önkol'un, Akif Arslan ve arkadaşlarının eserlerinde masalın sözlü performans boyutu, anlatıcının rolü ve anlatının işlevsel bağlamı özenle incelenmiştir. Bu eserler, masalı sadece bir metin olarak değil, aynı zamanda kültürel bir etkinlik olarak ele alan yaklaşımların örneklerini sunmaktadır.

Ayrıca, toplumsal cinsiyet, psikolojik analiz, eğitim, mitolojik yapı ve terapötik işlev gibi yeni açılımlar da bağlam merkezli yaklaşımlara yakın duran, disiplinlerarası çalışmalara zemin hazırlamıştır. Masallarda toplumsal cinsiyet rolleri, bilinçdışı temsiller, çocuk eğitimi ve bireyleşme süreci, halk masallarının modern anlam dünyasındaki karşılıklarını göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, yapılan incelemeler göstermiştir ki, masal çalışmalarında yalnızca metne odaklanmak halk anlatılarını anlamada yetersiz kalabilmektedir. Masalın bir anlatım biçimi, bir sözlü kültür ürünü ve toplumsal işlevi olan canlı bir yapı olduğu göz önüne alındığında, metin merkezli çözümlemelerin bağlam merkezli yöntemlerle desteklenmesi, halkbilimi araştırmalarına daha bütüncül ve derinlikli bir bakış kazandıracaktır. Bu bağlamda her iki yöntemin birlikte kullanıldığı hibrit çalışmaların

artırılması, halk masallarının yaşayan kültürle ilişkisini daha iyi kavramamıza katkı sağlayacaktır.

Araştırmada incelenen 311 akademik makalede, masalların hem geleneksel halk anlatısı kimliğiyle hem de modern pedagojik ve edebi yaklaşımlarla ne denli zengin bir araştırma alanı sunduğunu göstermiştir. Vladimir Propp'un yapısalçı çözümlemelerinden, mitolojik ve göstergebilimsel yaklaşımlara; öğretmen görüşleri, çocuk kitapları, reklam ve medya bağlamlarında masal kullanımına kadar çok yönlü değerlendirmelere yer verilmiştir. Masalların çocukların dilsel ve kişisel gelişimi üzerindeki etkileri (Akgün, 2016; Arıcı, 2016), toplumsal normları nasıl yeniden ürettiği (İğdır, 2014; Özbacı, 2014) ve eğitsel amaçlarla nasıl kullanılabileceği (Şahin Arslan & Zibande, 2010; Ayhan & Arslan, 2015) gibi konular tezde öne çıkan bulgular arasında yer almıştır. Ayrıca Türk masallarının yapısal çözümlemesi üzerinden elde edilen sonuçlar, anlatı unsurlarının evrensel kalıplarla benzerlik taşıdığını, fakat aynı zamanda yerel kültürel özelliklerle zenginleştiğini ortaya koymuştur. Makaleler incelendiğinde en çok tercih edilen yöntemler Yapısal ve Motif Temelli Çözümleme yöntemleri olduğu görülmektedir. Bu alanda Propp, Aarne-Thompson-Uther (ATU) ve motif indeksleri gibi klasik halkbilimi kuramları öne çıkmaktadır. Masalların karakter yapıları, olay örgüsü ve motifleri bu yöntemlerle incelenmiştir. İncelenen 311 makale içerisinde en çok öne çıkan yöntemsel eğilimlerden biri biçimbilimsel çözümleme olmuştur. Vladimir Propp'un "Masalın Biçimbilimi" kuramı, özellikle Türk masallarının anlatı yapılarını çözümlemek amacıyla yaygın biçimde kullanılmış; masallardaki kahraman tipolojisi, işlev dizisi ve motif yapıları bu model aracılığıyla sistematik olarak değerlendirilmiştir. Benzer biçimde, Max Lüthi'nin stil çözümleme modeli, masalların tek boyutluluk, soyutlama, tekrarlılık gibi özelliklerinin saptanmasında kullanılmıştır. Psikanalitik ve Arketipsel Yaklaşımlar açısından bakıldığında masalların alt metinlerine yönelen bu analizlerde Freud, Jung ve Campbell etkili olmuştur. Masallardaki bilinçdışı mesajlar, arketipler ve bireyin psikolojik gelişimi incelenmektedir. Örnek olarak: Rugeş Demir (2020): Psikanalitik İnceleme, Selen Kipmen (2020): Arketip ve Sembol Analizi, Fatih Ege (2021): Monomit & Arketip, Hatice Kübra Uygur (2021): Arketipsel Yaklaşım makaleler gösterilebilir. Eğitsel ve Gelişimsel Yönlü İncelemelerde öneli bir yer tutmaktadır. Masalların çocuk gelişimine, dil becerilerine ve ahlaki değer eğitime katkısı ön plandadır. Erken çocukluk dönemi, okul öncesi eğitim bağlamında çalışmalar

yapılmıştır. Seda Gedik (2020): Eğitimsel İşlevler, Zekerya Batur & Hatice Altun (2020): Dil Becerileri, Mustafa Ulutaş (2020): Tutum ve Davranışlar, Fatma Balık (2021): Vicdan Gelişimi. Toplumsal Cinsiyet ve Feminist Eleştiriler masallarda kadın temsilleri, cinsiyet rolleri ve ötekileştirme temaları feminist söylem ve toplumsal cinsiyet kuramları ile incelenmiştir. Gamze Somuncuoğlu Özot (2020): Feminist Söylem, Rugeş Demir (2021): Masallar ve Toplumsal Cinsiyet, Kinem Tokdemir (2020): Cadı Prototipi ve Ötekileştirme gibi makaleler örnek gösterilebilir. Medya ve Uyarlama Analizleri; masalların film, çizgi film ve edebi uyarlamalarındaki dönüşümleri anlatı kuramları ve kültürel analizlerle değerlendirilmiştir. Bilgehan Ece Şakrak (2020): Film Uyarlaması, Elif Bayrak Kaya (2020): Minyatür Tasarımı, Mustafa Algül (2021): "Into the Woods" Filmi Üzerine gibi makaleler örnek gösterilebilir. Söylem ve Eleştirel Düşünce Analizleri; masallarda dil kullanımı, anlatı biçimi ve eleştirel düşünceye teşvik eden öğeler analiz edilmiştir. Söylem çözümlemeleri bu gruba dahildir. Tuğrul Balaban (2020): Söylem Analizi, Hülya Çevirme (2021): Eleştirel Düşünme gibi makaleler örnek gösterilebilir. Kültürel Bellek ve Sosyolojik Yaklaşımlar; masalların kültürel, toplumsal ve tarihsel yansımaları etnolojik veya sosyolojik bir bakış açısıyla analiz edilmiştir. Pınar Aksoy (2020): Çatışmalar Üzerine, Neslihan Karakuş (2021): Toplum İnşası, Kemal Çinko (2021): Masalın Kültürel Tarihi gibi makaleler örnek gösterilebilir. Yöntem Geliştirme ve Eğitim Materyalleri; Bazı çalışmalarda doğrudan ölçme-değerlendirme araçları, dereceli puanlama anahtarları gibi yöntemsel katkılar yapılmıştır. Meliha Yılmaz & Cihan Canbolat (2020): Puanlama Anahtarı Geliştirme gibi makaleler örnek gösterilebilir.

Metin Merkezli Yaklaşım (Yapı, Motif, Biçim, Tema Odaklı)

Bu yöntem, masalı bir metin olarak merkeze alır ve metnin içindeki yapı, işlev ve motiflere odaklanılır.

Örnek Makaleler:

Propp'un biçimbilimsel yöntemiyle yapılan analizler

Max Lüthi stil çözümlemeleri

Jung/Freud merkezli arketipsel ve psikanalitik okumalar

Göstergebilim, mitolojik çözümlemeler, motif indeks analizleri

Monomit, anti-masal, yapay zekâ ile yazılmış masalların metinsel çözümlemeleri

Yaklaşık 150+ makale bu kategoriye giriyor.

Bağlam Merkezli Yaklaşım (Anlatıcı, Ortam, Dinleyici, Kültürel Durum)

Bu yaklaşım, masalın anlatıldığı ortamı, anlatıcıyı ve dinleyiciyle ilişkisini esas alır. Performans, işlev, sözlü kültür ve toplumsal arka plan analiz edilir.

Örnek Makaleler:

Derdiçok & Küçükebe (2021) – İzmir masalında bağlamın metin oluşumuna etkisi

Akın & Akın (2021) – Öğretmenlerin masal anlatıcılığına bakışı

Çeker, S. (2019) – “Şamandan günümüz masal anlatıcısına” geçiş

Birkalan-Gedik, H. (2024) – “Masal Evi” projesi üzerinden anlatı ortamı değerlendirmesi

Aslan & Azar (2023) – Diyarbakır masal geleneğinde anlatı ve dönüşüm

Yaklaşık 30–40 makale bu gruba giriyor.

Ağırlık, metin merkezli halkbilimi yöntemlerinde. Çoğu çalışma yapı, motif, sembol ve işlev üzerine odaklanıyor. Bağlam merkezli çalışmalar son 5 yılda artmaya başlamış. Ancak hâlâ sayıca az. Performans, icra, sözlü gelenek ve anlatıcı-dinleyici ilişkisi üzerine yapılan analizler genelde saha verisi içeriyor, bu da bağlam merkezli halkbilimin gelişmeye başladığını gösteriyor.

2000–2025 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan masal araştırmaları incelendiğinde, zaman içerisinde bu alandaki akademik ilginin belirgin biçimde arttığı gözlemlenmektedir. Özellikle üç temel dönemde yayın sayısında dikkat çekici yoğunlaşmalar görülmektedir:

1. 2000–2009: Temel Çerçevenin Oluştugu Dönem

Bu dönemde yayımlanan masal incelemeleri görece azdır ancak temel teorik yaklaşımların tanıtıldığı ve masal çözümlemelerinde kullanılmaya başlandığı yıllar olarak öne çıkar. Propp, Lüthi ve Jung gibi kuramcılarının yöntemlerinin Türk masallarına uygulanmaya başladığı bu dönemde, daha çok geleneksel masalların yapısal analizi ve yerel derlemeler ağırlıktadır.

2. 2010–2016: Çeşitlenmenin ve Disiplinlerarası Yaklaşımın Arttığı Dönem

Bu yıllar, niceliksel artışın başladığı ve masal çalışmalarında disiplinlerarası yöntemlerin yaygınlaştığı bir dönemdir. Psikoloji, eğitim, toplumsal cinsiyet, iletişim gibi farklı disiplinlerden gelen yaklaşımlar masallara uygulanmış; özellikle masalların

değerler eğitimi, çocuk gelişimi ve dil öğretimi bağlamında kullanımı üzerine çalışmalar artmıştır.

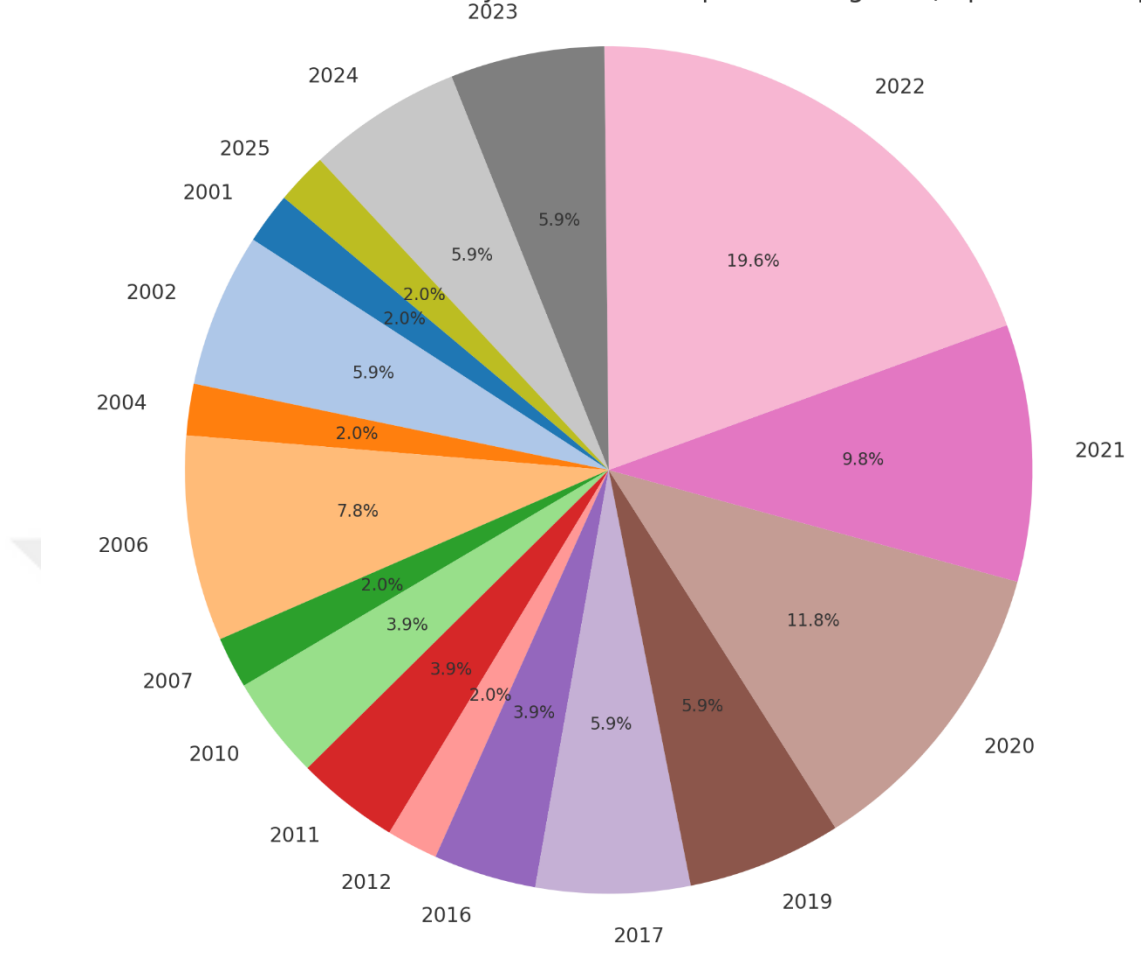
3. 2017–2022: Yayın Patlaması ve Tematik Derinleşme

Bu dönemde yayın sayısı belirgin biçimde artmış; masalların toplumsal, kültürel ve ideolojik boyutları daha fazla incelenmiştir. Toplumsal cinsiyet rolleri, feminist yaklaşımlar, dijitalleşmenin masal anlatımı üzerindeki etkisi, sinema ve medya uyarlamaları gibi konular ön plana çıkmıştır. Aynı zamanda masal terapisi, çocuk psikolojisi, toplum belleği, kültürel mirasın korunması gibi temalar daha sık ele alınmıştır.

4. 2023–2025 (Yayımlanma Eğilimi Devam Eden Güncel Süreç)

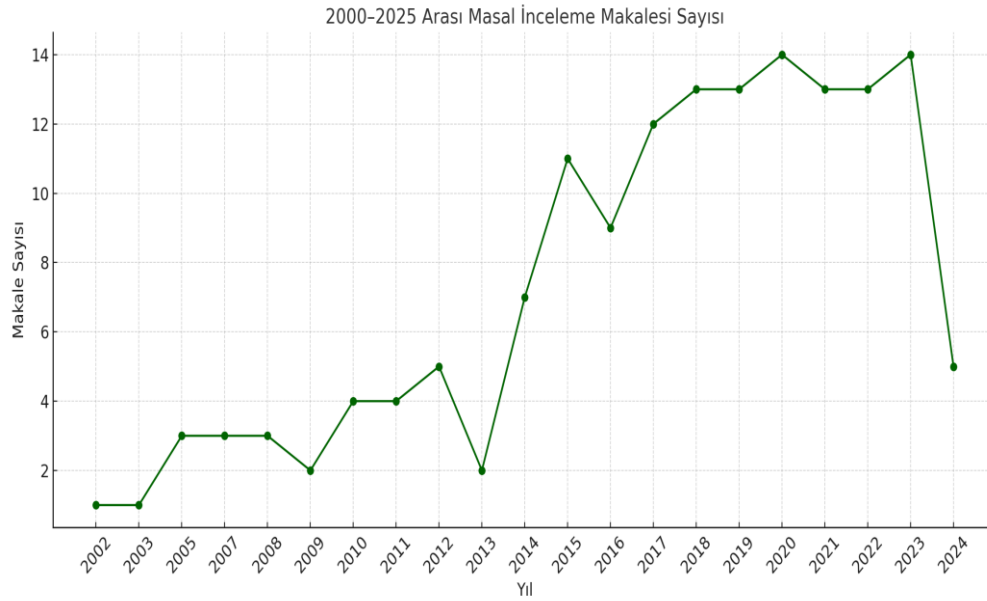
Bu dönemde henüz yayın sayısı sınırlı olsa da eğilimler sürmektedir. Özellikle dijital ortamda masal üretimi ve anlatıcılığı, yapay zekâ ile üretilen anlatılar, masal ve oyun ilişkisi, transmedya anlatılar, ekolojik bilinç ve çevre temaları gibi güncel meselelerin masal metinlerine nasıl yansıdığına yönelik araştırmaların artması beklenmektedir.

2001–2025 Yılları Arasında Türkiye'de Masal Kitaplarının Dağılımı (Toplam 51 Kitap)

Şekil 2. 2000-2025 Yılları Arasında Türkiye'de Masal Üzerine Kitap Sayısı

Yukarıdaki pasta grafik, 2001–2025 yılları arasında yayımlanan 51 masal kitabının yıl bazında yüzdelik dağılımını göstermektedir. Özellikle 2022 yılı %20'ye yakın oranla zirvede yer alırken, 2020 ve 2021 de dikkat çeken yoğunlukta.

Şekil 3. 2000-2025 Yılları Arasında Masallar Üzerine Yayınlanan Makeleler

Grafikte 2000–2025 yılları arasındaki masal inceleme makalesi sayılarının yıllara göre dağılımı gösterilmiştir. Bu dönemde: 2015'ten sonra üretimde keskin bir artış yaşanmış,

- Özellikle 2020–2023 yıllarında yayın sayısı zirveye ulaşmıştır,
- 2025'te ise (veri kısıtlılığı nedeniyle) hafif bir düşüş görülmektedir.

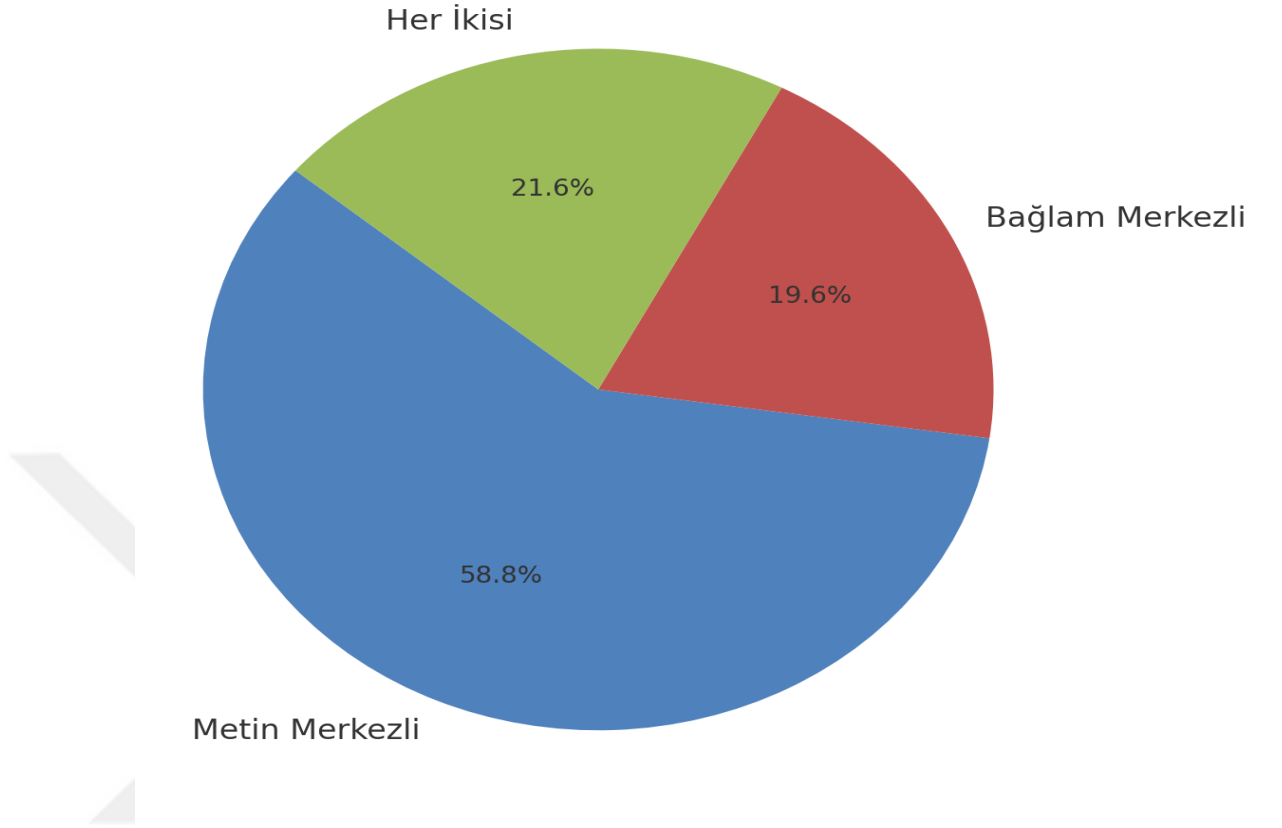
Bu artış, masal araştırmalarına olan akademik ilginin arttığını ve yöntemde çeşitlenmeye gidildiğini göstermektedir.

Yapılan Çalışmaların Halkbilimi İnceleme Yöntemleri Açısından Grafiği

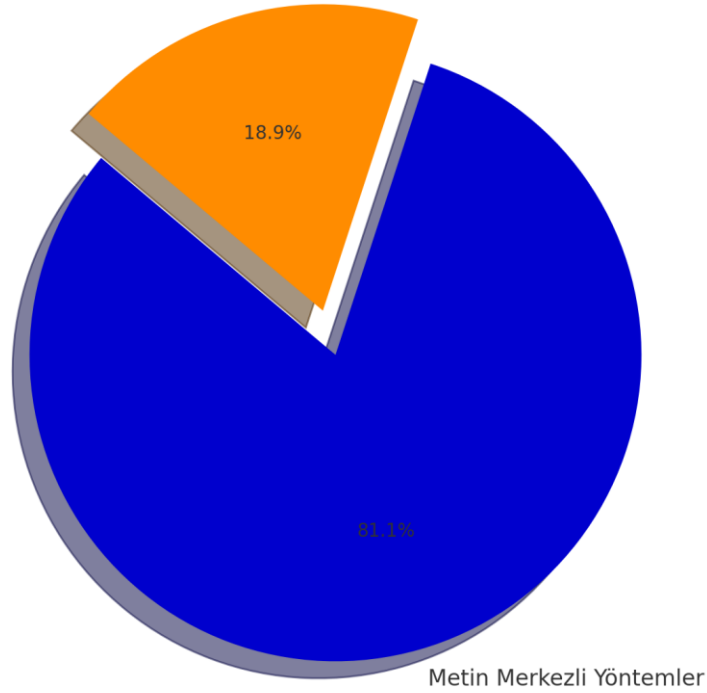
Masal Kitaplarında Kullanılan Halkbilimi Yöntemleri

Aşağıdaki grafik, incelenen 51 masal kitabında uygulanan halkbilimi yöntemlerinin dağılımını göstermektedir. Metin merkezli yaklaşımın ağırlıkta olduğu; ancak bağlam merkezli ve her iki yöntemi birlikte kullanan çalışmaların da önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

İncelenen Masal Kitaplarında Kullanılan Halkbilimi Yöntemleri

Halkbilimi Yöntemleri Açısından Makale Dağılımı (2000–2025)
Bağlam Merkezli Yöntemler

Şekil 4. Yapılan Çalışmaların Halkbilimi İnceleme Yöntemleri Açısından Grafiği

Grafikte, 2000–2025 yılları arasında halkbilimi yöntemleriyle yapılmış masal inceleme makalelerinin dağılımı yer almaktadır:

- Metin merkezli yöntemler (%81.1) açık ara en fazla tercih edilen yaklaşımdır.
- Bağlam merkezli yöntemler (%18.9) ise son yıllarda artış göstermektedir.

Bu durum, halkbilimsel masal incelemelerinde metne odaklı yapı-işlev analizlerinin hâlâ baskın olduğunu; ancak anlatıcı, dinleyici, ortam ve toplumsal işlev gibi unsurları dikkate alan bağlamsal çalışmaların gelişmeye başladığını göstermektedir.

Zamana bağlı olarak hem konu hem yöntem açısından çeşitlenme artmıştır. Masal araştırmaları artık sadece folklorik belgeleme değil, eleştirel çözümleme, pedagojik uygulama, kültürel çözümleme gibi çok katmanlı boyutlarda ele alınmaktadır. Halk bilimi, artık diğer disiplinlerle işbirliği yaparak masalın yaşayan ve dönüşen bir kültürel form olduğunu göstermektedir. Alan araştırmasına dayalı halk bilimi yöntemleri de bu dönemde yaygınlık kazanmıştır. Yerel anlatıcıların kayıt altına alınması, sahadan derlenen masal metinlerinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi gibi süreçler özellikle geleneksel anlatı geleneğinin belgelenmesi ve korunması açısından

önemli katkılar sağlamıştır. Derleme yöntemiyle üretilen bu çalışmalar, masalın performans boyutunu, anlatıcı kimliğini ve yerel varyantları ortaya çıkarmaktadır.

Bunun yanında nitel içerik analizi ve öğretmen/öğrenci görüşlerine dayalı alan çalışmaları, masalların eğitimdeki işlevini incelemek için kullanılmış; bu çerçevede değer eğitimi, sözcük dağarcığının gelişimi, sosyal becerilerin desteklenmesi gibi konular ön plana çıkmıştır.

Sonuç olarak, 2000-2025 yılları arasında Türkiye’de yayımlanan masal çalışmalarının hem kuramsal hem yöntemsel çeşitlilik açısından zenginleştiği görülmektedir. Bu durum, masal araştırmalarının sadece halk bilimi disiplini içinde değil, disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alındığını ve masalın çağdaş akademik gündemle buluştuğunu göstermektedir. Türkiye’de masal çalışmaları artık sadece geçmişi değil, günümüz kültürünü, toplumsal yapıları ve birey psikolojisini anlamada da işlevsel bir kaynak olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda halk bilimi araştırmaları, klasik yöntemleriyle birlikte çağdaş eleştirel yaklaşımları da bünyesine katmaya başlamış; masalı hem bir anlatı biçimi hem de kültürel bir gösterge olarak çok yönlü biçimde yorumlama olanağı sunmuştur.

KAYNAKÇA

- Aça, M. (2007). *Tıva halk masalları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Aça, M. (2015). Tıva Halk Masallarında Ham ve Başkı-Lamaları. *Aydın Türklük Bilgisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2015, 1 - 14.
- Aça, M. v. (2004). *"Anonim Halk Edebiyatı Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. (Ed. M. O.Öğuz) . Anklara: Grafiker.*
- Aday, E. &. (2018). Masalları Yeniden İşlevsel Kılmak: “Masal Evi” Projesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (55), 237–246.
- Agvan, Ö. (. (2021). Kurbağa Prens özelinde dijitalleşen masallarda hegemonik erkekliğin yıkımı. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 9(2), 477–491. .
- Ahıskalı, M. (2010). *Ahıska masalları ve hikâyele*. İstanbul: Emin Yayınları.
- Akalın, T. Ç. (2024). Okul öncesi ve ilkokul öğrencilerine yönelik derlenen Anadolu masalları’nda karakter güçlerinin incelenmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (14), 1208-1228.
- Akarıslan, T. (2015). Vladimir Propp’un biçimbilimsel yaklaşımı çerçevesinde “El Bilmez Alelaceip Oyunu Masalı” üzerine bir inceleme. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 283–300.
- Akçam, H. &. (2023). Tomris Uyar’ın Gecegezen Kızlar öykülerine masallar bağlamında metinlerarası bir bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (33), 500–511.
- Akgün, N. (2016). Çocuğun sözcük dağarcığını geliştirmede Anadolu masallarının yeri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 4(2), 276–289.
- Akhan, E. B. (2019). Yunt Dağı köylerindeki masallarda olağanüstü motifler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 1685-1704. .
- Akın, E. &. (2021). Öğretmen bakış açısına göre masal ve masal anlatıcılığı. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 17–28.
- Akkoyun, T. (2023). “Altın Bülbul” masalının duyguların dil bildirimi açısından incelenmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (10), 823–834.
- Akpınar, B. (2007). *Sivas fıkraları (yapı, işlev, bağlam)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.

- Aksoy, H. (2023). Folklor ve gelenek kavramlarına “ChatGPT”nin yazdığı masallar üzerinden bakmak. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (Özel Sayı 1, Cumhuriyetin 100. Yılına), 524-536.
- Aksoy, P. (2020). Masallarda yer alan çatışmalara ilişkin bir inceleme: Aytül Akal’ın Okul Öncesi Masallar Dizisi örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 657–674.
- Aksüt, S. (2015). Naki Tezel’in İstanbul’dan derlediği masallar (İnceleme-metin). . *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 51(51), 147–152.
- Aktürk, A. G. (2022). Halk anlatılarının epik kuralları ışığında bir inceleme: Mercan Kız masalı. *Folklor Akademi Dergisi*, 5(3), 660–673.
- Akyıldız Ercan, C. &. (2024). Külkedisi masalı ile Amor Psyche söylencesindeki ortak izlekler. *Current Perspectives in Social Sciences*, 28(4), 526-533.
- Alawdat, M. &.-A. (2023). Bilgisayar oyunları ile dijital masal yazımı: İkinci dil öğrenenler için yeni etkin bir dilbilimsel yaklaşım. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 297–321.
- Alay, O. (2023). Xerîb ile Nasîb masalının arketipsel analizi. *Nubihar Akademi*, 5(19), 121-132.
- Albayrak, K. (2023). Michael Ende'nin Traumfresserchen adlı çocuk kitabı ile Hansel ve Gretel masalının karşılaştırmalı bir bakış açısıyla incelenmesi. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(22), 65-79.
- Algül, M. (2021). Anlatı içinde anlatı: “Into The Woods (Sihirli Orman)” filminin peri masalı anlatıları içindeki gezintisi. *Etkileşim*, (7), 128–149. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2021.7.121>.
- Aliyev, R. (2011). Masallarda Efsane ve Masal Yapısalılığı. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 7, 2011, 38 - 44.
- Aliyev, R. (2011). Türk masallarında motivasyon, formül, mitolojik motif ve mitolojik karaktere özgü özellikler. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 4(8), 47–56.
- Alptekin, A. B. (2002). *Taşeli masalları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alptekin, A. B. & Kara, Ç. (Ed.). (2011). *Halk Masalları*. Eskişehir: Eskişehir Anadolu Fakültesi Yayınları.
- Alptekin, Z. D. (2021). Özbek Masallarında Halk Hekimliği Uygulamaları. *Asia Minor Studies*, Cilt 9, Sayı 2, 2021, 757 - 767, 10.17067/asm.946662.

- Alsaç, F. (2020). *Masal Kahramanlarının Tip Çözümlemesi*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Alsaç, F. (2021). *Masalların Yapı Unsurlarının Çözümlemesi*. İstanbul: Hiper Yayın.
- Altay, A. (2019). Peri Masalları ve Yıkma Sanatı. *Milli Folklor*, 16(122), 121-123.
- Altay, A. (2020). Masalların büyü: Masalların işlenişi, önemi ve psikanalitik anlamları. *Milli Folklor*, 16(128), 278–279.
- Altınkaynak, E. (2003). *Gagavuz masalları*. Trabzon: KTÜ.
- Altınkaynak, E. (2020). *Urum halk hikâyeleri ve masalları*. Ankara: Kültür Ajans Yayınları.
- Anuk, N. (2012). Sözlü kültür ve Zazaca masallar. *Mukaddime*, 0(5), 75–87.
- Aras Kemer, F. N. (2020). “Masal Terapi” kitabının duygu odaklı terapinin temel kavramları açısından incelenmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12, 411–425. .
- Araslı, A. A. (2012). *Azerbaycan masalları*. . Ankara: Akçağ Yayınları.
- Arıcı, A. F. (2012). *Masalın Sesi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arıcı, A. F. (2016). Estetik değer oluşturmada masalların rolü: Türk masalları örneği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1017–1035. .
- Arslan, A. A. (2022). *Ağrı Masalları*. İstanbul: Fenomen Yayıncılık.
- Arslan, R. Ş. (2010). Ve sonsuza değin hep mutlulukla yazdılar: İngilizce yazma derslerinde masal kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6), 109–116.
- Arslan, T. E. (2023). Doğu’dan Batı’ya masalın serüveni: Dünya masalları (2 cilt) [Kitap incelemesi]. *Bilig*, (106), 199-206.
- Artun, E. (2009). *Anonim Türk Halk Edebiyatı Nesri(4.Baskı)*. İstanbul: Bayrak Matbaası.
- Aslan, A. A. (1998). *Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya halk edebiyatında masallar (Cilt 1)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Aslan, A. A. (2002). *Kuzey Doğu Anadolu (Kars) Türk ve Kuzey Britanya halk edebiyatında masallar (Cilt 2)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Aslan, A. A. (2017). *Ardahan - Çıldır - Göle Masalları: Sahadan Ağız Özellikleriyle Derlenmiş Masallar*. Konya: Kömen Yayınları.

- Aslan, A. A. (2017). *Arpaçay Nağılları: Sahadan Ağzı Özellikleriyle Derlenmiş Masallar*. Konya: Kömen Yayınları.
- Aslan, A. A. (2017). *Kırgız masalları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Aslan, C. (2017). Oğuz Tansel'in derlediği masalların Türkçenin sözcük varlığı bağlamında incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 56–80.
- Aslan, M. Y. (2023). Diyarbakır masal anlatma geleneği ve gelenekte yaşanan değişim üzerine bir değerlendirme. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (33), 61-80.
- Aslan, M. Y. (2025). Masallarda korkaklık: Sembolik bir yolculuk ve içsel dönüşüm. *Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 376-391.
- Asutay, H. &. (2018). Bir Anti-Masal Örneği Olarak Cam Ayakkabıları Reddeden Vejetaryen Külkedisi. *HUMANITAS . Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 225–238. .
- Atasoy, Ü. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde masal kullanımı: Alicengiz oyunu. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (8), 27-46.
- Atay, A. (2005). Nogay Masallarında Formeller. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sayı 19, 2005, 7 - 21.
- Atlı, S. (2011). Kastamonu masallarında inanç ve adetler. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 390–406.
- Atlı, S. (2018). Anadolu masallarında “padişah olma” motifi üzerine bir inceleme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(39), 1–17. .
- Avcı, Y. Ç. (2021). Dede Korkut destanları ve Japon masallarında geçen bazı motiflere dair. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9(28), 44–60. .
- Avcı, Y. Y. (2021). *Cahit Uçuk'un Masallarında Dil ve Çocuk Eğitimi*. İstanbul: Cinius Yayınları.
- Ayan, S. (2015). Almanca yabancı dil dersinde masalların kullanılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34), 215–234.
- Ayaz, B. (2022). Anadolu sahasında anlatılan Kurukafa masalları üzerine bir değerlendirme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (29), 595–602.

- Aydeniz, S. (2021). Masal ve Efsanelerde Değerler Eğitimi: Muş İli Örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 23, 636–659. <https://doi.org/10.29000/rumelide.949511>.
- Aydın, F. (2020). Ahmet Ümit’in Masal Masal İçinde adlı eserinin motif indekse göre incelenmesi. *Asya Studies*, 4(11), 39–48.
- Aydın, N. E. (2023). Edebî türlere dair bir değerlendirme / Masal ve roman arasında: “Çöl Masalları”. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 9(4), 632-640.
- Aydoğmuş, E. (2022). *Karakalpak halk masalları*. Ankara: Bengü Yayınları.
- Ayhan, M. &. (2015). Edebî metin olarak masalların yabancılara Türkçe öğretiminde dilsel ve kişisel becerilerin gelişimine etkisi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 543–560. .
- Aymankuy, Y. A. (2023). Çocuklu ailelerin masalların konaklama işletmelerinde kullanılmasına dair görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(50), 807-828.
- Azadovski, M. (2002). *Sibirya’dan Bir Masal Anası* (Çev. İ. Başgöz). Ankara: KB Yayınları.
- Azkeskin, K. (2024). *Masal Terapi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baba, M. O. (2007). *Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Heyamola Yayınları.
- Bain, R. N. (2024). *Kazak masalları*. Ankara: Dorlion Yayınları.
- Bakırcı, N. (2006). *Niğde Masalları (Araştırma İnceleme Metin)*. Niğde: Niğde Yüksek Öğretim Vakfı Yayınları.
- Bakırcı, N. (2010). *Kırım Tatar masalları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Bakırcı, N. (2010). *Türk Dünyası Coğrafyasında Tespit Edilmiş Hayvan Masalları Üzerinde Bir İnceleme*. Elazığ: Manas Yayıncılık.
- Bakırcı, N. (2021). “Hocanın Akli” adlı masalın sembolik çözümlemesi. . *TÜRKAV Kamu Yönetimi Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 37–59.
- Balaban, T. (2020). Masal Masal İçinde Nartanesi metninin söylem analizi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7(1), 252–265.
- Balık, F. &. (2021). Resimli hikaye ve masal kitaplarında geçen vicdan gelişimine yönelik ifadelerin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(37), 4049–4071. .

- Bascom, W. R. (2010). Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar içinde. Folklorun dört işlevi. (Çev. F. Çalış). M. Ö. Oğuz (Edt.). içinde Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Başaran, M. &. (2022). Uzaktan eğitimde masalların 4. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerine etkisi. *Temel Eğitim*, (14), 30–40.
- Başaran, U. (2021). Toplumsallaştırılmış cinsiyet rolleri bağlamında Keloğlan masallarının kadın kahramanları. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 5(3), 85–98. .
- Başbayrak, M. &. (2024). 8. sınıf öğrencilerinin destanlarda yer alan millî motifler üzerine metaforik algıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 13(4), 1498-1516.
- Başgöz, İ. .. (1996). Protesto: Folklorun beşinci işlevi (fonksiyonu). *M. Özarslan, Ö. Çobanoğlu (Edt.), Folkloristik, Prof. Dr. Umay Günay Armağanı içinde* (s. ss. 1-4). içinde Ankara: Feryal Matbaacılık.
- Başoğlu, N. (2014). Ahmet Mithat Efendi'nin Karı Koca Masalı adlı eserinde evlilik kurumu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3(3). .
- Batur, Z. &. (2020). Masalların dil becerilerinin geliştirilmesine katkısı: Öğretmen adayları örneği. *Folklor/Edebiyat*, 26(103), 509–526.
- Bayat, F. (2011). Haşiye metnin (ara söz ve cümlelerin) masal anlatımında rolü.,. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 4(8), 5–[sayfa numarası eksik].
- Bayatlı, N. Y. (2006). *Irak Türkmenlerinin Masallarında Motif ve Tip incelemesi*. Türkmeneli İşbirliği Ve Kültür Vakfı.
- Bayatlı, N. Y. (2009). *Irak Türkmenlerinin halk masalları*. . Ankara: Berikan Yayınevi.
- Baydemir, H. (2013). *Özbek halk masalları*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Bayındır, N. &. (2022). Sınıf öğretmenlerinin masal anlatım sürecinde izledikleri yolların belirlenmesi. *Temel Eğitim*, (13), 6–12.
- Baykal, N. (. (2023). Halk bilimsel bakış açısından masallar. *Milli Folklor*, 18(139), 213-220.
- Bayrak Kaya, E. (2020). Bir Türk masalı Karga Peri ve minyatür tasarım örneği. *Sanat Dergisi*, (36), 243–262. .
- Bayrakdarlar, T. (2023). Azerbaycan Masallarında Ejderha Motifi. *Gazi Türkiyat*, Cilt 0, Sayı 33, 2023, 37 – 59.

- Bayrakdarlar, T. (2024). Axel Olrik'in Epik Kuralları Bağlamında Azerbaycan Masalı Lala ve Nergiz. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 38, 2024, 805 - 821, 10.29000/rumelide.1439741.
- Bayraktar, Z. &. (2022). *Türkmen Masalları*. Ankara: Sonçağ Akademi Yayınları.
- Bayram, B. (2021). Çocuk yazınında karakter geliştirme bağlamında Aytül Akal'ın masal kitapları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 23, 1–14. <https://doi.org/10.29000/rumelide.948283>.
- Bayram, B. (2023). *Çuvaş Masalları*. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Baysan, M. (2019). Vladimir Propp Yöntemi Çerçevesinde “Nâmert İle Cömert” Masalının İncelenmesi. *Karadeniz Araştırmaları*, 16(62), 274-283.
- Baz Bolluk, D. &. (2023). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde halk masalı uyarlama örneği: Keçi ile Kurt. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(1), 45–58.
- Bazancır, R. (2015). Sibirya'dan bir masal anası. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(51), 303–309.
- Bazancır, R. (2023). Halk masallarının modern topluma aktarılması ve masal aktarımlarında tespit edilen formüller. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, (18), 37-54.
- Behrengi, S. (2012). *Azeri masalları*. İstanbul: Say Yayınları.
- Benli, T. (2022). Karapapak masallarındaki mitolojik kadınlar üzerine değerlendirme. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 7(38), 53–70.
- Bilik, N. (2018). İki Hunza masalı ile bazı Keloğlan masal varyantlarındaki benzer motifler. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 40, 149–158. .
- Bilkan, A. F. (2009). *Masal Estetiği*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Bingöl, M. (2022). Masalların çocuk eğitimindeki önemi. *Orta Doğu ve Orta Asya-Kafkaslar Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 2(2), 1–5.
- Biray, N. (2023). *Kazak Masalları*. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Birkalan-Gedik, H. (2024). Folklorun kullanımı: Masal evi üzerine değerlendirmeler, Halıdere-Türkiye, 1999-2000. *Folklor/Edebiyat*, 30(120 Ek), 1257-1272.
- Bolat, U. (2017). Keloğlan kimliğinde Türk masalları anlatısı: Propp yönteminde Türk masalları. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 201–226.
- Bora, T. (2024). Altı kız babası masalı üzerine psikanalitik bir inceleme. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 10(23), 477-488.
- Boratav, P.N.. (1982). 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı. Ankara: Gerçek Yayınevi.

- Boratav, P.N. (2009). *Zaman Zaman, İçinde*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Boratav, P.N. (2011). *Az Gittik Uz Gittik*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Boratav, P.N. (1991). *Folklor ve Edebiyat*. 2C. İstanbul: Adam Yayınları.
- Boratav, P. N. (2000). *Tekerleme: Türk Halk Masalının Tipolojik ve Stilistik İncelemesine Katkı*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Boratav, P. N. (2005). Masal ve destansı anlatım. *Erdem*, 15(42), 31–58.
- Bostan, A. D. (2022). Prenses ve Kurbağa animasyonunun Jungiyeen analizi: Kapitalizmin gölgesindeki kolektif psişe. *SineFilozofi*, 7(Özel Sayı 4), 224–236.
- Boz, İ. (2023). Anadolu masallarındaki yasak (tabu) motiflerinin kültürel unsurlar açısından incelenmesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(41), 69–81.
- Budak, H. K. (2023). Azerbaycan Masallarının Kök Değerler Çerçevesinde İncelenmesi. *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, 2023, 131 – 151.
- Bulut, S. &. (2024). Alanya’da derlenen çocuk masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(31), 872-896.
- Burak Gökbulut, M. Y. (2019). Kıbrıs ve Gagavuz Türk Halk Masallarındaki Kadın Kahramanlar ve Sosyo-Kültürel Roller. *Balkan Araştırma Enstitüsü Dergisi*, Cilt 8, Sayı 1, 2019, 61 - 83, 10.30903/Balkan.584080.
- Bütünler, Ş. (2022). *Masal ve Mitoloji*. İstanbul: Paradigma Akademi Yayınları.
- Bütünler, Ş. (2023). Türk masallarında büyücülerin veya şamanların karakteristik özellikleri. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 421-430.
- Caferoğlu, A. (1995). *Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Cansız, U. &. (2022). Masal çevirisi ve eşdeğerlik: Grimm Kardeşler’in Külkedisi masalı ile Türkçe çevirilerinin karşılaştırmalı incelemesi. *Maarif Mektepleri Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 1–24.
- Cebeci, O. (2004). *Psikanalitik Edebiyat Kuramı*. İstanbul: İthaki Yayınları.
- Cerit, E. &. (2016). Türkiye’de yayınlanan Türk masal kitaplarının grafik tasarım öğeleri açısından incelenmesi: Keloğlan masalları örneği. . *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 17, 49–73. .
- Civelek, S. (2017). Sinematografik Masal - Jacques Rancière. *SineFilozofi*, 2(4), 126–131.

- Çalık, M. (2022). Korona günlerinde masal terapinin çocukların sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlamlıkları üzerine etkisi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 5(9), 39–48.
- Çam Levent, Ç. (2020). Binbir Gece Masallarından Seçme Hikâyeler: Kâtip Muhammed’in “Hikâye-i Duhterân-ı Arabî”si. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 13–41.
- Çapar İleri, S. (2022). Geleneksel masal anlatısında “hilebaz” kadın karakterler: “Helvacı Güzeli” ve “Molly Whuppie”. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (29), 845–850.
- Çavuş, K. (2023). Hansel ile Gretel masalının günümüz sinemasına yansıtılması üzerine bir karşılaştırma. *Diyalog Interkulturelle Zeitschrift Für Germanistik*, 2023, 515–529.
- Çeçen, F. &. (2022). Yavuz Bahadıroğlu’nun “40 Geceye 40 Masal” adlı kitabının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi. *Asya Studies*, 6(20), 95–111.
- Çeker, S. (2019). Şamandan günümüz masal anlatıcısına: Kadın. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 151-175.
- Çelik, N. (2025). Yeniden yazma örneği olarak Sindirella masalının farklı kültürlerdeki varyantları. *Edebi Eleştiri Dergisi*, 9(1), 57-78.
- Çelikten, H. (2022). Toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden inşası sürecinde masallar: “Eşit Masallar” örneği. *Folklor Akademi Dergisi*, 5(3), 738–751.
- Çetin, U. (2020). Tarihlendirilme problemi bağlamında masal kitaplarının öncü yerel bir örneği Smyrna Physiologus’u. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 4(9), 40–57.
- Çetinkaya Edizer, Z. &. (2018). “Prensi Olmayan Masal Kitabı” adlı metnin eyleyenler modeli çerçevesinde değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 499–516. .
- Çevik, M. (2008). Türkiye’de Batı masalları ve çocuklarımız / Western tales in Turkey and our children. *Gazi Türkiyat*, 1(3), 115–131.
- Çevik, S. &. (2022). Ardahan Göle ilçesi Poşa masalında estetik unsurlar. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10(30), 312–322.

- Çevirme, H. (2021). Masallarda eleştirel düşünme: Müskürümü Sultan masalı örneği. *Folklor/Edebiyat*, 27(106), 419–435. .
- Çıblak, N. (2008). Teknoloji çağında kültürel miras olan masalların korunması. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (23), 39–50.
- Çiçek, T. &. (2021). Van masallarının Max Lüthi yöntemine göre çözümlenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Van Özel Sayısı 503–522.
- Çiçek, T. &. (2024). Sezai Karakoç’un “Masal” şiirinin Max Lüthi yöntemiyle analizi. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9(2), 81-93.
- Çiçek, T. (2018). Postmodern bir anlatı olan Bin Hüzünlü Haz’da masal unsurları. . *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 41, 117–132.
- Çiçek, T. (2021). “Türk Dünyasının Nağıl Bağı Masal Bahçesi”nde su kültü. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, (5), 236–252. .
- Çiftçi, Ö. &. (2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki masalların duygusal yön analizine göre değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 799–822.
- Çiftçi, S. (2022). *Anadolu Masallarında Kadın*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Çıldır, B. (2022). Türkçe Dersinde Masallar Aracılığıyla Göçmenlere İlişkin Kültürlerarası Duyarlılık Geliştirme. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, Cilt 12, Sayı 2, 2022, 417 - 441, 10.18039/ajesi.987522.
- Çimen, Ü. (2023). Anadolu’dan derlenmiş iki Türk masalında anaerkil simgeler. *KÜLTÜRK*, (7), 23-35.
- Çınar, M. A. (2023). *Ahıska Masalları*. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Çinko, K. (2021). Dayanılmaz peri masalı: Bir türün kültürel ve toplumsal tarihi. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (8), 334–340.
- Çinko, K. (2023). Ürem Bey ile bir padişah kızı masalının Max Lüthi’nin evrensel masal ilkelerine göre çözümlenmesi. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(2), 445-463.
- Çinpolat, R. (2016). Arpacı Karaçay Köyünden Üç Masal / Three Tales from Arpacı Karaçay Village. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, Cilt 2, Sayı 1, 2016, 103 – 120.

- Çıplak Çoşkun, N. (2014). *Alevi cemlerinde nefesler-nefeslerin performans teori bağlamında incelenmesi: Alevi kültür dernekleri Mersin şubesi (cemevi) örneği*. İstanbul: Otorite Yayınları.
- Çobanoğlu, Özkul.(2012). *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Dağı, F. A. (2018). Türk dünyası hayvan masallarında tespit edilen değerler. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (43), 227–247. .
- Daşdemir, C. (2019). Erler karısına koca olmaya giden Keloğlan masalı üzerine arketipsel bir çözümleme. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 12(28), 991–1000.
- Daşdemir, C. (2023). Bir masal metninin sonsuz serüveni: Ali Cengiz Oyunu çözüldü mü? . *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(42), 903–905.
- Demir, D. (2017). Hansel ve Gretel Adlı Masalın Greimas’ın Eyleyenler Modeline Göre İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 3303–3315.
- Demir, G. K. (2019). *Kosova Türk masalları*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Demir, Gonca Kuzay.(2023). Kosova Türk Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Demir, R. (2020). Üvey Anne ile Fatma masalının psikanalitik yöntemle incelenmesi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 499–512. .
- Demir, R. (2021). Masallar ve toplumsal cinsiyet. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (8), 327–333. .
- Demir, R. (2023). Anadolu masallarında kıskançlık olgusu ve cezaları. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 464-478.
- Demir, R. (2023). Cengiz Aytmatov ve masal dünyası – Masal ve efsanelerin arketipsel çözümlemesi. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 8(1), 181-185.
- Demir, R. (2023). Masal ve peri (Anadolu sahası Türk masalları örneğinde). *Folklor Akademi Dergisi*, 6(1), 424–427.
- Demirci, T. &. (2024). Anadolu halk masallarında ahlaki kötülük biçimi olarak ormana terk edilme. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 9(2), 25-35.
- Deniz, Rasim.(1996). *Kayseri Masalları*, Ankara: Önder Matbaacılık.

- Derdiçok, N. S. (2021). Bağlamlın eş ve benzer metin oluşumuna etkisi: İzmir’den derlenen bir masal örneği. *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 249–267.
- Derdiçok, N. S. (2021). Sivas’tan iki masal kitabı birden: 40 Gün 40 Gece - Kaynağından Türk Masalları- ve Tıngır Mıngır -Kaynağından Sivas Masalları-., *Folklor Akademi Dergisi*, 4(1), 185–189.
- Derdiyok, İ. Ç. (2003). Sadi’nin Bostan’ı ve Ezop masalları’nda ortak temalar. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(12).
- Derya Özcan Güler, A. Ö. (2023). Türk Dünyası Masallarında Evlilikle İlgili Tespitler. *Folklor Akademi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 3, 2023, 1167 - 1182, 10.55666/folklor.1354481.
- Develioğlu, Ferit.(2007).Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat. İstanbul: Aydın Kitapevi.
- Diken Yücel, D. (2022). Yeşilçam’ın masal uyarlamalarına feminist perspektiften bakmak: Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Ayşecik ve Sihirli Cüceler Rüyalarda Ülkesinde, Külkedisi Sinderella. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(1), 326–358.
- Dilek, İ. (2007). *Altay masalları*. Ankara: Alp Yayınevi.
- Dilek, İ. (2007). Sibiryada Türk masallarında hayvanla evlenme. . *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 207–218.
- Divrik, R. &. (2024). Masalların değer aktarımındaki rolü: Kız Kulesi masalları. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 131-147.
- Doğan Çolak, T. B. (2023). Saha (Yakut) Masalı “Ucurğay Baatır” Üzerine Bir İnceleme. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 12, 2023, 854 - 867, 10.51531/korkutataturkiyat.1334009.
- Doğan, A. (2007). *Adıyaman Yöresi Masalları*. Adıyaman : Adıyaman Belediyesi Kültür Yayınları.
- Doğan, E. &. (2018). Kent ve Anti-Gösteri: İstanbul’un Sine-Masal İmgeleri. sinecine. *Sinema Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 111–130.
- Doğramacıoğlu, H. (2002). *Kilis masalları: Derleme ve inceleme*. Gaziantep: Kilis Kültür Derneği Yayınları.

- Dorson, Richard M. (2011). *Günümüz Folklor Kuramları*. (Çev.: Selcan Gürçayır, Yeliz Özay). Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Doğru, M. S. (2023). Edebî metin olarak masalların ana dili öğretimine katkıları (Ayağına diken batan serçe örneği). *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 512-524. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1317076>.
- Duman, M. (2020). Masal Anası Kezban Karakoç ve repertuarı. *Milli Folklor*, 16(125), 260–263.
- Duman, M. A. (2023). Billur Köşk ve Grimm masalları örnekleminde masalın karşı öznesinin koşulluluk bakımından analizi. *Folklor/Edebiyat*, 29(115), 669-690.
- Duman, N. D. (2020). Anaokulu öğrencilerinin masal ve çizgi film tercihlerinin incelenmesi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 4(1), 15–30.
- Dumanlı Kadızade, E. &. (2018). Oğuz Tansel'in Al'lı ile Fırfırı adlı masal kitaplarında konuyu yapılandıran öğeler. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(1), 24–51.
- Duranlı, M. &. (2023). *Başkurt masalları*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Duranlı, M. (2010). *Saha (Yakut) büyü masalları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Dündar, F. (2024). Ekofeminizm ve Ziya Gökalp'in Kuğular Masalı. *Asya Studies*, 8(30), 217-226.
- Dündar, Hülya. (2002). Vladimir Propp ve Masalın Biçimbilimi. *Milli Folklor*, C. 7, S. 55, s. 115-118.
- Efeoğlu, S. (2023). Kastamonu'dan derlenen masallar ve Max Lüthi yöntemine göre bir değerlendirme. *Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(13), 1-27.
- Ege, F. (2013). Namert ile Cömert Masalı'nın Arketipsel Sembolizm Açısından İncelenmesi. *Bilim ve Kültür*, s.36-43.
- Ege, F. &. (2021). Momotaro masalı örnekleminde Japon kültüründe kolektif bilinçdışı unsurlar. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 53–73. .
- Ege, F. (2016). *Masallarda Bilincin Dönüşümü ve Dönüştürülmesi*. Ankara: Kültür Ajans Yayınevi.
- Ekici, M. F. (2022). Çemişgezek masallarında olumsuz tipler. *Folklor Akademi Dergisi*, 5(3), 591–602.

- Ekici, Metin. (1998). Halk bilimi çalışmalarında metin (text), doku (texture), sosyal çevre ve şartlar (konteks) ilişkisinin önemi. *Milli Folklor*, 10 (39), 25-34.
- Elçin, Şükrü. (1981). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Ekici, M. (2010a). Kuramlar ve yöntemler. *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* (7.b.) içinde (ss. 57-92). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ekici, M. (2010b). *Halk bilgisi (folklor) derleme ve inceleme yöntemleri* (3.b.). Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Ekici, M. (2010). *Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri*. Ankara.
- Ekici, M. (2010). “II. Kuramlar ve Yöntemler”, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Emmez, Berivan Can. (2008). *Sözlü Gelenekten Modern Masala: Çocuk Edebiyatında Masal Üzerine Halkbilimsel Bir İnceleme*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Endam, G. (2022). Fen eğitiminde STEM etkinliklerinin masal senaryolarıyla desteklenmesine yönelik öğrenci görüşleri. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 5(3), 185–198.
- Epçaçan, C. &. (2022). Eğitimde masalın işlevleri ve Judith Malika Liberman’ın masallarında metaforik unsurlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö11), 323–346.
- Ercan, P. &. (2023). Değerler eğitimi bağlamında Türk ve Japon masalları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 382-401.
- Erdal, K. (2016). Keloğlan masallarında çocukların eğitime yönelik iletiler. . *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 5(4), [sayfa numarası belirtilmemiş].
- Eren, M. (2017). Anadolu sahası Türk masallarında dua motifi Prayermotifs in Anatolia folktales. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (58), 355–375.
- Ergöz, R. (2023). Arpaçay masallarında formülistik sayılar. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (Özel Sayı 1, Cumhuriyetin 100. Yılına), 591-613.

- Erken, J. (2018). Feminist teori ışığında Muğla masallarında kadın algısı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 19(42, Kadın Çalışmaları Özel Sayısı), 163–186.
- Esirgen, B. (2018). “Alaca Boğa” Adlı İrlanda Masalında Doğu – Batı İlişkisi Ve Büyü. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 11(24), 194–202. .
- Fatma Ertürk, E. K. (2020). Tatar Ve Başkurt Masallarında Başlayış Formellerinin Söz Dizimi. *Çukurova Üniversitesi Türkojoloji Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, 2020, 380 - 407, 10.32321/cutad.826604.
- Fedakar, S. (2014). Özbekistan’daki Masal Araştırmalarının Tarihi Gelişimi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 13, Sayı 1, 2014, 69 - 90, 10.21547/jss.256848.
- Fedakar, S. (2024). *Özbek sözlü geleneğinde masallar*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Fedakar, Pınar.(2023). Karakalpak Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Fedakar, Selami.(2023). Özbek Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Feyzioğlu, Y. (2009). *Uygur masalları: Serçe koyun avlarken*. İstanbul: Kardeş Yayınlar.
- Feyzioğlu, Y. (2015). *Altay masalları*. . İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları.
- Fidan, M. (2018). Kıranardı Mahallesinden Derlenen “Çocukların Vefası” İsimli Masalın Tür Özellikleri Bakımından İncelenmesi - Examining of Tale of “Çocukların Vefası” in Terms of Propp’s Tale Analysis Method in the Kıranardı Town. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(25), 385–396.
- Fromm, Erich.(2014). Rüyalar Masallar Mitler.(Aydın Arıtan Kaan Ökten,Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Gedik, S. (2019). Anadolu sahası masallarında çocuksuzluk ve yılan. *Ege Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 35-42.
- Gedik, S. (2020). Masalların eğitsel işlevleri. *Journal of Social Sciences and Education*, 3(1), 356–367.
- Gedik, S. (2021). *Şahmaran: Anadolu Sahası Masal ve Efsanelerinde Yılan*. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

- Genç, A. &. (2022). Masallar hayal ürünü(mü)dür? (Charles Perrault örneği). . *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 263–286.
- Gezmen, S. (2024). Animasyonla Küllü Fatma masalının tanınırlığının arttırılması. *Bilim Armonisi*, 7(2), 10-17.
- Göde, H. A. (2010). *Yalvaç Masalları*. Isparta: Fakülte Kitapevi.
- Gök, B. T. (2024). Üniversite öğrencilerinin ChatGPT 3,5 deneyimleri: Yapay zekâyla yazılmış masal varyantları. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (14), 1040-1055.
- Gökalp, Z. (1982). “Halkiyat I. Masallar”. Makaleler VII. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Gökalp, Ziya.(1969).Türkçülüğün Esasları,İsatanbul:Milli Hareket Yayınları.
- Gökçe Kılıç, E. E. (2023). Uluslararası Türk Lehçe,Özbek Masallarında Kahramanın Erginlenmesi. *Araştırmaları Dergisi (TÜRKCLAD)*, *Folklor Akademi Dergisi*, Cilt 7, Sayı 2, 2023, 471 - 479, 10.30563/turklad.1381396, Cilt 6, Sayı 2.
- Güleç, M. (2022). Hollanda halk masalları: Yerel-küresel geçişkenliği. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 62(1), 510–545.
- Gültekin Akçay, Z. (2020). Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler masalının üç hali: Grimm Kardeşler, Walt Disney ve Ertem Göreç. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 965–988.
- Gültekin, M. (2013). *Kazan Tatar masalları*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Gültekin, M. (2017). Kazan Tatar Masalları. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal BilimleriDergisi*, Cilt 7, Sayı 14, 2017, 356 - 371, 10.31834/kilissbd.346350.
- Gültekin, M. (2019). *Masal Anası Kezban Karakoç ve Repertuarı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Gültekin, Mustafa.(2013). Kazan Tatar Masalları: İnceleme-Metinler. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Gümüş, İ. (2017). *Türk Masalları ve Max Lüthi Yöntemi*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Gümüşer, T. &. (2025). Anadolu masalları ile Grimm masallarının büyü motifi açısından karşılaştırılması. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (24), 216-241.
- Günay, U. (1975). *Elazığ Masalları (İnceleme)*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.
- Günay, U. (2011). *Elazığ Masalları ve Propp Metodu*. Ankara: Akçağ Yayınları.

- Güneş, A. (2019). Yeraltı Diyarının Kartalı adlı masalın Vladimir Propp'un biçimbilimsel yaklaşımı çerçevesinde çözümlenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), 513-526. .
- Güzel, Abdurrahman.(2010). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Güzel, S. (2021). *Heikki Paasonen ve Çuvaşça masal derlemeleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Güzelküçük, Ş. &. (2020). Masal kitaplarında yer alan korku ve şiddet öğeleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 859–878.
- Hançerlioğlu, Orhan.(2000).Dünya İnançları Sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Hasılova, G. (2011). Azize Ceferzade'nin Aştırmalarında Masal Türü. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 8, 2011, 251 – 255.
- Haşim, E. E. (1989). *Uygur Halk Masalları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Havva Esra Karabacak, Ş. Ö. (2023). Masal ve Estetik Yapı: Bir Kıbrıs Türk Masalı Estetik Örneği. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Sanat Araştırmaları*, Cilt 2, Sayı 1, 2023, 92 - 102, 10.32955/neuissar202321679.
- <http://www.mftd.org/index.php?action=atu>
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- İçel, H. &. (2023). Dülger Kızı masalının arketipsel sembolizm bağlamında çözümlenmesi. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 11(30), 7–22.
- İnayet, Alimcan.(2023). Uygur Masalları, “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”, Ankara 2023.
- İğdır, Z. Ö. (2014). Masallar ve toplumsal cinsiyet rolleri oluşturma sürecine katkıları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 9(18), 77–86.
- Ilıcak, N. G. (2018). Ahmet Ümit'in masal kitaplarında yer alan değerlerin incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 88–100.
- Ilıcak, N. G. (2019). Masal terapinin anaokulu öğrencilerinin sosyal iletişim becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 517-533.
- Ilıcak, N. G. (2021). Yapay Zekânın Yarattığı Masal: Prens İle Tilki. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(2), 703–719.
- İslam Ansiklopedisi (Cilt 35). (2008). İstanbul : Türk Diyanet Vakfı Yayınları.

- İnalcık, G. (2024). Vasiliy Vasilyeviç Radlov'un Proben (Örnekler) Serisinin Dokuzuncu Cildinin (Türk Boylarının Sözlü Halk Edebiyatından Örnekler: Uryanhayların (Soyotların), Abakan Tatarlarının ve Karagasların Lehçeleri) İncelenmesi. *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 144–173. <https://doi.org/10.16985/mtad.1465745>
- İşcanoğlu, İ. B. (2022). Kırgız Masallarında Elma ve Elma Ağacı Sembolü. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 2022, 295 - 306,.
- Jung, Carl Gustav.(2005). Dört Arketip. (Çev. : Zehra Aksu Yılmaz), İstanbul: Metis Yayınları.
- Kabataş, B. &. (2021). Doğrudan sosyal hizmet uygulamalarında hikâye ve masallar. *Sosyal Çalışma Dergisi*, 5(2), 146–170.
- Kahve, M. Y. (2022). Kazak Kahramanlık Masallarında Yer Alan Kişiadları Üzerine Bir Değerlendirme. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 30, 2022, 736 - 749.
- Kanber, R. M. (2021). Teknolojik gelişmeler ve hızlı kentleşmenin masal anlatma geleneğinin geleceğine etkisi üzerine bir inceleme. *Culture and Civilization*, 1(1), 41–50.
- Kalenderoğlu, İhsan.(2023). Nogay Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Kaplan, H. &. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir masal uyarlama örneği: Ağlayan narla gülen ayva masalı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 30–46. .
- Kara, K. (2023). Türkçe ders kitaplarında La Fontaine masallarının kullanılabilirliğine dair eleştirel bir yaklaşım. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (10), 32–42.
- Kara, Ülkü Başkurt.(2023). Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Kara, R. (2025). *Erzincan Masalları*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Kara, Y. E. (2023). Türk masalları (Kaf Dağı'nın ardına yolculuk) üzerine inceleme. *Turkish Academic Studies - TURAS*, 4(1), 148-150.
- Karabulut, A. (2020). Kendi olma serüveninin ontik sancısı: Çirkin Ördek Yavrusu. *Akademik Hassasiyetler*, 7(14), 95–120.

- Karabulut, M. (2022). Freud ve Jung ışığında masal ve psikanaliz. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (26), 756–764.
- Karaca, H. (2021). Masal şiirinde aşama arketipi ve “Doğu”dan “Batı”ya gitmek. *Türk Dünyası Araştırmaları*, 127(250), 121–132.
- Karadavut, Z. (2006). *Kırgız masalları*. Konya: Kömen Yayınları.
- Karagöz, E. (2020). Masallarda Başlayış Formelleri: İdil-Ural (Tatar ve Başkurt) Masalları Örneği . *Milli Folklor*, Cilt 16, Sayı 128, 2020, 60 - 75,,.
- Karagöz, E. (2022). Tatar ve Başkurt Masallarında Ara Sözler. *İdil Ural Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2022, 55 - 77, 10.47089/iuad.1127587.
- Karagöz, Erkan.(2021). İdil-Ural (Tatar Ve Başkurt) Sihirli Masalları Üzerine Karşılaştırmalı Motif Çalışması, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı E – Yayın
- Karakaş, R. (2012). Cahit Sıtkı Tarancı’nın eserlerinde masalın işlevi. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (13), 135–155.
- Karakaş, R. (2017). Evvel Zaman İçinden Çağdaş Zamanlara Uzanan Bir Yolculuk: Arapça Anlatılan Bir Siirt Masalı - Hezalok ile Delalok. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 259–276.
- Karakuş, N. &. (2021). Türk masalları ile toplum inşası. *Bilig*, (97), 29–53. .
- Karatay, H. &. (2020). “Kuşların Masalı” üzerine bir inceleme. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 56–69. .
- Karatay, H. (2007). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463–477.
- Karayazı, N. (2017). Cumhuriyet Dönemi Çeviri Çocuk Masallarında Kültürel Değişim (Eski Harfli Çocuk Yıldızı Dergisi Örneği). . *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 3326–3397.
- Kardaş, S. K. (2022). Her Güne Bir Masal adlı eserin değer iletimi açısından önemi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 276–302.
- Kasımoğlu, S. (2017). Şehriyar’ın Bin Bir Masal Gecesi: Balinanın karnı sembolünün bir örneği olarak masal diyarı. *Folklor/Edebiyat*, 23(90), 59–72.
- Kasımoğlu, S. (2022). Türk masallarında anne motifinin psikanalitik çözümlemesi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 15(39), 743–753.

- Kasımoğlu, S. (2022). Yaşlı bilge adam arketipinin bir örneği olarak Tûtfî. *Gazi Türkiyat*, (31), 53–61.
- Kasımoğlu, S. (2023). Rüya, masal, resim çerçevesinde monomiti: Binbir Gündüz masalları örneği. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(2), 436-444.
- Kavuran, T. &. (2014). “Kayıp Balık Nemo”da masal işlevleri. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (39), 148–158.
- Kaya, B. C. (2024). 70’ten 7’ye masallar 7’den 70’e oyunlar. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 79-104.
- Kaya, D. (1992a). Türk Dünyası El Kitabı (3. cilt). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Kaya, Doğan.(2014). Türk Dünyası Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Kavramları ve Terimleri Sözlüğü. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kayabaşı, R. G. (2016). Anadolu sahası masallarında kahramanın doğumu ve kahraman olma süreci. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, (79), 129–142.
- Kayman, F. &. (2018). Bingöl Yöresinden Derlenen Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi. *Bingöl Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 75–92.
- Keskin, F. (2022). Çocuk tiyatrosunda kötücül mizahın sınırları: Ak Masal Kara Masal oyununda kötücül orijinli mizahın iyicil olana hizmeti. *Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (10), 72–86.
- Kılıç, B. S. (2018). Fakir Baykurt’un masallarında değer eğitimi ve masalların Türkçe eğitimine katkısı. . *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(2), 1104–1125.
- Kılıç, M. (2023). Bir Balo Masalı’ndan fazlası Anti Masallar Serisi - I. Fikriyat. 3(2), 135-138.
- Kipmen, S. (2020). “Vasalisa” masalında arketipler ve semboller. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (64), 21–31.
- Kıran, A. (2022). Çuvaş Masallarında Kişi Adları. *İdil Ural Araştırmaları Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, 2022, 273 - 291, 10.47089/iuad.1207648.
- Kırel, S. &. (2021). Popüler kültürlerarası anlatısal alışveriş bağlamında evrensel masalların yerel sinemalara taşınması. *Selçuk İletişim*, 14(4), 1910–1947. .

- Kırgız, Ş. (2019). Bir peri masalı örneği: Ludwig Tieck'in Elfler adlı masalı üzerine bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 792–807.
- Kırılmış, İ. T. (2019). Derlenmiş Türk halk masallarının çocuk edebiyatı için yeniden yazılması. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 64, 253-270.
- Kırılmış, İ. T. (2019). Postkolonyalizmi masal üzerinden söyleme dönüştürmek: “Masal” ve “Madam Butterfly Ölmeyi Reddederse”. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 19(19), 139-158. .
- Kırılmış, Y. (2016). Hayvan masalları ile Ezop masalları'nın karşılaştırılması. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (56), 489–502.
- Kızıldağ, H. (2023). Mezar ve mezarlıkların Binbir Gece masallarındaki yansımaları. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(43), 1051-1065.
- Kirişcioğlu, Mehmet Fatih - Çolak,Doğan.(2023). Saha (Yakut) Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Kocabaş, B. (2020). Heikki Paasonen ve Çuvaşça Masal Derlemeleri . *Uluslararası İdil -Ural ve Türkistan Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, 2020, 231 - 336,.
- Koç, T. A. (2020). Saha (Yakut) Büyü Masallarından “Çaaçahaan” In Öz-Biçim Ve Söylem Açısından Tahlili. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi*, Cilt 3, Sayı 5, 2020, 150 - 180.
- Koç, Z. &. (2017). Masal kitaplarının 5-6 yaş grubu okul öncesi eğitim çocuklarının gelişimi üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (45), 165–182.
- Koçak, Recep.(2023). İran Türkmensahra ve Horasan Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Koçyiğit, H. (2025). *Kam Ana'dan Türk Dünyası Masalları 4*. . [Yayın Yeri]: Ötüken Neşriyat.
- Kondakçı, T. &. (2021). Batı masallarında kadın kahramanların sosyal hizmet açısından değerlendirilmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 228–236. .
- Korkmaz, R. (2020). *Çıldır Folklor ve Etnografyası*. Ankara: Kültür Ajans Yayınları.
- Korkmaz, N. G. (2009). “‘Kolsuz Hanım’ Üzerine Yazılı Kültür ve Metinlerarası İlişkiler Bağlamında Bir Çalışma”. *Milli Folklor*. Yıl 21, Sayı, 83.54-61.

- Korukçu, M. M. (2017). Ayna ayna söyle bana. *Journal of Awareness*, 2(3S), 485–[sayfa numarası eksik].
- Kotan, M. M. (2025). Değerler Eğitimi Açısından Tıva Masallarının İncelenmesi. *Küllie*, Cilt 6, Sayı 1, 2025, 136 - 152, 10.48139/aybukulliye.1589059.
- Kotancı, A. Y. (2021). Taşeli masallarında şiddet. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1(49), 424–434.
- Kumartaşlıoğlu, S. (2009). Balıkesir masal anlatıcılarının dil ve üslubu. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 441–449.
- Kumartaşlıoğlu, S. (2012). Balıkesir’de masal anlatma geleneği ve masalların işlevsel yitirilişi üzerine değerlendirmeler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(28), 213–230.
- Kumartaşlıoğlu, S. (2021). Yalanlamalı masallar üzerine - Kütahyalı bir anlatıcıdan dört örnek ile. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (68), 292–309. .
- Kumlu, D. (2023). İskoç masallarındaki özel isim çevirilerinin Van Coillie’nin modeliyle incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 18, 83–105.
- Kunos, Ignac.(2001). Osmanlı Dönemi Türk Halk Masalları (Tuncer Gülensoy,Dü.) Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kurt, B. (2021). Öksüz Kız masalının Max Lüthi’nin stil analizi yöntemine göre değerlendirilmesi. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(24), 434–448.
- Kuzu, T. (2008). Aytül Akal’ın masallarıyla çocukta çevre bilinci geliştirme. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 327–339.
- Liberman, J. (2017). “Medyalar, masal anlatısını öldürüyor”. *TRT Akademi*, 2(4), 544–561.
- Luthi, Max.(1997,Kış).Avrupa Masal Tipleri ve Kişileri.(Sevengül Sönmez,Dü.).Milli Folklor, s.36.
- Lüle Mert, E. (2010). Türkçenin sözvarlığı açısından Eflatun Cem Güney’in derleyip yazdığı masallar. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 27(2).
- Maden, S. (2010). Aytül Akal’ın çocuk masallarında anlatım bozuklukları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 14(33), 141–150.
- Mahmut, Kaşgarlı.(2009). Divanü Lûgati’t-Türk. Kabalcı Yayınları.

- Miçooğulları, M. &. (2021). Dijital kültür belleğine katkılar: “Türk Masal Külliyesi (TÜMAK) – I Projesi” örneği. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 7(15), 367–386.
- Miçooğulları, M. (2023). *Bir Balo Masalı'ndan Fazlası*. İstanbul: Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık (KDY).
- Muallim Naci,(1995). *Lûgat-ı Naci*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Murat, M. İ. (2019). Keloğlan masallarında sihir veya büyü. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(10), 62–81.
- Mustafa Yeniasır, B. G. (2017). Eğitimsel Açıdan Uygur ve Kıbrıs Türk Masal Kahramanları Bağlamında İletilen Olumsuz Mesajlar. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı 38, 2017, 307 - 324, 10.21497/sefad.377331.
- Mustafa Yeniasır, B. G. (2021). Anadolu ve Kıbrıs Türk Halk Masallarında Yer Alan Kültürel Unsurlar Üzerine Bir Karşılaştırma,Tülay Kaya Tekman. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*,, Sayı 52, 2021, 81 - 113, 10.21563/sutad.9864.
- Muvaffak Duranlı, G. K. (2023). Aleksandr Grigoryeviç Bessonov ve Başkurt Masal Araştırmaları. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, 2023, 429 - 438, 10.34083/akaded.1203354.
- Müçük Kotan, M. (2025). Değerler eğitimi açısından Tıva masallarının incelenmesi. *Külliyi*, 6(1), 136-152.
- Nedim Bakırcı, H. K. (2018). Kırgız Masallarında Fakirlik. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, Cilt 6, Sayı 15, 2018, 705 - 714, 10.33692/avrasyad.510205.
- Nicholson, R. A. (2007). Binbir Gece [Masalları] (S. Tülücü, Çev.). . *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 0(27), 307–313.
- Nuhoğlu, M. M. (2005). Masallar üzerinde çoklu zeka ve yapısalılık denemesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(19), 187–205.
- Okur Tolun, E. (2005). İktidar, masal, reklam. *Çankaya University Journal of Arts and Sciences*, 1(3), 107–118.
- Olga Pilli, R. Ç. (2022). Öğretmen Adaylarının Sosyal Beceri Öğretiminde Kıbrıs Masallarının Kullanımına Yönelik Görüşleri. *Erciyes Akademi*, Cilt 36, Sayı 4, 2022, 2119 - 2139, 10.48070/erciyesakademi.1194232.

- Onuk, E. (2013). İlkokul çağı çocuklarının söz varlığının gelişiminde masallar. *Sakarya University Journal of Education*, 3(1), 21–31.
- Onur, G. &. (2002). Allı ile Fırfırı: Bir masal çözümlemesi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 0(14), 193–200.
- Orta, N. (. (2023). İki dilli öğrencilerin ana dil eğitiminde kültür aktarım aracı olarak masallar: İsveç örneği. *Disiplinler Arası Dil Araştırmaları*, 7(7), 60-79.
- Orta, N. (2023). Halk anlatılarında tasvir: Zümrüdüanka kuşu masalında hermeneutik (yorum bilim) açıdan tasvirlerin kullanımı. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (13), 602-616.
- Orta, N. (2023). Masal kahramanlarında gerçeklik algısı: Keloğlan örneği. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 7(3), 2439-2462.
- Oruç, Ş. &. (2020). Masal anlatıcılarına göre masal anlatıcılarında olması gereken özellikler. *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 707–723.
- Ozan, M., & Öztürk, A. O. (2022). Şahmaran ile fantastik yolculuk: Musa Abdi'den Ignacz Kunos ve Oğuz Tansel'e. Paradigma Akademi Yayınları.
- Ölçer, E. (2006). *Masal Mekânında Kadın Olmak*. Geleneksel Yayıncılık.
- Önal, M. G. (2015). Türk masallarında varoluşçuluk tasarımı üzerine. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 0(53). .
- Önal, M. N. (2010). Bir Dobruca Masalı: Mahmut Pehlivan / A Tale Of Dobruja: Mahmut Pelivan. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Cilt 17, Sayı 43, 2010, 1 - 14.
- Önal, M. N. (2011). *Muğla Masalları*. Muğla: Muğla Üniversitesi Yayınları.
- Önal, M. N. (2021). *Kim Uyur Kim Uyanık*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Önal, M. N. (2022). *Ali Cengiz Oyunu Çözüldü Mü?* Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları.
- Önal,M.,N. (2023) Romanya Dobrucası Türk Masalları. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Önal, Ü. (2004). *Ardanuç-Ahıska masalları ve halk hikâyeleri*. Ankara: Kalkan Matbaası.
- Önal, Ü. (2008). *Ahıska masalları ve hikâyeleri*. Ankara: Meneviş Yayınları.
- Önay, Y. &. (2022). *Van Masalları*. İstanbul: Kitapevi Yayınları.
- Önkol, A. (2021). *Anadolu'nun Yaşayan Masalları*. İstanbul: Karakum Yayınevi.

- Önkol, A. (2023). Toplumsal cinsiyet rollerinin masallara etkisi. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (9), 11-24.
- Özbalcı, M. (1986). Yahya Kemal’de tabiat ve sonsuzluk duygusu ile masal unsurları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 219–230.
- Özcan Güler, D. &. (2024). Kütahya masallarında ötekileştirilen kadınlık rolü: Maktul kadınlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (38), 849-858.
- Özcan, D. &. (2020). Uşak masallarında olağanüstülükler motifi. *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 268–285.
- Özcan, D. &. (2021). Türk halk masallarında imtihan motifi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (6), 285–297. .
- Özçelik, M. (2004). *Afyonkarahisar masalları üzerine bir araştırma*. Isparta: Fakülte Kitapevi.
- Özdemir, H. &. (2021). Van masallarının değer eğitimi ve dil unsurları açısından incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Van Özel Sayısı, 481–502.
- Özdemir, M. (2022). Dijital kültürde yeni yaratmalar: Keloğlan masalları. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi*, 5(2), 326–337.
- Özer, Ş. &. (2021). "Çankırı Duygu Gazetesi"nde bulunan hikâye ve masallarda motif incelemesi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(4), 1309–1330.
- Özer, V. (2022). Vladimir Propp’un masal çözümleme metodu bağlamında “Sarı Öküz” masalı üzerine bir inceleme. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(2), 251–266.
- Özkaya, P. G. (2021). Kök ve eklerin öğretiminde masallardan yararlanma: Bir yaratıcı drama uygulaması örneği. *International Journal of Languages’ Education and Teaching*, 9(4), 219–231.
- Özkan, İbrahim.(2008). Bulgaristan Türk Masalları. Ankara:“Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Özmen, F. (2021). Anadolu masallarında sosyal bir gerçeklik: Boşanma olgusu ve nedenleri. *Turkish Academic Studies - TURAS*, 2(3), 156–165. .
- Özmen, F. (2021). Sezai Karakoç’un “Masal” Şiirinin Arketipsel Sembolizm Yöntemiyle Çözümlemesi. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 13(25), 253–.

- Öznur, Şevket.(2023). Kıbrıs Türk Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Öznur, Ş. &. (2024). *Kıbrıs masalları (3 cilt)*. [Yayın yeri yok]: Berikan Yayınları.
- Öznur, Ş. (2024). Kıbrıs Türk ve Rum Halk Masallarının Ortak Yönleri. *Türk Folklor Araştırmaları Derneği Dergisi*, Sayı 367, 2023, 80 - 103, 10.61620/tfra.1005.
- Özokutan Şık, T. ((2022).). *Kıbrıs Türk masalları*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Özpolat, A. (2021). Korku kaynağı erkek ve eril korku biçimleri ışığında toplumsal cinsiyet oluşumu ve masal ilişkisi (Umay Günay derlemesi Elazığ masalı örneği). . *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*,, 8(16), 45–78.
- Öztürk, E. &. (2018). Etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 60–84.
- Öztürk, M. E. (2022). Eğitim-öğretim dönemindeki çocuklara Büyük Taarruzun resimlerle aktarılması: Bir masal kitabı incelemesi. *Academic Knowledge*, 5(2), 292–312.
- Öztürk, Özhan.(2009).Folklor ve Mitoloji Sözlüğü. Ankara:Phoenix Yayınevi.
- Pekacar, Çetin.(2023). Kumuk Masalları Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Perk, D. (2019). Masal Uyarlamalarının Vladimir Propp’un Yaklaşımı İle İncelenmesi: “Pamuk Prenses” Masalı Örneği. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 36(1), 122-132. .
- Propp, Viladimir (2011). Masalın Biçimbilimi. Çev: M. Rifat ve S. Rifat. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Propp, Viladimir J. (2017). Masalın Biçimbilimi. [Çev. M. ve S. Rifat]. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Polat, C. (2016). Binbir Gece Masallarında kitap ve kütüphane motifi. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(3), 579–580.
- Polat, İ. (2020). *Türk Masal ve Efsanelerinde Olağanüstü Güçler ve Varlıklar: Türkiye Sahasının Demonoloji ve Diabolojisi*. İstanbul: Selenge Yayınları.
- Raglan, Lord. (1998). Geleneksel kahraman. (Çev. Metin Ekici). Milli Folklor, 5 (37), 126-138.
- Reyhan, E. &. (2024). Bir Hitit Çağı masalı: “Appu ve iki oğlu.” . *OANNES - Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 203-220.

- Ruşid, Rabie.(2023). Makedonya Türk Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Sağıroğlu, B. (2022). Dünya Güzeli masalında sözlü kültürün izleri: Tekrarlı yapılar ve döngüsel zamanlar. *Milli Folklor*, 17(133), 92–101.
- Sakaoğlu, S. (2007). Masal Araştırmaları. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (1984). "Türk Halk Masalları Üzerine Ebû Ali Sinâ Hikayelerinin Tesiri", Uluslararası İbni Sînâ Sempozyumu Bildirileri, Ankara, 501-522.
- Sakaoğlu, S.(2002). Gümüşhane ve Bayburt Masalları. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2009). “Masalların Oluşumu Üzerine Farklı Bir Yaklaşım”, Millî Folklor, Yıl 21, Sayı 84, s. 13-17.
- Sağlam, M. S. (2023). *Saha (Yakut) Türkçesi masal örnekleri*. Ankara: Son Çağ Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2024). Typen Türkischer Volksmaerchen’dekt 38 numaralı masal tipinin kaynakları üzerine bir araştırma. *Edebiyat ve Beğeri Bilimler Dergisi*, (8), 30-...
- Sakaoğlu, Saim(1973). Gümüşhane Masalları Metin Toplama ve Tahlil, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Saluk, R. G. (2018). Menzel’in Dilinden Billur Köşk Masalları. *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2(1), 41–51. .
- Sami, Şemseddin.(1995). Kâmus-i Türkî. İstanbul : Çağrı Yayınları.
- Samodelova, E. A. (2020). Sergey Esenin’in eserlerinde bir halk masalı. *Folklor Akademi Dergisi*, 3(3), 611–620.
- Saraç, Ö. (2014). “Bir Göze Bir Gül” adlı masalın göstergebilimsel açıdan incelenmesi. . *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları)*, 4(6), 24–30.
- Sargın, M. &. (2023). Peri masallarına eleştirel bir bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 12(2), 607–622.
- Sarhuş, B. N. (2023). *Anadolu ve Hint Masallarında Dört Element: Toprak, Hava, Ateş ve Su*. Konya: Çizgi Kitapevi.
- Sarı, A. (2025). Türk, Rus ve Ukrayna sihirli masallarında mit ve ritüel. *Anasay*, 0(31), 200-215.

- Sarı, Z. &. (2022). Grimm masallarında yer alan yan cümle çevirilerinin makine ve insan çevirileri çerçevesinde incelenmesi. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 4(8), 1–8. .
- Sarıkaya, M. (2016). Binbir Gece Masallarında kadın imajı. *Şarkiyat Mecmuası*, (29), 133–153.
- Sarpkaya, S. (2021). *Bir var idi, bir yok idi! Tebriz Türk masalları üzerine bir inceleme*. İstanbul: Selenge Yayınları.
- Sarpkaya, S. (2021). *Tebriz’den masallar*. . Ankara: Karakum Yayınevi.
- Sarpkaya, Seçkin.(2023). İran Azerbaycanı’nda Türk Masalları. Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Savaş, H. (2021). *Tabu ve Mülkiyet İlişkisi Bağlamında Anadolu Sahası Türk Masalları*. Ankara: Tablet Kitapevi.
- Sayar, E. (2023). Masallarda soyut anlam dünyasının tespiti için bir metafor: “Kabuk”. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(41), 174–185.
- Sayar, S. (2012). Sivas masallarında mitolojik unsurlar. *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları)*, 2(3), 26–40.
- Sayılgan, Ö. &. (2021). Postmodern masal uyarlaması olarak Sihirli Orman filmi. *Selçuk İletişim*, 14(4), 1546–1577. <https://doi.org/10.18094/josc.942959>.
- Sava, Işıl Işıktaş(2023). Kırım Tatar Masalları Ankara: “Türk Dünyası Masal Araştırmaları”.
- Savaş, Hasan.(2021). Tabu ve mülkiyet ilişkisi bağlamında Anadolu sahası Türk masalları. Tablet Kitapevi.
- Saydam, Mehmet Bilgin.(2013). Deli Dumrul’un Bilinci, İstanbul: Metis Yayınları.
- Segal, R. (2019). “Joseph Campbell”. Encyclopedia Britannica Online.
- Seker, E. Ö. (2023). Grimm masallarından “Şişenin içindeki cin” adlı eserin Türkçe çevirisine yönelik eleştiri. *Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 103-113.
- Sekmen, M. (2017). Masallar ve “Anlat İstanbul” Filminin Toplumsal Cinsiyet Eleştirisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 827–845.
- Selçuk, E. (2009). *Başhüyük’ten Karaçay Malkar masalları*. . Ankara: Başhüyük Kuzey Kafkas Karaçay-Malkar Derneği.

- Sever, E. M. (2015). Pertev Naili Boratav'ın Zaman Zaman İçinde masal kitabının değerler açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2015), 246–263.
- Sever, S. &. (2014). Oğuz Tansel'in derleyip yazdığı masal kitaplarında yer alan sözvarlığı öğelerinin incelenmesi. *Folklor/Edebiyat*, 20(77), 173–188.
- Sevim, S. &. (2022). Andersen Masalları'nın çağdaş seramik sanatına ve endüstrisine yansımaları. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 10(27), 233–252 .
- Seyidoğlu, B. (1995). Erzurum Halk Masalları Üzerine Araştırmalar. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Seyidoğlu, B. (2018). Erzurum Masalları, İstanbul: Dergah Yayınları.
- Seyidoğlu, B. (2002). “Masal”.Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, C.6,Dergah Yayınları.
- Seyidoğlu, B. (2016). *Erzurum Halk Masalları*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Seyidoğlu, B. (2024). Ahmet Harami Destanı'nın iki masalla karşılaştırılması. *Edebiyat ve Beşeri Bilimler Dergisi*, (11), 423-428.
- Sezer, A. (2009). Murathan Mungan'da masal motifleri. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 2(3–4), 116–132.
- Sezer, A. (2012). Masalların öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi: Diyarbakır örneği. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (8), 56–78.
- Sezer, M. Ö. (2020). *Masallar ve Toplumsal Cinsiyet*. İstanbul: Kor Kitap.
- Sizgen, B. A. (2013). Yusufun Masalı'nı insanlığın masalı olarak okumak. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 15–26.
- Somuncuoğlu Özot, G. (2020). Altın Işık masallarındaki kadın tipinin kültürel bellek ve feminist söylem bağlamında incelemesi. *Milli Folklor*, 16(126), 40–51.
- Sürücü, Ö. (2023). Postmodern romanların anlattığı masallar: Kırmızı Başlıklı Kız. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (49), 85–98.
- Şahin, H. (2019). Ziya Gökalp masallarında “Kolsuz Kız” motifi bağlamında Oğuz ve Turan ülküsünden Mustafa Kemal'e. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, 21(21), 177-197.

- Şahin, H. İ. (2012). Aldar Köse Tipi ve Taşkent'te (Özbekistan) Yayımlanmış Taşbaskısı Aldar Köse Kitabı Üzerine Bir Değerlendirme. *Türkiyat Mecmuası*, Cilt 22, Sayı 1, 2012, 171 - 192.
- Şahin, S. (2021). Klasik masalın modern masaldaki tezahürü: Bilge Karasu'nun "Avından El Alan" masalı. *Folklor/Edebiyat*, 27(105), 1–13.
- Şakrak, B. E. (2020). Film uyarlamalarında anlatının dönüşümü: Yetişkinlere masallar - Pamuk Prenses. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (4), 170–193.
- Şayhan, F. (2020). Etkin Geleneğin Taşıyıcısı-Altaylardan Bir Masal Anası: Mariya Mihaylovna. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Cilt 13, Sayı 32, 2020, 1316 - 1326, 10.12981/mahder.825669.
- Şen Sönmez, Ü. (2022). Peri masalı, eşitsizlikler ve "eşit masallar". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 62(2), 489–527.
- Şen, B. (2008). *Büyük Türk masalları: Kırım, Nogay, Çuvaş, Hakas masalları*. [Yayın yeri yok]: Damla Yayınevi.
- Şen, E. (2020). Ignacz Kunos'un derleyip yayımladığı masallarda yer alan grotesk öğeler. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 4(1), 31–44.
- Şen, E. (2020). Pertev Naili Boratav'ın derleyip yayımladığı masalların grotesk öğeler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(1), 166–179.
- Şengül, S. (2019). *Artvin Masalları ve Halk Hikayeleri*. İstanbul: Aydıli Sanat Yayınları.
- Şentürk, N. &. (2023). Masallardaki "Cadı" prototipinin Türk televizyon dizilerine yansması: Yasak Elma dizisi örneği. *Communicata*, (26), 8–14.
- Şimşek, E. (2001). Kıbrıs'ta Anlatılan "Zengininan Fukara" Adlı Masal Üzerine Bir İnceleme. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, Sayı 11, 2001, - .
- Şimşek, E. (2001). *Yukarı Çukurova masallarında motif ve tip araştırması (Cilt 2)*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Şimşek, E. (2017). Türk masallarının millî tipi: Keloğlan. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 5(11), 41–57. .
- Şimşek, E. (2022). *Türk Masalları: Kaf Dağı'nın Ardına Yolculuk*. İstanbul: Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Yayınları.

- Şimşek, S. (2023). *Kırgız kahramanlık masalları*. Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Şimşek, T. (2018). Türk masal anlatma geleneğinde elma ödülü. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2352–2368.
- Taner, Nuri.(1995).Yalova Masalları.İstanbul:Ortipa Yayıncılık.
- Tanpınar, Ahmat Hamdi.(1949).”Aziz Efendi”,İslam Ansiklopedisi,2, s.195.
- Tanrikulu, F. (2018). Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde masalları drama yöntemiyle işlemenin Türkçe dersine etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2571–2590.
- Tansel, F. A. (1989). Ziya Gökalp Külliyyatı. Şiirler ve Halk Masalları. Ankara: TTK Yayınlar
- Tarhan, E. (2024). Hızır ile üç kardeş masalının Max Lüthi yöntemine göre tahlili. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 142-154.
- Taşlıova, Ü. &. (2022). *Kars'tan Konya'ya Masallar*. İstanbul: Bengü Yayınları.
- Tavkul, Ufuk.(2003).Türk Ansiklopedisi(Cilt 23).Ankara.
- Taydaş Osman, S. (2024). Fransızcanın yabancı dil olarak öğretiminde yazma becerisi dersinde V. Propp metoduna göre masal analizi ve yazımı öğretimi: La Fontaine'in Talihi Aramaya Gidenle Evinde Bekleyen masal örneği. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 8(4), 467-479.
- Tekşan, K. &. (2018). Peyami Safa'nın Server Bedi adıyla yazdığı masallarının genel bir değerlendirmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 766–801. .
- Tercuman, Ş. (2023). Laz halk masallarında yer alan mitolojik ve olağanüstü varlıklar. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (19), 90-107.
- Tikbaş Apak, F. (. (2015). “Elma Ağacı” masalı üzerinde mitolojik bir çözümleme denemesi. . *Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları)*,, 5(9), 53–67.
- Tikbaş Apak, F. (2022). Türk ve Rus masallarında kahramanın olağanüstü yardımcıları. *Folklor Akademi Dergisi*, 5(3), 712–722.
- Tokdemir, K. (. (2020). Uyuyan Güzel masalından Malefiz filmine ötekileştirmenin yeniden üretimi: Cadı prototipinin ters yüz edilmesi mi? . *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (6), 111–130.
- Tokdemir, K. (2024). Masallarda kadın temsili: Feminist yeniden yazımın imkânları üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (14), 35-57.

- Toz, H. &. (2018). Aytül Akal'ın masallarında “İyilikseverlik” değeri. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 160–172.
- Tulu, S. (2009). *Horasan Türklerinden masallar ve halk hikayeleri*. Konya: Kömen Yayınları.
- Tunç, A. &. (2022). Oğuz Tansel'in masal dünyasına psikanalitik bir yaklaşım. *Asya Studies*, 6(19), 115–122. .
- Tuzcu, G. (2019). Günümüzde Masal Anlatıcıları ve Yeni Masalların Üretilmemesi Sorunu. *Gazi Türkiyat*, Sayı 24, 199-207.
- Tülücü, S. (2005). Binbir Gece Masalları üzerine (seçilmiş bir bibliyografya ile). *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 0(22), 1–53.
- Türer, H. (2024). *Jungcu Bireyleşmenin Arketipleri*. İstanbul: Mavi Kalem Yayınevi.
- Türk, G. D. (2022). Rosenberg'in şiddetsiz iletişim modeline göre Keloğlan masallarının analizi ve çocuklarla şiddetsiz iletişim. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 10(30), 264–294.
- Türk, S. (2023). Kültürel iletişim ürünü masallara analitik yaklaşımlar. *Uluslararası Medeniyet Çalışmaları Dergisi*, 8(2), 230-243.
- Türkan Özokutan Şık, V. Ş. (2023). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Ait 49 Masal Metninin Stith Thompson'un Halk Edebiyatı Motif Katoloğuna Göre Motiflerin Sıralanması. *Kıbrıs Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, Sayı 12, 2023, 70 - 115, 10.586.
- Türkan, H. K. (2022). “Altın Bülbül” masalının Jung'un arketipsel sembolizm kuramı bağlamında incelenmesi. *Asya Studies*, 6(22), 117–124.
- Türkan, K. (2015). Türk Dünyası Masallarından Yansıyan Şaman Olgusu. *Bilig*, Sayı 74, 2015, 219 - 238.
- Türkan, K. (2016). Kıbrıs Türk Masallarında Şamanistik Evren Tasavvuru. *Folklor/Edebiyat*, Cilt 22, Sayı 88, 2016, 193 - 203,.
- Türkel, A. &. (2021). V. Propp'un Masalın Biçimbilimi yaklaşımı bağlamında “Kara-Tavuk” adlı masalın çözümlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (59), 158–178.
- Uçak, S. (2018). Masal ve romans bağlamında Şeyh Galib'in “Hüsn Ü Aşk” anlatısı. . *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [Journal of Old Turkish Literature Researches]*, 1(1), 269–283.

- Uğurcan, F. Z. (2021). Mitik Anlatılardan Masal ve Destanlara Köprü Sembolizmi. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 14(34), 439–451. .
- Uğurcan, F. Z. (2024). Doğa-Kültür Karşıtlığında Bir Masal Tahlili:Koyun Çobanı. *Türklük Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1-2, 2023, 1 - 9,.
- Ulus, A. G. (2023). Halk masallarındaki “İp”, “Yumak” ve “Dokuma” motiflerine dair psikanalitik bir değerlendirme. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(2), 591-601.
- Ulus, A. G. (2023). Masallarda padişah-şehzade çatışmasının psikanalitik yönü. *Küllîye*, (Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılı Özel Sayısı), 527-542.
- Ulutaş, M. &. (2020). Keloğlan masallarında tutum ve davranışlar: Anne-çocuk ilişkisi. *Kastamonu Education Journal*, 28(5), 2148–2155.
- Uslu, E. (2022). Oğuz Tansel'in derleyip yazdığı masalların sosyal beceriler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 341–360.
- Uyanık, O. (2019). *Kumuk halk anlatımları*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Uyanık, O. (2020). *Kumuk masalları I*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Uyanık, O. (2021). *Kumuk masalları II*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Uygur, H. K. (2021). Mardin'den derlenen Keloğlan masalına arketipsel bir yaklaşım. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 9(26), 34–51.
- Uysal, A. (2021). Çocuk kitaplarının kalıplaşmış söz varlığı üzerine bir inceleme: Keloğlan masalları. *Çocuk Edebiyatı ve Dil Eğitimi Dergisi*, 4(2), 160–181.
- Uysal, Y. (2003). *Gagavuz masalları*. Trabzon: KATÜ.
- Uysal, Y. (2020). *Hakas masalları*. Konya: Palet Yayınları.
- Uysal, Y. (2022). Grimm ve Türk masallarındaki benzer anlatılar hakkında bir inceleme. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (7), 80–92.
- Uysal, Z. (2006). *Olağanüstü Masaldan Çağdaş Anlatıya Muhayyelat-I Aziz Efendi*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Uzun, Y. (2020). *Fantastik Edebiyat ve Masal: Analitik Psikoloji Yaklaşımına Göre*. İstanbul: Kriter Yayıncılık.
- Üner, A. M. (2019). Prenses, Prenses ve Kurbağa. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Sayı 45, 209-225.
- üneş, A. (2012). Koca Nine ile Tilki adlı masalın göstergebilimsel çözümlemesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 2(4).

- Ünüvar, D. (2017). Başkurt Halk Edebiyatındaki Kém Köslö (Kim Güçlü) Masalının İncelemesi. *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi E-Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, 2017, 165 - 180, 10.30804/cesmicihan.359674.
- Von Sydow, C. W. (2010). “Coğrafya ve Masal Ekotipleri”. Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2. (Çev.: Tuğçe Işıkhani). Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Warner, M. (2022). *Bir Zamanlar, Bir Ülkede... Masalların Kısa Tarihi* (G. Turan, Çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- www.tdk.gov.tr/
- Yalçinkaya, F. (2019). Uygur Sihir Masallarındaki "Kadın" Tipi Üzerine Bir İnceleme. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, Cilt 19, Sayı 1, 2019, 181 - 193.
- Yalçıntaş, E. &. (2023). Farklı ülkelere ait masalların duygu sınıflamalarına göre incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (35), 639-661.
- Yaman, S. (2014). Propp metodunun bir uygulaması - Tokat yöresine ait Yumakoğlan masalı. *Sosyal Bilimler. Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 147–155.
- Yaman, S. (2024). *Türk Masalları ve Holbek Yöntemi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yardımcı, Mehmet.(1996).Yaşayan Malatya Masalları Metinler ve İncelemeler, Malatya, İnönü Üniversitesi Vakfı Yayınları.
- Yaşar, Necdet- Bayatlı,Murat.(2006). Irak Türkmenlerinin Masallarında Motif ve Tip incelemesi, Türkmeneli İşbirliği Ve Kültür Vakfı.
- Yavuz, Muhsine Helimoğlu.(2009).Masallar ve Eğitimsel İşlevleri.İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Yazıcı, V. (2020). “Üç Kanatlı Masal Kuşu: Oğuz Tansel” kitabının genişletilmiş üçüncü basımı üzerine Prof. Dr. Aysıt Tansel’le söyleşi. *Folklor/Edebiyat*, 26(103), 747–756.
- Yelmen, M. F. (2018). Sembolizm Bağlamında Fotoğraf ve Masal İlişkisi: Dilek Yumurtası Masalı. *Doğu Anadolu Sosyal Bilimlerde Eğilimler Dergisi*, 2(2), 80–91.
- Yeşildal, Ü. Y. (2018). Afyonkarahisar Masallarındaki Keloğlan Tipi Üzerine Mukayeseli Bir Değerlendirme. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 7(21), 1005–1018.
- Yeşildal, Ü. Y. (2020). *Masal ve Peri (Anadolu Sahası Türk Masalları Örneğinde)*. Konya: Palet Yayınları.

- Yetişt, O. (2019). Malatya masalları'nda mitik ve şamanistik unsurlar. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 7(17), 97-119.
- Yetkiner, B. (2021). Devletin ideolojik aygıtları bağlamında masallara yönelik bir araştırma. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, 6(1), 298-311.
- Yiğit, E. &. (2023). *Bir Varmış, Bir Yokmuş: Kaynağından Kastamonu Masalları*. İstanbul: Mergen Yayınları.
- Yiğit, E. (2023). Masal estetiği. *Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi*, 6(2), 345-347.
- Yiğit, M. &. (2015). Vatandaşlık ve demokrasi eğitiminde masal kullanımı. . *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1320-1338. .
- Yıldırım, O. &. (2022). “Evvel Zaman İçinde” isimli kitabın masal terapisi açısından incelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, Özel Sayı (Ö1), 1-10.
- Yıldırım, S. (2018). *Kazak kahramanlık masalları*. Ankara: Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı.
- Yıldırım, Seyfullah.(2017). *Kazak Kahramanlık Masalları*. Ankara: Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayınevi.
- Yıldırım, F. (2023). Stith Thompson’un Motif-Index of Folk Literature adlı eserine göre Gümüşhane masallarında imtihan motifi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (11), 407-420.
- Yıldız, İ. (2021). Masalların perde arkası: Transmedya bağlamında “The Wolf Among Us” isimli video oyunu. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 14(36), 1227-1246. .
- Yıldız, L. E. (2023). Anadolu masallarında tilki motifi. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 75-85.
- Yıldız, R. R. (2019). *Di Edebiyata Zarokan De Çîrok*. İstanbul: Sitav Yayınevi.
- Yılmaz, A. E. (2022). Abdulkadir Önkol, Anadolu’nun Yaşayan Masalları: Geleneğin Masal Anası Fatma Önkol’un Dilinden Masallar, Ankara: Karakum Yayınevi, 2021, ISBN: 978-605-2290-49-1. 134 Sayfa [Kitap tanıtımı]. *Milli Folklor*, 17(134), 204-205.
- Yılmaz, A. M. (2011). Masal dünyasındaki çoban. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (29), 519-531.

- Yılmaz, A. N. (2023). Batı Anadolu masallarında kurnaz tipi ve işlevleri. *Folklor Akademi Dergisi*, 6(1), 115–131.
- Yılmaz, B. (2022). Masal ve efsanelerde yaşlıların öldürülmesi motifi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (57), 44–51.
- Yılmaz, M. &. (2020). Masal kitabı tasarımını değerlendirmeye yönelik dereceli puanlama anahtarının geliştirilmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 543–560.
- Yılmaz, M. (2010). Gaziantep masallarında Şamanizmin izleri. *Folklor/Edebiyat*, 16(62), 189–202.
- Yılmaz, P. (2021). Anlam iyileşmesi ve anlam kötüleşmesi bakımından Dev Anası masalının incelenmesi. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 7(2), 493–505. <https://doi.org/10.20322/littera.872804>.
- Yolcu, M. (2012). Azerbaycan Masallarında Formeller ve Formel Unsurlar. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2011, 75 - 88,.
- Yorulmaz, B. &. (2021). Grimm masallarının içerdiği değerler açısından incelenmesi. *Asya Studies*, 5(18), 189–200. .
- Yurdakul, R. S. (2017). *Azerbaycan'dan masallar: Azerbaycan folklorundan masal örnekleri*. Ankara: MEB Yayınları.
- Yurttadur, T. &. (2025). Stratejik bir iletişim aracı olarak ikna tekniklerinin Keloğlan masallarında kullanımı. *Asia Minor Studies*, 13(1), 38-53.
- Yücel Çetin, D. &. (2022). Masallarda geçen ikilemelere anlambilimsel bir bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö11), 109–114.
- Yücelşen, N. &. (2022). Derleme Türk masallarının çocuk okurlar için değiştirilmesi. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 9, 476–500.
- Zal, U. (2015). Karakum Güneşi – III [Masallar]. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3(2), 289–302.
- Zherdieva, A. &. (2025). Propp'un “Olağanüstü masalların tarihsel kökenleri” eserinde erginleme töreninin izleri. *Milli Folklor*, 8. 19 (145), 157-16.

EKLER

EK 1. ORJİNALLİK RAPORU FORMU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 08/07/2025

Tez Başlığı: TÜRKİYE’DE 2000-2025 YILLARI ARASI YAYINLANMIŞ MASAL İNCELEMELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 278 sayfalık kısmına ilişkin, 13/08/2025 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 29 ‘dür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- 2- ☒ Kaynakça hariç
- 3- ☒ Alıntılar hariç
- 4- ☒ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08.07.2025

Adı Soyadı: Selma ŞENEL

Öğrenci No: 22201600003

Ana Bilim: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Halk Edebiyatı

Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora**DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI**

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK

EK 2. ETİK KURUL MUAFİYET FORMU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 08/07/2025

Tez Başlığı: TÜRKİYE’DE 2000-2025 YILLARI ARASI YAYINLANMIŞ MASAL İNCELEMELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon’dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08.07.2025

Adı Soyadı: Selma ŞENEL
Öğrenci No: 22201600003
Ana Bilim Türk Dili ve Edebiyatı
Dalı:
Programı: Halk Edebiyatı
Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Selma ŞENEL

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Kafkas Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi : Ardahan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı/Halk Edebiyatı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : Ardahan Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih

Jüri Tarihi :08.07.2025